

αυτοι εχουν την εξουσια και μεις τη

ΝΥΧΤΑ

περιοδικη εκφραση για την κοινωνικη αυτοαμυνα

«νυχτα μου προλεταρισσα αν απεργησεις χαθηκα»

ΤΕΥΧΟΣ 2ο

...

Ένα γραμμά
ένα ωοίημα
η νοσταλγία της Ανοιξης
ένα λουλουδί
το αβέραντο κενό μας
δεις κρυές νυχτес
του χειμώνα
οι οχθεις μας
η ευλογισμοσητα μας
οι αναφαιειες μας
οι ανατολεις μας
οι αντιφαιεις μας
οι ενος μας
ο τροπος ζωης μας
η φυλακη μας
η αντισταση μας
η το ωιδανο βολεμα μας
τα οδοφραγματα
η η αβεραντη μοναξια τους
τα ψυχρα αμφιδεατρα
ωνυ αταλημενα γιναν
κρινωνικια και εναιεδητα
ερωτικιοι χωροι

...

Ειναι καλεις νυχτες
ωνυ δεν ειαι διωλα μου
ετο κρεβατι
ωαρ' ολο ωον τα χερια μου
αγγιζουν το κορμι σου

Ειναι καλεις νυχτες
ωνυ τα ματια ματωνουν
μεθα αφο χαμογελα
ωνυ γενηικα δηλωνουν

Ειναι καλεις νυχτες
ωνυ ειαι διωλα μου
μα ειαι ματρνα
και το βλεμμα μου
ερεχει ε'αβεραντα κενα

Ειναι καλεις νυχτες
ωνυ μ' αγγιζει η ηετα
τα βααμωλγια μετραω
και μοναχος
φωναζω

και ολα αυτα, αληρωμενα αντεικμα δε ωοτηρια ωιαρα, εμεις τα γεμε ΤΕΧΧΟΣ
ΠΡΟΤΟΝ (16)

και αβε ωολιντικαντες μίερονς και ενυδιαγιες να γαχνουν εα ωερικα
ρα γεα να μετρηδουν με εταικιες του ονειρου πικ ωνους.

Αφιερωμενο ε'αντα ωον μας χαριζονν οι αλωτατοι ηγοι μιας εναιεδη
της νυχτας και μας ετερει η ανωοιοιωη ζωη μας

Οχι Μαρια
η κομμοννα
δεν ωεδανε...

ΝΥΧΤΑ

περιοδική έκφραση για την κοινωνική αυτοάμυνα

Υπευθυνος για την ύλη: Θανάσης Ζαχαρόπουλος, Πραξιτέλους 147 Πειραιάς, Τηλ. 4110803

Φωτοστοιχειοθεσία: "ΑΧΤΙΔΑ" ΕΠΕ, Ανδρέα Μεταξά 7 Εξάρχεια, Τηλ. 3637125

Τυπογραφείο: Μανώλης Παπαδόπουλος, Αβέρωφ 117 Κορυδαλλός, Τηλ. 4967474

Βιβλιοδεσία: Χρήστος Παπαποστόλου, Αγίας Σοφίας 56 Πειραιάς, Τηλ. 4632837

Συνδρομές: την αγάπη σας μόνο

μερα - νυχτα

Κάποτε ένας Φαραώ πήρε χρησμό ότι σε έξι χρόνια θα πεθάνει. Έδωσε διαταγή, τις νύχτες στο παλάτι του να ανάβουν λυχνάρια, να γίνονται χοροί και διάφορα γλέντια έτσι που η νύχτα να δίνει την αίσθηση της μέρας, με τη σκέψη ότι τα έξι χρόνια θα γίνουν δώδεκα. Ο καιρός πέρασε, τα έξι χρόνια συμπληρώθηκαν και ο Φαραώ πέθανε.

Η νύχτα όσα λυχνάρια και να την φωτίζουν, δεν γίνεται μέρα, έρχεται για να εναλλαχτεί με το φως της μέρας να συμπληρωθεί ο κύκλος να φύγει ο χρόνος. Και το σκοτάδι της είναι βαθύ, από τα πιο βαθιά που 'χουμε δει. Για μονα λυχνάρια που μπορούν να την φωτίσουν είναι τ' αστέρια και οι κραυγές των απελπισμένων...

γιατί βγαίνει;;;

«Η έκδοση αυτή έρχεται να καλύψει την αδυναμία του κινήματος να χαράξει τη σωστή πολιτική γραμμή στην κατεύθυνση ξεπεράσματος των εσωτερικών αντιθέσεων...»

«Τούτο το περιοδικό βγαίνει μόνο για ένα λόγο, να καλύψει το θεωρητικό κενό που προέκυψε μετά τη διάσπαση —αποτέλεσμα της αδιαλλαξίας της ηγετικής ομάδας...»

«Η περιοδική αυτή έκδοση φιλοδοξεί να κατευθύνει την πρωτοπόρα εργατική τάξη στην επαναστατική προοπτική...»

«Από τούτες τις σελίδες προσπαθούμε να ξαναεξετάσουμε το πρόβλημα της πάλης των τάξεων σε συνδυασμό με τη λάθος πολιτική της καθοδήγησης του κινήματος στις σημερινές συνθήκες.»

«Τούτη η έκδοση ασχολείται με ένα βασικό πρόβλημα της εργαζόμενης και σπουδάζουσας νεολαίας, —το εάν η οπουρτουνίστικη ιντελιγκέντσια του αντεργκράουντ επηρεάστηκε και κατά πόσο από τη θεατρική στρουχτούρα του Μπέρτολντ Μπρεχτ...»

Έτσι ή κάπως έτσι —χρόνια τώρα— δικαιολογούσαν οι εκδότες περιοδικών το γιατί βγαίνει ένα περιοδικό, ανάλογα με τη θέση και τοποθέτηση του καθ' ένα.

Η νύχτα όμως γιατί βγαίνει;

γιατί άραγε βγαίνει;

για να απαντήσουμε στο γιατί εκδίδεται ακόμα και η νύχτα, επιτρέψτε μας να σας πούμε την αγωνία και τον νταλκά μας...

... Χρονομετρώντας τις παλινδρομήσεις των ανέμων
αρχίσαμε την πορεία των φαντασμάτων
ανάμεσά μας γνωστές δυσοδίες πτωμάτων
κρατούν τα πανώ της επανάστασης
στη στροφή ενωθήκαμε με τους καπνούς των βιομηχάνων
η ομοιότητά της υφής μας
γέννησε το καινούργιο νόημα του αγώνα
αναρρώνοντας απ' την ανυπαρξία
ξεχάσαμε να οργιζόμαστε...

Καθώς διπλώνουμε τα πανώ και κατεβάζουμε τις σημαίες, μείναμε ξαφνικά μουγγοί για λίγο· κανείς δεν ήθελε να το πιστέψει, σκληρή η αλήθεια και ξαναβρήκαμε το δρόμο της φωνής μας, θες από άμυνα, θες το παρελθόν, θες ξέρουμε και μεις τι;

Ήταν νύχτα, το συνηθίζαμε να κάνουμε μαζώξεις και διαδηλώσεις τη νύχτα, κανείς δεν μπορούσε να προδιαγράψει τη συνέχεια. Αποτελμάτωση, φθορά, μοναξιά, κλεισμένοι μέσα στα δωμάτιά μας που τα ντύσαμε επαναστατικά με τις περγαμηνές του παρελθόντος.

Τώρα που βιώνουμε τη γκετοποίηση, τη μοναξιά και αυτή η διαδικασία προσπαθεί δειλά - δειλά να μας περάσει κάπου ασυνείδητα την ιδεολογία της καθημερινότητας και του ατομικισμού —μέσα απ' τα πολυφορεμένα λόγια (λόγια άλλοθι) «άσε με έχω τα υπαρξιακά μου», «θέλω να την ψάξω με τον εαυτό μου» και τα διάφορα τέτοια (εδώ δεν αρνούμαστε αυτή την ανάγκη, απλά διαφωνούμε με τον τρόπο, τον ουδέτερο, το διαχωρισμένο).

Τώρα που και βιωματικά αποκηρύξαμε τον ατομικισμό, και αυτή η διαδικασία μας έκανε πιο αλλότριους.

Τώρα που οι σχέσεις μας —πολιτικές, κοινωνικές— περνάνε τη μεγαλύτερη κρίση.

Τώρα που οι ρόλοι αμφισβητούνται, οι αξίες πέφτουν η μια μετά την άλλη, λες και δέχονται μετωπικά τις επιθέσεις ενός τύφωνα που χτυπάει αρμονικά.

Τώρα που η άρνησή μας να κάνουμε τη μιζέρια ιδεολογία ελοχεύει τον κίνδυνο και κάπου σηματοδοτεί την ιδεολογία της φυγής...

... Κάποτε έχτιζα ένα όνειρο τη μέρα

Τώρα η στράτα μου δεν πάει

παρά πέρα

Φεύγω, τώρα φεύγω...

Και φύγαμε για το άγνωστο. Να έτσι... Έλα όμως που ζητάμε πολλά και η φυγή από μόνη της δεν μπορεί να μας καλύψει.

... Φύγε δεν υπάρχει γιατρεία

πικρά φιλιά και στα χείλη μου

στο καλό απρίλη μου

άσε με στην ερημιά

του καϋμού μου.

Τώρα που η μοναξιά, πάει να γίνει ο πιο αποδεκτός και καλοπαιγμένος ρόλος.

Τώρα...

... Μια ζωή

με θυμάμαι να φεύγω

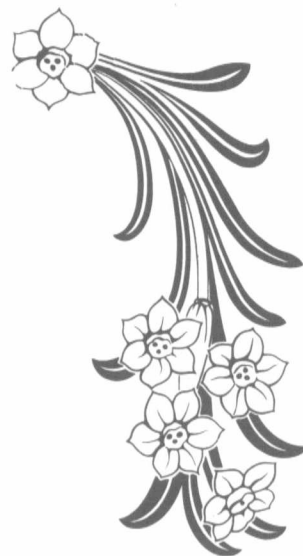
και να περιμένω

Κουράστηκα...

Τώρα που τίποτα από τη φυγή δεν εφησυχάζει τη συνείδησή μας.

Τώρα που αντικειμενικά —όσο ουδέτερα μπορούμε να το πούμε αυτό— έχει χαθεί η συλλογικότητα, τώρα που η κυκλοθυμικότητα και η ανακύκλωση στα ίδια και στα ίδια μας φθείρει ανεπιστρεπτί.

Τώρα που και η Χαρούλα ευθυγραμμίστηκε μαζί μας —σημεία των

καιρών— και τραγουδάμε «φτάνει, φτάνει, φτάνει η ζωή μου κύκλους κά-
νει».

Τώρα ξαναθυμώμαστε και αναπολώντας τραγουδάμε.

... σκυφτός στα καφενεία
στους δρόμους σκεπτικός
μα χθες μες τη πορεία
περνούσες γελαστός.
Τίποτα δεν πάει χαμένο
στη χαμένη σου ζωή...

Τώρα είναι καιρός να κοιτάξουμε ξανά πίσω, να δούμε τι κάναμε και τι δεν κάναμε —όχι με τη λογική του μετανιώματος, άλλωστε είμαστε απ' αυτούς που δεν μετανιώνουν για τίποτα, μόνο γι' αυτά που δεν μπόρεσαν να κάνουν— είναι καιρός να κάνουμε την κριτική της εμπειρίας μας *Ψυχρά και Επαγγελματικά*, καιρός να ψάξουμε για μια εναλλακτική σχέση, καιρός να ψάξουμε για το καινούργιο.

γιατί αλλιώς...

τη νύχτα είναι πολύ δύσκολο να καλύψεις τις ανασφάλειές σου, και είναι τέτοιες τώρα που δεν επιδέχονται αναβολή, απώθηση, ή στιγμιαία κάλυψη.

γιατί αλλιώς...

τη νύχτα γυρνάς... μόνος σου, πίνεις... και τραγουδάς με κείνο το Καζαντζίδικο παράπονο, ψυχοδηλώνεις τη μούρλα σου, βγάζοντας όλες τις ευαισθησίες σου και ζώντας —μόνο στιγμιαία— τη ψευδαίσθηση ότι σ' ακούνε ή σε νιώθουνε. Σκληρή η αλήθεια να τη παραδεχτείς. Και αυτό όχι επειδή δεν θέλουνε, αλλά επειδή δεν μπορούνε. Άλλες καταστάσεις, άλλα βιώματα, άλλες εμπειρίες, άλλες θεωρήσεις. Που 'σαστε ρε συντροφιασα, Πνιγόμαστε. Μας την έχουν από παντού στιμμένη!!!

γιατί αλλιώς...

το παιχνίδι των ρόλων το μόνο που σου παρέχει είναι η δυνατότητα της εναλλαγής τους και όχι της άρνησής τους.

γιατί αλλιώς...

γιατί αλλιώς...

Αυτή η προσπάθεια ξεκίνησε από μια ανάγκη μιας ομάδας ανθρώπων για έκφραση προς τα έξω των προβλημάτων που αντιμετωπίζει, της αγωνίας, και των νταλκάδων που τους συνοδεύει καθημερινά. Μια άμυνα δηλαδή απέναντι στην καθημερινότητα —μιας και τώρα είναι ο ιδανικός καιρός να δικαιολογήσουμε τους εαυτούς μας για το άραγμά μας, με τη δικαιολογία πως δεν κουνιέται τίποτα— μια επιθυμία για κοινωνικοποίηση των προβλημάτων μας, μια φοβία επειδή δεν θέλουμε να χάσουμε και αυτά για τα οποία κάποια βράδια κλαίμε και πίνουμε, γελάμε και τραγουδάμε, αγαπάμε και αισθανόμαστε. Άμυνα λοιπόν στην καθημερινή αλλοτρίωση και συνάμα ανάγκη για επίβιωση (ακόμα και αυτή έγινε πολυτέλεια).

Πέρα από την ανάγκη της ομάδας για έκφραση —ή μαζί μ' αυτή— τούτη η έκδοση έχει το χαρακτήρα του εφησυχασμού —εν μέρει— της συνειδησής μας, και αυτό γιατί καλά ή κακά διαλέξαμε αυτό το δρόμο να

επιβιώνουμε —δεν μπορούσαμε και αλλιώς— και κάπου η ιστορία μας, κάπου οι απόψεις μας, κάπου τα βιώματα, μας έχουν καθορίσει σε τέτοιο βαθμό που η πολιτική απραξία έχει κάθετη επέμβαση στη προσωπική ζωή του καθένα.

Σήμερα που η νηνεμία και η ιδιώτευση χαρακτηρίζουν την πλειοψηφία των συντρόφων, ο δικός μας εφησυχασμός είναι τούτη η έκδοση. (Καιρός να τα βγάξουμε όλα στη φόρα και να μην τα κρατάμε για άμυνες).

... Επειδή ο λόγος μας
δεν ξαντλείται
σε ανεξιχνίαστες εξαχνώσεις
αυτονομίζοντας ύφους
Επειδή εξαντλώντας τα περιθώρια
των επιλογών μας
απορρίψαμε την επιλογή της
παράπερα περιθωριοποίησης
...
Εκδίδουμε τη νύχτα...

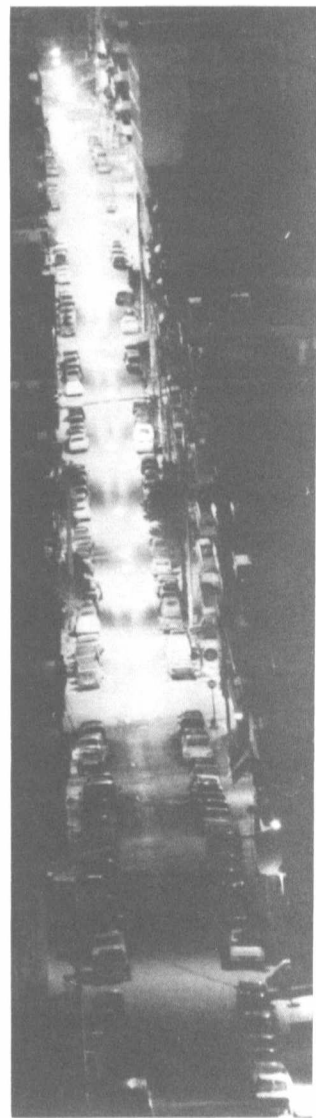
Μπορεί κάποιοι να αντιμετωπίσουν —εκ του ασφαλούς— τη νύχτα με το χαρακτηριστικό «δουλειά δεν είχε ο διάβολος γαμούσε τα παιδιά του» ή με το ότι δεν έχουν τι να κάνουν και βγάζουν περιοδικό.

Σ' αυτούς δεν έχουμε τίποτα να πούμε, ότι καταλάβουν κατάλαβαν, εξάλλου στο «δεν έχω τίποτα να κάνω» κάπου ενυπάρχει και το «δεν θέλω τίποτα να κάνω».

Γι' αυτούς μπορεί να είμαστε άρρωστοι (ας μας βρουν και κανέναν που να 'ναι καλά). Έστω και έτσι να είναι ας σεβαστούν αυτή την αρρώστια μας όπως εμείς σεβόμαστε το άραγμά τους. Έτσι και αλλιώς από κάποιο σεβασμό στον εαυτό μας ξεκίνησε η νύχτα. (Εδώ ξεκαθαρίζουμε ότι σεβόμαστε το άραγμα κάποιων συντρόφων επειδή θέλουμε να πιστεύουμε ότι θα είναι προσωρινό. Δεν σεβόμαστε το άραγμα και τη σιωπή = ενοχή αυτών που αδιαφορώντας για τους άλλους, φτιάχνουν το σπίτι τους μπαίνουν μέσα και λένε «καλά είμαι»).

Τούτο το περιοδικό με τίποτα δεν φιλοδοξεί να γίνει το θεωρητικό κείμενο σαβουάρ-βιβρ για τις νέες γενιές ή οτιδήποτε άλλο τέτοιο. Σ' αυτό που θέλει να φιλοδοξεί είναι η διατήρηση της έκδοσης για:

- άνοιγμα διαλόγου πάνω σε κάποια κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα
- την επαναφορά στο προσκήνιο κάποιων ζητημάτων, που παλιά μπαί-
ναν στο κίνημα απ' το παράθυρο, χωρίς καμιά εμπεριστατομένη ανά-
λυση, ζύμωση, θέση.
- το άνοιγμα σε καινούργια ζητήματα κριτικής
- τη διατήρηση κάποιων κεκτημένων σε επίπεδο θεωρίας και πραχτικής
- την κριτική στο παλιό και το άνοιγμα στο καινούργιο
- τη δυνατότητα καταγραφής κάποιων απόψεων περισσότερο αναγ-
καίες στη σημερινή συγκυρία.
- τη διαλεχτική σύνδεση των προβλημάτων και την αναγωγή στο προ-
σωπικό και το πολιτικό επίπεδο.
- τη συσπείρωση τέλος κάποιων υπαρκτών δυνάμεων γύρω από το

περιοδικό ή έξω από αυτό (διαδικασία Στεκιού στον Πειραιά) και τη σύνδεση των όποιων δυνάμεων έχουν μείνει και όσων θα αρχίσουν να δραστηριοποιούνται τόσο στο χώρο του κέντρου όσο και στο χώρο της συνοικίας και επαρχίας.

Δεν πιστεύουμε στο αλάθητό μας, πιστεύουμε στη θέλησή μας να συνεχίσουμε μια προσπάθεια, ζητάμε την ειλικρινή κριτική όσο σκληρή και να είναι.

Δεν θέλουμε να παίζουμε το ρόλο των φτωχών ιπποτών της κρατικής μηχανής.

Ούτε το ρόλο των παθολογικών παρατηρητών.

Απλά:

νταλκαδιασμένοι και ερημωμένοι
ματωμένοι και χαρούμενοι
καταλασπωμένοι και εκφραστικοί

Απλά:

αθεράπευτα ρομαντικοί ινδιάνοι
της φυλής της ελπίδας
παιδιά του Καζαντζίδη
και των Rolling - Stones

Απλά:

Όταν ο εκσυγχρονισμός φορέσει σεντόνι γίνεται φάντασμα. Τα φαντάσματα δεν μπορείς να τα ξεχωρίσεις. Μπαίνουν ανάμεσά μας και μέσα μας. Και έτσι διαλύουν το κάθε τι στα συντρίμια του, για να τα τρομάζουν πιο εύκολα τη νύχτα.

Τα συντρίμια έχουν φωνή

ΜΙΑΛΑΝΕ.

... Ο ειρμός του ποταμιού διεκόπη...

... μα η συνοχή του τοπίου...

... ήταν τέτοια...

... που ο ποταμός...

... συνέχισε να ρέει...

(Εμπειρικός)

για το ύφος και τη μορφή οργάνωσης της νύχτας

1. Το μονότονο σύστημα δεν είναι μια πρωτοτυπία, απλά αντικατοπτρίζει την καθημερινή μας ζωή.

2. Η επιλογή μας στο να μην υπάρχουν διαφημίσεις μας ανάγκασε να αυξήσουμε την τιμή. Διαφημίζουμε απλά (από μόνοι μας), δηλαδή πληροφορούμε για τις άλλες εκδόσεις και κινήσεις που υπάρχουν. Και αυτό από μια ανάγκη σύνδεσης και ανταλλαγής απόψεων, αίσθηση συντροφικότητας σε όσες μας είναι γνωστές. Όποιες άλλες υπάρχουν καλό θα είναι να σταλούν ή να ενημερωθεί η νύχτα.

3. Το ύφος μας είναι απλό και πολλές λέξεις παρμένες από την πραγματικότητα (την Ελληνική Αργκό) και αυτό γιατί στην πραχτική μας έχουμε βρει το σύνολο των λέξεων που καταλαβαινόμαστε και θέλουμε τα θεωρητικά μας γραπτά να εκφράζονται με τον τρόπο αυτό που και ο λόγος θα γινόταν κατανοητός με λέξεις παρμένες απ' την ίδια τη ζωή και όχι από κάποια παλαιολιθικά ή μοντέρνα λεξικά με ψευδοδιανοουμενίστικες λέξεις κλισέ. *Καιρός να απομυθοποιήσουμε όποιον δεν καταλαβαίνουμε.*

4. Είναι επιλογή της Ομάδας του περιοδικού να μην υπάρχουν ενυπόγραφα άρθρα. Αυτό πηγάζει από τη μορφή οργάνωσης και δουλειάς του περιοδικού. Τα κείμενα είναι συλλογικά. Καθορίζονται από κοινού οι άξονες κάθε κειμένου. Γράφεται αρχικά και αφού ξανακουβεντιστεί παίρνει την τελική του μορφή. Έτσι πετυχαίνεται η ζύμωση μεταξύ μας σε κάποια ζητήματα και συνάμα εκλείπουν ή θέλουμε να εκλείπουν υποψίες αυθεντίας και ιεραρχίας. Αυτό έχει να κάνει και με την ανάγκη συγκρότησης απόψεων για κάποια κοινωνικά προβλήματα ή θεωρητικά ζητήματα, ανάγκη που παρουσιάζεται πιο έντονα τώρα που δεν κουνιέται φύλλο.

Από εκεί και πέρα κάποιος προβληματισμός του καθ' ένα που απ' τα πράγματα δεν μπορεί—τουλάχιστον τώρα— να αποτελέσει καϋμό και πρόβλημα στους άλλους εκφράζεται σαν μια άποψη της ομάδας και πάλι ανυπόγραφα για να αποφευχθούν οι τυχόν καταξιοτικές υπεραξίες του καθένα μίας. Το οποιοδήποτε κείμενο θέλει να σταλεί για δημοσίευση καλά θα κάνει να σταλεί. Σ' αυτή την περίπτωση θα υπογράφεται όπως θα υπογράφονται και οι συνεντεύξεις.

5. Δεν υπάρχει copyright για κανένα κείμενο αυτού του εντύπου. Η ατομική ιδιοκτησία των ιδεών, αποδεχτή από εκείνους που καρπώνονται χρήμα ή εξουσία πουλώντας τις, βρίσκει αντίθετη την ομάδα του περιοδικού.

Copyright υπάρχει μόνο για αυτούς που θέλουν να εκμεταλλευτούν δημοσιογραφικά και εμπορικά τις ιδέες και τα άρθρα αυτού του περιοδικού. Και εδώ μιλάμε για τις εφημερίδες και εκδοτικούς οίκους. Για όλους τους συντρόφους, ομάδες, κινήσεις, ή περιοδικά δεν υπάρχει copyright. Μπορούν να τα αναδημοσιεύσουν ή να τα προσαρμόσουν ολόκληρα ή εν μέρει.

Φιλοδοξούμε τα μέτωπα κριτικής που ανοίγονται σ' αυτό το περιοδικό, να βρουν τη συνέχειά τους και τον εμπλουτισμό τους σε άλλα. Σ' αυτό πέρα από τις δικές μας διαθέσεις και δυνατότητες, η συμβολή σας είναι αναγκαία και ζητούμενη με κάθε τρόπο.

Σ' αυτό τό τεύχος περιέχονται άρθρα για ζητήματα που κάποτε μπήκαν στο κίνημα όπως και άρθρα για θέματα που δεν επεξεργάστηκαν σε διαδικαφίες κινήματος ή για καινούργια θέματα κριτικής.

Αυτό το τεύχος αντικατοπτρίζει και τις διαθέσεις ενός πλατύτερου κόσμου (γνωστών αυτών των διαθέσεων). Γι' αυτό τώρα παρουσιάζουμε κάποια ζητήματα που αναπαράγονται σαν κυρίαρχα προβλήματα της νεολαίας. Σ' αυτό το τεύχος δεν υπάρχει καμιά ανάλυση της πολιτικής - οικονομικής συγκυρίας αφ' ενός γιατί σαν ομάδα δεν έχουμε ακόμα συγκροτημένη άποψη (πράγμα που θα επιχειρήσουμε στα επόμενα τεύχη) αφ' ετέρου γιατί εκτιμάμε ότι τώρα τα θέματα που αναλύουμε έρχονται πιο κοντά στη νεολαία ακόμα και στους συντρόφους.

Τα θέματα έχουν χωριστεί σε πέντε ενότητες. Η Πρώτη Ενότητα περιέχει την (αυτο)-κριτική κείμενο κριτικής και ανάλυσης του παλιού, της πορείας της άκρας αριστεράς ή του αυτοαποκαλούμενου «χώρου» σε επίπεδο στόχων, συνοχής, οργάνωσης πολιτικών - προσωπικών σχέσεων. Σ' αυτή την ενότητα υπάρχουν επίσης μια προκήρυξη που κυκλοφόρησε στο γιορτασμό του πολυτεχνείου το '82 με τίτλο «Τι απέγιναν οι προβοκάτορες» καθώς και ένα κείμενο για το προσωπικό - πολιτικό, το γκέτο και το λεκτικό πρόβλημα.

Η δεύτερη ενότητα αποτελείται από τρία κείμενα συνδεδεμένων μεταξύ τους τόσο δημοσιογραφικά όσο και από άποψη θεματολογίας. Το πρώτο κείμενο είναι για το Σχολείο, κείμενο γραμμένο από μια ομάδα μαθητών του Πειραιά που δουλεύουν στο περιοδικό.

Το δεύτερο κείμενο είναι για το στρατό και το τρίτο για το ποδόσφαιρο. Έγινε προσπάθεια για μια σφαιρική ανάλυση χωρίς να πιστεύουμε πως εξαντλήσαμε από όλες τις πλευρές τα θέματα αυτά. Σ' αυτή την ενότητα υπάρχουν δειγματικές προκηρύξεις που κυκλοφόρησαν κυρίως για το στρατό και τις απόψεις πάνω στο θέμα. Επίσης υπάρχει ένα απόσπασμα από το βιβλίο «κατά βάθος η κυρία Μπλουμ ήθελε να γνωρίσει το γαλατά».

Η τρίτη ενότητα αποτελείται από τα δυο βασικά κείμενα το πρώτο για τα Ναρκωτικά (το κείμενο αυτό κυκλοφόρησε στην Ξάνθη σαν μπροσούρα παράλληλα με την εκδήλωση από τη συσπείρωση Ξάνθης, και στηρίχτηκε πέρα από την αναφερόμενη στο κείμενο βιβλιογραφία, στη βοήθεια, (δουλειά, κείμενα, ανακοινώσεις) τόσο της Ε.Σ.Α.Ν., όσο της Επιτροπής Αντιπληροφόρησης και την Ομάδα Κοινωνικών Προβλημάτων του Στεκιού της Θεσσαλονίκης).

Το δεύτερο κείμενο είναι μια συνέντευξη του γιατρού Κλεάνθη Γρίβα στον Παύλο Νεράτση για τον ψυχιατρικό ολοκληρωτισμό. Το κείμενο αυτό έχει δημοσιευθεί στο «ΙΑΝΟ» περιοδικό αναζητήσεων της Θεσ/νίκης.

Επίσης σ' αυτή την ενότητα υπάρχει η εισήγηση της γιατρού Ρένας Χατζηδάκη στο συνέδριο του ΑΜΦΙ, σχόλιο για την κίνηση για τα δικαιώματα των ψυχασθενών, προκηρύξεις. Ένα μεταφρασμένο άρθρο με τίτλο «πρόβλημα ναρκωτικά» από το ιταλικό περιοδικό «Δημοκρατική Ιατρική» και τέλος ένα εισαγωγικό σημείωμα της σύνταξης για τα ψυχιατρεία.

Η τέταρτη ενότητα αποτελείται από ένα κείμενο με 33 θέσεις πάνω στο Ανρύ Λεφέβρ για την πολιτική οικονομία του χώρου. Εκτός από τις μεταφρασμένες «στα ελληνικά» μελέτες του Λεφέβρ το κείμενο στηρίχτηκε και στη διάλεξη στο Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης της Νέας Υόρκης που έκανε ο Λεφέβρ (8-9 Γενάρη 1972).

Η πέμπτη ενότητα τιτλοφορείται «ψυχωδηλώνοντας τη μούρλα μας» όπου υπάρχουν ποιήματα, χιουμουριστικά, κειμενάκια. Παρουσιάζονται δηλαδή οι άλλες μας διαστάσεις και τα απόκρυφα της νύχτας.

Επίσης στην αρχή υπάρχουν σχόλια για το Σκυλίτση, το Σπóρτινγκ, τη κάθοδο, το αξιόμαχο του Στρατού, το Στέκι του Πειραιά και άλλα πολλά και καλά.

γνώμες για τη νύχτα

Πριν ακόμα εκδοθεί, η νύχτα έκφρασαν άποψη οι:

Στέλιος Καζαντζίδης

—Αυτή η νύχτα μένει
που θάμαστε μαζί

Απόστολος Καλδάρας

—Νύχτωσε χωρίς φεγγάρι
το σκοτάδι είναι βαθύ
κι όμως ένα παλλικάρι
δεν μπορεί να κοιμηθεί.

Βασίλης Τσιτσάνης

—Νύχτες μαγικές ονειρεμένες
αγάπες λάγνες ξεχασμένες
στην Αραπιά

Όμιλος Αντιεξουσιαστών Σαρακατσάνων - Βλάχων

—Η νύχτα είναι όμορφη
γι' αυτούς που αγαπάνε.

Χαρούλα Αλεξίου

—Ξημερώνει και εγώ στους δρόμους τριγυρνώ
—Για μας που πρόδωσε η ζωή
δεν ξημερώνει Κυριακή
δεν τελειώνει η νύχτα.

Φρίντα Λιάπη

—Οι δρόμοι της αγάπης είναι νυχτερινοί.

Μανώλης Ρασούλης

—νύχτα μου προλετάρισσα
αν απεργήσεις χάθηκα.

Στράτος

—Μια νύχτα κάτω στο Πασαλιμάνι
μια νόστιμη Σμυρνιά.

Διονύσης Σαββόπουλος

—Κι ότι ζήσαμε
μεσ' τη νύχτα αυτή
σαν σπυργίτι
το τζάμι μας ραγίζει
ραγίζει η αγάπη μας
κομμάτια κι αποσπάσματα

Λίτσα Διαμάντη

—Πάλι νυχτώνει και πάλι μόνη
τα βήματα σου σβήνουν στις σκάλες
πάλι νυχτώνει και πάλι μόνη
τα δάκρυά μου πέφτουν ψιχάλες

Μια ζωή πάντα μόνη

Μια ζωή χίλιοι πόνοι

η μοναξιά μ' ανταμώνει

Μια ζωή πάντα μόνη

Στράτος Διονυσίου

—Απόψε θα μεθύσω - Απόψε θα τα πιω

Έστω για λίγο να σε σβήσω
απ' το μυαλό. Θα πω για σένα
κακούργα που αγαπώ.

Δημήτρης Κοντογιάννης

—Απόψε είναι βαριά η δόλια μου καρδιά
Από όταν έφυγες και πια δεν σε ξανάδα
Είναι όλα μαύρα
Είναι όλα μαύρα.

Ο Άκης Πάνου επ' αυτού:

—Για έλα κάθησε με μας
και συ που κάνεις χάζι
να δεις τι είναι θάνατος
και ποιος τον λογαριάζει.

Και ο μοναχικός τοίχος του Πειραιά

—Καλύτερα μιας ώρας ελεύθερη ζωή
Αυτή η νύχτα μένει που θάμαστε μαζί.

Σημείωση:

Με την επόμενη έκδοση θα ολοκληρωθεί ο κατάλογος των απόψεων για τη νύχτα από τον Ελληνικό και Διεθνή χώρο (θα έχουμε και μεταφραστή μέχρι τότε).

η νύχτα

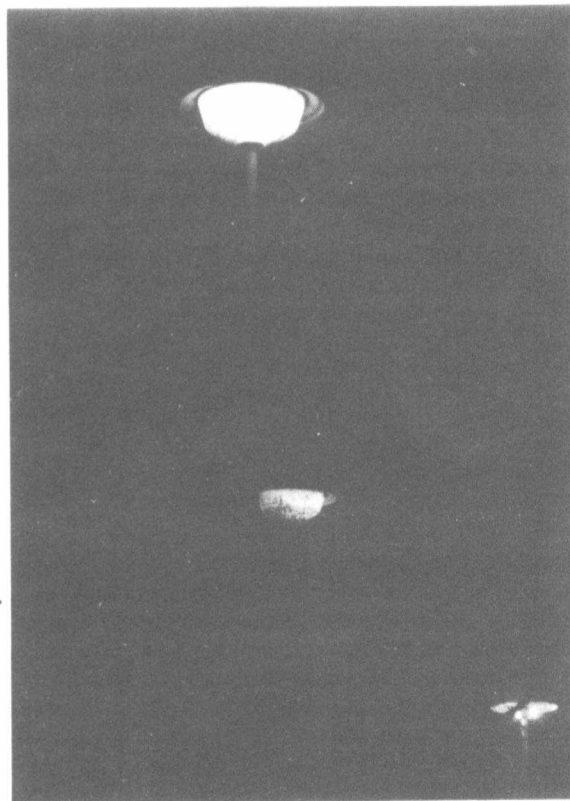
γράφεται νύχτα
εκδίδεται νύχτα
διανέμεται νύχτα
απολαμβάνεται νύχτα
προορίζεται
γι' αυτούς
που δεν τα βγάζουν πέρα
εύκολα με τη νύχτα
γι' αυτούς που γουστάρουν
το μυστήριο της νύχτας
γουστάρουν να βρουν,
να ανακαλύψουν
το μυστήριο της ζωής
γουστάρουν να ζήσουν
γουστάρουν να απολαύσουν.

για τον τίτλο:
νύχτα

... γιατί τα φώτα χαμηλώνουν τη νύχτα και τότε η ζωή δείχνει τη γύμνια της και ίσως γι' αυτό γίνεται επικίνδυνη.

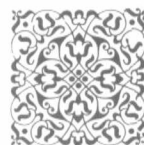
Και τότε

ή θα αντέξεις να τη δεις, να την απολαύσεις, να την γνωρίσεις, να γίνεις επικίνδυνος μέσα στους κινδύνους που θα συναντήσεις
ή θα ξαπλώσεις για να 'χεις δυνάμεις στην αυριανή σου δουλειά.

της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει
της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει

Κάθοδος και άλλα τινα ή πώς το κράτος βγαίνει πάντα λάδι

Το τελευταίο καιρό γίνεται μια εκστρατεία από όλα τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, (τηλεόραση, ραδιόφωνο, εφημερίδες, ακόμα και θέατρα, κινηματογράφος) στην κατεύθυνση κατανόησης, ανάλυσης και λύσης κάποιων προβλημάτων της νεολαίας. Οι παλιές κυβερνήσεις είχαν το χαρακτήρα του αφορισμού και της τρομοκρατίας. Η σημερινή κυβέρνηση —κατανοώντας την ανάγκη του κράτους για εκσυγχρονισμό— παίζει πιο ωραία το παιχνίδι της. Απ' τη μια δημιουργεί το άλλο, ότι ασχολείται με τα προβλήματα της νεολαίας —αυτό δεν το έκανε η δεξιά— άρα η σημερινή κυβέρνηση είναι καλύτερη. Απ' την άλλη οι δυνατότητες που έχει στον έλεγχο των μέσων ενημέρωσης καθώς και οι εκάστοτε επεμβάσεις στο χώρο του κινηματογράφου και του θεάτρου —και αυτό γίνεται έμμεσα είτε με το Ελληνικό κέντρο κινηματογράφου, χρηματοδότηση ή όχι, το υπουργείο πολιτισμού και του εισαγγελέα— χειραγωγεί την ίδια τη νεολαία καθώς παραποιεί τις διαστάσεις των προβλημάτων και άμα το θέλετε διαστρεβλώνει την πραγματικότητα προς όφελός της.

(Τις περισσότερες δραστηριότητες σ' αυτό τον τομέα στη σημερινή κυβέρνηση τις έχει αναλάβει το νεοφερμένο υφυπουργείο νέας γενιάς).

Πέρα από το προοδευτικό προσώπειο που θέλει να δείχνει, οι δραστηριότητές του (από τα ναρκωτικά μέχρι τις πίστες για τους μηχανόβιους) κατά βάθος καθοδηγείται από ένα πολύ παλιό —και καλό— χειρισμό του κράτους. «Προκειμένου οι διάφοροι αντικαθεστωτικοί ανατρεπτικοί (συνειδητοί ή όχι) να διαχέονται στις μεγάλες πόλεις και να τους ψάχνουμε εναγωνίως, καλύτερα να τους δημιουργήσουμε τα γκέτο τους και έτσι πιο εύκολα να τους ελέγχουμε».

Θα επανέλθουμε όμως γι' αυτό το θέμα).

Δεν θα επιμείνουμε εδώ στα διάφορα σενάρια για τα ναρκωτικά ή τους μηχανόβιους, χούλιγκανς και άλλα που προβάλλονται στους κινηματογράφους και θέατρα ή τις εφημερίδες, εξ' άλλων είχαν και έχουν ένα περιορισμένο αριθμό ατόμων που τα παρακολουθεί. Θα επιμείνουμε στο τηλεοπτικό σήριαλ «η κάθοδος» για δυο βασικούς λόγους: α) Μεταδίδεται από την τηλεόραση —μέσο ενημέρωσης άμεσα ελεγχόμενο— β) η πλειοψηφία των Ελλήνων έχουν συνηθίσει στην πολιτική του

ΠΠΤ (Πυντζάμα - Παντόφλες - Τηλεόραση) και έτσι η ενημέρωσή τους είναι απόρροια της παραπάνω πολιτικής του.

Εκεί που πρέπει να κεντραριστεί η κριτική σε ένα έργο είναι σ' αυτό που προσπαθεί να πετύχει. Και αυτό είναι ένα, η ταύτιση αντίθετων ιδεολογιών και τρόπων ζωής. (Εδώ θα αναφέρουμε μόνο μερικά στοιχεία των ιδεολογιών αυτών λόγω των συσχετίσεων που θέλουμε να κάνουμε με το έργο).

1. αναρχισμός: Δεν θα αναφέρουμε εδώ αν ο όρος αντικατοπτρίζει τα σημερινά κινήματα. Λειτουργώντας μόνο αφαιρετικά για να μην πλατιάσουμε αναφέρουμε μερικά σημεία - θέσεις των σημερινών κινήματων στον ελληνικό χώρο.

α) Ο αγώνας ενάντια στην ηρωίνη και τα ψυχοφάρμακα είναι αγώνας ενάντια στο κράτος.

β) Η τρομοκρατία οργανώνεται από το κράτος για να χτυπήσει τα κινήματα.

γ) Άρνηση δουλειάς, της ηθικής, των κοινωνικών Standards, πάθος για ζωή, έρωτα (χωρίς ανταλλακτική αξία), για απόλαυση, για μαζικό κίνημα, άρνηση στον ατομικισμό.

2. ναρκωτικά: Η ιδεολογία των ναρκωτικών είναι η ίδια η ιδεολογία του κράτους, που προσπαθεί ακόμα και αυτούς τους απροσάρμοστους να τους ελέγξει. (Δεν είναι τυχαίο ότι ποτέ δεν ακούστηκε κάτι για ναρκωτικά στους κόλπους της αστικής τάξης ούτε τυχαίο το τι νομικά είναι ναρκωτικό).

Η ιδεολογία των ναρκωτικών εμπεριέχει τον ατομικισμό, τον χαφιεδισμό μέσα από τις καταπιεστικές σχέσεις ασφάλειας - κυκλώματος.

3. τρομοκρατία: Εδώ δεν αναφερόμαστε

μόνο στην κρατική τρομοκρατία που προωθεί και θα προωθεί το κράτος πάντοτε (αστυνομία - Στρατός). Μιλάμε για τις διάφορες τρομοκρατικές ομάδες που κατά καιρούς εμφανίζονται με διάφορες εξτρεμιστικές ενέργειες καλυμμένες με έναν επαναστατικό χαρακτήρα (MINION, Μάλλιος, Σταμούλης, Πέτρου...) Αυτό γιατί το αναφέρουμε: Απλούστατα γιατί αυτή η ταχτική για την επανάσταση έχει καταδικαστεί εδώ και πάρα πολλά χρόνια από το κίνημα.

Σ' αυτά τα τρία βασικά επίπεδα μπορεί να αποδειχτεί η λάσπη που ρίχνει ένα έργο σαν την «κάθοδο».

Απ' τη μια οι «αναρχικοί» ήρωες του έργου μιλούν για επανάσταση και τα λοιπά και απ' την άλλη διοχετεύουν χαπάκια και διάφορα τινά στους συντρόφους τους, πληρώνονται ενίοτε με τον έρωτα των κοριτσιών που αγοράζουν και στο τέλος για να εφησυχάσουν τη συνείδησή τους γίνονται και τρομοκράτες (σκοτώνει ο βασικός ήρωας δυο ομοφυλόφιλους ντίλλερ) με τη λογική ότι καθαρίζουν την κοινωνία απ' τη σαπίλα, και έτσι τουλάχιστον —στα πρώτα επεισόδια— ολοκληρώνεται το πρότυπο του αναρχικού.

Ας βγάλουμε τώρα τα συμπεράσματά μας απ' αυτή την ταύτιση.

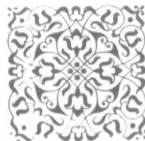
α) Κάθε μαλλιάς = αναρχικός. Αυτό τέλος πάντων τρώγεται.

β) Κάθε μαλλιάς = αναρχικός = ναρκομανής. Αυτό... δεν τρώγεται, γιατί απλούστατα πέρα από τις θεωρητικές αντιφάσεις που έχει αυτή η ταύτιση δεν ισχύει και στην πραγματικότητα. Οι «αναρχικοί» ποτέ δεν μπλέκονται με τέτοια κυκλώματα, αλλά είναι αυτή η ταύτιση που τους βάζει να πληρώνουν πολλές φορές αυτοί σπασμένα άλλων. (Δεν είναι λίγες φορές που ενοχοποιήθηκαν σύντροφοι για ναρκωτικά, όταν οι ασφαλίτες τους ρίχναν το φακελάκι στην τσέπη τους όταν κάναν εξακρίβωση).

γ) Μαλλιάς = αναρχικός = ναρκομανής = τρομοκράτης. Ε αυτό το τελευταίο είναι πολύ χοντρό και δεν τρώγεται με τίποτα. Το οποίο σημαίνει ότι τις εκάστοτε τρομοκρατικές επιλογές του κράτους κάποιος πρέπει να τις πληρώσει. Κάποιος πρέπει να πληρώσει το κοινωνικό κόστος αυτών των ενεργειών για να δικαιολογείται η ύπαρξη των Σωμάτων Ασφαλείας. Αυτό γινόταν και στο παρελθόν και μετά από κάθε τέτοια τρομοκρατική ενέργεια οι σύντροφοι του χώρου ήταν μόνιμοι τρώφιμοι της ασφάλειας. Τώρα αυτό μένει να επιβεβαιωθεί και κοινωνικά. Το οποίο σημαίνει ότι στην επόμενη τρομοκρατική

της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει

ενέργεια των αόρατων οργανώσεων η ταύτιση θα πηγαίνει αντίστροφα τρομοκρατίας = ναρκομανής = αναρχικός = μαλλιάς.

(Σύντροφοι καιρός να κουρεβόμαστε και λίγο για αυτοάμυνα δηλαδή. Τώρα τελευταία —μετά την κάθοδο— όλο και πιο παράξενα μας κοιτάνε στο δρόμο).

Ένα άλλο βασικό στοιχείο που απορρέει από τις παραπάνω ταυτίσεις είναι το εκάστοτε κοινωνικό πρότυπο του «κακού».

Κάθε καπιταλιστικό σύστημα ψάχνει να βρει κατά καιρούς τον αποδομοπαίο τράγο της. Μετά τον εμφύλιο το ρόλο αυτό τον έπαιξε ο «κουμουνιστής». Τώρα που οι επίσημοι εκφραστές του κομμουνισμού είναι νόμιμοι και άμεσα ελεγχόμενοι, το κράτος έπρεπε να βρει έναν άλλο αποδομοπαίο τράγο. Αυτός —σήμερα— δεν μπορούσε να ήταν άλλος από τον ναρκομανή. Το θέμα όμως δεν μένει στον ναρκομανή, γιατί από μόνοι τους αυτοί δεγ αποτελούν κίνδυνο για το κράτος. Αυτό έπρεπε να καλυφθεί πολιτικά με κάποιους που και επικίνδυνοι είναι για το κράτος και σε μεγάλο βαθμό ελεγχόμενοι, εξαρτημένοι, αφομοιώσιμοι: κάποιους που θα πλήρωναν όλο το κοινωνικό κόστος των κρατικών επιλογών. Αυτός δεν είναι άλλος από αυτούς των «κινήματων κοινωνικής κριτικής» ή κατά τον Μιχαηλίδη τους «αναρχικούς».

Και έτσι οι ταυτίσεις αυτές λειτουργούν σε όλα τα επίπεδα προς όφελος του κράτους και της ηρεμίας έχοντας όλο το κοινωνικό άλλοθι.

Σημείωση: Τώρα που όλοι μιλάνε για αλλαγές και οι μόνοι που αναφερόμαστε στην κρίση του καπιταλισμού είμαστε εμείς, φοβόμαστε μη φτάσουμε και στις ταυτίσεις του στυλ: μιλάνε για καπιταλισμό = μαλλιάς = αναρχικός = ναρκομανής = τρομοκράτης....

ΤΟ «ΑΞΙΟΜΑΧΟ»

και ένα άρθρο στη «ρήξη»

ή πώς κάποιοι

(ξανα)-ανακαλύπτουν

την κρυφή γοητεία του πατερούλη.

Λίγες μέρες πριν την έκδοση της Νύχτας και ενώ γίνονταν οι διορθώσεις στη φωτοσύνθεση της ύλης της διαβάσαμε στη ρήξη Νο 9 ένα «περίεργο» άρθρο για το «αξιόμαχο» του στρατού και το εθνικό ζήτημα.

Το άρθρο εξέταζε ένα σωρό από ζητήματα (για το συχνά αντιμετωπιζόμενο από τα Επαναστατικά κινήματα, Εθνικό ζήτημα και το ποιες είναι οι κυκλοφορούσες απόψεις και στάσεις της Αριστεράς πάνω σ' αυτό, το άρθρο κάνει και μια μικρή αναδρομή, για την ύπαρξη ή όχι Εθνικού ζητήματος στην Ελλάδα, για τις δυνατό-

τητες σύμπλευσης εργατικών και εθνικών συμφερόντων) και τελικά έπαιρνε μια τοποθέτηση του στυλ ότι απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του κινήματος στο στρατό είναι η αναγνώριση της ύπαρξης του εθνικού ζητήματος και η τοποθέτησή του απ' το κίνημα στον κεντρικό άξονα παρέμβασής του.

Τα ζητήματα που βάσει το άρθρο αναδείχνουν κάποια προβλήματα, κατά την άποψή μας τεράστια. Τους αξίζει να τύχουν ανάλυσης και απάντησης που εξ' αιτίας των χρονικών περιθωρίων δεν προλαβαίνουμε να κωδικοποιήσουμε.

Πιστεύουμε ότι θα τύχουν της απάντησης που τους αξίζει μέσα στις ζωντανές διαδικασίες του κινήματος.

Εδώ απλά θέλουμε να επισημάνουμε:

α) Τη χονδροειδέστατη λογική που σαν κόκκινος ιστός διαπερνάει το άρθρο. Λογική που ελπίζουμε πως δεν σηματοδοτεί μια γενικότερη επιστροφή στις ρίζες

τους, των αγωνιστών της «ρήξης». Καταγράφει πάντως μια διάσταση αντανάκλασεων στην πραχτική κάποιων θεωρητικών καταβολών (Λένιν-Μάο) που αποδείχνει τον καταστροφικό χαρακτήρα της ύπαρξης των τελευταίων έστω στη μορφή των εκσυγχρονισμένων υπολειμμάτων.

β) Θέλουμε να σχολιάσουμε μερικά (πολύ ενδεικτικά για τη συνολική λογική του) σημεία του άρθρου.

1. Το άρθρο γράφει:

«Έτσι λοιπόν η πράξη έχει δείξει πως η συμπεριφορά των επαναστατικών κινήματων δεν ήταν ποτέ του διακηρυξιακού τύπου «κάτω οι πόλεμοι» αλλά «κάτω οι ιμπεριαλιστικοί πόλεμοι» και «ζήτω οι επαναστατικοί και εθνικοαπελευθερωτικοί».

Τι να πούμε τι;

Όστε λοιπόν υπάρχουν και πόλεμοι μη ιμπεριαλιστικοί, πόλεμοι που προωθούν την επανάσταση.

Και εμείς που νομίζαμε πως οι επαναστάσεις γίνονται πάνω στο πτώμα των πολέμων, πως οι έννοιες πόλεμος και επανάσταση είναι απόλυτα αντίθετες, πως συγκροτούν τις μόνες εναλλακτικές δυνατότητες που έχει συνήθως μπροστά της η ανθρωπότητα.

Είναι φανερό η αντιδραστικότητα μιας τέτοιας άποψης που χωρίζει τους πολέμους σε δίκαιους (έστω και αν κομπλάρει να χρησιμοποιήσει το ίδιο επίθετο που χρησιμοποιούν και οι παπάδες όταν καθαγιάζουν τους πολέμους και αντί για «δίκαιους» χρησιμοποιεί τον «επαναστατικά ωφέλιμος» και άδικους). Δεν είναι άραγε στο όνομα τέτοιων αντιλήψεων που άπειρες φορές στην ιστορία Σταλινικοί και Σοσιαλδημοκράτες πρόδωσαν την εργατική τάξη; Μια τέτοια λογική μας γυρνάει στην εποχή δακρύβρεχτων γραμμάτων τύπου Ζαχαριάδη, μας καλεί ουσιαστικά να πλεξομε τη φανέλλα του Έλληνα στρατιώτη.

2. Το άρθρο συνεχίζει:

«Έτσι η αστική τάξη σ' εποχές διεθνούς κρίσης (1974 και μετά) υποχρεώνεται σ' ένα σύνολο από παραχωρήσεις —πρωτοφανείς στην ιστορία της νεώτερης Ελλάδας— όχι μόνο γιατί «ήθελε να εκσυγχρονιστεί» όπως αφελώς και αφηρημένα λέγεται αλλά και γιατί αυτός ο εκσυγχρονισμός έχει σα βασικό κίνητρο τη διατήρηση σε χαμηλό επίπεδο του ταξικού ανταγωνισμού ακριβώς εξ αιτίας του εθνικού».

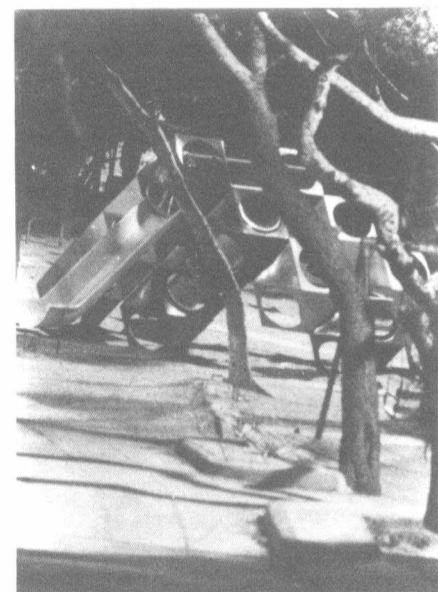
Μ' άλλα λόγια η καλή αστική τάξη παραχώρησε χρήματα και ελευθερίες στους εργάτες όχι εξαιτίας των αναγκών εκσυγχρονισμού της και ανάπτυξης του ελληνικού καπιταλισμού, όχι επειδή στριμώχτηκε στη γωνιά απ' το εργατικό κίνη-

XXXXXXXXXX της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει XXXXXXXXXXXX
XXXXXXXXXX της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει XXXXXXXXXXXX

της νύχτας τα καμώματα τα βλέπει η μέρα και... ζηλεύει

προηγούμενη Κυριακή, επιτιθέμενοι σε κόσμο, δέρνοντας διάφορους και γενικά τρομοκρατώντας την πόλη με ιδεολογικό πλαίσιο αναφοράς τους συνθήματα του τύπου: «Αλήτες, Προδότες, Κομμουνιστές» κλπ. Ανάμεσα στον κόσμο αυτό λοιπόν —και το ανάμεσα δυστυχώς δεν το εννοούμε μόνο γεωγραφικά— βρίσκονταν κι ένα σωρό φερέλπιδες νέοι της Αθήνας και του Πειραιά, γνωστοί για την «περιθωριακή» τους θέση και τις «αντεξουσιαστικές» τους αντιλήψεις. Νέοι που καθ' όλη τη διάρκεια της παρελθούσης εβδομάδος διετράνωναν τη θέλησή τους να συγκρουστούν με τους φασίστες εκεί που πραγματικά αυτοί οι δεύτεροι μπορούν να συντριβούν. Στα πεζοδρόμια και όχι στις εκλογές. Παρά τις τέτοιες όμως διακηρύξεις «περίεργα» φαινόμενα συνέβησαν εκείνο το βράδυ.

Απ' τη μια υπήρχε μια τεράστια αστυνομική δύναμη η οποία καθιστούσε αδύνατη τη διεξαγωγή της οποιασδήποτε σύγκρουσης, καθώς απομόνωνε τα 2 αντίπαλα μπλοκ. Έτσι προοπτική σύγκρουσης δεν υπήρχε, πράγμα που έδωσε τη δυνατότητα στους φερέλπιδες νέους να προωθούνται στις πρώτες γραμμές του αντιφασιστικού μπλοκ, χρωματίζοντάς το έντονα με τα συνθήματά τους.¹

Απ' την άλλη υπήρχαν τα μηνύματα νίκης του κυρίου Παπασπύρου —και της δημοκρατίας του— πράγμα που απομάκρυνε στον εξαποδόν τον κίνδυνο του επάρατου φασισμού. Έτσι χαμόγελα ικανοποίησης και ανακούφισης άρχισαν να διαδέχονται τα αρχικά συνθήματα του τύπου: «ο φασισμός πεθαίνει με πάλη λαϊκή κι όχι με μία ψήφο την κυριακή». Ικανοποίηση που άρχισε να λαμβάνει διαστάσεις Εθνικής Ομοψυχίας καθώς χαρούμενοι δίπλα τους ήταν και οι εξίσου φερέλπιδες νέοι του ΠΑΣΟΚ, του ΚΚΕ εσωτερικού και η —έτι αργότερον προσελθούσα— χρυσή νεολαία της ΚΝΕ. Χαρούμενοι ήταν επίσης και οι πλείστοι των κ.κ. αστυφυλάκων, δημοκραतिकότατοι κι αυτοί επί το πλείστον. Με την απομάκρυνση του φόβου όμως εξέλιπε το δέος και η μαγεία. Ήταν δε τόσο μακριά απωθημένοι οι Σκυλιτικοί που οι νέοι ησθάνθησαν ανήσυχοι: «και τώρα τι θα κάνουμε χωρίς βάρβαρους;» Η συνοχή του θεάματος που εβίωναν απεσυντίθετο. Το κενό δεν μπορούσε να αναπληρωθεί παρά μόνο με την ένταση της θεαματικής παραγωγής.

Άρχισαν τότε λοιπόν —συντροφικές μάτιες εκτίμησης ρίχνοντας προς τους παραπλευρώς ευρισκόμενους νέους του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι βέβαια φρόντισαν να συμμετάσχουν ολόψυχα— να ανάβουν καντηλάκια και να ψάλλουν επιμνημόσυνα τροπάρια στη χούντα. Μέχρι και καρμπούζι επιστρατεύθηκαν. Το κλίμα χαράς και λαϊκής συναίνεσης προς τις πρωτοβουλίες τους αύξαινε ευθέως ανάλογα με την «ευρηματικότητα» και την ταχύτητα «εμπλουτισμού» της παράστασής τους. Μοιραίως άρχισαν να αισθάνονται ολοένα και περισσότερο «ελεύθεροι». Προς τι λοιπόν η αυτοσυγκράτηση; Έφτανε η στιγμή όπου θα μπορούσαν να δηλώσουν αυτό που πραγματικά είναι. Έτσι μέσω της χαβαλεδοποίησης του ζητήματος η σύγκρουση μεταφέρθηκε στο επίπεδο εκείνο που τους αντιπροσώπευε: οι ιαχές «Σκυλίτση πουσταρά» και «Σκυλίτση λουλού, τράβα στη Συγγρού» δόνησαν την ατμόσφαιρα. Όλα αυτά θάταν αστεία ΑΝ:

Αυτοί οι «άνθρωποι» δεν πλασάριζαν μια εξεγερμένη εικόνα του εαυτού τους ταυτισμένη με την «τελευταία λέξη» της αμφισβήτησης.

ΑΝ δεν είχαμε ακούσει τόσες φορές απ' το στόμα τους τις κουβέντες για ανάγκη ενός «άλλου» κινήματος, «εναλλαχτικών» σχέσεων και άλλα.

ΑΝ αυτά τα καθήκια δεν τό παιζαν αναρχικοί κι επαναστάτες.

ΑΝ αυτά τα χυδαία μικροαστικά γου-

ρούνια, στα πλαίσια της προσπάθειας εξόρυξης σεξουαλικής υπεραξίας —απλούστερα: να γαμήσουν— δεν τόπαιζαν καταναλώνοντας την τελευταία λέξη της «επανάστασης» στο χώρο των ρούχων και της ιδεολογικοποιημένης απ' αυτά τα ανθρωποειδή θεωρίας.

ΑΝ δεν είχαμε συνηθίσει ν' αποκαλούμε αυτά τα αυριανά αφεντικά «χώρο», αν δεν τρέφαμε εμείς οι ίδιοι μια σειρά υπατάτες και ψευδαισθήσεις για τις δυνατότητες συλλειτουργίας μ' αυτούς —όπως εκείνη την Κυριακή στον Πειραιά όπου πιστέψαμε πως με πυρήνα αυτό τον κόσμο θα μπορούσαν να κατακτηθούν μορφές λαϊκής αυτενέργειας, έστω και στο μίζερο επίπεδο της απάντησης στις φασιστικές προκλήσεις.

ΑΝ τελικά αυτά τα αυριανά στελέχη δεν έπαιζαν με μια σειρά από αξίες που εμείς, και πολλοί άλλοι, πληρώνουν καθημερινά με αίμα στην προσπάθειά τους να τις εφαρμόσουν κι όχι να παίξουν μαζί τους.

ΑΝ αυτά τα ερπετά δεν συμβόλιζαν τη —φυσιολογική και αναμενόμενη— κατάληξη μιας διαδικασίας σήψης μέσα στο «χώρο» που σπερματικά τουλάχιστον, απ' τη στιγμή της εμφάνισης του τελευταίου υπήρχε. Αν τελικά δεν νιώθαμε πως οι αισχρότητες της Κυριακής δε γίνονταν πάνω στο πτώμα μας. Τα ίδια φαινόμενα επαναλήφθηκαν 6 μέρες αργότερα στο Σπόρτιγκ. Συντροφοί μας αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο 10χρονων ποινών, το «σοσιαλιστικό» κράτος εξαπολύει νέες τρομοκρατικές επιθέσεις, στις φυλακές και στο στρατό συνεχίζονται οι δολοφονικές εκστρατείες του κράτους και μεις στο Σπόρτιγκ παρακολουθήσαμε το θέαμα —με κάθε έννοια της λέξης αυτής, απ' την πιο κοινή ως τη σιτουασιονίστικη, 6-7 χιλιάδων ηλίθιων ροκάκηδων, χούλιγκανς, μικροαστούληδων και λοιπόν φασιστοειδών που ήρθαν για να τη «βρουν» καταναλώνοντας τα εφφέ των εμπορών της ROCK ιδεολογίας. Έτσι είδαμε έναν όχλο που «εκστασιαζόταν» μπροστά στην κάθε λογής μαλακία που το κάθε καθήκκι ROCK-STAR φώναζε, ενώ παράλληλα σπαζότανε κάθε φορά που διαβαζότανε κάποιο κείμενο συμπαράστασης στους φυλακισμένους.

Έτσι φτάσαμε στο αηδιαστικό φαινόμενο ν' ανεχόμαστε σε αντεξουσιαστική εκδήλωση την παρουσία διαφόρων γουρουνιών που περιέφεραν τα σκατά που έχουν αντί για εγκέφαλο φορώντας ΣΒΑΣΤΙΚΕΣ και ΣΤΕΜΜΑΤΑ.

Οι παρεμβάσεις των συντρόφων απ' το Αιγάλεω —εγγόνια του Ντουρούτι²— και

του σ. Θάνου πνίγηκαν στον οχετό της «έκστασης» των ζώων που βρίσκονταν εκεί, ανήμπορες να σώσουν την τιμή μιας εκδήλωσης πλημμυρισμένης από ανθρωπόμορφα τέρατα. Για μας είναι φανερό πως εκείνοι που αρνούνται «να χαμηλώσουν λίγο το διαπασόν της ευτυχίας τους για να φτάσει κάποιο μικρό φως στο σκοτάδι ενός κελιού»,³ εκείνοι που μπορούν να τη «βρουν» μονάχα σε στιγμές χρονικά και χωροταξικά διαχωρισμένες —όπως και άμεσα προγραμματισμένες από το κράτος— κάτω απ' την επίδραση και την ψευτική μέθη ήχων και μουσικών που η καθημερινή τους πράξη αδυνατεί να παράγει,

ΕΚΕΙΝΟΙ που η μόνη δυνατότητα συναισθηματικής φόρτισης και λειτουργία του εγκεφάλου τους βρίσκεται μέσα στην κατανάλωση των πρακτικών παρεπόμενων της αποδοχής του ψευτοδιλήμματος «Ναρκοτικά της ιδεολογίας ή ιδεολογία των ναρκωτικών»,

ΕΚΕΙΝΟΙ που σταματούν τα μουγκανητά τους μονάχα για ν' ακούσουν και να ταυτιστούν με τις γελοιωδέστατες —υποτίθεται χιουμοριστικές— κατινίστικες ανοησίες των ανεγκέφαλων ειδώλων τους, ενώ παράλληλα είναι έτοιμοι —και πάντα πρόθυμοι— να πνίξουν στο βουητό της ανυπαρξίας τους κάθε φωνή που τολμάει ν' αρθρώσει ήχους και ευαισθησίες διαφορετικές απ' τις δικές τους, —ανύπαρκτες άλλωστε— εκείνοι που υποκατάστησαν τη μιζέρια και το θάνατο της ιδεολογίας με τις ιδεολογίες του θανάτου και της μιζέριας, για μας όλοι αυτοί πια είναι ΕΧΘΡΟΙ μας.

Είτε στην καλύτερη περίπτωση μας χειροκροτήσουν παθητικά προσπαθώντας να μας μετατρέψουν σε είδος «ΙΝ» είτε στη χειρότερη βρουν την πειθαρχία και κατάξίωση που αναζητούν εντασσόμενοι σε κάποιο τάγμα Εφόδου ενός φασιστικού κινήματος που τόσο καλά θα ταίριαζε στη νεκρόφιλη και θανατογόνα ιδιοσυγκρασία τους.⁴

ΥΣΤΕΡΟΓΡΑΦΟ

Ξέρουμε πως το άρθρο αποτελεί μια συναισθηματική προσέγγιση των φαινομένων αυτών και σε καμιά περίπτωση δεν καταγράφει θεωρητικά «εξαντλημένο» το ζήτημα. Για κάτι τέτοιο θα μας χρειαστούν σελίδες που θα υπάρξουν στα επόμενα —και πιθανότατα στο 3ο— τεύχη.

Ζητήματα όπως:

—η σχέση ειδώλου - παθητικού καταναλωτή που το, υποτίθεται αντεργκράουντ, STAR-SYSTEM αναπαράγει.

—το τι εκφράζει η ύπαρξη των χούλιγκανς.

—το τι ζητούσαν και ζητάνε οι ξενέρωτοι μικροαστούληδες επιβήτορες των ονείρων μας στις γραμμές μας.

—το ποιες είναι οι συγκεκριμένες φασιστικές εκφάνσεις της ιδεολογίας που καταναλώνει ο συρφετός που αντιμετωπίσαμε.

—μια λεπτομερής έρευνα και ανάλυση για τις μεθόδους που χρησιμοποιεί το κράτος για να περάσει την ιδεολογία του θανάτου, της μιζέριας και της ηρωικής στη νεολαία. —καθώς και μια αναφορά στην πιο μίζερη, άθλια, παραιτημένη, νεκρόφιλη και ξενέρωτη γεννιά που εμφανίστηκε στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια —αυτή των σημειωμένων 14ηδων, 15ηδων, 16ηδων και 17ηδων.

Πρέπει —και τους αξίζει— να τύχουν αντιμετώπισης στο επίπεδο της πληρέστερης δυνατής θεωρητικής ανάλυσης, πράγμα που θα επιχειρήσουμε σε μελλοντικά τεύχη.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Το πόσο αποφασισμένοι για σύγκρουση ήταν οι νέοι αυτοί φάνηκε όταν οι Σκυλιτικοί μας πέταξαν μια αστεία φωτοβολίδα. Οι νέοι διεσκορπίστησαν αστραπιαίως, επιδεικνύοντας εμπράκτως τις γνώσεις τους περί της ταχτικής των υποχωρήσεων που τόσο αγαπητή τους είναι.

2. Σύντροφε, πράγματι, εκείνη τη στιγμή μιλούσε, σ' εχθρικό περιβάλλον κι έκανε άσχημα που απλώς το υπονόησες και δεν το βροντοφώναξες —τόσο άσχημα όσο κι όλοι οι υπόλοιποι που δεν εκδηλώσαμε με πιο ενεργητικούς τρόπους την οργή και την αντίθεσή μας.

3. Όπως τόσο όμορφα είπε σε μια στιγμή, απ' το μικρόφωνο του Σπώρτικ ένας σύντροφος.

4. Ήταν μήπως λίγα τα φρικιά κι οι χούλιγκανς που τους είδαμε την Κυριακή στον Πειραιά στο μπλοκ του Σκυλίστη να φωνάζουν «Αλήτες, προδότες, κομμουνιστές» και να χαιρετούν φασιστικά; Φρικιά και χούλιγκανς απ' τους οποίους, μερικοί κατέβαιναν ακόμα και πέρσι την άνοιξη —κι ίσως κατεβαίνουν ακόμα— σε διαδηλώσεις του χώρου της αυτονομίας.

για ένα

στεκι

στον Πειραιά:

Σήμερα που ο απόηχος του παρελθόντος τείνει στο να χαθεί και αυτός: τώρα που ο κάθε κατεργάρης μπήκε στο κλουβί του, τώρα που χιθήκαν και οι πολεοδομικοί πλέον χώροι για να βρισκόμαστε, τώρα που ο χώρος συνάντησης —των εκάστοτε γκέτο— έχει μεταφερθεί στα κάθε είδους μπαράκια —που και αυτή η ύπαρξη των τραπέζιων σου διοχετεύει ακόμα περισσότερο την αίσθηση της μοναξιάς

τώρα που και αυτές οι κουβέντες ανακυκλώνονται γύρω από ένα αντιδραστικό και ουδέτερο προσωπικό, τώρα που για πολύ κόσμο τα μπαράκια γίναν ιδεολογία και η μοναξιά ρόλος, τώρα περισσότερο από ποτέ άλλοτε, για μας μπαίνει το πρόβλημα της σχέσης και της κοινότητας.

Εδώ και δυο χρόνια στον Πειραιά κουβεντιάζουμε το θέμα του Στεκιού, ενός χώρου που θα τον διαμορφώναμε από μόνοι μας και μέσα στον οποίον θα προσπαθούσαμε να λειτουργήσουμε συλλογικά. Το ότι αυτά τα χρόνια οι κουβέντες περιορίζονταν σε ένα πολύ στενό κύκλο ανθρώπων —την τότε ομάδα του Πειραιά— σε συνδυασμό με το ότι το μεγαλύτερο μέρος της νεολαίας δεν το αναζητούσε ή δεν το κουβεντιάζε, δεν έκανε έφικτη την πάρα πέρα δημιουργία του.

Σήμερα που όλο και περισσότερος κόσμος κουβεντιάζει για την αναγκαιότητα του Στεκιού για τη δημιουργία μιας πιο στενής σχέσης της νεολαίας του Πειραιά, μιας σχέσης που θα προκύψει από τους προβληματισμούς και τις αναζητήσεις του καθ' ένα, τώρα απλά ξαναβάζουμε το θέμα για κουβέντα με τον κόσμο που ενδιαφέρεται —και δεν είναι λίγος στον Πειραιά. Δεν θέλουμε να αναφέρουμε ούτε να αναλύσουμε πώς βλέπουμε τη λειτουργία ενός στεκιού, αυτό θα βγει μέσα από κουβέντες μαζώξεις που θα προσπαθήσουμε να κάνουμε. Δεν θέλουμε να γίνουμε ιεραπόστολοι με τίποτα. Εάν καρποφορήσουν οι κουβέντες, εάν το πιστέψει ο κόσμος που θα συμμετάσχει σ' αυτή την προσπάθεια τότε μόνο βλέπουμε μια συνέχεια. Για μας είναι ανάγκη. Με τίποτα δεν θέλουμε να ανοίξουμε τα γραφεία του περιοδικού ούτε να κάνουμε την καινούργια οργάνωση (προς αποφυγή παρεξηγήσεων από κρεττίνοους). Άλλωστε το περιοδικό θέλει να λειτουργήσει σαν χώρος έκφρασης και διαλόγου οποιουδήποτε θέλει να δουλέψει και να συμμετάσχει στην έκδοση άσχετα με το στέκι. Το ταμείο του περιοδικού είναι στη διάθεση πρωτοβουλιών σαν και αυτή. Οι συνδρομές και η διάδοσή του συντελούν στην υλοποίηση αυτών των σκοπών από οικονομικής πλευράς.

Η διαδικασία συμμετοχής σ' αυτές τις συζητήσεις και η όποια βοήθεια θα αποτελέσουν βασικά κίνητρα για όλους μας στη συνέχεια.

Κάπως αλλιώς θα πρέπει να την ψάξουμε, ας ψάξουμε αυτή τη διαδικασία αυτή την εναλλαχτική σχέση που λέμε.

Η μοναξιά και η ανακύκλωση των γετοποιημένων προσωπικών σχέσεων δεν αντέχεται ρε παιδιά.

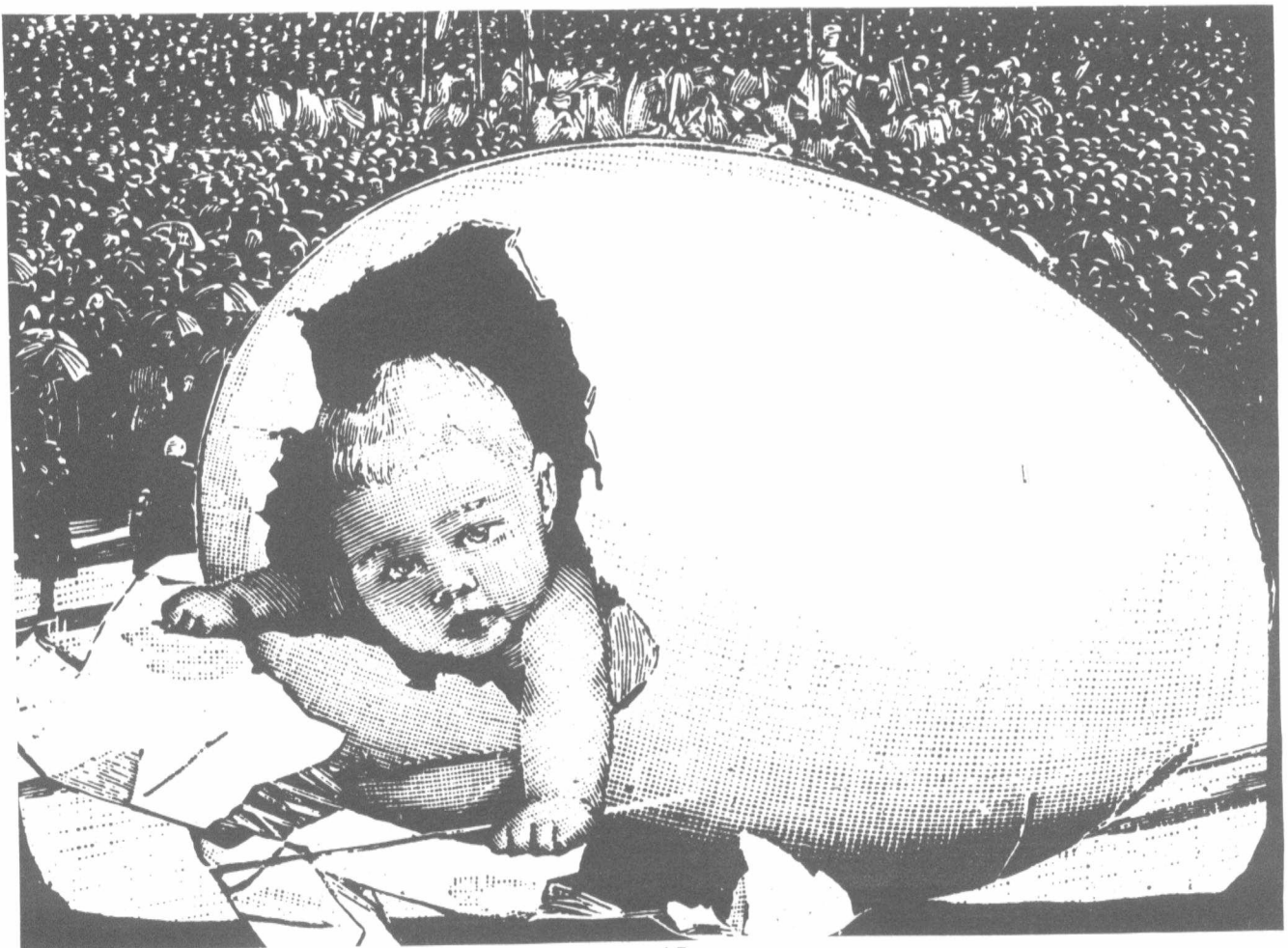
Και ύστερα

η νύχτα...

● (αυτο)-κριτική του χώρου
ή πως η διαδικασία καθορίζει την ουσία

- Τι απέγιναν οι προβοκατορες
- Το γκέτο, το λεκτικό πρόβλημα και η ιδεολογία της διαδικασίας

Γιατί ασχολιόμαστε με το ζήτημα

Σήμερα, εποχή διάλυσης των ψευδαισθήσεων που διαπερνούσαν τις αντιλήψεις και τη συμπεριφορά μας για χρόνια ολόκληρα, εποχή που τ' αδιέξοδα σωρεύονται το ένα πάνω στ' άλλο, πιστεύουμε πως έχει έλθει ο καιρός της κριτικής αποτίμησης του παρελθόντος μας. Όχι γιατί έχουμε καμιά διάθεση για παρελθοντολογία· αλλά γιατί ακριβώς πιστεύουμε πως είναι αδύνατο να προχωρήσουμε αν δεν εξετάσουμε, αναλύσουμε και καταλάβουμε το πώς λειτουργούσαμε στο παρελθόν.

(Παρελθόν που ακόμα, και από μια άποψη για πάντα, κουβαλάμε πάνω μας).

Αυτή η αυτογνωσία πιστεύουμε πως δεν είναι υπόθεση ατομικών απολογισμών (ή μόνο αυτών). Είναι κυρίως ζήτημα ανάλυσης των τρόπων λειτουργίας ενός κινήματος. Γιατί, κακά τα ψέματα, οι εμπειρίες που μας διαμόρφωσαν, κατά κύριο λόγο αποκτήθηκαν απ' τη συμμετοχή σε κάποια κινήματα (ή καταστάσεις που τότε νομίζαμε πως ήταν ή μπορούσαν να γίνουν κινήματα).

Σαν τέτοια κινήματα και καταστάσεις θεωρούμε όλα εκείνα που περιέχονται στο λεγόμενο «χώρο».

Όχι πως πιστεύουμε πως οι αντιδράσεις, αντιλήψεις και διαθέσεις των ανθρώπων που αυτοχαρακτηρίζονταν σαν κομμουνιστές (του χώρου) και αναρχικοί ήταν ομογενείς, έστω και σε κάποια *minimum* όρια. Αλλά δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε το γεγονός πως όλοι μας λίγο-πολύ συμμετείχαμε στις διεργασίες, που έστω με διαφορετικό τρόπο, επηρέασαν τον καθένα μας σε κάθε επίπεδο ζωής (σωστότερα σε κάθε επίπεδο έλλειψης ζωής).

Έτσι κι αλλιώς τα ερεθίσματα ήταν κοινά. Όλοι συμμετείχαμε σε οργανώσεις, ομάδες, συσπειρώσεις, διαδηλώσεις, παρεμβάσεις του χώρου. Όλοι περάσαμε απ' τα γνωστά στέκια, τις *pub* και πλατείες. Κι όλοι υιοθετήσαμε αντιλήψεις, που έστω οριζόμενες αρνητικά (σε σχέση δηλαδή με το τι δεν θέλαμε) είχαν πολλά κοινά σημεία. Ακόμη κι η θολούρα, έστω για τον καθένα διαφορετικής έκτασης και υφής, ήταν κοινή.

Κοινές ήταν κι οι ψευδαισθήσεις που είχαμε (ή ακόμα έχουμε), κοινές οι απογοητεύσεις, κοινή η αίσθηση περιθώριο ποιήσης, κοινά (για πολλούς) τα τωρινά αδιέξοδα. Όλα αυτά μας δίνουν το δικαίωμα να πιστεύουμε πως είναι απαραίτητη μια προσπάθεια κριτικής ανάλυσης των καταστάσεων που προήγαγε ο χώρος, τα τελευταία χρόνια της ύπαρξής του (τα χρόνια ακριβώς που μοιλάστηκε από νέες κατευθύνσεις, τα χρόνια που περισσότερο από πριν μας σημάδεψαν).

Γιατί για να μπορέσουμε να δημιουργήσουμε το καινούργιο πρέπει πρώτα να αναλύσουμε το παλιό. Στα πλαίσια αυτής της λογικής, θα προσπαθήσουμε να κάνουμε μια κριτική του χώρου.

Η πρώτη περίοδος

Αυτό που μας ενδιαφέρει είναι οι διεργασίες που άρχισαν απ' το Φθινόπωρο του '78 και συνεχίστηκαν στα επόμενα χρόνια.

Βέβαια Άκρα Αριστερά υπήρχε από πολύ πιο πριν· θεωρούμε όμως άσκοπη την ανάλυση της λειτουργίας της μια και έπαιξε μικρό ρόλο στη διαμόρφωσή του κινήματος· το ίδιο άσκοπη θεωρούμε και την ενασχόληση με τις κλασσικές αναρχικές ομάδες, που βυθισμένες σε εστετιστι-

κές και δογματικές απόψεις και λογικές δεν έπαιξαν κι αυτές κανένα ρόλο στη δημιουργία αυτού του κινήματος. Διεργασίες που τείνουν στην προώθηση λογικών που βάζουν καινούργιες αντιλήψεις αρχίζουν ν' αποκρυσταλλώνονται απ' το Φθινόπωρο του '78.

Είναι η εποχή που ακολουθεί την περίοδο 77-78 (κρίση των παραδοσικών οργανώσεων της Α.Α, απομαζικοποίησή τους, στήσιμο και παρεμβάσεις της Επιτροπής για το Σερίφη, κατάληψη της Πάτρας διάσπαση του Ρήγα) που ως ένα βαθμό δημιούργησε τις βάσεις για το νέο κίνημα. Νέο κίνημα που εμφανίστηκε κυρίως στα Παν / μια από άτομα, ομάδες και Συσπειρώσεις με θέσεις στις αναλύσεις τους σαφώς ποιοτικά ανώτερες απ' τις αηδίες των περασμένων χρόνων (επισημαίνεται η κρίση της Αριστεράς, αμφισβητείται το αστικό περιεχόμενο του Παν / μίου, στη θέση των παλιών αηδιών τύπου «μόρφωση για όλο το λαό», «όχι φραγμούς στη μόρφωσή μας» κλπ. κλπ.).

Οι νέες αντιλήψεις διαμορφώνουν κάποιον τύπου καταβάσματα σε διαδηλώσεις (25 Οχτώβρη, Πολυτεχνείο '79) που παράγουν συγκρούσεις με το κατασταλτικό παρακλάδι του Κράτους, την «Κ»ΝΕ.

Στα Παν/μια αρχίζει αναβρασμός γύρω απ' τις νέες λογικές που καταλήγουν στις καταλήψεις.

Ταυτόχρονα είναι η χρονιά που για πρώτη φορά εμφανίζονται αναλύσεις για τον αστικό εκσυγχρονισμό που επιχειρούσε η Ν.Δ., στη θέση των σταλινικών φληναφλημάτων για το Κράτος της Δεξιάς.

Την ίδια περίοδο αρχίζουν ν' αμφισβητούνται μαζικά (από κόσμο της Α.Α μέσα κι έξω από τις οργανώσεις) τα λενιστικά θεωρητικά δεδομένα για τις σχέσεις κόμματος-μαζών, Ηγεσίας-Βάσης, για τα οργανωτικά πρότυπα γενικά του μπολσεβικισμού· για πρώτη φορά αμφισβητείται (θεωρητικά τουλάχιστο) τόσο μαζικά η ιεραρχία κι αναζητούνται μορφές οργάνωσης βασισμένες στα πλαίσια της άμεσης δημοκρατίας.

Ένα σπουδαίο κομμάτι των νέων προβληματισμών αφορά τις αντιλήψεις για τις σχέσεις πολιτικού-προσωπικού. Απέναντι στα πρότυπα του σεμνού εγκρατή πολιτικομανή λαϊκού αγωνιστή, στη νόμιμη και μόνιμη σχέση, στην αντίληψη 6-10 πολιτική, 10-12 γκόμενα ή γκόμενος, αρχίζουν να ακούγονται νέα (για την Ελλάδα βέβαια) πράγματα για την ενότητα πολιτικού-προσωπικού, για την ανάγκη μιας νέας, μη-αστικής, αντίληψης για τις σχέσεις.

Την ίδια περίοδο εμφανίζονται κι οι πρώτες προσπάθειες δημιουργίας νέων κινήματων (γυναίκες-ομοφυλόφιλοι-οικολόγοι).

Είναι η εποχή που αρχίζουν να κλονίζονται οι ηλίθιες μ-λ αντιλήψεις για λαϊκοδημοκρατική επανάσταση κι αρχίζει ν' αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα άμεσης (εδώ και τώρα) οργάνωσης του αντικαπιταλιστικού αγώνα σε κάθε επίπεδο.

Την εποχή αυτή, οι αντιλήψεις αυτές λειτουργούν με τεράστια ακτινοβολία και προωθητική δύναμη (τόσο που αγγίζουν ακόμα και τα κάστρα των πιο συντηρητικών δυνάμεων π.χ. οι θέσεις του Κ.Σ της Α.Α.Σ.Π.Ε στο «νέο δρόμο»). Έτσι παράγουν συγκρούσεις στους δρόμους, καθώς συναντούν άμεσα την καταστολή, καταστολή που επωμίζεται ο φασιστικός μηχανισμός του «Κ»ΚΕΞ, μια που η αστυνομική βία είναι αδύνατο να περάσει ακόμα τις πύλες των ΑΕΙ. Έτσι το κίνημα συγκρούεται, στις 25 Οχτώβρη και στο Πολυτεχνείο του '79.

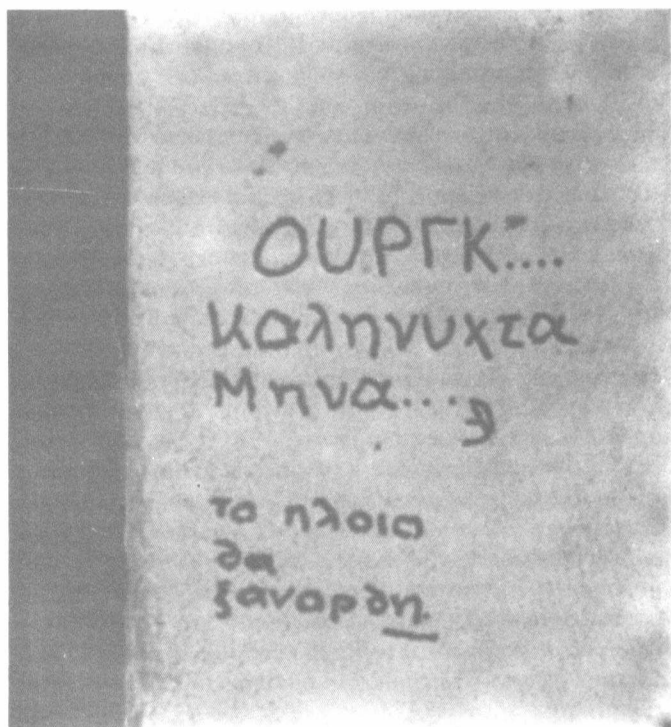

Οι απόψεις που καλλιεργήθηκαν και εκφράστηκαν απ' το Φθινόπωρο του '78 και μετά, απόψεις που κύρια πηγάζουν από κάποιους εν γένει Αυτόνομους, και σηματοδοτούνται με τη δουλειά της πρώτης ομάδας φοιτητών της Θεσσαλονίκης δεν είχαν να κάνουν σε τίποτα με τις ήδη υπάρχουσες οργανώσεις της παραδοσιακής Α.Α. Οι απόψεις αυτές ενισχύθηκαν όμως με τη διάσπαση του Ρήγα Φεραίου, με τη συγκρότηση δηλαδή της Β' Πανελλαδικής. Πιστεύουμε πως θα πρέπει εδώ ν' αναγνωρίσουμε το διαχωρισμό της Β' Πανελλ. απ' τις άλλες οργανώσεις σε μερικά βασικά σημεία.

Πρώτο, στην αναγνώριση απ' τη μεριά της της κρίσης του μαρξισμού και της Αριστεράς, και της παραδοχής της υπαρξής της σαν φαινόμενο και κομμάτι αυτής της κρίσης. Αυτή η αντίληψη δεν μπορούσε να οδηγήσει στη θεώρηση κάποιων πραγμάτων (που μέχρι τότε θεωρούνταν σταθερά και καταχτημένα) σα ζητούμενα. Έτσι άνοιξε το δρόμο για την εξέταση και αμφισβήτηση διαφόρων θεωρητικών ζητημάτων. Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθεί η συνεισφορά της στην εξέταση κάποιων ζητημάτων σε σχέση με το Κράτος. (Συνεισφορά που ήταν επόμενο να δημιουργηθεί σαν παράγωγο του επηρεασμού της απ' τη σχολή Αλτουσέρ Πουλάντζα).

Δεύτερο, η αντίθεσή της στα δοσμένα οργανωτικά πλαίσια της παραδ. Α.Α. και του Εσωτερικού παρήγαγε μια έμμεση ή άμεση αντίθεση με το Λενιστικό μοντέλο οργάνωσης¹.

Θα πρέπει επίσης να τονισθεί η συμβολή της Ο.Π.Α. (Ρήξης) (μέσα απ' τη στροφή της προς την Αυτόνομία και την ιδεολογική της προσκόλληση στην Ιταλική σχολή) στην παραγωγή κάποιων ερεθισμάτων για την ανασχόληση με κάποια σημαντικότερα προβλήματα και την κατ' αρχήν τοποθέτηση απέναντί τους απ' το σύνολο του χώρου.

Η θεωρητική ανεπάρκεια του κινήματος.

Βέβαια οι νέες αυτές καταστάσεις (καινούργιες απόψεις, νέα ζητήματα, εμφάνιση ενός νέου κινήματος) δεν έχουν μόνο τη θετική τους πλευρά —αν ήταν έτσι δε θα κατέληγαν εκεί που κατέληξαν σήμερα. Απ' την αρχή σηματοδονται από μια σειρά αρνητικά χαρακτηριστικά που τελικά λειτούργησαν αναιρετικά για το σύνολο του εγχειρήματος.

Το βασικότερο αρνητικό χαρακτηριστικό αυτού του ρεύματος (που στις καταλήψεις τουλάχιστο έγινε κίνημα) που παρήγαγε μια σειρά άλλων ήταν η θεωρητική του ανεπάρκεια.

Θεωρητική ανεπάρκεια που κατέληξε να μεταμορφωθεί και σε ιδεολογία σαν τέτοια. (Απ' τη διαισθητική υποψία της ανεπάρκειας της θεωρητικής παραγωγής στην παραγωγή της ιδεολογίας της θεωρητικής ανεπάρκειας).

Πραγματικά, παρά το ότι ήταν φανερό ότι μια σειρά από καινούργια ζητήματα έμπαιναν, κανείς δεν αισθάνθηκε την ανάγκη να ανανεώσει σε βάθος τα θεωρητικά του εργαλεία.

Για να εξηγηθεί αυτό το φαινόμενο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη δύο παράγοντες.

Ο πρώτος έχει να κάνει γενικά με την ελληνική πραγματικότητα², με την παραδοσιακή δηλ. καθυστέρηση με την οποία οι νέες κατακτήσεις της σκέψης φτάνουν στην Ελλάδα· μ' αυτό τον τρόπο καταφθάνουν κάποιες θεωρητικές απόψεις αποσυνδεδεμένες απ' όλη τη διαδικασία ανάπτυξης και κριτικής που τις διαμόρφωσε στο χώρο παραγωγής τους. Έτσι όμως ανοίγει ο δρόμος για μια ιδεολογική-θεματική κατανάλωση αυτών των θεωριών, καθώς τις περισσότερες φορές παρουσιάζονται σα μόδα και φυσικά προσφέρονται για ενατενιστικές επενδύσεις διαφόρων μικρουστών που θέλουν να είναι in. Γενικά μπορούμε να πούμε, πως ακόμα και για τους ανθρώπους με τις καλύτερες προθέσεις, αυτός ο τρόπος επαφής με τις νέες θεωρίες δημιουργεί κινδύνους για επιφανειακούς (μη-βιωματικούς) τρόπους αντιμετώπισης τους.

Ο 2ος παράγοντας έχει να κάνει με την ιστορία της θεωρητικής παραγωγής στην Α.Α και τους αναρχικούς απ' το '74 και δόθε.

Είναι προφανές ότι όταν γράφουμε ιστορία της θεωρητικής παραγωγής εννοούμε ιστορία της θεωρητικής ανυπαρξίας.

Για την παραδοσιακή Α.Α. το ζήτημα ήταν λυμένο απ' το 1902 (συμπίπτει με την έκδοση του «ΤΙ ΝΑ ΚΑΝΟΥΜΕ»).

Αρκούσαν μερικά μαρξιστικά-λενιστικά μαιοικά ή τροτσιστικά (ανάλογα με την περίπτωση) τσιτάτα, συνδυασμένα με μια ανάλυση του κόλου για την Ελλάδα και «εμπλουτισμένα» με τις τελευταίες αηδίες του κατά περίπτωση ξένου μεγάλου μπαμπά (Κίνα, Αλβανία, Μάντελ, Χήλυ κλπ.).

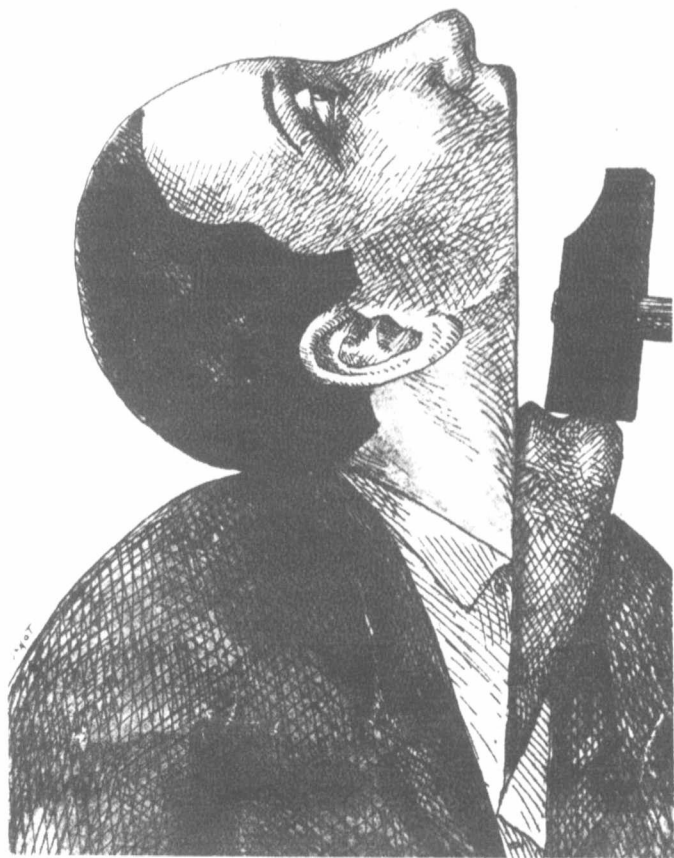
Στο χώρο των αναρχικών υπήρξε όντως μια αξιολογική προσπάθεια, αλλά μόνο σε επίπεδο μεταφραστικό (Ελευθερός Γκόπος και κύρια Διεθνής Βιβλιοθήκη).

Αυτή η αθλιότητα των «θεωρητικών» «τοποθετήσεων» συνδυάζονταν με μια ψεύτικη υπερπολιτικοποίηση (δηλαδή χρήση της ανασχόλησης με τα κοινά σαν ναρκωτικό και ερωτικό υποκατάστατο) που οδηγούσε τους αγωνιστές

σε μια φαινομενική υπερασχόληση με «θεωρητικά» ζητήματα. Π.χ. πόσες ώρες ξοδεύτηκαν σε πηγάδια για το χαρακτήρα της επερχόμενης επανάστασης (σοσιαλιστική με στόχο τη δική του προλετ. ή λαϊκοδημοκρατική); για τις εσωτερικές αντιθέσεις των πρώτων μεταπαραστατικών χρόνων (Λένιν Τρότσκι, Λένιν Στάλιν και βέβαια της πιο χοιρευτικά εφφετζίδικης αντίθεσης, αυτής μεταξύ των δυο μεγάλων Λενινιστών, του Στάλιν και του Τρότσκι) ή για τις σύγχρονες αντιθέσεις και συμμαχίες κρατικοκαπιταλιστικών χωρών (Κίνα Βιετνάμ, Κίνα Αλβανία, Κίνα Ρωσία, Καμπότζη Βιετνάμ, Γιουγκοσλαβία Ρωσία κλπ.).

Ολ' αυτά διαμόρφωσαν την εικόνα του αγωνιστή που 25 ώρες το 24ωρο ξοδεύει την ενεργητικότητά του στα πηγάδια σε απελπισμένες προσπάθειες να δια φωτίσει την εργ. τάξη (δηλαδή το φοιτητή με τον οποίο «συζήτησε»).

Έτσι, ήταν φυσικό από μια άποψη, όταν διάφοροι σύντροφοι κατάλαβαν την αθλιότητα αυτών των τοποθετήσεων και το αστικό περιεχόμενο του τέτοιου τρόπου ζωής να προσπαθήσουν ν' απολαύσουν όσα τόσα χρόνια ηλίθια στερήθηκαν: τα ξενύχτια, τη μουσική, τον έρωτα, τις σχέσεις, τη λογοτεχνία κλπ. (Βέβαια τα αντιμετώπισαν με καταναλωτικό τρόπο, αλλά αυτό θα το εξετάσουμε παρακάτω).

Αηδίασμένοι απ' τη μιζέρια της μοναξιάς των πληκτικών βιβλίων ρίχτηκαν (γιατί να το κρύψουμε; ριχτήκαμε) με τα μούτρα στην προσπάθεια «να τη βρουν», ουσιαστικά ατομικά, καθησυχάζοντας την αριστερή τους (μας) συνείδηση με τα ψίχουλα θεωρίας που είχαν (είχαμε), υποτίθεται, κατάχτησει. Έτσι, από ένα σημείο και πέρα, ήταν «ντεμοντέ» το να διαβάζεις πολιτικά κείμενα - λίγο πολύ σήμαινε ελλοχεύοντα σεξουαλικά προβλήματα.

(Όντως αυτό σήμαινε. Αλλά άλλο πράγμα είναι τα σεξουαλικά, ερωτικά, ψυχολογικά, υπαρξιακά προβλήματα να σ' οδηγούν στην αναζήτηση της διαμόρφωσης της θεωρίας που θα παράγει την πραχτική που θα συντρίψει τους θεσμούς που τα δημιουργούν και άλλο να χρησιμοποιείς ιδεολογικά τη θεωρία σαν σεξ/κο υποκατάστατο).

Αυτή την τάση ενίσχυε και η κληροδοτημένη απ' τις οργανώσεις τάση για θεωρητική αγρανάπαυση. Έτσι φτάσαμε στο σημείο να θεωρούμε επαρκή τα ψίχουλα γνώσεων που διαθέταμε και να αρνηθούμε κάθε προσπάθεια για θεωρητική παραγωγή.

Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα την ολοκληρωτική αδυναμία ανάλυσης της ελληνικής πραγματικότητας.

Πραγματικά, ταξική ανάλυση της ελλ. κοινωνίας ΔΕΝ ΥΠΗΡΞΕ. Ζητήματα όπως, το ποιές συμμαχίες στρωμάτων και τάσεων αντιμετωπίζουμε, ποιά τα επίπεδα εξάρτησης του ελλ. καπιταλισμού και ποιές αντιθέσεις δημιουργεί αυτή, ποιός ο καινούργιος ρόλος του Κράτους, το ρόλο και οι συσχετισμοί που τα Κόμματα ενσαρκώνουν κλπ. κλπ. έμειναν ουσιαστικά ανεξέταστα. Πλησιάζτηκαν σε επίπεδο 5-10 βασικών στοιχείων (αστικός εκσυγχρονισμός, διαδικασία μητροπολιτοποίησης της Ελλάδας, αστικός χαρακτήρας του ΠΑΣΟΚ) κι από κει και πέρα έμειναν αδιακρίνιστα.

Αυτό είχε σαν αποτελέσματα:

Απ' τη μια την αδυναμία παρέμβασης στην ταξική πάλη, απ' την άλλη τον έλεγχο του κινήματος από κάποιους μηχανισμούς και άτομα που έπαιζαν το ρόλο του ηγέτη.

Όταν λέμε αδυναμία παρέμβασης στην ταξική πάλη εννοούμε πως ήταν αδύνατο με 5-10 γενικότητες κι αφορισμούς να παρέμβουμε και να χοιρεύσουμε οποιοδήποτε (ακόμα και τους εαυτούς μας). Έτσι ήταν επόμενο να παραμένουμε στο περιθώριο των εξελίξεων.

Ακόμα και στο Πανεπιστήμιο (τον κατ' εξοχήν χώρο ύπαρξης του κινήματος) πέρα απ' τις γενικές αντικαταχρονιστικές και σε μερικές περιπτώσεις αντιεραρχικές διαθέσεις και διατυπώσεις δεν κατορθώθηκε να διατυπωθεί μια στοιχειώδης ανάλυση του συγκεκριμένου Ελλ. Παν. μίου, μια στοιχειώδης συγκεκριμένη κριτική της αστικής επιστήμης. Ολ' αυτά συνταιριάστηκαν με μια ακατάληπτη διανοομενέ ορολογία (εμπλουτισμένη με λεκτικά δημιουργήματα μιας ιδιότυπης αρχκό) που μας απομάκρυνε ακόμα περισσότερο απ' αυτούς στους οποίους θέλαμε υποτίθεται να παρέμβουμε. Έτσι ήταν φυσικό να μείνουμε στο περιθώριο των πολιτικών εξελίξεων. Πολύ σύντομα σε μοναδικός τρόπος ύπαρξης κατοχυρώθηκε η ανακυκλωτική ομφαλοσκόπηση. Σ' αυτό μας βοήθησε και η Αστυνομία εξαπολύοντας μερικές τρομοκρατικές επιθέσεις που μας οδήγησαν στο φαύλο κύκλο διαδήλωση - συλλήψεις - διαδήλωση διαμαρτυρίας - δίκες - καταδίκες (ή μη καταδίκες) - διαδήλωση και πάει λέγοντας.

Ποιός μπορεί ν' αμφισβητήσει πως οι μόνες μαζικές παρεμβάσεις του χώρου ήταν αυτές που γινόταν κάθε Πολυτεχνείο, και οι αντιτρομοκρατικές κινητοποιήσεις.

Η θεωρητική ανεπάρκεια συνδέεται στενά με το οργανωτικό πρόβλημα που αντιμετωπίστηκε. Όντως, το παράγωγο της θεωρητικής αγρανάπαυσης ήταν η οργανωτική αμηχανία.

Με την αποχώρηση χιλιάδων αγωνιστών απ' τις οργανώσεις (στις οποίες όμως ακόμα παρέμενε ένα σημαντικό κομμάτι, ιδιαίτερα στο ΚΚΕ μ-λ) και την εμφάνιση του χώρου της Αυτονομίας, εμφανίστηκε ένα παρανοϊκό οργανωτικό σχήμα. Οι ανένταχτοι, ανεξάρτητοι, αυτόνομοι, αναρχικοί «να την ψάχνουν» μόνοι τους ή μέσα από προσπάθειες στοιχειώδους συσπείρωσης σε ομάδες - γειτονιάς και άλλες, που έπασχαν από αθεράπευτη αναποτελεσματικότητα, τέτοια που, κάτω απ' την πίεση των κάθε φορά αναγκαιοτήτων για άμεσες δραστηριότητες, (συνήθως προσπάθειες απάντησης στην κρατική τρομοκρατία) να τους οδηγεί σε εξάρτηση απ' τους οργανωτικούς μηχανισμούς των οργανώσεων (δηλαδή του ΚΚΕ μ-λ και της Β' Πανελλ.). Αυτό βέβαια σήμαινε και ένα πολιτικό καπέλωμα που με τη σειρά του τροφοδοτούσε τη θεωρητική αγρανάπαυση.

Η αδυναμία παρέμβασης στις μάζες εκφραζόταν και με την αδυναμία για τον πιο στοιχειώδη συντονισμό και οργάνωση που με τη σειρά της τροφοδοτούσε τ' αδιέξοδα καθώς έσερνα το κίνημα πίσω απ' τις οργανώσεις που το «παιζαν» έξυπνα, προσπαθώντας να προσαρμοστούν στο κλίμα των καιρών (Η εφημερίδα των θρησκευόμενων - Σταλινικών του ΚΚΕ μ-λ κυκλοφορεί με τίτλους άρθρων στίχους του Morrison).

Απ' την άλλη μεριά στο εσωτερικό των συσπειρώσεων στα Παν/μια, η θεωρητική μιζέρια έδωσε την ευκαιρία σε κάποιους διανοούμενους της Β' Πανελλαδικής (κυρίως) να το παίξουν φωτισμένοι ηγέτες καπελώνοντας το κίνημα, τη στιγμή που υπήρχε η ανάγκη για την ανάπτυξη της συμμετοχής και της φαντασίας όλων, τη στιγμή που υπήρχε η ανάγκη για την παραγωγή των πιο καινούργιων, πρωτότυπων, τολμηρών και επαναστατικών θέσεων.

Έτσι το κίνημα σύρθηκε από κάποιους ηγέτες -κακέκτυπα λενινιστικής καθοδήγησης.

Κι αυτό το τέλμα ενίσχυε φυσικά την οργανωτική αγκύλωση. Πολλοί συντροφοί διαισθάνθηκαν την κριτική στο λενινιστικό μοντέλο οργάνωσης σαν κήρυγμα για την ανυπαρξία οργάνωσης. Έτσι ήταν φυσικό να παραδώσουν τις τύχες τους στα χέρια κάποιων γνωστών κυρίων και κυριών που μονοπωλούσαν το λόγο στα Αριστερά Κοινοβούλια του χώρου. (Να εξηγήμαστε: αυτοί οι άνθρωποι που το «παιζαν» ηγέτες, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις, δεν έχουν τω κύριο βάρος της ευθύνης· περισσότερο ευθυνόμαστε όλοι οι υπόλοιποι με τη μαλακία που μας έδερνε εκείνη την περίοδο· δε θεωρούμε αυτούς τους ανθρώπους εχθρούς του κινήματος κι αναγνωρίζουμε πως ήταν απ' τους λίγους που κάτι προσπάθησαν να προσφέρουν, παρ' ότι εγκλωβισμένοι οι ίδιοι στη λενινιστική τους λογική ήταν επόμενο να καπελώσουν τελικά· πιστεύουμε ότι στις περισσότερες των περιπτώσεων, αυτοί οι άνθρωποι αν αποδεσμευθούν από κάποια ιδεολογικά δεσμά μπορούν να προσφέρουν πολλά, σα συντροφοί όμως και όχι σαν αόρατη εξουσία).

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να αναφερθούμε και στο ρόλο των οργανώσεων της παραδ. Α.Α. που τελειώς συγκυριακά βρέθηκαν μέσα στο χώρο.

Οργανώσεις που απ' την άποψη των θεωρητικών (στην περίπτωση τους: ιδεολογικών) αναφορών, καθώς και της αντίληψης που είχαν για όλα τα ζητήματα ταχτικής, στρατηγικής, καθημερινής ζωής κ.λ.π., δεν είχαν τίποτα το κοινό με το χώρο.

Η σύμπλευση μαζί του, που από ένα σημείο και πέρα υιοθέτησαν, ήταν καθαρά ταχτική πολιτικάντικη επιλογή απόλυτα ενταγμένη στα πλαίσια του μάταιου αγώνα τους για την ανεύρεση νησίδων επιβίωσης και δυνατοτήτων εξόρυξης πολιτικής υπεραξίας.

Αναγκάστηκαν να συγκλίνουν προς το Χώρο εξαιτίας της πολιτικής τους περιθωριοποίησης. Περιθωριοποίηση που ερχόταν σαν αποτέλεσμα δυο βασικών τους αποτυχιών:

1ο) Δεν μπόρεσαν να εξασφαλίσουν κοινοβουλευτική αντιπροσώπευση (λογική σαφώς παραδεχτή απ' αυτούς).

2ο) Δεν μπόρεσαν ν' αντιμετωπίσουν και να υποκαταστήσουν το (ιδεολογικά ομοειδές τους) «Κ»ΚΕ: πράγμα πολύ φυσικό, αν αναλογισθούμε ότι απέναντι στις τεράστιες δυνατότητες οργάνωσης της θεαματικής παραγωγής

του (που ομολογεί το «Κ»ΚΕ) δεν είχαν να αντιπαρατάξουν τίποτ' άλλο πέρα απ' την επίδειξη μιας πιο αγωνιστικής στάσης.

Όλ' αυτά τους τοποθετούσαν στο περιθώριο του πολιτικού παιχνιδιού και τους στερούσαν το κοινό, πάνω στις πλάτες του οποίου θα μπορούσαν να οικοδομήσουν τη γραφειοκρατία τους.

Παράλληλα, εντελώς απομονωμένοι απ' τους ρυθμούς και τις απαιτήσεις της εποχής όπως ήταν, ανίκανοι για τον παραμικρό εκσυγχρονισμό ήταν φυσικό ν' αντιμετωπίσουν και κάποιους κραδασμούς στο εσωτερικό τους, κυρίως απ' την πίεση και τις κριτικές των νεαρότερων μελών τους.

Τα στοιχεία αυτά (περιθωριοποίηση, ανάγκη εξεύρεσης ακροατηρίου, πίεση νεαρών μελών) τις οδήγησε σε μια διαδικασία σύγκλισης με το χώρο, ο οποίος ουσιαστικά τις δέχτηκε στο εσωτερικό του (παρασυρμένος από κάποιες εντυπωσιακές επιφανειακές αλλαγές των πολιτικών τους γραμμών αλλά κι απ' την αγωνιστική στάση που κράτησαν στη διάρκεια των Καταλήψεων).

Η ανοχή αυτών των οργανώσεων απ' το χώρο έφερε μια σειρά από αρνητικά αποτελέσματα:

1ο) Οι οργανώσεις αποτέλεσαν τροχοπέδη στη θεωρητική εξέλιξη των ομάδων του χώρου, μια και τους πρόσφε-

ραν ένα εύκολο (όσο και άχρηστο) πεδίο αντιπαράθεσης: μια σειρά σύντροφοι και ομάδες αναλώθηκαν σε διαδικασίες μικροπολεμικών με τους κρεττινούς λενινιστές, επαισχυλούμενοι με ζητήματα ξεπερασμένα σε προηγούμενες φάσεις απ' αυτούς, αντί να προωθήσουν την κριτική τους σε τομείς άλλους (όπου ήταν απόλυτα αναγκαίο αυτή να υπάρξει).

2ο) Σιγοντάριζαν στη θεωρητική σύγχυση του χώρου πατώντας στην έλλειψη συνοχής που τον χαραχτηριζε.

3ο και χειρότερο.

Σκεκουλάροντας πάνω στην έλλειψη οργανωτικών δομών του κινήματος το οδήγησαν σε μια κατάσταση εξάρτησης και υπαγωγής του σε ξένα κέντρα αποφάσεων: μπόρεσαν δηλαδή σε διάφορες χρονικές στιγμές χρησιμοποιώντας τους οργανωτικούς μηχανισμούς που κατείχαν ν' αλλοιώσουν (και άλλοτε να κατελώσουν) τις παρεμβάσεις του χώρου.

Πάντως η ιστορία δεν τις ευνόησε. Έσπειραν τη σύγχυση και τη μιζέρια όμως δεν μπόρεσαν να επιβάλλουν τη γραμμή τους στο κίνημα.

Οι υπεραξίες για την εξόρυξη των οποίων κινητοποιούνταν, ποτέ τελικά δεν εισπράχτηκαν, μ' αποτέλεσμα τον τελικό τους μαρασμό: μαρασμό αναπόφευχτο μια και δεν κάλυπταν κανένα αναγκαίο ρόλο. (Ούτε σαν κρατικά παρακλάδια καταστολής τύπου «Κ»ΚΕ όπως θά 'θελαν αλλά δε μπορούσαν να είναι, ούτε σα συνιστώσες ενός κινήματος που δεν τους ταίριαζε).

Έτσι βλέπουμε ένα ΚΚΕ μ.λ. ν' αλλάζει ριζικά, σπαρασσόμενο από συνεχείς εσωτερικές αντιθέσεις και τελικά, αδύναμο να ανανεωθεί πραγματικά, να διαλύεται προξενώντας το γενικό γέλιο με την καινούργια διάσπασή του σε 2 κομμάτια-ηγέτες της εργ. τάξης.

Το δε ΕΚΚΕ να προσπαθεί μάταια να χτίσει το Κόμμα, παρείσα με το ΜΑ-ΚΚΕ και τελικά να καταντά άχρηστο δεκανίκι του Παπαντρέου, μετά από μια διαδικασία συνεχών διασπάσεων η οποία φαίνεται πως επιτέλους έφτασε στο τέλος της. (Μιά και τώρα πια, μονάχα μ' αυτοκινητικό σύστημα μπορεί να ξαναδιασπαστεί).

Είναι προφανές βέβαια πως για τις καταστάσεις που περιγράψαμε σαν αποτέλεσμα της διείσδυσης των οργανώσεων στο χώρο, (πολλαπλός οργανωτικός κρεττινισμός, πολιτικό καπέλωμα σε πολλές περιπτώσεις, μπλοκάρισμα διαδικασιών θεωρητικής εξέλιξης) κύριος υπεύθυνος δεν είναι οι οργανώσεις (τη δουλειά τους κάνανε, άλλωστε) αλλά ο ίδιος ο χώρος, η κατάσταση δηλαδή θεωρητικού και πολιτικού κενού που τον χαραχτηριζε, που δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει και στο αντίστοιχο οργανωτικό κενό-κενό που φυσικά έδωσε την ευκαιρία σε κάθε είδους γκρουπούσκουλα και ηγετίσκους για χειραγωγήσεις.

Αυτή η μίζερη κατάσταση γενικού κενού ήταν άλλωστε που οδήγησε το κίνημα στην αθλιότητα της επιβίωσης μέσα στους κόλπους του των διαφόρων λενινιστικών αντιλήψεων, που τόσο το καθυστέρησαν.

Καταλήψεις στα ΑΕΙ.

Το κίνημα εμφανίστηκε πολύ δυναμικά στην αρχή. Χτυπήθηκε με τους σταλινικούς στους δρόμους, χάλασε τις σούπες τους, περιφρόνησε τις «Θεωρητικές» αηδίες και τα οργανωτικά πρότυπα των λενινιστικών οργανώσεων.

χτυπήθηκε με τους μπάτσους, δημιούργησε τις καταλήψεις. Οι Καταλήψεις, που ήταν το κορυφαίο σημείο του κινήματος —και ταυτόχρονα η στιγμή όπου φανερώθηκαν οι βασικότερες αδυναμίες του.

Μέχρι τότε, δονούμενο απ' τη ζωντάνια των νέων θεωρητικών καταχτήσεων, είχε την ικανότητα δημιουργίας καταστάσεων.

Οι καταλήψεις ήταν η κορυφαία απ' αυτές. Τα κόμματα έντρομα είδαν να χάνουν τον έλεγχο στο φοιτητικό χώρο, όπου οι συσχετισμοί δυνάμεων μιας 5ετίας ανατρέπονταν σε χρονικό διάστημα μικρότερο της μιας νύχτας.

Ο Τύπος της Εξουσίας έτρεμε στη σκέψη πως οδηγούμαστε σε ένα Ελληνικό Μάη. (Χαρακτηριστικά, η «προοδευτική» Ελευθεροτυπία αγωνιούσε μπροστά στο ενδεχόμενο ν' ακολουθήσουν οι εργάτες το παράδειγμα των φοιτητών).

Το νέο πνεύμα κυριαρχούσε, δημιουργούσε νέες συνθήκες, χάριζε μερικές μέρες ΖΩΗΣ σ' αυτούς που το ανέπτυσσαν μέσα στην πράξη.

Είναι χαρακτηριστικό πως μέσα σ' ένα 20μερο (Δεκέμβρης-Γενάρης 79-80) απελευθερώθηκαν τέτοιες και τόσες δημιουργικές δυνάμεις όσες δεκαετίες ύπαρξης γραφειοκρατικών μηχανισμών κάθε τύπου δεν μπόρεσαν να εμπνεύσουν. Τα Παν/κα χτίρια μεταμορφώθηκαν σε χώρους επαναστατικής επανοικειοποίησης.

Το χιούμορ, η ποίηση, (με τη σιτουασιονίστικη έννοια του όρου) η φαντασία, απελευθερώθηκαν σε διαστάσεις τέτοιες που οι μπογιατζήδες της «Κ»ΝΕ δε μπόρεσαν να καταστείλουν, όση δημιουργικότητα και αν επιστράτευαν στην εξυπηρέτηση αυτού του καθήκοντος.

Το πάθος, ο έρωτας, η γοητεία κατάχτησαν, για λίγες έστω μέρες, το έδαφος της πραγματικότητας. Το Θέαμα συνταράχτηκε. Η έκ-σταση της εξ-έγερσης κυριαρχούσε.

Οι (συμ)βι(β)ασμοί ποδοπατιόνταν ο ένας μετά τον άλλο. Τα σκηνικά κατέρρεαν. Κι ας ήταν μόνο μια μικρή δόνηση, κι ας ήταν μόνο 5-6 Παν/κα χτίρια που μεταμορφώθηκαν από αντιοργασμικοί χώροι παραγωγής διαχωρισμένων υπηρετών στην υπηρεσία του Διαχωρισμού σε κέντρα παραγωγής απόλαυσης και γνώσης.

Το όνειρο ήταν η πραγματικότητα πιστεύαμε εκείνες τις στιγμές αλλά φαίνεται πως μάλλον το αντίθετο ήταν το αληθινό: αυτή η πραγματικότητα ήταν ένα όνειρο⁶.

το κίνημα ηττήθηκε

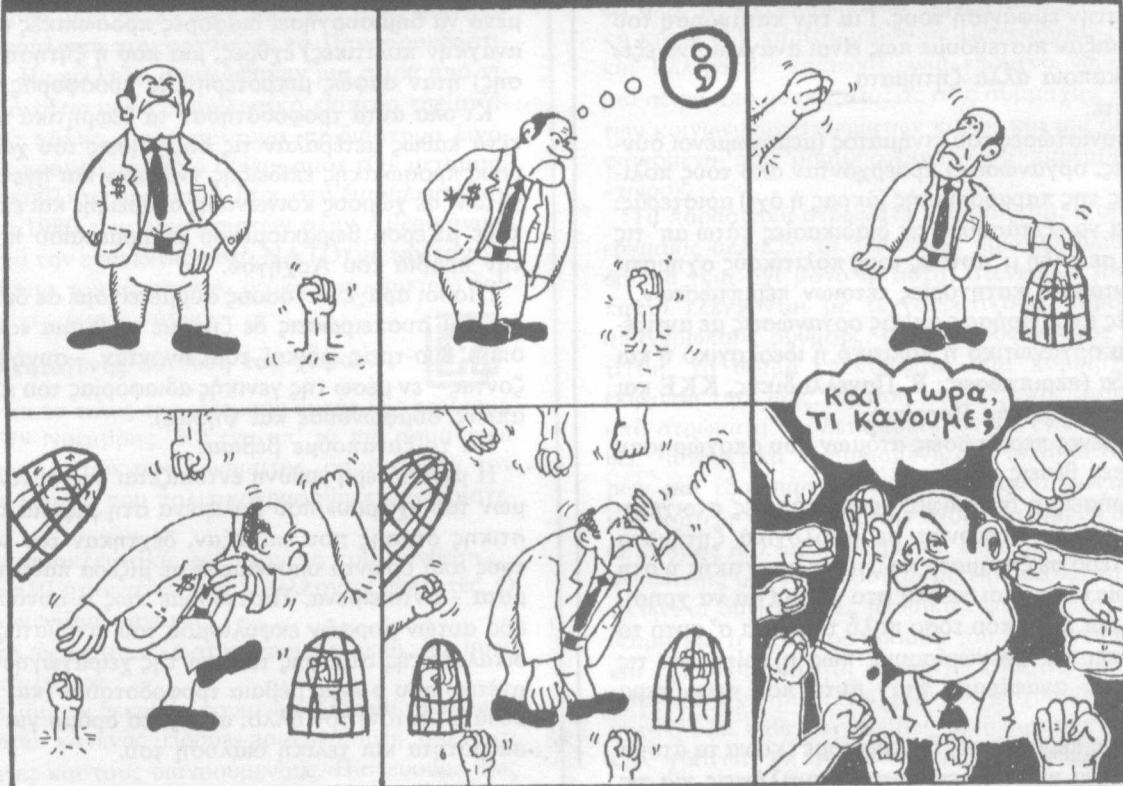

Οι μάζες των φοιτητών που το στήριξαν μονάχα επιφανειακά παρασύρθηκαν στη δίνη του. Οι ίδιες οι πρωτοπορίες του, παρά το ότι συνταράχτηκαν απ' το βίωμα της στάσης που πραγματοποιούσαν δεν μπόρεσαν να οδηγήσουν συνολικά τους φοιτητές σ' ένα ξεπέρασμα των οικονομίστικων πλαισίων των αφορμών απ' τις οποίες δημιουργήθηκε. Ακόμα και τα πιο συνειδητά στοιχεία εν μέρει λειτουργούσαν εγκλωβισμένοι στα πλαίσια οικονομίστικων λογικών. Σ αυτό συνείσφεραν άλλωστε και οι απ' τα μέσα εχθροί του κινήματος, οι μεγάλοι μάγιστροι του οικονομισμού που τρόμαξαν και οι ίδιοι 'μπροστά στη δυναμική που απελευθερώθηκε (Α.Α.Σ.Π.Ε, Π.Π.Σ.Π και εν μέρει η Β' ΠΑΝΕΛ.)

Το κίνημα συντρίφτηκε, όχι εκεί που μπορούσε να δώσει τη μάχη, στους δρόμους, αλλά μέσα απ' τις διαδικασίες αφομοίωσής του που τα κρατικά όργανα ξεκίνησαν. Πρέ-

ΜΙΑ ΚΑΥΤΗ ΕΡΩΤΗΣΗ

ο ΑποσάρματοςΤΟΣ

πει όντως να ομολογήσουμε την εξυπνάδα της αστικής ταχτικής (Συμμετοχή της ΕΦΕΕ στις καταλήψεις όταν είδε ότι δεν μπορούσε να τις καταστείλει, και τελικά υπαναχώρηση απ' την Κυβέρνηση στο θέμα του 815). Οι Έλληνες αστοί είχαν μάθει καλά το μάθημα του Γαλλικού Μαη. Το υποτίθεται «μονοκομματικό Κράτος της Δεξιάς» αντι να στείλει τα ΜΑΤ προτίμησε να υποχωρήσει. Έτσι έχασε μια μάχη αλλά απόφυγε (δηλ. κέρδισε) τον πόλεμο. Δεν είναι όμως η αστική ταχτική που λύγισε το Κίνημα. Καμιά ταχτική των τεχνικών της εξουσίας δεν μπορεί να συντρίψει ένα κίνημα που ξεδιπλώνει όλη τη δυναμική του προσπαθώντας να πραγματώσει την άρνηση του κόσμου του συνολικού ψέματος. Αυτό που έλειψε ήταν για μια ακόμα φορά, η ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ.

Έτσι, αυτό που οδήγησε το κίνημα στη συντριβή ήταν οι εσωτερικές του αντιφάσεις.

Λέγοντας ήττα και συντριβή δεν εννοούμε πως αυτές ήταν οι καταστάσεις που χαρακτήριζαν το κίνημα αμέσως μετά το σταμάτημα των καταλήψεων. Όχι, το κίνημα παρέμενε δυνατό· απλώς αυτή ήταν η αρχή της ήττας του και η πρώτη συνέπεια των αντιφάσεων που «έμελλε» να το οδηγήσουν αργότερα στον πλήρη εκφυλισμό.

Η αδυναμία προχωρήματος του κιν. των καταλήψεων έχει να κάνει με τα χαρακτηριστικά που παραπάνω επισημάνθηκαν (πολιτικό, οργανωτικό, θεωρητικό κενό).

Πιο συγκεκριμένα η αδυναμία παραπέρα προώθησης των αντιθέσεων και σύνδεσης μ' άλλους κοινωνικούς χώρους οδήγησε τελικά και μέσα στο Πανεπιστήμιο το κίνημα στην αφομοίωση, μέσα απ' τη συμμετοχή στις διαδικασίες του κρατικού όργανου που λέγεται: ΕΦΕΕ.

Έτσι καταλήξαμε στον ανταρτοπόλεμο με τους φασίστες της ΠΣΚ που τεχνικά υπερτερούσαν, στο κατέλωμα του χώρου απ' τους συνδικαλιστές πολιτικάντηδες που βρήκαν την ευκαιρία να εξάγουν συνδικαλιστική υπεραξία από ένα κίνημα που δε μπορούσε ν' αναπτυχθεί αλλιώς παρά μόνο χτυπώντας το συνδικαλισμό (όπως και κάθε διαχωρισμό άλλωστε). Έτσι φθάσαμε στο σημείο όπου η δυναμική των καταλήψεων μεταμορφώθηκε στο αντίθετό της, μέσα απ' την εκποίηση του πάθους, της φαντασίας, της ποίησης που απελευθέρωσε σε 4 έδρες της ΕΦΕΕ.

Ο εγκλωβισμός του κινήματος σε συνδικαλιστικά πλαίσια πέρα απ' τις άλλες φανερές του συνέπειες, οδήγησε στο σχηματισμό μιας κατάστασης που ήταν πολύ ευνοϊκή για την ανάδειξη διαφόρων ηγετρίσκων που (περ' από προθέσεις) αντικαμενικά έπαιζαν ρόλους χειραγωγών και ιδεολογικών επιβητόρων.

Γιατί είναι φανερό πως όταν ένα κίνημα φτάσει στο σημείο να επιλέξει κοινοβουλευτικούς τρόπους δράσης (συμμετοχή στα όργανα, τις εκλογές και γενικά τις διαδικασίες του επίσημου φ.κ.) δεν μπορεί παρά να επιλέξει και αντίστοιχες μορφές οργάνωσης.

Έτσι, ξεπήδησε μια νέα μορφή: ο συνδικαλιστής-ηγέτης των φοιτητών και του χώρου.

Όπως αναφέραμε πιο πάνω ένας ευνοϊκότερος παράγοντας για τη δημιουργία αυτού του φαινομένου ήταν η συνδικαλιστική στρόφη του χώρου. Πιστεύουμε πως αυτό αποτέλεσε το πλαίσιο για την εμφάνιση των συνδικαλιστών - ηγετών. Υπήρχαν όμως κι άλλοι παράγοντες που συνετέλεσαν στην εμφάνισή τους. Για την κατανόηση του ρόλου που έπαιξαν πιστεύουμε πως είναι αναγκαίο να εξεταστούν και κάποια άλλα ζητήματα.

Εξηγούμαστε:

Οι κύριες συνιστώσες του κινήματος (μεμονωμένοι σύντροφοι, ομάδες, οργανώσεις) προέρχονταν από τους πολιτικούς χώρους της παραδοσιακής (άκρας ή όχι) αριστεράς. Εδώ θα πρέπει να εξετάσουμε τις διαδικασίες κάτω απ' τις οποίες ήρθαν σε ρήξη μ' αυτούς τους πολιτικούς σχηματισμούς. Συναντάμε 3 κατηγορίες τέτοιων περιπτώσεων.

1ο, ομαδικές αποχωρήσεις απ' τις οργανώσεις με αντιθέσεις πάνω στο οργανωτικό ή πολιτικό ή ιδεολογικό ή και τα τρία επίπεδα (περιπτώσεις: Β' Πανελλαδικής, ΚΚΕ και παλιότερα Σοσιαλιστικής Πορείας).

2ο, μεμονωμένες περιπτώσεις ατόμων που αποχώρησαν πάλι με κάποιες θέσεις.

3ο, αποχωρήσεις ή διαγραφές χωρίς κάποιες στοιχειωδώς συγκροτημένες διαφωνίες σε ιδεολογικά ζητήματα αλλά περισσότερο σε ζητήματα πολιτικής πρακτικής ή στη χειρότερη περίπτωση έτσι γενικά στο φλου (για να χρησιμοποιήσουμε μια λέξη που τόσο πολύ ταιριάζει σ' αυτό το «χώρο»). Πρέπει να αναγνωρίσουμε πως η τρίτη απ' τις περιπτώσεις που αναφέραμε ήταν αυτή που συχνότερα συνέβαινε.

Στις 2 πρώτες περιπτώσεις διακρίνουμε εκείνα τα άτομα που γαλουχημένα απ' τις λενινιστικές αντιλήψεις για τις σχέσεις ηγεσίας-μάζας, καθοδήγησης-βάσης, αν και θεωρητικά πολλές φορές τις αποκήρυξαν στην πράξη συχνά απαπαρήγαγαν το ρόλο της καθοδήγησης.

Σημειώνουμε εδώ πως δεν κατηγορούμε κάποια άτομα (ή ομάδες) που παρήγαγαν πολιτική γραμμή (δηλαδή στοιχείο τέτοιας) και την κατέβασαν στο χώρο. Εντοπίζουμε όμως τη διαδικασία μέσα απ' την οποία κατέβαινε αυτή η γραμμή-διαδικασία που τελικά (όπως πάντα συμβαίνει) καθόρισε την ουσία, δημιουργώντας τις συνθήκες για την αναπαραγωγή ιεραρχικών μορφών σχέσεων. Είτε μιλάμε για τις πιο απλές περιπτώσεις —την κατάσταση του να μιλάνε σύντροφοι για πρώτη φορά σε συνελεύσεις του χώρου και το πως η «φωτισμένη ηγεσία» τους αντιμετώπιζε— είτε για τις πιο χοντρές - των διάφορων συνδικαλιστών (μπάτσων) που κατέβαιναν στις κουβέντες του χώρου με τη γραμμή στο τσεπάκι, μονοπωλώντας το χρόνο των συζητήσεων και καταστέλλοντας κάθε απόπειρα άρθρωσης διαφορετικών φωνών.

Εδώ υπάρχουν ελάχιστες περιπτώσεις συντρόφων που κράτησαν μια στάση διαφορετική. Έτσι ο χώρος κατέληξε να καθορίζεται με βάση τις επιλογές κάποιων κέντρων παραγωγής γνώσης και γραμμής (Ρήξη, Β' Πανελλ/κη, ΟΣΕ και λιγότερο απ' το ανυπόληπτο αλλά ισχυρότατο οργανωτικό ΚΚΕ μ-λ). Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία άρχισαν να μεταβάλλονται οι σύντροφοι από υποκείμενα που κάποιες στιγμές ήταν σε μίζερα παθητικά αντικείμενα —στρατός στην υπηρεσία Κεντρικών Επιτροπών δίχως

Κεντρική Επιτροπή. Και σιγά-σιγά άρχισε ένας κόσμος να απογοητεύεται, να παραιτείται, να καθυποτάζει την αυτενέργειά του, ν' αναθέτει τις τύχες του σε ηγέτες με αποτέλεσμα είτε να παίζει το ρόλο του προβάτου - ψηφοφόρου - αφισσοκόλητη είτε αηδιασμένος να τα φτύνει ζητώντας να χτίσει το γυάλινο κόσμο του σε κάποιο «επαναστατικό» τριάρι.

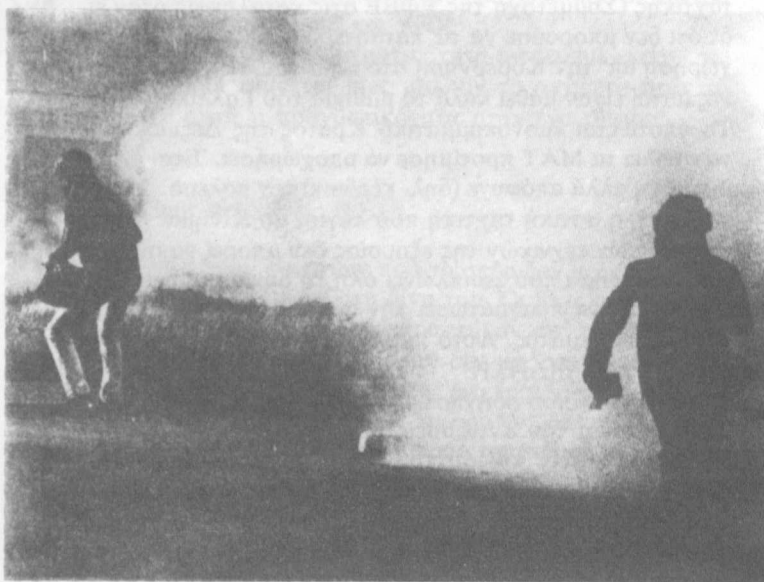
Παράλληλα, αυτή η κατάσταση (όπου κάποιοι ηγέτες χειρίζονταν το κίνημα σαν προσωπικό φέουδο) ήταν επόμενο να δημιουργήσει διαφορές προσωπικές (και όχι κατ' ανάγκην πολιτικές) έχθρες, μια που η ζήτηση (καθοδήγησης) ήταν σαφώς μικρότερη της προσφοράς.

Κι όλα αυτά τροφοδότησαν τα θεωρητικά και πολιτικά κενά καθώς μετέβαλαν τις συζητήσεις του χώρου σε χώρους προσωπικής επίδειξης γνώσεων και ηγετικών ικανοτήτων, σε χώρους κοινωνικής ανάδειξης και επιβεβαίωσης κάθε μίζερου θωρακισμένου μικρομεσαίου που φορούσε την προβιά του Αρχηγού.

(Πόσοι άραγε απ' όσους συμμετείχαμε σε διάφορες ομάδες και συσπειρώσεις δε ζήσαμε το θέαμα «συζητήσεων» όπου δυο-τρείς ειδικοί τσακωνόνταν —συνήθως ουρλιάζοντας— εν μέσω της γενικής αδιαφορίας του πλήθους που απλώς συμφωνούσε και ψήφιζε).

Να το ξαναπούμε βέβαια:

Η μεγαλύτερη ευθύνη εντοπίζεται στο σύνολο των ατόμων του «χώρου» που βολεμένα στη μιζέρια της ενατενίστικης στάσης που επέλεξαν, δέχτηκαν τον υποβιβασμό τους από δρώντα υποκείμενα σε μίζερα παθητικά εξαρτήματα - αντικείμενα. Πιστεύουμε πως ο συνδυασμός των δύο αυτών μορφών εκφυλισμού του κινήματος, (της συνδικαλιστικής στρόφης του και της χειραγώγησης του από ηγέτες) που ο ένας βέβαια τροφοδοτούσε (και περιεχόταν μέσα σ' αυτόν) τον άλλο, άνοιξε το δρόμο για την πλήρη σαθρότητα και τελική διάλυσή του.

Ένα κίνημα που πάντως παρά τη συμμετοχή του σε γραφειοκρατικές - αφομοιωτικές διαδικασίες διατηρούσε ένα πολύ μεγάλο τμήμα της δυναμικότητάς του. Εκείνη την εποχή καταχτήθηκε το δικαίωμα στη διαδήλωση (δεν μπορούμε εδώ να παραγνωρίσουμε, έστω και θεωρώντας την κύκνειο άσμα του κινήματος των καταλήψεων, τη σημασία του σπασίματος της αστυνομικής απαγόρευσης —για πρώτη φορά μετά τις 25 Μάη του '76— στην αντιτρομοκρατική διαδήλωση που οργάνωσε το Πανσπουδαστικό του 1980). Παράλληλα σημειώθηκαν μια σειρά από νίκες στο μίζερο έστω και ανακυκλωτικό επίπεδο της αντιτρομοκρατικής πάλης. Πολύ σύντομα, σε διάστημα λιγότερο του ενός χρόνου, αυτός ο δυναμισμός είχε μεταμορφωθεί σε πανικόβλητο ειρηνισμό, (π.χ. στη διαδήλωση του Οχτώβρη του 1980 των αριστεριστών στην Αμερικάνικη Πρεσβεία, μετά την επανένταξη στο ΝΑΤΟ) με την ευγενή συνδρομή βέβαια του αντιπάλου δέους των φρικιών που σπάγανε βιτρίνες δίχως νόημα.

Φοιτητογενής σύνθεση του χώρου.

Αφήσαμε για το τέλος της εξέτασης αυτής της περιόδου (Οχτώβρης '79-Νοέμβρης '80) ένα απ' τα πιο σημαντικά χαρακτηριστικά αυτού του Κινήματος, όσον αφορά τον ένα πόλο του (αυτόν που πολιτικογραφήθηκε σαν αριστεριστικός).

Τη σχεδόν αποκλειστικά φοιτητογενή του σύνθεση.

Οι 9 στους 10 ήταν τότε, νυν ή μέλλοντες φοιτητές. Ο 10ος διανοουμενίζων εργάτης.

Η σύνθεση ήταν αποκλειστικά φοιτητογενής κι αυτό επέδρασε καταλυτικά.

Εδώ θα θέλαμε να ξεκαθαρίσουμε ένα ζήτημα. Δε διακατεχόμαστε από κανενός είδους προκατάληψη απέναντι στους φοιτητές και τους διανοούμενους. Πιστεύουμε πως τα συμφέροντα φοιτητών και εργατών μπορούν να συμπίσουν (όχι αναγκαστικά, όχι νομοτελεσιικά αλλά αναγνωρίζουμε την ιδιαίτερα εκτεταμένη αυτή δυνατότητα).

Δεν παραγνωρίζουμε το αναμφισβήτητο γεγονός πως πολλές φορές στην ιστορία οι φοιτητές έδρασαν με πιο αναπτυγμένο επίπεδο συνειδήσης απ' τους εργάτες. Άλλωστε χρησιμοποιώντας τη σιτουασιονιστική ανάλυση για την έννοια του όρου Προλετάριος, πιστεύουμε πως αυτοί απ' τους φοιτητές που πρόκειται να γίνουν ειδικευμένοι άνεργοι και κατώτερα στελέχη, όσοι δηλαδή πρόκειται να μετατραπούν σε εκτελεστές και όχι σε διευθυντές, δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν αλλοιώς από προλετάριοι. Δεν μπορούμε όμως να παραγνωρίσουμε τις δυνατότητες κοινωνικής ανόδου που η θέση που έχουν τους προσδίδει, ιδιαίτερα σε χώρες με εκτεταμένες ακόμα δυνατότητες διαπήδησης από τάξη σε τάξη, όπως στην Ελλάδα) τα πρόνομα που απολαμβάνουν καθώς και τη «συνήθεια» τους να παίζουν με έννοιες αξίες και συμπεριφορές που μόνο επιφανειακά προσομοιάζουν.

Το πρόβλημα απ' την αποκλειστικά φοιτητογενή σύνθεση δεν προέρχεται από κάτι τέτοιο, από μια δηλ. δογματική θέση απόρριψης συλλήβδην των φοιτητών (Παρ' ότι δεν μπορούμε παρά να αναγνωρίσουμε την ισχύ της σιτουασιονιστικής κριτικής του 1966 —Σκάνδαλο του Στρασβούργου— προς τους φοιτητές).

Έχει να κάνει περισσότερο με μια εκτίμηση των δυνατοτήτων που οι τότε συγκύριες περιείχαν.

Εξηγούμαστε.

Τη στιγμή που βρίσκμαστε μπροστά σι μια φάση αναδιάρθρωσης του ελληνικού καπιταλισμού μέσα απ' τις διαδικασίες εκσυγχρονισμού και αναβάθμισης των λειτουργιών του σ' επίπεδο παρόμοιο μ' εκείνο των κλασικών Μητρώπολιτικών χώρων (αναδιάρθρωση που αντιμετωπίζει όλες τις αντιφάσεις που παράγει η σημερινή οικονομική κρίση του καπιταλισμού σε Παγκόσμιο —και συνεπώς και Ελληνικό— επίπεδο) είναι επόμενο να εμφανίζονται μια σειρά απο ανακατατάξεις στις συμμαχίες και τις θέσεις των κοινωνικών στρωμάτων καθώς και μια σειρά από νέα φαινόμενα που δημιουργούν χώρο παρέμβασης για το «χώρο».

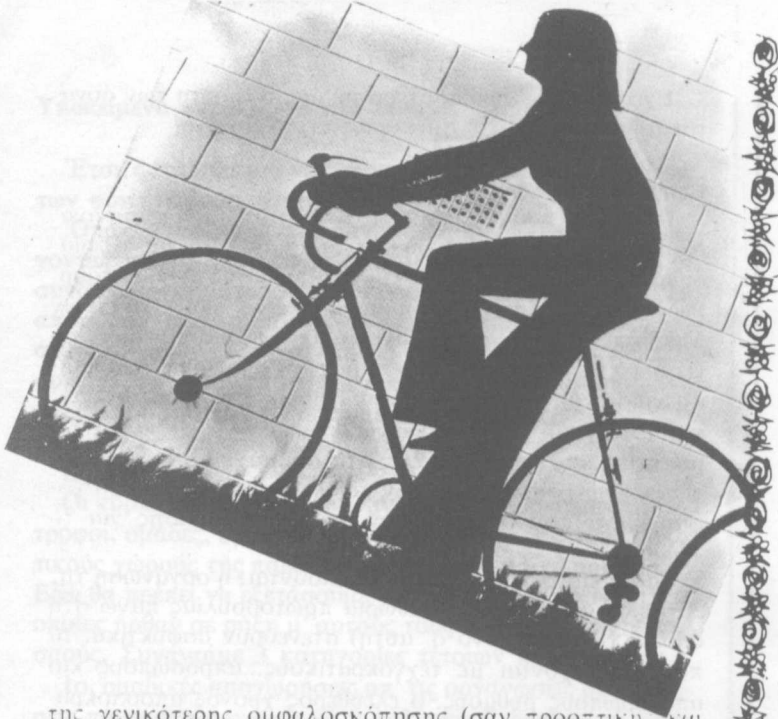
Τα παρασιτικά στρώματα χτυπιούνται, η οργάνωση της εργασίας αλλάζει, τα περιθώρια πρωτοβουλίας πάνω στη δουλιά (και όχι μόνο σ' αυτή) στενεύουν ασφυκτικά, τα πάντα ελέγχονται με τεχνοκρατικούς, απρόσωπους και απάνθρωπους ρυθμούς, ο ελεύθερος χρόνος αποικιοκρατείται, το θέαμα επεκτείνεται (και κυριαρχεί) σε κάθε έκφανση της ζωής, δηλαδή της έλλειψης ζωής. Μια σειρά από στρώματα προλεταριοποιούνται, ενώ η νεολαία νοιώθει —ασφυκτικά περιορισμένη στα πλαίσια σχέσεων μίζερων και εξουσιαστικών χωρίς καμμία φαντασία, μαγεία και γοητεία— πως «της την έχουνε στημένη απο παντού». Ο κόσμος σαλπάρει σε μαζικό επίπεδο, τα ναρκωτικά της ιδεολογίας υποκαθιστούνται με την ιδεολογία των ναρκωτικών, οι δυνατότητες ατομικών φυγών εξανεμίζονται, το θέαμα και ο ψεύτικος κόσμος του με παντιέρα τη μίζερια και την παθητικότητα κυριαρχεί κάθε στιγμή του «ελεύθερου» και σκλαβωμένου χρόνου. Ο χρόνος της Εξουσίας κατακλύζει κάθε στιγμή των (ανυπαρκτων πια) προσωπικών χρόνων. Οι άνθρωποι γίνονται οι εικόνες τους κι η καταστολή διευρύνεται απ' τους μπάτσους που ελλοχεύουν σε κάθε γωνιά (και κυρίως μεσ' το κεφάλι μας).

Έτσι για πρώτη φορά εμφανίζονται χούλιγκανς, φρικιά, τύποι που τα σπάνε, και το κυριώτερο μια νεολαία που δε ζητάει πια δουλειά, αλλά αρνείται ενστικτώδικα (σωματικά) και μαζικά την εργασία σαν απασχόληση για μαλάκες. Είναι η πρώτη φορά στην Ελλάδα που η μίζερη διαχωρισμένη λειτουργία που ακούει στο όνομα εργασία καταγγέλλεται σαν τέτοια.

Σε μια τέτοια περίοδο εμφάνισης (μη συνειδητών) αντιθέσεων προς το Κράτος εντελώς διαφορετικών σε υφή και ποιότητα απ' αυτές που έβαζαν μέχρι τότε οι αριστερές και αριστεριστικές παραλλαγές του, είναι φανερό πως το ζήτημα δεν παίζεται στα παν — μια αλλά κάπου αλλού έξω απ' αυτά. Πού; Η ανάλυσή μας προς το παρόν μόνο σχηματικές μη επεξεργασμένες απαντήσεις μπορεί να δώσει σ' αυτό το ερώτημα. (Στα εργοστάσια ανάμεσα στους νέους εργάτες, στις γειτονιές με την άγρια νεολαία, στα σχολεία με τους μαθητές).

Πάντως έτσι κι αλλιώς είναι φανερό πως τίποτα πια δεν παίζεται στο Παν μιο.

Μ' αυτή την έννοια η φοιτητική κοινωνική σύνθεσή του τότε κινήματος έπαιξε ένα χοντρά ανασταλτικό ρόλο. Ακόμα περισσότερο που οι αγωνιστές φοιτητές, (παρά τον κατά καιρούς κρετινιστικό εργατισμό τους) σαν συνή-

της γενικότερης ομφαλοσκόπησης (σαν προοπτική και τρόπος ύπαρξης του κινήματος) δεν έκαναν τίποτα για να συνδεθούν με κάποιους άλλους αγώνες, ούτε καν σε θεωρητικό επίπεδο. Π.χ. ούτε μια ανάλυση του ρόλου της πολεοδομίας μιας συγκεκριμένης γειτονιάς για τον έλεγχο της «ζωής» των κατοίκων της απ' τους μηχανισμούς του θεάματος, ούτε μια συγκεκριμένη ανάλυση για τη διείσδυση του Marketing σήμερα στα εργοστάσια.

Επιπλέον, δόθηκε η ευκαιρία (μέσα απ' την απόλυτη κυριαρχία του φοιτητικού στοιχείου) σε κάποιους μικροαστούληδες καλοπερασάκηδες φοιτητάκους να παίξουν με κάποιες αξίες. (Βοηθούμενοι δηλ. απ' το τότε κλίμα των σχολών να το παίζουν κουλτούρα κι επανάσταση· ανέβαιναν έτσι οι μετοχές τους στην τράπεζα επενδύσεων του θεάματος, ανέβαιναν τα ατού για την εξόρυξη σεξουαλικής υπεραξίας απ' την κατανάλωση της θεαματικής άρνησης του θεάματος).

Έτσι στο κίνημα συμμετείχαν (κυρίως βέβαια το ψήφισαν) κι άτομα που καμιά ουσιαστική σχέση δεν είχαν μαζί του.

Μια σημείωση για τη σχέση του Συνδικαλιστικού Εκφυλισμού και της Κοινωνικής Θέσης των φοιτητών.

Θα πρέπει επίσης να τονίσουμε τη σημασία του μεταβατικού χαρακτήρα της κοινωνικής θέσης των φοιτητών σε σχέση με τους κινδύνους ενίσχυσης διαδικασιών συνδικαλιστικού εκφυλισμού των κινήματων που αναπτύσσουν και έτσι να κατανοήσουμε και το ρόλο που έπαιζε αυτός ο συντελεστής (η μεταβατική κοινωνική τους θέση) στο προτσές επανοικειοποίησης απ' το Κράτος του κινήματος των Καταλήψεων (μέσα απ' τη λογιστική-συνδικαλιστική αποτίμηση, μετάλλαξη και εκποίηση της δυναμικής του σε ψηφοδοτικό για το Κ.Σ. της ΕΦΕΕ μηχανισμό).

Ο μεταβατικός χαρακτήρας της κοινωνικής τους θέσης λοιπόν, η κοινωνική τους καταξίωση, το ημι-κατοχυρωμένο αυριανό επαγγελματικό τους βόλεμα, τα προνόμια που απολαμβάνουν, τα μεταβατικά χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής τους, η λειτουργία τους σαν καταναλωτών κουλτούρας («όγκοι κοπριάς» που λέει κι ο Νιόνιος), η καθημερινή τους ζύμωση τελικά με το κέντρο παραγωγής διαχωρισμένης γνώσης προς χρήσιν ειδικών-

στελεχών-λυκόσκυλων των αφεντικών, συμβάλλουν στο να αναπαράγει ο φοιτητής το μικροαστισμό του.

Όντας χωρίς ταξική θέση το μόνο που μπορεί να έχει είναι ταξική τοποθέτηση, τοποθέτηση όμως που με τη μεταπτυχιακή του ζωή —που λέει ο λόγος ζωή— όπου γίνεται οργανικό μέλος της παραγωγής σε συνήθως διευθυντικές ή ημι-διευθυντικές θέσεις, σαφώς αλλοιώνεται και διαφοροποιείται (αλλαγή συμφερόντων → αλλαγή συνείδησης → αλλαγή ταξικής τοποθέτησης → ταξική θέση, για να χρησιμοποιήσουμε ένα οικονομίστικα προσδιορισμένο σχήμα ανάλυσης που μόνο μερικά εξαντλεί την εξήγηση του ζητήματος και τις, άλλωστε άπειρες, εκδοχές και αντανakλάσεις του σε άλλα —σαφώς σφαιρικότερα— επίπεδα).

Η έλλειψη αυτής της ταξικής θέσης (και συνείδησης) αντανακλάται στον επιφανειακό τρόπο προσέγγισης των νέων ιδεών που τον διακατέχει κι ολοκληρώνεται μέσα απ' τα πλαίσια της μόνης διαδικασίας που μέσα στα όρια της νοιώθει άνετα και οικεία: τον φοιτητικό συνδικαλισμό-συνδικαλισμό που του δίνει τα εφόδια για την αυριανή υπαρξιακή του δικαιολογία και τον εφησυχασμό της αριστερής του συνείδησης. Ο Συνδικαλισμός απαιτεί και διεκδικεί αυτά που αργά ή γρήγορα (συνήθως γρήγορα) ο καπιταλισμός δεν έχει πρόβλημα να αποδεχτεί να τα προσφέρει και να τα εντάξει στο πρόγραμμά του, ανανεώνοντας το οπλοστάσιό και τα όρια δυνατοτήτων αφομοίωσης που διαθέτει.

Παράλληλα —ο συνδικαλισμός— προσφέρει το έδαφος για την ανάπτυξη διάφορων χειραγωγητικών ηγεσιών.

Σαν τέτοιος δεν μπορεί παρά να χαρακτηριστεί (και φυσικά να πολεμηθεί) σαν μια ακόμα διαχωρισμένη πριχτική που μόνο ρόλο νεκροθάφτη μπορεί να παίξει για ένα κίνημα που απαιτεί την ολότητα των δυνατών (και αδυνάτων) απαιτήσεων.

Ελαχιστες είναι οι περιπτώσεις όπου κάποιο συνδικαλιστικό αίτημα συνδέθηκε με την κοινωνική πραγματικότητα (δηλαδή με κάποιες προοπτικές αντίστροφής της). Σαν τέτοια —μιλώντας πάντα φυσικά για το χώρο— μπορούμε να αναφέρουμε την περίπτωση της Ξάνθης, όπου οι εκεί σύντροφοι όντως προσπάθησαν και βρήκαν (μερικά έστω) κάποιους τρόπους και δρόμους μεταλλαγής της αμφισβήτησης του ρόλου του φοιτητή και συνεπώς του τρόπου

ζωής που αυτός ο ρόλος παράγει καθώς και της ηθικής και της ιδεολογίας που τον πλαισιώνει) από απλή θεωρητική εκφορά και ζητούμενο σε στοιχειωδώς και μερικώς έστω, καθημερινή πραχτική. (Πραχτική άλλωστε που μέσα απ' τη θέση που άρθρωνε δεν μπορούσε παρά να οδηγήσει σε μια ακόμα μεγαλύτερη διάνοιξη του ρήγματος ανάμεσα στους αυτόνομους και αναρχικούς συντρόφους των Συσπειρώσεων και τους λενινιστές· ρήγμα που έφερε και το ευτυχές γεγονός της ολοκληρωτικής ρήξης σ' αυτή την περίπτωση).

Ο χώρος της αυτονομίας.

Απ' την άλλη μεριά έχει αρχίσει να αποκρυσταλλώνεται το ρεύμα της Αυτονομίας, με φαινομενικά εντελώς διαφορετικά χαρακτηριστικά απ' τους (καταγεγραμμένους σαν) αριστεριστές. Εδώ δε συναντάμε φοιτητές, ούτε επίσημες οργανωτικές δομές, ενώ το θεωρητικό σημείο αναφοράς είναι η μη εξουσία. Για λόγους λίγο πολύ κοινούς (έλλειψη συνοχής, ανυπαρξία ανάλυσης, αδυναμία τοποθετήσεων, περιφρόνηση της θεωρητικής δουλειάς, υποταγή σ' αόρατες ιεραρχίες διαιρεμένες σ' αντιμαχόμενες φράξιες κλπ.) με το φοιτητικό κομμάτι του κινήματος η αυτονομία γρήγορα μετατρέπεται σε Κόμμα. Πάντως υπάρχουν και κάποιες διαφορές που πρέπει να τις εξετάσουμε.

Πρωτ' απ' όλα σε σχέση με το ζήτημα της βίας. Αρχικά η ιδεολογία του σπασμένου τζαμιού συγκροτεί το α και το ω της πραχτικής της συντριπτικής πλειοψηφίας των ανθρώπων που εμφανίστηκαν σα μέλη αυτού του κινήματος. Μια ιδεολογία που πέρα απ' την αντιδραστική της φύση σαν τέτοια, (σαν θεαματική και συνεπώς αφομοιώσιμη στάση) έπαιξε χοντρά διαλυτικό-εκφυλιστικό ρόλο, στέλλοντας απ' τη μια άπειρο κόσμο στο σπίτι του και βοηθώντας απ' την άλλη το προτσές μετατροπής του κινήματος των αγωνιστών φοιτητών σε άτομα που επιλέγουν σα μόνο τρόπο αντίστασης στην καταστολή, την ειρηνοφιλία.

Η ιδεολογία του σπασμένου τζαμιού, η ιδεολογία του κάου-μπόν που λειτουργώντας «πρωτοποριακά» γράφει στ' αρχίδια του όλους τους άλλους, πετάει την πέτρα κι εξαφανίζεται. Πιστεύουμε πως ο πυρήνας της αντιδραστικής αυτής ιδεολογίας είναι βαθύτατα αστικός-ατομικιστικός και σταλινικός.

Απ' τη μια επιλέγει τη δράση του ενός, απέναντι στο συντονισμό και τη συνεργατικότητα μιας διαδήλωσης. Και αυτό γίνεται μ' ένα τρόπο που καθόλου, όσο καλή διάθεση κι αν έχουμε, δεν μπορούμε να χαρακτηρίσουμε σαν «εξέγερση μιας ριζοσπαστικοποιημένης υποκειμενικότητας που διεκδικεί τα δικαιώματά της σαν τέτοια και ξεκινά την αντίσταση ατομικά». Γιατί το σπάσιμο είναι ενταγμένο στη λογική του Θεάματος. Όχι μόνο δίνει αφορμή στους μπάτσους για μια δολοφονική επίθεση, αλλά δημιουργεί την ψευδαίσθηση σ' αυτόν που την πέταξε πως λειτουργήσει επαναστατικά, πως εκ-τονώθηκε.

Μίζερη εκτόνωση, μίζερη επιβεβαίωση.

Η πέτρα που σπάει το τζάμι σ' άσχετη στιγμή προκαλεί στον εκτοξευτή της το δέος και τη συγκίνηση που προκαλεί στο φίλαθλο το γκολποστ, δηλαδή ο παρθενικός υμένας, που παραβιάζεται. Απ' την άλλη προσφέρει στο κράτος το παραμύθι που χρειάζεται για να πείσει τον κόσμο για τους «τρομοκράτες αναρχικούς».

Ο κάου-μπόν μας σπάζοντας το τζάμι, μπλέκεται στα δίχτυα ενός μίζερου παιχνιδιού με το φόβο, (αυτού του ψυχικού στηρίγματος κάθε Εξουσίας) που ανακυκλώνεται

σαν τέτοιος αρνούμενος κάθε άλλη προοπτική.

Παράλληλα πρόκειται για μια εντελώς σταλινική λογική —όπως και κάθε λογική ατομικής τρομοκρατίας. Κάποιοι φωτισμένοι ηγέτες επαναστάτες αναλαμβάνουν να δείξουν το δρόμο στο λαό, να κάνουν αυτά που εκείνος δε μπορεί ή δε θέλει να πραγματώσει σήμερα. Σε τι διαφέρει αυτή η αντίληψη απ' τη λενινιστική λογική της πρωτοπορείας, της επαναστατικής θεωρίας που απ' τα έξω εισάγεται στην τάξη; Σε τίποτα. Σε τίποτα εχτός απ' το ότι η μια αναφέρεται στην πραχτική και η άλλη στη θεωρία. Οι μεν δηλαδή την εφαρμόζουν παραδειγματικά στο δρόμο, οι δε στο πολιτικό τους καμάκι.

Οι καταστροφικές συνέπειες αυτής της λογικής, ο θεαματικός της χαρακτήρας, κι η απόδειξη του πόσο οι φορείς της δεν είναι διατεθειμένοι να σηκώσουν το βάρος μιας πραγματικής σύγκρουσης φάνηκε άλλωστε στο Νοέμβριο του '80 —το κυκνείο ουσιαστικά άσμα για όλους τους χώρους.

Ακόμα μια φορά για την ιδεολογία του σπασμένου τζαμιού.

Η ιδεολογία του σπασμένου τζαμιού δεν μπορεί να γίνει κατανοητή αλλοιώς παρά μόνο στη βάση του συσχετισμού 3 δεδομένων.

1) Της κατάστασης στην Ελλάδα, δηλαδή τις ψυχολογικές καταστάσεις που δημιούργησε (και δημιουργεί) το προχώρημα του αστ. εκσυγχρονισμού στη νεολαία· εννοούμε όλα εκείνα τα φαινόμενα που συνόδευσαν και συνοδεύουν τις διαδικασίες ανάπτυξης του καπιταλισμού στην Ελλάδα μετά τη μεταπολίτευση, (τεχνοκρατικός έλεγχος, ρομποτοποίηση, διευθυντικός έλεγχος των πάντων, μανάτζμεντ, αποικιοποίηση του «ελεύθερου» προσωπικού χρόνου, επέχταση του Θεάματος σαν κυρίαρχη στιγμή του Εμπορεύματος κλπ. κλπ.) τις αντανakλάσεις τους στη συνείδηση και κύρια το υποσυνείδητο της νεολαίας (αύξηση της μιζέριας, εμπορευματοποίηση των σχέσεων, μαζικό σαλτάρισμα, ασφυξία, έλλειψη γοητείας, μαγείας, ενδιαφέροντος, μηδενισμός) και τις αντιδράσεις που αυτές παρήγαγαν (επιθετικότητα, βιαιότητα, αντικατάσταση των ναρκωτικών της ιδεολογίας με την ιδεολογία των ναρκωτικών, υποκατάσταση της μιζέριας των ιδεολογιών με την ιδεολογία της μιζέριας, άρνηση της εργασίας, αναζήτηση των πιο έντονων μορφών εκτόνωσης σαν υποκατάστατο μαγείας, πάθους και δημιουργικότητας).

Η συνισταμένη των τελευταίων στοιχείων ή καλύτερα η έκφανση εκείνη που συγκρότησε «τη μύτη του παγόβουνου» (απ' την άποψη της ποιότητάς της σαν αντίδραση αλλά και της μαζικότητας με την οποία υιοθετήθηκε) δεν ήταν άλλη απ' την πραχτική της πέτρας κόντρα στο τζάμι.

2) Η προβοκατορολογία της παραδοσιακής Αριστεράς και η αντίστοιχη αποδοχή απ' το χώρο της λογικής των προβοκατόρικων παρεμβάσεων.

Πραγματικά, σαν ένα απ' τα «ισχυρότερα» ιδεολογικά μέσα αντιμετώπισης των προβλημάτων και των ρηγμάτων που προκαλούσαν τριγμούς στο εσωτερικό της, απ' τις αγωνιστικές παρεμβάσεις του χώρου, η παρ. Αριστερά χρησιμοποίησε την προβοκατορολογία.

Ότι δηλαδή είτε μια πραχτική συνέφερε «αντικειμενικά» τους προβοκάτορες-εχθρούς του λαϊκού κινήματος κλπ. κλπ. είτε αυτοί που την εχτέλεσαν ήταν συνειδητά τέτοιοι (δηλαδή μισθωτά όργανα της CIA και τα ρέστα).

Όλοι μας, όντως, ακούσαμε πολλές φορές τα κόμματα (αλλά και τα μικρά μαγαζάκια) να μας αποκαλούν προβοκάτορες —και, βέβαια, έτσι, να δημιουργούν το άλλοθι στους Εσα(κ)τζήδες τους για να μας δείρουν-. Κι όλοι μας, όταν αντιταχτήκαμε σε λογικές ειρηνόφιλων βολτούλων, σε λογικές μη-σύγκρουσης (όταν ακόμα βρισκόμαστε μέσα στα μικρά ή μεγάλα κόμματα και μαγαζιά) προτείνοντας άμεσες επιθετικές μορφές απάντησης, ακούσαμε κεραυνοβολούμενοι από υπεύθυνα χείλη καθοδηγητών (και ηγετίσκων) να κατακεραυνώνονται σαν ανεύθυνες ή ακόμα και ανοιχτά προβοκατορικές.

Από μια άποψη είχαν δίκιο.

Γιατί ΝΑΙ, ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ ΤΗΣ ΛΟΓΙΚΗΣ ΤΟΥΣ ΚΑΙ ΔΕΝ ΜΠΟΡΟΥΜΕ ΠΑΡΑ ΝΑ ΕΙΜΑΣΤΕ ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΣΕ ΚΑΘΕ ΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΘΥΜΙΩΝ, ΤΗΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΦΑΝΤΑΣΙΑΣ ΜΑΣ.

Οι παρεμβάσεις του χώρου στις μαζικές και καπελωμένες εκδηλώσεις των Κομμάτων, η αντίστασή του δηλ. απέναντι στις εξωραϊσμένες μορφές επαναφομοίωσης που τα Κομματικά παρακλάδια του Κράτους πραγματοποιούσαν, «αντικειμενικά» δεν μπορεί παρά να χαρακτηριστεί προβοκατόρικη. Όπως προβοκατόρικες απέναντι στην Κοινωνία του Θεάματος δεν μπορούν παρά να είναι όλες οι αντιστάσεις, στάσεις και τάσεις απέναντι της που οι επαναστατικές θεωρίες θέλουν να καταγράψουν (και όσο είναι δυνατό αυτό, να παράγουν).

Είμαστε, λοιπόν, προβοκάτορες...

Τιμή μας και καμάρι μας κι όσο η Τρομοκρατία του Θεάματος κυριαρχεί δεν μπορούμε παρά να είμαστε.

Η προβοκατορολογία της Αριστεράς και η όντως προβοκατόρικη τοποθέτησή μας απέναντί της, αντανakλάστηκαν στο χώρο της Αυτονομίας μ' ένω εντελώς στρεβλωτικό και επαναφομοιωτικό, τελικά, τρόπο, στη συνείδηση (δηλ. κυρίως το υποσυνείδητο) των μελών αυτού του χώ-

ρου, με την πολιτική επιλογή του αυτοπροβοκαρίσματος, με την επιλογή του άσχετου δηλ. και καταστροφικού —για μας— σπασμένου τζαμιού.

Στην περίπτωση αυτή, το θέαμα οικειοποιήθηκε μια μη θεαματική πραχτική —την προβοκάτσια— μέσα από εκείνο το είδος υπερβολής στη χρήση της, που τελικά αναιρεί το χαρακτήρα της μια και αντιστρέφει το αντικείμενό της (προβοκάροντας τους εαυτούς μας και όχι το Κράτος). Ανάποδες αντιστροφές και ελιγμοί «εξ αριστερών» που οδήγησαν σε δεξιές καταστάσεις.

3) Το χαμηλό επίπεδο του θεωρητικού προβληματισμού των αυτόνομων (εννοούμε τη γνωστή κατάσταση θεωρητικού πρωτογονισμού τους).

Πραγματικά στην περίπτωσή τους είναι αστείο ν' αναφέρουμε ακόμα και τη λέξη θεωρία.

Το μόνο που παρήγαγαν ήταν άθλιες ιδεολογίες. Την ιδεολογία του τζαμιού, του να τη βρείς ατομικά, της άσπρης, του συγχρωτισμού με τους εμπόρους, της βαβούρας που «καλύπτει» τα κενά λόγου, του πλασσαρίσματος μιας «άγριας» και τελικά κωμικής εικόνας.

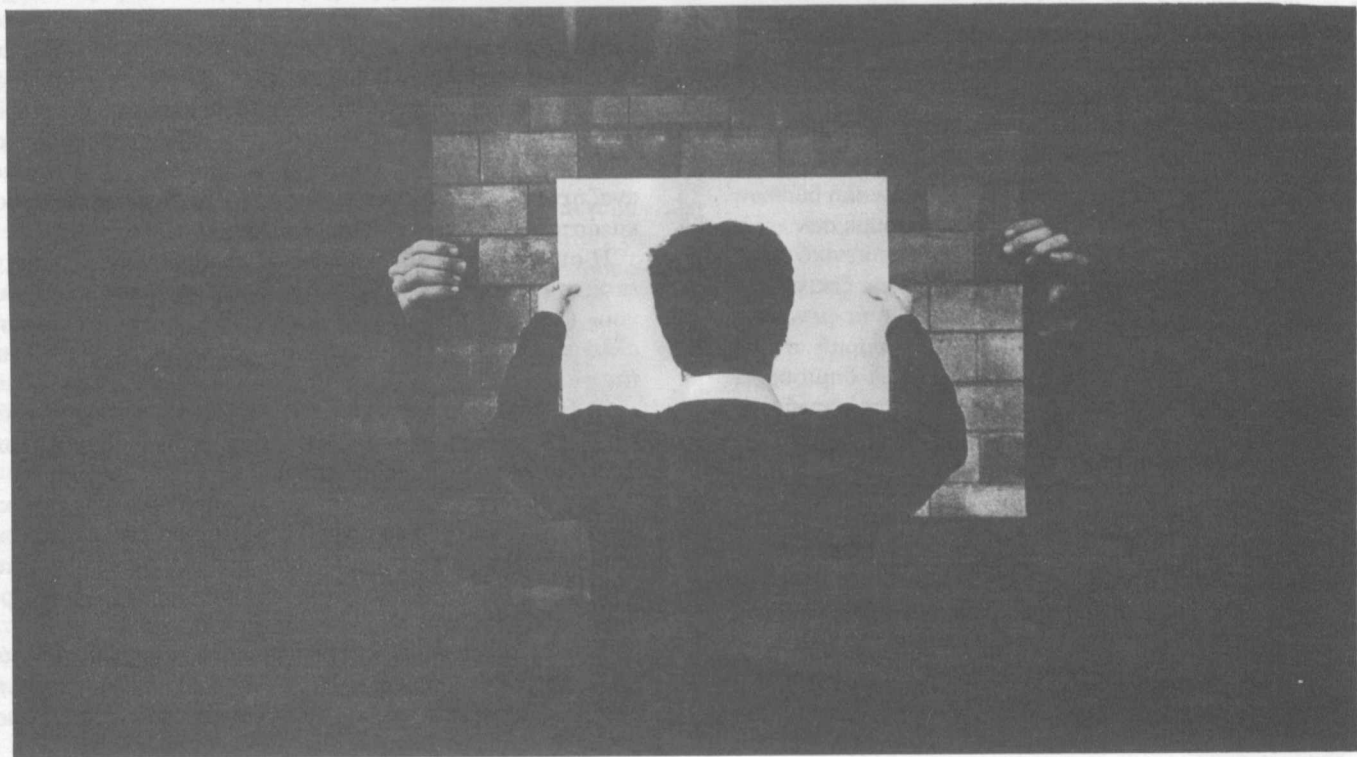
Τελικές επισημάνσεις γι' αυτό το χώρο.

Ελάχιστες φορές στην Ιστορία λέξεις όπως η Αναρχία και οι έννοιες που αυτή η λέξη (όταν δεν είναι απλώς γλωσσική-ιδεολογική έξη) υποδηλώνει, κακοποιήθηκαν τόσο όσο απ' το συρφετό των φρικιών την τελευταία τριετία.

Για μα μην είμαστε πάντως κι άδικοι δεν μπορούμε παρά ν' αναγνωρίσουμε τη νομιμότητα της αγανάκτησης αυτού του κόσμου, παρ' ότι διαφωνούμε με την ποιότητα της άρθρωσής της (σωστότερα: της έλλειψης άρθρωσής της).

Κι ακόμα δεν μπορούμε παρά να επισημάνουμε το γεγονός πως ήταν η μόνη απ' τις συνιστώσες του «χώρου» που

συμπερίλαβε στις τάξεις της, έστω και μειοψηφικά, μερικούς απ' τους πιο άγρια κολασμένους αυτής της γής (πραγματικούς κοινωνικούς προλετάριους και εργάτες και όχι κοινωνικούς Ιγια την περίπτωσή τους: κοσμικούς/φοιτητάκους μικροαστούς).

Εργάτες και κοινωνικοί προλετάριοι όμως που παρά τις ελπίδες που η αρχική τους παρουσία γέννησε, για τη δημιουργία ενός άγριου κινήματος επαναστατικής κριτικής, γρήγορα απογοητεύτηκαν κι αποσύρθηκαν σε μορφές ιδιώτευσης αηδισμένοι (και) απ' την παρουσία μεταξύ τους.

1ο) φρικιών με πλούσιο σόι και χαρτζιλίκι που κατά λάθος, και από μόδα, βρέθηκαν σ' αυτό το χώρο.

2ο) διαφόρων κλασσικών «αναρχικών» εικόπων της ελευθερίας που μόλις οσμίστηκαν δυνατότητες εξόρυξης πολιτικής (και άλλων ειδών) υπεραξίας, βγήκαν απ' τον τάφο και σνομπισμό τους, καπελώνοντας ένα κίνημα με τα δικά τους εσώψυχα και φαντασιώσεις.

Εδώ και πάλι σημειώνουμε πως δεν κατηγορούμε «προσωπικά» κάποιους συντρόφους όσο επισημαίνουμε διαδικασίες και καταστάσεις που αυτοί (με ή χωρίς πρόθεση) συνέβαλαν στο να δημιουργηθούν. Δεν παραγνωρίζουμε άλλωστε το γεγονός ότι πολλοί απ' αυτούς τους συντρόφους (;) προσπάθησαν σε διάφορα επίπεδα, αλλά δεν ήταν δυνατό να κατορθώσουν τίποτα (ιδιαίτερα με την έλλειψη συνοχής και το χαμηλό —αν και πολύ πιο προχωρημένο απ' αυτούς που καταγράφηκαν σαν αριστεριστές— επίπεδο θεωρητικού προβληματισμού που υπήρχε).

Το ουσιαστικό πάντως είναι πως το 'παιξαν, συνειδητά ή όχι, ηγέτες και καταναλώθηκαν σ' ανούσιες διαφωνίες και φραξιονισμούς, εγκαθιδρύοντας μια ιεραρχία, μέσα στους αυτόνομους, η οποία ακριβώς επειδή ήταν «αόρατη» δεν υποτασσόταν σε κανένα έλεγχο. Μια ιεραρχία που μας δίνει το δικαίωμα να μιλάμε για Κόμμα της Αυτονομίας.

Παράλληλα συνέτειναν στο να απομακρυνθεί το πιο έντονα και αληθινά περιθωριοποιημένο και καταπιεσμένο κομμάτι αυτού του χώρου· κομμάτι που πάντως δεν είναι άμοιρο ευθύνων ούτε για το θεωρητικό του πρωτογονισμό ούτε για το κλίμα που βασικά αυτός ο πρωτογονισμός διαμόρφωσε· κλίμα που έδωσε την ευκαιρία τελικά αναρρίχησης αυτών των ηγετών και συνέβαλε τα μέγιστα στον εκφυλισμό αυτού του χώρου.

Μια αναγκαία σημείωση.

Μια παρατήρηση για το κείμενο που διαβάσετε: Οι δυο αυτοί χώροι, οι αριστεριστές-φοιτητές και οι αυτόνομοι-φρικιά, δεν ήταν φυσικά τόσο στεγανοί όσο για λόγους τεχνικής καταγραφής παρουσιάζουμε.

Η πλειοψηφία του ανένταχτου χώρου —και πάλι κυρίως φοιτητές— που θεωρήσαμε στην ανάλυσή μας σαν κομμάτι του λεγόμενου αριστεριστικού χώρου, σερόνταν από δω κι από κει στις εκδηλώσεις των 2 πόλων του κινήματος, (που πολλές φορές εκφράστηκαν ενιαία, τουλάχιστο μέχρι το Νοέμβριο του '80) ανίκανη, μπερδεμένη, και μαστιζομένη απ' τις ίδιες αντιφάσεις και αδυναμίες κι η ίδια.

Κάτι ακόμα: δε θεωρούμε αυτούς τους 2 πόλους σαν ξεχωριστούς χώρους, όσο σα ξεχωριστές συνιστώσες του κινήματος, του γνωστού «χώρου».

Τα όρια των Λενινιστικών συνεισφορών.

Στα πλαίσια της αυτονομίας δεν μπορούμε να παραλείψουμε τη Ρήξη που μαζί με την ΟΣΕ έπαιξαν λίγο - πολύ το ρόλο του συνδετικού κρίκου των οργανωμένων, των «ανένταχτων» και των αυτόνομων. Δε μπορούμε λοιπόν να παραγνωρίσουμε το γεγονός πως πολλά πρόσφεραν οι αγωνιστές της Ρήξης στο επίπεδο της προσπάθειας παραγωγής Θεωρίας (αν και κυρίως η αθλιότητα όλων των υπόλοιπων ήταν που εμφάνιζε τη δικιά τους συμβολή σα σημαντική). Απλώς προσπάθειας, γιατί πέρα από μερικές θέσεις για τον εκσυγχρονισμό και κάποιες καλές αναλύσεις, ούτε απ' αυτή την πλευρά προσφέρθηκε τίποτα το ιδιαίτερο. Άλλωστε, η ιεραρχική δομή της οργάνωσης της ΟΠΑ (και της μετέπειτα Ρήξης) γύρω απ' τη συγκεντρωτική κυριαρχία του ενός, κι οι αστείες μαοϊκές-λενινιστικές προκαταλήψεις (αν θέλετε, τοποθετήσεις) τοποθετούσε το οποίο καινούργιο στα πλαίσια του παλιού.

Η ίδια προσπάθεια ένταξης κάποιων νέων αντιλήψεων στα πλαίσια του παλιού χαρακτηρίζει και την ΟΣΕ (που μαζί με τη Ρήξη συνιστούν τις μόνες αξίες λόγου συνεισφορές που έγιναν από οργανώσεις). Η αδυναμία της να ξεπεράσει τις λενινιστικές αντιλήψεις και οι αυταπάτες της για την ενότητα της «επαναστατικής Αριστεράς» μαζί με την εν πολλοίς καπελωματική της λογική (στις φοιτ. συσπειρώσεις, στο γυναικείο κίνημα, στις ομάδες της γειτονιάς) χαράζουν το όρια και της δικής της συνεισφοράς. Πρέπει πάντως να της αναγνωρισθεί μια στοιχειώδης διορατικότητα που από άλλους έλειψε κατάφωρα.

Πολυτεχνείο '80: Το κύκνειο άσμα.

Η στιγμή που οι διάφοροι αυτοί χώροι (ο «χώρος») έφτασαν στο maximum των δυνατοτήτων τους, επέμβηκαν στη κεντρική πολιτική σκηνή και αποκάλυψαν τα όριά τους, ήταν το Πολυτεχνείο του 1980.

Τα γεγονότα εκείνης της μέρας, και των αμέσως επομένων, είναι χαραγμένα στις μνήμες όλων μας. Οι δυο νεκροί, η σύγκρουση, οι γκλομπιές που φάγαμε, η δράση των φρικιών και οι μαλακίες των επομένων ημερών δε ξεχνιούνται με τίποτα.

Τι έδειξαν αυτά τα γεγονότα;

Πρώτο και βασικότερο: την αδυναμία, την έλλειψη πίστης και την ανυπαρξία διάθεσης του καθένα για σύγκρουση με το Κράτος· πράγμα που φάνηκε στις επόμενες της 16ης Νοέμβρη μέρες. Όλοι επωμίστηκαν τους επαναστατικούς ρόλους τους την Κυριακή, και τη Δευτέρα έψαχναν κρυφώνα να κρυφτούνε.

Οι οργανωτές κατέβηκαν σε μια σύγκρουση που δεν πίστευαν ότι θα πραγματοποιηθεί. Κανείς δεν μπορούσε να διανοηθεί την έκταση και τη σοβαρότητα της σύγκρουσης. Οι ηγεσίες πανικοβλήθηκαν μόλις το κράτος έδειξε τα δόντια του. Αν ήταν στο χέρι τους, αν δεν υπήρχε εκείνη η αγωνιστική διάθεση κι η θέληση για τη σύγκρουση που μας χάρισε λίγες στιγμές έντασης και ζωής θα μάζευαν τις 10-15 χιλιάδες κόσμο που είχε κατέβει και θά 'στριβαν προς την Πανεπιστημίου.

Τα φρικιά εκτονώθηκαν με τα μπόλικα σπασμένα τζάμια, (μερικά μάλιστα πλούτισαν και τη συλλογή τους σε stereo και σ' άλλα αγαθά της καταναλωτικής κοινωνίας)

πρόσφεραν το πρόσχημα στους κάθε λογής φασίστες για να ξεχαστούν οι 2 νεκροί και τα εκατοντάδες σπασμένα κεφάλια στο βωμό μερικών δεκάδων σπασμένων βιτρινών. Οι αριστεριστές ηγετίσκοι πίστεψαν πως στα πλαίσια του ήπιου κλίματος εμπεριέχεται και η ανοχή του Κράτους απέναντι σ' ένα κίνημα που επιδιώκει τη σύγκρουση.

Έτσι την άλλη μέρα, όταν η μάχη μπορούσε να κερδηθεί, ηγέτες και φρικιά κλειδαμπαρώνονται για να σώσουν το τομάρι τους, να παρακαλέσουν Κανελλόπουλους και Ηλιού για να μη βγουν παράνομοι. Εγκαταλείφθηκε το Πολυτεχνείο στα ΚΝΑΤ, κι οι νεκροί σύντροφοι ξεχάστηκαν πρώτ' απ' όλα απ' αυτούς.

Παρ' όλ' αυτά η διάθεση γι' απάντηση υπήρχε. Και φάνηκε απ' τον κόσμο που γεμάτος οργή κατέβηκε στο Πολυτεχνείο τη Δευτέρα δημιουργώντας νύχτα πορεία 2.000⁷ ανθρώπων, αηδιασμένων και απ' τον τρόμο των οργανώσεων που ανέβαλαν τη συγκέντρωση διαμαρτυρίας απ' τη Δευτέρα στην Τετάρτη και από κει, στην Παρασκευή (στη συγκέντρωση στα Προπύλαια, που κάλεσαν η Ρήξη και η ΟΣΕ —που κράτησαν μια τίμια στάση— και μαζεύτηκαν 1.500 άτομα) κι ύστερα την Τρίτη στη συγκέντρωση της ΕΦΕΕ. Ενώ βέβαια μας περίμενε η ευχάριστη έκπληξη να δούμε πρωτοσέλιδο στην Ελευθεροτυπία (Παρασκευή 21/11) ΚΚΕ μ-λ, Β' Πανελλ. και (την γελοία περίπτωση του) Μαχητή, να διαρρηγνύουν τα μάτια τους πως δεν έχουν καμιά σχέση με την απογευματινή συγκέντρωση διαμαρτυρίας του χώρου. Οι ηγεσίες και τα γκρουπουσκουλα έδειξαν τα όριά τους. Δε θα μπορούσαμε να περιμένουμε και τίποτ' άλλο απ' αυτές. Το πρόβλημα υπάρχει στο ότι δεν εμφανίστηκε εκείνη η εναλλαχτική πρωτοβουλία που στηριγμένη στην αυτενέργεια του καθένα μας θα δημιουργούσε μια επιθετική (προς το Κράτος) κατάσταση.

Όμως, για μια ακόμα φορά, φάνηκε πως δεν αρκεί η αγωνιστική διάθεση για τη δημιουργία καταστάσεων.

Είναι πολύ σημαντική η ευθύνη για όλους εμάς, που συνηθισμένοι να σερνόμαστε πίσω απ' τις οργανώσεις, δεν μπορέσαμε εκείνες τις στιγμές να πάρουμε τις τύχες στα χέρια μας. Έτσι απλά ψελλίσαμε μερικά αυτοκαθαγιαστικά και αυτεπιβεβαιωτικά για προδοσία των οργανώσεων, για ηλιθιότητα των φρικιών κι αποδύθηκαμε στο κυνήγι μαγισσών, δηλ. χαφιέδων.

Η 16 Νοέμβρη σημάδεψε τα όρια μιας προσπάθειας, αποκάλυψε τα όρια του «χώρου». Οι αδυναμίες που καταγράφηκαν δημιούργησαν το θλιβερό θέαμα ενός πάλαι ποτέ αγέρωχου κινήματος που δέχεται ραπίσματα ψελλίζοντας συγγνώμη.

Το μίζερο 1981: Η αποθέωση της φθοράς.

Από τότε τα πάντα μπήκαν σε μια διαδικασία επιταχυνόμενης φθοράς. Οι οργανώσεις σιγά-σιγά ή γρήγορα διαλύονταν, οι συσπειρώσεις έχαναν την αξιοπιστία τους, οι ομάδες στη γειτονιά δεν μπορούσαν να βρουν περιεχόμενο δουλειάς, οι σύντροφοι φυλορροούσαν σπίτια τους (ή στο... ΠΑΣΟΚ!!).

Το 1981 ήταν ένας χρόνος μιζέριας, ρουτίνας και φθοράς.

Τ' αποκαΐδια των οργανώσεων προσπαθούσαν να δικαιολογήσουν την ύπαρξή τους μέσα από γελοίες «πρωτοβουλίες» και διαδικασίες.

Οι αναρχικοί (και οι «αναρχικοί») στράφηκαν στη δουλειά στις φυλακές.

Στην αρχή υπήρχε ενθουσιασμός, περιεχόμενο, ανταπόκριση.

Γρήγορα η υπόθεση μεταβλήθηκε σε διαδικασία εξόρυξης πολιτικής υπεραξίας για λογαριασμό του Κόμματος της Αυτονομίας καθώς ήταν φανερά ασύνδετες οι οποίες αντιστάσεις μέσ' τις φυλακές με τις πρωτοβουλίες συμπαράστασης απ' έξω.

Ταυτόχρονα οι ηγετίσκοι των «αναρχικών» σοβαρεύτηκαν, και πολλές φορές ακούστηκαν να φωνάζουν απ' τις ντουνούκες:

«η διαδήλωση είναι ειρηνική»

Είχαμε όκιο, μόνο που έτσι ήταν επόμενο η «βάση» τους να διαλυθεί.

Η δουλειά στις φυλακές αντιμετωπίστηκε σα σωσίβιο, σαν απεγνωσμένη προσπάθεια εδραίωσης λόγου υπαρξής· σαν άλλοθι για την παθητικότητα της καθημερινής ζωής και του τέλματος που ήταν πανταχού παρόν.

Ήταν επόμενο το καλοκαιράκι να διαλύσει κι αυτή την προσπάθεια.

ΤΟ ΠΑΣΟΚ ΣΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ.
ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΑΡΙΣΤΕΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΑ.
ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΟΥΤΕ ΚΑΝ ΣΤΗ ΦΑΝΤΑΣΙΑ

Οι διαδικασίες διάλυσης ολοκληρώθηκαν με την άνοδο του ΠΑΣΟΚ στην κυβέρνηση.

Η Άκρα Αριστερά (οργανώσεις) περίμενε μαζικά κινήματα 2-3 μήνες μετά την άνοδό του, μόλις ο λαός καταλάβει την πραγματική του φύση.

Οι αυτόνομοι αρκέστηκαν να φωνάζουν:

«κάτω η κρατική εναλλαγή — εκείνο που μας λείπει είναι η ζωή».

Με τέτοια αντιμετώπιση ήταν φυσιολογικότατο ο χώρος να σκορπίσει στους πέντε ανέμους.

Η αμηχανία των οργανώσεων οδήγησε στη διάλυσή τους —και καλώς έγινε.

Η αμηχανία των «ανένταχτων» βάζει σε πολλούς από μας το πρόβλημα του επανακαθορισμού των πάντων.

Το ίδιο συμβαίνει και με κείνους απ' τους συντρόφους που αυτοχαρακτηρίζονταν σαν Αναρχικοί, και λιγάκι το εννοούσαν.

Η διάλυση του χώρου, αυτής της μίζερης, ηλίθιας σταλινικιά, αραγμένης κάπου ανάμεσα στο 1905 και το 1917 Άκρας Αριστεράς, αυτού του μίζερου σύρφετου των φρικιών, δεν μπορεί παρά να μας χαροποιεί. Το καινούργιο δεν μπορεί να βγει παρά μόνο μέσα απ' την ολοκληρωτική συντριβή του παλιού.

Πολωνία-Καταλήψεις σπιτιών:

Η αυλαία πέφτει, θα μπουμέ μέσα, τα όνειρά μας πίσω...!!

Τα κύκνεια άσματα του χώρου ήταν η Πολωνία και οι καταλήψεις σπιτιών.

Στην μεν πρώτη περίπτωση είναι νωπό στη μνήμη όλων το αδιέξοδο που οδηγήθηκε το κίνημα συμπαράστασης στους Πολωνούς εργάτες, παρά τις τόσες «Κ»νίτικες σπασμένες βιτρίνες, παρά την τόση μαζικότητα του αριστερικού μπλοκ στις αλληπάληλες διαδηλώσεις που έγιναν αμέσως μετά την κήρυξη του στρατιωτικού νόμου στην Πολωνία.

Τώρα, σε σχέση με τις καταλήψεις. Πιστεύουμε πως δεν ήταν τίποτ' άλλο από μια θεαματική ενέργεια αντίστασης που δεν μπορούσε παρά ν' αφομοιωθεί εκφυλιζόμενη. Το ότι χτυπήθηκε, είναι αποτέλεσμα του φόβου του Κράτους για κάποιες άλλου τύπου καταλήψεις σπιτιών από ανθρώπους που θα 'ναι αποφασισμένοι να ζήσουν και ν' απολαύσουν κι έτσι να διεκδικήσουν την ολότητα των δικαιωμάτων τους.

Αυτές οι καταλήψεις δεν ήταν παρά αποτυχημένες προσπάθειες μίμησης πραχτικών που σύντροφοι έχουν χρησιμοποιήσει σε άλλες χώρες. Εγκεφαλικά κατασκευάσματα διαμορφωμένα απ' την υπαρξιακή αγωνία ενός ολόκληρου χώρου που πνίγηκε στις αντιφάσεις του, δεν μπόρεσαν να λειτουργήσουν πέρα απ' το επίπεδο του πυροτεχνήματος (κατάλληλο μάλιστα για σκανδαλοθηρική χρήση απ' τον αστικό Τύπο) με μοναδική υπαρκτή προοπτική τον εκφυλισμό του σε χώρο εξάσκησης διάφορων εξουσιών, καθώς η έλλειψη περιεχόμενου πάθους, φαντασίας και δημιουργικότητας δε θα μπορούσε να ξεπεραστεί παρά μόνο μέσα από προσωπικούς ανταγωνισμούς —κατ' εικόνα και ομοίωση της λογικής που έθρεφε αυτό το χώρο τόσα χρόνια.

Σχέσεις: καινούργιες λογικές.

Αφήσαμε τελευταίο το σημαντικότερο ίσως ζήτημα: την ποιότητα των διαπροσωπικών σχέσεων που αναπτύχθηκαν σ' αυτούς τους χώρους (το «χώρο»).

Μια σειρά από καινούργια (για την Ελλάδα) πράγματα ειπώθηκαν (και σ' ένα βαθμό πραγματοποιήθηκαν) ιδιαίτερα την περίοδο των Καταλήψεων στα ΑΕΙ.

Ένα σωρό προβληματισμοί για τη σχέση πολιτικού-

προσωπικού, τη μονογαμία, την αποκλειστικότητα, τη φαλλοκρατία, την ομοφυλοφυλλία, τις δυνατότητες για σχέσεις μη-εξουσιαστικές.

Προβληματισμοί που συγκρότησαν μια πολύ συγκεκριμένη προώθηση της αποθησκευτικοποίησης της έννοιας επαναστάτης-τρια, που προσπάθησαν να παράγουν αντεξουσιαστικές καταστάσεις στο επίπεδο των σχέσεων.

Στην αρχή λοιπόν λειτούργησαν προωθητικά.

Εμπορικό ισοζύγιο γαμισιών:

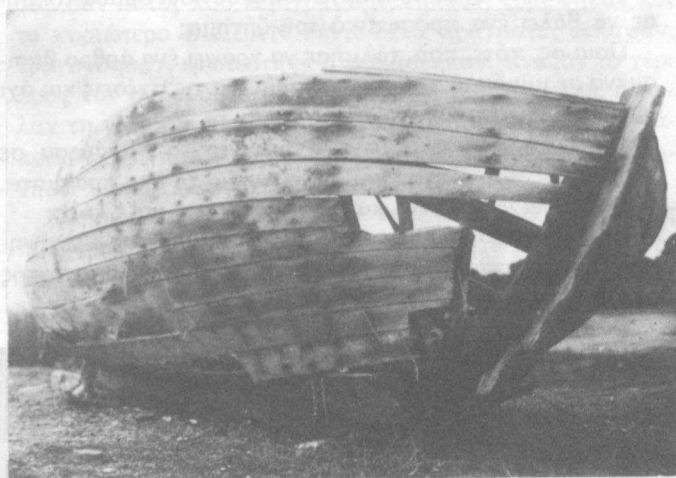
Εισαγωγές-εξαγωγές: Σύλλογος τρυφερών εραστών «η επένδυση».

ΧΤΕΣ...

Υπήρχαν όμως και οι άσχημες πλευρές που απ' την αρχή σημάδεψαν τα όρια των προσωπικών αναζητήσεων.

Πρώτον, ότι διαμορφώθηκαν κάποια στυλ και τρόποι συμπεριφοράς (γλυκύτητα, τρυφερότητα, φεμινιστικές αντιλήψεις) που δεν άργησαν να αποκρυσταλλωθούν σε μόδα· μόδα ταιριαστή στον κάθε κρεττίνο μικροαστό που ήθελε να εξάγει σεξουαλική υπεραξία, παίζοντας μ' αυτές τις έννοιες, αξίες και συμπεριφορές.

Έτσι διαμορφώθηκαν κάποιοι νέοι νόμοι ερωτικής προφοράς και ζήτησης, κάποια νέα πρότυπα που έπρεπε ν' ακολουθήσεις αν θα 'θελες να 'σαι αποτελεσματικός-η. Δεν κατορθώθηκε δηλαδή να γκρεμιστούν τα πρότυπα και τα κλισέ, απλώς εξωραίστηκαν.

Η τάση αυτή ενισχύθηκε απ' τη διάθεση των τέως πολιτικομανών αγωνιστών να κερδίσουν όλο το χαμένο χρόνο. Έτσι ρίχτηκαν με τα μούτρα στις απολαύσεις (με ή χωρίς εισαγωγικά), τα ξενύχτια, τις pub, τη μαύρη, το πιστό.

Το πρόβλημα φυσικά δε βρίσκεται στο ότι έκαναν αυτές τις επιλογές αλλά στο πώς και γιατί τις έκαναν.

Και για τη συντριπτική πλειοψηφία του κόσμου του χώρου, οι νέες αντιλήψεις αντιμετώπισαν τη φιλελευθεροποίηση στο sex (φιλελευθεροποίηση που και οι μοντέρνοι αστοί δέχονται) με μια εντελώς αστική λογική. Σαν ευκαιρία, σα δυνατότητα για περισσότερες ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΕΣ επιλογές. Έτσι αρχίσαμε να σκυλογαμιόμαστε, έχοντας την ψευδαίσθηση πως είμαστε απελευθερωμένοι. Οι σχέσεις συνέχισαν να είναι εγωιστικές και εμπορευματικές, το εφφέ όμως ήταν φεμινιστικό.

Ο σεξουαλικός καταναλωτισμός παράλληλα λειτούργη-

σε και σαν άλλοθι για την αδιαφορία των ανθρώπων του χώρου για την επανάσταση, τη θεωρητική τους ανεπάρκεια και όλα τα σχετικά τέλματα.

Απαλλαχτήκαμε απ' το τέρας του σεμνότυφου καλόγερου λαϊκού αγωνιστή για να μας περιλάβει ο Βρυκόλακας του ξένοιαστου Καβαλλάρη.

Μέσα σ' αυτό το κλίμα ήταν φυσικό να ευδοκιμήσουν τα διάφορα καθάρματα που απλώς —πέρα απ' το μπλα-μπλα που ήξεραν ότι ήταν μονάχα η γυαλιστερή λαβή του καμακιού— ήθελαν να γαμήσουν.

(Σημείωση: Φυσικά δεν έχουμε κανένα πρόβλημα με το γαμήσι για το γαμήσι, για την απόλαυσή του χωρίς ηθικές ή συναισθηματικές δικαιώσεις· έχουμε πρόβλημα με τους μικροαστούς και τις μικροαστές που το 'παιζαν, που επένδυναν σε ευαισθησίες που άλλοι σάλταραν γι' αυτές, που έβλεπαν-βλέπουν τον άλλο σαν εμπόρευμα, σαν ανταλλαχτική αξία).

Τα κατά κεφαλήν πηδήματα αυξήθηκαν· οι σχέσεις, πέρα από ελάχιστες εξαιρέσεις (σαν εξαίρεση που επιβεβαιώνει τον κανόνα) παράμεναν το ίδιο κενές, το ίδιο ανταγωνιστικές.

Οι «σύντροφοι» συνέχισαν να είναι μεταξύ τους ξένοι, παντού όπου δούλευαν «μαζί» (στην ίδια ομάδα, στη Συσπείρωση, στην οργάνωση).

Ποιός-α, τότε, σε ποιά οργάνωση, σε ποιά ομάδα τόλμησε να βάλει ένα προσωπικό του ζήτημα;

Ποιά-ος, τότε, πού, τόλμησε να γράψει ένα άρθρο βασισμένο σε μια δικιά της-του εμπειρία για τις σχέσεις και όχι σε ανώδυνο-γενικόλογο μπλα-μπλα;

Η αποξένωση παρέμεινε η μόνη σχέση ανάμεσα σε ανθρώπους που έλεγαν και πάλευαν για τα ίδια πράγματα, που άμα λάχει φάγανε και μερικές φορές μαζί ξύλο.

Ποιά ήταν μήπως η μορφή της συντριπτικής πλειοψηφίας των σχέσεων και παρέων που δημιουργήθηκαν εκτός από αστική;

...Και σήμερα

Τώρα, περισσότερο από τότε είναι εύκολο να φανεί η κενότητα των σχέσεων αυτού του είδους.

Τώρα που λείπει απ' τη μέση ο επιφανειακός συνεκτικός δεσμός του παρελθόντος, το ψευδεπίγραφο τελικά σημείο αναφοράς: η πολιτική παρέμβαση και οργανωτική διάρθρωση.

Τώρα περισσότερο από τότε φαίνεται ο μίζερος - αστικός χαρακτήρας των σχέσεων, η έλλειψη ενδιαφέροντος για συλλογικές προσπάθειες ξεπεράσματος της μοναξιάς, ο εγωκεντρικός τρόπος αντίληψης της επικοινωνίας, οι απλά αυτεπιβεβαιωτικές μορφές πρόσβασης στην αγάπη και την επικοινωνία που οι «χωρικοί» είχαν επιλέξει, η αντίληψη για τις σχέσεις που επιβάλλει να μιλάς για έρωτα, συναισθήματα ή φιλία και να εννοείς (και ουσιαστικά να το ξέρεις ότι αυτό εννοείς) κάλυψη της ανασφάλειας μέσα απ' τη χρήση συναισθηματικών και σεξουαλικών καβάρτζων.

Σήμερα που δεν υπάρχουν οι τρέχουσες πολιτικές εξελίξεις (ή που 'γιναν τόσο απόμακρες από μας, τώρα ακριβώς που μπορούμε ξαναανακαλύπτοντας τη νιότη μας να γίνουμε η νιότη της ιστορίας) τώρα που το μπλα-μπλα για τα περί του χώρου τεκταινόμενα έχει ολοκληρωτικά αφυδατωθεί, τώρα που τα κουτσομπολιά για τον κρετινισμό των οργανώσεων —χιλιοειπωμένα άλλωστε— έχουν χάσει τη νοστιμιά τους, τώρα, μπορεί ο καθένας άνετα κι εύκολα (δεν απαιτείται παρά το minimum της διεισδυτικότητας, να καταλάβει το μέγεθος του θεαματικού χαρακτήρα των σχέσεών μας στο παρελθόν.

Και βέβαια είναι σήμερα που περισσότερο από ποτέ έχει κατρακυλήσει στα Τάρταρα το επίπεδο των σχέσεών μας.

Μια γνώριμη στους νεκροθάφτες μυρωδιά αναδύεται απ' την πλατεία Εξαρχείων (σωστότερα: Εξαθλιών) το παραδοσιακό κομβικό σημείο σύγκλισης των διάφορων συνιστωσών του «χώρου». Άνθρωποι - πτώματα περιφέρονται τη μιζέρια τους —μια μιζέρια που οδηγεί κατευθείαν στην παραίτηση. (Από καιρό η ενεργητικότητα, το να θέλεις να είσαι υποκείμενο, να διαλέγεις εσύ αυτά που θα κάνεις και τέλος πάντων ΚΑΤΙ να κάνεις, θεωρείται είδος out, ντεμοντέ).

Η ανακύκλωση, η στασιμότητα, το βούλιαγμα στο τέλμα σχηματίζουν τις κυριότερες επιλογές των θαμώνων της. Το θέαμα —σ' όλες σχεδόν τις διαστάσεις του— κυριαρχεί. Οι επιθυμίες αρθρώνονται σπάνια κι ακόμα σπανιότερα διεκδικούνται. Η επιστροφή στο παλιό, στο ήδη καταχτημένο, καταγράφεται σαν το άπαν της επαναστατικότητας. Αλλά η διαλεχτική είναι πολύ αδυσώπητη για τους μίзерους λάτρες της της πλατείας Εξαρχείων. (Είναι προφανές βέβαια πως γράφοντας Εξάρχεια σ' αυτή την περίπτωση δεν εννοούμε μόνο τη γνωστή πλατεία αλλά και κάθε ομοειδή της χώρο, όπου κι αν βρίσκεται). Στασιμότητα δεν υπάρχει. Αυτό που εμφανίζεται σαν άραγμα, σαν εφησυχασμός δεν είναι παρά ένα πισωγύρισμα. Είναι γνωστό πως αν κάτι δεν ανανεώνεται όσο επαναστατικό κι αν είναι, καταλήγει να ενισχύει, να ανανεώνει το οπλοστάσιο του παλιού.

Αυτές οι γενικές αλήθειες κυκλοφοράνε στην πλατεία, μόνο που αυτοί που τις αναφέρουν έχουν μια σχέση ΘΕΑΜΑΤΙΚΗ μαζί τους. Δεν τις πιστεύουν, δεν τις έχουν βιώσει, δεν έχουν συνδέσει μαζί τους τη ζωή τους, τις χρησιμοποιούν σαν εφέ, σαν άλλοθι. Ποτε-πότε συνειδητά μάλιστα για να κάνουν γυαλιστερό το καμάκι τους. (Είτε καμακώνουν μια γκόμενα-ο είτε την αριστερή τους συνείδηση).

Όπως θεαματική σχέση είχαν και έχουν με πολλά κεντρικά σημεία της ιδεολογίας τους· γι' αυτό άλλωστε μιλάμε για ιδεολογία, για θρησκευτικό θεαματική δηλ. πίστη και όχι για σύνολο αντιλήψεων ή θεωρία βιωμένη και επεξεργασμένη απ' ένα σύνολο προσωπικών εμπειριών, εμπλουτισμένη απ' το σύνολο της καταγραμμένης σε βιβλία παρελθούσας ή παράλληλης σύγχρονης εμπειρίας.

Κι αυτό σήμερα φαίνεται κι απ' την ποιότητα και το είδος του σαλταρίσματος που «φοριέται» στην πλατεία.

Δεν πρόκειται για την απογοήτευση του επαναστάτη που βλέπει το κίνημά του να συγκρούεται και να χάνει, που βλέπει το πτώμα των οραμάτων του να γίνεται σημαία του αστικού εκσυγχρονισμού, δεν πρόκειται για την πίκρα που εγγράφεται στη συμβολή ουράνιου τόξου και χαμένης ελπίδας - πρόκειται για εντελώς μίζερο, άθλιο, ΠΑΛΙΟ σαλτάρισμα.

Πρόκειται για τη διάψευση των ελπίδων κοινωνικής ανάδειξης, πρόκειται για την καταστροφή των επενδύσεων (γιατί συνήθισαν πολλοί «σύντροφοι» να προσφέρουν μόνο και μόνο εξ' αιτίας της προοπτικής των μελλοντικών ανταλλαγμάτων· τόσο πολύ είχαν εμπορευματοποιήσει τις κραυγές τους —που γι' αυτό τελικά κάλπικες ήταν, που γι' αυτό τελικά δεν ακούστηκαν, γιατί ελάχιστα συνέπιπτε το υποτιθέμετο συλλογικό όραμα με την ατομικίστικη επιδίωξη). Πρόκειται για την ανασφάλεια που εκδηλώνεται απ' την καταστροφή του συλλογικού μπαμπά (είτε αυτός λεγότανε ΚΚΕ μ-λ, είτε Συσπειρώσεις, είτε ρεύμα της

(ολλών στοπρίντ,ο στίζ ρπομπρήοιφμν
ινκ οκτοζαύτυν ακοιζαύτυν νιγ ιντζαόρπ ινκ ότυν 'Γ
-όθτιν ριζιζαύλπ ρπ ρζτιοιζτιοιζ ιο ότυν 'Γ.όκιπτιοιζ
'ιγ, ρσοτ άμπιόιζαπ άύλπ ντ ζμ ιονζμπιονονκ ιντον
-άζαπ οτο άροφονν νπ ζμ ιονζμπιονονκ ιντονόθτιν ότυν
αύλπ-αύλπ ύοζαχ υοτ ήφοιζ πτ ιονζμπι ιτύν στίζ— νόθ
-ιζακ υοτ ήφοιζ πτ στίζ, νόθάζαπ οζόονζ ακ όκιζ οτ νιγ
-ιζαμπιόιζ ρσοτ ρποπνύπν νπο νωκιζάμπιζ νωτ ροιζαο
-ιζακ ωτοζ) ρόνζ ρποινάγρο ινθόππορπ νπ νιγ ρόιζο
'ν ιντνύονα ότυν 'ιγ —ρζιζ ύοπόρτ ύοκιζαύλπνζ (ύοκ
:υοάυοπόθιζαζ. Δ υοτ ήπορτορπ νπ νυοόύοκ
ρζιζακμπιζαπ ιο ώιζολ ακάΔ»
«ρζιζαζαπνρδ νν άιννζ ιο
πνόμ π, ήγυφ πνόμ π νπο ιντνιζαύπν ιζαύπ π ότυν 'ιγ
-ιζακ ύοπίζ ινκ— ριζνιζοκιζιζοπ ρζιζ ρσοτ νιγ ιζιζακ
ρσοκιζιζοιζ —στότ ινκ οπό ακώτ ρύον
-ορπ νν νιζα άτοπ ριζακ νκρπζιζοιζ ύοπ ρύοτΑ
νύοιζαπνρ νν νυοθιζ

Όλα τα ζητώ και τίποτα δεν έχω.

Υπάρχουν και κάποιοι άλλοι όμως. Κάποιοι που έστω μέσα από διαδικασίες κουτσές, στραβές, λειψές κι ανάποδες, σαν αυτές που περιγράψαμε, έμαθαν, ζυμώθηκαν και το κυριότερο ΒΙΩΣΑΝ πέντε-δέκα πράγματα, έκλαψαν, τραγούδησαν, ερωτεύτηκαν, παθιάστηκαν, τίναξαν το χέρι προς τον ουρανό, άγγιζαν τ' αστέρια (και δεν τους έβγαλαν τη γλώσσα, για να χρησιμοποιήσουμε μια φράση κάποιου φίλου που ελπίζουμε πως στο 3ο τεύχος θα μας βοηθήσει κάπως ενεργότερα).

Κάποιοι που δεν μπορούν να βολευτούν σε ρόλους παθητικών αντικειμένων γιατί έστω και στιγμιαία δημιούργησαν, κάποιοι που θέλουν να είναι πιο ειλικρινείς με τα λόγια τους, με τον εαυτό τους.

Κάποιοι που σέρνουν την πίκρα, τη μοναξιά, την απελπισία τους σε παγωμένους δρόμους, (γιατί μονάχα σ' αυτούς μπορούν να υπάρξουν) σε κρύες νύχτες, σ' έρημα μπαρ, σ' άδεια Ταξίμια και Διαχρονικά. Κάποιοι που το κρασί και λίγες όμορφες ανυπόκριτες ματιές ελάχιστα μπορούν να τους παρηγορήσουν. Γιατί το κενό που νοιώθουν είναι μεγάλο. Τόσο που καμιά διαχωρισμένη (κι ας είναι όμορφη) Στιγμή δεν μπορεί να το γεμίσει. Είναι ίσα-ίσα αυτές οι στιγμές που βαθαίνουν της απελπισίας τις χαρακιές μέσα τους. Κάποιοι λοιπόν, που τους τη σπάνε τα σπίτια τους, τα σπίτια γενικά, τα ήσυχα λιμάνια και γυρεύουν τα κύματα. Αυτοί που ακριβώς επειδή ξέρουν —βιώνοντάς το— πως τα τελευταία λιοντάρια αυτού του κόσμου πεθαίνουν στα κλουβιά, γυρεύουν τη ζούγκλα. Τη ζούγκλα που κανένα βόλεμα, κανένα άραγμα και εφησυχασμός δεν μπορεί να τους προσφέρει. Ακριβώς γιατί ξέρουν πως κανένα επαναστατικό τριάρι δεν τους περιμένει.

Κάποιοι που επιμένουν ακόμα να σέβονται τις ήττες τους, τον εαυτό τους.

Όχι, δεν πρόκειται για λυρικό ξέσπασμα. Αλλά για κραυγή. Κραυγή μπροστά στον αλκοολισμό, την ηρωίνη, τη σχιζοφρένεια που κρέμεται πάνω απ' τα κεφάλια μας.

Ξέρουμε πως στην κατάσταση που περιγράψαμε πιο πάνω δε βρίσκονται μόνο οι συγγραφείς αυτού του άρθρου αλλά και πολλοί άλλοι παλιοί, τωρινοί και αυριανοί, σύντροφοι.

Το μόνο που ζητάμε απ' αυτούς είναι η επανεπιβεβαίω-

ση του τελευταίου χαρακτηρισμού. ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ. Απευθυνόμαστε σε τέτοιους.

Ξεκινώντας από το διάλογο για τη συγκρότηση της συνοχής νέων θεωρητικών αντιλήψεων που τόσο ανάγκη έχουμε.

Για τη διαμόρφωση των όρων που θα επιτρέψουν τη γέννηση νέων πραχτικών.

Για την από κοινού ανίχνευση μιας νέας συλλογικότητας.

Σύντροφοι,

με τη δουλειά γι' αυτό το (και όλα τα υπόλοιπα) άρθρο, γι' αυτό το περιοδικό δημιουργήσαμε στον εαυτό μας την αίσθηση (ψευδαίσθηση;) ότι κάτι κάναμε, ότι κάπου δημιουργήσαμε, ότι λειτουργήσαμε σαν υποκείμενα.

Δεν είναι παρά ένας προσωρινός ελιγμός για το ξεγλιστρήμα απ' τις δαγκάνες του μόνιμου down, της σχιζοφρένειας που σφίγγει τα πλοκάμια της γύρω μας.

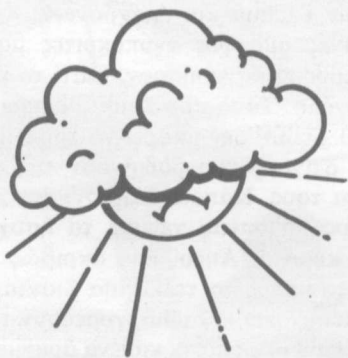
Αυτό το άρθρο, αυτό το περιοδικό (με τις καταφανώς χονδροειδείς τους ελλείψεις και τον κατ' αρχήν πρωτογονισμό τους) δεν είναι παρά μόνο η εκφορά του προβλήματος.

Επειδή ξέρουμε πως τα «καλύτερα παιδιά κουράστηκαν», επειδή ελπίζουμε πως μόνο προσωρινά γύρισαν σπίτι τους, πιστεύουμε πως θ' αντιμετωπίσουν το περιοδικό σαν αυτό που θέλουμε να είναι: ΠΡΟΚΛΗΣΗ και ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ.

Ακριβώς επειδή όλα τα ζητάμε μια και δεν έχουμε τίποτα.

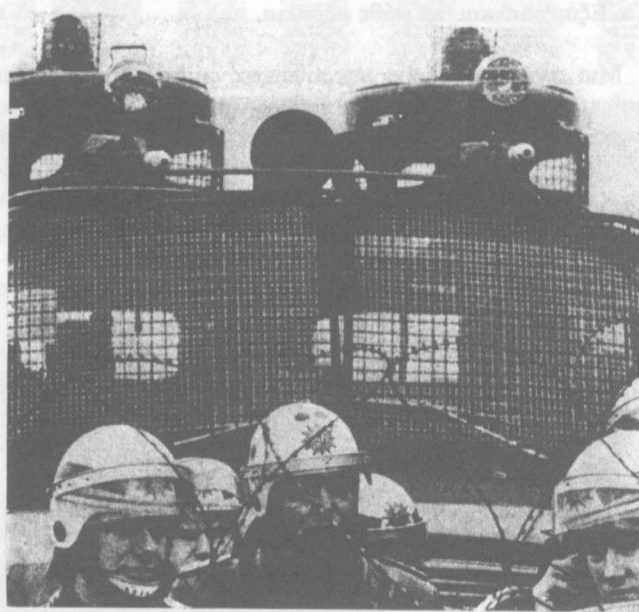
Ακριβώς γιατί δεν υπάρχει λόγος να μαραζώνουμε γέροι στα 18, τα 19, τα 25 ή τα 30 την εποχή που μπορούμε να γίνουμε η νιότη της ιστορίας.

Για να κατασπαράζουμε επιτέλους τις Εξουσίες - και πρωτ' απ' όλα τις δικές μας.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Δεν ξεχνάμε τη σημασία του εργατικού κινήματος της περιόδου 1974-76 και τη (σχετική πάντως) συμβολή των οργανώσεων αυτών στην ανάπτυξη του. Δεν παραγνωρίζουμε ακόμα τη συμβολή των οργανώσεων αυτών στις διάφορες συγκρούσεις στους δρόμους απ' τις 25 Μάη του 1976, μέχρι την Πρωτομαγιά του '77. Ωστόσο δε νομίζουμε πως αυτά τα γεγονότα και ιδιαίτερα η πραχτική των οργανώσεων αυτών έπαιξαν άμεσα καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του κινήματος.

2. Βέβαια εδώ πρέπει να σημειώσουμε την παρουσία του ΚΚΕ μ-λ (και ιδιαίτερα της ΠΠΣΠ) στη ροή του νέου κινήματος. Το γιατί και πως έγινε αυτό αναλύουμε σε άλλο σημείο του κειμένου.

Πάντως πρέπει να επισημάνουμε από τώρα πως άσχετα απ' τη θετική ή όχι συμβολή τους, το ΚΚΕ μ-λ και η ΠΠΣΠ συμμετείχαν στο νέο κίνημα αφού πρώτα αναγκάστηκαν ν' απαλλαγούν (επιφανειακά τουλάχιστον) από σχεδόν όλα τα στοιχεία που συνθέταν τη δομή και ιδεολογία τους μέχρι τις Καταλήψεις.

3. Αντίθεση που δεν ολοκληρώθηκε βέβαια, καθώς γρήγορα εμφανίστηκαν φαινόμενα «αόρατης ιεραρχίας» όπου κάποιοι παρήγαγαν τη γραμμή σ' αντίθεση μ' αυτούς που απλώς την εκτελούσαν. Η δημιουργία αυτού του φαινομένου είναι περίπου ίδια μ' αυτήν που εμφανίστηκε συνολικά στο χώρο και οδήγησε στα ίδια αποτελέσματα, θα εξετασθεί δε παρακάτω.

4. Θε πρέπει εδώ να τονισθεί και ο ρόλος που έπαιξε η επταετία της χούντας στην ενίσχυση αυτού του φαινομένου.

Επταετία στη διάρκεια της οποίας απ' τη μια οι Έλληνες αγωνιστές ήταν απομονωμένοι περισσότερο από ποτέ απ' τις εξελίξεις της επαν. θεωρίας και πραχτικής στο εξωτερικό, απ' την άλλη δε αντιμετώπιζαν τέτοιας ποιότητας αντιθέσεις (χούντα-δημοκρατία κλπ.) και συνθήκες (παρνομία, συνεχές κυνηγητό) που κάθε άλλο παρά ευνοούσαν την επαφή με τις νέες αντιλήψεις.

5. Θα πρέπει εδώ ν' αναφερθεί το χαρακτηριστικό παράδειγμα της ΠΠΣΠ, όπου παρατηρούμε μια βίαιη είσοδο νέων αντιλήψεων στο εσωτερικό της (απ' τις Καταλήψεις και μετά) εντελώς εχθρικών προς τις παραδοσιακές της απόψεις και τις γραμμές του Κόμματός της, του ΚΚΕ μ-λ. Έτσι συναντάμε το σπάνιο φαινόμενο στην Ιστορία, ενός κινήματος που απελευθερώνει τέτοιες δυνάμεις, δυναμικές και δυνατότητες που τελικά συνεπαίρνουν στο ρυθμό τους μια κλασσική σταλινική (λενινιστική) οργάνωση, όπως ήταν η ΠΠΣΠ. Βέβαια δε στάθηκε δυνατό η διαδικασία αυτή να ολοκληρωθεί· η ΠΠΣΠ, παρά τις σημαντικές αλλαγές της φυσιογνωμίας της, συνέχισε να έχει αντίληψη καθοδήγησης του κινήματος (απ' τη μεριά της) και γενικά αντιμετώπισε τα προβλήματα και τα όρια που η αναφορά (και έμμομή της) στο απολιθωμένο σχήμα του μαρξισμού-λενινισμού παρήγαγε· όρια και προβλήματα που τελικά την διέλυσαν.

6. Η πρόταση αυτή δεν είναι δική μας. Τη συναντήσαμε (αναφερόμενη στο Γαλλικό Μάη) στο βιβλίο του Τσέχου συγγραφέα Μίλαν Κούντερα «Η ζωή είναι άλλου», δεν αντέξαμε στον πειρασμό, και τη μεταφέραμε αυτούσια στο άρθρο που διαβάζετε.

7. Φάνηκε ακόμα αυτή η διάθεση, στον ίδιο βαθμό έντονη, και απ' τις διαδηλώσεις διαμαρτυρίες που έγιναν στις επαρχιακές πόλεις.

Έτσι στην Πάτρα και την Ξάνθη διαδήλωσαν, διαμαρτυρόμενοι για την τρομοκρατική επίθεση του Κράτους, 4.000 και 2.000 αντίστοιχα άτομα.

(Κάτι περισσότερο δηλαδή απ' το εικοσαπλάσιο των ατόμων που συσείρωνε συνήθως ο χώρος στις παρεμβάσεις του σ' αυτές τις πόλεις).

Προκήρυξη που κυκλοφόρησε

στο Πολυτεχνείο '82

ΤΙ ΑΠΕΓΙΝΑΝ ΟΙ «ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ»;

Από τα επίσημα κόμματα και οργανώσεις ακούμε και διαβάζουμε για το «αληθινό νόημα» του Πολυτεχνείου. Και βλέπουμε να συνδέεται εκείνο το νόημα με τη σημερινή γραμμή του κάθε φορέα. Έτσι μπροστά στα μάτια μας έχουμε πολλές αλήθειες συχνά αντικρουόμενες. Το συμπέρασμα είναι ότι κάθε κοινωνική δύναμη θέλει να δώσει στον αγώνα του Πολυτεχνείου του '73 τη δική της άποψη και προοπτική και να την ντύσει με γενικό κύρος χρησιμοποιώντας τη λέξη αλήθεια.

Εμείς δεν θα δώσουμε τη δική μας αλήθεια. Γιατί αυτά που λέγαμε τότε, σήμερα φαίνονται σαν ψέμα. Σήμερα στην ορθοδοξία της αλλαγής, του εκσυγχρονισμού της ομοψυχίας η επιμονή μας στις ιδέες της ανατροπής, της αλλοτρίωσης και της ταξικής πάλης φαίνονται σαν αιρετικά. Ας θυμηθούμε όμως ότι το Πολυτεχνείο του '73 δεν έγινε από τους παπάδες, υπουργούς και αρχηγούς κομμάτων που είδαμε να παρελαύνουν το '82. Έγινε από «αιρετικούς» της εποχής που δεν δέχονταν τη φιλελευθεροποίηση της δικτατορίας ούτε τα σενάρια των κλιμακώσεων των ρεαλιστών των τότε αντιπολιτευόμενων δυνάμεων, έγινε από «προβοκάτορες» που δεν νοιάζονταν για τις τότε ορθοδοξίες και αλήθειες.

Και ποιοί είμαστε «εμείς». Ποιός είναι ο φορέας μας, τα σύμβολα και η σημαία μας. Σήμερα στη μέθη του κοινοβουλευτισμού, στο παιχνίδι των κομμάτων και στην κοινοβουλευτικό καθωσπρεπισμό η επιμονή μας στην πάλη, στην βίαιη ανατροπή και στις ταξικές ακρότητες φαίνεται πολύ υπερφίαλα για να θεωρηθούν νηφάλια. «Εμείς» τώρα είμαστε ένα σύνολο από άτομα, παρέες, ομάδες που το κοινό μας είναι η έλλειψη φορέα, δεν έχουμε σύμβολα γιατί αυτά που υπήρχαν έχουν χάσει το νόημά τους και η σημαία μας περιμένει να ξανασηκωθεί.

Δεν μας ενοχλεί αν μας αποκαλούν «περιθώριο», «προσωπικά δράματα», «αριστεριστές» ή οτιδήποτε άλλο.

Τι είναι αυτό που βρίσκεται σήμερα στο περιθώριο ή καλύτερα τι είναι αυτό που προσπαθείται να μπει στο περιθώριο;

Αυτό που επικρατεί σε ιδεολογικό επίπεδο είναι ένα συννοούμενο εκσυγχρονισμού, μικροαστισμού, εθνικισμού και μεγαλοαστισμού, όλα έχουν κοινό την άρνηση της ιδέας της επανάστασης, της ιδέας της κοινωνικής ανατροπής, της ιδέας της κατάλυσης της αστικής τάξης πραγμάτων και της προώθησης μιας άλλης κοινωνίας, (που δεν θα έχει τίποτα κοινό με τον «υπαρκτό σοσιαλισμό»).

Έτσι κι αλλιώς, το δίλλημα εκσυγχρονισμένος ή παρωχημένος, αλλά πάντα καπιταλισμός, ανήκει όχι σε μας το «περιθώριο», αλλά στην αστική τάξη και σ' όσους κινούνται στην κοινωνική βάση. Ακόμα και το δίλλημα «Δύση-Ανατολή» για όσους πονηρά το προβάλλουν.

Έτσι σήμερα η διαχωριστική γραμμή τίθεται με την άρνηση του καπιταλιστικού συστήματος, με την άρνηση του «υπαρκτού σοσιαλισμού».

Μπαίνει το ερώτημα κατά πόσο μπορεί ένα κίνημα να ορίζεται μόνο με την άρνηση. Η σκιαγράφηση της θέσης είναι αναγκαία, όσο ποτέ άλλοτε, γιατί απαντάει με πιο πειστικό τρόπο, στην μεταβατική περίοδο που ζούμε, στο ερώτημα εάν είναι δυνατή η επανάσταση σήμερα, χωρίς να

καταλήξει κανείς σ' αυτά που διαφημίζονται σαν «σοσιαλισμός». Θα συνεχίσουμε λοιπόν για καιρό να στηριζόμαστε και ν' αντλούμε δυνάμεις στην άρνηση του παγκόσμιου συστήματος κοινωνικών σχέσεων.

Όσο αφορά την θέση μπορούμε να πούμε τα εξής:

1) Η ανάπτυξη γενικά και ειδικότερα η τεχνολογική ανάπτυξη, δείχνει πως οι παραγωγικές δυνάμεις μπορούν να εξασφαλίσουν την ικανοποίηση των αναγκών των ανθρώπων. Αν το κοινωνικό σύστημα που οραματίστηκαν και πάλεψαν γι' αυτό πριν εκατό χρόνια οι ιδρυτές του μαρξισμού ήταν πραγματοποιήσιμο και στις τότε συνθήκες, σήμερα έχουν υπερωριμάσει οι αντικειμενικοί όροι, ώστε η δυνατότητα αυτή να υλοποιηθεί.

2) Το γεγονός αυτό το συνειδητοποιούν ευρύτατες μάζες άσχετα αν αντιδρούν στοιχειακά. Για παράδειγμα σήμερα το φαινόμενο της μετακίνησης μεγάλων νεολαϊστικών μαζών σε διάφορες γωνίες της γης, η επιθυμία των νέων να γνωρίσουν άλλους ανθρώπους και άλλους τόπους, η άποψη για την άρνηση της μισθωτής εργασίας, όλα αυτά δεν είναι εκδηλώσεις της σήψης. Στηρίζονται σε μια αντικειμενική βάση, άσχετα με τον χαρακτήρα ή την κατεύθυνση που μπορεί να δωθεί σ' αυτές τις εκδηλώσεις. Σε ευρεία κλίμακα έχουμε έναρξη της συνειδητοποίησης ότι κάτω από άλλες συνθήκες ο καθένας θα μπορούσε να απολαύσει τα αγαθά και τις υπηρεσίες.

3) Ένα τεράστιο μέρος από την παραγωγική δραστηριότητα προσανατολίζεται σε καταστροφικούς μηχανισμούς ανεξάρτητα από τα επιχειρήματα που δικαιολογούν την ύπαρξή του. Αν σκεφτούμε τι κονδύλια ξοδεύονται για εξοπλισμούς, πυρηνικά όπλα, κατασταλτικούς και προπαγανδιστικούς μηχανισμούς και πόσο δυναμικό σπαταλιέται για τη διατήρησή των, μπορεί λογικά να συμπεράνουμε πως αν ήταν άλλες οι επιλογές, άλλος ο προσανατολισμός, τι τεράστιες δυνατότητες θα υπήρχαν για την οικοδόμηση μιας άλλης κοινωνίας.

4) Τα μεγάλα κρατικά και πολυεθνικά μονοπωλιακά συγκροτήματα δεν έχουν να επιδείξουν καμιά λαϊκή συμπάθεια, αντίθετα έχουν ν' αντιμετωπίσουν την γενικευμένη απάθεια και έχθρα. Δηλαδή προβάλλουν σαν στυγνοί μηχανισμοί. Αυτό δείχνει ότι υπάρχει η συναίσθηση κι είναι μεγάλη σ' έκταση, άσχετα από την απέχθεια-αποχή που μπορεί να παρατηρείται κατά περιόδους.

Γι' αυτό και όλο πιο πολύ οι ιθύνουσες τάξεις, έχουν την ανάγκη να περιθωριοποιούν, να γκετοποιούν, να πειθαρχούν κάθε εστία αντίστασης και να τελειοποιούν τους κατασταλτικούς και προπαγανδιστικούς μηχανισμούς. Το ουσιαστικό λοιπόν πρόβλημα είναι να τσακιστούν οι παράγοντες που εμποδίζουν τις λαϊκές και εργατικές μάζες να προχωρήσουν σε μια άλλη κατεύθυνση. Κοντολογής το πρόβλημα της επανάστασης ζητάει λύση. Και το κίνημα που έχει στόχο την επανάσταση υπάρχει. Αυτό δεν είναι μια αυθαίρετη εκτίμησή μας.

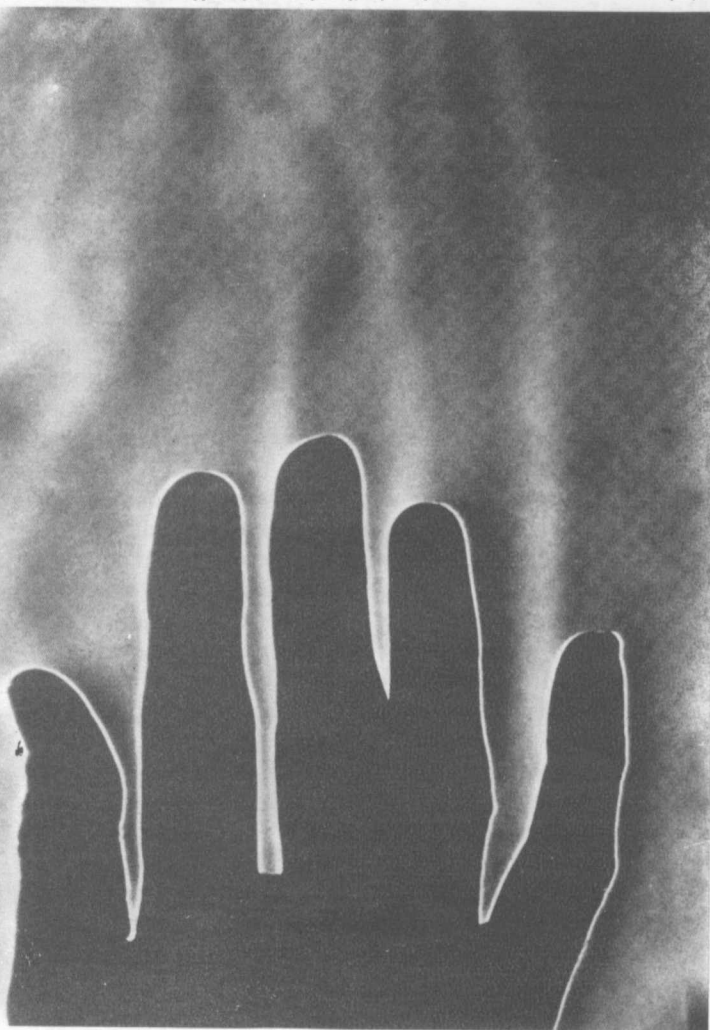
1) Τις τελευταίες δεκαετίες τεράστιες μάζες, σε Ανατολή και Δύση, έθεσαν με πολλούς τρόπους το θέμα της επανάστασης. Στη δυτική Ευρώπη ο γαλλικός Μάης, στην Ανατολική Ευρώπη η εξέγερση των Πολωνών εργατών, στην Αμερική τα αντάρτικα κινήματα.

2) Ο τρόπος που αντιμετωπίστηκαν αυτές οι απόπειρες δείχνουν και το μέτρο του κινδύνου που έβλεπαν σε αυτά τα κινήματα οι δυνάμεις που συμπεριλαμβάνονται στο σύστημα κι αποτελούν τις αιχμές του.

3) Οι απόπειρες με την κατάληξη που φαίνεται να έχουν αυτά τα κινήματα σε Δύση κι Ανατολή, δημιουργούν

συνειδητοποίηση μέσα από τις εμπειρίες για τα όρια και τις ατέλειες των πρώτων επαναστατικών προσπαθειών και τους όρους για τις νέες εφόδους. Σ' αυτήν ακριβώς τη συνειδητοποίηση μπορούμε να στηρίξουμε την αισιοδοξία ότι οι επόμενες απόπειρες θα είναι πιο ολοκληρωμένες και θα δώσουν πιο αποφασιστικό χτύπημα στις δυνάμεις του συστήματος. Εμείς απλά θέλουμε να συμβάλουμε σ' αυτή την κατεύθυνση. Θέλουμε να είμαστε μέσα σ' αυτά. Πιστεύουμε πως αξίζει τον κόπο να προσπαθήσουμε για κάτι τέτοιο.

Και τέτοιες προσπάθειες δεν ανάγονται μόνο στο απώτερο μέλλον αλλά μεταφράζονται σήμερα στην άρνηση των αστικών προτύπων στο σπίτι και στη δουλειά σ' όλες τις κοινωνικές δραστηριότητες αλλά και στη διάθεση για την ανίχνευση εκείνης της συλλογικότητας που μέσα από την θεωρητική ανησυχία, την κίνηση και την πράξη θα κατοχυρώσει και τη θέση της για μια κοινωνία που δεν θα 'χει καμιά σχέση με τη σημερινή, μια κοινωνία ελεύθερη.

Σωματικά πτώμα
ψυχολογικά περίεργα
συνειδησιακά εντάξει
προχωράω

Η ιδεολογία της διαδικασίας Το γκέτο και το λεκτικό πρόβλημα

Και να, που οι καταλήψεις τελείωσαν, και οι διαδηλώσεις ούτε καν σε επίπεδο κοινωνικών σχέσεων δεν λειτούργούν; οι συνελεύσεις πήραν το κατήφορο της αντιοργασμικότητας και της απέραντης μοναξιάς, και το να είσαι πειστικός σε ανούσια πηγάδια ούτε καν σεξουαλική υπεραξία δεν σου πρόσφερε, και να που η κρίση τελείως ψυχρά και επαγγελματικά σου χτυπά και σένα την πόρτα —ολόκληρου κεφαλαίου χτύπησε, τη δικιά σου θ' άφηνε— να που τα περιθώρια στενεύουν, ο κύκλος τείνει να γίνει τελεία.

Τότε έρχεσαι αντιμέτωπος με τον εαυτό σου.

Τότε αναπολείς τις παλιές καλές μέρες το παλιό καλό καιρό, όχι μόνο σε στυλ αναμνησιακής ασφάλειας, αλλά κύρια σαν εύκολες και γεμάτες εποχές εύκολες με την έννοια ότι κάπου ήταν δεδομένο που και πως θα κινηθείς σε αντιδιαστολή με τους άλλους και γεμάτες με την έννοια ότι είχες πάντα κάτι να κάνεις και τις περισσότερες φορές μη πλήτοντας και αυτό άραγε γιατί;

Γιατί ο πιο εύκολος αντίπαλος είναι η ΚΝΕ και το ΠΑΣΟΚ

και ο πιο δύσκολος εχθρός
είναι ο εαυτός.

Καπιταλισμός λοιπόν ο εχθρός, και τώρα που τα φώτα χαμηλώνουν καλείσαι επιτακτικά, κάτι σαν επαναστατικό καθήκον, να ανάγεις τις αντιθέσεις και τις ανάγκες, τις επιθυμίες του καπιταλισμού στο χώρο του εαυτού, συνειδητού και ασυνειδητού, και αυτός ο τελευταίος χώρος είναι ο δύσκολος αναγώγιμος δυσδιερεύνητος.

«Εγώ καλά σου τα 'λεγα μα τ' άκουγες παράλογα».

Κάλλιστα μπορούσε να ξαναφορεθεί αυτό το τραγούδι, από συντρόφους, από ηγέτες, από οργανώσεις ή από εμάς σε μας. Το ότι τελικά δεν ξαναφορέθηκε —τουλάχιστον έχουμε τη δύναμη να θαυμάζουμε θεαματικά το μεγαλείο της κατάντια μας— από όλους τους παραπάνω, αυτοδίκαια ο σχωρεμένος ο ράιχ μπορεί να τραγουδήσει, μιας και στους νεκρούς πέρναν λίγο αργότερα τα μηνύματα των εποχών η γρηγορότερα —περί αυτού δεν δυνάμεθα να τοποθετηθούμε μετά ακρηβείας— και τώρα έγινε φρικιό ο καημένος και άμα λάχει να πούμε περνάει και μεταβατικό στάδιο και κάνει και καμιά βόλτα απ' τα σκυλάδικα.

Και κλείνεσαι —κλείνεσαι μέσα στο επαναστατικό σου τριάρι, δυάρι, γκαρσονιέρα, ή δωμάτιο, κλείνεσαι μέσα σου, ψάχνεις— ψάχνεις... πίνεις.

Και κατά κανόνα σ' αυτές τις φάσεις δεν έχεις διάθεση να ασχοληθείς με τίποτα, δουλεύεις μόνο συγκυριακά και έτσι έχεις όλο το χρόνο στη διάθεσή σου καλά ή κακά —μάλλον το τελευταίο, γιατί τελικά η όλη ιστορία γίνεται μιζέρια, γίνεται ρόλος που τις περισσότερες φορές μας αρέσει—, ν' ασχοληθείς με τον εαυτό σου, με τα ψυχολογικά σου ζικ-ζακ και πέρα δώθε.

Κάπου οι ενοχές, κάπου οι ανασφάλειες, —αλλοίμονο σ' όποιον δεν έχει ανασφάλειες την σήμερα ημέρα—, κάπου το υπαρξιακό σου κενό, κάπου η ερωτική και συναισθηματική σου χρεωκοπία των επενδύσεων... κάπου η ατέλειωτη

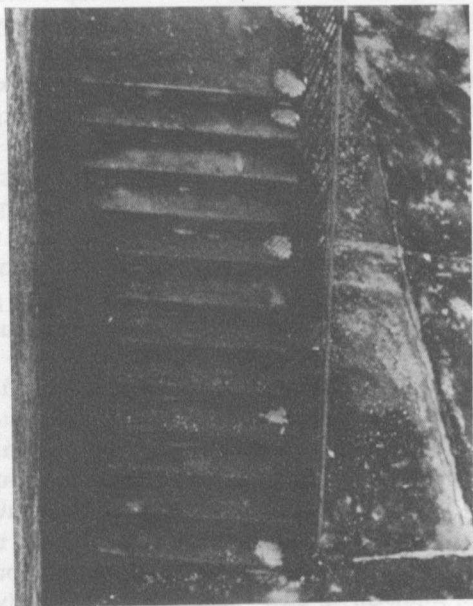
μοναξιά σου τις κρύες νύχτες του χειμώνα

...βρε που είναι το κίνημα να την ψάξουμε μαζικά:

Από προσωπική ανάλυση καλά πάμε, από πολιτική τι γίνεται.

Κάποτε λέγαμε ότι οι διαχωρισμοί είναι επιστήμες της εξουσίας. Τώρα βιώνουμε όλους αυτούς τους διαχωρισμούς, βιώνουμε την εξουσία μέσα μας. Σημεία των καιρών θα πεις, η κρίση του καπιταλισμού επεκτείνεται στα όρια του προσωπικού θα πεις, η σκληρά και επαγγελματικά θα κάνεις την αυτοκριτική σου και θα πεις ότι ποτέ δεν καταφέραμε να λειτουργούμε ταυτόχρονα σε προσωπικό και σε πολιτικό επίπεδο. Και εδώ καλό θα είναι να ξεκαθαριστεί μια για πάντα ότι άλλο «θεωρώ» και άλλο «είναι» για να μη γίνει η ερώτηση, «καλά οι προσωπικές σχέσεις δεν είναι πολιτικές;» που σαφώς θα απαντήσουμε ναι, αλλά εδώ μπαίνουν δυο βασικά ερωτήματα.

α) Μέχρι πιο σημείο ή από ποιο σημείο και μετά οι προσωπικές σχέσεις είναι και πολιτικές; και αυτό το ερώτημα ίσως σε άλλους καιρούς να μην είχε νόημα, σήμερα όμως που εκείνο που χαρακτηρίζει τις σχέσεις είναι η γκετοποίηση, η σχέση δηλαδή με αυστηρά καθορισμένο αριθμό ατόμων έχει και παραέχει νόημα, για να μη βιώνουμε τόσο αντιφατικά τη ζωή μας απ' τη μια μέρα στην άλλη, ή απ' αυτά που λέμε σ' αυτά που κάνουμε. Ας σκεφτούμε με πόση δυσκολία μπορούμε σήμερα ν' αναπτύξουμε καινούργιες σχέσεις, αν μπορούμε και δεν περιοριζόμαστε σε εκεί-

ποση άλλη μίζερια
για να καταλαβεις
πως η επανάσταση
είναι ο μονος δρομος
για να... ξησεις

νες τις σχέσεις τις παλιές τις συντροφικές...άντε να μιλήσεις με άτομο που δεν έχει περάσει από τον ίδιο πολιτικό χώρο... αυτή η επισήμανση έχει να κάνει με ένα φόβο και ένα τσιτάτο.

Το τσιτάτο είναι: «η διαδικασία παράγει ιδεολογία» και ο φόβος είναι η ερμηνεία του τσιτάτου, δηλαδή το πως ζεις, ο τρόπος με τον οποίον κάνεις κάτι, η διαδικασία του τρόπου ζωής σου, παράγει και την ιδεολογία της ζωής σου. Και καλά όταν υπάρχουν ερεθίσματα ικανά να σε αφυπνίζουν —όπως κατάσταση μαζικού κινήματος—, διοχετεύοντάς σου αντίσταση.

Όταν όμως αυτά τα ερεθίσματα εκλείπουν, πρέπει να έχεις δύναμη διάρκειας να βρεις ερεθίσματα —να ανάγεις δηλαδή τις κοινωνικές αντιθέσεις και ανάγκες στο χώρο της προσωπικής καθημερινότητας και αντίστροφα.

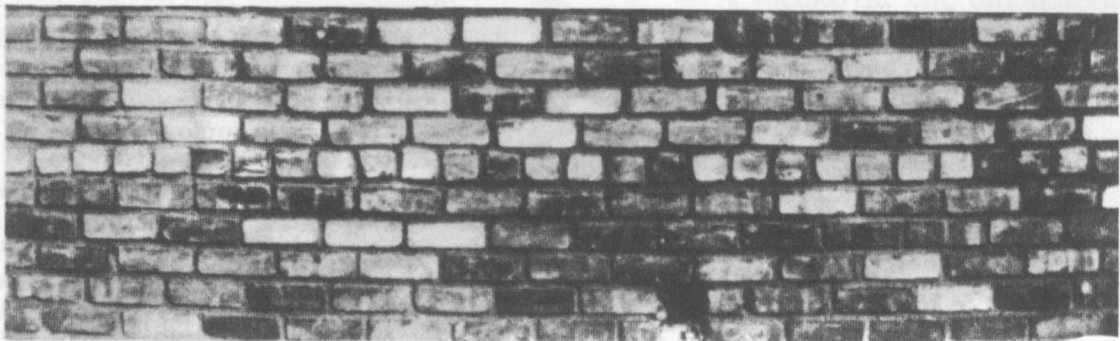
Κι αυτός είναι ο δυσκολότερος ρόλος. Έλα όμως που η ίδια η ζωή —ή η έλλειψη ζωής— σου βάζει και άλλα τινά προβλήματα, νοίκι, φως, τηλέφωνο, φαγητό, άσε τις επιθυμίες σου για διασκέδαση, έρωτα, λειτουργία κλπ. κλπ. άραγε πόσο είμαστε συνειδητοί, πόσες ώρες το εικοσιτετράωρο και πόσα πράγματα δεν τα κάνουμε ασυνείδητα;

Ο φόβος και η αγωνία μη τυχόν από την κριτική της εμπειρίας μας —την ιδεολογία μας— περάσουμε στην αντιπέρα όχθη, στην ιδεολογία της καθημερινότητας, που στην ευχή μας περνάει περισσότερο ασυνείδητα.

β) Το δεύτερο ερώτημα είναι: τι είναι πολιτικό και τι είναι προσωπικό. Βασικά υπάρχουν δυο ζεύγη εννοιών —πολιτικό, προσωπικό— και —ατομικό, συλλογικό. Εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσουμε την πρώτη έννοια. Πολιτικό με την παραδοσιακή λογική σημαίνει ότι έχει σχέση με εκλογές, κυβερνήσεις, κόμματα, και κατά δεύτερο λόγο με κινήματα, διαδηλώσεις, καταλήψεις, κλπ. Πολιτική με τη σημερινή λογική —λογική αποτέλεσμα πάλης αντιθέσεων κύρια στη περίοδο '76-'80— σημαίνει την οποιαδήποτε δραστηριότητα που έχει σχέση με τον άνθρωπο. Τώρα μ' αυτή την ερμηνεία της έννοιας «πολιτική», σε συνδυασμό με τη παλιά ρήση ότι ο άνθρωπος είναι φύσει κοινωνικό όν, φτάνουμε στο σημείο να πούμε ότι τα δυο ζεύγη εννοιών δηλώνουν ένα και το αυτό.

Η ελληνική γλώσσα βέβαια έχει πληθώρα λέξεων για να δηλώσει ένα πράγμα, αυτό όμως δεν βοηθά το πρόβλημα επικοινωνίας μιας και ένα από τα βασικά επίπεδα μη λειτουργίας των σχέσεων είναι η λεκτική θολούρα οι διάφοροι ορισμοί μιας έννοιας, και έτσι ή κάπως έτσι οι σχέσεις παραμένουν σε ένα επίπεδο στείρων αναγκών με πληρωμένο όλο το κόστος των συμβιβασμών, της ανοχής του άλλου. Είναι λοιπόν και κάπου λεκτικό το πρόβλημα της κρίσης των σχέσεων, δεν καταλαβαίνομαστε και πολύ, θες να 'ναι θέμα ορισμών, καταστάσεων, βιωμάτων, κουλτούρας, ...θεώρησης.

Η κρίση του καπιταλισμού εντοπίζεται τόσο σε επίπεδο βάσης όσο και σε επίπεδο επικδομήματος. Σε οικονομικό επίπεδο η κρίση εντοπίζεται στην αδυναμία του καπιταλισμού να καλύψει τις ανάγκες που αυτός δημιούργησε —κάθε κοινωνικός σχηματισμός δημιουργεί και τις ανάγκες του, οι οικονομικές και κοινωνικές σχέσεις είναι αυτές που καθορίζουν τη ποσότητα και τη ποιότητα αυτών των

αναγκών, ανάγκες που τον αναπαράγουν σαν σύστημα— η αδυναμία αυτή εκδηλώνεται με το πληθωρισμό, την ανεργία, την επικίνδυνη μεταβολή της ισορροπίας του οικολογικού συστήματος, τη μελλοντική προβλεπόμενη ανυπαρξία πρώτων υλών, τη χρωκοπία του α-κοινωνικού χώρου «πόλη» και τέλος τη χρεωκοπία της πολιτικής οικονομίας που σαν επιστήμη της παραγωγής που θα 'θελε να είναι σαν καταφέρνει— απ' το καιρό του ταίηλορ και του κένυς και δώθε —να βρει το μοντέλο ανάπτυξης και παραγωγής κατανάλωσης που δεν θα επέτρεπε την εμφάνιση αυτών των κρίσεων. Τις προηγούμενες κρίσεις του ο καπιταλισμός τις ξεπέρασε με κάποιους παγκόσμιους πολέμους... τώρα που το εργοστάσιο έγινε κοινωνικό, ο εργάτης μάζα, και οι στρατιές ανέργων κοινωνικοί προλετάριοι... τώρα τι θα κάνει;; Η κρίση στο επίπεδο του οικοδομήματος επεκτείνεται σε κρίση αξιών, ηθικής, κρίση επιστημών και όη των κοινωνιολογικών λεγομένων, κρίση των κοινωνικών σχέσεων, και της γλωσσολογίας...

Η κρίση της γλωσσολογίας εντοπίζεται σε μια αντίθεση, που μετασχηματίστηκε σε δόγμα και έγινε αυταρχική βάση γνώσης, την αντίθεση «σημαινόντος-σημαινόμενου», (όια κρίνει κανείς ότι η έννοια αξία παίζει αποφασιστικό ρόλο, με ειδικό τρόπο, ακόμα και στη γλωσσολογία: η αξία συνδέεται με την πολυσημία των λέξεων. Η σχέση «σημαινόντος-σημαινόμενου» δεν είναι μομοσήμαντη και εξαρτάται από «αξίες» που δεν είναι μόνο συνεμφάσεις οηλαδή στοιχεία δεύτερου βαθμού, αλλά ιδιαίτερα σύνολα.

Το σύνολο των λέξεων που απαρτίζουν το λεξιλόγιο του καθένα, καθορίζεται από τις εμπειρίες των σχέσεων του καθώς και από την υφή των κοινωνικών χωρών που έχει λειτουργήσει το άτομο. Η διαδικασία της ανάπτυξης των κοινωνικών σχέσεων καθορίζει και την αντιστοιχία των λέξεων με αυτό που αντικειμενικά δηλώνουν — με βάση τουλάχιστον μια κοινή λογική ή μια κοινωνική συμφωνία ή τέλος μια γραμματική της γλώσσας. Σε κάθε κοινωνικό χώρο —τουλάχιστον τελευταία, απ' όσα βιώσαμε και μπορούμε να ξέρουμε— πάντα υπήρχε ένας διαχωρισμός στα άτομα, άλλοτε συνειδητός άλλοτε ασυνειδητός, σε υποκειμένα και σε αντικείμενα. Υποκειμένα με την έννοια ότι καθόριζαν τη σχέση στο κάθε χώρο —όσο αυτό ήταν δυνατό από τα άτομα παρά και ενάντια ή και σε συμφωνία με τις κοινωνικές συνθήκες— και αντικείμενα με την έννοια των παθητικών, που αν τον κατά κύριο λόγο καθόρι-

ζόνταν από τη παραπάνω σχέση. Οι πρώτοι εισήγαγαν στο χώρο τις απόψεις τους, το τρόπο συμπεριφοράς, καθώς και τις λεκτικές εκφράσεις που χαρακτήριζαν αυτή τη συμπεριφορά, τη άποψη, την ηθική. Εδώ αξίζει να σημειωθεί ότι ελάχιστα απ' αυτά τα άτομα είχαν συνείδηση των λέξεων και εννοιών που χρησιμοποιούσαν, και αυτό πέρα από τα άτομα οφείλεται και στη τάση των τελευταίων καιρών για εκσυγχρονισμό, για ευθυγράμμιση με ευρωλέξεις, κουλτουριάρικες και εφετζίδικες μεν ακαταλαβίστικες ή κατανοητές με πολλές αφαιρέσεις, μεταφορές, αναγωγές, ταυτίσεις, δε. Οι δεύτεροι δεχόταν και τις απόψεις και τις λέξεις, εκφράσεις με μέτρο τις δικές τους εμπειρίες καθώς και εννοιολογικό λεξικό... και από εκεί και πέρα το τρικούβερο αλλαλούμ.

Δεν καταλαβαίνομαστε, δεν υπάρχει επαφή, δεν υπάρχει επικοινωνία, είναι εκφράσεις ημερήσιας διάταξης σε κάθε σχέση —ή αν δεν είναι ακόμα σε λίγο θα είναι, και ας μη ζοχαδιάζονται οι αναγνώστες με τα γραφόμενα επειδή ακριβώς τώρα τα πηγαίνουν καλά, γιατί θα τους ρωτήσουν με να θυμηθούν το τελευταίο τσάκωμα (τσάκωμα και όχι κουβέντα) και πόσες φορές αναθεωρούν και δέχονται εναλλάξ τα περί επικοινωνίας (πολύ μου τη σπάει αυτή η λέξη τελευταία, όπως η συγκύρια στις καταλήψεις) σε σχέση με συγκεκριμένα πρόσωπα και όχι γενικά. Μήπως φταίτε εσείς, ή αυτοί ή οι άλλοι μήπως εμείς που τα λέμε, μήπως ο καπιταλισμός (αυτός σίγουρα αλλά έπαψε να λειτουργεί σαν άλλοθι), μήπως ο γαλατάς, ή μήπως το παιχνίδι, το κρυφτούλι, ο ρόλος... του σήμερα να αύριο όχι... ή μήπως... μήπως... «η ζωή —λέει μια παλιά κρετινική συλλογιστική— είναι η εναλλαγή συναισθηματικών καταστάσεων χαράς και λύπης— αυτό ταιριάζει με το παραπάνω παιχνίδι και ρόλο, καλό άλλοθι αλλά απ' την άλλη ο ντεμπορ λέει ότι «το αληθινό είναι μια στιγμή του ψεύτικου» για να μη πάμε παρά πίσω και επικαλεστούμε το κολλητό φριντριχ ή τον αγαπητό καρλ και τη διαλεκτική —γιατί όπως και να το κάνουμε έχουμε και μεις τις ασφάλειές μας και δε γουστάρουμε να πέσουν— να μας πει τι είναι χαρά και τη λύπη τη θέση και τι αντίθεση και πως ενυπάρχει η κάθε μια στην άλλη... (πολύ το τραβήξαμε και πέρα απ' το ξύλο που θα φάμε θα μας βγουν και δικές μας ανασφάλειες)

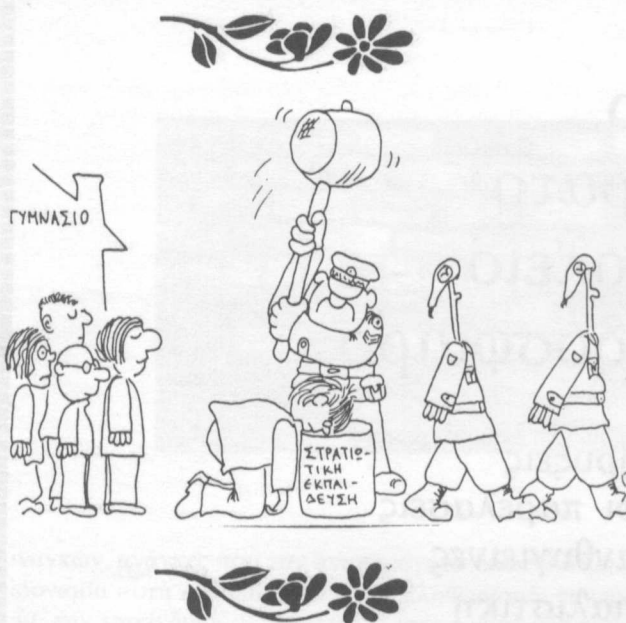
.....πουτάνα διαλεκτική

για το

- στρατο
- σχολειο
- ποδοσφαιρο

- Προκηρυξεις
- γιατι οι παρελασεις
ειναι ανθυγιεινες
ή Σοσιαλιστικη
καταστολη στα Χανια

στρατός - ποδόσφαιρο - σχολείο

Χτυπάει το κουδούνι! Οι μαθητές παρατάσσονται. Ο λοχαγός παραγγέλνει αμείλιχτα. Η απόδοση στ' αυριανό παιχνίδι πρέπει να 'ναι η άριστη δυνατή. Οι μέτοχοι της ΠΑΕ αγωνιούν. Έχουν επενδύσει εκατομμύρια. Πρέπει, σκέφτονται, ν' αποδώσουν οι μαθητές, ν' αφομοιώσουν το πνεύμα της ύλης, να διαχωριστούν οι καλοί απ' τους κακούς, οι εργατικοί απ' τους τεμπέληδες, η ήρα απ' το στάρι.

Χρειαζόμαστε ειδικευμένα στελέχη

Σ-Τ-Ε-Λ-Ε-Χ-Η

Οι λοχαγοί το ξέρουν καλά:

«Πάσα αντίστασις στην ιεραρχία πρέπει να παταχθεί».

Ο λοχαγός το ξέρει καλά.

Ο καθηγητής το ξέρει καλά.

Ο Υπουργός Αθλητισμού το ξέρει καλά.

Πρέπει να εμπεδωθεί

η Πειθαρχία,

η Πειθαρχία, η Τάξις, η Υποταγή.

Η Νεολαία κινδύνει απ' τις ανατρεπτικές ιδέες, η νεολαία κινδυνεύει απ' τις ανήθικες ορμές.

Ψυχίατροι, παπάδες, υπουργοί, καθηγητές, αστυνομία, κομματικοί αντιπρόσωποι, διαφημιστές, οικονομολόγοι, συμφωνούν στην παραπάνω διαπίστωση.

Η Νεολαία πρέπει να εμπεδώσει τις αξίες του πολιτισμού.

Υπ' αριθμόν ένα εχθρός: τα λουλούδια

Υπ' αριθμόν ένα εχθρός: η απόλαυση

Υπ' αριθμόν ένα εχθρός: η σκέψη.

Κυρίως να μη σκέφτονται, να μην ερωτοτροπούν, να μην περιφέρονται ασκόπως στις εξοχάς (στην πόλη επιτρέπεται, οι πόλεις είναι υγιή στοιχεία).

Οι νέοι δεν πρέπει να σκέφτονται —πρέπει με κάτι να απασχολούνται.

«Είμαστε φιλελεύθεροι. Όταν δε διαβάζετε τα σχολικά

σας βιβλία μπορείτε να ασχολείσθε με το ποδόσφαιρο, με τα ευγενή ιδανικά του Αθλητισμού».

Υπάρχουν όμως και οι απειθαρχοί. Αυτοί που αρνούνται να διαβάσουν, που δεν ασχολούνται με τον αθλητισμό.

Γι' αυτούς υπάρχει ο στρατός. Σ-Τ-Ρ-Α-Τ-Ο-Σ. Σχολεία, Αθλητισμός, ιδεολογίες έχουν παραλάβει απ' τα χέρια της Οικογένειας το έργο της διαπαιδαγώγησης της Νεολαίας «στα εθνικά και αναπτυξιακά ιδεώδη».

Ο στρατός συμπληρώνει το έργο τους, καλύπτει τα πιθανά τους ρήγματα.

Ο καθηγητής αφού φορέσει τη μάσκα του γυμναστή, θα βρει την ολοκλήρωσή του στη στολή του αξιωματικού.

Ο απλός μπάτσος που οικογένεια, σχολείο, ιδεολογίες, καθημερινότητα σου φύτρωσαν στο μυαλό, μετά το στρατό μετατρέπεται σε συνταγματάρχη.

Και σε παραμονεύει, φίλε, παντού: Εκεί, δίπλα, αλλού και το κυριότερο: πάντοτε.

Για όσους αντιστέκονται ακόμα τους περιμένουν η Φυλακή και τα Ψυχιατρεία.

Αλλά αυτό είναι μια άλλη (ίδια πάντως) ιστορία...

Η Πατρίδα, ο Σύλλογος, η Γνώση. Το διάβασμα στο σχολείο, η εκτόνωση την Κυριακή στο γήπεδο και αργότερα ο στρατός.

Κι εσύ να μην υπάρχουν ποτέ.

Κι η μαριονέττα σου να σέρνεται σε ρολάκια (μαθητής —παρών! φίλαθλος —παρών! —ασχολούμενος με τον αθλητισμό —παρών! στρατιώτης —παρών! μυαλό —απόν! Ζωή —απούσα!) μίζερα κι ανόητα.

Και συ να αισθάνεσαι πως η ζωή δίπλα σου χάνεται, μέσ' απ' τα χέρια σου περνάει μα ξεγλιστράει.

Μαθητής, φίλαθλος, στρατιώτης, ποτέ - άνθρωπος

Μαθητής, φίλαθλος, στρατιώτης

Μίζερα

Μα τόσο χρήσιμα για την παραγωγή

Σχολείο - Ποδόσφαιρο - Στρατός

Τρεις θεσμοί του θεάματος

Υπάρχει μια λέξη που συμπυκνώνει την ουσία τους: ΠΡΟΒΑΤΟΠΟΙΕΙΑ.

Γ για το στρατο Γ

Υπάρχουν τρόποι ν' αποφύγεις την ποινική σου δίωξη
κυρίως αν έχεις κάτι που να μοιάζει με μελαγχολία
κι αν —ένα κι ένα— γράφεις στίχους παρανοϊκούς όπως πι χι
«Τα μάτια τάχουν οι φαντάροι για να βλέπουν»
ή «Κυρ-λοχία πάσχω από δαλτωνισμό: Βλέπω τον
κάθε στόχο / ίδιον με την καρδιά μου».

Άρης Αλεξάνδρου
(απ' το ποίημά του: ΣΥΜΒΟΥΛΕΣ ΣΕ ΑΝΥΠΟΤΑΚΤΟ)

Ένα απ' τα μεγαλύτερα προβλήματα της νεολαίας (και όχι μόνο) είναι ο στρατός.

Αυτή είναι κι η σκοπιά κάτω απ' την οποία εξετάζουμε το ζήτημα: σαν κοινωνικό πρόβλημα.

Στόχοι αυτού του άρθρου είναι:

Απ' τη μια, μια προσπάθεια ανάλυσης του στρατού, δηλαδή των δομών του, των ρόλων για τους οποίους προορίζεται, της ιδεολογίας που στις ερπυστρίες της στηρίζεται και τους ρόγχους της αναπαράγει, της καταστροφικής του επίδρασης στο σύνολο των λειτουργιών του σώματος και της σκέψης αυτών που τον υφίστανται.

Απ' την άλλη μια προσπάθεια τοποθέτησής μας απέναντι σε μερικά ζητήματα που η παρέμβαση της Επιτροπής για το Στρατό ανέδειξε. Δε φιλοδοξούμε φυσικά να χαράξουμε «γραμμή». Οι φιλοδοξίες μας σταματάν στο επίπεδο της έντολης καταγραφής κάποιων απόψεων· τα πιθανά παρεπόμενά μιας τέτοιας καταγραφής ανήκουν στη σφαίρα του μέλλοντος, το οποίο δυστυχώς ανέκαθεν ήταν (και παραμένει) άγνωστο.

Γ Η ιδεολογία του Στρατού Γ

1

Η ίδια η δομή του στρατού είναι από μόνη της ιδεολογία (στρατόπεδο συγκέντρωσης δηλ. των ελεύθερων σωματο-διανοητικών δυνατοτήτων, δραστηριοτήτων και επιθυμιών του υποκείμενου άνθρωπος).

Η δομή του στρατού δεν είναι ταξικά ουδέτερη, όπως διάφοροι κρεττινοί (απ' τους κομπλεξικούς γαλονάδες μέχρι τους Ειδικούς του Marketing της «διαλεχτικής» της εξουσίας αριστερών προβατοποίησης) προπαγανδίζουν.

Αντίθετα, παρεμβαίνει άμεσα στην ταξική πάλη, με την έννοια πως (ανα)παράγει την Κυρίαρχη Ιδεολογία (την ιδεολογία της Κυριαρχίας) φροντίζοντας παράλληλα για την όσο το δυνατόν βαθύτερη εγχάραιξη αυτής της ιδεολογίας στο σύνολο της αρσενικής νεολαίας, μέσα απ' τη διαδικασία μετάλλαξης της σε καθημερινή πραχτική (πράγμα που σε λιγότερο έντονους ρυθμούς συμβαίνει με άπειρους άλλους θεσμούς της κοινωνίας του θεάματος πι χι με το σχολείο, το κόμμα ή την Οικογένεια).

2

Η ιδεολογία του Στρατού είναι η Ιδεολογία της Πειθαρχίας. Πειθαρχία —για την πειθαρχία μάλιστα, μια που στην περίπτωση του στρατού είναι προφανής ο παραλογισμός των υπολοίπων «μεγάλων ιδεών» που συγκροτούν το «θεωρητικό» υπόστρωμα της λατρείας αυτής της πειθαρχίας.

(Είναι καταφανέστατο π.χ. πως η —αναγορευμένη απ' το στρατοκρατικό μηχανισμό σε κεντρική αξία του, για την εξυπηρέτηση της οποίας υποτίθεται μάλιστα ότι υπάρχει— λέξη «πατρίδα» στερείται σημασιόμενου).

Η δομή του στρατού δεν είναι τίποτ' άλλο από ένα (μίζερο) σύμπλεγμα ιεραρχικών σχέσεων, καταδικασμένων σε εξαφάνιση τη στιγμή που θα παύσει να ισχύει η αποδοχή της (ιδεολογίας της) πειθαρχίας απ' τους στρατευμένους.

Ιεραρχία και πειθαρχία λοιπόν ή για να το πούμε αλλιώς Εξουσία.

Γ

3

Γ

Στο στρατό μαθαίνεις να υπακούς, να ανέχεσαι (και να σ' αρέσει κιόλας) άλλοι να παίρνουν τις αποφάσεις που καθορίζουν τη ζωή σου· στο στρατό μαθαίνεις πως υπάρχουν ανώτεροί σου τους οποίους πρέπει να σέβεται, αλλιώς...

Σ' αυτό ακριβώς το «αλλιώς» νομίζουμε πως έγκειται η ειδοποιός διαφορά του στρατού απ' τους υπόλοιπους μηχανισμούς της κοινωνίας του συνολικού ψέματος που (ανα)παράγουν ίδιες μ' αυτόν αξίες.

Στο στρατό έχει καταργηθεί κάθε δυνατότητα (ψευδοί-σθησης) επιλογής. Τα πάντα είναι ρυθμισμένα (απ' το πόσο και τι θα φας μέχρι το πόσες και ποιες ασκήσεις θα εχτελέσεις).

Στο στρατό δηλ. δεν ισχύουν τα (φαινομενικά) περιθώρια επιλογών τα οποία υπάρχουν έξω απ' αυτόν.

Τρεις είναι οι παράγοντες που συντελούν σ' αυτό.

1ο) η απολυτότητα της ιεραρχικής διάταξης.

2ο) η απομόνωση του στρατευμένου απ' την κοινωνία. Απομόνωση που αντικειμενικά περιορίζει τις δυνατότητες (αλλά και τις διαθέσεις ακόμα) για αντίσταση, για ανυπακοή.

3ο) Ο άμεσος και σωματικός χαρακτήρας της διαδικασίας που υφίσταται.

Γ

4

Γ

Πιστεύουμε πως αποδέχτης της τρομοκρατίας του στρατού είναι κυρίως το σώμα.

Σ' αντίθεση δηλαδή μ' άλλους θεσμούς του θεάματος (Κόμμα, Σχολείο, Πανεπιστήμιο) όπου σημείο αναφοράς (και μέσο εμπέδωσης) της ιδεολογίας που παράγεται είναι η σκέψη, εδώ ο έλεγχος — η πειθαρχία εξασφαλίζεται μέσα από διαδικασίες κατά κύριο λόγο σωματικής υποταγής.

Ο στρατός (πολύ πιο αποτελεσματικά απ' τον Αθλητισμό και πολύ πιο μαζικά απ' τις Φυλακές και τα Ψυχιατρεία) είναι το σημείο του χωρόχρονου του θεάματος όπου η διαδικασία της επιβολής βιώνεται (και γίνεται αποδεκτή) σαν τέτοια απ' το σώμα τόσο και όχι απ' τη σκέψη.

Είναι μέσα απ' τις ασκήσεις, τα καψόνια, τη σεξουαλική στέρηση που οι στρατιώτες μεταβάλλονται σε ρομπότ και όχι μέσα απ' τις απαρχωμένες γραφικές πουρδολογίες της Ε.Η.Λ.

Φυσικά, δεν μπορούμε να διαχωρίσουμε σκέψη και σώμα σαν απόλυτα ξένα αλλά δεν μπορούμε επίσης να παραγνωρίσουμε το γεγονός ότι στην περίπτωση του στρατού η διαδικασία αποδοχής της ιδεολογίας είναι σωματοκεντρική και όχι εννοιοκεντρική (όπως π.χ. συμβαίνει στο Πανεπιστήμιο).

Έτσι, αν στην υπόλοιπη κοινωνία έχεις κάποια περιθώρια επιλογών και αντιδράσεων, στο στρατό αυτά είναι ανύπαρχτα.

Βέβαια και έξω απ' αυτόν οι επιλογές περιορίζονται απλά στο ρόλο που θα «διαλέξεις» να καταναλώσεις.

Παρ' όλ' αυτά όμως υπάρχουν δυνατότητες για άλλες στάσεις τμηματικά —τουλάχιστον— έξω απ' τις προδιαγραφές του Θεάματος, για στάσεις δηλαδή που τουλάχιστον στοιχειακά περιέχουν μια ανατρεπτική δυναμική.

Αυτό το στοιχείο, αυτά τα ρήγματα, υπάρχουν και θα υπάρχουν όσο (παρά τον καπιταλισμό) οι άνθρωποι θα διατηρούν κάποια (ελάχιστη, έστω) σχέση με τη φύση τους. Αυτό το ρήγμα προσπαθεί να κλείσει ο στρατός μέσα απ' την απόλυτη μπετονοποίηση, το απόλυτο κλισιάρισμα, την απόλυτη ταύτιση με το ρόλο που σου υποβάλλει. Ρόλο που σε μια άλλη μορφή του σε περιμένει βέβαια κι έξω απ' τις πύλες του στρατόπεδου.

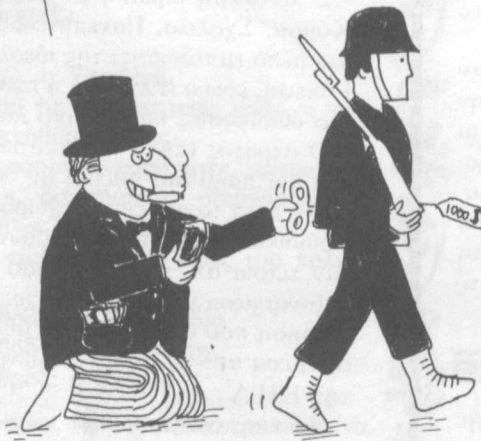
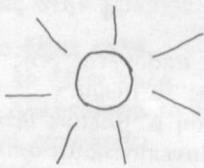

Η λατρεία του αρχηγού είναι ένα απ' τα κύρια χαρακτηριστικά της δομής του στρατού.

Η παρουσία - αρχηγός αποτελεί την ενσάρκωση του εξωτερικού εξαναγκασμού χωρίς την ύπαρξη του οποίου είναι αδύνατη η διατήρηση της συνοχής του στρατεύματος.

Ο αρχηγός υποκαθιστά τον Πατέρα που αγαπάει εξ' ίσου τους στρατιώτες του γι' αυτό το λόγο οι στρατιώτες συνδέονται μεταξύ τους με την αίσθηση της συντροφικότητας.

Και καθώς οι αρχηγοί στο στρατό είναι πάρα πολλοί, καθένας δεν είναι παρά ένας πατέρας, μικρό ή μεγάλος ανάλογα με τα γαλόνια (και συνεπώς τον αριθμό των στρατιωτών) που διαθέτει. Είναι γι' αυτό που εμφανίζονται φαινόμενα πανικού στο στρατό με τη διακοπή του λιμπιντικού συνδέσμου με τον αρχηγό - η συνοχή του μηχανισμού αποσυντίθεται.

Κι είναι (και) γι' αυτό πιστεύουμε που κάθε αντίσταση στη στρατιωτική πειθαρχία είναι εξαιρετικά ωφέλιμη, τόσο για την ψυχική υγεία αυτών που την εκτελούν όσο και για το γενικότερο σχέδιο μιας επαναστατικής παρέμβασης με στόχο την κατάργηση του στρατού.

Η εξουσία στο στρατό μοιράζεται, μέσα απ' τις ατέλειωτες διακλαδώσεις της πυραμιδωτής διάρθρωσής του.

Η εξουσία είναι πάντοτε σχετική —ποτέ απόλυτη. Οι στρατιώτες υπακούουν στους υπαξιωματικούς, αυτοί στους αξιωματικούς κι οι τελευταίοι σε συναδέλφους τους ανωτέρου βαθμού. Το φαινόμενο αυτό επεχτείνεται και στα ανώτατα κλιμάκια μέσα απ' τις περίπλοκες σχέσεις πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας.

Οι μόνοι που δεν έχουν καμιά εξουσία είναι οι καινούργιοι φαντάροι.

Για να μάθεις όμως να υπακούς θα πρέπει κάπου, κάποτε, να σου παρέχεται κι η ψευδαίσθηση ότι διατάξεις, ότι έχεις το πάνω χέρι. Κανένα σύστημα ιεραρχίας δε θα μπορούσε να επιβιώσει αν δεν περιείχε και δυνατότητες αναπαραγωγής της εξουσίας απ' αυτούς που κυρίως την υφίστανται. Έτσι είναι αμφίβολο π.χ. το πόσο ο αρσενικός εργάτης θ' άντεχε την καταπίεση στο εργοστάσιο αν το βράδυ δεν έδερνε, βιάζε, υπότασε τη γυναίκα του (που με τη σειρά της καταπιέζει τα παιδιά της). Το ίδιο συμβαίνει και στο στρατό. Σιγά - σιγά οι στρατιώτες αποχτούν εξουσία απέναντι στους νεώτερους συναδέλφους τους. (Αντίθεση παλιών - καινούργιων). Το μέτρο για τον καθορισμό των δικαιωμάτων εξουσίας του ενός πάνω στον άλλο είναι ο χρόνος παραμονής στο στρατόπεδο. Όσο μεγαλώνει αυτός τόσο μεγαλώνουν κι αυτά τα δικαιώματα εξουσίας. Επειδή αυτός ακριβώς ο χρόνος παρέχει εγγυήσεις ασφάλειας για την έκταση της εμπέδωσης της πειθαρχίας απ' αυτούς που το διήνυσαν.

Η εξουσία λοιπόν —και στο στρατό— διαμοιράζεται και αντανακλάται απ' αυτούς που κατά κύριο λόγο την υφίστανται.

Κοινωνικοί ρόλοι του Στρατού

ΠΟΛΕΜΟΣ

Τρεις είναι οι σκοποί του στρατού:

1. Η εμπέδωση των αξιών του (πειθαρχία, υποταγή, ιεραρχία) απ' τη νεολαία, η μετατροπή δηλαδή των νέων σε ρομπότ κατάλληλα για τις αναπτυξιακές ανάγκες της χώρας.

2. Ο ρόλος του σαν φρουρός της αστικής τάξης. Ο Στρατός είναι το οπλισμένο δολοφονικό χέρι του Κράτους, το τελευταίο μέσο αντιμετώπισης ταραχών και εξεγέρσεων.

Άπειρες φορές στην ιστορία χρησιμοποιήθηκε σαν τέτοιος. Όταν οι υπολοίποι ιδεολογικοί μηχανισμοί κι η Αστυνομία διαπιστώνουν την αδυναμία τους ν' αντιμετωπίσουν την επανάσταση, τότε ο στρατός αναλαμβάνει το δύσκολο τούτο έργο.

Έτσι η αστική τάξη κατορθώνει να χρησιμοποιεί το εύστοχο κομμάτι της νεολαίας ενάντια στα ίδια του τα συμφέροντα, ενάντια στην εργατική τάξη και την υπόλοιπη νεολαία.

Θεωρούμε περιττό το να καταφύγουμε σε ιστορικές επιβεβαιώσεις της άποψής μας για τις τέτοιες δυνατότητες χρήσης του στρατού (και βέβαια δεν πρόκειται απλά για δυνατότητες χρήσης· αυτή είναι και η κύρια αιτία ύπαρξης του στρατού).

3. Οι καπιταλιστές κάθε χώρας χρησιμοποιούν το στρατό για να λύσουν τις μεταξύ τους αντιθέσεις ή απλά για να τονώσουν το εμπόριο όπλων. Έτσι δημιουργούν πολέμους τους οποίους βέβαια διεξάγουν οι στρατοί.

Πέρα απ' τους 3 αυτούς βασικούς ρόλους (και σκοπούς, αιτίες ύπαρξης) του, ο στρατός χρησιμοποιείται και σαν πηγή άντλησης απλήρωτου εργατικού δυναμικού ή σαν εφεδρικός στρατός εργασίας.

9

Στρατός και αξιόμαχο

Σαν δικαιολογία των υπερβολικά εκτεταμένων στρ. δαπανών προβάλλεται η ύπαρξη της αναγκαιότητας να διατηρηθεί το αξιόμαχο του στρατού. Ιδιαίτερα στη χώρα μας, λόγω «τουρκικής απειλής» το «αξιόμαχο» προβάλλεται σαν το μόνιμο άλλοθι απ' την πλευρά των ρεφορμιστών για να αποφύγουν να πάρουν επαναστατική θέση στο ζήτημα του στρατού.

Όχι μόνο μάλιστα η παραδοσιακή Αριστερά χρησιμοποιεί αυτό το παραμύθι αλλά ακόμα και δυνάμεις του «χώρου» (π.χ. η τοποθέτηση του Άρη Ντάτση στο άρθρο της Κριτικής για το στρατό).

Για μας είναι κρεττινισμός να λέμε πως μια επαναστατική παρέμβαση στο στρατό δε βάζει αντικειμενικά το ζήτημα του «αξιόμαχου». Κι αυτό γιατί, ακριβώς για να είναι επαναστατική κάθε παρέμβαση, πρέπει να χτυπάει την πειθαρχία και την ιεραρχία. Χωρίς αυτές όμως (χωρίς ιεραρχία και πειθαρχία δηλαδή) δεν μπορεί να υπάρχει στρατός. Και βέβαια αυτό που δεν υπάρχει δεν μπορεί να δώσει καμιά μάχη.

Για μας το ζήτημα είναι πολύ απλό:

Γνωρίζουμε καλά πως το «αξιόμαχο» του στρατού θα εκτιμηθεί σε κατευθείαν αναλογία με τον αριθμό των κουφαριών μας, είτε μας ονομάσουν «ηρωικά τέκνα της πατρίδας που έπεσαν επάνω στις επάλξεις του ηρωικού αμυντικού αγώνος κατά του εχθρού» είτε ξενοκίνητη αναρχική κατά του έθνους επιβουλή».

Έτσι δεν μπορούμε παρά να συμφωνήσουμε με τα λόγια του μεγάλου στρατηλάτη δολοφόνου των ναυτών της Κροστάνδης Λέοντος Τρότσκι:

«Είμαστε έτοιμοι να υπερασπιστούμε την “πατρίδα” ενάντια στους ξένους καπιταλιστές (με τον όρο ότι) θα στραγγαλίσουμε πρώτα τους δικούς μας καπιταλιστές».

10

Στρατός και σεξουαλικότητα

Ο στρατός λειτουργεί και σα σχολείο φαλλοκρατίας. Η γυναίκα υπάρχει στο στρατό (στις φαντασιώσεις δηλαδή των στρατευμένων, στις φαντασιώσεις σωστότερα που η δομή του στρατού υπαγορεύει στους στρατευμένους) μέσα από δυο ρόλους: σα μάνα και σα πουτάνα.

Απ' τη μια υπάρχει η μάνα που θα δώσει κουράγιο.

Απ' την άλλη η πουτάνα, το σεξουαλικό αντικείμενο δηλαδή που έχουν στερηθεί οι στρατιώτες.

Δε θα μπορούσαμε να πούμε πως τέτοιες φαντασιώσεις αποτελούν απλώς παράγωγο της αντροκεντρικής δόμησης της κοινωνίας και της φαλλοκρατικής ιδεολογίας που τη διαπερνάει. Μπορούν να κατανοηθούν μονάχα αν ληφθεί υπόψη ο παράγοντας της έκτασης της σεξουαλικής καταστολής στο στρατό.

Πραγματικά, η σεξουαλική μιζέρια της αρσενικής νεολαίας φτάνει σε κατάσταση παροξυσμού την περίοδο της θητείας. Ο εγκλεισμός στους στρατώνες και η καταξιωμένη σεξουαλική αποχή συνεπάγονται ένα είδος συμπεριφοράς απέναντι στις γυναίκες ιδανικό για τα συμφέροντα του συστήματος.

Όσο η γυναίκα είναι απύουσα απ' το στρατόπεδο (εχτός από ελάχιστα βλήματα καμιά δεν πήρε στα σοβαρά τις προτροπές του Υπουργείου Πολέμου για εθελοντική στράτευση) τόσο είναι παρούσα στο λεξιλόγιο, και στις συζητήσεις των φαντάρων μεταξύ τους και στις βρισιές και τα γανγίσματα των αξιωματικών. Στο στρατιωτικό λόγο η γυναίκα είναι το σύμβολο της αδυναμίας, της δειλίας κ.λπ. «γυναικούλα» «δεν έχεις αρχίδια» και τα ρέστα. Ο κατάλογος που πείθει τους κομπλεξικούς γαλονάδες για τη σεξουαλική τους «ομαλότητα» είναι ατέλειωτος.

Και βέβαια η υποβάθμιση της γυναίκας συνοδεύεται, όπως είναι φυσικό, απ' την εξύψωση του «αρσενικού» και του βασικού του «ατού»: του κορμιού του.

Είναι αυτό το τόσο στερημένο, τιμωρημένο, υποβαθμισμένο κορμί (πεδίο εγχάραξης της ιδεολογίας του Στρατού, όπως επισημάναμε παραπάνω) που αποκαθίσταται (αντλεί υπομονή δηλαδή για τα πάνδεινα που υποφέρει στο στρατό) όταν σημείο αναφοράς και μέτρο σύγκρισης είναι η γυναίκα.

Ο στρατός βέβαια δεν παράγει τη φαλλοκρατική ιδεολογία. Απλώς εκεί κάνεις τις μεταπτυχιακές σου σπουδές επί του ζητήματος. Πράγμα που ευρύτατα έχει αποτυπωθεί στη λαϊκή «συνείδηση»: «Πώς θα γίνεις άντρας, αν δεν πας στο στρατό;», όπως τόσο συχνά ακούμε. Και καθώς είναι φανερό πως η εντός εισαγωγικών πρόταση είναι σωστή αν αντικαταστήσουμε τη λέξη «άντρας» με τη φράση «ολοκληρωτικά ηλίθιος» είναι προφανής η υποβάθμιση του αντρικού φύλου που η στρατιωτική ιδεολογία αναδείχνει (μέσα απ' την ταύτιση της έννοιας άντρας με το ρόλο εκείνο που δηλώνει τα ακριβώς αντίθετα απ' τις φυσικές ανθρώπινες συγκινήσεις, συμπεριφορές, συναισθήματα).

‘Όσο τερατώδης είναι η υποτίμηση της γυναίκας απ’ το στρατοκρατικό μηχανισμό άλλο τόσο είναι και η αντίστοιχη (υποτίμηση) του άντρα.

Θα μπορούσαμε ίσως να θεωρήσουμε σαν μόνη θετική συνεισφορά του στρατού στη σεξουαλικότητα τη συμβολή του στην εξάπλωση της ομοφυλόφιλης επιλογής στους στρατώνες.

Δυστυχώς όμως η επίγνωση του εκβιασμένου χαρακτήρα μιας τέτοιας επιλογής (στο στρατό φυσικά και μόνο, εκβιασμένης) εξαιτίας του καθεστώτος της ολοκληρωτικής στέρησης και η προφανής χρήση της σαν υποκατάστατο μας κάνει να συνειδητοποιούμε την ακυρότητα τέτοιων συμπερασμάτων.

Τα ίδια ισχύουν και για τη σχέση στρατού - αναντιστάσεως.

Για να γίνουμε και λίγο επίκαιροι, πιστεύουμε πως τίποτα δεν εκφράζει πιστότερα τις συνθήκες καταστολής της σεξουαλικότητας που η στρατοκρατική τρομοκρατία δημιουργεί (και την άποψη που οι στρατοκράτες έχουν για τη σεξουαλικότητα) όσο η απλή εκφορά του ονόματος Παπαχρόνης· κι αυτό όχι γιατί πιστεύουμε πως ο Παπαχρόνης διαθέτει περισσότερη βαρβαρότητα και κτηνωδία απ’ αυτήν του μέσου αξιωματικού αλλά ακριβώς για το αντίθετο.

Σημειώσεις για τη σημερινή συγκυρία στο Στρατό

Πιστεύουμε πως η κατάσταση στο στρατό μετά την (εν)Αλλαγή είναι σημαντικά διαφορετική από πριν.

Για να γίνουμε κατανοητοί θεωρούμε σκόπιμη μια σύντομη αναφορά σ’ αυτό το «πριν».

Ο στρατός στην Ελλάδα έπαιζε πάντα ένα ιδιόμορφο ρόλο, όσον αφορά τις σχέσεις του με την αστική τάξη. Εννοούμε πως συχνά στην Ιστορία της Ελλάδας ανέλαβε τη διεκπεραίωση ενός άμεσα κυβερνητικού ρόλου καλύπτοντας τα κενά και τις αδυναμίες της αστικής τάξης. Παράλληλα ο Εμφύλιος πόλεμος έδωσε την ευκαιρία στο στρατοκρατικό μηχανισμό να επωμισθεί ένα ιδιαίτερο ιδεολογικό ρόλο κάτω απ’ το πρόσχημα της λειτουργίας του σα σύμβολο (και τελευταίο οχυρό) της αντίστασης κατά του «κομμουνιστικού» «κινδύνου», δηλαδή των εκσυγχρονιστικών οραμάτων της Αριστεράς.

Δε θέλουμε εδώ να επεχταθούμε σ’ αυτά τα δυο χαρακτηριστικά· κάτι τέτοιο είναι έξω απ’ τις προθέσεις αυτού του άρθρου και πιθανότατα έξω απ’ τις σημερινές δυνατότητές μας. Θέλουμε να επισημάνουμε πάντως (κι αυτός ήταν κι ο λόγος που γράφτηκαν τα παραπάνω) πως γύρω απ’ το στρατό διαμορφώθηκαν κάποια στεγανά τα οποία θεωρούνταν (και ήταν) απαραβίαστα. Έτσι δεν ήταν τυχαίο το ότι, παρά τον κλονισμό του κύρους (δηλ. της ικανότητας του να πείθει τους ηλίθιους για τον κοινωνικά αναγκαίο και ωφέλιμο χαρακτήρα της ύπαρξής του) του στρατού (απ’ την 7χρονη χούντα) και παρά τις αναγκαιότητες του αστικού εκσυγχρονισμού που επιχειρούσε η Νέα Δημοκρατία, αυτά τα στεγανά δεν τολμήθηκε ν’ αγγιχτούν ακόμα κι όταν παρήγαγαν καταστάσεις που άνετα χαρακτηρίζονται γελοίες και ασύμφορες για τα αναπτυξιακά οράματα του αστισμού (π.χ. ο χαρακτηρισμός, —και η αντίστοιχη μεταχείριση— των μελών του ΠΑΣΟΚ σαν υπερακραία στοιχεία). Πιστεύουμε πως αυτό δεν είχε να κάνει τόσο με την αντοχή αυτών των στεγανών όσο με τις εσωτερικές αντιφάσεις της Ν.Δ. σε σχέση με τις γενικότερες εκσυγχρονιστικές επιλογές της. Τα στεγανά αυτά πάντως (σε συνδυασμό με την ανάμνηση της 7χρονης χούντας) έδωσαν τη δυνατότητα στο «Κ»ΚΕ να διατυπώσει ένα σύνολο από διεκδικήσεις κομμένες και ραμένες στα μέτρα του. Από διεκδικήσεις δηλαδή που του έδιναν την ευκαιρία απ’ τη μια να το παίξει αγωνιστικά κι απ’ την άλλη να μη βάλει κανένα πραγματικό πρόβλημα στο στρατοκρατικό μηχανισμό. Έτσι οι διαμαρτυρίες και οι αγωνιστικές απαιτήσεις ήταν του τύπου: αποχουντοποίηση όχι αντικομμουνισμός κ.λπ. κ.λπ.

Απ’ την άλλη, το «Κ»ΚΕ εσωτ. δεν έβαζε κανένα ζήτημα, μια και γι’ αυτό προείχε η ΕΑΔΕ.

Όσον αφορά την Άκρα Αριστερά αυτή περιορίστηκε είτε στη σιωπή, είτε σε μια στάση τύπου «Κ»ΚΕ επί το αγωνιστικότερο, είτε σε μια στάση στρατοκρατικής - σωβινιστικής πλειοδοσίας (η ανεκδιήγητη περίπτωση ΕΚΚΕ που ζητούσε περισσότερες μεραρχίες στα Βόρεια σύνορα για την αντιμετώπιση του Ρώσικου και Βουλγάρικου επεχτατισμού), είτε τέλος προτίμησε να εκφραστεί μέσα από ηρωικές αλλά άχρηστες ατομικές επιδείξεις συνέπειας και θάρρους (περίπτωση Λιόντου).

Όλ’ αυτά διαμόρφωσαν μια κατάσταση απυρόβλητου για τις Εν. Δυνάμεις καθώς οι μόνοι που έλεγαν κάτι δια-

φορετικό ήταν οι (πολιτικά ανύπαρχτες) τροτσκιστικές γκρουπες (που προβάλλαν τις θέσεις του επαναστατικού ντεφαιτισμού) κι οι μικρές αναρχικές ομάδες.

Τα πράγματα άρχισαν ν' αλλάζουν τα τελευταία χρόνια της δεκαετίας του '70 και κυρίως τα τελευταία 3 χρόνια.

Άρχισαν να αλλάζουν δηλαδή στο πώς η νεολαία αντι-μετώπιζε το στρατό.

Ένα μίσος απέναντι στη στρατοκρατία άρχισε να εξαπλώνεται. Ολοένα και περισσότερα νέοι μιλούσαν για το στρατό χρησιμοποιώντας μόνο μπινελίκια. Αυτή η στάση άρνησης εκφράστηκε με 2 τρόπους.

1ο) απ' τους φοιτητές που παρέτειναν συνειδητά τα έτη σπουδών για ν' αναβάλλουν όσο μπορούσαν τη στράτευση τους, και

2ο) από ένα άλλο σημαντικό κομμάτι της νεολαίας που (αφού εξάντλησε κάθε δυνατότητα αναβολής που ωδεία και ιδιωτικές σχολές παρείχαν) κατέφυγε στη λύση του τρελόχαρτου. Ολοένα και περισσότεροι νέοι αρνούνται να καταταγούν στο στρατό καταφεύγοντας σ' αυτή τη λύση.

Παρατηρούμε δηλαδή την ύπαρξη ενός διάχυτου αντι-στρατιωτικού αισθήματος που όμως εκφράζεται μέσα από ατομικές στάσεις και λύσεις. Σε μαζικό επίπεδο όχι κίνημα δεν παρουσιάστηκε αλλά ούτε καν απλές πρακτικές κινητοποιήσεις περιθωριακών πολιτικών χώρων. Το περισσότερο που έγινε ήταν κάποιες θεωρητικές τοποθετήσεις.

Η κατάσταση άρχισε ν' αλλάζει άρδην μετά την Αλλαγή.

Απ' τη μια το ΠΑΣΟΚ άρχισε να τολμά τους απαραίτητους για το στράτευμα εκσυγχρονισμούς, απ' την άλλη άρχισαν να εμφανίζονται στοιχεία κινήματος μέσα στους στρατώνες.

Σκοπεύουμε να επιμείνουμε σ' αυτά τα 2 σημεία.

Η πολιτική του γνησιότερου εκφραστή της εκσυγχρονιστικής μερίδας της αστικής τάξης απέναντι στους γαλονάδες αξιονίζεται σε 2 επίπεδα. Το πρώτο είναι η προσπάθεια προσεταιρισμού των στρατοκρατών. Προσπάθεια που αρχίζει πολύ πριν τις εκλογές μέσα απ' τις υπερεθνικιστικές σωβινιστικές πολεμοχαρείς πλειοδοσίες του, που το καθιστούν φερέγγυο στα μάτια των γαλονάδων και εντείνεται μετά την άνοδό του στην εξουσία και μέσα απ' την παροχή κι άλλων υλικών προνομίων στους караβανάδες (π.χ. στεγαστικό επίδομα).

Το δεύτερο (επίπεδο) έχει να κάνει με τη, δισταχτική στην αρχή αλλά πολύ πιο έντονη στη συνέχεια, προσπάθειά του να περάσει στο στρατό τις δικές του επιλογές. Δηλαδή απ' τη μία να πραγματοποιήσει όλους εκείνους τους εκσυγχρονισμούς στη δομή και την ιδεολογία του στρατού που είναι απαραίτητες για την εύρυθμη λειτουργία του κι απ' την άλλη να αποχτήσει και φυσικό έλεγχο στην ιεραρχία (μέσα απ' την τοποθέτηση των δικών του γαλονάδων στα ανώτατα κλιμάκια της στρατιωτικής ηγεσίας).

Πιστεύουμε πως, παρά τις αντιφάσεις αυτού του προτσέσου (π.χ. υπαναχώρηση για το ζήτημά του να διαβάσουν ελεύθερα εφημερίδες στο Κ.Ψ.Μ. οι φαντάροι ή το κλίμα που ακόμα επικρατεί στη σ-χολή Ευελπίδων, όπως απόδειξε το περιστατικό Παπαϊορδανίδη - Φαραντάτου κ.λπ.) και τις αντιστάσεις των αποστεωμένων αντικομμουνιστών караβανάδων, το ΠΑΣΟΚ έχει κατορθώσει να επιβάλλει τις επιλογές του στο στρατό. Έτσι μπορεί σήμερα

π.χ. να επιβάλλει καινοτομίες του τύπου της κατάργησης της υποχρέωσης της στρατιωτικής αμφίεσης στις εξόδους.

Πιστεύουμε συνεπώς πως είναι πολιτικά ηλίθια σήμερα να συγχέουμε την οποιαδήποτε παρέμβαση στο στρατό με κανενός είδους αντι-ακροδεξιού αγώνα. Το ΠΑΣΟΚ μας δίνει την ευκαιρία ν' αντιμετωπίσουμε ένα στρατό - κατασταλτικό μηχανισμό απαλλαγμένο απ' τα απαρχαιωμένα και γραφικά αντικομμουνιστικά ιδεολογικά τερατουργήματα που δημιουργούν μια ποιότητα αντιθέσεων διόλου σύμφωρη για μας.

Πραγματικά η σημερινή κατάσταση της στρατοκρατίας αποκαλύπτει τη γελοιότητα όλων εκείνων που ζητάνε τον εκδημοκρατισμό της, λες και είναι ποτέ δυνατό να μας ενδιαφέρει το αν ο λοχαγός που μας σκοτώνει είναι Κνίτης ή χουντικός.

Ταυτόχρονα, εμφανίσθηκαν στο στρατό τα πρώτα στοιχεία κινήματος φαντάρων.

Είναι νωπές ακόμα οι σχετικές πρωτοβουλίες που πάρθηκαν, ώστε να μη χρειάζεται ιστορική αναφορά σ' αυτές.

Υπάρχουν όμως μια σειρά από ζητήματα που η παρέμβαση της Επιτροπής για το Στρατό (και οι Επιτροπές των Στρατιωτών, Ναυτών, Σμηνιτών) ανέδειξε, στα οποία θέλουμε να πάρουμε θέση.

Ξεκινάμε από μια θέση αρχής πιστεύοντας πως δεν είναι αποδεχτή μόνο απ' τους συγγραφείς αυτού του άρθρου: Πιστεύουμε δηλαδή πως επιθυμία των επαναστατών είναι να παρεμβαίνουν στο στρατό με στόχο πάντα την κατάργησή του.

Την παρέμβαση αυτή τη βλέπουμε να ξεδιπλώνεται τόσο μέσα όσο κι έξω απ' τους στρατώνες. Πιστεύουμε δηλαδή πως θα πρέπει να υπάρξει ένα κίνημα στρατιωτών που θα βάζει κάποια προβλήματα και θα δημιουργεί ρωγμές στη στρατιωτική πειθαρχία ενώ παράλληλα έξω απ' τους στρατώνες το σύνολο του κινήματος (ή των συναρθρωμένων κινήματων, αν προτιμάτε να το ονομάσουμε έτσι) θα επιδιώκει σ' αντιστρατιωτική προπαγάνδα.

Θέλουμε εδώ να ξεκαθαρίσουμε κάτι: δεν διακατεχόμαστε από κανένα φετιχιστικό σύνδρομο σε σχέση με την αναγκαιότητα δουλειάς μέσα στους στρατώνες. Εχτιμούμε πως υπάρχουν χρονικές περίοδοι όπου είναι αντικειμενικά αδύνατη η ανάπτυξη κινήματος μέσα στο στρατό. Σαν τέτοια μπορούμε π.χ. ν' αναφέρουμε ολόκληρη την πριν την Αλλαγή περίοδο.

Όντως, το 1980 ή το '81 η καλύτερη δυνατή επιλογή ήταν το τρελόχαρτο, ενώ μια αντίληψη του τύπου «πηγαίνω να υπηρετήσω για να κάνω δουλειά απ' τα μέσα» θα τη θεωρούσαμε πολιτικό donkixotισμό.

(Το κλασσικό τροτσκιστικό επιχείρημα ότι χρειάζεται πάντα να πηγαίνουμε στρατό και για να μάθουμε το χειρισμό των όπλων που αργότερα θα μας χρειαστούν, παρά την αισιοδοξία του, δεν μπορούμε παρά να το χαρακτηρίσουμε απλώς σαν ανόητο, αφελές και υπεραπλουστευτικό. Επαναστάσεις χάθηκαν πολλές, αλλά καμιά, πιστεύουμε, εξαιτίας των ελλειπών γνώσεων των επαναστατών για τη χρήση των όπλων).

Σήμερα πιστεύουμε πως τα πράγματα έχουν αντιστραφεί.

Σήμερα που μια σειρά από ομάδες δημιουργούνται στους στρατώνες, που 50 φαντάροι κατεβαίνουν σε πορεία, —κι αυτό λέει πολλά— σήμερα που τέλος πάντων αρχίζουν να σχηματίζονται οι όροι για την ανάπτυξη ενός κινήματος μέσα στο στρατό θεωρούμε την επιλογή του

τρελόχαρτου λαθεμένη.

Λαθεμένη γιατί εγκτείνει την περιθωριοποίησή μας, ακόμα περισσότερο επειδή ο στρατός είναι το μόνο επίπεδο όπου «κάτι» γίνεται τώρα που η νύκτα έχει ζώσει τα πάντα.

Λαθεμένη γιατί καταγράφει μια ακόμα ατομικιστική στάση, τη στιγμή που υπάρχουν (έστω εμβρυακά αναπτγμένες) δυνατότητες συμμετοχής σε διαδικασίες μαζικού κινήματος.

Λαθεμένη γιατί αρνείται το μόνο πεδίο ταξικής πάλης στο οποίο έχουμε σήμερα δυνατότητες πρόσβασης.

Βέβαια κατανοούμε την ιδιαίτερη ψυχολογική κατάσταση του καθένα κι έτσι σεβόμαστε κάθε προσωπική επιλογή. Θα ήταν γελοίο, σταλινικό κι εγκληματικό π.χ. να ζητήσουμε από κάποιους συντρόφους που είναι προφανές πως βρίσκονται σε τέτοια κατάσταση που 1 ή 2 μήνες παραμονής στο στρατό θα τους οδηγήσουν στην αυτοχτονία διαμέσου της σχιζοφρένειας να αρνηθούν τη διέξοδο του τρελόχαρτου για να παρέμβουν στο στρατό. Όπως επίσης η διαφωνία μας με την επιλογή του τρελόχαρτου δε σημαίνει πως δε θα μας βρει αντίθετους κάθε διαδικασία περιορισμού αυτής της δυνατότητας παράκαμψης της στρατοκρατικής τρομοκρατίας (που όπως φαίνεται το Υπουργείο Εθνικής Αμύνης προωθεί).

Πιστεύουμε λοιπόν πως πρέπει να υπάρχει και ένα κίνημα μέσα στο στρατό.

Η στρατηγική αυτού του κινήματος δεν μπορεί να είναι άλλη απ' τη διάλυση του στρατού. Η ταχτική του όμως: Πιστεύουμε πως πέρα από στρατηγική είναι αναγκαίο αυτό το κίνημα να έχει και ταχτική. Που σημαίνει ότι πρέπει να προβάλλει κάποια αιτήματα που:

1ο) Βελτιώνουν και εξανθρωπίζουν την καθημερινή ζωή στο στρατόπεδο.

2ο) Βρίσκονται κοντά στο επίπεδο της συνείδησης του μέσου στρατιώτη, μπορούν δηλαδή εύκολα να γίνουν αποδεχτά απ' αυτόν και να του δώσουν ερεθίσματα να κινητοποιηθεί για την κατάχτησή τους.

3ο) Δημιουργούν ρήγματα στην πειθαρχία του προβα-

τοποιείου που λέγεται στρατός· ρήγματα που διευρύνουν τις δυνατότητες για κατοπινότερες παρεμβάσεις που βάζουν άμεσα (και όχι μόνο προοπτικά) ζήτημα απόδιοργάνωσης του στρατού (και απελευθερώνουν τις αντίστοιχες δυναμικές).

Σαν τέτοια ζητήματα θεωρούμε όλα αυτά που προβάλλουν οι Επιτροπές των στρατιωτών, συμπεριλαμβανομένου και του αιτήματος για συνδικαλισμό.

Έχουν ακουστεί κάποιες κριτικές από αρκετούς συντρόφους σε σχέση μ' αυτά τα συγκεκριμένα αιτήματα· κριτικές στις οποίες επιθυμούμε να δώσουμε μια απάντηση.

Οι κριτικές αυτές κεντράρονται σε 2 σημεία. Το 1ο) πως όλη η ιστορία με το στρατό δεν είναι παρά μια προσπάθεια της Άκρας Αριστεράς για την εξαγωγή πολιτικής υπεραξίας.

Το 2ο) πως όλα τα ταχτικά αιτήματα είναι ρεφορμιστικά κι αυτό που πρέπει να προβάλλεται είναι (μόνο) η λογική της κατάργησης του στρατού.

Για το 1ο ζήτημα έχουμε να πούμε πως συμφωνούμε πως οι αριστεριστές αντιμετωπίζουν το ζήτημα σ' αυτό το επίπεδο: σαν την τελευταία δυνατότητα εξόρυξης πολιτικής υπεραξίας. Κάποια οργάνωση ιδιαίτερα αντιμετωπίζει ήδη το κίνημα σα να 'ταν ιδιοχτήτης του, πιστεύοντας ίσως πως ήλθε επιτέλους ο καιρός να χτίσει το.... Κόμμα. Αυτό όμως δε σημαίνει πως δεν υπάρχουν υπαρκτά προπλάσματα κινήματος. Αυτό δε σημαίνει πως πρέπει να περιφρονήσουμε αυτές τις ζωντανές καταστάσεις επειδή έτυχε οι αριστεριστές να έχουν κάποια σχέση με τη γέννησή τους. Κάτι τέτοιο θα ήταν απλώς μια ηλίθια δογματική ιδεολογική στάση. Αυτό που πρέπει να μας ενδιαφέρει είναι το πως θα συνδεθούμε μ' αυτή την υπαρκτή κατάσταση, διατηρώντας φυσικά και προβάλλοντας την αντεξουσιαστική λογική και προοπτική μας, κι όχι το πώς θα τη σνομπάρουμε, παραμένοντας μάλιστα και σε κάθε άλλο επίπεδο αραχτοί.

Για το 2ο τώρα.

Τα αιτήματα που βάζουν οι στρατιώτες μπορεί να λειτούργησαν και εκσυγχρονιστικά. Μπορεί δηλαδή να ικανοποιηθούν χωρίς ν' αλλάξει τίποτα το ουσιαστικό στο στρατό, χωρίς να κλονισθούν οι δομές του δηλαδή. Τίποτα δυστυχώς δεν μπορεί να μας εγγυηθεί πως κάτι τέτοιο είναι αδύνατο να συμβεί. Αλλά και τίποτα δεν προδικάζει πως τα πράγματα θα εξελιχτούν έτσι. Το στοιχείο εκείνο που μπορεί να λειτούργησε σαν «εγγύηση» είναι μόνο η ταχτική πάλη. Αυτό σημαίνει πως, αν με πρώτο άξονα δράσης αυτά τα αιτήματα γίνει κατορθωτό ν' αναπτυχθεί μ' τους στρατώνες ένα αντεξουσιαστικό - αντιστρατιωτικό - αντιεραρχικό πνεύμα, είναι φανερό πως μόνο εκσυγχρονιστικά δε θα λειτουργήσουν αυτές οι διεκδικήσεις. Αλλά αυτό δεν είναι άσχετο (και) απ' τη δικιά μας στάση. Κι αν εμείς, οι υποτίθεται αντεξουσιαστές, αρκεστούμε σε μια αφ' υψηλού δογματική απόρριψη τότε —για να το πούμε όσο πιο απλά και γλυκά μπορούμε— προσφέρουμε την καλύτερη υπηρεσία στους κάθε λογής ρεφορμιστές. Και το ότι το βράδυ ίσως γράψουμε στους τοίχους, στον καθρέφτη ή σ' ένα περιοδικό «κάτω όλοι οι στρατοί —Αναρχία και ζωή», το μόνο που θα πετύχουμε θα είναι η για μια ακόμα φορά εξασφάλιση της επιβεβαίωσης της θεαματικής μας σχέσης με το αντικείμενο της (τάχα) δραστηριότητάς μας. Εμείς επειδή βαρεθήκαμε ν' αποζητάμε την (αυ)επιβεβαίωση έξω από μαζικές διαδικασίες, επειδή βαρεθήκαμε τα μικρά άλ-

λοθι που μας καθησυχάζουν για την απραξία μας, επειδή αρνιόμαστε πως τα περιθώρια των επιλογών μας εξαντλούνται στην επιλογή της συνεχούς περιθωριοποίησης, δε θέλουμε ν' αποκοπούμε απ' τη ζωντανή κατάσταση που υπάρχει σήμερα στους στρατώνες. Για να μη λειτουργήσουμε για μια ακόμα φορά σα διαχωρισμένοι υπηρέτες στην υπηρεσία του Διαχωρισμού, σα «φωτισμένοι διανοούμενοι» ειδικοί της Ελευθερίας που πραγματώνουν (που λέει ο λόγος, πραγματώνουν) κάποιες αρνήσεις σε θεωρητικό μόνο (και γι' αυτό ιδεολογικό) επίπεδο.

Θα 'πρεπε ν' αναφερθούμε (δηλαδή γουστάρουμε ν' αναφερθούμε) κάπως πιο αναλυτικά και σ' ένα άλλο σημείο της τέτοιου τύπου κριτικής. Εννοούμε το σχετικό με τη διεκδίκηση του συνδικαλισμού ζήτημα.

Και βέβαια ο συνδικαλισμός, γενικά, είναι αντεπαναστατικός, εξάρτημα του κράτους, νταβατζιλίκι.

Θεωρούμε όμως πολιτική (και για να μην ακούσουμε καμιά ξενέρωτη κριτική: είναι προφανές πως όταν χρησιμοποιούμε τη λέξη πολιτική εννοούμε κάτι εντελώς διαφορετικό από εκείνη τη διαχωρισμένη τεχνική των ειδικών της Εξουσίας που συνήθως καταγράφεται μ' αυτό τον όρο) μυωπία το να μη βλέπει κανείς πως στην Ελλάδα του '83, ο συνδικαλισμός στο στρατό είναι αδιανόητος για (και μη αφομοιώσιμος απο) τη λογική των στρατοκρατών και των πολιτικών προϊσταμένων τους. Πιστεύουμε πως οι δομές του ελληνικού στρατού μπορούν ν' αντέξουν πολλούς εκσυγχρονισμούς και ανανεώσεις, αλλά όχι αυτόν. Πιστεύουμε πως τα συνδικαλιστικά δικαιώματα (για τους φαντάρους) στον ελληνικό στρατό δημιουργούν τις πρώτες χοντρές προϋποθέσεις για τη διάλυσή του. Άλλωστε (και επειδή διάφοροι λεξιλαγνοί «αναρχικοί» συνηθίζουν να κολλάνε στις λέξεις και να τρομάζουν απ' αυτές) όταν λέμε συνδικαλισμό σ' αυτή την περίπτωση δεν εννοούμε τίποτα λιγότερο απ' την οργανωτική διάρθρωση των πυρήνων κοινωνικής αυτοάμυνας των φαντάρων. Οργανωτική διάρθρωση που φυσικά θέλουμε να είναι οριζόντια και τίποτα (ακόμα και το πιθανό άραγμα των φωτισμένων εκπροσώπων της αναρχικής ορθοδοξίας στην Ελλάδα) δε μπορεί να προδικάσει πως θα 'ναι γραφειοκρατική.

Βέβαια για να μπορέσει μια παρέμβαση στο στρατό να χαρακτηριστεί επαναστατική δε θα πρέπει να θυσιάζει την

τακτική στη στρατηγική αλλά ούτε και τ' αντίθετο.

Κι αυτό πιστεύουμε πως ήδη άρχισε να συμβαίνει (ως ένα βαθμό τουλάχιστον) απ' τη μεριά της Επιτροπής για το Στρατό.

Ένα κίνημα μέσα κι έξω απ' το στρατό δε θα πρέπει ούτε μια στιγμή να ξεχνάει πως είναι ENANTIA στο στρατό. Αλλιώς είναι καταδικασμένο να μετατραπεί σ' εκσυγχρονιστικό δεκανίκι του στρατού. Θα πρέπει λοιπόν, παράλληλα με τις ταχτικές επιλογές, να προπαγανδίζεται ακατάπαυστα μέσα κι έξω απ' τους στρατώνες η αντιεραρχική, αντιστρατιωτική λογική· η λογική που στοχεύει στην κατάργηση του Κράτους και του Στρατού του.

Η στράτευση στα 18

Τώρα ετοιμάζονται να μας μαντρώσουν απ' τα 18.

Φαίνεται πως οι Έλληνες στρατοκράτες συμφωνούν με το Γάλλο συνάδελφό τους Βανουξέμ, που μερικά χρόνια πριν, έγραφε στη Γαλλική φασιστική εφημερίδα Σταυροδρόμι ότι ήταν απαραίτητο να καθορισθεί η στράτευση στα 18 γιατί:

«Η κατήχηση του πολίτου θα ηδύνατο να πραγματοποιηθεί εις τον επιθυμητόν χρόνον και να διοχετευθεί ευκολότερον εις τα εύπλαστα νεανικά καλούπια, τα οποία παραμένουν αμόλυντα από τον βυζαντινισμόν και την ύποπτον συντροφικότητα».

Το κράτος θέλει να μαντρώσει τα νεανικά καλούπια απ' τα 18.

Ας είναι η ένταση της απάντησής μας αντίστοιχης με το μέγεθος της κρατικής πρόκλησης που αντιμετωπίζουμε!.

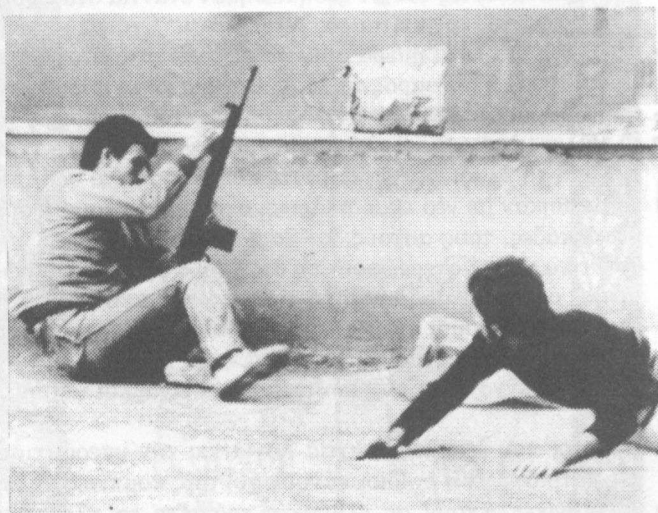
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Στη 10η θέση στηριχθήκαμε πάρα πολύ σε κάποια σημεία της ανάλυσης για το στρατό που περιέχεται στο βιβλίο Νεολαία και Επανάσταση (Michel Fielz και Jean - Marie Brodm, Εκδόσεις Ι.Γ. Λάππα).

Απ' το ίδιο βιβλίο αντλήσαμε επίσης τη Φροϋδική ανάλυση για το ρόλο του αρχηγού στο στρατό, που τοποθετήσαμε (ελαφρά μεταλλαγμένη για λόγους σύντομης αναφοράς στο ζήτημα) στο κείμενο μας στην 6η θέση.

Επίσης απ' το ίδιο βιβλίο πήραμε και τα τοιτάτα των στρατηγών Βανουξέμ και Τρότσκι.

ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ

Στην Κρήτη η σοσιαλιστική καταστολή μετά τη δίκη του Ηράκλειου για τα συνθήματα στους τοίχους, χτυπάει και πάλι με δίκη που γίνεται στα Χανιά στις 21 Γενάρη για προκήρυξη που είχε μοιραστεί τις 25 Μάρτη του 1981 στα Χανιά. Η δίωξη ιδεών είναι φαίνεται ιδιαίτερη σπесиαιλιτέ για τους μπάτσους της Κρήτης. Δημοσιεύουμε την προκήρυξη και το υπόμνημα ενός κατηγορουμένου στον ανακριτή και δηλώνουμε την πλήρη συμπαραστάση της νύχτας στους συντρόφους απ' τα Χανιά.

ΓΙΑΤΙ ΟΙ ΠΑΡΕΛΑΣΕΙΣ ΕΙΝΑΙ ΑΝΘΥΓΙΕΙΝΕΣ

Ανεβασμένη στην εξέδρα, για να κρύψει με το ύψος την ασημαντότητά της, η επίσημη μούχλα (Νομάρχες, Δήμαρχοι, στρατηγοί, παπάδες) καταδέχεται να χαιρετήσει τότε τότε βαρυσεστημένα αυτούς που περνούν μπροστά της υποχρεωμένοι από τους μπράβους της (δασκάλους κι επιλοχίες) ν' απονεύμουν τιμές στρίβοντας το κεφάλι.

Ο κόσμος στριμωγμένος στην άκρη, πίσω από τα κορδόνια των χωροφυλάκων, περιορισμένος στο ρόλο του θεατή, χωρίς πρωτοβουλία, να βλέπει ένα θέαμα οργανωμένο από τους οργανωτές της καθημερινής καταπίεσης.

Να βλέπει τα παιδιά του, τους έφηβους των 18 και τα παιδιά των 6 χρόνων, υποχρεωμένα να περπατούν στη γραμμή, σα μηχανές χωρίς σκέψη κι αισθήματα, στο φριχτό ρυθμό των ταμπούρλων, με το σώμα τους κλεμένο από την εξουσία, ηθοποιοί σ' ένα ρόλο σκηνοθετημένο από κακόγουστο σκηνοθέτη.

Να βλέπει να παρελαύνουν κορδωμένα αδιάντροπα τα σώματα ασφάλειας, αυτοί που τον έσφαξαν το 45 και το 73 και θα το ξανακάνουν το 83 ή το 90, και που εν τω μεταξύ χτυπούν σε κάθε του ενέργεια: συγκέντρωση, πορεία, απεργία, αγροτικό συλλαλητήριο.

Ν' ακούει το megάφωνο να ξερνάει ηλιθιότητες για μας τους Έλληνες, το πιο γενναίο λαό του κόσμου, ενώ ένα άλλο megάφωνο στην Τουρκία λέει για τους Τούρκους το πιο γενναίο λαό του κόσμου, κι άλλα megάφωνα στην Αγγλία, Βουλγαρία, Αίγυπτο, Ταϊλάνδη, λένε για τους γενναίους Άγγλους, Βούλγαρους, Αιγύπτιους, Ταϊλανδούς, έτσι που κάποτε όλοι εμείς οι γενναίοι να βγάλουμε τα μάτια μας με γενναιότητα.

Με σημασιοτολισμένο υποχρεωτικά το σπίτι και το μαγαζί του με την ίδια σημαία που κυματίζει πάνω από φυλακές και στρατόπεδα κι αστυνομικά τμήματα, έτσι που κάθε σπίτι να γίνεται λίγο φυλακή και στρατόπεδο κι αστυνομικό τμήμα.

Για περάστε λοιπόν. Το κράτος προσφέρει στους υπηκόους του θέαμα για να εκτονωθούν με ταταταζούμ και ζήτω, να ξεχάσουν την άχαρη δουλειά και τις τιμές που ανεβαίνουν και να ξαναπάνε αύριο ανανεωμένοι να δουλέψουν για τ' αφεντικά τους. Και καλού - κακού τους δείχνει τα πολυβόλα και τα τανκς για να ξέρουν τι έχουν να αντιμετωπίσουν αν διαμαρτυρηθούν.

Η παγίδα έχει στηθεί: Πάμε στην παρέλαση να καμαρώσουμε το φίλο, τη φίλη, το γιο την κόρη. Ο φίλος κι η φίλη από τη μεριά που αρχίζει να καμαρώνει λίγο κι αυτός, πέφτοντας έτσι στο λούκι. Και πέφτει ακόμα πιο πολύ όταν φροντίζει να περάσει με άψογο βήμα μπροστά από τους

επίσημους δίνοντας έτσι αξία σ' αυτούς που δεν έχουν.

Η παγίδα έχει στηθεί: Είμαστε όλοι Έλληνες, έθνος ηρωικό κι αγαπημένο, όλοι μαζί, αφεντικά κι εργάτες, αξιωματικοί και φαντάροι, χωροφύλακες και πολίτες υπουργοί και ψηφοφόροι, πολεμήσαμε τους κακούς Τούρκους το 21 και θα το ξανακάνουμε αν χρειαστεί.

Να όμως που κάπου κολάει το κόλπο.

Μερικοί γιουχάρουν όταν περνάει η αστυνομία, κάθε χρόνο και πιο πολλοί μαθητές το σκάνε από την παράταξη, κάθε χρόνο και λιγότεροι έρχονται να δουν αυτό το σωβινιστικό τσίρκο.

Γιατί το παραμύθι έχει παλιώσει πια. Το 73-75, χρόνια απεργιών, διαδηλώσεων, συγκρούσεων, διεκδικήσεων, η εξουσία τρομαγμένη έβγαλε από τη ναφθαλίνη το τούρκικο κίνδυνο, μας έδειξε το μπαμπούλα, μας κάλεσε σε εθνική ενότητα και κατάφερε να ξεπεράσει την κρίση. Το ίδιο έκανε και το 65. Το ίδιο θα κάμει και στο μέλλον. Προς το παρόν συντηρεί με παρελάσεις το μικρόβιο του εθνικισμού.

Αυτοί που σε μια νέα και δυνατότερη επίθεση ενάντια στο κράτος έχουν να χάσουν τα πάντα και τίποτα να κερδίσουν, ξέρουν, (μια που παίζεται το τομάρι τους) ότι αργά ή γρήγορα αυτή η επίθεση θα γίνει, από αυτούς που δεν έχουν τίποτα να χάσουν, ενώ έχουν να κερδίσουν τα πάντα.

Ξέρουν πως αύριο ο κόσμος που σήμερα παρακολουθεί το θέαμα από τα πεζοδρόμια, θα ξεχυθεί στο δρόμο ζητώντας αυτό που του ανήκει.

Τότε ακριβώς (τι σύμπτωση) κάτι θ' αρχίσουν να γράφουν οι φυλλάδες τους για «τούρκικες προκλήσεις» κάτι θ' αρχίσει να παραμιλάει το χαζοκούτι τους για «παραβιάσεις του εναέριου χώρου» για «τεταμένες εξωτερικές σχέσεις» για «ανάγκη εθνικής ενότητας εν όψει του εθνικού κινδύνου».

Τι σημαίνει όμως έθνος;

Μήπως είναι μια έννοια που έχει σκοπό να κρύψει τις πραγματικές ταξικές διαφορές και να δημιουργήσει ψευτικές διαφορές ανάμεσα στους λαούς;

Τι κοινό έχουμε μ' αυτούς που ζουν σε βάρος μας;

Και τι έχουμε να χωρίσουμε με τους Τούρκους εργαζόμενους που αυτή τη στιγμή φυλακίζουν κι εξοντώνουν οι δολοφόνοι της Τούρκικης στρατιωτικής χούντας με την ευγενική ανοχή όλων των κυβερνήσεων του κόσμου;

Οι επαναστάτες του 21 ξεσηκώθηκαν ενάντια στο Σουλτάνο, τον αγά, το γενίτσαρο, το χαράτσι. Έχουμε και σήμερα από τα ίδια. Σήμερα σουλτάνος είναι το κράτος, αγάς το αφεντικό, γενίτσαρος τα Μ.Α.Τ., χαράτσι οι φόροι. Και μουτήδες όσοι λένε: «τίποτα δεν αλλάζει» «δεν μπορείς να τα βάλει μ' αυτούς» «γλύψε να προκόψεις».

Μετά το 21, οι φτωχοί αγρότες που νίκησαν το σουλτάνο βρεθηκαν με νέο εκμεταλλευτή στην πλάτη τους. Τους τσιφλικάδες, τους αστούς, τη βασιλική αυλή. Και τα νέα αφεντικά για να στερεώσουν τη θέση τους φρόντισαν πρώτα απ' όλα να φτιάξουν δικό τους στρατό από μισθοφόρους κι αστυνομία για να εξοντώσουν αυτούς που τους ανέβασαν στην εξουσία.

Γνήσια εγγόνια αυτών των αφεντικών είναι και τα σημερινά.

Αυτοί που μας λένε παχειά λόγια για την υπεράσπιση της πατρίδας, ενώ οι ίδιοι κάνουν χοντρές κομπίνες με τις πολυεθνικές, έχουν σε ελβετικές τράπεζες τα κλεμμένα τους, έχουν ξένες σημαίες στους σκυλοπνίχτες τους.

Όμως ο εχθρός δεν βρίσκεται έξω από τα σύνορα.
Είναι εδώ, στα υπουργεία, στα στρατιωτικά επιτελεία,
στις διευθύνσεις των εργοστασίων, των τραπεζών, των
εφημερίδων, σε κάθε διεύθυνση.

Αυτά τα τανκς που παρελαύνουν δεν είναι δικά μας.
Είναι δικά τους.

Δεν είναι για να χτυπήσουν τους ξένους.

Είναι για να χτυπήσουν εμάς.

Αυτή η πατρίδα δεν είναι δικιά μας.

Αυτοί ανακηρύξανε πατρίδα την ιδιοκτησία τους, μας
μάντρωσαν στα σύνορα σα ζώα σε κλουβιά.

Αυτά τα σύνορα δεν μας αφορούν.

Αυτή η παρέλαση δεν μας αφορά.

ΟΜΑΔΑ ΑΝΤΕΘΝΙΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

Για τον Πταισματοδίκη Χανίων

ΑΠΑΝΤΗΤΗΡΙΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ

του Βαρδή Τσουρή
Πολ. Μηχανικού

Με κατηγορούν για περιύβριση αρχής στις 25 Μάρτη 1981, με μοίρασμα προκήρυξης με τίτλο «Γιατί οι παρελάσεις είναι ανθυγιεινές». Δεν δέχομαι την κατηγορία επειδή:

Εγώ με φίλους μου έγραψα τύπωσα και μοίρασα στα Χανιά την παραπάνω προκήρυξη στις 25 του Μάρτη.

Η προκήρυξη περιέχει αντικειμενικές διαπιστώσεις, ιστορικά στοιχεία και την περιγραφή μιας κατάστασης.

Αν ορισμένα πρόσωπα ενοχλήθηκαν από την περιγραφή του ρόλου τους, αυτό είναι δικό τους πρόβλημα. Αν ντρέπονται (κι έχουν κάθε λόγο να ντρέπονται) για τα πόστα τους στην κοινωνία δεν έχουν παρά να παραιτηθούν από τις θέσεις τους.

Αντί γι αυτό κρύβονται πίσω από ένα άρθρο του ποινικού κώδικα και με κατηγορούν για περιύβριση αρχής. Δεν άκουσα ποτέ μια ψαροκεφαλή να κάνει μήνυση στον καθένα που λέει «από το κεφάλι βρωμά το ψάρι» (και το λένε πολλοί). Πολύ περισσότερο δεν άκουσα ποτέ μια ψαροκεφαλή να κάνει μήνυση σε κάποιον που την είπε ψαροκεφαλή.

Ο Μακρυγιάννης γράφει το 1851 στ' απομνημονεύματά: «Όσοι έχουν την τύχη μας σήμερα στα χέρια τους, όσοι μας κυβερνούν, μεγάλοι και μικροί, και υπουργοί και βουλευτές, το 'χουν σε δόξα, το 'χουν σε τιμή, το 'χουν σε ικανότη να τους ειπείς ότι έκλεψαν, ότι πρόδωσαν, ότι ήφεραν τόσα κακά».

Η μόνη πρόοδος που έκαμε η εξουσία από το 1851 στο πεδίο της αξιοπρέπειας (ή μάλλον του καμουφλαρίσματος) είναι ότι τώρα, για τα μάτια, το παίζει «εύθικτη».

Το γεγονός ότι η αστική τάξη είναι ικανή ν' απαντήσει μόνο με αστυνομικό τρόπο σε μια γραφτή κριτική δείχνει τη φτώχεια του διανοητικού της οπλοστασίου. Οι άμεσοι και έμμεσοι οργανωτές της παρέλασης και του καθεστώτος αυτού του αντεστραμμένου κόσμου που γεννά και θρέφεται με παρελάσεις, με κατηγορούν για περιύβριση αρχής. Το λογικό θάταν να δικαστούν αυτοί για περιύβριση λαού γιατί η παρέλαση που οργάνωσαν (και κάθε τους πράξη και λόγος γενικότερα) είναι μια προσβολή στην ευαισθησία και τη νοημοσύνη του κάθε πολίτη.

Η μήνυση εναντίον μου είναι απόπειρα τρομοκράτησής μου με σκοπό να το βουλώσω στο μέλλον. Αποτυχημένη απόπειρα όμως γιατί διατηρώ τη γνώμη μου και απαιτώ το δικαίωμα να την εκφράζω γραφτά και προφορικά όταν θέλω, όπου θέλω και όπως θέλω. Δεν θα δεχτώ καμιά λογοκρισία.

Για όλα αυτά, και επειδή η προκήρυξη συμβάλλει στην ανάπτυξη της υγείας, της λίμπιντο και της πραγμάτωσης του «είναι» του κάθε αναγνώστη, και προωθεί σε ευγενικότερα επίπεδα τη φανταστική θέσμιση της κοινωνίας, θέλω:

1) Να απαλλαγώ με βούλευμα

2) Να μην ενοχληθώ στο μέλλον με τέτοιες μηνύσεις.

3) Να μου χορηγηθεί ισόβια σύνταξη ώστε, απερίσπαστος από βιοποριστικές ασχολίες, να ασχοληθώ με έκδοση αναλόγων προκηρύξεων στο μέλλον.

Χανιά 21/7/81
Βαρδής Τσουρής

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ

—Πολίτες (και φαντάροι)

Την τελευταία βδομάδα το ζήτημα της ζωής στο στρατό απασχόλησε όλη την Ελλάδα με:

- ☆ πορεία φαντάρων στις 17 Νοέμβρη
- ☆ οργανωμένη επιχείρηση και απαγωγή στρατιωτών από την Ασφάλεια
- ☆ πρωτοσέλιδα στον αστικό τύπο
- ☆ απειλές του υφυπουργού Δροσογιάννη —τη δροσιά του νάχουμε—

Τελικά το θέμα έκλεισε στη ζούλα από τους αρμόδιους (όσο γινότανε).

Άλλωστε δεν συμφέρει να μένει ανοικτό.

Το θέμα όμως δεν έχει κλείσει και μπαίνει επί τάπητα ή μάλλον επί πεζοδρομίου:

- ☆ γι' αυτούς που υπηρετούν
- ☆ γι' αυτούς που θα υπηρετήσουν
- ☆ γι' αυτούς που δεν θα υπηρετήσουν
- ☆ για όλους τους επαναστάτες γενικώς.

Ένας λόγος παραπάνω να τρέμουν οι αρμόδιοι.

Όλοι οι μαλάκες αρμόδιοι.

Τα αιτήματα των φαντάρων και της επιτροπής που τους κωουστάρει:

12 ΜΗΝΕΣ ΘΗΤΕΙΑ ΣΥΝΔΙΚΑΛΙΣΜΟΣ ΚΑΤΑΡΓΗΣΗ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΟΝΟΜΙΑΣ ΜΙΣΘΟΣ κλπ.

Δημοκρατικά με πλατεία απήχηση και αποδοχή.

Χωρίς όμως φανερά ίχνη κάποιας επαναστατικής προοπτικής.

Κι είναι κρίμα για ορισμένους όψιμους επαναστάτες να εγκλοβίζεται η επανάστασή τους σε 12 μήνες θητεία.

Θα ξεθυμάνει άδοξα.

ΦΑΝΤΑΡΟΙ: οι στρατοκράτες σας στερούν τη ζωή, καλύτερα ένα παρά δυο χρόνια

γιατί βρισκόμαστε σε άμυνα

γιατί βρισκόμαστε σε άμυνα 12 μήνες θητεία λοιπόν.

ΦΑΝΤΑΡΟΙ: Η ιδεολογία του στρατού είναι ο φασισμός.

Μιας και δεν μπορούμε να τον συντρίψουμε ας τον περιορίσουμε.

Καλύτερο συσσίτιο, περισσότερες άδειες, κατάργηση της στρατονομίας.

Όμως ΣΥΝΤΡΟΦΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ Οι στρατοκράτες σας στερούν τη ζωή

Οι καπιταλιστές ΜΑΣ στερούν τη ζωή

Ας επιτρέψουμε στους εαυτούς μας την πολυτέλεια

ΝΑ ΖΗΣΟΥΜΕ χωρίς καπιταλιστές και στρατοκράτες.

Σήμερα μπορούμε να φωνάζουμε: 12 ΜΗΝΕΣ ΘΗΤΕΙΑ

χωρίς όμως να βγάζουμε ούτε για μιας στιγμή απ' το μυαλό μας πως:

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΔΕΝ ΘΑ ΕΚΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣΕΙ ΤΟ
ΣΤΡΑΤΕΥΜΑ
ΘΑ ΤΟ ΣΥΝΤΡΙΨΕΙ

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ;

Γιατί «Εκεί που σταματάει η Λογική, αρχίζει ο Στρατός». Αρχίζει το «Στραβάδια θα πήξετε». Αρχίζει το «Απαγορεύεται το βάδην, επιτρέπεται το τροχάδην». Αρχίζει το «Τιμωρείται πας γογγυσμός ή αυθάδης λόγος». Αρχίζει η «Αποψίλωση». Αρχίζει η «εκπαίδευση» στο «Μεγάλο Σχολείο» της ισοπέδωσης, του γλυψίματος, του χαφιεδισμού, της τυφλής υποταγής στην κάθε Εξουσία.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ;

Γιατί ζουν μέσα σε άθλιες συνθήκες, απομονωμένοι πολλές φορές στις εξορίες του Έβρου και των νησιών, με λιγοστές μέρες άδειας που εξαρτώνται από τα κέφια του κάθε караβανά, με τον καθημερινό φόβο της φυλακής και του Στραγοδικείου πάνω από το κεφάλι τους, κι όλα αυτά για δυο ολόκληρα χρόνια.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ;

Γιατί τους φακελλώνουν, γιατί τους παρακολουθούν, γιατί τους καρφώνουν. Γιατί σε κάθε έξοδο έχουν πίσω τους την ΕΣΑ. Γιατί τους απαγορεύουν να διαβάζουν εφημερίδες, τους απαγορεύουν να λένε ανοιχτά αυτό που σκέφτονται, τους απαγορεύουν να σκέφτονται. Γιατί τους απαγορεύουν να είναι άνθρωποι.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ;

Γιατί ο φαντάρος δεν έχεις σπίτι - παρέα - γκόμενα - περιβάλλον - πολιτικές ιδέες - γούστα - ελεύθερο χρόνο - επιθυμίες. Ο φαντάρος έχει μόνο εγερτήριο - αναφορά - ασκήσεις - συσσίτιο - αγγαρεία - αποψίλωση - ασκήσεις, - σκοπιά - ύπνο - εγερτήριο.

ΓΙΑΤΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΟΥΝ ΟΙ ΦΑΝΤΑΡΟΙ;

Γιατί τίποτε δεν έχει αλλάξει στο Στρατό. Γιατί τα καψόνια και η ψυχική εξουθένωση συνεχίζονται. Γιατί ισχύει και εφαρμόζεται ακόμη ο φασιστικός Κανονισμός του Παπαδόπουλου και του Αγγελή. Γιατί όσοι φαντάροι σηκώνουν κεφάλι κυνηγιούνται αμείλικτα με φυλακές και δυσμενείς μεταθέσεις.

ΟΧΙ, οι φαντάροι δεν αυτοκτονούν από «ερωτική απογοήτευση», ή επειδή έχουν απλά «προσωπικά προβλήματα». Η καταπίεση των στρατοκρατών, η απομόνωση, το αδιέξοδο μέσα στους τέσσερις τοίχους του στρατώνα, αυτά είναι που τους οδηγούν στην αυτοκτονία.

ΟΙ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΕΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ ΕΙΝΑΙ ΔΟΛΟΦΟΝΙΕΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΟΚΡΑΤΩΝ

Μέχρι τότε οι αυτοκτονίες των στρατιωτών θα θάβονται στα άδυστα των κρατικών απορρήτων και στα ψιλά των εφημερίδων;

Μέχρι τότε θα παραμένει ανέπαφο το αντιδραστικό καθεστώς στο Στρατό;

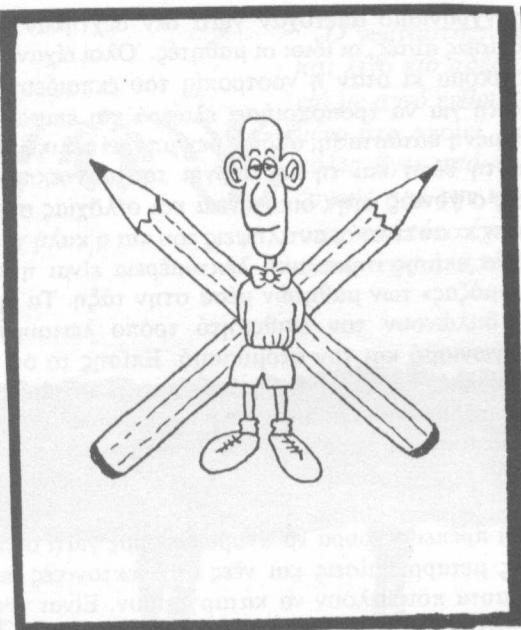
Εμείς αυτό δεν το ανεχόμαστε. Αρνούμαστε να μείνουμε με σταυρωμένα τα χέρια μπροστά στην κατάσταση που καθημερινά ζούμε μέσα στα στρατόπεδα.

Οργανώνουμε την αντίστασή μας στην καταπίεση. Αγωνιζόμαστε συσπειρωμένοι σε επιτροπές στις μονάδες μας για τα δικαιώματά μας, για μια ανθρώπινη ζωή.

Η δική σου συμπαράσταση θα μας βοηθήσει αποφασιστικά για να γκρεμίσουμε τα τείχη της σιωπής γύρω από τη ζωή μας στο Στρατό, για να αντισταθούμε στις πιέσεις των στρατοκρατών, για να κατακτήσουμε τους στόχους του δικαίου αγώνα μας.

ΖΗΤΩ Ο ΑΓΩΝΑΣ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ

Επιτροπές
Στρατιωτών, Ναυτών και Σμηνιτών

Σημειώσεις πάνω στο σχολείο (γραμμένο απο μαθητές του Πειραιά)

Το σχολείο, σαν κοινωνικός θεσμός, είναι ένα από τα όργανα που χρησιμεύουν στην αναπαραγωγή και στην εξέλιξη της εξουσίας. Η δομή του εξαρτάται κάθε φορά από τη δομή του οικονομικού συστήματος. Στη σημερινή εποχή η καπιταλιστική φύση της οικονομίας αναγκάζει το σχολείο να έχει καθαρά ταξικές δομές. Ταξικές είτε από την ποσότητα και την ποιότητα της ύλης που προσφέρεται στους μαθητές και που εξυπηρετεί τα συμφέροντα της αστικής τάξης είτε επειδή οι ταξικές και κοινωνικές διακρίσεις δεν σταματούν σεβαστικά μπροστά στην πόρτα του σχολείου. Η πάλη των τάξεων συνεχίζεται και μέσα στο σχολείο. Όλοι οι σχολικοί μηχανισμοί από την αρχή διευθύνονται από αυτό που θα αποτελέσει την κατάληξη: την κοινωνική διαίρεση της εργασίας. Οι διάφορες κατευθύνσεις προς τις οποίες το σχολείο προσανατολίζει τους μαθητές ανταποκρίνονται στις αναλογίες εργατικών χεριών, προϊσταμένων, διευθυντών τις οποίες το κατεστημένο θεωρεί αναγκαίες για τη λειτουργία και την αναπαραγωγή του. Έτσι το σχολικό σύστημα λειτουργεί σαν ένα κλειστό κύκλωμα. Όσο περισσότερες ώρες περνάει κανείς στο σχολείο τόσο περισσότερο αξίζει στην αγορά εργασίας. Η απόκτηση των τεχνικών γνώσεων ή των γνώσεων κουλτούρας παίρνει μία φύση ανταλλαχτικής αξίας μέσα από το μηχανισμό σχολικής μετάδοσης, δηλαδή από τη διαλογή και το σύστημα των διπλωμάτων και τη σχέση τους με μια κοινωνική θέση και ένα υλικό πλεονέκτημα. Οι μαθητές αποκτούν όχι γνώσεις για τον εαυτό τους αλλά για το οικονομικό τους αντίκρυσμα. Η παιδεία παράγεται για την ανταλλαχτική της αξία κι όχι για την αξία χρήσης της.

Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά το σύστημα διαλογής το «φιλελεύθερο» πλέον κατεστημένο διακηρύχνει πως υπάρχει καθεστώς «αξιοκρατίας». Η πραγματικότητα όμως είναι διαφορετική. Είναι σχεδόν σίγουρο ότι αυτοί που τελικά θα «πετύχουν», εκτός απο εξαιρέσεις, δεν θα είναι παρά παιδιά αστικών και μικροαστικών οικογενειών που έχουν τη δυνατότητα να πληρώσουν για τη λεγόμενη

δωρεάν εκπαίδευση. Εκτός όμως από τις οικονομικές δυνατότητες υπάρχει και κάτι άλλο που συντελεί στην «επιτυχία» των παιδιών της αστικής τάξης: η εξωσχολική παιδεία. Παιδιά που ζουν όλη μέρα σε ένα περιβάλλον όπου όλοι διαβάζουν είναι φυσικό κι αυτά να αποκτήσουν μια κάποια τριβή στο διάβασμα, πολλές φορές πριν ακόμα πάνε σχολείο.

Αντίθετα, τα παιδιά των λαϊκών τάξεων το μόνο που τα σπρώχνει προς το σχολείο είναι η λαχτάρα των γονιών τους να τα δούνε σε καλύτερη θέση από τη δική τους. Έτσι μ' άλλα λόγια η «επιτυχία» αυτού του παιδιού εξαρτάται από το βαθμό στον οποίο υπάρχει αυτή η λαχτάρα. Αυτό όμως το συναίσθημα δεν μπορεί να μην επηρεάσει και ψυχολογικά το παιδί. Η εισαγωγή στο πανεπιστήμιο και η άνοδος από την εργατική στην αστική τάξη γίνεται ο σκοπός της ζωής του. Τα πάντα στο περιβάλλον του του δίνουν αυτή την εντύπωση. Κι όταν κάποτε αποτυγχάνει αισθάνεται πως τα έχει χάσει όλα και αντιμετωπίζει ψυχικά προβλήματα (σε αρκετές περιπτώσεις οδηγείται στην αυτοκτονία). Αντίθετα όταν «πετυχαίνει», αυτό το παιδί, είναι αναγκασμένο, αφομοιωμένο πια από το σύστημα, να προδώσει την ίδια του την τάξη. Ο προορισμός του στο εξής και η «χρησιμότητά» στην κοινωνία θα είναι να αναπτύξει τις ήδη υπάρχουσες μορφές εκμετάλλευσης του προλεταριάτου. «Οι πτυχιούχοι ψυχολογίας ή κοινωνιολόγοι θα είναι σύμβουλοι επαγγελματικού προσανατολισμού, διευθυντές προσωπικού, ψυχοτεχνικοί που θα προσπαθήσουν να «ρυθμίσουν» τις συνθήκες εργασίας των εργατών σύμφωνα με τα συμφέροντα του κεφαλαίου. Οι πτυχιούχοι μαθηματικών θα γίνουν οι μηχανικοί που θα βάλουν σε λειτουργία μηχανές πιο παραγωγικές κι επομένως περισσότερο ανυπόφορες για την εργατική τάξη». (Από προκήρυξη του Γαλλικού Μάη).

Στη διάρκεια των τελευταίων είκοσι χρόνων η αγάπη της μαζικής εκπαίδευσης έχει αρχίσει να κλονίζει το θεσμό του σχολείου κι αυτό γιατί βρίσκεται πια σε μια φάση πληθωρισμού. Το καπιταλιστικό σύστημα μη μπορώντας να απορροφήσει μια μαζική εξειδίκευση η οποία θα εξασφάλιζε την ανάπτυξή του, αυξάνει συνεχώς το χρόνο παραμονής του νέου στο σχολικό σύστημα, επιλέγοντας ταυτόχρονα τα στελέχη του σε σχετικά μειωμένη ποσότητα και προεξοφλώντας στις υπόλοιπες δεκάδες χιλιάδες νέων ότι δεν θα αποκτήσουν ποτέ κανένα δίπλωμα. Έτσι στο τέλος το σχολικό σύστημα γίνεται ένας αυτοσκοπός, ένα ξέχωρο σώμα, προορισμένο να αυτοτροφοδοτείται. Παράγει ρόλους και γίνεται και το ίδιο ένας ρόλος. Το 40% περίπου των πτυχιούχων πανεπιστημίου καταλήγει τελικά είτε στον κρατικό σχολικό μηχανισμό είτε στο ιδιωτικό σύστημα εκπαίδευσης και είναι προορισμένοι να αναπαράγουν την ιεράρχηση και μέσα και έξω από το σχολικό σύστημα, ιεράρχηση που αποτελεί την κυρίαρχη ιδεολογία στην κοινωνική δομή και που βασίζεται στον τρόπο διαιώνισής της: την επιλογή και την κατάληξη, δύο μέσα που δίνουν τη δυνατότητα στην κυρίαρχη τάξη να διασφαλίζει την υπάρχουσα τάξη των πραγμάτων. Το σύστημα κατατάσσει τα άτομα φαινομενικά ίσα κατ' αρχήν, σε αύξουσα ή φθίνουσα σειρά ανάλογα με την ικανότητα αφομοίωσής τους. Το σύνθημα της ιεραρχίας είναι: ο καθένας στη θέση του και για να εδραιώσει τις βαθμίδες της διαλέγει τα στελέχη της ανάμεσα σε άτομα μ' ανεβασμένο επίπεδο και επομένως «καλύτερα» και καθορθώνει να ενσωματώσει τους υπόλοιπους στην ιδεολογία της.

Στο βαθμό που διαμορφώνεται η αστική κοινωνία και αναπτύσσονται οι παραγωγικές δυνάμεις ένας αριθμός θεσμών αντικαθιστά την οικογένεια στο καθήκον της της κανονικοποίησης και του εγωισμού όσων ξεφεύγουν από τον κανόνα. Ένας τέτοιος θεσμός είναι και το σχολείο που προληπτικά περιορίζει τους νέους σε ένα ίδρυμα αντισεξουαλικό όπου τα πάντα αποσκοπούν στην εμπέδωση του κανόνα.

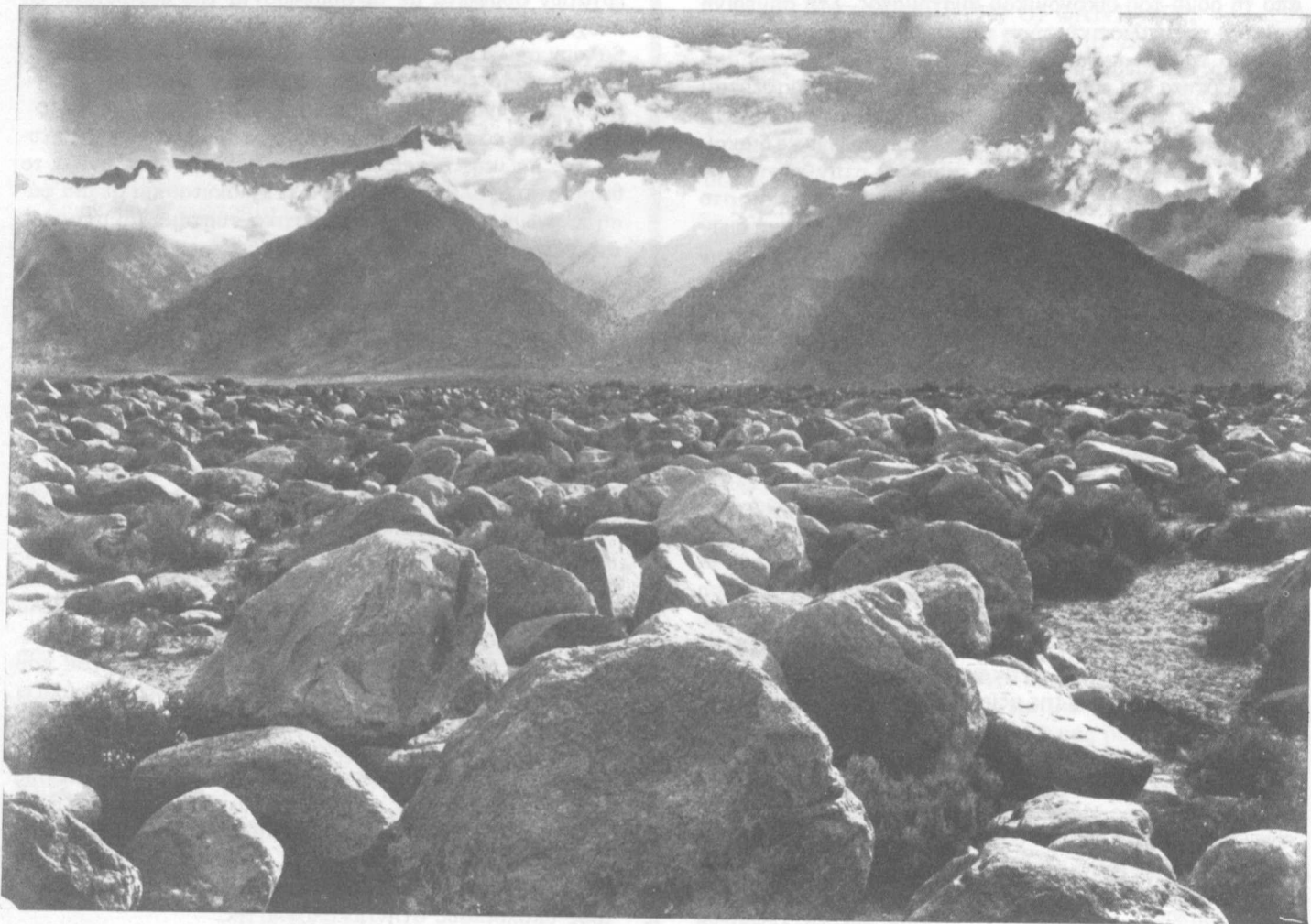
Πρώτα - πρώτα σημαίνουσα είναι η αρχιτεκτονική πραγματικότητα του σχολείου. Φαίνεται ότι κι εδώ υπάρχει ένα αρχέτυπο περιχαρακωμένου χώρου, όπου η συμμετρία παίζει το ρόλο της υπόμνησης του δίπτυχου ευταξία - ομαλότητα. (Την ίδια δομή συναντούμε και σε άλλα κέντρα εξουσίας: στρατώνας, στάδια και δεν είναι τυχαίο ότι όλα αυτά μπορούν να χρησιμεύσουν σαν φυλακές όταν η αστική τάξη το θελήσει π.χ. Χιλή).

Η ομοιομορφία είναι πανταχού παρούσα. Οι τάξεις του σχολείου όπως και οι διάδρομοι οι οποίοι είναι άξονες επικοινωνίας έχουν παράθυρα που βλέπουν μόνο στην εσωτερική αυλή. Το ίδιο σημαίνουσα είναι και η σχολική αίθουσα σ' όλες της τις λεπτομέρειες. Η απόσταση ανάμεσα στον καθηγητή και στους μαθητές που διπλασιάζεται από το βάθρο - έδρανο, αποσκοπεί στο να εδραιώσει τη σχέση εξουσιαστή - εξουσιαζόμενου. Στο παρελθόν έγιναν πολλές προσπάθειες να αλλάξει η διαρρύθμιση της σχολικής αίθουσας (τάξης) από καθηγητές. Οι προσπάθειες αυτές, που υποδηλώνουν τη θέληση του συστήματος για κάποιο

εκσυγχρονισμό απέτυχαν γιατί δεν δέχτηκαν τις μεταρρυθμίσεις αυτές, οι ίδιοι οι μαθητές. Όλοι είχαν καταλάβει ότι ακόμα κι όταν η νοοτροπία του εκπαιδευτικού είναι αρκετή για να τροποποιήσει ελαφρά και επιφανειακά μια δεδομένη κατάσταση, ο ίδιος δεν μπορεί τελικά να ξεφύγει από τη θέση και τη λειτουργία του σαν εκπαιδευτικός, όπως ο γονιός στην οικογένεια και ο λοχίας στο στρατό, όποιες κι αν είναι οι αντιλήψεις του και η καλή του πίστη.

Μία επίσης σημαντική λεπτομέρεια είναι η κατανομή της «μάζας» των μαθητών μέσα στην τάξη. Τα θρανία για δύο δηλώνουν τον επιθυμητό τρόπο λειτουργίας: τον ανταγωνισμό και τον ατομικισμό. Επίσης το ότι οι μαθητές, πολλές φορές κι από μόνοι τους, κατανέμονται μέσα στην τάξη ανάλογα με το «βαθμό» τους (οι καλύτεροι μπροστά και οι χειρότεροι πιο πίσω) κρύβει την προσέγγιση του προτύπου που είναι είτε το θέλει είτε όχι ο καθηγητής.

Θα πρέπει σίγουρα να αναρωτηθούμε γιατί οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις και νέες αρχιτεκτονικές διατηρούν όλα αυτά που θέλουν να καταργήσουν. Είναι γνωστό ότι οι αυτοκτονίες αυξάνονται σε μεγάλο βαθμό μέσα στις φυλακές - πρότυπα όχι μόνο γιατί βασικά ο χαρακτήρας της φυλακής μένει ίδιος αλλά και γιατί γίνεται εντονότερος εξαιτίας της ψεύτικης εικόνας της «ελευθερίας» που δίνεται. Κάτι ανάλογο συμβαίνει και με το σχολείο. Αν πέφτουν οι «τοίχοι» είναι γιατί ουσιαστικά δεν αλλάζει τίποτα. Αντικαθίστανται από «κάγκελα».

Ο γυμναστής: πιο ροδαλός κι από την ίδια τη φύση και λίγο πιο αδέξιος από τον πίθηκο, πηδάει στα σχοινιά με αγνό ενθουσιασμό. Μετά, με το σώμα του μπλεγμένο στο σχοινί, κοιτάζει γύρω του όπως το σκουλήκι μόλις βγει από το χώμα. Στο τέλος πέφτει απ' τους ζυγούς σαν την κάμπια, μα ξαναβρίσκει την ισορροπία του, και τότε έχετε μπροστά σας το χαϊδεμένο εκπρόσωπο της ανθρώπινης βλακειάς που σας χαιρετάει.

Φράνσις Πονζ

(Η προκατάληψη των πραγμάτων)

ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟ

Κάθε πόλη και στάδιο

Κάθε χωριό και γυμναστήριό

Στο εργοστάσιο, στο σχολείο, στους δρόμους, στη «διασκέδαση» ο άνθρωπος δρα σα ρομπότ εκτελώντας κάποιους ρόλους προγραμματισμένους γι' αυτόν από άλλους «επιλέγοντας» ανάμεσα πάντα σε διάφορες όψεις του ίδιου νομίσματος. Βαθιά μέσα του όμως, βρίσκεται καταχωνιασμένη η δίψα για μαγεία, ζωή, ενδιαφέρον, παιχνίδι. Ο καπιταλισμός δεν μπορεί να συντρίψει ολοκληρωτικά αυτή τη δίψα για ζωή, αυτή την τάση που κάνει τον άνθρωπο να διατηρεί ακόμα κάποια επαφή με τις ρίζες του. Μπορεί όμως να κάνει κάτι άλλο: να την καλύψει δηλαδή μέσα από ψευδείς εικόνες - υποκατάστατα, να δημιουργήσει εκείνες τις ψευδαισθήσεις που υποτίθεται ότι καλύπτουν τις ανάγκες που αυτή η τάση φέρνει στην επιφάνεια. Κι έτσι να επωφεληθεί από αυτήν εντάσσοντάς την στα συνολικά σχέδια οργάνωσης της θεαματικής παραγωγής του, εξάγοντας πολλαπλά κέρδη απ' αυτήν σε κάθε επίπεδο, αφομοιώνοντάς την τελικά ακίνδυνα και ανώδυνα για τον εαυτό του. Για το σκοπό αυτό πλασάρει μια σειρά

εικόνες προς κατανάλωση. Στα πλαίσια αυτής της οργάνωσής του της παραγωγής εικόνων εντάσσεται και ο αθλητισμός, «το προπύργιο αυτό της δύναμης, της υγείας, της αθωότητας». Θα ήταν ενδιαφέρον να ασχοληθούμε εδώ με μια συνολική ανάλυση του φαινομένου αυτού. Η πολυμορφία του όμως και οι πολλαπλές εκδοχές και μορφές —συχνά αντιφαντικές— στις οποίες συναντιέται, σε σχέση με την περιορισμένη έκταση του χώρου που μπορούμε να διαθέσουμε, μας αναγκάζουν ν' αναβάλλουμε την εκπλήρωση αυτής της διάθεσης γι' αργότερα. Σ' αυτό το άρθρο θ' ασχοληθούμε μόνο με τον κυριότερο εκπρόσωπο του αθλητισμού, το ποδόσφαιρο.

Το ποδόσφαιρο σα θεσμός

Η λειτουργία του ποδοσφαίρου, στο σύγχρονο καπιταλισμό αξονίζεται σε τρία επίπεδα:

- α) το οικονομικό: το ποδόσφαιρο σα βιομηχανία.
- β) το ιδεολογικό: το ποδόσφαιρο σαν αναπαραγωγός της κυρίαρχης ιδεολογίας —ιδεολογίας της κυριαρχίας.
- γ) το κοινωνικό-ψυχολογικό: σα μέσο εκτόνωσης, σεξουαλικό υποκατάστατο, όπιο του λαού, υποκατάστατο του παιχνιδιού, προγραμματισμένος χωρόχρονος αφοδευσης των λαϊκών απωθημένων. Είναι προφανές πως δεν πρόκειται για τρία παράλληλα και ουδέποτε συναντώμενα επίπεδα, αντίθετα οι τομές και οι αλληλοδιεισδύσεις του

ενός στο άλλο και των τριών μαζί τείνουν στο άπειρο.

Αγοράζοντας κοπανιστό αέρα

Είναι περιττό βέβαια να επιμεινουμε πάνω στην απερίοριστη έκταση δυνατότητας εξαγωγής οικονομικού κέρδους που το ποδόσφαιρο παρέχει σε όλους τους μ' αυτό ασχολούμενους βιομηχάνους, τη στιγμή που μεταγραφές παικτών φτάνουν τα 700-800 εκ. δρχ. —Μαραντόνα— κι όταν μια Ελληνική Ποδ/ρική Ανώνυμη Εταιρεία, με πολύ μέτριο συντελεστή παραγωγικότητας για τα διεθνή ποδοσφαιρικά STANDARDS έβγαλε 40 εκ. κέρδος σε 2 μόνο παιχνίδια (ΠΑΕ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΣ στα ΟΣΦΠ - ΕΣΤΕΡ και ΟΣΦΠ - Αμβούργο). Εξετάζοντας την οικονομική διάσταση του ποδοσφαίρου θ' άξιζε μόνο να σταματήσουμε στο «περίεργο» φαινόμενο της ύπαρξης μιας κάστας επαγγελματιών που ενώ παράγουν και εκτελούν —χωρίς καθόλου να σχεδιοποιούν ή να διευθύνουν— με κανένα τρόπο δεν μπορεί να αποδοθεί στα μέλη της ο χαρακτηρισμός «προλετάριοι». Ενοούμε φυσικά αυτούς τους ποδοσφαιριστές που σηκώνουν το βάρος της θεαματικής παραγωγής, εκείνους που έχουν καταγραφεί σαν «καλοί» και παίζουν σε ομάδες που φέρνουν τον κόσμο στα γήπεδα. Θα ήταν αστείο να θεωρηθούν προλετάριοι οι άνθρωποι που δουλεύοντας 5-10 χρόνια εξασφαλίζουν τεράστιες περιουσίες.¹ Αυτό το φαινόμενο οφείλεται στην ιδιομορφία της οργάνωσης της παραγωγής υπεραξίας από το ποδ/ρο. Εξηγούμαστε: συνήθως ένα προϊόν παράγεται κάπου ή συσκευάζεται με βάση πρώτες ύλες που παρήχθησαν αλλού ή σ' ένα διαφορετικό κομμάτι της αλυσίδας, σε μια επόμενη χρονικά στιγμή και προσφέρεται προς κατανάλωση κάπου αλλού —SUPER MARKET— κ.λπ. Στο ποδ/ρο αυτή η διάσπαση και ο διαχωρισμός των διαφόρων φάσεων εξέλιξης της επεξεργασίας ενός προϊόντος ΔΕΝ παρατηρείται. Ακριβώς γιατί το ποδ/ρο - προϊόν, το θέαμα σε μια από τις πιο καθαρές μορφές του, παράγεται, συσκευάζεται και καταναλώνεται την ίδια στιγμή. Έτσι ο καπιταλιστής —οι μεγαλομέτοχοι των ΠΑΕ— καρπώνεται την εργατική δύναμη του ποδ/στή, την αντικειμενοποιημένη της μορφή δηλαδή μέσα από την άμεση και απευθείας κατανάλωση της από τους θεατές. Η παραγωγικότητα του ποδοσ/τή υπάρχει —σαν κέρδος, εισητήρια, διαφημίσεις, χρήματα τελικά— για τον καπιταλιστή μονάχα μέσα από την κατανάλωσή της από τους θεατές —είναι οι τελευταίοι δηλαδή που δίνουν αξία σ' αυτήν αγοράζοντας την— Ο ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΣΤΗΣ ΔΕΝ ΠΑΡΑΓΕΙ ΤΙΠΟΑ, εκτός από το ψέμμα, το ατόφιο τίποτα, το μη-υπαρκτό. Αυτό που στην υπόλοιπη καπιταλιστική παραγωγή υπάρχει σαν επεκτατική τάση, δηλαδή η πώληση εμπορευμάτων με κυρίαρχη διάσταση τη θεαματική αξία αναπαράστασης και όχι την αξία χρήσης, εδώ υπάρχει σαν ολοκληρωμένη πραγματικότητα. Κι είναι η στιγμή που το «κεφάλαιο», είναι σε τέτοιο βαθμό συσσωρευμένο ώστε να μετατρέπεται σε εικόνα», για να χρησιμοποιήσουμε τον ορισμό που ο Γκυ Ντεμπόρ έδωσε στην έννοια θέαμα —34η θέση της «Κοινωνίας του θεάματος».

Αρχέγονοι βιαστές και παρθενικά τερραίν

Η κυριότερη λειτουργία - προσφορά πάντως του ποδοσφαίρου στον καπιταλισμό, δεν εντοπίζεται πάνω στο επίπεδο που θα μπορούσαμε να ονομάσουμε οικονομικό. Είναι η συγκεκριμένη κοινωνική χρήση του ποδοσφαίρου σα μέσο άμβλυνσης των ταξικών αντιθέσεων και παραπέ-

ρα εκβαρβαρισμού των ανθρώπων, που του χαρίζει την περίοπτη θέση που του ανήκει ανάμεσα στους κυρίαρχους θεσμούς —θεσμούς της κυριαρχίας. Το ποδ/ρο προσφέρεται για εκτόνωση. Οι ειδικοί το γνωρίζουν αυτό πολύ καλύτερα από μας. Αναγνωρίζουμε την υπεροχή τους στο επίπεδο των γνώσεων μονάχα σ' αυτό το σημείο: στην έκταση του τρόμου που τους προκαλεί κάθε δύναμη και δυνατότητα εξέγερσης. Παραμένουν βαθιά χωμένες στα σπλάχνα των μαζών συμπίεσμένες ποσότητες και ποιότητες ενέργειας που είναι αδύνατο να βρουν διέξοδο προς την επιφάνεια στην καθημερινή ζωή. Ενέργεια —σαν ορμές και σαν λίμπιντο— που δεν μπορεί να διοχετευτεί εκεί όπου είναι φυσικά προορισμένη να καταλήγει: στον έρωτα και στη μάθηση και να παίρνει τις μορφές που είναι φυσικό να πάρει: πάθος, παιχνίδι, δημιουργία. Έτσι παραμένοντας συμπίεσμένη δημιουργεί ένα αποπνιχτικό σύνολο ασφυκτικών καταστάσεων —που μορφοποιούνται μέσα απ' ένα ατελείωτο δίχτυο νευρώσεων. Η συμπίεση αυτή μπορεί να —κι έχει— δημιουργήσει εκρήξεις τέτοιες που να σαρώσουν το κυρίαρχο σύστημα μιζέριας, τη μιζέρια του συστήματος κυριαρχίας. Γι' αυτό φροντίζει να αφομοιώσει ανώδυνα αυτή την τάση προσφέροντας μερικές ευκαιρίες φαινομενικής αποσυμπίεσης, δημιουργώντας χώρους και χρόνους όπου αυτή επιτρέπεται να εκτονωθεί. Ένα τέτοιο σημείο του χωρόχρονου της εξουσίας αποτελεί και το ποδ/ρο. Ένα σημείο —χρονικά και χωροταξικά προσδιορισμένο διαχωρισμένα και διαχωριζόμενο προσδιορισμένα— όπου μπορείς «να τα δώσεις», να εκ-φράσεις τα πάθη και τις ορμές, να ουρλιάξεις. Αρκεί βέβαια οι κραυγές να απευθύνονται στα ινδάλματα που αγωνίζονται ή στους «αντίπαλους» οπαδούς. Αρκεί δηλαδή να είναι ποτέ-κραυγές. Η λειτουργία του ποδ/ρου βασίζεται σε λειτουργίες ταύτισης. Μ' αυτή την έννοια είναι ένα από τα όπια του λαού. Οι αδύναμοι εαυτοί «πραγματώνονται» στιγμιαία βιώνοντας την ταύτιση με την εικόνα του SUPER-STAR ποδ/στη. Νιώθεις πως εσύ σκοράρεις, εσύ αποκρούεις, κ.λπ. Έτσι γεύσαι τις χαρές της δύναμης, της νίκης, της σύγκρουσης και «αναπτύξεις» τη φαντασία σου οικειοποιούμενος ασυνείδητα π.χ. την ευρηματικότητα μιας φανταζι ντρίμπλας. Είναι σ' αυτή τη βάση άλλωστε της ταύτισης που επιτρέπονται τα ουρλιαχτά και οι άλλες πράξεις εκτόνωσης. Ταυτόχρονα ο συνωστισμός της εξέδρας σου επιτρέπει την καλλιέργεια ψευδαισθήσεων ομαδικότητας, επικοινωνίας. Στα γήπεδα μπορείς να υπάρχουν μόνο σα θεατής, σαν παθητικό αντικείμενο δηλαδή. Μέσα απ' αυτή τη διαδικασία ταύτισης αναδύεται κι η μαγεία του ποδ/ρου, μαγεία που τόσο στερείται η καθημερινή ζωή. Μέσα σ' όλα αυτά υπεισέρχεται κι ένας λανθάνων ερωτισμός. Το γήπεδο μεταβάλλεται σε γυναικείο σώμα. Η μόνη διαφορά έγκειται στο ότι η προς παραβίαση εστία βρίσκεται στην άκρη κι όχι στο κέντρο. Ίσως ν' αναβιώνει έτσι και κάποια φαλλοκρατική φαντασίωση για κάποιο σχήμα θυληκού στερούμενο κεφαλιού —με το αιδοίο στη θέση του μη υπάρχοντος προσώπου. Η στιγμή που η μπάλλα, η σφαίρα περνάει την αόρατη γραμμή του παρθενικού υμένα των γκολ-ποστ, ο οργανισμός επιτυγχάνεται. Μονόπλευρος φυσικά. Τα δίχτυα δεν έχουν αισθητήρια όργανα. Η σεξουαλική πράξη περιγράφεται στο γήπεδο με τον πιο έντονα φαλλοκρατικό τρόπο. Πρόκειται περί βιασμού. Και σαν τέτοιος καταναλώνεται. Πράγμα που φαίνεται και στα συνθήματα που χρησιμοποιούν οι φίλαθλοι: «έτσι γαμάει ο Πειραιάς» — «γαμιέται ο θρύλος κι ο Πει-

ραιάς» κ.λπ. Η σεξουαλική πράξη καταγράφεται κι εκφέρεται σαν πράξη εκδίκησης —υπερίσχυσης— υποταγής, σαβιασμός. Είναι ίσως γι' αυτό —κάποιο ασυνείδητο σωστό ένστιχτο— που οι γυναίκες, απεχθάνονται το ποδ/ρο;

Η στιγμή που το γήπεδο δονείται απ' τη γνωστή ιαχή «γκολ», η στιγμή που εκσπερματώνουν οι μάζες προσφέροντας την ηχητική κάλυψη στους πανηγυρισμούς —παραδόξως θηλυπρεπείς— των ποδ/ριστών, η στιγμή που η διαδικασία τελειώνει κι αρχίζει μια καινούργια —με την μπάλλα στη σέντρα για μια καινούργια αρχή. Είναι γι' αυτό ίσως που μια λευκή χωρίς γκόλ (0-0) ισοπαλία μοιάζει τόσο με λευκή νύχτα. Το ποδ/ρο είναι η στιγμή που η εξουσία επανοικειοποιείται τον Έρωτα, το Παιχνίδι μέσα απ' την αντίστροφη τους σε καταναλώσιμες εικόνες. Ο έρωτας και το παιχνίδι καταναλώνονται απ' το θεατή - φίλαθλο μέσα ακριβώς απ' τις αντίστροφές τους: σαν βιασμός, σαν εξουσία. Έτσι είναι επόμενο, η μαγεία και το πάθος που παράγει το ποδ/ρο να μην είναι τίποτα άλλο από ψευδείς εικόνες, γελοίες καρικατούρες. Μαγεία και πάθος που έχουν έτσι άμεσες φασίζουσες προεκτάσεις καθώς δεν είναι τίποτ' άλλο απ' τη μαγεία και το πάθος που νιώθει ένας βιαστής κι αυτά δεν μπορεί παρά να είναι φασιστικά.

6 μέρες δουλειά — 1 εκτόνωση.

Οι περισσότεροι θεατές του ποδ/ρου, οι πιο πιστοί, φανατισμένοι κι αφοσιωμένοι οπαδοί ανήκουν στα κατώτερα στρώματα και στις χώρες του αναπτυγμένου θεάματος-καπιταλισμού είναι κυρίως εργάτες.

Η προγραμματισμένη από-συμπίεση σαν αφόδευση απωθημένων που το ποδοσφαιρικό θέαμα τους προσφέρει είναι προφανές πως λειτουργεί στο επίπεδο του γενικού-καθολικού μέσα απ' την αποδοχή του μερικού, της καθημερινότητας δηλ. της βαρβαρότητας που υπάρχει στο σύστημα κυριαρχίας και βέβαια κύρια της δουλειάς. Μ' αυτό το συσχετισμό υπάρχει μια άμεση σχέση μεταξύ του ποδ/ρου και της επιθυμητής απ' τ' αφεντικά παραγωγικότητας των εργατών.

Οι ποδοσφαιριστές σαν ρομπότ.

Η εξουσία είναι το βασικό χαρακτηριστικό, ο συνεκτικός κρίκος της δομής, η κινητήρια δύναμη του κι ο σκοπός-βάση του ποδ/ρου. Κατ' αρχήν η εξουσία των βασικών του κανονισμών. Το σύνολο δηλ. των περιορισμών που δημιουργούν το περιθώριο για την ανάπτυξη του «παιχνιδιού» δηλ. της ατέλειωτης εκείνης αλυσίδας αλληλογρονθοκοπούμενων —αλλά και αυστηρά ιεραρχημένων— εξ ουσιών που ονομάζουμε ποδόσφαιρο. Η εξουσία του διαιτητή πάνω στ' παίκτες, της διοίκησης πάνω στον προπονητή, του προπονητή πάνω στους ποδοσφαιριστές κλπ. Τα πάντα εκτυλίσσονται μέσα από ρόλους. Είναι η στιγμή που το ΕΙΝΑΙ αναιρείται απ' το ΦΑΙΝΕΣΘΑΙ. ΕΙΣΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΣΟΥ Στα πλαίσια αυτής της κατανομής ρόλων 2 είναι οι δυνατότητες σχέσεων μεταξύ των ποδοσφαιριστών: η αντιπαλότητα κι ο ανταγωνισμός απ' τη μια —σχέση 2 αντιπάλων ομάδων— απ' την άλλη η ομαδικότητα. Βέβαια όταν στο ποδόσφαιρο —ιδιαίτερα στο σύγχρονο— λέμε ομαδικότητα εννοούμε την εξαφάνιση της προσωπικότητας του ποδ/στη στο βωμό των συμφερόντων της ομάδας του. Μια ομάδα είναι καλή μόνο όταν δουλεύει σαν μηχανή. Και οι μηχανές έχουν μόνο γρανάζια, εξαρτήματα. Παρ' όλα αυτά ακόμα και μέσα στην ίδια Πιάδα, ελοχεύει ο ανταγωνισμός στις πιο ξεκάθαρες του μορφές. Για να παραμείνεις πρέπει να παίζεις «καλά»; για να πας σε μεγαλύτερο σύλλογο, στην Εθνική, ν' ανέβουν οι απολαυές σου, ν' ανέβουν οι μετοχές σου στο δουλεμπόριο των μεταγραφών. ΜΕΤΑΓΡΑΦΕΣ: η ύπαρξη του αρχαϊκού μέσα απ' το σύγχρονο· ξανασυναντάμε εδώ την ξεπερασμένη πια απ' το σύστημα μορφή της αγοραπωλησίας ανθρώπων —εξαρτημάτων— δούλων που τόσο συγκινεί μάζες και Αθλητικό τύπο².

Το ποδ/ρο είναι και θα είναι —ακόμα και στην πιο ερασιτεχνική του μορφή— η αποθέωση του ανταγωνισμού, ΤΗΣ ΠΕΜΠΤΟΥΣΙΑΣ δηλ. της αστικής ιδεολογίας. Για να παίζεις καλά το παιχνίδι του ανταγωνισμού πρέπει να είσαι ταυτισμένος με το ρόλο σου —πως αλλιώς θα ταυτιστούν οι μάζες μαζί σου; Μ' άλλα λόγια πρέπει να είσαι πειθαρχικός. Πειθαρχία πειθαρχία πειθαρχία, φωνάζουν

οι προπονητές σ' όλα τα μήκη και τα πλάτη της γης. Χωρίς αυτήν καμιά μηχανή δεν μπορεί να δουλέψει. Πειθαρχία τα όρια της οποίας για τους ποδ/στες επεκτείνονται έξω από το γήπεδο. Αν θες να προκόψεις, ν' αναδειχθείς πρέπει να κάνεις μια μετρημένη ζωή, ν' ακούς τις «συμβουλές» των μάντζερ και ειδικών του ποδοσφαίρου. Πριν εξατάσουμε όμως το σημείο αυτό, ας σταθούμε σε κάτι άλλο: τον προγραμματισμό. Προγραμματισμός που αυξάνει ο ρόλος του όσο μειώνεται η σημασία των ατομικών πρωτοβουλιών και χαρισμάτων. Πρόκειται για μια πρόταση που καταφανώς ισχύει το ίδιο για το γήπεδο και το εργοστάσιο. Υπάρχει όντως μια αντιστοιχία ανάμεσα στην εξέλιξη του καπιταλισμού, των δομών του και στον τρόπο που παίζεται το ποδόσφαιρο. Όσο ακόμα βασιλεύει ο ατομικός ανταγωνισμός —η αναρχία της παραγωγής κατά τον Μαρξ— τόσο και ήταν ακόμα σημαντικότερη συνιστώσα του τρόπου ανάπτυξης του παιχνιδιού μιας ομάδας η ατομική φαντασία του κάθε παίκτη. Όσο η συγκέντρωση της οικονομικής δύναμης —ΤΡΑΣΤ— η ανάπτυξη του σχεδιασμού και του κρατικού παρεμβατισμού εξαπλώνονται τόσο αυξάνουν οι ανάγκες των ποδ/κων ομάδων για καλύτερα οργανωμένη σχεδιοποίηση του τρόπου που παίζουν, του τρόπου ανάπτυξης των συστημάτων που εφαρμόζουν στο γήπεδο.

Υπάρχει δηλ. μια άμεση —φυσικά μονοσήμαντη— σχέση ανάμεσα στο επίπεδο ανάπτυξης της οικονομικής δομής του καπιταλισμού και του τρόπου που παίζουν οι διάφορες ομάδες. Πράγμα που διακρίνεται εύκολα εξάλλου.

Έτσι οι ανάγκες για προγραμματισμό στο ποδόσφαιρο συνεχώς αυξάνονται. Προγραμματισμός που δεν μπορεί παρά να ελέγχει ολοένα και περισσότερες πλευρές —όσο επιστημονικά αρτιότερος είναι— της ζωής του ποδοσφαιριστή. Ο τελευταίος για να είναι ρομπότ στο γήπεδο πρέπει να μάθει να 'ναι τέτοιο κι έξω απ' αυτό. Έτσι δέχεται τον ολοένα αυξανόμενο έλεγχο της ζωής του, ζωής όπου όλα είναι προγραμματισμένα, απ' το πόσο και πότε θα φάει μέχρι το πόσο, πως και ενίοτε με ποιά θα κάνει έρωτα. Είναι γνωστά άλλωστε τα συμπτώματα απειθαρχίας ποδ/στων

που δεν κοιμόντουσαν σπιτι τους απ' τις 9, που έφεραν τη γυναίκα τους στο ξενοδοχείο όπου τους μαντρώνουν 2-3 μέρες πριν από κάθε αγώνα κλπ. κλπ. Οι περιορισμοί είναι ιδιαίτερα αυστηροί. Ποτό, τσιγάρο, ξενύχτια, έρωτας **ΑΠΑΓΟΡΕΥΟΝΤΑΙ**, ή περιορίζονται στο ελάχιστο δυνατό. Είναι προφανής βέβαια ο αντισεξουαλικός χαρακτήρας αυτών των απαγορεύσεων και γενικότερα του ποδ/ρου. Πιο καλά απ' όλους μας οι παίκτες γνωρίζουν πως οι έννοιες ποδ/ρο και απόλαυσή είναι ασυμβίβαστες. Δεν πρόκειται παρά για μια έκφραση, εξωθημένη εδώ στις τελικές της συνέπειες, της γενικότερης αντίθεσης εργασίας - ζωής. Ο έρωτας πριν απ' τον αγώνα είναι το μεγαλύτερο αμάρτημα.

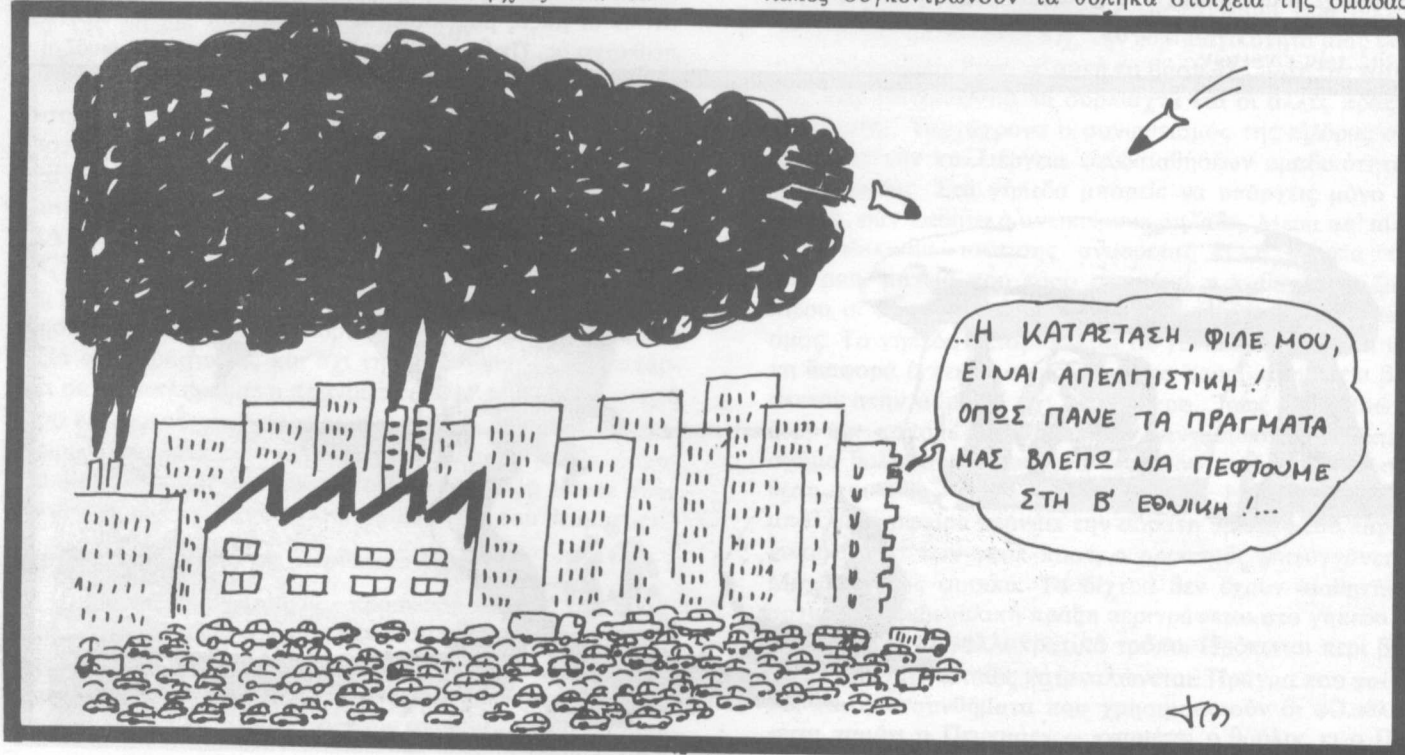
Τα ρομπότ χύνουν προγραμματισμένα. Μήπως άραγε αυτή η εικόνα του απόλυτα αν-ορθολογικού προγραμματισμένου ανθρώπου δεν είναι παρά το απλό προείκασμα μιας γενικευμένης εικόνας του μέλλοντος; Αυτή την τέλεια απανθρωποίηση δε μας επιφυλάσει η ανάπτυξη του καπιταλισμού σε δύση κι ανατολή;

Αντιερωτικός κι αντισεξουαλικός ο χαρακτήρας του ποδ/ρου που διαφαίνεται κι απ' τον τρόπο που αναπαριστά την σεξουαλική πράξη —όπως περιγράφεται πιο πάνω. Οι νόμοι του ποδοσφαίρου είναι σκληροί. Αυτοί που αντιστέκονται στην ολόσχερη φυτοποίηση —π.χ. Τζώρτζ Μπέστ— καταδιώκονται στιγματισμένοι σαν αλήτες. Όποιος δεν πειθαρχεί περιθωριοποιείται.

Μια σημείωση για τους γκολκίπερ.

Αξίζει εδώ ιδιαίτερης ανάλυσης η περίπτωση των γκολκίπερ, των φρουρών της παρθενικής εστίας. Οι τερματοφύλακες είναι οι μόνοι παίκτες που: περιορίζονται σε μια μικρή ακτίνα δράσης, έχουν αποκλειστικά στον καταστροφικό ρόλο —συνθήκη που συγκυριακά ισχύει για τους υπόλοιπους και κυρίως για τους μπακ. Είναι τα πλέον παθητικά στοιχεία. Μοναδικό τους προνόμιο η χρήση των χεριών τους. Θα τολμούσαμε να πούμε ότι οι τερματοφύλακες συγκεντρώνουν τα θυληκά στοιχεία της ομάδας.

Όχι μόνο γιατί υπερασπίζονται την εστία που πρέπει να παραβιαστεί, όχι μόνο γιατί έχουν την δυνατότητα να είναι αποκλειστικά παθητικοί και καταστροφικοί —ποτέ δημιουργικοί— αλλά και γιατί μέσα απ' τη χρήση προνομίων —κίνηση χεριών— δημιουργούν στοιχεία αντίστασης και δυσκολίας /για την ανδεχόμενη παραβίαση/ που καθιστούν πιο ενδιαφέρουσα ακριβώς την παραβίασή της. Ανεβάζουν δηλ. τον πυρετό της σεξουαλικής εκπόρθησης, του βιασμού. Τι αξία θα 'χαν τα γκολ-ποστ χωρίς τερματοφύλακες;

Τα γκολ-ποστ χωρίς ανθρώπινο δυναμικό-υπονοούμενο για τη θυληκή παρουσία στο γήπεδο; Προς Θεού βέβαια εδώ δεν απολυτολογούμε, απλώς εκφράζουμε μια υποψία για ένα στοιχείο της δομής του ποδ/ρου· δεν υπονοούμε τίποτα για τις προσωπικότητες των γκολκίπερς —μη μας κάνει μήνυση κι ο ΠΣΑΠ.

Διακρατικές σχέσεις και ποδόσφαιρο.

Καθώς είναι φανερό πως το ποδόσφαιρο είναι ένα πρώτης τάξεως θεσμός για τη διατήρηση του υπάρχοντος συστήματος, πέρα απ' τις παραπάνω λειτουργίες 3 προσφέρει και μια ακόμη σημαντική στα κράτη: τη δυνατότητα συμβολικών πολέμων και επιδείξεων δύναμης απέναντι στα άλλα. Τι άλλο παρά τεράστιοι πόλεμοι διαφήμισης ανάμεσα στα κράτη είναι τα διεθνή τουρνουά; Όσο για τα περί της συμβολής τους στην Ειρήνη, θυμίζουμε πως μια δεκαετία περίπου πριν, ξέσπασε πόλεμος ανάμεσα στις Ονδούρες και στο Σαλβαντόρ μ' αφορμή ένα ποδοσφαιρικό ματς ανάμεσα στις Εθνικές τους ομάδες...

Βία και ποδόσφαιρο.

Το ποδόσφαιρο βασίζεται στην εξουσία. Είναι επομένως φυσικό να αναπαράγει την κυριότερη λειτουργία της: τη βία. Βία που διαχέεται τόσο στον αγωνιστικό χώρο όσο και στις κερκίδες. Πραγματικά η βία και οι σκληροί τραυματισμοί παραμονεύουν σε κάθε φάση του αγώνα —αν και λιγότερο απ' όσο σε μερικά άλλα αθλήματα όπως το ράγκμπυ, η πυγμαχία κλπ. Ένα ποσοστό βίας είναι ανεκτό και στις κερκίδες. Αρκεί βέβαια να μην εκδηλώνεται ενάντια στην αστυνομική δύναμη. Βέβαια εδώ τα πράγματα δεν είναι τόσο εύκολα ελέγξιμα για τον καπιταλισμό. Οι κερκίδες παίρνουν φωτιά για λόγους περισσότερο πραγματικούς απ' το «δίκαιο» ενός πέναλτυ. Μόνο που δεν πρόκειται παρά για τη στιγμή που το αληθινό εμφανίζεται σα στιγμή του Ψέμματος. Κι έτσι όσο δεν απελευθερώνεται απ' αυτό, εκτρέποντάς το, του ανανεώνει απλώς τα όρια λειτουργίας. Μ' αυτή την έννοια η βία των Χούλιγκανς λειτουργεί υπέρ αυτών που δημιουργούν τις αιτίες εμφάνισής της. Πάντως έστω και σαν τέτοια στιγμή —αληθινή σαν κομμάτι του ψεύτικου— περιέχει μια δυναμική που πολλές φορές αναγκάζει το κράτος να αντιπαραταχθεί απέναντί της ανοικτά. Ιδιαίτερα όταν πρόκειται για την βία της πλειοψηφίας των φιλάθλων, και όχι για μερικούς χούλιγκανς —περιπτώσεις Άργους, Μεγάρων, ΠΑΟΚ-ΜΑΤ. Για να απελευθερωθεί όμως αυτή η δυναμική χρειάζεται να συνειδητοποιήσει τις δυνατότητες που περιέχει, να αποχτήσει συνείδηση.

Κι αυτό δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο πετώντας αυτή την καθαρή πολιτική, το καθαρό θέαμα, αυτο το ποτέ παιχνίδι, το ποδόσφαιρο σε κάθε μορφή του εκεί που του αξί-

ζει: στο σκουπιδοντενεκέ της Ιστορίας. Όταν τα γήπεδα θα γίνονται πάρκα και οι κερκίδες ερείπια. Όταν ο ιπποπόταμος του βλ-αίματος των θεατών πνιγεί απ' τους ποταμούς του αίματος των αστών, όταν ο κάθε θε-ατι-ς⁴ αφεθεί στην ορμή του περήφανου άλογου που κρύβει μέσα του, τότε το ποδόσφαιρο θα πεθάνει μαζί με την κοινωνία αντάξιός εκπρόσωπος της όποιας είναι.

Σημειώσεις.

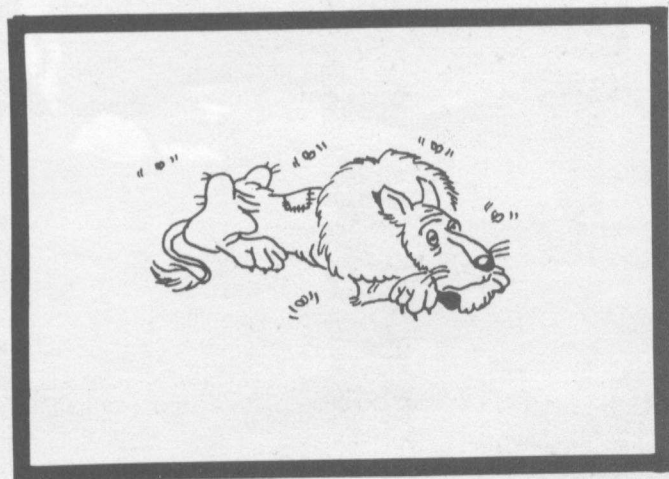
1. Το ζήτημα του ταξικού χαρακτηρισμού κάποιας κοινωνικής κατηγορίας προφανώς δεν έχει να κάνει μόνο με το ύψος των απολαών που παρέχονται σ' αυτήν. Η κοινωνική αναγνώριση —ή η έλλειψή της— του ρόλου που υποβάλλει το κάθε επάγγελμα όπως και η θέση του στη δομή των σχέσεων εξουσίας —Διεύθυνση ή απλή εκτέλεση— αποτελούν κατά την άποψή μας, 2 κριτήρια πολύ βασικότερα.

Σε σχέση άλλωστε με το συγκεκριμένο ζήτημα ακούστηκαν και διαφορετικές απόψεις στην συντακτική επιτροπή απ' αυτή του κύριου συντάκτη αυτού του άρθρου —του οποίου η θέση έχει αναπτυχθεί στο άρθρο αυτό. Καταλήξαμε στην αποδοχή της κατάθεσης αυτής της άποψης, αναγνωρίζοντας τις αδυναμίες της επιχειρηματολογίας και τον μερικό τρόπο με τον οποίο —δεν— εξαντλεί το ζήτημα. Έτσι κι αλλιώς την παραθέτουμε σαν τέτοια που είναι: υποψία, απόπειρα εκφοράς λόγου, για το συγκεκριμένο θέμα κι όχι θέση. Δεν είμαστε —κι ούτε ποτέ θα είμαστε— στο σημείο να έχουμε ολοκληρωμένη θέση επί παντός του επιστητού. Πόσο μάλλον τώρα που βρισκόμαστε στην αρχή αυτής της νέας φάσης αναζητήσεων που εκφράζεται (και) μέσα από την έκδοση της Νύχτας. Πάντως πρόκειται για ομολογία που ευχαρίστως καταθέτουμε.

2. Το ποδόσφαιρο σαν τελετή, σαν θρησκευτική τελετή είναι φυσικό να σημαδεύεται κι από ένα άλλο αρχαϊκό χαρακτηριστικό που διαπερνάει τη δομή του κραυγαλέα: τον Μανιχαϊσμό του. Το ποδ/ρο είναι ο χώρος όπου το καλό και το κακό, το θετικό και το αρνητικό, η θέση κι η αντίθεση —σα σύγκρουση αλλά ποτέ σαν ενότητα, αλληλοδιείσδυση και προοπτικά σύνθεση ή αποσύνθεση— συναντιούνται και αντιμάχονται. Η νίκη και η ήττα, το στρατόπεδο του ενός και του άλλου, είναι τόσο ξεκάθαρα διαχωρισμένα. Για μια ακόμη φορά η κυριαρχία του διαχωρισμού στο φαντασιακό επίπεδο του ποδοσφαίρου είναι τόσο τονωμένη όσο σε σχεδόν κανένα άλλο.

3. Λειτουργίες απ' τις οποίες, σε σχέση με τις δυνατότητες αφομοίωσης που κρύβουν, δεν θα πρέπει να παραλείψουμε ν' αναφέρουμε τις ιδιαιδίως ευνοϊκές προϋποθέσεις που παρέχει για μια ακίνδυνη εκτόνωση της σεξουαλικότητας των νέων, όταν αυτοί δεν περιορίζονται στο να βλέπουν ποδ/ρο αλλά ασχολούνται —έστω στην αρχή ερασιτεχνικά— μαζί του. Είναι γνωστές οι ανησυχίες που διάφοροι κύριοι εκφράζουν για τη διαφθορά της νεολαίας και τα μέσα που προτείνουν για λύση: τον αθλητισμό. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το ότι η «Κ»ΝΕ αφιέρωσε ένα απ' τα τελευταία Φεστιβάλ της στον Αθλητισμό.

4. Δυστυχώς πολλοί σύντροφοι ασχολούνται —βλέπουν και ενίοτε παίζουν— μ' αυτό το αισχρό SPOR. Με μεγάλη μας λύπη διαπιστώνουμε πως όμοιες συνήθειες έχουν τόσο ο κύριος συντάκτης του άρθρου όσο κι η πλειοψηφία της συντακτικής ομάδας αυτού του περιοδικού.

Βασικά η κυρία Μπλουμ θα ήθελε να γνωρίσει τον γαλατά.

Ο γαλατάς έγραψε σ' ένα σημείωμα: «Σήμερα μου σώθηκε το βούτυρο, δυστυχώς». Η κυρία Μπλουμ διάβασε το σημείωμα και λογάρισε, κούνησε το κεφάλι και ξαναλογάρισε, μετά έγραψε: «Δύο λίτρα, 100 γραμμάρια βούτυρο, χθες δε μου αφήσατε βούτυρο, αλλά με χρεώσατε».

Την άλλη μέρα έγραψε ο γαλατάς: «Συγγνώμη». Ο γαλατάς έρχεται το πρωί στις τέσσερις, η κυρία Μπλουμ δεν τον γνωρίζει, θα έπρεπε να τον γνωρίζει κανείς, σκέφτεται, θα έπρεπε να σηκωθεί κανείς στις τέσσερις να τον γνωρίσει.

Η κυρία Μπλουμ φοβάται μήπως ο γαλατάς είναι δυσχεστημένος μαζί της, ο γαλατάς θα μπορούσε να έχει κακή γνώμη γι' αυτή, το δοχείο της είναι καβουλιασμένο.

Ο γαλατάς γνωρίζει το καβουλιασμένο δοχείο, είναι της κυρίας Μπλουμ, παίρνει συνήθως 2 λίτρα και 100 γραμμάρια βούτυρο. Ο γαλατάς γνωρίζει την κυρία Μπλουμ. Αν τον ρωτούσαν γι' αυτή, θα έλεγε: «Η κυρία Μπλουμ παίρνει 2 λίτρα και 100 γραμμάρια, έχει ένα καβουλιασμένο δοχείο και μια γραφή που διαβάζεται εύκολα».

Ο γαλατάς είναι ήσυχος, η κυρία Μπλουμ δεν αφήνει χρέη. Κι αν συμβεί —γιατί μπορεί να συμβεί καμιά φορά— να έχει αφήσει 10 ράπες λιγότερο, αυτός γράφει σ' ένα σημείωμα: «10 ράπες λιγότερο». Την άλλη μέρα έχει τις 10 ράπες δίχως άλλο και στο σημείωμα στέκει: «Συγγνώμη». «Ανάξιο λόγου», ή «δεν πειράζει», σκέφτεται ο γαλατάς κι αν το έγραφε στο σημείωμα θα δημιουργόταν ολόκληρη αλληλογραφία. Δεν το γράφει.

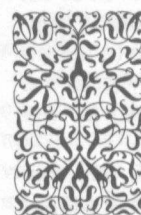
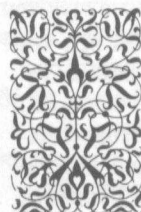
Τον γαλατά δεν τον ενδιαφέρει σε ποιον όροφο μένει η κυρία Μπλουμ, το δοχείο το αφήνει κάτω στη σκάλα. Δεν ανησυχεί, αν δεν το βρει εκεί. Στην πρώτη ομάδα έπαιζε κάποτε ένας Μπλουμ, αυτόν τον γνώριζε ο γαλατάς, και είχε μεγάλα αυτιά. Ίσως η κυρία Μπλουμ να έχει μεγάλα αυτιά.

Οι γαλατάδες έχουν μέχρι αηδίας καθαριά χέρια, ρόδινα, χοντρά και ξεπλυμένα. Η κυρία Μπλουμ το αναλογίζεται αυτό όταν βλέπει τα σημειώματά του. Ελπίζει να βρήκε τις 10 ράπες. Η κυρία Μπλουμ δε θα ήθελε να έχει ο γαλατάς κακή γνώμη γι' αυτή, ούτε να πιάσει κουβέντα με τη γειτόνισσα. Αλλά κανένας δεν γνωρίζει τον γαλατά, στη γειτονιά μας κανένας. Σ' εμάς έρχεται το πρωί στις τέσσερις. Ο γαλατάς είναι ένας από εκείνους που κάνουν το καθήκον τους. Όποιος στις τέσσερες το πρωί φέρνει το γάλα, κάνει το καθήκον του, κάθε μέρα, Κυριακές και καθημερινές. Ίσως οι γαλατάδες να μη κερδίζουν πολλά και πιθανόν να τους λείπουν συχνά χρήματα στο λογαριασμό. Οι γαλατάδες δεν είναι υπεύθυνοι που το γάλα γίνεται ακριβότερο.

Και κατά βάθος η κυρία Μπλουμ θα ήθελε να γνωρίσει το γαλατά.

Ο γαλατάς γνωρίζει την κυρία Μπλουμ, παίρνει 2 λίτρα και 100 γραμμάρια και έχει ένα καβουλιασμένο δοχείο.

(Από το ομόνυμο βιβλίο του Peter Bichsel)

για τα ναρκωτικά

- και το αλάθητο της επιστημης
- προκηρύξεις Ε.Σ.Ε.Α.Ν.
- MEDICINA DEMOCRATICA ITALY

για την ψυχιατρικη καταστολή

- τρέλα και «ιατρική» καταστολή ή κάνε πως δεν βλέπεις δεν ακούς πως δεν υπάρχουν γενικά.
- για τον ψυχιατρικό ολοκληρωτισμο
- Σεξουαλικότητες και πολιτική... για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών».

Τα ναρκωτικά

και το αλάθητο της επιστήμης
για μια άλλη αντιμετώπιση του θέματος

Το θέμα «ναρκωτικά» έχει πάρει τον τελευταίο καιρό απρόβλεπτες διαστάσεις και ιδιαίτερα ο τρόπος με τον οποίο πάει να αντιμετωπιστεί, αποκαλύπτει ότι οι περισσότεροι απ' αυτούς που μιλάνε για ναρκωτικά σε μέσα ενημέρωσης και σε μαζικούς χώρους, δεν έχουν τις απαραίτητες γνώσεις και εμπειρίες του προβλήματος. Μια πανικόβλητη πολεμική, που πηγάζει από την άγνοια του θέματος, και που στηρίζεται στην αφελή —τουλάχιστον— άποψη «πονάει δόντι κόβω χέρι» τείνει να σκεπάσει την ουσία του πράγματος, τα αίτια του και τη σωστή αντιμετώπισή του. Ψεύτικες πληροφορίες, διαστρεβλώσεις καταστάσεων και επιπόλαια συμπεράσματα, βομβαρδίζουν το κοινό, με σίγουρο αποτέλεσμα τη συσκότιση, την τρομοκράτηση και τελικά την όξυνση του προβλήματος.

Θα δώσουμε κατ' αρχή τρεις ορισμούς για την καλύτερη κατανόηση του θέματος.

—ΕΞΗ για μια ουσία, είναι η επιθυμία για τη συνέχιση της λήψης αυτής της ουσίας, χωρίς όμως να αυξάνεται η δόση ή να δημιουργείται εξάρτηση.

—ΕΘΙΣΜΟΣ Η ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ σε μια ουσία υπάρχει όταν γίνεται αναγκαία η αύξηση της δόσης αυτής της ουσίας γιατί η αρχική ποσότητα που λαμβανόταν δεν αρκεί για να φέρει αποτέλεσμα.

—ΤΟΞΙΚΟΜΑΝΙΑ είναι η κατάσταση στην οποία υπάρχει σωματική και ψυχική εξάρτηση, έντονη ανάγκη συνεχούς αύξησης των δόσεων και ο οργανισμός δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς το φάρμακο. Στην περίπτωση αυτή εμφανίζεται το σύνδρομο της στέρησης όταν διακοπεί η χορήγηση της ουσίας στον τοξικομανή.

Οι χρησμοί της ιατρικής και οι ναρκωτικές ουσίες

Οι παρενέργειες των ναρκωτικών είναι ένα από τα προβλήματα για τα οποία η παραδοσιακή ιατρική, στην προσπάθειά της να καλύψει τους πολιτικούς χειρισμούς του θέματος, έχει διατυπώσει τις πλέον αλληλογρονθοκοπούμενες απόψεις. Το γεγονός ωστόσο δεν φαίνεται να ενοχλεί τους «ειδικούς» οι οποίοι εξακολουθούν να ανέχονται και να διαιωνίζουν μια σύγχυση που οι ίδιοι δημιούργησαν. Γι' αυτό είναι απαραίτητο να διευκρινιστούν από ιατρική άποψη μερικά ζητήματα που αφορούν το τι είναι ναρκωτική ουσία πώς δράει και τι παρενέργειες έχει. Από πλευράς επιδράσεων σε σωματικό και ψυχικό επίπεδο, γνωστές σαν ναρκωτικές ουσίες, τις κατατάσσουμε σε δυό κατηγορίες:

Α. Στα παράγωγα του όπιου (οπιούχα) που περιλαμβάνουν τη μορφίνη, την ηρωίνη, και τη μεθαδόνη (αναφέρουμε τις πιο γνωστές ουσίες γιατί υπάρχουν κι άλλες).

Β. Ψυχοδελωτικά ή ψυχεδελικά που περιλαμβάνουν το L.S.D., το χασίς, τη μεσκαλίνη, τη ψιλοκυμβική και την κοκαΐνη.

Α. Οπιούχα

Τα οπιούχα συσκευάσματα θεωρούνται «σκληρά ναρκωτικά», ίσως γιατί είναι οι μόνες από τις κατηγορούμενες ουσίες που δικαιολογημένα ονομάζονται ναρκωτικές. Είναι αυτές που κατ' εξοχήν προκαλούν εθισμό και τοξικομανία. Ο κύριος και ο πιο διαδεδομένος αντιπρόσωπος αυτών των ουσιών είναι η ηρωίνη και σ' αυτήν θ' αναφερθούμε.

Η χρόνια χρήση της ηρωίνης αναπτύσσει και έξη και εθισμό και τοξικομανία. Ωστόσο η ανάπτυξη ανθεκτικότητας δεν είναι κάτι που συμβαίνει μετά από μια ένεση ηρωίνης όπως είναι πλατειά διαδεδομένο. Για ν' αναπτυχτεί εθισμός πρέπει το άτομο να κάνει για ένα σχετικά μεγάλο χρονικό διάστημα χρήση της ουσίας (περίπου 3 εβδομάδες με ένα μήνα). Απλή απόδειξη για τα παραπάνω είναι ότι άτομα που τους έγινε τρεις και τέσσερις φορές ένεση μορφίνης σε σύντομο χρόνο, δεν αναπτύξανε εθισμό (η μορφίνη χρησιμοποιείται από την ιατρική σαν αναλγητικό και έχει τις ίδιες περίπου δράσεις και παρενέργειες με την ηρωίνη).

Ο θάνατος από ηρωίνη συνήθως προέρχεται από την περίφημη OVERDOSE (μεγάλη δόση). Σε σχετικά μικρές δόσεις που εξαρτώνται και από την ανθεκτικότητα του τοξικομανούς, η ηρωίνη είναι ανεκτή από τον οργανισμό. Όμως η ίδια αυτή ανθεκτικότητα έχει σαν αποτέλεσμα την τάση συνεχούς αύξησης της δόσης. Η συνέπεια αυτής της διαδικασίας είναι για μερικούς τοξικομανείς αυτή η αυξημένη δόση κάποτε να ταυτιστεί με τη θανατηφόρα. Ο θάνατος έρχεται από ασφυξία λόγω παράλυσης του κέντρου της αναπνοής. Επίσης ο θάνατος από χρήση ηρωίνης μπορεί να προέλθει σαν απόρροια του συνδρόμου της στέρησης. Η χρόνια χρήση της ηρωίνης προκαλεί την προσαρμολογία του οργανισμού και των λειτουργιών του στην παρουσία της ουσίας. Τα κύτταρα και οι ιστοί του σώματος γίνονται ναρκομανή και κάθε στέρηση της ουσίας έχει σαν συνέπεια την αντίδραση του οργανισμού που εκφράζεται με το σύνδρομο. Οι αντιδράσεις αυτές ξεκινούν με χασμουρητά, δακρύρροια, ρινόρροια, ιδρώτες, τρεμούλες και αύξηση της θερμοκρασίας και μπορούν να καταλήξουν σε ταχύπνοια, διάρροια, εμετούς και ακόμα και στο θάνατο. Τα συμπτώματα αυτά διαρκούν 10 μέρες περίπου και είναι κυριολεκτικά αφόρητα τόσο ψυχικά όσο και σωματικά.

Β. Ψυχεδελικά

Οι ουσίες αυτές είναι και οι περισσότερο παρεξηγημένες. Εξ αιτίας της νόμιμης καταδίωξής τους από κοινού με τα οπιούχα και των διαστρεβλωτικών δημοσιευμάτων του τύπου, η κοινή γνώμη, τα θεωρεί εξ ίσου καταστρεπτικά και επικίνδυνα με την ηρωίνη. Ωστόσο οι «εμπειρογνώμονες» πέρα από την όποια τοποθέτησή τους στο πρόβλημα των ναρκωτικών έχουν ακριβώς την αντίθετη άποψη. Γράφει ο καθηγητής Λογαράς:

—«Ο οργανισμός δεν φαίνεται να εθίζεται σ' αυτό (δηλαδή το χασίς διότι η δόσις του δεν χρειάζεται να αυξηθεί)».

—«Το χασίς είναι εντελώς ΑΤΟΞΙΚΟ και πρόκειται να προκαλέσει μόνο ψυχική εξάρτηση».

—«Ο οργανισμός δεν εθίζεται στη μεσκαλίνη».

Ενώ ο Μ. KEELER γράφει το 1969:

—«Κανείς δε συναντά ανάπτυξη εθισμού απέναντι στην κανάβη».

—«Η πλειονότητα των καπνιστών εγκατέλειψε αυτή τη συνήθεια χωρίς σύνδρομο στέρησης. Κανείς δεν εμφάνισε πραγματική φυσική εξάρτηση και κανείς δεν είχε την τάση να αυξήσει τη δόση. Οι περισσότεροι, έχοντας στη διάθεσή τους όση κανάβη ήθελαν, έτειναν να είναι εξαιρετικά μετριοπαθείς στη χρήση της ή ακόμα να ελαττώσουν τη δόση τους».

—«Οι αμφεταμίνες και το L.S.D. προκαλούν σφοδρή επιθυμία προς κατάχρηση καθώς και ανάπτυξη της ανθεκτικότητας, δεν αναπτύσσουν όμως σωματική εξάρτηση».

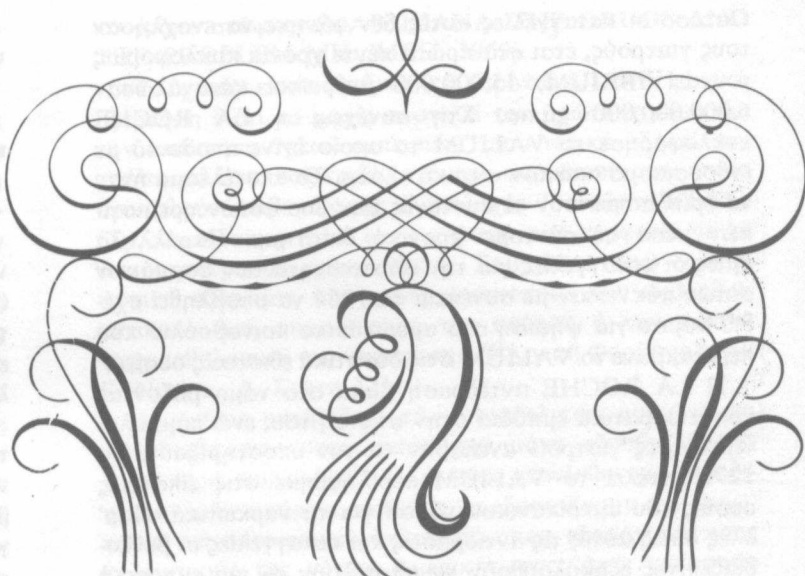
Άνθρωποι που χρόνια έχουν ασχοληθεί με το L.S.D. όπως ο γιατρός Αθ. Καυκαλίδης και ο Γ. Οικονομέας, συμφωνούν ότι δεν προκαλεί εθισμό και στις συνηθισμένες δόσεις δεν είναι τοξικό.

Δηλαδή, αντίθετα μ' ό τι γενικά πιστεύεται, οι ψυχεδελικές ουσίες δεν προκαλούν σωματική εξάρτηση ούτε σύνδρομο στέρησης. Ουσιαστικά λοιπόν δεν υπάρχει κανένας ιατρικός λόγος να κατατάσσονται στις ναρκωτικές ουσίες γιατί δεν έχουν κανένα χαρακτηριστικό των ναρκωτικών ουσιών. Κίνδυνοι από αυτές τις ουσίες υπάρχουν μόνο σε περιπτώσεις μεγάλων δόσεων οπότε το άτομο χάνει κάθε αίσθηση της πραγματικότητας και δεν μπορεί να προστατέψει τον εαυτό του. Αυτό όμως δε σημαίνει τίποτα εφ' όσον οποιοδήποτε φάρμακο σε μεγάλη δόση μπορεί να γίνει θανατηφόρο. (Η τόσο αθώα φαινομενικά ασπιρίνη έχει χρησιμοποιηθεί συχνά σα μέσο αυτοκτονίας).

Παρενέργειες γενικά από τη χρήση των ουσιών αυτών δεν αναφέρονται εκτός από την πολύ σχετική άποψη ότι το L.S.D. μπορεί να προκαλέσει σχιζοφρένεια.

Η κοκαΐνη επίσης προκαλεί τόση εξάρτηση όση και η... νικοτίνη ενώ σα μόνος κίνδυνος αναφέρεται η διάτρηση του ρινικού διαφράγματος από την εισπνοή της.

Ένας λόγος που αναφέρεται σα δικαιολογία για την απαγόρευση των ψυχεδελικών είναι ότι αποτελούν τον πρώτο σταθμό που οδηγεί τελικά στη χρήση άλλων επικίνδυνων τοξικομανιογόνων φαρμάκων. «Αν σκεφτούμε όμως», λένε οι MEYERS, «ότι κανάβη καταναλώνουν εκατομμύρια άνθρωποι σ' όλο τον κόσμο (ένας αριθμός που συνεχώς μεγαλώνει) ενώ η κατανάλωση ηρωίνης περιορίζεται σε 100.000-200.000 ανθρώπους (ένας αριθμός που δεν αυξάνει αντίστοιχα) καμιά συσχέτιση και κανένα πρόβλημα από την κάναβη στα βαρύτερα ναρκωτικά δεν μπορεί να υποστηριχτεί». (MEYERS 1974).

Οι εξαιρέσεις του νόμου περί ναρκωτικών και τα δόγματα της επιστήμης

Η τεχνοκρατική αντίληψη της ιατρικής που σαν συνέπεια έχει την άρνησή της να αντιμετωπίσει τις κοινωνικές σχέσεις σαν αιτιολογικό παράγοντα της ασθένειας, την καταδίκασε σε αδιέξοδο. Οι μέθοδοί της αδυνατούν να δώσουν τη λύση στις κύριες σύγχρονες ασθένειες (καρδιοπάθειες, καρκίνος, ψυχασθένειες) και οι γιατροί αμήχανοι, έχουν μετατραπεί σε αποτυχημένους μπαλωματήδες ανθρώπινων σωμάτων.

α) Ψυχοφάρμακα

Ειδικά στην περίπτωση των ονομαζόμενων «ψυχασθένειων» η εφαρμογή των κλασικών μεθόδων της ιατρικής δεν έφερε κανένα αποτέλεσμα. πέρα από το να αυξήσει τον αριθμό των εγκλεισμένων στα ψυχιατρικά άσυλα. Η χειρουργική θεραπεία (λοβοτομή) και η εξ ίσου βάρβαρη μέθοδος του εγκλεισμού σταδιακά εγκαταλείπονται, ενώ οι ψυχίατροι εγκλωβισμένοι μέσα σ' αυτή την ίδια λογική τους αδυνατούν να προτείνουν κάτι καινούργιο. Έτσι η «θεραπεία» δια ψυχοφαρμάκων παραμένει το τελευταίο όπλο της ψυχιατρικής στην προσπάθειά της να καταστείλει την ψυχική ασθένεια. Οι ψυχίατροι όλου του κόσμου —αρνούμενοι να αποδεχτούν την ολοκληρωτική αποτυχία του κλάδου τους— βρέθηκαν στη δυσάρεστη θέση του απολογητή των ψυχοφαρμάκων.

Το γεγονός παίρνει τραγικές διαστάσεις από τη στιγμή που έγινε φανερό ότι ένας μεγάλος αριθμός αυτών των συσκευασμάτων προκαλεί τοξικομανία». Ωστόσο ενώ οι παρενέργειες αυτές είναι γνωστές στους ιατρικούς κύκλους αυτοί θεώρησαν καθήκον τους να αποσιωπήσουν —όταν δεν γινόταν πια να διαψεύσουν— το γεγονός.

Από το 1961 κιάλας ήταν γνωστό ότι οι βενζοδιαζεπίνες —κατηγορία ηρεμιστικών φαρμάκων— έχουν εθιστικές ιδιότητες. Στις ουσίες αυτές υπάγονται το LIVIBRIUM, το VALIUM, το MOGADON, το STEDON, φάρμακα που κατασκευάζονται στα εργαστήρια της LA ROCHE.

Ωστόσο οι καταγγελίες αυτές δεν φάνηκε να ενοχλήσαν τους γιατρούς, έτσι στα πρώτα πέντε χρόνια κυκλοφορίας του LIVIBRIUM, 15.000.000 άνθρωποι κατανάλωσαν 6.000.000.000 χάπια. Στη συνέχεια η LA ROCHE κυκλοφόρησε το VALIUM το οποίο έγινε αποδεκτό με ενθουσιασμό από τον ιατρικό κλάδο. Το αποτέλεσμα ήταν να τριπλασιαστούν οι συνταγές των δυο αυτών ηρεμιστικών μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα. Παράλληλα όμως οι καταγγελίες για την εθιστικότητα των φαρμάκων αυτών πυκνώσαν με συνέπεια το 1964 να υποβληθεί σχέδιο νόμου για ψήφιση στο αμερικάνικο κοινοβούλιο που περιλάμβανε το VALIUM στις δυνητικά εθιστικές ουσίες.

Η LA ROCHE αντέδραση βίαια στο νόμο βάζοντας γραφειοκρατικά εμπόδια στην ψήφισή του, ενώ πάμπολοι «ερευνητές γιατροί» ανέλαβαν να την υποστηρίξουν. Το 1970 εντέλει το VALIUM περιλήφθηκε στις εθιστικές ουσίες του αμερικάνικου νόμου για τα ναρκωτικά. Παρ' όλες όμως αυτές τις αντιδράσεις και καταγγελίες οι βενζοδιαζεπίνες εξακολουθούν να αποτελούν τα πιο εμπορικά φάρμακα της LA ROCHE χωρίς φυσικά τη συμπαράσταση του ιατρικού κλάδου.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα στον ελλαδικό χώρο είναι αυτή του καθηγητή Λογαρά συμφωνώντας μ' αυτή τη τακτική συγκάλυψης του προβλήματος, στο σύγγραμά του της φαρμακολογίας παραλείπει να αναφέρει την εθιστικότητα στις παρενέργειες των φαρμάκων αυτών...

β) Βαρβιτουρικά

Μια άλλη κατηγορία φαρμάκων, εξ ίσου υπόπτων είναι τα βαρβιτουρικά υπνωτικά. Εδώ υπάγονται τα δημοφιλέστατα LUMINAL, VERONAL και MANDRAX. Οι Γ. Νικήτας - Α. Γιώτης στο βιβλίο τους «Κλινική Φαρμακολογία» αναφέρουν —«Η βαρβιτουρική δηλητηρίαση είναι η συχνότερη φαρμακευτική δηλητηρίαση τόσο γιατί τα βαρβιτουρικά έχουν μεγάλη διάδοση όσο και γιατί μπορεί να προκαλέσουν μια συγχυτική κατάσταση στο άτομο... με αποτέλεσμα να μην θυμάται εάν έλαβε και πόσα δίσκια. Τα βαρβιτουρικά τοξικομανιογόνα και η στέρησή τους σε εθισμένο άτομο συνεπάγεται την εμφάνιση του σύνδρομου της στέρησης. Εκτός απ' αυτό είναι από τα φάρμακα που έχουν τις περισσότερες παρενέργειες. Μπορούν να προκαλέσουν από υπνηλία έως αλλεργικές εκδηλώσεις (εξανθήματα, οίδημα βλεφάρων κ.λπ.) καθώς και μεγαλοβλαστική αναιμία. Ωστόσο αυτές οι παρενέργειες δεν εμπόδισαν τα βαρβιτουρικά να είναι «τα φάρμακα εκείνα του 20ου αιώνα στα οποία έχει σημειωθεί η μεγαλύτερη κατάχρηση». (Γ. Λογαράς).

Το 1961 στις ΗΠΑ η παραγωγή βαρβιτουρικών έφτασε στους 500 τόνους. Παραγωγή αρκετή για καθημερινή χρήση βαρβιτουρικών από 10.000.000 ανθρώπους. Χαρακτηριστικό είναι ότι 2.500 βαρβιτουρικά παράγωγα κατασκευάστηκαν, ενώ σήμερα μόνο 50 απ' αυτά χρησιμοποιούνται θεραπευτικά. Ας αναλογισθούμε τους δυστυχημένους που υπήρξαν καταναλωτές και πειραματόζωα ταυτόχρονα των 2.450 αυτών κατασκευασμάτων, που αργότερα αποσύρθηκαν σαν ακατάλληλα. Παρ' όλα αυτά τα βαρβιτουρικά και σήμερα εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά εμπορικά φάρμακα και ο μόνος περιορισμός που μπήκε στην κυκλοφορία τους είναι να δίνονται «κατόπιν συνταγής γιατρών».

Βλέπουμε λοιπόν ότι τα πιο δημοφιλή φάρμακα στην εποχή μας έχουν δυο κοινά χαρακτηριστικά:

1. Είναι κατασταλτικά, δηλαδή καταστέλουν κάποιες ψυχικές λειτουργίες,
 2. Είναι εθιστικά.
- Αυτές οι δυο ιδιότητες σε συνδυασμό ίσως αποτελούν και το μυστικό της επιτυχίας τους.

γ) Αλκοόλ - Τσιγάρο - Καφές

Τρεις ακόμα τοξικότερες απολαύσεις που χαιρόμαστε νόμιμα. Οι θάνατοι από τη χρήση αλκοόλ και νικοτίνης (κύρωση του ήπατος, καρκίνος του πνεύμονα, παγκρεατίτιδα, αγγειοπάθειες - νόσος BURGEK, αθηροσκλήρωση) ετησίως είναι πολύ περισσότεροι από αυτούς που προκαλούνται από τη χρήση ναρκωτικών.

«...ενώ η κατάχρηση του οινοπνεύματος, του καπνού, των υπνωτικών κλπ. βλάπτει και το άτομο και την κοινωνία ταύτα δεν περιλαμβάνονται εις τα ναρκωτικά, διότι η βλάβη δεν είναι αρκετά σοβαρή» (Γ. Λογαράς φαρμακολογία τόμος —β— σελίδα 500). Ας μείνουμε λοιπόν ήσυχοι «βλάβη δεν είναι αρκετά σοβαρή» κατά τον ακαδημαϊκό κύριο Λογαρά και ας συνεχίσουμε γαλήνεια πλέον να απολαμβάνουμε τις μικρές αυτές χαρές της ζωής...

Υγεία - Εξουσία - Παραγωγικότητα

Αν δούμε κάπως αντικειμενικά το ζήτημα, η τοξικομανία πολύ λιγότερο έχει να κάνει με τις νομικά θεωρούμενες ναρκωτικές ουσίες και πολύ περισσότερο με τα φάρμακα που κυκλοφορούν στο εμπόριο, ωστόσο οι πρώτες διώκονται από το νόμο ενώ οι δεύτερες κυκλοφορούν ελεύθερα. Για να ερμηνευτεί το γεγονός αυτό χρειάζεται μια μικρή αναφορά στο τι εννοούμε με το όρο υγεία.

Η υγεία δεν είναι μια έννοια απόλυτη, όπως προσπαθούν να μας πείσουν οι καθηγητές μας. Σε κάθε ιστορικά διαμορφωμένη κοινωνία ορίζεται εντελώς διαφορετικά, αφορά την ικανότητα του ατόμου να συμμετέχει ενεργά στις δραστηριότητες ανάπτυξης και αναπαραγωγής της κάθε συγκεκριμένης κοινωνίας. Ικανότητα που καθορίζεται από τη σωματική και ψυχολογική κατάσταση του κάθε ατόμου. Έτσι το πρότυπο υγείας είναι διαφορετικό σε μια φυλή ινδιάνων και διαφορετικό στη σύγχρονη καπιταλιστική κοινωνία. Με την έννοια αυτή η τοξικομανία δεν είναι πρόβλημα για την υπάρχουσα κοινωνία, αυτή καθ' αυτή, παρά μόνο στο βαθμό που επιβάλλει στα άτομα μια τέτοια σωματική και ψυχική κατάσταση που είναι ασύμβατη με το κοινωνικό καθορισμένο τρόπο υγείας. Ο εθισμός στα βαρβιτουρικά και τις βενζοδιαζεπίνες —εθισμός που αφορά πολύ μεγαλύτερο αριθμό ατόμων από αυτό που αφορά την ηρωίνη— δεν υπαγορεύει συμπεριφορά που να υπονομεύει άμεσα αυτό το πρότυπο. Ο τοξικομανής αυτών των φαρμακευτικών συσκευασμάτων απλώς εμφανίζει μια υπέρμετρη παθητικότητα και ανεκτικότητα απέναντι στα εξωτερικά ερεθίσματα —κατάσταση καθ' όλα ανεκτή από την καπιταλιστική κοινωνία και συγχρόνως μπορεί να εργάζεται. Επομένως μπορεί να θεωρείται «υγιής» άσχετα αν χρειάζεται μερικά VALIUM ημερησίως για να συνεχίσει να λειτουργεί με αυτόν τον κοινωνικά αποδεκτό τρόπο. Αντίθετα ένα «νευρωτικό» άτομο μπορεί να είναι ανίκανο να εργαστεί και συγχρόνως ανυπόφορο για την οικογένειά του. Σήμερα η ύπαρξη και η διαίωσις του συστήματος είναι ταυτισμένη με την κατάλυση (από μέρους του) κάθε έννοιας ανθρώπινης ατομικότητας. Η

εξουσία διεισδύει και παραβιάζει τα πάντα ακόμα και αυτό το υποσυνείδητο των ανθρώπων με μια βιαιότητα πρωτοφανή στην ιστορία.

Το αντίτιμο αυτής της διαδικασίας είναι τα εκατομμύρια των «ψυχολογικά προβληματικών» ατόμων που συνεχώς πληθαίνουν. Ωστόσο και γι' αυτούς το σύστημα είχε έτοιμη τη «λύση». Αυτή θα μπορούσε να είναι το ψυχιατρικό άσυλο ή μια γερή δόση ψυχοφαρμάκων ή και τα δυο μαζί. Αν πάρουμε υπ όψιν μας ότι ο ασθενής του άσylum και αντιπαραγωγικός είναι και κοστίζει οικονομικά στο κράτος, η φαρμακευτική θεραπεία (βλέπε καταστολή) είναι σαφώς προτιμότερη και φθηνότερη. Οι παρανέργειες των φαρμάκων αυτών, μαζί και η τοξικομανία αξίζει τον κόπο να παραβλεθούν μπροστά στο «όφελος» που προκύπτει απ' τη χρήση τους. Η μαζική δηλητηρίαση του πληθυσμού μέσω των συσκευασμάτων αυτών για την οποία είναι κύρια υπεύθυνοι οι γιατροί, είναι το κόστος για τη διατήρηση της κοινωνικής γαλήνης που απειλείται από τους ψυχασθενείς.

κό τρόπο σκέψης» (MARIJUANA, THE DRUGS AND THE PROBLEM MIL. MED. 1969).

«Το χασίς είναι ατοξικό και προκαλεί μόνο ψυχική εξάρτηση διότι το χασίς αποτελεί τον πρώτο σταθμό για την απόκτηση «νέων εμπειριών» που τελικά οδηγεί στη χρήση άλλων τοξικομανιογόνων φαρμάκων, τα οποία προκαλούν σοβαρότερες διαταραχές (οπιούχα, L.S.D.). (Το συμπέρασμα αυτό είναι σχετικότατο σύμφωνα με τα όσα αναφέρουμε προηγούμενα. Σημ. δικιά μας) διότι η ψυχική εξάρτηση στο χασίς μονιμοποιεί την ιδιόρρυθμη αντικοινωνική συμπεριφορά του ατόμου ή την πιθανή ψυχοπαθολογική του υπόσταση». (Κλινική Φαρμακολογία Γ. Νικήτα. Α. Γιώτη Σελ.).

«Η χρήσις αυτή (δηλ. των ψυχεδελικών ουσιών) και γενικότερα των ναρκωτικών όχι μόνο εξασθενούν το χαρακτήρα του ατόμου αλλά όπως ετονίσθη υπό πολιτικών ανδρών υπάρχει κίνδυνος να εξαφανίσουν τον ευρωπαϊκό και αμερικάνικο πολιτισμό όπως εξαφάνισαν τους πολιτισμούς της νότιας Αμερικής, της Άπω και εγγύς

Ναρκωτικά · Κοινωνική συμπεριφορά · Κρατική καταστολή

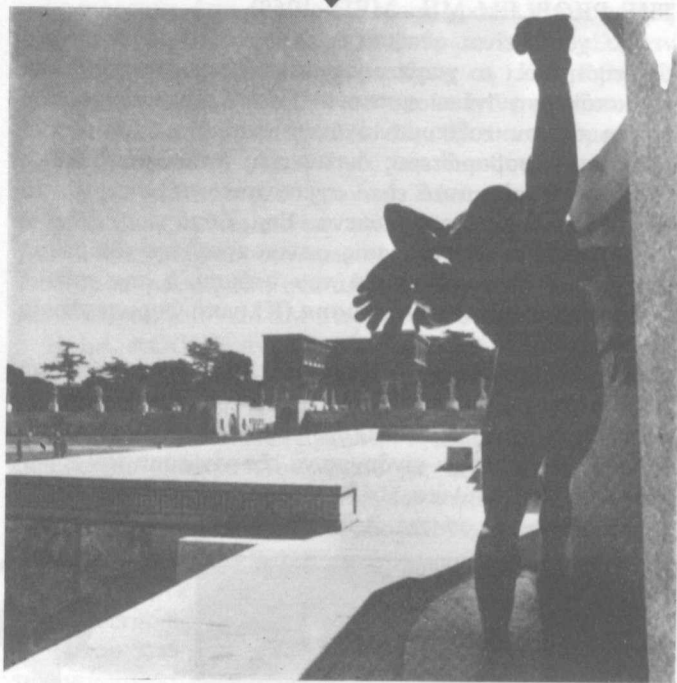
Ένας λόγος εξ ίσου σοβαρός που στη δυτική κοινωνία φοβούνται την κάναβη, είναι ότι στις συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες της ύψης, όπου η ζωή κατευθύνεται από την αύξηση της παραγωγικότητας, η αίσθηση της ανεξαρτησίας και του αυτοκομφορμισμού που προκαλεί το χασίς, κλονίζει την εμπορευματική - αλλοτριωτική δομή των αναπτυσσόμενων και ανεπτυγμένων βιομηχανικών κρατών.

Ο καθηγητής Κ. Μοίρας τονίζει: «ο καπνιστής χασίς είναι ικανοποιημένος με τον εαυτό του και έτσι δεν κάνει καμιά προσπάθεια να καλυτερέψει σαν σπουδαστής ή σαν εργαζόμενος. Σιγά - σιγά γλιστρά έξω από τα καθήκοντά του και τις ευθύνες του, αλλά νομίζει ότι έχει δίκιο, δέχεται τον εαυτό του όπως είναι και φυσικά δεν συμμορφώνεται με τις γνώμες και υποδείξεις του προϊστάμενου του, του δασκάλου του ή του διευθυντή του» (DRUGS AND YOUTH CH. THOMAS PUBL. 1969), και ο Σ. Δαμιανόκος: «Η χρήση της κάναβης δημιουργεί απόρριψη κάθε εξουσίας, περιφρόνηση της ιεραρχίας, ειρηνισμό, αδιαφορία στις προοπτικές κοινωνικής ανόδου ζωής πλάνητα και τάση απόλαυσης της άμεσης στιγμής» (Κοινωνιολογία του Ρεμπέτικου) και ο ZUNIN «Η κάναβη αναπτύσσει συμβατι-

Ανατολής» και αλλού ο ίδιος συνεχίζει «Αι συνέπειες του καπνίσματος μαριχουάνας δεν αφορούν εις την βράχυνσιν της ζωής του ατόμου, όσο εις την χαρακτηριστική ηθικού αυτού κατάπτωση. Ο άνθρωπος γίνεται τελείως εγωκεντρικός σκεπτικός μόνο για τον εαυτό του, παραμελεί την εργασία του και λησμονεί τα υποχρεώσεις του έναντι των άλλων συναδέλφων του» (Λογαράς «Φαρμακολογία» Θεσσαλονίκη 19).

Αναφέρουμε τις «κοινωνιολογικές παρατηρήσεις» κάποιων κοινωνικά καταξιωμένων εμπειρογνομόνων αναφορικά με το χασίς το οποίο όπως και οι ίδιοι παραδέχονται είναι εντελώς ΑΤΟΞΙΚΟ και «η χρήσις του δεν αφορά τη βράχυνση της ζωής του ατόμου». Η ποιότητα και ο τόνος των αντίστοιχων παρατηρήσεών τους όσον αφορά τα οπιούχα είναι παρόμοιος, ενισχυμένος από το γεγονός ότι οι ουσίες αυτές προκαλούν και κάποιες σωματικές και εγκεφαλικές βλάβες. Το δέος των εμπειρογνομόνων υπέναντι στο χασίς και τα λοιπά ναρκωτικά οφείλεται στον πραγματικό ή πλασματικό φόβο τους ότι υπαγορεύουν κάποια αντικοινωνική συμπεριφορά στους χρήστες.

Οποσδήποτε δεν οφείλεται στην τοξικομανιογόνο επίδραση μερικών απ' αυτά (π.χ. ηρωίνη) γιατί η καταδίκη τους δεν αφορά μόνο τα εθιστικά αλλά και τα μη εθιστικά όπως το χασίς ή το L.S.D. Αν ο ζήλος τους για την υγεία του κοινού ήταν τόσο μεγάλος θα ήταν υποχρεωμένοι να

καταγγείλουν και τα ψυχοφάρμακα, που πολλά απ' αυτά προκαλούν τοξικομανία, ενώ όλα τους συνολικά φοιτοποιούν τον άνθρωπο και έχουν αναρίθμητες παρενέργειες. Το πρόβλημα, λοιπόν είναι κατά τους επιστήμονες στην αντικοινωνική συμπεριφορά. Είναι γεγονός ότι οι ομάδες ανθρώπων που καταναλώνουν συστηματικά ναρκωτικά εμφανίζουν αδυναμία ή άρνηση (ανάλογα) προσαρμογής στις υπάρχουσες κοινωνικές συνθήκες. Οι μαύροι και γενικά οι έγχρωμοι, το LUBEN προλεταριάτο και ο υπόκοσμος, τα κινήματα αμφισβήτησης και νεολαίας αποτελούν ένα επικίνδυνο πλήθος «απροσάρμοστων» για τις δυτικές χώρες.

Το ποικιλόχρωμο αυτό πλήθος καταναλωτών «ηδονιστικών ουσιών» έχει σαν κοινό παρανομαστή μια αντίθεση με το κράτος και την κατεστημένη ηθική. (Άσχετα με το αν αυτή η αντίθεση αποτελεί συνειδητή ή ασυνειδητή επιλογή των ανθρώπων αυτών). Είναι μαζί με τους ψυχασθενείς και τους φυλακισμένους ο εσωτερικός εχθρός των κοινωνιών αυτών, οι σύγχρονοι αιρετικοί που γλύστρησαν στο περιθώριο και αγνοούν τις κατεστημένες αξίες και τους νόμους. Είναι το φόβητρο που κραδαίνει η εξουσία προκειμένου να αποσπάσει τη λαϊκή συναίνεση για τις επιλογές της. Το μίσος που οφείλει να τρέφει η κοινωνία απέναντι σ' αυτές τις μειονότητες εκφράζει το ρατσισμό της εποχής μας. Η εκδικητική δικαιοσύνη —που κάθε άλλο παρά τυφλή είναι— δίνει υλικό αντίκρισμα σ' αυτόν τον ρατσισμό. Τα όργανα της τάξης —που βρίσκονται υπό τας διαταγές της— καταδιώκουν αλύπητα με ποικίλες προφάσεις κάθε αντικοινωνικό στοιχείο.

Η επιστήμη θεώρησε πως για τη διογκούμενη «αντικοινωνική» —και γιατί όχι «αντεθνική» και «ξενόφερτη» κατά ΚΝΕ συμπεριφορά των καιρών μας ευθύνονται οι ναρκωτικές ουσίες. Ωστόσο δεν είναι οι ουσίες αυτές καθ' αυτές που προκαλούν την καταδικαστέα συμπεριφορά.

«Πολλοί απ' αυτούς που καταναλώνουν κάνναβη είναι άνθρωποι πεινασμένοι, άρρωστοι, απελπισμένοι, νικημένοι απ' τη ζωή, που προσπαθούν μέσα απ' αυτό το φτηνό φάρ-

μακο να ελαφρύνουν το βάρος μιας αβάσταχτης διαφορετικά, πραγματικότητας. Και έτσι δεν είναι κανείς σίγουρος για το τι έρχεται πρώτο, το φάρμακο δηλαδή ή η κατάθλιψη και η διαφοροποίηση της προσωπικότητας». Τα ίδια ερωτήματα γεννούν και οι έρευνες πάνω σε αμερικανούς καπνιστές στο μέτρο που οι τελευταίοι ζουν μέσα σε σοβαρές ψυχολογικές συγκρούσεις και κατάθλιψη, πολύ πριν αρχίσουν να καταναλώνουν κάνναβη». Οι μαύροι και οι τριτοκοσμικές μειονότητες, θύματα της ίδιας τους της κουλτούρας μέσα στις δυτικές κοινωνίες, έδειξαν μια πρωτοφανή αδυναμία προσαρμογής στους καπιταλιστικούς ρυθμούς ανάπτυξης των χωρών αυτών. Η πολιτιστική τους κληρονομιά διαποτισμένη από μια φιλοσοφική θεώρηση ριζικά διαφορετική από την καρτεσιανή λογική της δύσης μας δίνει και τη δυνατότητα ερμηνείας της «αντικοινωνικής» συμπεριφοράς των μειονοτήτων αυτών. Αντίκανον να εξηγήσουν την πραγματικότητα που τους περιβάλλει με βάση το δικό τους τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες τους, ξένοι μέσα σε ξένες και εχθρικές κοινωνίες, με τη διαφορετικότητά τους να τονίζεται από το χρώμα του προσώπου τους, σπρώχτηκαν στην εξαθλίωση, την υποαπασχόληση και τον υποσιτισμό. Η κάνναβη και οι άλλες ουσίες ήταν το μέσο για να απαλυνθεί αυτή η πραγματικότητα.

Τα ναρκωτικά και η πορνεία υπήρξαν τα πλέον ιδεατά προσχήματα για να εξαπολυθεί μια πρωτοφανής καταπίεση ενάντια σ' αυτούς τους ανθρώπους. Στόχος της καταστολής η ισοπέδωση και η καταστροφή κάθε «διαφορετικού» στοιχείου του ψυχισμού των ανθρώπων αυτών, η δια της βίας υποχρέωσή τους να ενστερνιστούν τις αρχές της καταστημένης αντίληψης. Αποτέλεσμα η αφομοίωσή τους από το σύστημα και η εξοικονόμηση φτηνών εργατικών χεριών για τις βιομηχανίες. Αλήθεια ποιος νοιάζεται για τους μαύρους.

Ανάλογη μεταχείριση είχαν και άλλες κοινωνικές ομάδες, που έδωσαν στις δραστηριότητές τους κάποιες πολιτικές προεκτάσεις και ταυτίστηκαν δίκαια ή άδικα με τις ναρκωτικές ουσίες.

Οι ανά τον κόσμο δραστηριότητές τους, αλλά και με πρόσχημα το νόμο Δίωξης ναρκωτικών. Ας θυμηθούμε εδώ μια ελληνική ιστορία. Πριν μπουν τα ΜΑΤ στα κατηλειμένα σπίτια της Αθήνας, ο τύπος σύσωμος (αριστερός και δεξιός) είχε οργανώσει μια πρωτοφανή υστερία ενάντια στους καταληψίες με πρόφαση τα ναρκωτικά που υποτίθεται ότι διέδιδαν. Μετά από αυτό η κοινή γνώμη δέχτηκε με ανακούφιση το «ξερίζωμα αυτού του καρκινώματος» από την αστυνομία, ενώ συγχρόνως η νέα σοσιαλιστική κυβέρνηση έμπραχτα αποδείκνυε στους νεοέλληνες ψηφοφόρους της, το πόσο αποφασισμένα ήταν διατεθειμένη να υπερασπίσει τις ηθικές αξίες.

Η αντικοινωνική νεολαία της δύσης (Βερολίνο, Άμστερνταμ, Ζυρίχη), ο διογκούμενος αριθμός των ανέργων και οι λοιπές μειονότητες (γυναίκες, ομοφυλόφιλοι μετανάστες) που διαρκώς ριζοσπαστικοποιούνται, διαγράφουν ένα φανταστικό ή πραγματικό κίνδυνο στον ήδη συνεφιασμένο ουρανό του καπιταλισμού. Και ο φόβος των «διοικούντων» είναι πραγματικός όσο πραγματική είναι η καταστολή που έχουν εξαπολύσει. Η πολιτική στάση που κρατά η εξουσία απέναντι στα ναρκωτικά συσχετίζεται με την προσπάθειά της για την καταστολή των κινήματων αυτών με τους δυο γνωστούς τρόπους: α) άμεση και βίαιη καταπίεση και β) αφομοίωση. Και στις δυο αυτές ταχτικές μπο-

ρούν να εξυπηρετήσουν τα ναρκωτικά. Στον Ελληνικό τύπο έχουν εμφανισθεί κατά καιρούς καταγγελίες τοξικομανών για την ανάμιξη της Αστυνομίας στο κύκλωμα πώλησης ηρωίνης ΝΕΑ 20/1/82, και 18/1/82, επίσης ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ 27/11/81 και 28/11/81.

Η προώθηση της ηρωίνης από το κράτος στα κυκλώματα της νεολαίας που είναι δυνητικά ριζοσπαστικά αποσκοπεί στην παθητικότητα και εξουδετέρωσή τους. Η εικόνα του τοξικομανούς που προβάλεται από τα μέσα ενημέρωσης δεν είναι τόσο δημιουργήμα της ναρκωτικής ουσίας αλλά πολύ περισσότερο κάποιων κοινωνικών σχέσεων μέσα στις οποίες εγκλωβίζεται ο χρήστης. Ειδικά στην περίπτωση της ηρωίνης που είναι εθιστικότατη, ο τοξικομανής μπλέκεται σε ένα φαύλο κύκλο από όπου η έξοδος είναι δύσκολη αν όχι αδύνατη. Το οικονομικό πρόβλημα που δημιουργεί η ανάγκη της καθημερινής δόσης, συναναστροφή με τα ανάλογα κυκλώματα και η περιθωριοποίηση, σπρώχνουν τον ηρωινομανή σε μια εξωθλιωμένη ζωή, όπου η μόνη φωτεινή διέξοδος και μόνη απασχόληση συγχρόνως είναι η ηρωίνη.

Κυριαρχεί σήμερα η άποψη ότι ο ηρωινομανής είναι καταδικασμένος σε θάνατο, εξ αιτίας της ουσίας που χρησιμοποιεί. Θα ήταν περισσότερο αληθινό να λέγαμε ότι η κοινωνία σήμερα καταδικάζει σε θάνατο τους ηρωινομανείς. Και αυτό γιατί η χρόνια χρήση της ηρωίνης όταν ο ηρωινομανής φροντίζει γενικά την υγεία του και δεν εκθέτει τον εαυτό του σε κινδύνους της OVERDOSΗ και του στερητικού σύνδρομου, σε οργανικό επίπεδο παρουσιάζει μόνον χρόνια δυσκοιλιότητα, μύση και κάποια καταβολή του οργανισμού. Η άγνοια επομένως των κινδύνων της χρήσης της ουσίας σε συνδυασμό με τις κακές συνθήκες διαβίωσης και το άγχος της παρανομίας, οδηγούν τους ηρωινομανείς στο θάνατο. Όταν όμως το ζήτημα των ναρκωτικών είναι ταμπού η γνώση προνόμιο των ειδικών και η ζωή της πλειονότητας των ηρωινομανών άθλια. Λόγω της καταδίωξης της αστυνομίας είναι λογικό οι θάνατοι αυτοί να αυξάνονται. Μάλιστα τα λαϊκά στρώματα έχουν το προνόμιο να εμφανίζουν το μεγαλύτερο ποσοστό θανάτων, παρόλο που η χρήση της ηρωίνης είναι «αταξική». Αυτό για δύο λόγους: 1) Γιατί η ηρωίνη που πουλιέται στις λαϊκές συνοικίες είναι συχνά νοθευμένη με άλλες επικίνδυνες ουσίες και κατά συνέπεια χειρότερης ποιότητας και φθηνότερη και 2) γιατί στα λαϊκά στρώματα η άγνοια και η σύγχυση πιο διαδεδομένες ενώ συγχρόνως το οικονομικό πρόβλημα του φτωχού ηρωινομανή τον εκθέτει συχνά στις συνέπειες του στερητικού συνδρόμου. Όταν 1 GR ηρωίνης τιμάται 10.000 έως 20.000 δραχ., δεν πρέπει να είναι λίγες οι φορές που δεν θα μπορέσει να μαζέψει τα απαραίτητα λεφτά για τη δόση.

Παρ' όλα αυτά όμως οι κίνδυνοι από τη χρήση της ηρωίνης είναι διογκωμένοι. Στην Ιταλία για παράδειγμα πεθαίνουν από ηρωίνη περίπου 700 άτομα το χρόνο και στην Αγγλία 65 άτομα, χώρες όπου η ουσία είναι πολύ περισσότερο διαδεδομένη. Εξ αιτίας άλλων ουσιών όπως νικοτίνης (τσιγάρο), ή αλκοόλ κάθε χρόνο πεθαίνουν πολύ περισσότεροι. Επομένως αυτός ο υπέρμετρος ζήλος σχετικά με την ηρωίνη είναι υπερβολικά ύποπτος.

—ένα ερώτημα

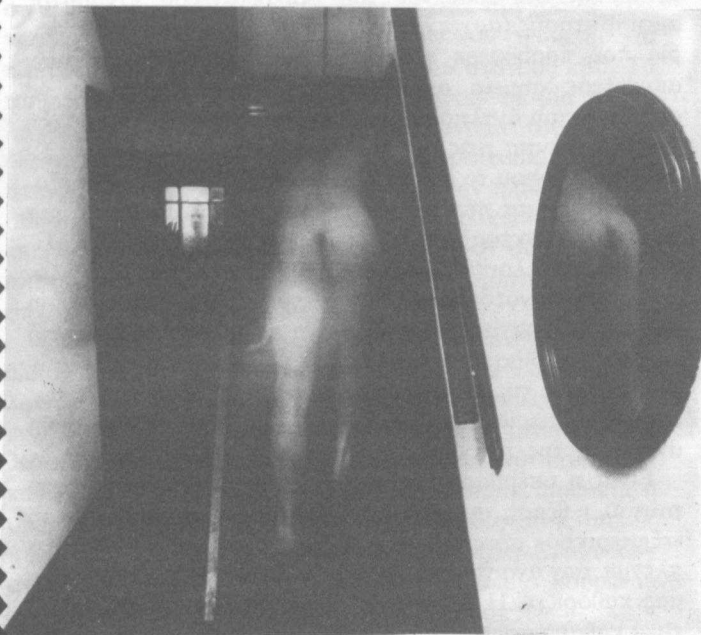
Ένα λογικό ερώτημα που γεννιέται είναι, γιατί να παρουσιάζονται σαν ναρκωτικά και να καταδιώκονται ενώ δεν είναι ουσίες σαν το χασίς, τη μαριουάνα;»

Μια απάντηση που μπορούμε να δώσουμε - σύμφωνα με την παραπάνω ανάλυση είναι:

Πρώτα - πρώτα, για να μείνει το εμπόριο και η διακίνηση στα χέρια των ιδίων ανθρώπων που κινούν και την Ηρωίνη, και έτσι να φτάσει ταλικά να προωθηθεί η δεύτερη που έχει και το κύριο οικονομικό κέρδος και που θα προκαλέσει την επιδιωκόμενη από «κάποιους» εξάρτηση και κοινωνική αδρανοποίηση. Είναι πολύ γνωστό το φαινόμενο να ρίχνεται χασίς σε μια γειτονιά και μετά ένα διάστημα, οι ίδιοι έμποροι να σταματούν το χασίς και να ρίχνουν μεγάλες ποσότητες ηρωίνης. Τα παιδιά που καμιά εξάρτηση δεν είχαν πάθα με το χασίς και που στο κάτω - κάτω τους έχουν μάθει ότι ίδια είναι: «Τι χασίς, τι ηρωίνη», συνήθως δοκιμάζουν και κατά κανόνα, την πρώτη φορά τζάμπα, «κέρασμα» απ' τον έμπορο. Όταν όμως τη γαλήνια ηρεμία των πρώτων δοκιμών της ηρωίνης, την αντικαταστήσει ο εφιάλτης του συνδρόμου Στέρησης, είναι πια αργά. Έχει προκληθεί εξάρτηση. Αυτός είναι ο δρόμος μέσα από τον οποίο το χασίς μπορεί να οδηγήσει στην ηρωίνη. Η Νομοθετική ταύτιση του με αυτήν και η σκόπιμη εξομοίωσή τους. Και από φαρμακολογική άποψη, αλλά και σαν εμπειρία, η κανάβη και η ηρωίνη, είναι εντελώς αντίθετα. Η παρουσίαση της Κανάβης σαν Ναρκωτικού και η ποινικοποίηση της χρήσης της, το μόνο που εξυπηρετούν είναι την προώθηση της Ηρωίνης.

Ναρκωτικά: ανατρεπτικότητα ή φυγή

Η ιδεολογία της φυγής είναι η ιδεολογία των ναρκωτικών τουλάχιστον στο επίπεδο της μαζικής τους χρήσης. Φυγή που ωστόσο είτε αυτή εκφράζεται με τις διακοπές (11 μήνες δουλειά, 1 μήνας διακοπές), είτε την ελεγχόμενη μυχαγωγία ή τα ναρκωτικά ωστόσο είναι επωφελής για το σύστημα εφόσον εκτονώνει κάποια συσσωρευμένη αντίθεση και δυσφορία. Η νεολαία αυτή που εξαπτίας της ριζοσπαστικοποίησής της δεν είναι δυνατόν να αφομοιωθεί

άμεσα, είναι προτιμότερο να παθητικοποιηθεί μέσω των Ινδικών φιλοσοφιών, των ταξιδιών ή των ναρκωτικών, «διέξοδοι» που προσφέρονται από το σύστημα και που ταιριάζουν περισσότερο στην ιδιοσυγκρασία της. Η αφομοίωση έρχεται έμμεσα μέσω της παραίτησης που θεωρητικοποιείται.

Καμιά ουσία δεν είναι από μόνη της ανατρεπτική ούτε μπορεί να οικοδομήσει ανατρεπτικό σύνδρομο. Η θεωρία περί ανατρεπτικότητας των ναρκωτικών είναι μια ακόμη εξτρεμιστική βέβαια, αλλά ωστόσο τεχνοκρατική μυθολογία. Καμιά τεχνική επίδρασης στην ανθρώπινη συνείδηση δεν μπορεί να θεωρηθεί απελευθερωτική από μόνη της. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί και απελευθερωτικά και κατασταλτικά, αναλόγως του τρόπου χρήσης. Ουσίες που να δίνουν νόημα στη ζωή, και να ριζοσπαστικοποιούν συνειδήσεις δεν υπάρχουν και ούτε πρόκειται να εφευρεθούν. Αν κάποιος δεν είναι ικανός από μόνος του να αντικρύσει και να αντιμετωπίσει το εσωτερικό του κενό, η φαρμακολογία δεν έχει να του προσφέρει τίποτα.

Τα ψυχεδελικά και η διεύρυνση της συνείδησης

«Όλων των ειδών οι “προφητείες” και τα ψώνια της μέδας, διδάσκουν όλων των ειδών τις τεχνικές για να πετύχουμε υγεία, ικανοποίηση πνευματική γαλήνη. Μπορούμε όμως να δούμε αξιολόγους ψυχολόγους, φιλόσοφους, κληρικούς να κατεβαίνουν θαρραλέα σ’ εκείνα τα παράξενα και μερικές φορές δύσσομα πηγάδια που στο βυθό τους είναι καταδικασμένη τόσο συχνά να βρίσκεται η φτωχή Αλήθεια;

Ακόμα μια φορά η απάντηση είναι όχι» (Α. XUXLEY)

Η διεύρυνση της συνείδησης που προκαλούν οι ψυχεδελικές ουσίες, (L.S.D., μεσκαλίνη, ψιλοκυμβίνη, χασίς), η επίδραση της ηρώνης στο επίπεδο της διεύρυνσης της συνείδησης είναι εντελώς υποδέστερης σημασίας, γι’ αυτό και δεν την εξετάζουμε.

Ήταν ένα πρόβλημα πάνω στο οποίο τοποθετήθηκαν θετικά οι διανοούμενοι του Αμερικάνικου κινήματος αμφισβήτησης (αρχές δεκαετίας ’60). Η ενορασιακή εμπειρία που προσέφερε η χρήση των ψυχεδελικών ουσιών αποτέλεσε σημείο αναφοράς και πηγή έμπνευσης γι’ αυτούς, όπου άντλησαν βιώματα που στήριξαν μια ριζική κριτική ενάντια στις σύγχρονες αλλοτριωτικές δομές. Σε ένα κόσμο όπου το άμεσο βίωμα και η εμπειρία είναι εξορισμένα ενώ τα πάντα γίνονται αντιληπτά μέσα από μια αφαιρετική εγκεφαλική λειτουργία, η χρήση της μεσκαλίνης και των λοιπών ψυχεδελικών αποτέλεσαν μια ριζοσπαστική καινοτομία, εφόσον επέτρεπαν μια άλλου τύπου θέαση της πραγματικότητας. Ένα φάρμακο ήταν αρκετό για να παραβιαστεί η πόρτα στον τοίχο και να ανοιχτούν οι ορίζοντες της υπερβατικής εμπειρίας. Τι σινιστά όμως αυτή η εμπειρία και γιατί αντιτίθεται στην καθιερωμένη αντίληψη της πραγματικότητας;

Είναι η υπέρβαση, το ξεπέρασμα του αυτοσυνειδήτου εαυτού, η θέαση του κόσμου και του «εσωτερικού» και του «εξωτερικού» μέσα από ένα πρίσμα απαλλαγμένου από το πλέγμα των αναστολών και των κανόνων που μέχρι τώρα μας καθορίζει. Η λειτουργία του ανθρώπινου εγκεφάλου είναι καθαρά αφαιρετική. Αναφερόμαστε πάντα για τον άνθρωπο των Δυτικών χωρών.

Μέσα από τα χιλιάδες ερεθίσματα που δέχεται καθημερινά, προσχετικά επιλέγονται εκείνα ακριβώς που είναι πρακτικά χρήσιμα για την καθημερινή επιβίωση του κάθε ατόμου και συγχρόνως κοινωνικά παραδεκτά. Τα υπόλοιπα καταγράφονται αλλά ποτέ δεν βγαίνουν στην επιφάνεια, δεν αναδύονται στο χώρο του συνειδητού. Το μοντέλο ηθικής της κοινότητας καθώς και η κυρίαρχη άποψη για το τι είναι πρακτικά χρήσιμο, καθορίζουν κύρια αυτή την καθημερινή αυτολογοκρισία. Ο κόσμος είναι ότι βλέπουμε γύρω μας. Το ζήτημα είναι ότι βλέπουμε και αισθανόμαστε ότι μας μάθανε να βλέπουμε και να αισθανόμαστε. Μέσα από ένα βομβαρδισμό επιταγών, συμβουλών, κανόνων που εξακοντίζουν εναντίον μας καθημερινά, όλοι οι μηχανισμοί ιδεολογικής χειραγώγησης (σχολείο, οικογένεια, εκκλησία, κόμματα) κανείς δεν καταφέρνει να βγει αέριος. Και το βασικότερο, σε ένα πολιτισμό όπου η κύρια μορφή επικοινωνίας είναι η γλώσσα και η έννοια, κάθε τι για να γίνει αντιληπτό πρέπει να αναχθεί στην αντίστοιχη έννοια. Η αντίληψη είναι έμμεση άρα ήδη παραμορφωμένη. Η ικανότητα της άμεσης αντίληψης και της βίωσης της ύπαρξης κάθε αντικειμένου ή γεγονότος έχει παρακμάσει και υποβιβαστεί, σαν συνέπεια αυτής της λεκτικής πανούκλας. Ο καθένας εφοδιάζεται από την κούνια του με ένα φίλτρο που περιορίζει τις αισθήσεις και διυλίζει τα βιώματά του, στα πλαίσια του κοινωνικά χρήσιμου και παραδεκτού.

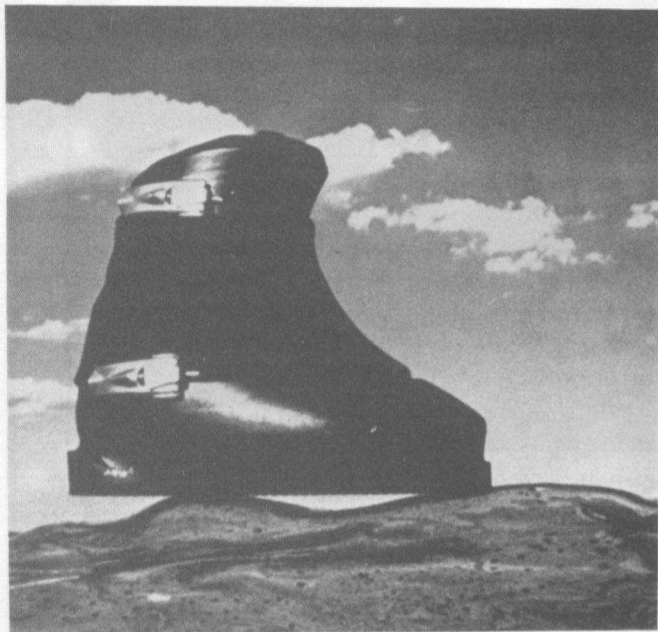
Οι δυνατότητες αντίληψης του καθένα μας είναι απεριόριστες, μόνο που μας κάνουν να ξεχάσουμε τον τρόπο με τον οποίο είναι εκμεταλλεύσιμες. (Τα ψυχεδελικά αποκάλυπτουν ακριβώς αυτές τις δυνατότητες ενώ ταυτόχρονα φέρνουν στην επιφάνεια όλο αυτό το καταχωνιασμένο υλικό, τις ξεχασμένες εμπειρίες —τραυματικές ή μη— που ο προνοητικός νους, τις είχε με επιμέλεια αποθήσει). Ο ακριβής τρόπος δράσης τους στον εγκέφαλο παραμένει άγνωστος. Ωστόσο τα αποτελέσματα τους έχουν περιγραφεί πολλές φορές αν και διαφέρουν από άτομο σε άτομο εφόσον εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από την υποκειμενική ιδιοσυγκρασία του καθένα. Ο HAXLEY συνοψίζει τα συμπτώματα της ψυχικής σφαίρας μετά τη λήψη μεσκαλίνης ως εξής: (αναφέρεται και σε δική του εμπειρία).

1) Η ικανότητά σου να θυμάσαι και να «σκέπτεσαι σωστά» μειώνεται ελάχιστα αν όχι καθόλου. (Ακούγοντας τις μαγνητοφωνήσεις των συζητήσεών μου υπό την επίδραση του ναρκωτικού δεν μπορώ να καταλάβω αν ήμουν πιο ανόητος τότε από ότι είμαι σε κανονικές στιγμές).

2). Οι οπτικές εντυπώσεις εντείνονται πάρα πολύ και το μάτι ξαναβρίσκει κάτι από την ενορασιακή αθωότητα της παιδικής ηλικίας, όταν το αισθητό δεν υποτασσόταν άμεσα και αυτόματα στην έννοια. Το ενδιαφέρον για το χώρο ελαττώνεται και το ενδιαφέρον για το χρόνο πέφτει σχεδόν στο μηδέν.

3) Αν και η διάνοια παραμένει αναλλοίωτη, και η αντίληψη βελτιώνεται τρομακτικά, η βούληση υφίσταται μια βαθειά αλλαγή προς το χειρότερο. Ο άνθρωπος που παίρνει μεσκαλίνη δε βλέπει κανένα λόγο για να κάνει κάτι το ιδιαίτερο και βρίσκει τελείως ανιαρές τις περισσότερες από τις αιτίες για τις οποίες σε κανονικές καταστάσεις θα ήταν προετοιμασμένος να δράσει και να υποφέρει. Δεν μπορεί ν’ ασχοληθεί με αυτές, για τον απλούστατο λόγο ότι έχει καλύτερα πράγματα να σκεφτεί.

4) Αυτά τα καλύτερα πράγματα μπορούν να βιωθούν (όπως το βίωσα εγώ) «εκεί έξω» ή εδώ μέσα ή και στους

δυο κόσμους εσωτερικό και εξωτερικό, ταυτόχρονα ή εναλλάξ. Το ότι είναι καλύτερα φαίνεται να είναι αυταπόδεικτο σε όλους αυτούς που αρχίζουν να παίρνουν μεσκαλίνη, έχοντας υγιές συκώτι και αδιατάραχτο νου».

Τα αποτελέσματα των υπόλοιπων ψυχεδελικών είναι παρόμοια ή και περισσότερο ισχυρά απ' ότι της μεσκαλίνης. Αυτές οι καταστάσεις που προκαλούν τα ψυχεδελικά, πηγάζουν απ' την ικανότητά τους να καταργούν τα «φίλτρα» του εγκεφάλου, όχι απόλυτα αλλά σε τέτοιο βαθμό που τα αποτελέσματα να είναι εκπληκτικά. Όλο το καταχωνιασμένο και λησμονημένο υλικό βγαίνει στην επιφάνεια και κατακλύζει τη συνείδηση δίνοντας στο άτομο τη δυνατότητα να συνειδητοποιήσει για πρώτη φορά την ύπαρξή του, καθώς και να συλλάβει τον πλούτο και την πρωτοτυπία του. Δημιουργείται μια αίσθηση συμφιλώσης με την περιβάλλουσα ύλη, και ταυτότητας μ' αυτήν ενώ οι αισθήσεις απελευθερώνονται δίνοντας μια εικόνα του κόσμου τελείως διαφορετική. Οι ψευδαισθήσεις που συχνά αναφέρουν οι γιατροί είναι απλά η συμβολική αναπαράσταση διαφόρων ξεχασμένων βιωμάτων. Η βίωση της εμπειρίας της μήτρας μέσω του L.S.D. και οι αναδρομές σε καταστάσεις προϋπάρχουσας μορφής ύλης, δίνουν μια μοναδική ικανότητα αυτογνωσίας στο άτομο.

Τα ψυχεδελικά επιβάλλουν με βίαιο τρόπο την έκσταση με την «έννοια της εξόδου απ' ότι συνιστούσε τον προηγούμενο εαυτό χάρη σε μια κατάργηση του επιβεβλημένου νου». (ALDUS HAXLEY «οι θύρες της ενόρασης»).

Η εμπειρία αυτή πρωτόγνωρη και συγκλονιστική, γοήτευσε τους διανοούμενους της αμερικάνικης αμφισβήτησης. Η κριτική που μέχρι τότε ασκούσαν στη δυτική σκέψη γινόταν βασισμένη στις δικές της μέθοδες, και ήταν σε μεγάλο βαθμό εγκεφαλική.

Η εμπειρία με τα ψυχεδελικά τους έδωσε τη δυνατότητα να βιώσουν τη διαφορετική θεώρηση του κόσμου και να την προτείνουν επιθετικά σε αντιπαραβολή με την κυρίαρχη. Το αποτέλεσμα ήταν να μετατραπεί ένα μεγάλο μέρος τους σε κήρυκες του ανεξέλεγκτου ψυχεδελισμού με συνέπειες τραγικές για ένα μεγάλο μέρος της νεολαίας που τους ακολουθούσε. Απόδειξη ο χιππισμός, που συγκροτή-

θηκε πάνω στη πιο διαστρεβλωμένη αντίληψη αυτής της άποψης.

Ο βίαιος τρόπος με τον οποίον επιβάλλουν την έκσταση τα ψυχεδελικά (αναπόφευκτα αποτέλεσμα της λήψης), μπορεί να έχει σα συνέπεια τις πιο φρικτές εμπειρίες σε ένα άτομο που δε γνωρίζει από πριν το ψυχεδελικό ταξίδι και είναι ανίκανο να κατατάξει και να κατανοήσει το βίωμά του. Μπορεί να γίνει αναμενόμενη ειδυλλιακή εμπειρία μια τρομακτική βίωση της σχιζοφρένειας για 6 έως 8 ώρες.

Ο κίνδυνος όμως αυτός έρχεται και παρέρχεται —πολύ σπάνια να μείνει κάποιο κατάλοιπο, με την έννοια του ψυχικού τραύματος απ' αυτήν την εμπειρία— ενώ το κύριο πρόβλημα βρίσκεται στη διαστρεβλωμένη αντίληψη του ψυχεδελισμού. Αντίληψη που ωστόσο κυριάρχησε στη νεολαία που μαζικά κατανάλωνε και καταναλώνει τέτοιες ουσίες.

Το να δεις την ψυχεδελική ουσία σα μια λύση μπροστά στο υπαρξιακό αδιέξοδο των καιρών μας είναι τουλάχιστον αυταπάτη. Το «ταξίδι» δεν μπορεί να πληρώσει κανένα εσωτερικό κενό, είναι απλά μια σύντομη περιδιάβαση σε ένα αποκλεισμένο κι εξόριστο από την καθημερινή ζωή κόσμο, ένας τρόπος αυτογνωσίας. Τίποτα περισσότερο από αυτήν την αρκετά πολύτιμη εμπειρία για όσους μπορούν να την εκμεταλλευτούν. Ωστόσο η παρεξήγηση έγινε και πολλοί βρήκαν στις ουσίες αυτές το μεταφορικό μέσο που τους προσέφερε χημικές διακοπές. Αποτέλεσμα, η αποδοχή μιας συμβατικής και μίζερης ζωής, που στιγμιαία φωτιζόταν από κάποιο φαρμακολογικό ταξίδι. Η αντίληψη αυτή που κυριάρχησε ήταν ένας από τους βασικούς λόγους που αποδιοργανώθηκε το τόσο δυναμικό αμερικάνικο κίνημα. Το κίνημα έπεσε από μόνο του στην παγίδα που στήνουν όλα τα ολοκληρωτικά καθεστώτα προκειμένου να καλύψουν το εσωτερικό κενό που προκαλούν στους υπηκόους του, οι αλλοτριωτικές τους δομές. Η όσμηση του παραδείσου σε αντάλλαγμα της καθημερινής τους παθητικότητας. Ο λαός διψάει για έκσταση, η εξουσία την προσφέρει με τους δικούς της όρους στιγμιαία και εκτονωτικά. Τα σατουρνάλια στο μεσαίωνα, η θρησκεία σ' όλες τις εποχές, οι μοτοσυκλέτες, η ντίσκο μουσική, η τηλεόραση και τα ναρκωτικά το ποδόσφαιρο στις σύγχρονες κοινωνίες, εκστατικές ενέσεις που εξυπηρετούν τη διατήρηση και διαιώνιση του εκάστοτε κοινωνικού στάτους κβο. Τα ψυχεδελικά αν και παράνομα εντάχθηκαν σε μια τέτοια λογική. Ακόμα και αυτή η ίδια η παρανομία τους ώθησε όλους αυτούς τους νέους με τις ανατρεπτικές διαθέσεις στη χρήση τους δημιουργώντας τους την ηλίθια ψευδαισθηση πως η κατανάλωση των ψυχεδελικών από μόνη της, συνιστούσε έμπρακτη εναντίωση στο σύστημα. Το αποτέλεσμα ήταν μια νέου τύπου εξωραϊσμένη αλλοτρίωση.

Όλες αυτές οι μέθοδες (χορός, μουσική, ψυχεδελικά και άλλα) που χρησιμοποιούνται σα μέσα παραπέρα υποδούλωσης του πληθυσμού στις δυτικές κοινωνίες χρησιμοποιήθηκαν από τον ανατολικό πολιτισμό σα μέσα απελευθέρωσης και επικοινωνίας. Στον ανατολικό πολιτισμό καθώς και σ' αυτόν των ινδιάνων της λατινικής αμερικής η υπερβατική εμπειρία, η κατάσταση της έκστασης απλώς ήταν κάτι το ολότελα φυσικό μέσα στη ζωή αυτών των ανθρώπων, δεν ήταν μια παρέκλιση αλλά μια κορυφαία στιγμή που απόρρεε απ' όλες τις υπόλοιπες.

Ήταν η στιγμή της ένωσης με τη συμπαντική ενέργεια, η πλήρης ταύτιση με τους υπόλοιπους ανθρώπους και τη

φύση.

Η χρήση των ουσιών και των μεθόδων αυτών μέσα στους δυο ριζικά αντίθετους και ανταγωνιστικούς πολιτισμούς δεν μπορούν παρά να έχουν μια τελείως διαφορετική λειτουργικότητα. Τη διαφορετικότητα αυτή χρειάζεται να την αναγνωρίσουμε για να μπορέσουμε να εκμεταλλευτούμε το απελευθερωτικό στοιχείο αυτών των τεχνικών. Ο μανδύας με τον οποίο μας έντυσε η δυτική σκέψη απ' την κούνια μας είναι πολύ βαρύς για να ελπίζουμε πως θα τον αποτινάξουμε με κάποια μαγγάνεια. Παρ' όλα αυτά αξίζει τον κόπο να εξερευνήσουμε τα «δύσσομα πηγάδια» που κρύβουν τη «φτωχή αλήθεια» παίρνοντας πάντα τις αναγκαίες προφυλάξεις.

Συμπεράσματα

Συνοψίζοντας θα μπορούσαμε να πούμε ότι το σημερινό νομικό καθεστώς που ισχύει, για τα ναρκωτικά δημιουργεί έντονο κοινωνικό πρόβλημα και απ' το καθεστώς αυτό επωφελούνται:

1) Το κράτος που χρησιμοποιεί όλες αυτές τις ουσίες ανεξάρτητα το αν είναι εθιστικές ή όχι σαν μέσο χειραγώγησης της νεολαίας.

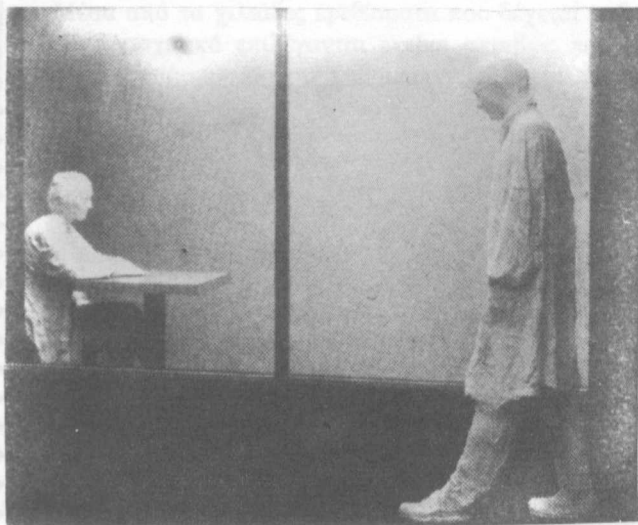
2) Η παράνομη μαύρη αγορά που η σχέση της με το κράτος είναι αυταπόδεικτη και αποκομίζει τεράστια κέρδη, σε βάρος των «ναρκωμανών».

3) Οι φαρμακοβιομηχανίες και οι βιομηχανίες αλκοόλ και καπνού εξ αιτίας της απαγόρευσης των ναρκωτικών κάνουν τεράστιο τζίρο με τα τοξικότατα προϊόντα τους. Απ' την άλλη η νομιμότητα της κυκλοφορίας των εμπορευμάτων τους και η συστηματική απόκρυψη της τοξικότητάς τους, δημιουργεί την εντύπωση ότι είναι τελείως ακίνδυνα. (Εφόσον ότι παράνομο = ναρκωτικό = επικίνδυνο, ότι νομικό = ακίνδυνο — ωφέλιμο).

Η υστερική προπαγάνδα κατά των ναρκωτικών είναι μια επίθεση (προληπτική ίσως αλλά ωστόσο υπαρκτή) ενάντια στη ριζοσπαστικοποιημένη νεολαία, και σαν τέτοια πρέπει να αντιμετωπιστεί. Ένα κίνημα που υποτίθεται ότι στοχεύει στην ολοκληρωτική απελευθέρωση του ανθρώπου από κάθε καταπίεση (εσωτερική και εξωτερική) θα πρέπει τουλάχιστον να μπορεί να προστατεύει τον εαυτό του από τέτοιες επιθέσεις που έμμεσα απειλούν την ύπαρξη. Στα πλαίσια αυτά η πρόταση για αποποινικοποίηση της χρήσης των ναρκωτικών έχει μια σημασία. Με την έννοια ότι αποδεσμεύει τους ανθρώπους που κάνουν χρήση από το διαρκή κίνδυνο της καταστολής. Παράλληλα η δημιουργία κέντρων αποτοξίνωσης για τους τοξικομανείς όπου η θεραπεία θα γίνεται με τη θέλησή τους και η χορήγηση ηρωίνης σε φτηνές τιμές στους δεδηλωμένους ηρωινομανείς είναι μέτρα θετικά. Έτσι ξεμπλοκάρονται οι άνθρωποι αυτοί από τη μαύρη αγορά που τους εξασθλιώνει οικονομικά ενώ συγχρόνως αποφεύγουν τον κίνδυνο της νοθείας που συχνά έχει θανατηφόρα αποτελέσματα. (Νοθευμένη ηρωίνη με στρυχνίνη π.χ. πουλιέται συχνά στην παράνομη αγορά). Συγχρόνως η αστυνομία χάνει τη δυνατότητα επιρροής σ' αυτούς τους ανθρώπους εφόσον πάνω απ' το κεφάλι τους δε θα κρέμεται η απειλή της.

Ο τοξικομανής δεν είναι εγκληματίας αλλά θύμα της κοινωνίας που ζούμε και σαν τέτοιος πρέπει ν' αντιμετωπιστεί.

ΤΟ ΠΙΟ ΣΚΛΗΡΟ ΝΑΡΚΩΤΙΚΟ ΕΙΝΑΙ Η ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΠΟΥ «ΖΟΥΜΕ».

Επιτροπή για τη σωστή ενημέρωση και αντιμετώπιση των ναρκωτικών Ε.Σ.Ε.Α.Ν.

Ιούνιος 1982

315 ΣΥΛΛΗΦΘΕΝΤΕΣ από τον Οκτώβρη του '81 μέχρι το Μάιο '82. Απ' αυτούς 180 για χασίς, μαριχουάνα και 135 για ηρωίνη.

76 ΚΑΤΑΔΙΚΑΣΘΕΝΤΕΣ τους πρώτους 5 μήνες του '82. 71 για υποθέσεις χασίς και 5 για ηρωίνη, με ποινές αντίστοιχα 344 χρόνια και 22 χρόνια. Ακόμα κατασχέθηκαν 4 κιλά περίπου χασίς και 800 γραμμ. ηρωίνη.

Όλα αυτά τα νούμερα δεν δείχνουν τίποτ' άλλο απ' την αδυναμία της κυβέρνησης της «αλλαγής» ν' αντιμετωπίσει το θέμα των ναρκωτικών. Με σπασμωδικές κινήσεις της στιγμής το λιγώτερο από άγνοια, σιγοντάρει την Υπηρεσία Διώξεως Ναρκωτικών στην ξαφνική της εκστρατεία στα «στέκια» των προξάκηδων, των χασικλήδων. Χωρίς να μπαίνει στον κόπο να τους ξεχωρίσει (αναπτύσουμε στις βασικές μας θέσεις και κατευθύνσεις το διαχωρισμό χασίς και ηρωίνη σε μη ναρκωτικό και ναρκωτικό), τους κλείνει στα ψυχιατρεία και τις φυλακές. Και μπαίνει το ερώτημα: Οι αθρόες συλλήψεις χρηστών και τοξικομανών και η κατασταλτική νομοθεσία είναι μέτρα αντιμετώπισης των ναρκωτικών; Είναι ιστορικά αποδεδειγμένο (ΗΠΑ οι τοξικομανείς διπλασιάζονται μετά την ψήφιση των απαγορευτικών νόμων), ότι όχι μόνο δεν αντιμετωπίζουν το πρόβλημα, αλλά αυτά ακριβώς τα μέτρα είναι που δημιουργούν κι αυξάνουν το πρόβλημα. Η καταστολή είναι αυτή που αναπτύσσει το παράνομο εμπόριο.

Αλλά ας δούμε ένα πολύ συνηθισμένο τρόπο συλλήψεων που στηρίζεται σε ομολογία τρίτου. Το γνωστό «καθ' ομολογίαν». Μια ερώτηση του τύπου: «τους γνωρίζεις αυτούς;» με καταφατική απάντηση αρκεί για να συλληφθούν αυτοί οι κάποιοι και τις περισσότερες φορές να καταδικάζονται χωρίς άλλα στοιχεία από την ομολογία κάποιου τρίτου. Ιδανική μέθοδος για τα προξάκια που μη αντέχοντας το χρόνο να κυλάει βασανιστικά πάνω τους, προσμένοντας τη δόση τους, λένε ένα ΝΑΙ και τελειώνουν. Έτσι νομίζουν τουλάχιστον. Ο Γιώργος Πανόπουλος που κρεμάστηκε στο Ψυχιατρείο Κορυδαλλού, γράφει

στο γράμμα που άφησε. «Πεθαίνω για ένα κομμάτι αξιοπρέπειας. Δεν γνωρίζω ούτε εξ όψεως τους Κακοκάλα, Κοσκινά, Ζιγούρη, Φαρμάκη και Ηλιόπουλο, που με πείσαν να ομολογήσω ότι ήξερα». Σ' όλ' αυτά έρχεται να προστεθεί το πασίγνωστο πια άρθρο 8. «Αν το δικαστήριο πεισθεί ότι ο υπαίτιος κάποιων απ' τις πράξεις τις αναφερόμενες στα άρθρα 3 έως 6 και 7 παρ. 1, συνετέλεσε οικειοθελώς προ της καταδίκης του στην ανακάλυψη κι εξάρθρωση συμμορίας επιδιδομένης στη διάπραξη πράξεων που αναφέρονται στα άρθρα 3 και 4, διατάσει την αναστολή της εκτέλεσης της ποινής του». Κι έτσι έχουμε το συχνό φαινόμενο, οι έμποροι να μπεινοβγαίνουν στις φυλακές, δίνοντας κάθε φορά ένα αριθμό ατόμων.

Η Ασφάλεια με την άδεια της Κυβέρνησης συντηρεί τους δικούς της απάνθρωπους και παράνομους τρόπους ανάκρισης. Παράνομες έρευνες σε σπίτια. Η μη δυνατότητα του κρατούμενου να δει δικηγόρο απ' την πρώτη στιγμή της σύλληψής του. Το σκονάκι εξαγορά για το πρεζάκι να υπογράψει την έτοιμη ομολογία. Ελευθεροτυπία 5/12/81: Ενώ ανακρινόταν με τα χέρια στις χειροπέδες για υπόθεση ναρκωτικών, ο Σπ. Τριαντάφυλλος, δίνοντας μια φοβερή βουτιά και σπάζοντας με το σώμα του την τζαμαρία, ρίχτηκε στο κενό».

Τελικά ο Τριαντάφυλλος δεν πέθανε. Αλλά και τι μ' αυτό; Η πορεία της ζωής του έχει ήδη προκαθοριστεί. Η διαδικασία εξόντωσης των ψυχιατρείων τον περιμένει. Αναμένοντας τη δίκη. Πληρώνοντας γιατρούς και δικηγόρους. Αν δεν έχεις να πληρώσεις, να «λαδώσεις» ο χρόνος πατείνεται. Ίσως τα καταφέρει να βγει. Μα δεν τέλειωσε ακόμα. Τον περιμένει η επανένταξη με τις γνωστές πια συνθήκες. Ο στιγματισμένος. Με τον εφιάλτη επιστροφής στο ψυχιατρείο.

Ίσως κάποτε βρεθεί κάποιος από μας στη θέση του Τριαντάφυλλου. Εγώ, εσύ, αυτός... Κάποτε πρέπει να πάψουμε να κάνουμε το κορόιδο. Να μη περιμένουμε τη σειρά μας για να μιλήσουμε. Η ζωή είναι δική μας, κι έχουμε το δικαίωμα να τη διευθύνουμε μόνοι μας.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΠΟΙΝΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΜΑΣ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΓΝΟΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΞΑΡΤΗΣΗ

ΓΙΑ ΜΙΑ ΖΩΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

Ε.Σ.Ε.Α.Ν.

Αίγες πραγματικά υπεύθυνες και αντικειμενικές απόψεις πάνω στο θέμα των ναρκωτικών έχουν δει δημοσιότητα και αναγνώριση. Ο GUIDO BLUMIR λέει στο βιβλίο του «Ηρωίνη» και στο Κεφ. «Αποτυχημένες αποτοξινώσεις» πως:

«Οι αποτυχημένες αποτοξινώσεις είναι ο Κανόνας στην Παγκόσμια Πρακτική Ιατρική... πως αυτή η νοοτροπία κάνει την αρρώστια μεταφυσική και γίνεται αιτία να παραμελούν οι γιατροί τους στοιχειώδεις κανόνες συμπεριφοράς με τον καταναλωτή, να αρνούνται να προσφέρουν τη βοήθειά τους ή να τη προσφέρουν μόνο μετά από πολλούς εκβιασμούς και να αγνοούν τη ζωτική σημασία της πληροφόρησης και ενημέρωσης γύρω απ' την πραγματικότητα της έξης και της αποτοξίνωσης».

Η άποψη αυτή αντικειμενικότατη και για την Ελληνική πραγματικότητα έχει φέρει κατηγορούμενο σε δικαστήριο γιατρό του Ψυχιατρείου των Φυλακών και έχει βγάλει στον αέρα δεκάδες καταγγελίες τοξικομανών για εκβιασμούς και απάνθρωπη συμπεριφορά από μέρους των γιατρών εις βάρος τους. Σημειώτεον ότι ο προαναφερόμενος γιατρός είχε λάβει μέρος και είχε προβληθεί σαν ομιλητής στο παγκόσμιο συνέδριο γιατρών και Υγειονομικού προσωπικού που εργάζονται σε Σωφρονιστικά Καταστήματα, στην Αθήνα το 1979. Από εκεί βγήκε η λεγόμενη «Διακήρυξη των Αθηνών» με ομοφωνία των συνέδρων, με την οποία: όλοι οι γιατροί που εργάζονται σε σωφρονιστικά Καταστήματα, δίνουν..... λόγο τιμής, πως με κανένα τρόπο δεν θα ενεργήσουν ή συνεργήσουν εις βάρος της επιστήμης που εκπροσωπούν και πάντοτε θα εργάζονται προστατεύοντας τα Συνταγματικά και ανθρώπινα δικαιώματα των κρατουμένων.

Ούτε την παραμικρή σχέση δεν έχουν στη χώρα μας οι εφαρμοσμένες Ιατρικές μέθοδοι και η γενικότερη αντιμετώπιση, με την πρακτική που επιβάλλεται από τέτοιους τύπους Διακηρύξεων.

Μετά λοιπόν την Αστυνομική βαρβαρότητα, την εκμετάλλευση από Δικηγόρους, Φύλακες και Δικαστές (Υποθέσεις Ευθυμίου και Αποσκήτη) να και η επίθεση από την Επιστήμη σ' ένα συγκεκριμένο τύπο αντιμετώπισης - εκμετάλλευσης και εξόντωσης των τοξικομανών.

Μια πάλη που φεύγει απ' τα όρια της Ταξικής και κοινωνικής πάλης. Μια πάλη που είναι καθαρός αγώνας επιβίωσης, είναι αυτή που Καθημερινά πρέπει να δίνουμε.

Καλούμε: εκείνους που θέλουν να παλέψουν με όπλα, το δικαίωμα της αυτοδιάθεσής τους, το δίκιο και την αλήθεια σ' ένα συντονισμένο Πανελλαδικό αγώνα ενάντια στον καθημερινό εunuχισμό της Ζωής μας.

Επιτροπή για σωστή ενημέρωση και αντιμετώπιση των ναρκωτικών

ΟΜΑΔΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΟΜΑΔΕΣ ΑΥΤΟΒΟΗΘΕΙΑΣ

Εισαγωγικό σημείωμα της Σύσταξης για το θέμα

«Φυλακές - Στρατός - Ψυχιατρεία. Να ποια είναι η Εξουσία». Αυτή η απλοϊκή έκφραση, απλοϊκή γιατί βέβαια αυτός ο τρίποδας δεν είναι και το μόνο πρόσωπο αυτής της παρουσίας «που αλλάζει πρόσωπα μες στο σκοτάδι» που τριγυρίζει σαν φάντασμα όλες μας τις σχέσεις και τις δηλητηριάζει. Κι αν ακόμα ο στρατός, οι φυλακές και τα ψυχιατρεία, δεν αντιπροσωπεύουν συνολικά την εξουσία σε όλες τις μορφές, δεν παύουν όμως να αποτελούν τα κυριότερα όπλα για την καταστολή και την εξόντωση της των αντιπάλων της συγκροτημένης σε κράτος εξουσίας.

Και ενώ δεν έχουμε ενδοιασμούς και αβεβαιότητες όταν πρόκειται να διαμαρτυρηθούμε για τη φυλάκιση κάποιου συντρόφου και να αντισταθούμε σ' αυτή, κι ενώ δεν παύουμε να καταγγέλλουμε σε όλους τους τόνους τη φύση του στρατού στην καταπιεστική κοινωνία και τη «ζωή» στο στρατό, στεκόμαστε αμήχανοι και αδύναμοι μπροστά στην εμφάνιση της τρέλας και την αντιμετώπισή της από την κοινωνία. Δεν ακούστηκε ποτέ ούτε καν μια απλή διαμαρτυρία για τους έγκλειστους στα ψυχιατρεία που είναι κιόλας πολλοί περισσότεροι από τις φυλακές ή έστω για τις συνθήκες κράτησης των ανθρώπων στους χώρους αυτούς.

Κι αυτή η στάση δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολο να εξηγηθεί. Γιατί όσο κι αν πιστεύουμε πως ολόκληρη η εμπορευματική κοινωνία είναι μια τρέλα, πως όλες οι κοινωνικές δομές είναι παράλογες και ανισόροπες και πως ο βίος σ' αυτές τις συνθήκες είναι ολόκληρος μια τρέλα μια γενική παράνοια μέσα στη μιζέρια και την αποσύνθεση.

Και ξέρουμε πολύ καλά την κάθε στιγμή της ζωής μας πόσο εύκολο είναι το θέατρο των ρόλων στις διάφορες στιγμές της καθημερινής μας ζωής, να αποδιοργανώνει τις πιο ευαίσθητες ανθρώπινες προσωπικότητες.

Απ' την άλλη μεριά όμως κάπου μέσα στο μυαλό μας ζει και διαιώνίζεται η προκατάληψη η «κατάρα της τρέλας». Αυτό το ιερό δέος που κυριεύει τους περισσότερους κυττάζοντας τη τρέλα, αυτή την «αρχαία σκουριά που μας γεννά, μας τρέφει τρέφεται από μας και μας σκοτώνει». Και κάπου μέσα μας ίσως σκεφτόμαστε πως η ψυχιατρική καταστολή αφορά μόνο τους «τρελούς» και εμείς... ε! γαμώτο.. ακόμα κρατάμε.

Και γυρνάμε το κεφάλι, όπως (και σωστά) δεν κάνουμε με το στρατό που για τους άντρες τουλάχιστον είναι σχεδόν μια μόνιμη απειλή, ή τις φυλακές που τέλος πάντων μπορεί να βρεθεί κάποιος για χίλιους δυο λόγους και χωρίς να έχει τρελαθεί.

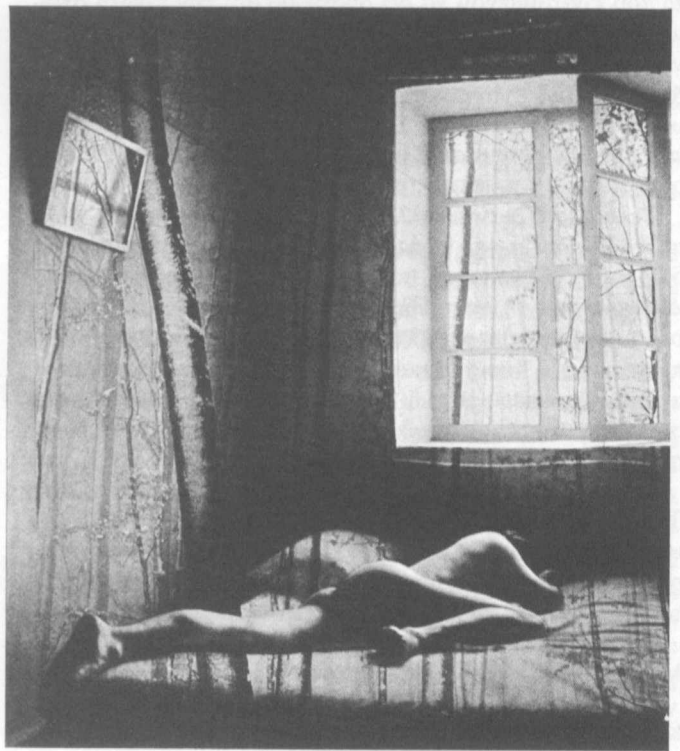
Κι έτσι ενώ θεωρητικά δεν αμφιβállουμε για τη σύνδεση της αστυνομικής και της ψυχιατρικής καταστολής σαν όπλα άμυνας του συστήματος στην πράξη και στο καθημερινό αγώνα δε βλέπουμε ξεκάθαρα τη σχέση: Ρήξη - αστυνομική βία - σύλληψη - εγκλεισμός στη φυλακή, και Τρέλα (ρήξη) - ιατρική βία - σύλληψη - εγκλεισμός στο ψυχιατρεία. Αλλά μήπως περιπου ανάλογη δεν ήταν και η στάση μας απέναντι στην πράξη πριν μερικά χρόνια;

Έτσι όμως έχουμε και. μεις τις μετοχές μας για την ουσιαστική περιθωριοποίηση της τρέλας και των τρελών. Και τις ευθύνες για την ουσιαστική ανοχή μας απέναντι στα νομιμοποιημένα «ψυχιατρικά γουρούνια» τους «γιατρούς» Μ.Α.Τ. και τα νόμιμα «θεραπευτικά» βασανιστήρια

δέσιμο, ξυλοδαρμοί, ψυχοφάρμακα, κοκτεϊλς, ινσουλινες ως τη θανάσιμη φρίκη των ηλεκτροσόκ και της λοβοτομής) που εφαρμόζονται ατιμώρητα για τους αυτουρούς που δεν θα περιλάβει ο νόμος για τα βασανιστήρια, στους δήθεν «άρρωστους» επειδή γι' αυτόν που συλλαμβάνουν για να «θεραπεύσουν» οι ψυχίατροι δεν υπάρχει ούτε η υποκριτική νομική κάληψη που παρέχει το εκσυγχρονισμένο αστικό κράτος σ' αυτόν που συλλαμβάνουν για να ανακρίνουν οι μπάτσοι.

Το πιο σοβαρό όμως στη στάση μας απέναντι στο φαινόμενο «τρέλα» είναι ο στρουθοκαμιλισμός μας απέναντί της, η άρνησή μας να δούμε καθαρά την παρουσία της με μας και στις καθημερινές μας σχέσεις. Προτιμάμε να τη βλέπουμε περισσότερο σαν πρόβλημα μιας μειοψηφίας διαφορετικών. Κι εκεί ίσως είναι η μεγαλύτερη αδυναμία στο ν' αντιμετωπίσουμε ουσιαστικά σαν κίνημα την ψυχιατρική καταστολή.

Και δεν παραγνωρίζουμε βέβαια πως στην αντιμετώπιση αυτής της καταστολής, υπάρχουν πολλές δυσκολίες.

Και πρωτ' απ' όλα η αγνοια για το τι είναι στην πραγματικότητα ψυχικό πρόβλημα, η δυσκολία που όλοι έχουμε, στο να δεχτούμε σα μορφή ή καλύτερα σαν προσπάθεια επικοινωνίας, την κρίση και το παραλήρημα ενός ανθρώπου, κάπου δημιουργεί από μόνη της την ανάγκη του «ειδικού θεραπευτή που θα αναλάβει τη θεραπεία του ασθενούς». Και κάπου εδώ πρέπει να βρίσκονται και οι ρίζες εκείνης της μεγάλης ιστορίας σχετικά με τη «φυσιολογία» και την «παθολογία» της ανθρώπινης συμπεριφοράς.

Ένα άλλο σοβαρό εμπόδιο για την ουσιαστική αντιμετώπιση της «ιατρικής» βίας είναι η διαφοροποίησή της από την κοινή αστυνομική βία, γιατί ασκείται και από ιδιώτες, και μάλιστα από «ειδικούς» επιστήμονες.

Το νομικό πλαίσιο πάντως σύμφωνα με το οποίο συλλαμβάνεται ο «ψυχασθενής» είναι πολύ χειρότερο από εκείνο σύμφωνα με το οποίο συλλαμβάνεται από την αστυνομία ένας κοινός παραβάτης των νόμων του κράτους. Είναι μάλιστα ιδιαίτερα τρομαχτικό μια που ο «τρελός» δεν έχει καμιά απολύτως συνταγματική ή απλά νομική άμυνα αφού έχει δεδομένο το «ακαταλόγιστο» των πράξεών του ακόμα και των σκέψεων και των συναισθημάτων του.

Αλλά στο βαθμό που έχουμε και εμείς αυτό το μύθο έχουμε δει άραγε στα σοβαρά τι είναι στην πραγματικότητα η τρέλα; Γιατί όλοι βιώνουμε καθημερινά τις πολύπλευρες πιέσεις του αποπνικτικού χώρου που μας περιβάλλει και μήπως ξέρουμε πιο είναι ακριβώς το βάρος που είμαστε ικανοί ν' αντέξουμε; Κι όταν έρχονται τα βράδυα οι στιγμές της ανασφάλειας, μπορούμε να προβλέψουμε από πιο σημείο και μετά ο «συνηθισμένος» φόβος (όσο και το χέσιμο συνηθισμένος) θα γίνει πανικός ανενξέλεγκτος απ' το συνειδητό; Αλλά και για όσους αρνιούνται τις κονσέρβες δεκανίκια των ποικιλώνιμων —ισμών— της δυτικής σκέψης, αλλά και τις ψυχολογίστικες ερμηνείες για τη ζωή, αλλά και τους «φωτισμένους» των —ισμών— της ανατολής. Κι όσοι επιπλέον πνιγόμαστε στις κίβδηλες και σχιζοφρενικές σχέσεις του καθημερινού μας κύκλου δουλειά - σπίτι - (μπαράκι, ταβέρνα, καφενείο) - σπίτι κι όταν ο έρωτας η πιο στενή μας δηλαδή σχέση έχει γίνει ένα διαρκώς μεταβλητό τσίρκο συναισθημάτων, ποιος άρα μας βεβαιώνει πως αυτή η καθημερινή υπαρξιακή δύσπνοια δεν θα γίνει για μερικούς τουλάχιστον από μας σε κάποια φάση υπαρξιακή φρίκη; Κι όταν ονειροβατούμε στην ουτοπία μας τότε δηλώνοντας και τότε ντύνοντας αποκριατικά τη μούρλια μας ξέρουμε άραγε σε ποια γωνιά μας την έχουνε στημένη τα «ιατρικά» Μ.Α.Τ.;

Μα και πιο γενικά αν κυττάξουμε το θέμα. Χωρίς βέβαια να υποστηρίζουμε ότι το παραλήρημα ενός ανθρώπου αποτελεί ντε καλά συνειδητή πολιτική πράξη, είναι πάντως γεγονός πως η ψυχική έκρηξη προϋποθέτει την εσωτερική ολική του ρήξη με το κοινωνικό θέατρο. Είναι ο άνθρωπος αυτός ακόμα κι αν συνειδητά δεν το γνωρίζει ένας ριζοσπάστης «επί της ουσίας» βαθύς αρνητής του παιχνιδιού των ρόλων μέσα στις συγκρούσεις του, ένα ατύχημα της ταύτισης όπως αναφέρει ο Βανεγκέμ, αντιρρησίας συνείδησης αιρετικός των κοινωνικών επιταγών.

Αλλά μήπως και κάθε άνθρωπος που προσπαθεί να νιώσει βαθιά μέσα του την ουσία της ελευθερίας, της δικής του και των άλλων καθέναν που απαιτεί να είναι ποιητής της ζωής δεν είναι αυτόματα ένας «τρελός» για τα μέτρα της συμβατικής κοινωνίας των ανθρώπων;

Και το κράτος που είναι ο φύλακας διάβολος της συμβατικής τάξης ξέρει πολύ καλά τι είναι στην πραγματικότητα η τρέλα. Γι' αυτό και τον «τρελό» μόνο με το φυσικό περιορισμό και την πρόκληση του σωματικού πόνου (ξυλοδαρμοί). Μαζί μ' αυτά η ψυχιατρική καταστολή προσπαθεί μεθοδικά να επέμβει στην ουσία της ύπαρξης προσπαθώντας να τη μεταβάλλει σε ανυπαρξία. Γιατί και στη φυλακή να είναι κάποιος διατηρεί σαν αυτονόητο το δικαίωμα να σκέφτεται και να κατανοεί όπως γουστάρει τον εαυτό του και τους άλλους. Κι αυτό ακριβώς το δικαίωμα είναι που σου αφαιρεί ο ψυχίατρος.

«Στο ψυχιατρείο κατάλαβα πως οι ασφαλίτες που στη δικτατορία με βασάνιζαν για να αποκηρύξω τις ιδέες μου με σεβόντουσαν πραγματικά αφού οι σκέψεις μου είχαν

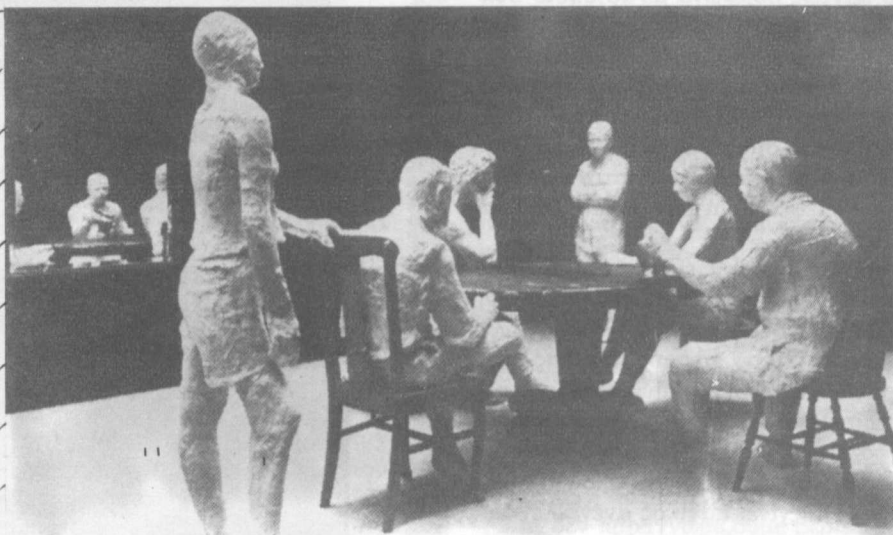
τόση μεγάλη σημασία γι' αυτούς», έλεγε τις προάλλες μια συντρόφισσα σχολιάζοντας τη «θεραπεία» της σε κάποια κλινική.

Η ψυχιατρική καταστολή είναι τελικά η πιο πρόστυχη η πιο τρομαχτική μορφή τρομοκρατίας αφού είναι στην πραγματικότητα τρομοκρατία της συνείδησης. Δεν επιδιώκει μόνο την υποταγή αλλά κύρια την αποδιοργάνωση του ανθρώπου. Είναι η τελευταία άμυνα της κοινωνίας όταν δεν μπορεί να αφομοιώσει ολοκληρωτικά έναν άνθρωπο ούτε να τον βάλει στη φυλακή όταν δεν έχει κάνει «αξιόποινες» πράξεις, και συνήθως ένας άνθρωπος τρελένεται όταν δεν έχει κάνει αξιοπινες πράξεις ενώ θέλει να τις κάνει, τότε τη δουλειά αναλαμβάνει ο «γιατρός» μπάτσος, του συναισθήματος και της ιδέας που μπαίνει εθελοντικά σ' αυτό το ρόλο για να πάρει λεφτά (τα μόνα βασανιστήρια που πληρώνεις για να στα κάνουνε είναι τα ψυχιατρικά) και για κοινωνική αναγνώριση (ο εγκληματίας αυτός έχει μούρη στην κοινωνία, είναι «επιστήμονας»). Και η «δουλειά» του είναι να διαλύσει τον ανυπότακτο· είναι άλλωστε πυγκόσμια γνωστός ο ρόλος των «γιατρών» αυτών στην αντιμετώπιση της πολιτικής και συναισθηματικής διαφωνίας.

Η «ιατρική» αντιμετώπιση της ανθρώπινης συμπεριφοράς είναι ο πιο στυγνός φασισμός. Και το τι συμβαίνει καθημερινά στα ψυχιατρικά καταστήματα θυμίζει «φανταστικά» σενάρια φρίκης μιας φαντασίας καθαρά επιστημονικής μια και καμιά άλλη δεν θα είχε τέτοια αποτελέσματα.

Και δεν ξεχνάμε πως οι πιο αποτρόπαιες μέθοδοι κατάλυσης της ανθρώπινης βούλησης η λοβοεκτομή και το ηλεκτροσόκ εφευρέθηκαν και πρωτοχρησιμοποιήθηκαν στη φασιστική Πορτογαλία του Σαλαζάρ το πρώτο, και στη φασιστική Ιταλία του Μουσολίνι το δεύτερο. Φυσικά και τα δυο συμπεριλαμβάνονται στη «θεραπευτική» αγωγή που εφαρμόζουν οι ψυχίατροι στη «σοσιαλιστική» Ελλάδα του Π.Α.Σ.Ο.Κ.

Μια άλλη παράμετρος αυτής της καταστολής που πάντα φυσικά υπήρχε αλλά τώρα τελευταία στη χώρα μας δραστηριοποιείται επικίνδυνα είναι η «ιατροποίηση» που επιχειρεί η εξουσία με πρωτοπόρα την τετάρτη (το τύπο) όχι μόνο της ιδιωτικής αλλά και της δημόσιας ζωής. Αναφέρονται συχνά τώρα τελευταία οι εφημερίδες σε «σχιζο-

παρανοϊκούς» δολοφονους σε «ψυχανωμαλους» αναρχικούς, σε «μανιακούς» αμφισβητείς μέχρι που έφτασαν να γράψουν πως ο Καντιώτης στη σύνοδο έπαθε λέει «παραληρηματική παράκρουση» (Έθνος 12 Γενάρη '82). Και επειδή υπάρχει πάντα το πρότυπο για τη «θεραπεία» της πολιτικής διαφωνίας, με πρωτοπόρο τον «υπαρκτό σοσιαλισμό» άλλωστε σοσιαλισμό έχουμε και μεις ας γίνουμε προσεχτικότεροι.

Στην πραγματικότητα βέβαια η ψυχιατρική καταστολή έχει πολύ περισσότερες παραμέτρους και δυκτιώσεις όπως οι σχέσεις των ψυχιάτρων με τις κλινικές και τις φαρμακοβιομηχανίες και στις οποίες θα ασχοληθούμε μελλοντικά με περισσότερες λεπτομέρειες όπως σκοπεύουμε να κάνουμε με τις μέθοδες «θεραπείας» που εφαρμόζονται στην Ελλάδα. Κι αυτό το σημείωμα δεν αποτελεί κάποιες σαφείς θέσεις της ομάδας του περιοδικού, αλλά μόνο την εισαγωγή για ένα πιο σοβαρό προβληματισμό γύρω από αυτό το τόσο ευαίσθητο πρόβλημα. Ξεκινάμε σ' αυτό το τέυχος με την δημοσίευση μιας συνέντευξης του Κλεάνθη Γρίβα και αποσπάσματα της ομιλίας που έκανε η Ρένα Χατζιδάκι—πρόεδρος της κίνησης για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών» στο συνέδριο του «ΑΜΦΙ».

Για να μην παραξηγηθούμε πάντως, η τελική μας επιδίωξη δεν είναι απλά να σταματήσουν οι ελεεινότητες που διαπράττονται στο όνομα της «ιατρικής», και να αντικατασταθούν με κάποιες άλλες σχέσεις πιο πολιτισμένες αλλά πάντως «θεραπευτικές». Γιατί όσο θα στέκεται στα πόδια της η κοινωνία του εμπορεύματος της μιζέριας και της στέρησης άλλο τόσο θα παίζεται το παραδοσιακό παιχνίδι «κλέφτες κι αστυνόμοι» και χιλιάδες άνθρωποι καθημερινά θα αλλοτριώνουν και θα αλλοτριώνονται στις πλαστικές σχέσεις θεραπειών και θεραπευόμενων. Από την άλλη μεριά δεν έχουμε και την αφέλεια να πιστεύουμε πως δεν υπάρχουν αυτή τη στιγμή άνθρωποι που πραγματικά χρειάζονται κάποια «ειδική» αντιμετώπιση, που έχουν ανάγκη τελικά απο κάποια μορφή θεραπείας.

Αλλά και στον «αντιψυχίατρο» (και η αντίθεση περιέχει πάντα και τη θέση) βλέπουμε τον ίδιο Προκρούστη που θα μοιράσει ρατσιστικά τους ανθρώπους σε «υγιείς» και «άρρωστους». Φτύνουμε στο σύνολό της μια φιλοσοφία που μοιράζει και διαχωρίζει τον τρόπο που η ύπαρξή μας μετουσιώνει τις εμπειρίες μας σε «φυσιολογία» και «παθολογία».

«Η μόνη συνεπής θεραπεία είναι η αύξηση της δόσης ριζοσπαστικότητας» και η λύση το τέλος της τρέλας βρίσκεται εκεί που σταματάει η προϊστορία και αρχίζει η ιστορία των ανθρώπινων σχέσεων και της πραγματική επαφής.

Αλλά αυτή μας η πίστη η ελπίδα για την ό, α δεν σημαίνει κιόλας πως πρέπει ν' αφήσουμε στη μακαριότητά τους τους Ες Ες του ανθρώπινου πόνου.

Κι αν δεν μπορούμε άμεσα να σκοτώσουμε τους μπάτσους μέσα και γύρω μας, (είναι παράταιρη εποχή να βρει το δίκιο του ένας στίχος) ας καταργήσουμε τουλάχιστον τα Μ.Α.Τ., ας αποπλίσουμε τους «γιγ-γύς» μπάτσους.

Η κίνηση για τα δικαιώματα των «Ψυχασθενών»

Η κίνηση αυτή προήλθε από κάποια επιτροπή που φτιάχτηκε το φθινόπωρο του 1979 στην Αθήνα που είχε αναλάβει την υποστήριξη του ψυχιάτρου Γ. Τσέγκου στη διένεξή του με το ψυχιατρικό κατεστημένο, με αφορμή το διωγμό του από το Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής. Η κίνηση για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών» αποτέλεσε ουσιαστικά την πρώτη σοβαρή προσπάθεια για παρέμβαση στο Ελληνικό ψυχιατρικό κύκλωμα.

Αν και γενικά είμαστε αντίθετοι με τη δημιουργία επιμέρους επιτροπών για προβλήματα που η λύση τους είναι αδύνατη χωρίς την ανατροπή της καταπιεστικής κοινωνίας, βλέπουμε ωστόσο ότι στις σημερινές συνθήκες ο αγώνας για την ανατροπή περνάει μέσα από τις μάχες για την επιβίωση, και ειδικά για ένα τόσο περιθωριοποιημένο ζήτημα όπως είναι η τρέλα, θεωρούμε την ύπαρξη της «Κίνησης», όπως και τόσων άλλων «κινήσεων», «αναγκαίο κακό» κι επειδή πιστεύουμε πως η «τρέλα» είναι η ίδια για όλους, συμπαρατασσόμαστε μαζί της (ας το κάνει αν θέλει κι αυτή) εκτός βέβαια από τις περιπτώσεις εκείνες που η «Κίνηση» θεωρεί πως είναι στη «φύση» της να «συμπαρατάσσεται με το γενικότερο πνεύμα της Αλλαγής» (Ανακοίνωση της «Κίνησης» στον τύπο στις 13/4/82).

Δημοσιεύουμε τη διακήρυξη της κίνησης παρμένο από το περιοδικό της «Η ελευθερία είναι θεραπευτική».

Κίνηση για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών»

Επειδή οι «ψυχασθένειες» αποτελούν μια μεγάλη μειοψηφία που συστηματικά σπρώχνεται στο περιθώριο της κοινωνικής ζωής, όπου και γνωρίζει κάθε είδους εξευτελισμό κι εκμετάλλευση.

Επειδή η διαδικασία του αποκλεισμού ενισχύεται από την άγνοια για το «τι είναι ψυχικό πρόβλημα» και η «συνωμοσία της σιωπής» διαιωνίζει την ασθένεια, θεωρώντας την κοινωνικό στίγμα.

Επειδή στη χώρα μας επικρατεί ένα αναχρονιστικό, μεσαιωνικό καθεστώς γύρω από την αντιμετώπιση της ψυχικής υγείας, με κύριο τρόπο λειτουργίας των ψυχιατρικών ιδρυμάτων το ασυλιακό μοντέλο.

Επειδή η ψυχιατρική έχει δημιουργήσει για την «ψυχική ασθένεια» μια ντε φάκτο αντίληψη παθολογικής κατάστασης και θεωρεί τη θεραπεία της σαν τη συνηθισμένη ιατρική θεραπεία.

Επειδή οι μέθοδοι θεραπείας στηρίζονται στην ωμή κι απροσχημάτιστη βία (δέσιμο, ξυλοδαρμός, ηλεκτροσόκ) και αποβλέπουν στην άμεση καθυπόταξη (ινσουλίνη, ψυχοφάρμακα) του «ασθενή» στις εξουσίες του ψυχιατρικού κατεστημένου.

Επειδή η κρατική νομοθεσία επιμένει να θεωρεί «αρμόδιους» ν' αποφασίζουν για την τύχη του «ασθενή» τα όργανα της ψυχιατρικής, δικαστικής και αστυνομικής εξουσίας, και κατά προέκταση, τους παρέχει τη «δικαιολογία» για την παραβίαση των στοιχειωδών ατομικών ελευθεριών με το πρόσχημα της «ανώμαλης» ή της «αντικοινωνικής» συμπεριφοράς.

Επειδή το «κατά ψυχίατρον ευαγγέλιο» απειλεί να γίνει το σαβουάρ-βιβρ της καθημερινής μας ζωής.

Επειδή κανείς δεν μπορεί να μείνει άτρωτος μέσα σε μια κοινωνία που νοσεί, επειδή μέσα σε μια κοινωνία που τρελαίνει τους ανθρώπους ο καθένας είναι ένας εν δυνάμει «ψυχασθενής».

Επειδή, τέλος, πιστεύουμε ότι τότε μόνο μπορούμε να παλέψουμε αποτελεσματικά όταν ενωνόμαστε και δουλεύουμε συλλογικά,

προχωρήσαμε στη δημιουργία της

Κίνησης για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών» με σκοπό:

1. Την ενημέρωση και πληροφόρηση της κοινής γνώμης γύρω από τη φύση και εκμετάλλευση αυτής της «ασθένειας».
2. Την καταγγελία κάθε περίπτωσης καταπάτησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των «ψυχασθενών» όπως και τη συμπαράσταση σ' όλους εκείνους που με τον τρόπο τους αμφισβητούν το επίσημο ψυχιατρικό κατεστημένο.

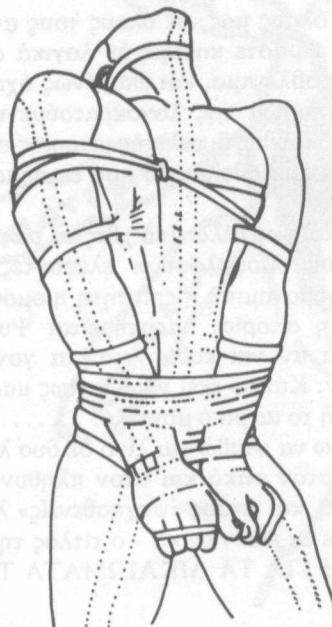
Πιστεύουμε πως είναι καιρός πια ν' αρχίσουμε να μιλάμε τη δικιά μας γλώσσα, ν' αρχίσουμε να υπάρχουμε σαν αυτόνομες προσωπικότητες, έξω από οποιαδήποτε βία και καταναγκασμό που ασκείται πάνω μας, ν' αρχίσουμε να ζούμε όπως εμείς συνειδητά και ελεύθερα επιλέγουμε.

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Κίνηση για τα δικαιώματα των «ψυχασθενών»

Η ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΙΝΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ

Τεύχος 1, Δεκέμβρης 1982

ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ «ΨΥΧΑΣΘΕΝΩΝ»

ΣΤΟ ΒΑΘΜΟ ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΠΛΗΡΗ ΣΥΝΕΙΔΗΣΗ ΤΗΣ «ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ» ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΠΟΥ ΜΑΣ ΕΠΙΒΑΛΛΟΥΝ ΚΑΙ ΔΕΝ ΑΝΤΙΔΡΟΥΜΕ ΕΝΕΡΓΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΙΜΑΣΤΕ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΝΕΚΡΟΙ

ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ «ΨΥΧΑΣΘΕΝΩΝ»

Τιμή: 50 δρχ.

Απόσπασμα από ομιλία της Ρένας Χατζηδάκη

στο συνέδριο του «ΑΜΦΙ»

«Σεξουαλικότητα και Πολιτική»

Μας αρέσεις σε όλους μας, σε όλους τους ανθρώπους, να πιστεύουμε ότι είμαστε κατεξοχήν λογικά όντα —και άρα κατατάξιμα, προβλέψιμα, και επομένως όχι επικίνδυνα. Αυτή είναι η παγίδα της λογοκρατούμενης εποχής μας, και της συνακόλουθης διπολικής ιατρικής σκέψης για το φυσιολογικό και το παθολογικό που επισήμανε χτες ο Θανάσης Τζαβάρας.

Δεν ξέρω. Εγώ πάντως θέλω από χτες να ρωτήσω, τους ειδικούς: Υπάρχουν ομοφυλόφιλοι ελέφαντες; Και αν υπάρχουν, είναι κληρονομική ή επίκτητη η ομοφυλοφιλία τους; Ή μια άλλη απορία: παρατηρείται Ψυχασθένεια στους ψύλλους, και αν ναι ευθύνονται τα γονίδια ή οι γονείς των ψύλλων; Κάπου εκεί νομίζω πως μας οδηγεί η βιολογική λογική, ή το ιατρικό μοντέλο.

Εγώ σήμερα θέλω να σταθώ για λίγο σε δυο λέξεις: στη σεξουαλικότητα —στον ενικό και στον πληθυντικό— και στην «ψυχασθένεια» και στους «ψυχασθενείς» λέξεις που τις χρησιμοποιούμε σε εισαγωγικά —ο τίτλος της κίνησής μας είναι ΚΙΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΩΝ «ΨΥΧΑΣΘΕΝΩΝ».

.....
Όσο για τους «ψυχασθενείς» τώρα —πάντα σε εισαγωγικά. Τα εισαγωγικά αυτά τα φαντάζομαι λίγο σαν λαβίδες, με τις οποίες πιάνει κανείς αλλά δεν αγγίζει την αλλόκοτη αυτή λέξη, που τη χρησιμοποιεί ο Τύπος κατακόρον τα τελευταία χρόνια, δείχνοντας μέσα από το δρόμο της γλώσσας την επιβολή του ιατρικού μοντέλου στην τρέλα, επιβολή πρόσφατη που την επισήμαναν χτες και ο ROGER KEMPF και ο Θανάσης Τζαβάρας. Ενώ η λέξη τρέλα λοιπόν έχει αμέτρητες διασυνδέσεις με την ιστορία της γλώσσας σε διάφορα επίπεδα και μ' ένα σωρό πράγματα καθημερινά και κοινωνικά παραδεκτά π.χ. λέμε «ο καθένας έχει την τρέλα του», ή «η ποιητική έμπνευση έρχεται πολύ κοντά στην τρέλα», κλπ. κανείς δεν χρησιμοποιεί τη λέξη «ψυχασθένεια» έξω από την ιατρική και πολιτική της χρήση. Κανείς δεν λέει «έχω μια δόση ψυχασθένειας», ή «είμαι ψυχοπαθώς ερωτευμένος». Είναι λοιπόν η «ψυχασθένεια» μια λέξη για να τη χρησιμοποιούν «ειδικοί» ή για να χρησιμοποιείται σε ειδικές περιπτώσεις. Μια λέξη αποκομμένη από τη γλώσσα και την ιστορία της, γκετοποιημένη. Όπως γκετοποιημένοι, αποκομμένοι, στερημένοι από τα στοιχειωδέστερα ανθρώπινα δικαιώματα, είναι οι «ψυχασθενείς».

Σκεφτείτε το λιγάκι: Ένας καρδιοπαθής, ας πούμε, ή ένας διαβητικός, ή ένας καρκινοπαθής, έχει τα εξής —αυτονόητα— δικαιώματα: να πάει ή να μη πάει για θεραπεία. Να διαλέξει ο ίδιος ένα γιατρό της αρεσκείας του. Να τον αλλάξει αν δεν τον κάνει. Να ακολουθήσει ή να μην ακολουθήσει τη θεραπεία που του προτείνει ο γιατρός. Να μπει ή να μην μπει στο νοσοκομείο για νοσηλεία. Να διακόψει τη θεραπεία του οποιαδήποτε στιγμή και για οποιονδήποτε δικό του λόγο. Να διαθέσει δηλαδή όπως ο ίδιος κρίνει και αποφασίζει το σώμα του και την ψυχή του. Για τον «ψυχασθενή», τίποτε από αυτά δεν ισχύει. Ο γιατρός, ο ψυχίατρος, έχοντας δεχτεί από την πολιτεία το ρόλο του

φύλακα της δημόσιας τάξης, και γιατί τον έχει δεχτεί δεν ξέρω, καλείται να αποφασίσει από τα πριν αν ο «ψυχασθενής» είναι επικίνδυνος —και για το μύθο της επικινδυνότητας των ψυχασθενών έχουμε μιλήσει πολύ στην ΚΙΝΗΣΗ. Αν ο γιατρός —που ωστόσο σα γιατρός έχει ορκιστεί ότι θα παρέχει θεραπεία, ή τουλάχιστον δε θα βλάψει τον ασθενή του— αν ο γιατρός λοιπόν κρίνει πως ο «ψυχασθενής» είναι δυνητικά επικίνδυνος, τότε μπορεί —ασκώντας DE FACTO δικαστική εξουσία— να αποφασίσει τον εγκλεισμό του ασθενούς και την υποχρεωτική του «νοσηλεία» σε ψυχιατρεία.

Δεν θέλω τώρα να μιλήσω για προφανή και πολυσηχτημένα πράγματα, όπως ότι ο ψυχασθενής από την ώρα που εγκλείεται, είτε στο ψυχιατρείο, είτε στην ψυχιατρική κλινική, είτε ακόμη στο σπίτι του από τους δικούς του, απανθρωπίζεται και του στερούνται αναφαίρετα κατά τα άλλα ανθρώπινα δικαιώματα. Ούτε να περιγράψω τις απίστευτες συνθήκες ζωής και «θεραπείας» στα ιδρύματα —υποθέτω ότι λίγο - πολύ όλοι μας ξέρουμε το θέμα με το ένα ή τον άλλο τρόπο. Εκείνο που μ' ενδιαφέρει πιο πολύ εδώ απόψε είναι να σκεφτούμε ότι όπως κι αν γίνεται το πράγμα, είτε στις πιο ακραίες περιπτώσεις ασύλων όπως το διαβόητο άσυλο της Λέρου, είτε στις πιο «μαλακές» εκφάνσεις της καταστολής όπως η εισαγωγή με την πίεση πάντα της οικογένειας και των γιατρών, σε μια πολυτελή ιδιωτική κλινική με λινά σεντόνια, ή την παραμονή σπíti αλλά με μια συνεχή απαγόρευση από τη μεριά της οικογένειας στον ασθενή να αποφασίζει ο ίδιος για τη ζωή του γενικά, και φυσικά και για την ερωτική ζωή του, η διαδικασία της καταστολής ξεκινάει από την κριτική ή «διαγνωστική» αποτίμηση του πώς αισθάνεται και πώς σκέφτεται ο «ασθενής», κι αυτό νομίζω είναι και το τρομακτικότερο σημείο σ' όλη αυτή την ιστορία.

Αν δηλαδή το δούμε πολιτικά το θέμα, το Σύνταγμα των Ελλήνων επιτρέπει στον καθένα «να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, εγγράφως και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρών τους νόμους του κράτους». Αλλά τι είναι το παραλήρημα ενός ψυχωτικού —και μας μίλησε προηγουμένως για τους ψυχωτικούς ο Γιάννης ο Τσέγκος— ή τι είναι οι ερωτικές φαντασιώσεις ενός «ψυχασθενούς», αν δεν είναι στοχασμοί; Η πολιτική ελευθερία σταματάει λοιπόν εκεί όπου αρχίζει η ιατρική εξουσία; Τι γίνεται με τα περίφημα ανθρώπινα αναφαίρετα δικαιώματα; Κανείς δεν φυλακίζεται εκτός αν αποδεδειγμένα έχει κάνει έγκλημα και τότε μόνον ως ο νόμος ορίζει, παρά μόνο οι ψυχασθενείς; Η κατοικία έκαστου είναι άσυλον —εκτός της κατοικίας των ψυχασθενών; Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστος —εκτός των ψυχασθενών; Έκαστος δικαιούται να αναπτύσει ελεύθερα την προσωπικότητά του εκτός από τους ψυχασθενείς;

Και ο «ψυχασθενής» πρέπει να αποδεικνύει ανά πάσα στιγμή ότι δεν είναι ένοχος για επικινδυνότητα; Και τι θα πει, στο κάτω - κάτω της γραφής, «ψυχασθενής»; Μήπως ο καθένας μας, όταν θέλει να παίξει, να ερωτευτεί, να φλερτάρει, να γράψει ένα ποίημα, να βάλει τις φωνές, να κλειστεί στο σπίτι του για ένα μήνα, να κάνει έρωτα —με ομόφυλους ή ετερόφυλους ή, για να θυμηθούμε και τους σουρεαλιστές με μια ομπρέλλα και μια ραπτομηχανή— ο καθένας μας λοιπόν πρέπει να προσέχει να μην υπερβεί κάποιο όριο «φυσιολογικής» συμπεριφοράς, από το οποίο και μετά κινδυνεύει να πέσει στα χέρια της ιατρικής εξουσίας;

Για τον Ψυχιατρικό Ολοκληρωτισμό του Κλεάνθη Γρίβα

Ένα φάντασμα πλανιέται πάνω από την ανθρωπότητα: το φάντασμα του Ψυχιατρικού Ολοκληρωτισμού.

Όλες οι δυνάμεις της αντίδρασης ενώθηκαν σε μια ανίερη συμμαχία για να υλοποιήσουν αυτό το φάντασμα: Ο Πολιτικός κι ο Κομμισάριος, ο Επιστήμονας κι ο Στρατοκράτης, οι ρώσοι μπολσεβίκοι και οι γερμανοί αστυνομικοί...

Ο Ψυχιατρικός Ολοκληρωτισμός αναγνωρίζεται πια σαν μια απειλή επί των θυρών.

Είναι καιρός, οι αντίπαλοί του να εκθέσουν ανοιχτά μπροστά σ' όλο τον κόσμο τις αντιλήψεις, τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους και να αντιπαραθέσουν στην πραγματική απειλή του υπό υλοποίηση φαντάσματος του ψυχιατρικού ολοκληρωτισμού, μια θεωρία και μία μέθοδο για την αντιμετώπισή του...

Η ιστορία όλων των ως τώρα κοινωνιών, ήταν ιστορία ταξικών αγώνων. Η ιστορία όλων των από δω και πέρα κοινωνιών, θάνατο ιστορία της ανυπαρξίας όποιου κοινωνικού αγώνα, δηλαδή ιστορία του ψυχιατρικού ολοκληρωτισμού. Σ' αυτό τον αγώνα, οι εν δυνάμει και ελέω της ψυχιατρικής, σκλάβοι δεν έχουν να χάσουν τίποτε άλλο εκτός απ' τις ψυχιατρικές αλυσίδες τους...

(παραφράζοντας το «Κομμουνιστικό Μανιφέστο»)

1. Στη σωματική αρρώστεια έχουμε μια σειρά αντικειμενικών ευρημάτων που καθορίζουν τον προσδιορισμό της. Στην ψυχική αρρώστεια, τι έχουμε;

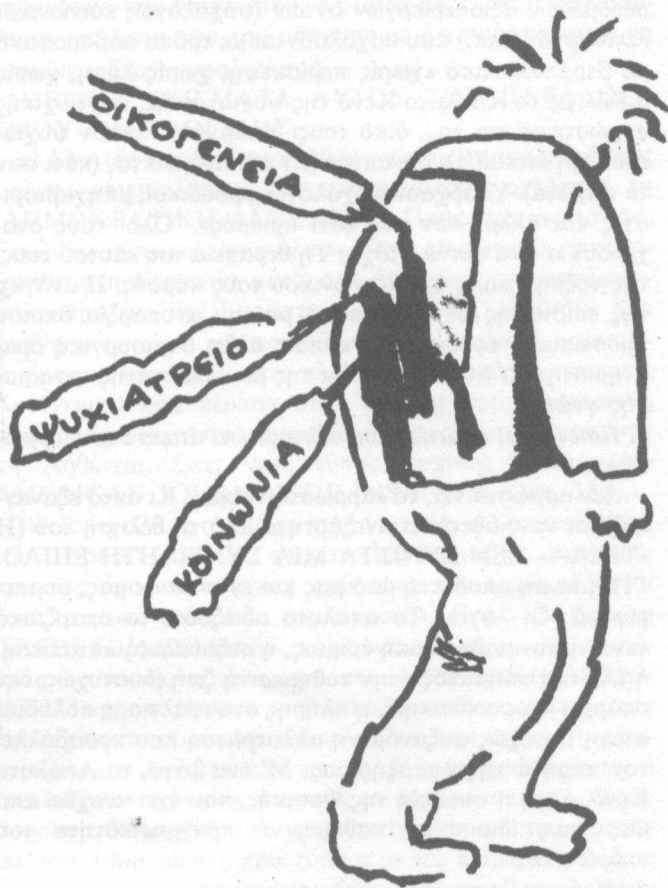
Τίποτα. Απολύτως τίποτα. Απλά κάποιος υπαλληλίσκος ειδικευμένος σ' αυτή τη δουλειά (με γραφειοκρατική και κοινωνική επικύρωση), διαπιστώνει το «παθολογικό» της συμπεριφοράς ενός ατόμου.

Αυτό σημαίνει πως όλα εξαρτώνται από τον κρίνοντα και μόνο. Ποια στοιχεία ρίχνουν το βάρος τους στη ζυγαριά; Το ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΥΜΦΕΡΟΝ (οικονομικό, επαγγελματικό, κοινωνικό) και η ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ του κρίνοντος. Ευρύτητα πνεύματος, ευαισθησία, φιλοσοφικοκοινωνικός προβληματισμός. Η ύπαρξη ή η ανυπαρξία τους. Δηλαδή με δυο λόγια, το γραμμένο ή άγραφο χαρτί που κουβαλάει στο κεφάλι του.

Όλα αυτά σημαίνουν πως η λεγόμενη ψυχική αρρώστεια συνιστά μια ΕΤΕΡΟΚΑΘΟΡΙΖΟΜΕΝΗ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ που στον προσδιορισμό της υπεισέρχονται κάθε είδους παράγοντες ΠΛΗΝ των ιατρικών.

2. Είναι αποδεδειγμένη η αιτιολογία της ψυχικής αρρώστειας;

Για να ακριβολογούμε: Στο βαθμό που η μη αποδεκτή από μας συμπεριφορά, συνδιάζεται με κάποια οργανική βλάβη ή δυσλειτουργία (όγκοι, τοξική δηλητηρίαση, έλλειψη βιταμινών, κλπ.), η αιτιολογία της θεωρείται σαν αποδεδειγμένη. Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για «όργανικές ψυχώσεις» που λόγω της φύσης τους, θα πρέπει μάλλον να υπάγονται στην αρμοδιότητα της νευρολογίας (δηλαδή ενός ειδικού κλάδου της σωματικής παθολογίας), παρά της ψυχιατρικής. Είναι δυνατό και να φανταστούμε ακόμα, ένα ψυχίατρο σε μια προηγμένη χώρα που θα αναλάμβανε τη θεραπεία κάποιου ατόμου με όγκο στον κροταφικό λοβό επειδή συμβαίνει να δίνει και ψυχωσικού χαρακτήρα συμπτωματολογία; Θα φαντάζε μάλλον σαν μάγος άγριας

φυλής, παρά σαν επιστήμονας...

Απ' την άλλη μεριά, όλες οι μη αποδεκτές από μας συμπεριφορές που δεν συνδυάζονται με κάποια οργανική βλάβη (δηλαδή οι λειτουργικές ψυχώσεις, οι νευρώσεις, κλπ.) που αποτελούν αντικείμενο της ψυχιατρικής, έχουν ΑΠΟΛΥΤΑ ΑΓΝΩΣΤΗ αιτιολογία. Ο λόγος είναι προφανής: Η ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΝΑΙ ΤΑΥΤΙΣΜΕΝΗ ΜΕ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΠΟΥ ΕΚΦΡΑΖΕΙ ΜΟΝΟΠΩΛΙΑΚΑ ΤΗΝ «ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ». Κι όταν ο Διώκτης (κοινωνία) και ο Διωκόμενος (αιτιολογία) ταυτίζονται, η σύλληψη του τελευταίου είναι αντικειμενικά αδύνατη. Έτσι, μια και που δεν μπορούμε να συλλάβουμε την ψυχική «αρρώστεια», συλλαμβάνουμε τον ψυχικά «άρρωστο» που είναι μια πιο απτή και εγκλωβισμένη πραγματικότητα. Αυτό είναι πιο βολικό για όλους μας...

3. Πώς ταξινομούνται οι ψυχικές αρρώστειες; Με ποια κριτήρια;

ΑΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΨΥΧΙΚΕΣ ΑΡΡΩΣΤΕΙΕΣ, μόνο ένας παραδεκτός τρόπος ταξινόμησης τους υφίσταται. Ο αιτιολογικός. Όμως η παραδοσιακή ψυχιατρική ομολογεί την πλήρη άγνοιά της γύρω από την αιτιολογία της ψυχικής αρρώστειας. Κατά συνέπεια, οι όποιες ταξινομητικές απόπειρές της δεν μπορεί παρά να είναι αναποτελεσματικές και να φαντάζουν γελοιογραφικές.

ΑΝ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΨΥΧΙΚΕΣ ΑΡΡΩΣΤΕΙΕΣ, μόνο μαθητευόμενοι μάγοι θα μπορούσαν να τις ταξινομήσουν (πώς να ταξινομήσεις κάτι που δεν υπάρχει;) Και νομίζω πως αυτό το ρόλο παίζουν οι παραδοσιακοί ψυχίατροι.

ΑΝ ΟΜΩΣ ΕΙΝΑΙ ΑΔΥΝΑΤΗ η ταξινόμηση των ψυχικών ασθενειών, είναι απόλυτα δυνατή η ταξινόμηση των παραδοσιακών ψυχιάτρων και των μ' αυτούς συμπο-

ρευόμενων αξιοπερίεργων όντων (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, κλπ.) που ασχολούνται με τρόπο σοβαροφανή με βερμπαλιστικό «χωρίς περίσκεψη, χωρίς λύπη, χωρίς αιδώ», με το Απόλυτο Κενό της ψυχιατρικής, της ψυχικής αρρώστειας και το... δικό τους. Υπάρχουν λοιπόν ψυχίατροι οργανικοί(!), δυναμικοί(!) και ανάμεικτοι (κάτι σαν τα παγωτά). Υπάρχουν ψυχολόγοι φροϋδοικοί, μπηχαβιοριστές και άλλοι «ων ουκ έστι αριθμός». Όλοι τους στοχεύουν σ' ένα κοινό στόχο; Τη θεραπεία του εαυτού τους, της τσέπης τους, του κοινωνικού τους κύρους. Η ανάγκη της επίβωσης σε συνδυασμό με την ανυπαρξία όποιου προσωπικού εφοδίου για κάποια άλλη δημιουργική δραστηριότητα... Είναι η κατάρα της μονοδιάστατης εργασιακής γνώσης.

4. Ποιες είναι οι αιτίες που οδηγούν ένα άτομο στο ν' αρρωστήσει;

Δεν αρρωσταίνει, το «αρρωσταίνουμε». Κι αυτό εξαναγκάζεται να υιοθετήσει ανεξάρτητα από τη θέλησή του (Η «ΤΡΕΛΑ» ΔΕΝ ΣΥΝΙΣΤΑ ΜΙΑ ΣΥΝΕΙΔΗΤΗ ΕΠΙΛΟΓΗ) μια μη αποδεκτή από μας και ενάντια σε μας, συμπεριφορά. Οι λόγοι: Το απόλυτο αδιέξοδο, το υπαρξιακό κενό, η συναισθηματική έρημος, η σεξουαλική καταπίεση, η έλλειψη νοήματος στην καθημερινή ζωή (δυστυχώς, δεν υπάρχει «κυριακάτικη»), η πλήρης ανασφάλεια, η πολυδιάστατη συνεχώς αυξανόμενη αλλοτρίωση που προσβάλλει τον πυρήνα της ύπαρξής μας. Μ' ένα λόγο, το Απόλυτο Κενό, αυτή η ουτοπία της Φυσικής, που έχει αναχθεί από μας τους ίδιους σε καθημερινή πραγματικότητα του ανθρώπου.

5. Πού οφείλεται η ψυχική αρρώστεια;

Αν διέθετα μια απάντηση στο ερώτημα αυτό, θα μου χάριζαν το NOBEL. Δεν ξέρω πού οφείλεται, ξέρω όμως πού βρίσκεται η ψυχική αρρώστεια. Ενυπάρχει σε κάθε είδους ΕΞΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΙΕΣΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ: Κράτος - Πολίτης, Άντρας - Γυναίκα, Γονείς - Παιδιά, Δάσκαλος - Μαθητής, Διευθυντής και Διευθυνόμενος, Εξουσιαστή και Εξουσιαζόμενο.

Και για να αποφύγω όποιες παρερμηνείες: Δεν απορρίπτω κάθε οργανωτικό ή ιεραρχικό σχήμα, γενικά και αφηρημένα. Απλά αρνούμε με αποτροπιασμό κάθε ιεραρχία που συγκροτείται σε βάση Εξουσιαστική, κι όχι Λειτουργική. Κάθε οργανωτική - ιεραρχική σχέση που δεν προκύπτει αυθόρμητα και αβίαστα από μια λειτουργική ανάγκη, αλλά επιβάλλεται με καταναγκαστικό τρόπο με τη διαμεσολάβηση δραστικών μηχανισμών βίας.

Τα κύτταρα του σώματός μας συγκροτούν ιστούς, οι ιστοί όργανα, τα όργανα συστήματα οργάνων, κι αυτά εμάς. Όλα τούτα τα στοιχεία συμμετέχουν στην υπερκείμενη τους λειτουργία ΧΩΡΙΣ ΚΑΤΑΝΑΓΚΑΣΜΟ και για λόγους καθαρά λειτουργικούς. Το ίδιο γίνεται σ' όλη της κλίμακα της φυσικής οργάνωσης, με μοναδική εξαίρεση το «τελειότερο» πλάσμα της φύσης.

Για τον άνθρωπο, η συμμετοχή σε υπερκείμενες λειτουργίες του, επιβάλλεται ανεξάρτητα από τις λειτουργικές του ανάγκες και μόνο με την παρεμβολή του καταναγκασμού. Να προσδιορίσουμε μερικές εκφάνσεις του; Ο καταμερισμός της δουλειάς και οι φάμπρικες, τα βασανιστήρια και οι μαζικές δολοφονίες, οι ανθρωποβόροι θεσμοί και τα κάθε λογής εγκλειστήρια (στρατόπεδα συγκέντρωσης, φυλακές, ψυχιατρεία, γηροκομεία, άσυλ κ.ά.)... Κανένας μέχρι σήμερα ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΣΕ ΝΑ ΠΡΟΣΚΟΜΙΣΕΙ ΜΙΑ ΑΠΟΔΕΙΞΗ που να θεμελιώνει βιολογικά αυτά τα «θεάρεστα» μέσα που κατ' αποκλειστικότητα χρησιμοποιεί το «τελειότερο» ον για την εφαρμογή ενός το ίδιο αποκλειστικού προνόμιού του: Του αφανισμού των ομοίων του. Κι απ' αυτή την αδυναμία, απορρέει η υποχρέωσή μας για τη διευρεύνηση της κοινωνικής αιτιολογίας του φαινομένου.

Σύμφωνα με τη θαυμάσια σύλληψη του Φρομ, υπάρχουν δυο μορφές εξουσίας. Μια ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ και μια ΠΑΡΑΛΟΓΗ. Η πρώτη επιβάλλεται με το προσωπικό παράδειγμα την καλλιέργεια, την ευαισθησία, το θαυμασμό και την αγάπη που γεννάει. Η δεύτερη επιβάλλεται αποκλειστικά και μόνο με τη βία κι έχει για στήριγμά της

τους μηχανισμούς καταναγκασμού και κατοστολής.

Ο Χριστός, ο Μαρξ, ο Μπετόβεν κι ο Πικάσο επηρεάζουν τον τρόπο που αισθανόμαστε, ακούμε, βλέπουμε και σκεφτόμαστε τον εαυτό μας και τους άλλους, με τη δημιουργική παρουσία τους και μόνο. Ο Ατίλας, ο Χίτλερ, ο Στάλιν, ο Διευθυντής κι ο Κλειδοκράτορας, επηρεάζουν τη συμπεριφορά μας με τους μηχανισμούς βίας που ελέγχουν. Δηλαδή με την καταστροφική τους παρουσία και μόνο.

Η ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ είναι δηλωτική και παραγωγός υγείας. Η ΠΑΡΑΛΟΓΗ ΕΞΟΥΣΙΑ είναι έκφραση και παραγωγός αρρώστειας. Η εποχή μας είναι εποχή θεοποίησης και θεομολοποίησης της παράλογης εξουσίας. Είναι δηλαδή ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗΣ.

«Όταν το έγκλημα ντύνεται με τη φορεσιά της αθωότητας, είναι η αθωότητα που πρέπει να απολογηθεί για τις πράξεις της», γράφει ο Αλμπερ Καμύ. Σήμερα το έγκλημα φοράει τη λεοντή της ψυχιατρικής αθωότητας. Κατά συνέπεια, είναι ψυχιατρική αθωότητα που πρέπει να ελεγχθεί και να λογοδοτήσει για τις πράξεις της...

Σαν κατακλείδα, δεν υπάρχει ψυχική αρρώστεια με την ιατρική έννοια του όρου. Υπάρχει μια κατάσταση κατασκευασμένη από μας. Ένας ανεπιθύμητος για μας, τρόπος συμπεριφοράς, που χαρακτηρίζεται από μας σαν αρρώστεια με τρόπο αυθαίρετο και αντιεπιστημονικό. ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΤΥΧΑΙΟ. Είναι μια κοινωνική επιλογή που στοχεύει σε πολλαπλούς στόχους, με πρώτο και σημαντικότερο ανάμεσά τους, την απο-ενοχοποίηση της άρρωστης κοινωνικής δομής που αναπόδραστα παράγει την αρρώστεια.

6. Μέσα από ποια διαδικασία έγινε δυνατή η αναγωγή του Διαφορετικού σε αρρώστεια;

Ο Γκαίμπελς έκφρασε εύστοχα και με την απλοϊκότητα του πρωτόγονου, μια βασική ανάγκη της κοινωνίας: «Ο Εβραίος κι αν ακόμα δεν υπήρχε, θά 'πρεπε να εφευρεθεί...»

Κάθε κοινωνία, προκειμένου να διατηρήσει τη συνοχή της, έχει ανάγκη από κάποιο πραγματικό ή φανταστικό (εξωτερικό ή εσωτερικό) εχθρό. Κι όταν αυτός δεν υπάρχει, εφευρίσκεται.

ΜΕΧΡΙ ΤΟΝ 16ο ΑΙΩΝΑ, η κυρίαρχη θεοκρατική αντίληψη της ζωής που στηρίζονταν στην Πίστη, κατασκεύαζε αέναα και το δικό της εχθρό στο πρόσωπο των Αρνητών της Πίστης. Η εφεύρεση της Μαγείας και της Αίρεσης, κατοχύρωνε και εδραίωνε την Πίστη. Η εκκλησία έκαιγε τις μάγισσες και τους αιρετικούς στην πυρά, αναπέμποντας δεήσεις για τη σωτηρία των... ψυχών τους. Τους έστελνε δηλαδή με τη βία στο βασίλειο των ουρανών, διασφαλίζοντας μ' αυτό τον τρόπο για τον εαυτό της το βασίλειο της γης. Και στο βασίλειο της Πίστης, η ύπαρξη της Τρέλας ήταν περιττή.

ΜΕΤΑ ΤΟΝ 16ο ΑΙΩΝΑ, η ανερχόμενη καπιταλιστική αντίληψη της ζωής, χρησιμοποίησε σαν στήριγμά της ενάντια στη θεοκρατική αντίπαλό της, τη Λογική. Κατασκεύασε λοιπόν το δικό της εσωτερικό εχθρό, την Τρέλα, προκειμένου να διαφυλάξει το διαρκώς επαιελούμενο στήριγμά της. Έτσι σταδιακά, η Εποχή της Πίστης έδωσε τη θέση της στην Εποχή της Λογικής και αντίστοιχα το Κυνήγι των Μαγισών στο Κυνήγι της Τρέλας.

Από τη στιγμή που εφευρέθηκε η τρέλα, η κυρίαρχη δήθεν λογική, απόκτησε ένα κάλαθο αχρήστων που της επιτρέπει να απαλλάσσεται χωρίς προβλήματα από καθετί

επικίνδυνο και ενοχλητικό. Κι αυτή ακριβώς η παντοδυναμία της ήταν που την οδήγησε σε ότι προσπαθούσε να ξορκίσει: Στον παραλογισμό.

ΜΕΡΙΚΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΗΣ «ΛΟΓΙΚΗΣ»:

α) Στα 1851, ανθρώπινη γελοιογραφία με ακαδημαϊκούς τίτλους, «ανακαλύπτει» μια νέα ψυχιατρική οντότητα, τη «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΑΣΘΕΝΕΙΑ». Πρόκειται για τον Μ. Γκρόντεκ που την ανακάλυψε (θεία επιφώτιση) σπουδάζοντας στη Γερμανία μέσα στη δίνη των επαναστάσεων που σάρωναν την Ευρώπη στη δεκαετία 1840-50. Και ξεκίνησε να σώσει την πατρίδα του την Αμερική, οπλισμένος με την περισπούδαστη ηλιθιότητα της «Δημοκρατικής Ασθένειας», που πέρασε στην ιστορία της ψυχιατρικής κωμωδιογραφίας σαν... διατριβή με τον τίτλο «Δημοκρατική Ασθένεια, ένας νέος τύπος ψυχικής διαταραχής» AMERICAN JOURNAL OF INSANITY, Οκτ. 1851).

β) Ένας άλλος ανεκδιήγητος γιατρός, ο Σάμουελ Κάρτραϊτ, γράφει δυο νέες ψυχιατρικές κωμωδίες, ανακαλύπτοντας δυο καινούργιες ασθένειες που «εμφανίζονται αποκλειστικά και μόνο σε νέγρους». Πρόκειται για τη ΔΡΑΠΕΤΟΜΑΝΙΑ που εκδηλώνεται με την «τάση απόδρασης από τις φυτείες» και την ΑΙΘΙΟΠΙΚΗ ΔΥΣΑΙΣΘΗΣΙ («προσοχή στον... τίτλο) με μοναδικά συμπτώματά της «την κατεργαρία την τεμπελιά, και την πρόκληση αναταραχών»... Αντιμέτωποι με το εύλογο ερώτημα γιατί εμφανίζονται μόνο σε νέγρους κι όχι και στους... δεινόσαυρους, θα μπορούσαμε να παρατηρήσουμε πως στα μέσα του 19ου αιώνα που έδρασε ο κ.. Κάρτραϊτ, όλη η αγροτική παραγωγή της Β. Αμερικής στηρίζονταν στην άγρια εκμετάλλευση των νέγρων. Ήταν λοιπόν φυσικό να αποτελούν δουλεμπορικό αντικείμενο οι νέγροι κι όχι οι δεινόσαυροι (που άλλωστε, φρόνιμα ποιούντες έσπευσαν να εξαφανιστούν πριν απ' τις καταβολές των εκμεταλλευτικών κοινωνιών). Βάζει λοιπόν διάγνωση ο Κάρτραϊτ και σαν καλός γιατρός προτείνει και θεραπεία, που είναι απλούστατη: «Ξύλο αλύπητο μ' ένα φαρδί λουρί, πασάλει με βούτυρο ή λάδι και βαρεία δουλειά στο ύπαιθρο κάτω από καυτό ήλιο». Τα σχόλια: Περιττεύουν.

γ) Και για να μη δημιουργηθεί η αυταπάτη πως όλα τούτα δεν μας αφορούν μια και συμβαίνουν στον 19ο αιώνα, ας μεταφερθούμε στην εποχή μας: Στην πρώτη μεταπολεμική περίοδο, οι αμερικάνοι ψυχίατροι, παιδίατροι και παιδοψυχίατροι, ανακαλύπτουν την ΕΛΑΧΙΣΤΗ ΕΓΚΕΦΑΛΙΚΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ (ή ΒΛΑΒΗ) για να ιατροκοποιήσουν τη συμπεριφορά του απροσάρμοστου παιδιού, αυτού του γνήσιου προϊόντος της πλήρους έλλειψης ψυχικής και σωματικής επαφής του με τα αλλοτριωμένα ανθρωπάκια της μεταβιομηχανικής εποχής, που αναλαμβάνουν να παίξουν στο θέατρο της ζωής το ρόλο του «γονιού», για λόγους κοινωνικής συμβατικότητας.

δ) Και φτάνουμε στο παρόν, με την αποτυχημένη προσπάθεια ψυχιατροποίησης της Τρομοκρατίας στη Δ. Γερμανία (που ωστόσο, αντιμετωπίζεται και ψυχιατρικά με τα ψυχοτρόπα φάρμακα, τα λευκά κελιά, κλπ.) και την πετυχημένη προσπάθεια ψυχιατροποίησης της Διαφωνίας στις χώρες του (αν)υπαρκτού σοσιαλισμού. Και πριν κλείσουμε, μια αναφορά και στο σκανδιναβικό χώρο: Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, αποδείχθηκε ατελέσφορη να προσφέρει από το σουηδικό κοινοβούλιο, μια πρόταση για την ψυχιατροποίηση της πολιτικής ένταξης και δράσης. Πολιτικοί κλήθηκαν να αναγορεύσουν την ίδια τους

τη δραστηριότητα σε ψυχασθένεια... Ο παραλογισμός είναι προφανής.

Λένε όλα τούτα τίποτα για την αμεσότητα της σχέσης Κρατικής Εξουσίας και Ψυχιατρικής; Αν όχι, τότε είμαστε υποχρεωμένοι να προχωρήσουμε σε πιο «κομψές» κοινωνιολογικές ερμηνείες...

Και για να καταλήγουμε: Η διαδικασία για την αναγωγή (από μας) της μη-αποδεκτής (από μας) συμπεριφοράς σε ψυχική αρρώστεια. ΕΧΕΙ καθαρά κοινωνικο-πολιτικό χαρακτήρα, ΓΙΝΕΤΑΙ στη βάση των συμφερόντων και των σκοπιμοτήτων της κυρίαρχης λογικής και ΑΠΟΣΚΟΠΕΙ στην εδραίωση των υφιστάμενων σχέσεων εξουσίας.

7. Από ποιον κρίνεται η ψυχική αρρώστεια; Υπεισέρχονται στη διάγνωσή της και υποκειμενικοί παράγοντες;

Κρίνεται από τον αρμόδιο ψυχιατρικό «εισαγγελέα» και μόνο. Και στη διάγνωσή της δεν υπεισέρχεται κανένας άλλος παράγοντας πλην του ψευτο-ιατρικού υποκειμενισμού.

8. Τι είναι η ψυχιατρική; Είναι κλάδος της ιατρικής ή όχι;

Πριν αποπειραθούμε να προσεγγίσουμε το ερώτημα «τι είναι ψυχιατρική», θα πρέπει να ξεκαθαρίσουμε το γιατί ΔΕΝ ΗΤΑΝ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ και ΔΕΝ ΘΑ ΓΙΝΕΙ ΠΟΤΕ κλάδος της ιατρικής, παρά τους αντίθετους ευσεβείς πόθους των κινούμενων στους κάθε είδους ψυχιατρικούς και παραψυχιατρικούς κύκλους, που ανάλαβαν με προσωπική εκλογή και κοινωνική επικύρωση το θεάρεστο και δύσκολο έργο της ψυχιατρικής σωτηρίας μας (υποσημειώνονται πως η ιστορία μας είναι ασφυκτικά γεμάτη από αποδείξεις για τη σημασία κάθε απόπειρας μεγαλόκαρδης σωτηρίας μας; Πριν απο το ΣΩΤΗΡΑ, βαδίζει ΠΑΝΤΑ ο Δήμος).

Η Ψυχιατρική βρίσκεται από κάθε άποψη σε πλήρη δυσαρμονία με την ιατρική:

α) ΑΠΟ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΑΠΟΨΗ, η δυσαρμονία είναι ολοφάνερη. Η ψυχιατρική σ' αντίθεση με την ιατρική, έχει απόλυτη ανάγκη από την αναγωγή μιας Κατάστασης σε Νοσολογική Οντότητα, προκειμένου να υπάρξει. Στο πεδίο της ιατρικής, όλες οι νοσολογικές οντότητες είναι

αυθύπαρκτες παθολογικές καταστάσεις που δεν προϋποθέτουν κανενός είδους έξω-ιατρική αποτίμηση (ηθική, φιλοσοφική, κοινωνική, πολιτική, πολιτιστική, κλπ.) προκειμένου να αναγνωριστούν σαν τέτοιες. Στο πεδίο της ψυχιατρικής, όλες οι νοσολογικές οντότητες (πλην των οργανικών ψυχώσεων που είναι μάλλον της αρμοδιότητας της νευρολογίας, δηλαδή ενός κλάδου της σωματικής παθολογίας, κι όχι της ψυχιατρικής) ανάγονται σε τέτοιες μόνο με την παρεμβολή των προαναφερθέντων έξω-ιατρικών αποτιμήσεων καθώς και μιας σειράς άλλων, κοινωνικά προσδιορισμένων, παραμέτρων.

β) ΑΠΟ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΨΗ, η δυσαρμονία είναι το ίδιο ολοφάνερη. Η ψυχιατρική σ' αντίθεση με την ιατρική, χρησιμοποιεί αποκλειστικά και μόνο απόλυτα υποκειμενικά κριτήρια και ερμηνευτικά σχήματα.

Για παράδειγμα, η κλινική εικόνα της οξείας παγκρεατίτιδας σκιαγραφείται με μια σειρά αντικειμενικών κλινικών ευρημάτων (πόνος, σοκ, κλπ.) που επιβεβαιώνονται από αντίστοιχα εργαστηριακά (λευκοκυττάρωση, αύξηση της αμυλάσης, λίπασης, χολερυθρίνης, κλπ.) Δηλαδή καθορίζεται από εκτιμήσιμα κλινικά και μετρήσιμα εργαστηριακά μεγέθη. Από την άλλη πλευρά του λόφου, στην ψυχιατρική, για την αναγωγή της Αγχώδους Νεύρωσης για παράδειγμα, σε νοσολογική οντότητα, επιστρατεύονται διάφοροι υποκειμενικοί και μη μετρήσιμοι παράμετροι όπως το αίσθημα ανησυχίας, η ευερεθιστότητα, η αναποφασιστικότητα, η αδυναμία για συγκέντρωση και λήψη αποφάσεων και «άλλα τινά» που σχετίζονται με την κυρίαρχη κοινωνική σκοπιμότητα, τις κυρίαρχες ηθικές αντιλήψεις και το κυρίαρχο μοντέλο συμπεριφοράς. Δηλαδή με την αποδοχή ή όχι της αλληλουχίας των αμέτρητων «ΠΡΕΠΕΙ» που επιβάλλεται να καθορίζουν την ανθρώπινη ύπαρξη και τα οποία προσδιορίζονται ερήμην και εναντίον της.

γ) ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΣΧΕΣΕΩΝ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗ - ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΟΥ, η δυσαρμονία δεν είναι εκτυφλωτική μόνο για τους «εξ ημών» τυφλούς. Η ψυχιατρική σ' αντίθεση με την ιατρική, εγκαθιστά με τρόπο επιτακτικό και αναπόδραστο, σχέσεις απόλυτης εξουσίας (του θεραπευτή) και απόλυτης υποταγής (του θεραπευόμενου). Σχέσεις που δεν είναι δυνατό να εκφραστούν με ιατρικούς όρους, πράγμα που εξαναγκάζει σε προσφυγή σε νομική ορολογία. Στα πλαίσια αυτών των σχέσεων, διαμορφώνεται και μια παράξενη και ιδιότυπη αντίληψη αναφορικά με την έννοια της Θεραπείας. ΣΤΗΝ ΙΑΤΡΙΚΗ η ίαση καθορίζεται από την εξάλειψη των κλινικών και εργαστηριακών ευρημάτων που χαρακτηρίζουν την αντιμετωπιζόμενη νοσολογική οντότητα. Η ίαση της της πνευμονίας δεν αποδειχεται μ' ότι λέει ή κάνει ο ασθενής. ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ η ίαση καθορίζεται από την πλήρη αποδοχή των κοινωνικών, ηθικών και συμπεριφορικών αξιών του ψυχιάτρου από μέρους τους «ασθενούς». Μ' άλλα λόγια, η υποκειμενική αντίληψη του ψυχιάτρου για τη λεγόμενη πορεία της ψυχικής ασθένειας εξαρτάται πάντα και μόνο απ' αυτά που λέει ή κάνει ο «ασθενής» κι από το βαθμό συμφωνίας του με τις προκατασκευασμένες αξίες πούναι σφηνωμένες στο μυαλό του ψυχιάτρου. Δηλαδή για να θεωρηθεί θεραπευμένος κάποιος «ασθενής» πρέπει απαραίτητα νάχει υπογράψει τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη, μια ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΔΗΛΩΣΗ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ με την οποία αποκηρύσει «μετά βδελυγμίας και μετά τάσεων προς έμετον» όλη την προηγούμενη διαγωγή και συμπεριφορά του. Αυτό θα του επιτρέψει να γλυτώσει από την ψυχιατρι-

κή ηλεκτροπληξία ή τον ψυχιατρικό εγκλεισμό, ανάλογα με την περίπτωση. Και έχοντας αποδεχτεί τη δια βίου «εθελοντική» του συμμόρφωση στις απαιτήσεις της χημικής λοβοτομής του μέσω της ψυχοφαρμακοθεραπείας, θα ξαναγυρίσει στους κόλπους της εξοντωτικά μεγαλόκαρδης και απάνθρωπης κοινωνίας, η οποία, ανάλογα με τα συμφέροντα και τις σκοπιμότητες της στιγμής, θα θυμάται το στιγματισμό του και θα του συμπεριφέρεται κατά το δοκούν: **ΙΣΟΒΙΟΣ ΑΠΟΔΙΟΠΟΜΠΑΙΟΣ ΤΡΑΓΟΣ** μιας εκληματικής δομημένης κοινωνίας που φοράει τη λεοντή της αθωότητας και του ανθρωπισμού.

δ) **ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΚΡΙΝΟΝΤΟΣ**, η δυσαρμονία μεταξύ ψυχιατρικής και ιατρικής είναι πέρα από κάθε αμφισβήτηση. **ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ** σ' αντίθεση με την ιατρική, η κρίση του δίπτυχου «ομαλό-ανώμαλο», γίνεται από άτομα αυτοθεωρούμενα (επικύρωση ατομική) και ετεροθεωρούμενα (επικύρωση κοινωνική) σαν ομαλά, με βάση πάντοτε τις σε κάθε εποχή κυρίαρχες αντιλήψεις για το ομαλό και το ανώμαλο. Για παράδειγμα, η πνευμονία ήταν και παραμένει μια νοσολογική οντότητα, σε κάθε εποχή και κοινωνικό σχηματισμό. Απ' την άλλη μεριά, η ομοφυλοφιλία ανάγεται σε σεξουαλική παρέκλιση (δηλαδή, σε διαταραχή), από ετεροφυλόφιλους και στα πλαίσια μιας κοινωνικής δομής όπου κυριαρχεί η ετεροφυλοφυλική αντίληψη της σεξουαλικότητας. Κάτω από διαφορετικές συνθήκες ατομικής και κοινωνικής ηθικής, η αναγωγή της ομοφυλοφυλίας σε σεξουαλική παρέκλιση, είναι αδιανόητη. Μ' άλλα λόγια, η ομοφυλοφιλία, δεν θεωρούνταν, ούτε θεωρείται παρέκλιση σε κάθε κοινωνία και εποχή. Τι συμπεράσματα, βγαίνουν απ' αυτό;

Σαν κατάληξη: Από τα παρπάνω μπορεί να βγει και η απάντηση στο ερώτημα «Τι είναι η ψυχιατρική». Η **ΑΝΤΙΦΑΣΗ** ανάμεσα στο χαρακτήρα και το αντικείμενο της παραδοσιακής ψυχιατρικής. Η **ΔΥΣΑΡΜΟΝΙΑ ΤΗΣ** (θεωρητική και μεθοδολογική) με όλους τους άλλους κλάδους της ιατρικής. Η **ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΓΩΓΗ** της «διαταραγμένης συμπεριφοράς» σε αντικείμενό της. Η **ΑΝΑΠΟΔΕΙΚΤΗ ΤΑΥΤΙΣΗ** αυτής της συμπεριφοράς με την αρρώστεια· και Η **ΟΛΟΚΛΗΡΩΤΙΚΗ ΥΠΟΤΑΓΗ ΤΗΣ** στις κυρίαρχες κοινωνικές και πολιτικές σκοπιμότητες κάθε κοινωνίας και εποχής, οδηγούν αβίαστα στο συμπέρασμα πως η ψυχιατρική σαν οργανωμένος τρόπος προσέγγισης και χειραγώγησης της ανθρώπινης συμπεριφοράς, δεν αποτελεί κλάδο της σωματικής ιατρικής, αλλά έκφραση, μέσο και απολογητή της κοινωνικής παθολογίας, μαζί με την εγκληματολογία, το σωφρονιστικό δίκαιο και τα άλλα συναφή πεδία.

9. Τι είναι ο ψυχικά ασθενής και με βάση ποιες διαδικασίες και ενδείξεις χαρακτηρίζεται κάποιος σαν ψυχικά ασθενής;

Αρχικά είναι ανάγκη να περιγραφεί το **ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΟ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟ**. Αυτή η φρικτή ανακριτική διαδικασία που ίσως μόνο το ταλέντο ενός Π. Βάις θα μπορούσε να αποδώσει κάπως ικανοποιητικά.

Ο υποψήφιος για ετικετάρισμα (κρατούμενος), στερημένος και απογυμνωμένος από κάθε δικαίωμα και δυνατότητα υπεράσπισης της υπαρχής του, προσάγεται (το πώς προσάγεται συνιστά ένα άλλο πελώριο ηθικό και πολιτικό πρόβλημα) στον ψυχίατρο (ανακριτή). Ανάμεσα στον ανακριτή και στον ανακρινόμενο, υπάρχει απριόρι μια σχέση απόλυτης εξουσίας και υποταγής. **ΠΑΡΕΝΘΕΤΙΚΑ** σημειώνεται πως μόνο κρατούμενοι των ολοκληρωτικών καθεστώτων μπορούν να κατανοήσουν την πραγματική

σημασία μιας τέτοιας σχέσης. Ακόμα και οι χιλιάδες πολιτικοί κρατούμενοι που έζησαν και μίσησαν αυτή τη σχέση στη διάρκεια της πρόσφατης δικτατορίας (και που μόλις διαφοροποιήθηκαν οι συνθήκες τη λησμόνησαν ολότελα, χωρίς να αντιλαμβάνονται τη διαρκώς παρούσα πιθανότητα επαναβίωσής της) ήταν σε πολύ καλύτερη μοίρα από τον ψυχικά «ασθενή». Γιατί σ' αντίθεση μ' αυτόν, οι πολιτικοί κρατούμενοι είχαν κάτι να υπερασπιστούν. Ο «ψυχασθενής» δεν έχει τίποτα. Μόνο το πελώριο, απόλυτο και διαλυτικό κενό... Όμως ας ξαναγυρίσουμε στο τελετουργικό. Ο «ευφυής» ανακριτής απευθύνει στο διαλυμένο ανακρινόμενο μια σωρεία συμβατικών ερωτήσεων που αναφέρονται στη συμπεριφορά, τις ιδέες, τις σχέσεις του κ.λπ. Ανάμεσα σ' αυτές ξεχωρίζουν για την εξυπνάδα και την πρωτοτυπία τους και μερικές του τύπου «τι διαφέρει το ποτάμι από τη λίμνη ή το πουλί απ' το αεροπλάνο» ή (γιατί όχι) «ο ψυχίατρος απ' τον SS» και άλλες παρεμφερείς.

Προϊόν της ανακριτικής διαδικασίας (οι νομικοί μπορούν να προσδιορίσουν το βαθμό της) είναι μια πρώτη διάγνωση - ετικέτα. Αυτά σε σχέση με τη διαδικασία. Αναφορικά με το πρώτο σκέλος της ερώτησης και το «τι είναι ο "ψυχασθενής"»; η απάντηση εξαρτάται από μια μυριάδα παραμέτρων που αφορούν στο ερωτούμενο: Κατά τη γνώμη μου, ο ψυχικά «ασθενής» **ΑΠΟ ΜΗ-ΨΥΧΙΑΤΡΙΚΗ ΑΠΟΨΗ** είναι μια διαφορετική εμπειρία που έχει δικαίωμα να βιωθεί. **ΑΠΟ ΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ** είναι ένας πολίτης ανύπαρκτης κατηγορίας, στερημένος από κάθε νομικό και πολιτικό δικαίωμα. **ΑΠΟ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΑΠΟΨΗ** είναι μια ύπαρξη χωρίς κανένα δικαίωμα στην ατομική και κοινωνική ζωή. Και τέλος **ΑΠΟ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΠΟΨΗ** είναι ένα αντικείμενο διαρκούς εκμετάλλευσης που άθελά του στηρίζει ένα πολυποικίλλο πλέγμα συμφερόντων στο οποίο εμπλέκονται, η Κρατική Γραφειοκρατία, το Επιστημονικό Κατεστημένο, οι Φαρμακευτικές Εταιρείες καθώς και οι Ψυχίατροι, οι Ψυχοθεραπευτές, το Προσωπικό των διαφόρων ψυχιατρικών ιδρυμάτων, οι Κοινωνικοί Λειτουργοί και όλα τα επιμέρους στοιχεία αυτής της ενδιάμεσης εκτελεστικής κλίμακας που μέσα από την παροχή των υπηρεσιών της, διασφαλίζει και αναπαράγει την προσωπική της ύπαρξη (ή ανυπαρξία).

10. Ποιος είναι ο κοινωνικός ρόλος του ψυχίατρου;

Μιλώντας χωρίς περιφράσεις και ψευτοευγένειες, ο Ψυχίατρος δεν είναι παρά ένας φτωχοδιάβολος, ένας απρόσωπος λακές της εξουσίας που έναντι πινακίου φακής, υποκαθιστά τον παπά και το χωροφύλακα (σε συνδυασμό) στη σφαίρα της ψυχικής δραστηριότητας. Πρόκειται δηλαδή για ένα θλιβερό εκτελεστικό όργανο της αναγκαιάς για την εξουσία **ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ**, που έχει αναλάβει το φρονηματισμό του Διαφορετικού με τα αποτρόπαια μέσα του Ξυλοδαρμού, των Αλυσίδων, της Ηλεκτροκεραυνοβολήσης, της Χειρουργοεπιβολής, της Φαρμακο-λοβοτομής και της Λογοχειραγώγησης.

Με τι ανταλλάγματα; Την επιβίωσή του, φυσικά. Την επιβίωσή του κι ένα κοινωνικό «τίτλο»... Συμμέτοχος της εξουσίας ο ψυχίατρος, σ' ένα καταθλιπτικό και βρώμικο ενδιάμεσο εκτελεστικό ρόλο. Μια τραγική ύπαρξη που κατασπαταλιέται και συνθλίβεται μέσα σε μια άλυτη αντίφαση πουνάει συνέπεια του υπαλληλικού καθήκοντος που της ανατέθηκε: Μια αντίφαση που εκφράζεται με την υποχρέωσή του να αντιμετωπίζει **ΗΘΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ** προβλήματα, με «**ΙΑΤΡΙΚΕΣ**» μεθόδους.

11. Τι είναι στην ουσία, η λεγόμενη ψυχική ασθένεια;

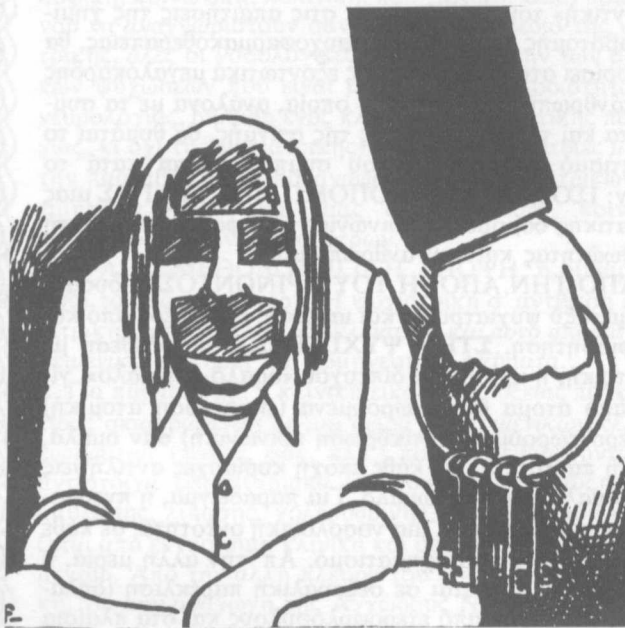
Πρόκειται για μια συγχυτική, κατακερματισμένη και αδιέξοδη απάντηση της Ατομικής προσωπικότητας, στη σύγχυση τον κατακερματισμό και το αδιέξοδο που της επιβάλλει μια νοσογόνα κοινωνική δομή. Είναι η τραγικότερη ολοκληρωτικά αλλοτριωμένη ατομική αντίδραση στην απόλυτα αλλοτριωμένη δράση μιας κοινωνικής δομής που λειτουργεί με στόχο την καθυπόταξη και όχι την εξυπηρέτηση των μελών της. Κι αυτό σημαίνει πως κάθε απόπειρα διερεύνησης μιας κάποιας ανάπτυξης, προϋποθέτει πριν απ' όλα έρευνα στο χώρο της κοινωνικής κι όχι της σωματικής παθολογίας.

12., Έχει ο ψυχικά ασθενής άνθρωπος δικαιώματα; Κι αν ναι, γίνονται σεβαστά;

Ανθρώπινα δικαιώματα και ψυχικά «ασθενής», είναι έννοιες αμοιβαία αλληλοαποκλειόμενες, μ' όλες τις περιτεχνες και κομψές ψυχιατρικές διαβεβαιώσεις για το αντίθετο που επιβάλλονται απ' την ανάγκη να τηρούνται τα... προσχήματα.

Οι ψυχικά «ασθενείς» δεν χρησιμοποιούν μαχαιροπήρουνα (κίνδυνος), δεν έχουν ξυραφάκι δικό τους (κίνδυνος), ζώνη (κίνδυνος). Δεν διαθέτουν ελεύθερα τα χρήματά τους όταν συμβαίνει να έχουν (τα πέρα από τα «ψιλά», κρατιούνται συνήθως από κάποιο γραφείο ή νοσοκόμο). Δεν έχουν ντουλάπια για τα προσωπικά τους είδη (ίσως γιατί στερούνται... προσωπικών ειδών και η ντουλάπα είναι αχρείαστη).

Κι ύστερα μιλάμε για ανθρώπινα δικαιώματα... Ας μη γελοιοποιούμε τις έννοιες. Αρκετά γελοιοποιήθηκαν από τους όπου γης «υποστηρικτές» τους. Πρέπει κάποτε να κατανοηθεί πως ΑΥΤΟ ΑΚΡΙΒΩΣ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΓΚΟΥΛΑΓΚ: Η απόλυτη άρνηση κάθε ανθρώπινου δικαιώματος. Κι αυτό αφορά τόσο τη Δύση, όσο και την Ανατολή. ΓΚΟΥΛΑΓΚ είναι τα ψυχιατρεία, οι φυλακές, τα ορφανοτροφεία, τα γηροκομεία, τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και τα κάθε λογής εγκλειστήρια για Αποδιοπομπαίους Τράγους, Γκουλάγκ, Εγκλειστήρια και Κτηνωδία, είναι έννοιες ταυτόσημες.

13. Πόση και ποια είναι η εκπαίδευση στην ψυχιατρική;

Σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα ισχύουσα πρακτική (δεν ξέρουμε τι αλλαγές εγκυμονούνται τώρα) η εκπαίδευση διαρκεί τρία χρόνια. Ανά ένας χρόνος στην παθολογία της νευρολογίας και την ψυχιατρική, και χρίζεται κανείς «νευρολόγος-ψυχίατρος» (γιατί άραγε, όχι και παθολόγος, απορεί ο ψυχίατρος Γ. Τσέγγος)... Χρίζεται βέβαια νευρολόγος - ψυχίατρος, αλλά μόλις και προφέρει σωστά το επώνυμο του Φρόνυτ (το όνομα ίσως αγνοείται). ΑΓΝΟΕΙ την ιστορική εξέλιξη της «επιστήμης» που υπηρετεί. ΒΓΑΖΕΙ το καπέλο στον Κρέπελιν και τους ομοίους του, μ' όλο που δεν είδε ποτέ ούτε τα... εξώφυλα των βιβλίων τους. ΕΚΦΡΑΖΕΤΑΙ απορριπτικά ή με περιφρόνηση για τους γνωστότερους εκφραστές της κριτικής ψυχιατρικής σκέψης, μ' όλο που ποτέ δεν διανοήθηκε ή προκλήθηκε να μελετήσει το έργο τους (η κριτική είναι ανατρεπτική και οι βεβαιότητές μας δεν αντέχουν τις... ανατροπές). ΑΓΝΟΕΙ κατά κανόνα τα φιλοσοφικά ρεύματα που συνδέονται άμεσα με την ψυχιατρική (δεν διάβασε ποτέ μια σελίδα Γιάσπερς, Χούρσελ, Σαρτρ, Χάιντεγγερ, Τίλιχ, κ.ά., αλλά ξέρει τις δυνατότητες του αριστερού ποδιού του Κούδα και την τελευταία εξυπνάδα της Αλιφέρη).

Όλα τούτα και χιλιάδες άλλα, τα αγνοεί κατά κανόνα. Ξέρει όμως να εξετάζει «ψυχιατρικά», με βάση τους κανόνες της «κλασσικής» (!!!) ψυχιατρικής. ΠΑΡΕΝΘΕΣΗ: Η έννοια του κλασσικού εμπεριέχει το στοιχείο της τελειότητας. Μιλάμε για κλασσική αρχαιότητα, για κλασσική τέχνη, για κλασσική μουσική, κλπ. Καμιά επιστήμη μέχρι σήμερα δεν διανοήθηκε να αυτο-αποκληθεί «κλασσική», πλην της ψυχιατρικής. Μπορεί κανείς να φανταστεί την ειρωνία με την οποία θα αντιμετώπιζονταν όποια ετικέτα του τύπου «κλασσική βιολογία - κλασσική χημεία - κλασσική κυβερνητική κλπ.». Η μόνη που το αποτόλμησε ήταν η ψυχιατρική. Έχει χάσει την αίσθηση του γελοίου ή πρόκειται για μια απέλπιδα προσπάθεια να προσποριστεί το κύρος που στερείται και κλείνει τις χαίνουσες πληγές της με αυτοκόλλητες ετικέτες;

Ξέρει λοιπόν να εξετάζει με βάση τους κανόνες της «κλασσικής» ψυχιατρικής. Δηλαδή να επαναλαμβάνει με μονότονο και αποβλακωτικό τρόπο για μια ολόκληρη ζωή, ερωτήσεις του τύπου «σε τι διαφέρει το πουλί απ' το αεροπλάνο», κλπ. Και φυσικά ξέρει να βάζει εν ριπή επισημονικού οφθαλμού, διαγνώσεις. Μανιοκαταθλιπτική ψύχωση μανιακού τύπου (δυο τυμπανοκρουσίες), Σχιζοφρένεια κατατονική (τρεις τυμπανοκρουσίες), αγχώδης νεύρωση (μια τυμπανοκρουσία), και άλλες τέτοιες διανοητικές... υπερσυλλήψεις.

Μέσα σε ένα τέτοιας έκτασης πλέγμα Άγνοιας και Αναισθησίας απέναντι στα μηνύματα των καιρών, που καλλιεργείται συστηματικά από μια ανύπαρκτη εκπαίδευση, ΕΙΝΑΙ ΔΥΝΑΤΟ ΝΑ ΜΗΝ ΟΡΚΙΖΕΤΑΙ ο υπό εκκώλαψη ψυχίατρος ΣΤΑ ΗΛΕΚΤΡΟΣΟΚ ΚΑΙ ΝΑ ΜΗΝ ΠΡΟΣΕΥΧΕΤΑΙ ΣΤΑ ΨΥΧΟΦΑΡΜΑΚΑ;

Είναι όχι μια κάποια, αλλά η μοναδική λύση στο ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΟΥ. Αυτό είναι το πιο ουσιαστικό αποτέλεσμα μιας εκπαίδευσης που εξαντλείται σε μια μηχανιστική εξέταση και στο γράψιμο, ιστορικών. Για δώδεκα μήνες, ο εκκολλητόμενος μαθαίνει ανέκδοτα, αποστηθίζει αναπόδεικτους αφορισμούς και ενδοβάλλει το μοντέλο των ιεραρχικά ανωτέρων του (εκεί οδηγεί η άρνηση του Φρόντ) και εξασκείται στο γράψιμο, δηλαδή σε μια δραστηριότητα που εγκατέλειψε μετά τις τελευταίες γραπτές εξετάσεις του στο πανεπιστήμιο, αφού επί 18 χρόνια διδάχτηκε την οργανωμένη κακοποίηση της ελληνικής γλώσσας Έτσι παίρνει σάρκα και οστά η κατάκτηση της θεωρίας και της πρακτικής της «κλασσικής» ψυχιατρικής. Μόνο που δεν πρόκειται για επιστημονική ή διανοητική, αλλά για στρατιωτική στην κυριολεξία, κατάκτηση...

14. Με ποια διαδικασία εισάγεται κάποιος στο ψυχιατρείο;

Απ' τη στιγμή που περάσει κάποιος την πύλη του ψυχιατρικού ιδρύματος ή της ιδιωτικής κλινικής, επισημοποιείται το ετικετάρισμά του. Η από κει και πέρα συμπεριφορά των δήθεν υγιών απέναντί του (ακόμη κι αν βγει) κλιμακώνεται από την πλήρη άρνησή του μέχρι την απλή ανοχή του, με κύρια ενδιάμεσα χαρακτηριστικά, την κοροϊδία, τον εμπαιγμό, τον διασυρμό...

Δεν είναι καθόλου εξωπραγματική η άποψη ότι στην πύλη των τέτοιου είδους «νοσηλευτηρίων» θα έπρεπε να αναγράφεται βελτιωμένο και συμπληρωμένο το δαντικό «Ω σεις που μέσα μπαίνετε... αφήστε κάθε ελπίδα να ξαναβγείτε». Ο ετικεταρισμένος, έχει πολλές ελπίδες να ξαναβγει από το εγκλειστήριο. Δεν έχει όμως καμιά ελπίδα να ξαναβγει απ' τη φυλακή που ορίζεται από την ίδια την ετικέτα του.

Πώς έρχεται ένας ψυχικά ασθενής στο εκλειστήριο; Φυσικά, παρά τη θέλησή του. Ο εκλεισμός του συνιστά μια ΠΡΑΞΗ ΒΙΑΣ ή μια ΠΡΑΞΗ ΑΠΑΤΗΣ ή μια ΠΡΑΞΗ ΒΙΑΣ ΚΑΙ ΑΠΑΤΗΣ.

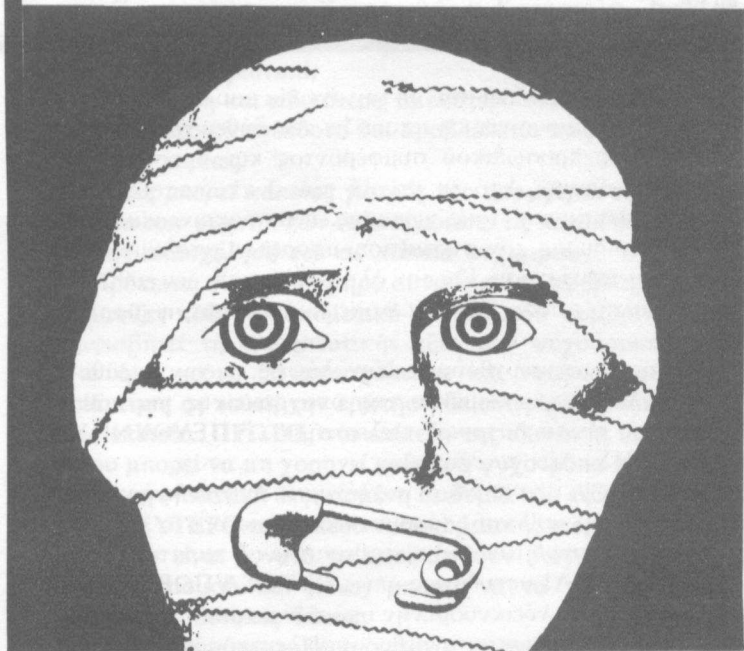
Η πράξη βίας όταν ενεργείται με βάση μια δικαστική απόφαση είναι νομότυπη (χωρίς αυτό να σημαίνει και ηθικά δικαιωμένη). Όταν ενεργείται με βάση τη θέληση των συγγενών και μια ιατρική εντολή (που σημαίνει γνωμάτευση από δύο ψυχιάτρους ή από ψυχίατρο κι ένα παθολόγο, γεν. γιατρό κλπ.) δεν είναι πάντα νομότυπη (ενώ είναι σχεδόν πάντα, ηθικά έκθετη).

Σε κάθε περίπτωση, υποκείμενο αυτής της πράξης βίας, δεν είναι ούτε η δικαστική αρχή, ούτε ο ψυχίατρος, ούτε οι συγγενείς. Είναι το μόνο βουβό πρόσωπο του τραγικού κυκλώματος. Ο ίδιος ο ψυχικά ασθενής.

Η όλη υπόθεση συνιστά και μια πράξη απάτης, γιατί το υπό εγκλεισμό άτομο, ναυαγισμένο μέσα στην κατάσταση του, τη δράση των φαρμάκων που τούχουν χορηγηθεί και το πειστικό ενδιαφέρον των γιατρών και των συγγενών (ΠΟΛΙΤΕΣ ΥΠΕΡΑΝΩ ΠΑΣΗΣ ΥΠΟΨΙΑΣ) «πειθεται» με διάφορες παραπλανητικές υποσχέσεις που αναφέρονται στο παρόν και το μέλλον του, να περάσει την Πύλη. Σ' ένα δέκατο του δευτερολέπτου θα είναι «νεκρός»... Υστερα ο ενδιαφερόμενος συγγενής (κι όχι ο ασθενής) υπογράφει ένα χαρτί «υπεύθυνη δήλωση» κατά ευφημισμό, με την οποία παραδίνεται ο ασθενής (κι όχι ο συγγενής) άοπλος στις διαθέσεις της ψυχιατρικής εξουσίας... Η υπογραφή τίθεται στο υπολείπόμενο 1/10 του δευτερολέπτου. Ο ασθενής είναι «νεκρός». Με την περιφρη και επαίσχυντη αυτή δήλωση, ο συγγενής αποδέχεται την εφαρμογή πάνω στο κορμί και το μυαλό του ασθενούς, όλων των «θεραπευτικών» μεθόδων εξαιρουμένων των χειρουργικών επεμβάσεων. Γι' αυτές, θα απαιτηθεί άλλη ιδιαίτερη συγκιτάθιση.

Αυτός ο φρικιαστικός βιασμός της θέλησης του ασθενούς, αποτελεί τον πρόλογο για την ένταξή του στο παρανοϊκό κυκλώμα της βίας, που χαρακτηρίζει τόσο τη «ζωή» του εγκλειστού σε οποιοδήποτε ψυχιατρικό νοσηλευτήριο, όσο και τον τρόπο που τον αντιμετωπίζει μια κοινωνία της οποίας τη λογική έχει αρνηθεί. Από τη στιγμή που ο ασθενής παίρνει τη θέση του ανάμεσα στους ομοιοπαθείς του, ο χρόνος και η ατομικότητα, χάνουν κάθε νόημα γι' αυτόν.

Ο εγκλεισμός συνιστά μια απόλυτη ιδιαίτερη κατάσταση. Δεν είναι νοσηλεία, ούτε φυλάκιση. Δεν είναι νοσηλεία γιατί (α) δεν γίνεται στη βάση μιας αντικειμενικά προσδιορίσιμης αρρώστιας και (β) δεν προσφέρεται στη βάση της θέλησης του ασθενούς. Και δεν είναι φυλάκιση γιατί (α) δεν έχει σαν αιτία της ένα καθορισμένο ποινικό αδίκημα, μια αξιόποινη πράξη που έχει κριθεί και (β) δεν επισύρει μια καθορισμένη διάρκειας ποινή. Ο εγκλεισμός μπορεί να διαρκέσει μια μέρα, μια βδομάδα, ένα χρόνο ή έναν αιώνα. Αυτό εξαρτάται από την καλή θέληση και τη χαρακτηρισιοδομή του οποιοδήποτε θεραπευτή. Κανένας θεϊκός ή ανθρώπινος νόμος δεν παρεμβαίνει παρεμποδιστικά και προσδιοριστικά στην ανεξέλεγκτη δράση της ψυχιατρικής εξουσίας πάνω στον ασθενή.

Ο εγκλεισμός είναι μια τυπικά νομιμοποιημένη κατάσταση που δεν είναι δυνατό να προσδιοριστεί με νομική ορολογία. Είναι η ΑΕΝΑΗ ΕΚΔΙΚΗΣΗ της κυρίαρχης λογικής ενάντια στη μη-λογική ή σε ότι επιβλήθηκε να θεωρείται μη-λογική. Είναι η ΑΕΝΑΗ ΕΚΔΙΚΗΣΗ της κυρίαρχης λογικής ενάντια στην μη παραδοχή του Λόγου της. Είναι η επιβεβαίωση της «υγείας» μιας άρρωστης κοινωνίας που διαιωνίζει την αρρώστεια και τις αυταπάτες της.

15. Για ποιο λόγο υπογράφεται από το συγγενή η «υπεύθυνη δήλωση» που αφορά τον ασθενή, κατά την εισαγωγή του στο ψυχιατρικό εγκλειστήριο;

Το εγκλειστήριο είναι μέσο προστασίας όχι των εγκλειστών, αλλά των ασφυκτικών κοινωνικών πλασίων μέσα στα οποία λειτουργεί και επιθυμεί να προστατεύσει ο σύγχρονος κοινωνικός «άνθρωπος».

Είναι μέσο φρονητισμού του μη-αποδεκτού που διατάσσει τη μακαριότητα του αποδεκτού «πολιορκώντας

τον. Σοκ. Ίνσουλινοθεραπεία. Αρτηριογραφία. Εγκεφαλογραφία εκτός χειρουργικών επεμβάσεων.

Εν.....τη.....82.

ο δηλών

(υπογραφή συγγενούς)

Και γεννιέται το εύλογο ερώτημα, αν μπορεί κανείς να συλλάβει τη μυθική εκείνη ύπαρξη που θα εξουσιοδοτούσε με τη θέλησή της, κάποιο συγγενή της να υπογράψει «αντ' αυτής», μια παρόμοια δήλωση για τον εαυτό της. Όμως πρόκειται για τρελούς, και οι «τρελοί» δεν είναι υπάρξεις. Ανθρώπινες, τουλάχιστον...

16. Πώς μπορεί ένας ασθενής να προστατευτεί νομικά από τις σε βάρος του αυθαιρεσίες;

Λέν μπορεί, ούτε τυπικά, ούτε ουσιαστικά. ΤΥΠΙΚΑ, γιατί τα περιθώρια που αφήνει για κάτι τέτοιο η ισχύουσα νομοθεσία, είναι ελάχιστα. ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΑ γιατί ο «ασθενής» από τη μια μεριά αγνοεί ακόμα κι αυτά τα ελάχιστα περιθώρια και στρεφεί της δυνατότητας και των μέσων

το κύτταζε τη δουλειά σου με την αγωνία μου»... Και ο δήθεν λογικός παραδίνει επί αποδείξει τον δήθεν τρελό εκεί, για λόγους προσωπικού συμφέροντος και προσωπικής απεχονοποίησης: Από τη στιγμή που ο αποδιοπομπαίος αναλαμβάνεται απ' τους γιατρούς, η μικροκοινωνία που τον καθόρισε και τον στιγματίσει, μπορεί να απολαμβάνει τον ύπνο του δικαίου. Για την όλη κατάσταση, δεν ευθύνεται καθόλου η ίδια. Για όλα φταίει η καταραμένη «αρρώστεια».

Όμως ας αποφευχθούν οι επαναλήψεις, με την παράθεση του εύλογου κειμένου της υποχρεωτικής για κάθε εισαγωγή σε ψυχιατρικό εγκλειστήριο, ΥΠΕΥΘΥΝΗΣ ΔΗΛΩΣΗΣ. Λέει τα πάντα...

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος (όνομα), συγγενής ή κηδεμών του ασθενούς (όνομα) εισερχόμενο στο ψυχιατρικό ίδρυμα (όνομα) προς θεραπεία ή παρατήρησιν, ΔΕΧΟΜΑΙ υπευθύνως όπως ΟΥΤΟΣ ΥΠΟΒΛΗΘΗ εις πάσαν ενδεικνυομένην υπό των ιατρών θεραπευτικήν ή διαγνωστικήν μέθοδον: Ηλεκτροσόκ. Καρδία-

να κινήσει τις σχετικές νομικές διαδικασίες, κι από την άλλη γιατί σε μια τέτοια προσπάθειά του θα βρεθεί αντιμέτωπος με το γρανίτινο μέτωπο των φορέων της «λογικής»: Την «επιστήμη» (ψυχίατροι και οι συν αυτοίς) και την κοινωνική «ομαλότητα» (συγγενείς και οι συν αυτοίς). Και σε μια τέτοια μάχη, ο «τρελός» είναι απριόρι χαμένος. Η τράπουλα που χρησιμοποιεί η «λογική» είναι σημαδεμένη. Και η «τρέλα» αγνοεί τα σημάδια της...

Βέβαια υπάρχει κάποια δυνατότητα υπεράσπισης του «ασθενούς». Από τους συγγενείς. Πράγμα που σημαίνει πως πρόκειται για μια θεωρητική δυνατότητα και μόνο, δεδομένου ότι κατά κανόνα είναι γνωστό πως πρόθεση του ενάγοντος δεν είναι (κι ούτε μπορεί να είναι) η αθώωση του... εναγόμενου.

17. Πώς μπορεί να εξηγηθεί το γεγονός ότι μερικοί εγκλειστοί δραπετεύουν από τα ψυχιατρεία κι ύστερα επιστρέφουν μόνοι τους σ' αυτά;

Ύστερα από μια περίοδο αποξένωσης από τις κοινωνι-

κές του σχέσεις και μιας διαδικασίας διαρκούς απόρριψής του από τον κοινωνικό περίγυρο, ο «ασθενής» συλλαμβάνει ενστικτώδικα, τη μοναδική δυνατότητα επιβίωσης που του αφήνει μια κοινωνία της οποίας τη λογική έχει —προσωρινά ή μόνιμα— αρνηθεί. Και αποδέχεται τη μονιμοποίηση του διανοητικού τους κατακερματισμού με ψυχιατρικές μεθόδους, προκειμένου να περισώσει τη σωματική του ύπαρξη. Κι αυτό κάνει το ψυχιατρείο. Παρέχει σωματική ασφάλεια με βαρύτατα ανταλλάγματα. Και τούτο δεν αφορά μόνο το ψυχιατρείο, αλλά και κάθε θεσμό που έχει τη δύναμη να επιβάλει στίγματα και μακροχρόνιους εγκλεισμούς.

Ας ξαναφέρουμε στη μνήμη μας, τις μακροχρόνιες ποινές φυλάκισης που επιβάλλονταν κατά την περίοδο 1936-1962 στους υπό διωγμό τότε κομμουνιστές. Κι ας αναλογιστούμε την αντίδρασή τους σ' αυτές, όπως κωδικοποιήθηκε με την πασίγνωστη φόρμουλα του αρχηγού τους Ν. Ζαχαριάδη: «ΑΓΑΠΑ το κελί σου, τρώε το φαί σου, διάβαζε πολύ»...

Μέσα από ποια διεστραμμένη αντιστροφή των ψυχολογικών διεργασιών, φτάνει κανείς να αγαπάει το χώρο του εγκλεισμού του; Κι όταν αυτό ισχύει για πολιτικούς κρατούμενους που διατηρούν τη διανοητική τους ακεραιότητα, γιατί προκαλεί απορίες όταν ισχύει για ψυχικά «ασθενείς» που είναι σε κατάσταση σύγχυσης, κατακερματισμού και απόρριψης;

18. Ποιες είναι οι συνθήκες ζωής των ασθενών; Υπάρχουν θάλαμοι 20 και 30 ατόμων; Αν ναι, πώς είναι δυνατό να συμβιώσουν στον ίδιο θάλαμο ασθενείς με διαφορετικές διαγνώσεις;

ΣΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΕΡΩΤΗΣΗ δεν μπορεί κανείς να απαντήσει χωρίς τον κίνδυνο να την αποδυναμώσει γελοιογραφικά, αν και εφόσον δεν έχει βιώσει τη μοίρα του εγκλειστού. Μόνοι αρμόδιοι να απαντήσουν είναι οι πρώην και νυν εγκλειστοί του Απόλυτου Κενού. Και ίσως κατά δεύτερο λόγο και κανένας ευσυνειδητός άνθρωπος που βίωσε αυτή τη μοίρα από άλλη θέση (ψυχιατρική, διοικητική, κλπ.).

ΣΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΡΩΤΗΣΗ η απάντηση είναι καταφατική. Ναι υπάρχουν θάλαμοι 20, 30 και 40 ατόμων. Κι αυτό είναι μια παραπάνω απόδειξη της κυρίαρχης ψυχιατρικής αντίληψης για τους «ασθενείς»: Δεν υφίστανται σαν ανθρώπινες υπάρξεις. Είναι κάτι μεταξύ αλλόκοτων, απροσδιόριστων και αξιοπερίεργων όντων απ' τη μια, και κοινωνικών σκιάχτρων απ' την άλλη, απολύτως κατάλληλων για το κοινωνικό ζωολογικό κήπο μας.

ΣΤΗΝ ΤΡΙΤΗ ΕΡΩΤΗΣΗ η απάντηση δόθηκε με την τελευταία απ' τις παραπάνω φράσεις. Στον κοινωνικό ζωολογικό κήπο μας εξαναγκάζονται να υπάρχουν συμβιωτικά όλα τα είδη των ζώων. Γιατί όχι κι αυτό; Βέβαια το ερώτημα είναι πως υπάρχουν και αν υπάρχουν με τρόπο φυσικό. Όμως γι' αυτό παραπέμπουμε στην ηθολογία πούχει δώσει την απάντηση από καιρό.

19. Σε τι εξυπηρετεί η χορήγηση στολής στον τρόφιμο του ψυχιατρικού ασύλου;

Η ερώτηση δεν είναι πρωτότυπη. Κατά συνέπεια δεν μπορεί να είναι πρωτότυπη και η απάντηση που έχει διατυπωθεί οριστικά από δεκαετίες τώρα. Στις φυλακές, τα σχολεία, το στρατό, τα ψυχιατρεία και τα όποια ιδρύματα, η χορήγηση στολής συμβάλει ουσιαστικά στο σπάσιμο της ατομικότητας του πολιορκημένου και στη μαζοποίηση του.

20. Ο εγκλεισμός ενός ατόμου στο ψυχιατρείο, αποτελεί μια πράξη βίας ή όχι;

Είναι σαν να ρωτάμε αν ο βιασμός αποτελεί μια πράξη... βίας ή όχι. Η ίδια η έννοια του ΑΚΟΥΣΙΟΥ, περιέχει σαν θεμελιακό της στοιχείο την Βία. Κι όπως τονίστηκε παραπάνω, ο εγκλεισμός στο ψυχιατρείο δεν συνιστά μόνο μια ΠΡΑΞΗ ΒΙΑΣ, αλλά και μια ΠΡΑΞΗ ΑΠΑΘΗΣ. Έχει όμως εξασφαλισμένο το ατιμώρητο γιατί διαπράττεται από την Εξουσία, κι όχι από τους αντιπάλους της.

21. Πώς δρουν τα ψυχοφάρμακα, τι θεραπευτικό αποτέλεσμα έχουν και ποιες παρενέργειες;

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΔΡΑΣΗ ΤΟΥΣ, ο μηχανισμός της είναι άγνωστος. Ωστόσο η επιστημονική υπερευαισθησία δεν αποτρέπει τη χορήγησή τους με τους κουβάδες.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ, η απάντηση δίνεται δια στόματος HOFFMAN LA ROCHE (εταιρείας πούχει τη μερίδα του λέοντος στις πωλήσεις των ψυχοφαρμάκων) στη μπροσούρα της «τα ψυχοτρόπα φάρμακα στην καθημερινή ιατρική πράξη»: Τα ψυχοτρόπα επιτρέπουν τη θεραπεία μόνο των συμπτωμάτων κι όχι των παθήσεων. Τα σχόλια περιττεύουν.

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ ΠΑΡΕΝΕΡΓΕΙΕΣ που είναι άπειρες (για να μην πούμε πως υπάρχουν μόνο παρενέργειες και τίποτε άλλο), υπάρχει η ομολογία των ίδιων των εταιρειών που τα πλασάρουν. Άμεσα το ομολογούν και οι ψυχίατροι όταν μαζί μ' ένα νευροληπτικό, το αλοπεριντίν π.χ., χορηγούν και Αρτάν ή Ακινετόν, για την εξουδετέρωση των ανεπιθύμητων δράσεων του πρώτου (ποιες είναι άραγε οι επιθυμητές;). Και δω θάθελα να κάνω μια ερώτηση: Πιος ψυχίατρος (που γνωρίζει τις παρενέργειες των φαρμάκων που χορηγεί) θα δεχόταν να ακολουθήσει ο ίδιος για μια βδομάδα, τη φαρμακευτική αγωγή που χορηγεί στον «ασθενή» του; Αρτάν, Λαργακτίλ, Αλοπεριντίν, 1x3 στην πιο καλή περίπτωση... Σε περίπτωση καταφατικής απάντησης ενεδρεύει η Ακαδημία Αθηνών για τη χορήγηση βραβείου αυτοθυσίας...

22. Για ποιο λόγο χορηγούνται υπέρμετρες δόσεις ψυχοτρόπων φαρμάκων;

Γιατί στόχος τους είναι μια μονοδιάστατη λέξη που κλείνεται ψυχιατρικά σ' όλες τις πτώσεις: η Καταστολή, της Καταστολής, την Καταστολή, ω Καταστολή...

23. Τι υποτροπές σημειώνονται και πόσοι από τους ασθενείς θεραπεύονται οριστικά;

Η ερώτηση και ειδικότερα το δεύτερο σκέλος της συνιστά ψυχιατρικό ανέκδοτο και προβλέπεται πως θα κυκλοφορήσει ευρέως.

24. Πώς μπορεί κάποιος γιατρός που αμφισβητεί τη χρησιμότητα των ψυχοτρόπων να εναρμονίσει τις πεποιθήσεις του με την απασχόλησή του σε κάποιο ψυχιατρείο;

Πρόκειται για ένα αιχμηρό συνειδησιακό πρόβλημα που ταλανίζει κάθε νοσοκομειακό γιατρό που συμβαίνει να αμφισβητεί τη «θεραπευτική» αξία των ψυχοφαρμάκων. Για όσο χρόνο θα απασχολείται και νοσοκομειακά, η απάντηση σε τούτη την ερώτηση θα αναφέρεται πάντα σε δυο επίπεδα: ΠΡΩΤΟ, στο επίπεδο της ιδιωτικής ιατρικής όπου μπορεί να μη χορηγεί καθόλου ψυχοτρόπα παρά μόνο με την πιεστικά εκφρασμένη επιθυμία του ενδιαφερόμενου. ΔΕΥΤΕΡΟ σε επίπεδο νοσοκομειακής ιατρικής, όπου όταν δεν είναι δυνατό να αποφευχθούν (λόγω ιεραρχικού καταναγκασμού και μόνο) μπορεί να τα χορηγεί στις μικρότερες δυνατές δόσεις.

Όπως και νάχει το θέμα, γεγονός παραμένει πως αυτή η

σχισοφρενική διάσταση (σίγουρα μη... ενδογενής) που χαρακτηρίζει καθένα που αμφισβητεί ενώ ταυτόχρονα δουλεύει σε μια κατεστημένη δομή, είναι ένα από τα τιμήματα της αμφισβήτησης που παύει να καταβάλλεται μόνο με την εγκατάλειψη της κατεστημένης δομής.

25. *Γιατί χρησιμοποιούνται τα Ηλεκτροσόκ, ποιον εξυπηρετεί η χρήση τους, ποια είναι η θεραπευτική τους αξία και τι κινδύνους εμπεριέχουν;*

ΤΟ ΗΛΕΚΤΡΟΣΟΚ είναι η πρόκληση μιας τεχνητής κρίσης επιληψίας. Εφαρμόζεται σύμφωνα με την ισχύουσα βιβλιογραφία σε ελάχιστες περιπτώσεις και σύμφωνα με την ισχύουσα πρακτική, σχεδόν παντού.

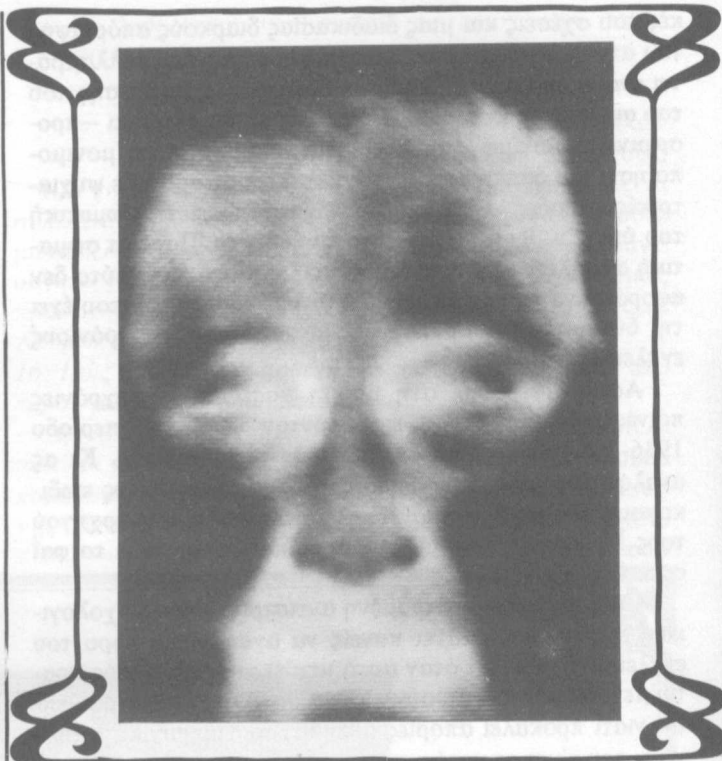
Θεραπευτικό αποτέλεσμα, κανένα. Κανένα, αν φυσικά η έννοια «θεραπεία» δεν έχει χάσει εντελώς όποιο περιεχόμενό της και αν δεν συνταυτίζεται με την καταστολή. Γιατί ενώ είναι δεδομένη η ανυπαρξία οποίας θεραπευτικής αξίας του ηλεκτροσόκ, παράλληλα είναι πλήρως καταξιωμένο το κατασταλτικό του αποτέλεσμα...

Μια δύο ηλεκτρόδια χορηγείται ηλεκτρικό ρεύμα ικανής έντασης στους κροταφικούς λοβούς του ασθενούς. Προκαλείται έτσι μια μικρής διάρκειας επιληπτική κρίση... Grand Mal.

Μέθοδος απλοϊκή και απάνθρωπη. Ας μην αναφερθεί το καθομολογούμενο οξύ αμνηστικό σύνδρομο (αμνησία πρόσφατων γεγονότων, αδυναμία συγκράτησης πρόσφατων πληροφοριών, κλπ.) που είναι δυνατό να υποχωρήσει σε μικρό ή μεγάλο χρονικό διάστημα ή και ποτέ. Ας μην αναφερθούν οι πιθανολογούμενες μόνιμες αλλοιώσεις σε κυτταρικό επίπεδο. Ας μην αναφερθεί μια σωρεία άλλων παρενεργειών και ας σημειωθεί μόνο η χορηγούμενη αναισθησία. Τι σημαίνει άραγε για τον ασθενή, η χορήγηση δώδεκα (12) αναισθησιών σε διάστημα 30-40 ημερών. Είναι δύσκολο να φανταστούμε το μυθικό εκείνο ον που θα έβγαине αλώβητο από μια τέτοια δοκιμή. Όλα τα παραπάνω συνιστούν τις ιατρικές - βιολογικές παραμέτρους της ηλεκτροσπασμοθεραπείας. Όμως η όποια προσπάθεια σφαιρικής προσέγγισής του, αποκαλύπτει την ύπαρξη και άλλων πολιτικο-κοινωνικών παραμέτρων που δεν είναι δυνατόν να αγνοηθούν.

Στα 1937, στην υπό φασιστικό καθεστώς Ιταλία, κάποιος ψυχίατρος που ακούει στο όνομα Ούγκο Τσερλέτι, αναλαμβάνει μια δουλειά στα ΣΦΑΓΕΙΑ της Ρώμης. Εκεί θα παρατηρήσει τα γουρούνια που πριν οδηγηθούν στη σφαγή, δέχονται μια ηλεκτρική εκκένωση στο κεφάλι, καταστέλλονται οι αντιδράσεις τους και έτσι χωρίς προβλήματα, περνούν από το μαχαίρι του σφαγέα. Σκέφτηκε λοιπόν ο Τσερλέτι να εφαρμόσει τη μέθοδο και στους ανθρώπους. Έτσι εφευρέθηκε και εμπεδώθηκε το ηλεκτροσόκ. Η σχέση «ΣΦΑΓΕΑΣ - ΣΦΑΓΕΙΟ - ΓΟΥΡΟΥΝΙ» τροποποιήθηκε σε «ΨΥΧΙΑΤΡΟΣ - ΨΥΧΙΑΤΡΕΙΟ - ΑΝΘΡΩΠΟΣ»... Και η κυρίαρχη λογική που απειλούνταν απ' τον ίδιο της τον παραλογισμό (οικονομικές δυσκολίες μετά την κρίση του 1929-31, τάση για εξάπλωση των ολοκληρωτικών καθεστώτων, πόλεμος, κλπ.) επικύρωσε αυτή την τροποποίηση.

Τονίζω το γεγονός ότι το ηλεκτροσόκ εφευρέθηκε και εμπεδώθηκε σε συνθήκες ολοκληρωτισμού, για να υποσημειώσω τη δεδομένη αδυναμία της κοινής γνώμης (ή των πιο προοδευτικών τμημάτων της) να αντιδράσει στην εφαρμογή αυτού του μέσου σε «θεραπευτικό» επίπεδο. «Τα ηλεκτροσόκ είναι θεραπευτικά μέσα που αλλοιώνουν ύπουλα τη θέληση του άλλου, όπως άλλοτε οι αλυσίδες»

καταγγέλει ο γνωστός αμερικάνος ψυχίατρος Τ. Σαζ...

Συμπερασματική πρόταση: Ο αριθμός των θυμάτων της ψυχιατρικής ηλεκτροπληξίας θα μειώνονταν σημαντικά, αν καθιερώνονταν νομοθετικά η προϋπόθεση της χορήγησης 3 ή 4 ηλεκτροσόκ στους ψυχιάτρους που θα επιθυμούσαν να πάρουν άδεια για την εφαρμογή αυτής της «θεραπείας».

26. *Τι είδους ψυχοθεραπεία κάνετε σε επίπεδο ιδιωτικής ιατρικής;*

Δεν κάνω ψυχοθεραπεία. Αλλά αλλάζω απόψεις, γνώσεις και θεωρητικοποιημένες εμπειρίες με μια άλλη ανθρώπινη ύπαρξη (πούχει ανάγκη απ' αυτή την ανταλλαγή), έχοντας κατά νου ένα μοναδικό στόχο: Να ενισχυθούν οι εμπειρεχόμενες στον καθένα μας τάσεις για προσδιορισμό ή επαναπροσδιορισμό, για σχηματοποίηση ή οριοθέτηση ενός νοήματος ζωής.

Και κάτι τέτοιο προϋποθέτει σχέσεις ειλικρίνειας, εμπιστοσύνης και συμπάθειας. Από την άλλη μεριά, καμιά οριοθέτηση δεν έχει διάρκεια και γνησιότητα, αν δεν στηρίζεται στην ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ. Η ανθρώπινη ύπαρξη που συμμετέχει σ' αυτή την ανταλλακτική σχέση, δεν είναι ένα ΑΝΕΥΘΥΝΟ ΒΡΕΦΟΣ παρά τα όσα αντίθετα διδάχτηκε στο σπίτι, στο σχολείο, στην εκκλησία, στο στρατό, στο κόμμα, κλπ. Είναι ΕΝΗΛΙΚΗ ΥΠΑΡΞΗ, υπεύθυνη για τις επιλογές και τις συνέπειες των επιλογών της. Το πρόβλημα σε κάθε περίπτωση είναι να ξαναβρεί κανείς τη σύμφυτη με τη ζωή δυνατότητά του για γνήσια ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ (δυνατότητα που αποσκοπούν να εκμηδενίσουν όλοι οι κατασταλτικοί θεσμοί που εξουσιάζουν την ύπαρξή μας, από τη στιγμή της εξόδου μας στον κόσμο). ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ. Η μια χωρίς την άλλη δεν έχει κανένα νόημα.

Αν η υπεράσπισή τους σαν αναγκαίων προϋποθέσεων για κάθε αυτοπροσδιορισμό, συνιστά μορφή ψυχοθεραπείας, τότε κάνω ψυχοθεραπεία. Όμως νομίζω πως μια τέτοια απλοποίηση θα διακωμωδούσε τις έννοιες ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΕΥΘΥΝΗ και θα διαστρέβλωνε την έννοια ΨΥ-

ΧΟΘΕΡΑΠΕΙΑ. Και προσωπικά, τόσο η διακωμώδιστη όσο και η γελοιογράφηση με βρίσκουν αντίθετο, εκτός αν στρέφονται ενάντια στην εξουσία. Δεν κάνω λοιπόν ψυχοθεραπεία...

27. *Λειτουργούν οι ψυχοθεραπείες και σε πιο βαθμό;*

Δεν μπορώ να ξέρω αν λειτουργεί κάτι που δεν κάνω. Μπορώ να έχω άποψη γι' αυτό που ονομάζω «ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΥΘΥΝΗ», δηλαδή μια τη σταυρολεξική αναζήτηση στην οποία παίρνουν μέρος δυο άνθρωποι.

Κι η απάντηση είναι καταφατική. Ναι λειτουργεί, κάθε φορά που τα άτομα του άμεσου περιβάλλοντος του ενδιαφερόμενου, κατανοούν το συνειδητά ή ασυνειδητά νοσολόγιο τους και δείχνουν μια διάθεση να αποποιηθούν αυτό το ρόλο στην πράξη. Ή κάθε φορά που κινητοποιούνται οι μηχανισμοί απελευθέρωσης του ενδιαφερόμενου, πράγμα που σε συνδυασμό με την ύπαρξη ορισμένων οικονομικών προϋποθέσεων, ανοίγει το δρόμο για μια αυτοδύναμη και ανεξάρτητη ζωή.

Φυσικά κάτι τέτοι, δεν συμβαίνει συχνά. Κι αυτό γιατί απ' τη μια μεριά η αναγνώριση της προσωπικής ενοχής, προϋποθέτει ευρύτητα πνεύματος και προσωπικό κουράγιο κι απ' την άλλη γιατί οι οικονομικές προϋποθέσεις της αυτοδυναμίας είναι προνόμιο μιας μειοψηφίας ανθρώπων και ιδιαίτερα ΟΧΙ αυτών που διατρέχουν την πρώτη μεταφηβική ηλικία.

28. *Δηλαδή, εσείς κάνετε αιτιολογική θεραπεία;*

Η θεραπεία είναι ένας ανόητος συμβατικός όρος, τουλάχιστον αναφορικά με την ψυχιατρική. Παρακάμπτοντας λοιπόν αυτόν το επιβαρυνόμενο όρο, θάλεγα πως απλά στρέφομαι χωρίς περιφράσεις και λεκτικούς εξωραϊσμούς, ενάντια στους ψυχοβόρους θεσμούς που ροκανίζουν χιλιοστό το χιλιοστό την ύπαρξή μας, τονίζοντας παράλληλα το πελώριο θέμα της προσωπικής μας ευθύνης για τη λειτουργία και τις συνέπειές τους. Κάθε φορά που κουβεντιάζω με κάποιο άτομο με ψυχοκοινωνικά προβλήματα (που με διάφορες περιόδους και βαθμούς, τα έχουμε όλοι πλην των «εξ ημών νεκρών»), έχω στο μυαλό μου τη σοφή παραίνεση του Χ. Σάλιβαν: «ΝΑ ΘΥΜΑΣΤΕ ΠΑΝΤΑ, ΠΩΣ ΣΤΙΣ ΤΩΡΙΝΕΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ, Ο ΑΣΘΕΝΗΣ ΕΧΕΙ ΠΑΝΤΑ ΔΙΚΙΟ ΚΑΙ ΣΕΙΣ ΠΑΝΤΑ ΑΔΙΚΟ». Προσπαθώ λοιπόν να μην έχω πάντα άδικο, συμμαχώντας με την άλλη πλευρά.

29. *Πιστεύετε στην Ψυχανάλυση;*

Με τρόπο ασυνείδητο εκφράστηκε μια αλήθεια. Η χρήση του ρήματος «πιστεύω» υποδηλώνει έμμεση παραδοχή της άποψης ότι η Ψυχανάλυση (όπως και η Ψυχιατρική που μια στιγμή της εξελικτικής της ιστορίας, αποτελεί και η Ψυχανάλυση) ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΜΕΝΗ ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΗ. Αν έτσι γίνεται δεκτό το θέμα, τότε μπορεί κανείς να μελετάει τις διάφορες εκφάνσεις της βασικής ψυχαναλυτικής προβληματικής και να χρησιμοποιεί τα εννοιολογικά της εργαλεία, αλλά δεν μπορεί να πιστεύει σ' αυτή.

Η Ψυχανάλυση, όπως και η αντιψυχιατρική, κλπ., αποτελούν μία ΣΤΙΓΜΗ στην ιστορική εξέλιξη της ψυχιατρικής. Έχει δηλαδή ιστορικό και άρα πεπερασμένο χαρακτήρα. Καμιά ιστορική στιγμή δεν είναι αιώνια: Εμφάνιση, διαμόρφωση, εμπέδωση, αποσύνθεση, ξεπέραςμα.

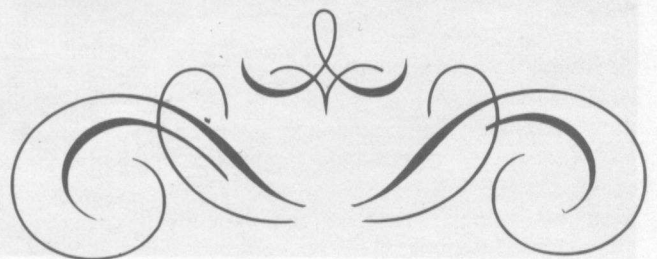
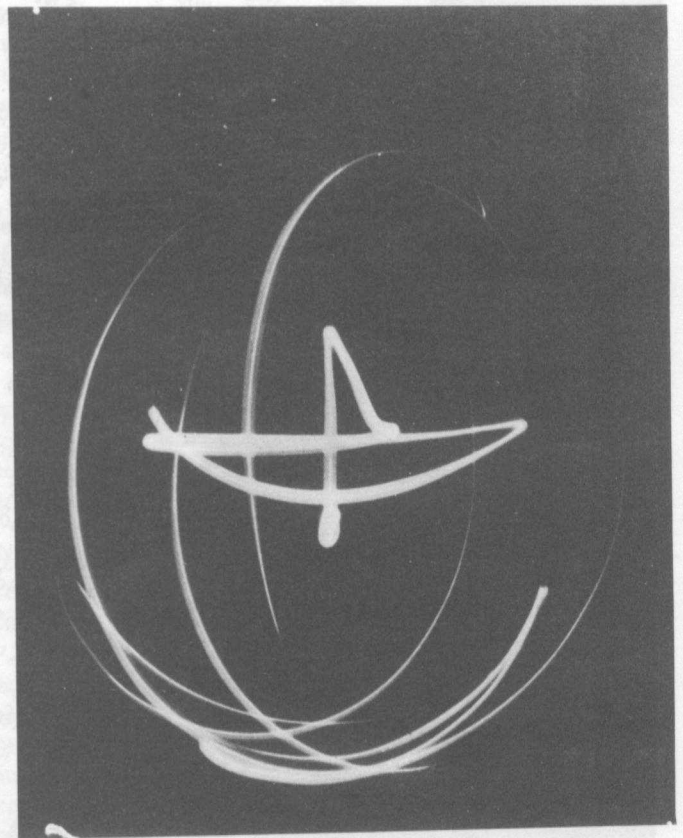
Αυτό ισχύει και για την ψυχανάλυση. Το ζήτημα λοιπόν, δεν είναι αν πιστεύει κανείς σ' αυτή, αλλά αν εκτιμάει σαν θετική ή αρνητική την ιστορική της συμβολή. Και κατά τη γνώμη μου, είναι θετική.

30. *Δεν είστε αρνητικά τοποθετημένος απέναντι στη εργασιοθεραπεία. Γιατί δεν την εφαρμόζεται σε ιδιωτικό επίπεδο;*

Ποτέ δεν είπα πως παραδέχομαι την εργασιοθεραπεία ή όποια άλλη «θεραπεία». Κάθε μορφή «θεραπείας» είναι αποδεκτή (κι όχι επιλέξιμη) από μένα, μόνο στο βαθμό που αποτελεί προϊόν της υπεύθυνης και ελεύθερης επιλογής του ενδιαφερόμενου, μέσα από μια υπό ανάπτυξη ανθρώπινη σχέση.

Συζητάς γι' αυτή, δεν επιλέγεις. Επιλέγεις, δεν επιβάλλεις. Η ανταπόκριση στη συζήτηση, η επιλογή και η εφαρμογή γίνονται από τον ενδιαφερόμενο και καθορίζονται από παραμέτρους που μόνο η φαντασία του (κι όχι η εγκλωβισμένη σε κλισέ, δική μας) μπορεί να συλλάβει.

Και για να καταλήγουμε, η εργασιοθεραπεία, εκτός των άλλων, δεν προσφέρεται για άσκηση σε ιδιωτικό ιατρείο.

31. Ο όρος «Κοκτέηλ» αναφέρεται συχνά σε σχέση με τους ψυχιατρικούς έγκλειστους. Τι σημαίνει και τι είναι το «κοκτέηλ»;

Μια ευρύτατα χρησιμοποιούμενη ΣΦΑΙΡΑ ΝΤΟΥΜ-ΝΤΟΥΜ για την εξόντωση κάθε έγκλειστου (σε δημόσιες ή ιδιωτικές κλινικές, κλπ. Το ΚΟΚΤΕΗΛ διαφοροποιείται φορές του ερμηνεύονται σαν δηλωτικά ανησυχίας, διέγερσης, ανυπακοής, κλπ. Μια σύριγγα είναι αρκετή. ΠΡΩΤΟ, για τη χορήγησή του δεν χρησιμοποιείται πυροβόλο όπλο. Μια σύριγγα είναι αρκετή. ΔΕΥΤΕΡΟ, αντί για εκρηκτική ύλη χρησιμοποιείται ένα μίγμα μιας αμπούλας αλοπεριντίν, μιας λαργκακίλ (ισχυρά νευροληπτικά) και μια αρτιάν. ΤΡΙΤΟ, δεν σκοτώνει το θύμα. «Απλά» το καταστρέφει (μ' όλη τη σημασία της λέξης) σωματικά και διανοητικά. Η νομοθετική καθιέρωση της υποχρέωσης κάθε ψυχία-τροπής, θα μας διαφώτιζε αρκετά για την ειλικρίνεια της πι-στης τους σ' αυτή τη «θεραπευτική» μέθοδο...

32. Ποια ψυχοθεραπευτική μέθοδο θεωρείτε τελείως απαράδεκτη;

Τον ΜΠΗΧΑΒΙΟΡΙΣΜΟ, δηλ. τη ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΣΥΜ-ΠΕΡΙΦΟΡΑΣ, αυτή την (σύμφωνα με τον εύστοχο χαρα-κτηρισμό του Α. Καίσιερ) «Ποντικόμορφη Ψυχολογία», που αλλοιώνει ύπουλα το υποκείμενό της, μηχανοποιώ-τας τη συμπεριφορά του μέσα από τεχνικές που διαμορφώ-νονται από τη μελέτη των ανιδιόρρεων εκπροσώπων των κατώτερων κλιμάκων της βιολογικής ιεραρχίας (ποντίκια, περιστέρια, κλπ.) και οι οποίες εφαρμόζονται στον άνθρω-πο.

Αυτός ο Απλοϊκός Ζωομορφισμός, είναι η κύρια έκφρα-ση μιας ολοκληρωτικής ψυχολογικής αντίληψης που «αφού παζάρωσε πρώτα την ψυχή της και έχασε στη συνέ-χεια τα λογικά της, έχει χάσει και κάθε συνείδηση», όπως ένα πρόωρο τέλος, έχει χάσει και Κούπερ. Αυτός ο Απλοϊκός Ζωομορφισμός, είναι η κύρια έκφρα-ση μιας ολοκληρωτικής ψυχολογικής αντίληψης που «αφού παζάρωσε πρώτα την ψυχή της και έχασε στη συνέ-χεια τα λογικά της, έχει χάσει και κάθε συνείδηση», όπως ένα πρόωρο τέλος, έχει χάσει και Κούπερ.

33. Θάταν δυνατό να διατυπωθεί ένα συμπέρασμα ή μια κατακλείδα;

Όχι ένα συμπέρασμα, αλλά μια παράκληση στον ύψι-στο: Να μας φυλάει από τον ψυχιατρικό ολοκληρωτισμό, γιατί τον πολιτικό τον γνωρίζουμε... Κι αυτό χωρίς να θέλω να διασκεδάσω τους έντονους προσωπικούς μου φόβους για την αυξανόμενη ψυχιατρι-κοποίηση όλων των εκδηλώσεων της ζωής μας. Στο μυα-λό μου είναι μπηγμένη σαν πύρρηνο καρφί, η εναγώνια κραυγή του Τόμας Σαζ: «Η ανθρώπινη ελευθερία κινδύ-νει από τη διαβολική συμμαχία της κρατικής εξουσίας και των ψυχιάτρων». Διατηρώ ακόμα μερικά ίχνη ελπίδας πως θ' αποφύγουμε να βιώσουμε σαν πραγματικότητα, την προφητική καταγγελία του Οργουελ και Χάξλεϋ, που το λεξιλόγιό της κοινωνίας των Όργουελ και Χάξλεϋ, που το λεξιλόγιό της εξαντλείται σε μια μόνο λέξη «Ψυχιατρική». Δεν ξέρω, αλλά δεν μπορώ και να μην ελπίζω πως υπάρχει ακόμα καιρός για κάτι τέτοιο.

Την ευθύνη των ερωτήσεων είχε ο δημοσιογράφος Π. Νεράντζης

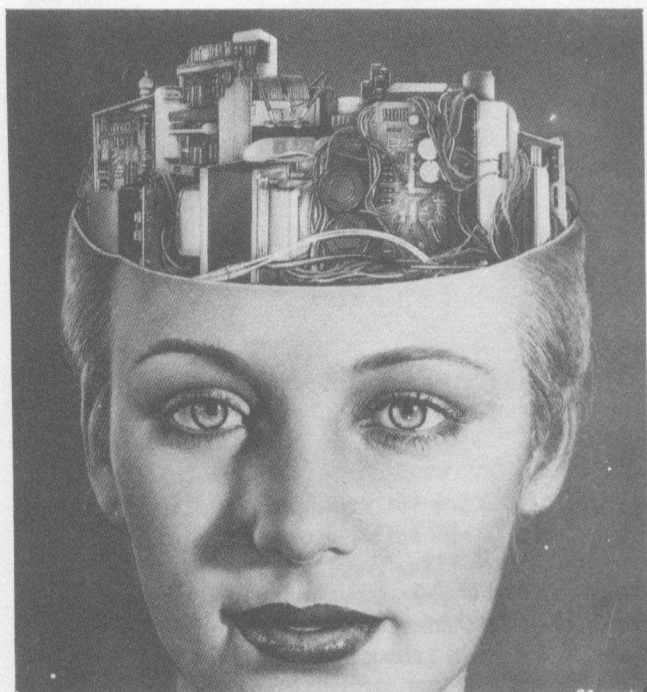
Το παρακάτω άρθρο μεταφράστηκε από το τεύχος 18 του περιοδικού «METICINA DEMOCRATICA» διμηνιαίο όργανο του πανιταλικού οργανισμού «Δημοκρατική Ιατρική, κίνημα πάλης για την υγεία».

Η «METICINA DEMOCRATICA» είναι ένας πανιταλικός οργανισμός πολιτικής ενότητας που συμμετέχουν γιατροί (ιδιώτες, νοσοκομειακοί, πανεπιστημιακοί), νοσοκόμοι, τραυματιοφορείς, εθελοντές, ο οποίος:

1. Στρατηγικά αποβλέπει στην κοινωνικοποίηση του συστήματος παροχής περίθαλψης δια μέσου της συνεχούς συμμετοχής στους αγώνες για την Υγεία των εργαζομένων μαζών και όχι μόνον κάποιων «ειδικών». Στην αντιμετώπιση του θέματος «υγεία» η Μ.Δ. διαχωρίζει εντελώς τη θέση της από την επίσημη Ιατρική, που ηθελημένα διαγράφει τα κοινωνικά αίτια της κατάστασης που ονομάζεται «αρρώστια» και αντιμετωπίζει τον ασθενή με μια ξεκάθαρα μηχανιστική αντίληψη.

2. Φέρνει στην επιφάνεια περιπτώσεις επαγγελματικών ατυχημάτων, επαγγελματικών ασθενειών σε Ιταλικές βιομηχανίες, ούτως ώστε σε συνεργασία με το εργατικό κίνημα να βελτιωθούν οι συνθήκες στους χώρους δουλειάς των εργαζομένων. Επίσης αποκαλύπτει συγκεκριμένες περιπτώσεις μόλυνσης της ατμόσφαιρας, των υδάτων, της χλωρίδας και της πανίδας από βιομηχανίες και υποδεικνύει τα κατά τη γνώμη της ενδεικνύόμενα μέτρα.

3. Σε συνεργασία με επιτροπές συνοικιών συμμετέχει στην πληροφόρηση του κόσμου πάνω στο θέμα «ναρκωτικά», σκοπεύοντας στην αλλαγή της νομοθεσίας σε σχέση με τα ναρκωτικά. Συμβάλλει επίσης στο άνοιγμα κέντρων αποτοξίνωσης όπου χορηγούνται συμβουλές σε τοξικομανείς, γίνεται αποτοξίνωση σ' όσους ηρωινομανείς το θελήσουν, και εκτελούνται εκτεταμένες στατιστικές (όσο αυτό είναι δυνατό). Υποδειγματικό στον τρόπο λειτουργίας του είναι το Κέντρο ενάντια στις τοξικομανίες της Via DE M. AMICIE στο Μιλάνο που άνοιξε η Μ.Δ. σε συνεργασία με την Επιτροπή ενάντια στις τοξικομανίες του Μιλάνου (η οποία συντονίζει τις ομάδες βάσης που ασχολούνται με το πρόβλημα).

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ

άρθρο του ιταλικού ιατρικού περιοδικού
«ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ»

Οποιαδήποτε σοβαρή συζήτηση πάνω στο πρόβλημα των τοξικοεξαρτήσεων, δεν μπορεί παρά να επεκτείνεται τόσο στις κοινωνικές αιτίες, όσο και στον τύπο των προσώπων που κάνουν χρήση ναρκωτικών ουσιών.

ΜΙΑ ΠΡΩΤΗ ΘΕΜΕΛΙΩΔΗΣ ΔΙΑΚΡΙΣΗ πρέπει να γίνεται πάντα, μεταξύ των ΝΟΜΙΜΩΝ και των ΦΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ναρκωτικών, πράγμα που έχει σαν αποτέλεσμα από τη μια μεριά να διαφημίζεται και να προωθείται από τα μαζικά μέσα ενημέρωσης η χρήση του Οινοπνεύματος, τη Καφεΐνης και του Καπνού (νόμιμα ναρκωτικά), κι από την άλλη να συνιστά αξιόποινη πράξη ακόμη και η απλή κατοχή της μαριχουάνας (παράνομο ναρκωτικό) για παράδειγμα. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι οι κίνδυνοι που συνδέονται με τη μακροχρόνια χρήση αλκοόλ, καφέ και καπνού έχουν αποδειχτεί επιστημονικά από καιρό, ενώ για τους αντίστοιχους κινδύνους από τη χρήση της κανάβης δεν προσκομίστηκε καμιά παρομοια απόδειξη.

Από παράδοση, ο αλκοολισμός ήταν νόμιμο αρνητικό χαρακτηριστικό των οικονομικά υποδεέστερων τάξεων, με αιχμές ρεκόρ στις «υπανάπτυκες» περιοχές της Ιταλίας. Κι αυτή η απλή και πασιφανής διαπίστωση, οδηγεί στην αναγνώριση της ανάγκης για μια πολιτική και κοινωνική προσέγγιση του προβλήματος πριν από όποια ιατρική θεώρησή του.

Αν μετά απ' αυτό, επιχειρήσουμε τη διερεύνηση της διάδοσης και χρήσης ενός σκληρού ναρκωτικού όπως η Ηρωίνη (παράνομο ναρκωτικό), είναι εύκολο να διαπιστώσουμε πως η τοξικοεξάρτηση και κύρια ο θάνατος από ηρωίνη, είναι «προνόμιο» των πιο καταπιεσμένων και διαλυμένων κοινωνικών στρωμάτων.

Οι άνθρωποι που πεθαίνουν από ηρωίνη, με οποιοδήποτε τρόπο, είναι πάντα φτωχοί και οι αιτίες του θανάτου τους είναι περισσότερο συνδεδεμένες με πολιτικούς λόγους παρά με κάποια αποδειγμένη τοξικότητα της καθαρής ηρωίνης.

Περιττό να σημειωθεί πως οι εύρωστες κοινωνικές τάξεις χρησιμοποιούν άλλα είδη ναρκωτικών, όπως η κοκαΐνη πούναι ευχάριστη, στερούμενη σχετικά κινδύνων και πανάκριβη.

Αναφορικά με την ηρωίνη, οι κίνδυνοι δεν είναι απευθείας συνδεδεμένοι με την ίδια την ουσία αυτή καθαυτή, αλλά με τις συνθήκες εισαγωγής της στο εμπόριο και φυσικά της χρήσης της. Σχηματοποιώντας, μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι οι σχετικοί με την ηρωίνη κίνδυνοι προέρχονται: α) από την υπερβολική δόση, β) από τις ουσίες που αναμειγνύονται μ' αυτή προκειμένου να νοθευτεί και γ) από τη μη τήρηση των κανόνων υγιεινής κατά τη χρήση.

Οι δυο πρώτες καταστάσεις είναι υπεύθυνες για το μεγαλύτερο μέρος των ξαφνικών θανάτων ατόμων που κάνουν χρήση ηρωίνης, ενώ η τρίτη κατάσταση ευθύνεται για τις φλεγμονώδεις παθήσεις του χρήστη (και κύρια της ηπατίτιδας).

Η ΗΡΩΙΝΗ ΠΟΥ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΣΤΗ ΜΑΥΡΗ ΑΓΟΡΑ, ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΟΤΕ ΚΑΘΑΡΗ, αλλά νοθευμένη με

διάφορες ουσίες όπως η στρυχνίνη, κινίνη, γαλακτόζη, άμυλο, διατανθρακικό νάτριο, ταλκ. Στην πραγματικότητα, η γνωστή σαν «καφέ ζάχαρι» π.χ. διατεθειμένη ηρωίνη, περιέχει κατά μέσο όρο 40% καθαρής ηρωίνης.

Σαν αποτέλεσμα, ο τοξικομανής ΔΕΝ ΞΕΡΕΙ ΠΟΤΕ ΜΕ ΑΚΡΙΒΕΙΑ τη δόση της καθαρής ηρωίνης που εισάγει στον οργανισμό του. Και όταν ξαφνικά ρίχνεται στη μαύρη αγορά, μια παρτίδα ηρωίνης πιο καθαρής από τη συνήθως διατεθειμένη (δηλαδή ηρωίνης που περιέχει μεγαλύτερη ποσότητα καθαρής ηρωίνης και μικρότερη ποσότητα αναμειγμένων ουσιών), τα άτομα που ΕΝ ΑΓΝΟΙΑ ΤΟΥΣ θα την χρησιμοποιήσουν, είναι εκτεθειμένα στον κίνδυνο της υπερβολικής δόσης, και ο πιθανός αιφνίδιος μπορεί να επέλθει από σταμάτημα της αναπνοής ή πνευμονικό οίδημα. Το πνευμονικό οίδημα οφείλεται στο γεγονός ότι η ηρωίνη από μόνη της μπορεί απελευθέρωση ισταμίνης ή στο γεγονός ότι οι αναμειγμένες ουσίες μπορούν να προκαλέσουν αλλεργικές αντιδράσεις.

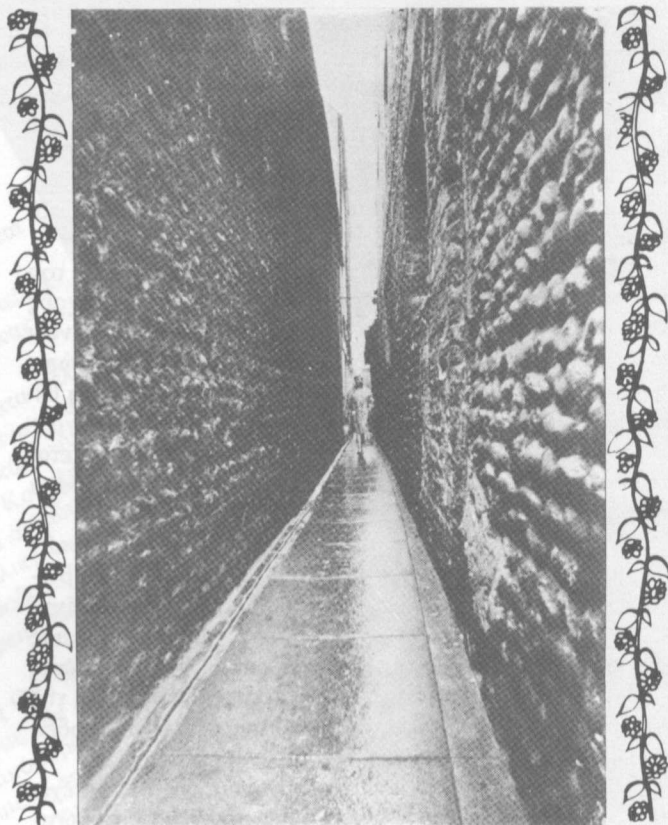
Από την άλλη μεριά, δεν είναι γνωστά τα πιθανά αποτελέσματα από την παρατεταμένη χρήση των αναμειγμένων με την ηρωίνη ουσιών, δεδομένου ότι είναι δυνατό να παίζουν σπουδαίο ρόλο στον καθορισμό των χρόνιων ζημιών που εντοπίζονται σε πολλούς τοξικομανείς (κυρίως σε βάρος του ήπατος). Άλλος σπουδαίος παράγοντας στις ηπατικές βλάβες, σίγουρα ταυτίζεται με την ελλειπή υγιεινή της χρήσης: Πολύ συχνά η ίδια σύριγγα χρησιμοποιείται από πολλά άτομα χωρίς αποστείρωση ή ακόμη χρησιμοποιείται κοινό νερό της βρύσης για τη διάλυση της σκόνης. Υπεύθυνη λοιπόν και σ' αυτή την περίπτωση δεν είναι η ηρωίνη από μόνη της, αλλά μάλλον οι συνθήκες παρανομίας και ελλειπούς υγιεινής στις οποίες εξαναγκάζεται ο τοξικομανής.

Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΔΙΑΚΡΙΣΗ αφορά τα «ελαφρά» και «σκληρά» (ή βαριά) ναρκωτικά. Κριτήριο αυτής της διάκρισης είναι η δημιουργία ανεκτικότητας και η εγκατάσταση ψυχικής και σωματικής εξάρτησης.

Με τον όρο ΑΝΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ υποδηλώνεται το φαινόμενο κατά το οποίο είναι υποχρεωτική η προοδευτική αύξηση των αρχικών δόσεων της ουσίας, προκειμένου να επιτευχθεί το ίδιο αποτέλεσμα. Στην ανεκτικότητα προστίθεται κι ένα φαινόμενο που αφορά στην τοξικότητα της ουσίας: ενώ σ' ένα άτομο που δεν κάνει χρήση, μια δόση 100 MG μορφίνης προκαλεί μπλοκάρισμα του αναπνευστικού κέντρου, ένας τοξικομανής μπορεί να φτάσει να υποφέρει ακόμη και μια δόση 500 MG.

Με τον όρο ΦΥΣΙΚΗ ΕΞΑΡΤΗΣΗ υποδηλώνεται η κατάσταση κατά την οποία η ξαφνική διακοπή της λήψης του ναρκωτικού, προκαλεί μια κρίση στέρησης με βαριές σωματικές ενοχλήσεις (ταχυκαρδία, υπέρταση, πυρετός, γενικευμένα ρίγη, ανησυχία, υπνηλία, ασθματικές κρίσεις, πνευμονικό οίδημα, κόμα).

Μετά απ' αυτά, αν διερευνήσουμε το φαινόμενο της μακροπρόθεσμης βλαπτικότητας ενός ναρκωτικού, οδηγούμαστε στο συμπέρασμα πως ενώ για την ηρωίνη το πρόβλημα παραμένει αναπάντητο λόγω και των ελάχιστων γνώσεών μας γύρω απ' αυτό (μόλη την ύπαρξη ατόμων, ακόμη και γιατρών, που έκαναν για χρόνια ενέσεις μορφίνης χωρίς φαινομενικά νάχουν σημαντικές διαταραχές σε φυσικό και ψυχικό επίπεδο), η απάντηση αναφορικά με το αλκοόλ είναι πολύ κατηγορηματική και από αυτή την άποψη μπορεί κάλλιστα να θεωρηθεί σαν πολύ βαρύ ναρκωτικό.

Οι βλάβες που προκαλεί το αλκοόλ (αναγνωρίζονται και μελετώνται από την ίδια την κατεστημένη επιστήμη) είναι πολλές και εμφανείς, με πιο αποδεδειγμένες και δεδομένες ανάμεσά τους τις Χρόνιες Ηπατοπάθειες (κυρρώσεις) που από μόνες τους είναι ικανές να οδηγήσουν στο θάνατο. Έξω απ' αυτές, υπάρχουν κι άλλες παθήσεις λιγότερο συχνές αλλά το ίδιο βαριές, όπως η παγκρεατίτιδα που μια σίγουρη αιτία της είναι ο αλκοολισμός. Αναφορικά με τον καπνό είναι ανάγκη να τονίσουμε την αποδεδειγμένη σχέση μεταξύ καπνίσματος και πνευμονικών όγκων, καθώς και μεταξύ καπνίσματος και μερικών αγγειοπαθειών.

ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΕΛΦΡΑ ΝΑΡΚΩΤΙΚΑ μπορούμε να ταξινομήσουμε την κανάβη (χασίς ή μαριχουάνα, κλπ.), την κōκαϊνη, και μερικά παραισθησιογόνα, όπως το L.S.D., για να αναφέρουμε τα πιο διαδεδομένα και ευκολοανευρετέα απ' αυτά.

Αυτές οι ουσίες είναι βέβαιο πως δεν προκαλούν έξη, ενώ είναι σίγουρο πως οι διαπιστωμένες ενοχλήσεις συνδέονται με τη συνήθεια του καπνίσματος κανάβης για παράδειγμα, αλλά δεν υπάρχουν αποδείξεις για παθήσεις που προκαλούνται απευθείας απ' αυτά καθαυτά τα ναρκωτικά τούτης της κατηγορίας. Αναφορικά με το L.S.D. μερικοί συγγραφείς υποστηρίζουν πως προκαλεί χρωματισμικές μεταλλάξεις, αυξάνοντας τις πιθανότητες εμφάνισης εμβρυικών ανωμαλιών και καρκινωμάτων. Το L.S.D. είναι ενεργό σε ελαχιστότατες δόσεις. Η δοσολογία του είναι μεταβλητή και κυμαίνεται μεταξύ 30 και 500 MG. Από τα 125 MG και πάνω υπάρχει αυξημένος κίνδυνος ενός «BAD TRIP». Ένας άλλος κίνδυνος αφορά το λεγόμενο «FLASH TO», δηλαδή την πιθανότητα επανεμφάνισης του αποτελέσματος της δράσης του L.S.D., σε κάποια απροσδιόριστη χρονική απόσταση από την πρόσληψή του, χωρίς να έχει καταναλωθεί νέα ποσότητα της

ουσίας. Κι αυτός ο κίνδυνος αυξάνεται με την κατανάλωση.

ΟΜΩΣ, Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ «ΕΛΑΦΡΩΝ» ΚΑΙ «ΣΚΛΗΡΩΝ» ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ δεν αφορά μόνο στα φυσικοχημικά χαρακτηριστικά τους, γιατί σε τελευταία ανάλυση και τα μεν και τα δε, προκαλούν τα αποτελέσματά τους δρώντες πάνω στο νευρικό σύστημα. Η διάκριση, αναφέρεται και στις πολιτισμικές διαφορές των ατόμων που κάνουν χρήση ναρκωτικών, καθώς επίσης και στους σκοπούς, τον τρόπο απόκτησής τους και τέλος τη χρήση τους.

ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΕΓΑΛΗ ΔΙΑΦΟΡΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΗΣ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΗΡΩΙΝΗΣ, ΑΛΚΟΟΛ Ή ΤΟΥ ΤΗΛΕΘΕΑΤΗ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ. Όλα αυτά τα ναρκωτικά χρησιμοποιούνται πολύ αποτελεσματικά από την εξουσία, για να οδηγήσουν το άτομο σ' ένα αδιέξοδο μοναξιάς και απογοήτευσης, πράγμα που το καθιστά ανίκανο να ανασκευάσει την ουσία των σχέσεών του με τους άλλους και να προβληματιστεί για τις κοινωνικές ρίζες της εκμετάλλευσης.

Αν μια οποιαδήποτε ουσία χρησιμοποιείται σαν μέσο φυγής ή αν οδηγεί στην απώλεια της ικανότητας για αγώνα, τότε ανάμεσα στη χρήση της και στο χρήστη της δεν υπάρχει και μεγάλη διαφορά.

«Το μοναχικό ναρκωτικό του καπιταλισμού αποκλείει την αυθεντική συλλογική διάσταση, π.χ. του Σαμανισμού. Είναι ολάνθεη η κοινωνία μας που είναι ναρκωμένη. Που απαιτεί συνέχεια όλο και πιο βαριά ναρκωτικά. Και πού τα συνοδεύει διαρκώς με μια όλο και πιο αυξημένη τάση καταστροφής, με μια ώθηση προς τη συντέλεια του κόσμου. Δεν υπάρχει πια τίποτα να πούμε ή να κάνουμε. Αρκεί να παρακολουθήσουμε την κίνηση. Ο Φασισμός και ο Σταλινισμός ήταν σκληρά συλλογικά ναρκωτικά. Η κοινωνία της κατανάλωσης κατασκευάζει μικρογραφικά το δρόμο για την παθητικότητα και το θάνατο. Δεν υπάρχει

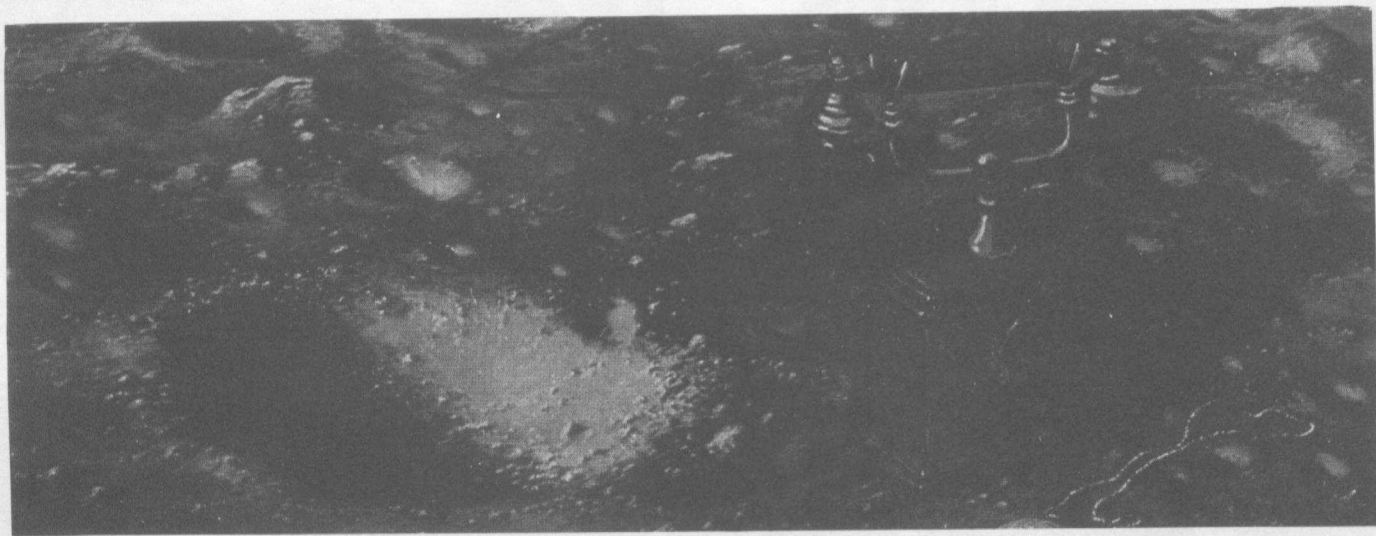
ανάγκη να κατασκευαστούν, στρατόπεδα αφανισμού. Καθένας οργανώνει το δικό του», γράφει ο Φελίξ Γκουαταρί στη «Μοριακή Επανάσταση».

Ένα ναρκωτικό μπορεί να χαρακτηριστεί «ελαφρό» όταν η χρήση του βοηθάει στη συλλογική επικοινωνία και στην απελευθέρωση από ορισμένους φραγμούς.

Σε κάθε περίπτωση ένα ελαφρό ναρκωτικό, αποτελεί μια μόνο συνιστώσα ενός προσώπου ή μιας ομάδας ατόμων που διατηρούν την επίγνωση της διάστασης του εαυτού τους και των δεσμών τους με τους άλλους. Σ' αυτή την περίπτωση το ελαφρό ναρκωτικό προστίθεται στην προϋπάρχουσα συλλογική διάσταση και είναι δυνατό να την βαθύνει περισσότερο. Δεν μπορεί να είναι υποκατάστατο κανενός. Μπορεί να αποτελεί μόνο ένα στοιχείο μιας διαφορετικής διάστασης, ένα άλλο σημείο θέασης μιας συζήτησης ήδη οργανωμένης και εξελισσόμενης, και που δεν θα χαθεί στην πορεία της δοκιμασίας με τα παραισθησιογόνα.

Κι ίσως σ' αυτό ακριβώς το σημείο να βρίσκεται η διαφορά με τη χρήση των ελαφρών ναρκωτικών από την αμερικάνικη αγτικολτούρα: Το ναρκωτικό δεν κάνει δυνατή τη διαμόρφωση μιας ορισμένης κουλτούρας που οφείλεται στ' αλήθεια στη χρήση του, όπως υποστηρίχθηκε από το νεανικό κίνημα στις ΗΠΑ.

ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΝΕΝΑ ΤΑΛΑΝΤΟ, ΚΑΜΙΑ ΓΝΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΥΘΕΝΤΙΚΗ ΕΜΠΕΙΡΙΑ, ΠΟΥ ΝΑ ΓΕΝΝΙΕΤΑΙ ΑΥΤΟΜΑΤΑ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ. Τα εξαγόμενα συμπεράσματα είναι, κατά συνέπεια εκείνα που υπάρχουν πέρα και πριν από τη χρήση των ναρκωτικών. Και μοναδική σημασία σε τούτη την περίπτωση έχει η οικοδόμηση ενός άλλου οράματος και η κατάκτηση μιας άλλης ερμηνευτικής δυνατότητας των περιεχομένων που υπάρχουν πέρα και πριν από τη χρήση των ναρκωτικών και τα οποία μπορούμε ίσως να συνειδητοποιήσουμε πιο έντονα.

η συνολική μας πρόταση για την οργανωτική συγκρότηση του κινήματος σήμερα

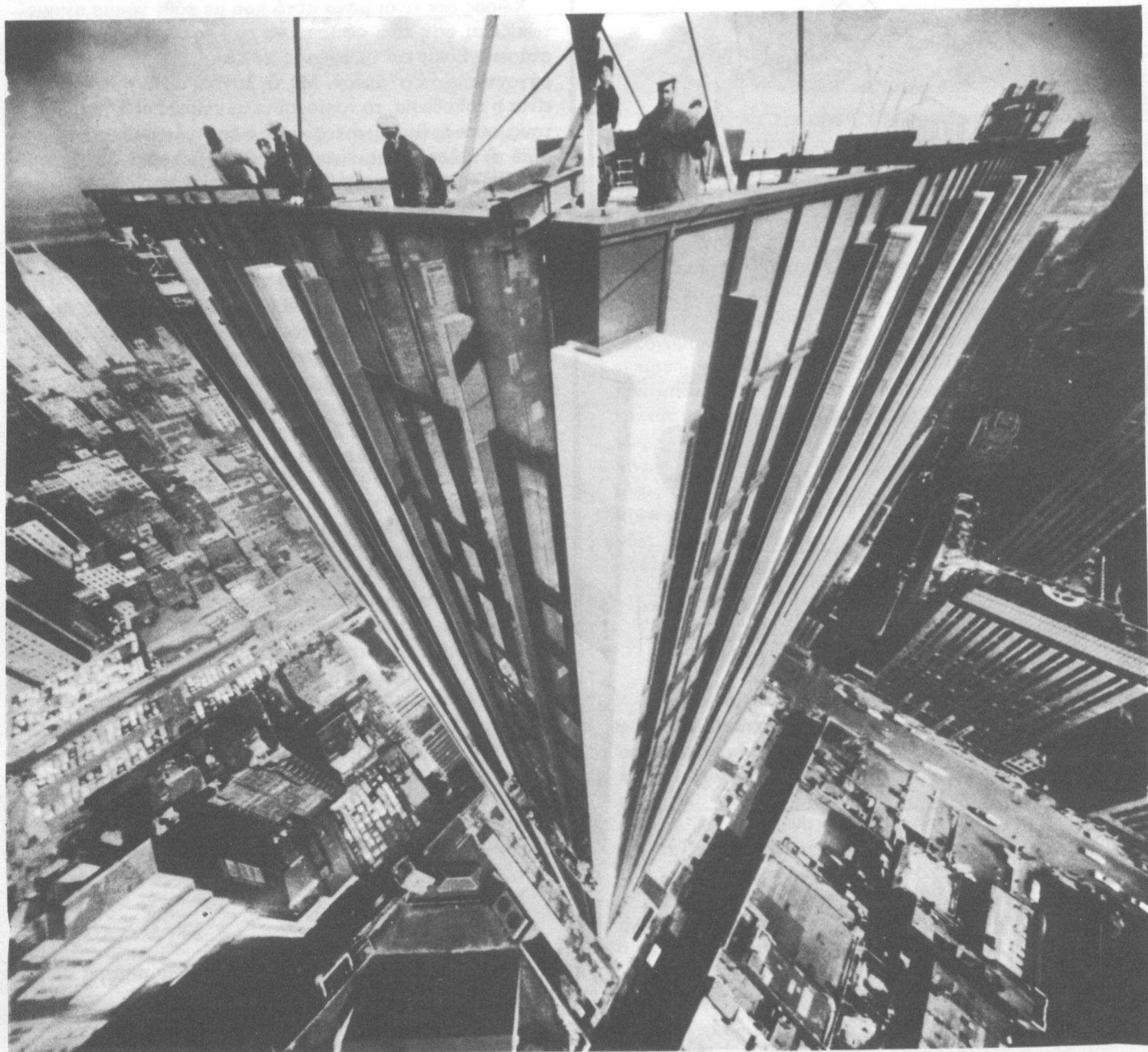

ή

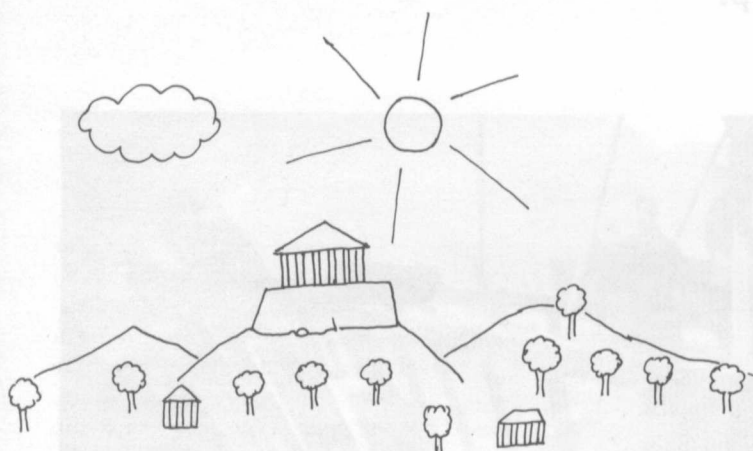
για το κενό
αυτό το γαμημένο

για την πολιτική οικονομία του χώρου

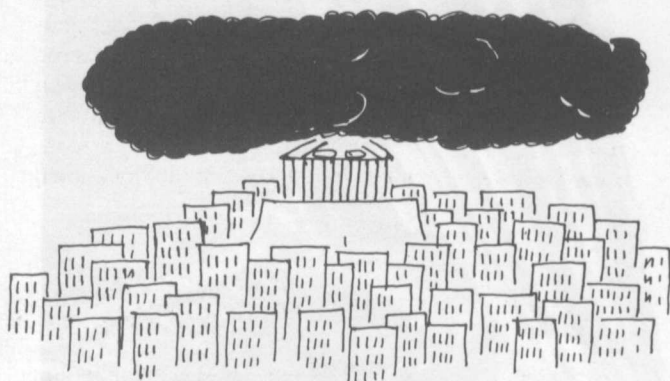
● 33 θέσεις πάνω στον Ανρύ Λεφέβρ.

Τα όνειρα δουλεύουν
 νυχτερι
 για να προλαβαίνουν
 τους καύμους της μέρας

ΚΑΘΑΡΟΣ, ΑΤΤΙΚΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

ΚΑΘΑΡΑ, ΑΣΤΙΚΟΣ ΟΥΡΑΝΟΣ

Τα όνειρα δουλεύουν
 νυχτερι
 για να προλαβαίνουν
 τους καύμούς της μέρας

1

Το εμπόρευμα πρέπει κατ' ανάγκη να είναι αξία χρήσης, αλλά η αξία χρήσης είναι αδιάφορο αν είναι εμπόρευμα ή δεν είναι. Η αξία χρήσης, όταν την αντικρίσουμε έτσι άσχετα με την καθορισμένη οικονομική μορφή, δηλαδή η αξία χρήσης ως αξία χρήσης, βρίσκεται έξω από τον κύκλο της έρευνας της πολιτικής οικονομίας. Στον κύκλο της μπαίνει τότε μόνο, όταν και αυτή η ίδια γίνεται οικονομική μορφή. Άμεσα αυτή είναι η υλική βάση με την οποία εκδηλώνεται μια ορισμένη σχέση, η ανταλλακτική αξία.

2

Χώρος δεν είναι μόνο αυτό που με κάθε νόημα αντιμετωπίζεται σαν κάτι αφηρημένο σαν όγκος σαν τρεις διαστάσεις. Είναι και οι σχέσεις που παράγονται και αναπαράγονται μέσα σ' αυτόν. Με τη λογική αυτή η Αθήνα δεν είναι η τοποθεσία, το τοπίο, ούτε τα κτίρια και η γεωμετρία τους, ούτε οι βιομηχανίες, ούτε ο δακτύλιος και το νέφος, ούτε οι τελετές που γίνονται, ούτε η ιστορία του τόπου, ούτε οι κοινωνικές αντιθέσεις, ούτε η εξόρμηση πολεοδομικής ανασυγκρότησης (ΕΠΙΑ) του ΥΧΟΠ, ούτε τα μπαράκια και οι ταβέρνες, ούτε οι διαδηλώσεις και το κίνημα. Είναι *ΟΛΑ* αυτά μαζί.

Η καπιταλιστική ανάγκη που ικανοποιείται με την πολεοδομία, που 'ναι φανερό πάγωμα της ζωής, μπορεί να εκφραστεί —χρησιμοποιώντας Χεγκελιανούς όρους— σαν την απόλυτη κυριάρχηση της «ήσυχης συνύπαρξης του χώρου» πάνω στο «ανήσυχο γίνεσθαι της διαδοχής του χρόνου».

3

Η κοινωνική «πραγματικότητα» αλλάζει γιατί οι παραγωγικές δραστηριότητες και οι μορφές αυτών των δραστηριοτήτων αλλάζουν. Από την παραγωγή πραγμάτων μέσα στο χώρο (με την έννοια ότι ο χώρος, έμμεσα παραγόμενος συγκροτείται σαν μια συλλογή, άθροισμα ή σύνολο αντικειμένων) περνάμε στην άμεση παραγωγή αυτού του ίδιου του χώρου. Η παραγωγή αυτή δεν προκύπτει πια από την ίδια τη γνώση, τη διασκορπισμένη και διασπασμένη σε «ειδικότητες». Μια νέα επιστήμη σχηματίζεται, που μπορεί να ξαναομαδοποιήσει γύρω της τις επιμέρους επιστήμες, τροποποιημένες και ξανασυγκεντρωμένες: την ανθρωπολογία του χώρου, την ψυχολογία και την ψυχανάλυση του χώρου, την ιστορία του χώρου (ή καλύτερα του χωροχρόνου), την κοινωνιολογία του χωροχρόνου κλπ.

4

Η κρίση της Πολιτικής Οικονομίας είναι σήμερα έκδηλη και κοινή, αν και προσεκτικά κρυμμένη και μεταμφιεσμένη από τους ενδιαφερόμενους (οικονομολόγους). Η πολιτική οικονομία έχει αποτύχει πρακτικά και θεωρητικά, αλλά αυτή η αποτυχία μας επιτρέπει να προσθέσουμε μερικά χαρακτηριστικά σημεία της περιγραφής αυτής της κρίσης. Η Πολιτική Οικονομία μαζί με το σύνολο των κοινω

νικών (λεγομένων) επιστημών, τοποθετείται χωρίς να το ξέρει, μέσα στην ανα-παραγωγή των παραγωγικών σχέσεων της υπάρχουσας κοινωνίας.

Η Πολιτική Οικονομία περιέχει μια ιδεολογία και μάλιστα την κύρια ιδεολογία αυτής της περιόδου:

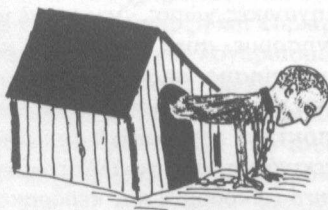
Θεωρία της παραγωγικότητας, θεωρία της απεριόριστης ανάπτυξης μέσα στο κοινωνικό-πολιτικό πλαίσιο του καπιταλισμού, μοντέλα ανάπτυξης προσαρμοσμένα στον κρατικό καπιταλισμό και στην πολιτική των εθνικών (και πρόσφατα πολυεθνικών) οργανώσεων. Η κρίση μέσα απ' αυτή την οπτική, σημαίνει ότι η αναπαραγωγή των παραγωγικών σχέσεων αποκαλύπτεται, ξεσκεπάζεται σαν τέτοια. Αυτό σημαίνει πως η γνώση ξανακατασκευάζεται σε νέες βάσεις. Και ακόμα σημαίνει τη ριζική κριτική της αλλόγιστης συνεισφοράς των υπάρχουσων επιστημών στην αναπαραγωγή των παραγωγικών σχέσεων...

5

Μέσα στο πλαίσιο του κράτους, της παραγωγικότητας, της απεριόριστης ανάπτυξης, η πολιτική οικονομία (η δηθεν επιστημονική) έχει δημιουργήσει τις ίδιες τις τις αντιφάσεις. Για παράδειγμα, αναγνωρισμένη ανικανότητα να κατασκευάσει ένα «μοντέλο» που να εγγυάται την ανάπτυξη απέναντι στον πληθωρισμό και στην ανεργία, που να στηρίζει τη δυνατότητα μιας «αρμονικής» ανάπτυξης μέσα στα υπάρχοντα πλαίσια. Άλλωστε, απέναντι, στην ελεγχόμενη και εγγυμένη από το κράτος ανάπτυξη, απέναντι στην ιδεολογική-επιστημολογική επεξεργασία του πνεύματος της οργάνωσης και της επιχείρησης, αντιστοιχεί ένα χωρικό χάος, όλο και περισσότερο εμφανές και αφόρητο. Οι οικονομολόγοι δεν ρίχνουν παρά ένα αφηρημένο βλέμμα σ' αυτό το χάος, αφήνοντάς το σ' άλλους ειδικούς: τους γεωγράφους, χωροτάκτες, κλπ. Έτσι τα μοντέλα και οι εξομοιώσεις των οικονομολόγων έχουν οδηγήσει στη καταστροφή.

6

Ταυτόχρονα ο οικονομικός εμπερισμός υποσκελίζει την «επιστήμη». Στο οικονομικό επίπεδο, οι έρευνες της αγοράς και των κινήτρων επέτρεψαν μέχρις ένα σημείο τον έλεγχο της αγοράς. Η διαφήμιση επέτρεψε να χειραγωγηθούν οι ανάγκες. Η πρόβλεψη μπόρεσε να καθορίσει έναν ορίζοντα, με την παραδοχή μερικών αξιωμάτων (απεριόριστη ανάπτυξη, γνώση των αναγκών κλπ.).

Η επιχειρησιακή έρευνα και οι θεωρίες πληροφοριών και διαχείρισης τελειοποίησαν αυτές τις διαδικασίες, μειώνοντας στο ελάχιστο τις προσπάθειες και τη συνεισφορά των οικονομολόγων. Μια οικονομική πρακτική, α ξεχωρίστη από την κοινωνική και πολιτική πρακτική του κρατικού καπιταλισμού (και ίσως και του κρατικού σοσιαλισμού), αντικαθίσταται έτσι από μια εξασθενημένη επιστημονικότητα. Έχει τη πρακτική της συνοχή αν όχι και τη θεωρητική της συνεκτικότητα.

7

Η καινούργια πρακτική της παραγωγής, που επέτρεψε στην καπιταλιστική παραγωγή και τις επιχειρήσεις να πετύχουν κάποια αποτελεσματικότητα κυριαρχώντας μέχρις ένα βαθμό στις συνέπειες των τυχαίων γεγονότων και των διακυμάνσεων, το επίπεδο του ανταγωνισμού των κεφαλαίων, του ρόλου του χρυσού και του σχηματισμού του μέσου παγκόσμιου ποσοστού κέρδους, το τρωτό του καπιταλισμού σε παγκόσμια κλίμακα παραμένει μεγάλο και άγνωστο, ακόμα και στους λεγόμενους μαρξιστές οικονομολόγους. Η πολιτική οικονομία θα 'θελε να 'ναι «επιστήμη της παραγωγής». Ναι, αλλά παραγωγής τίνος πράγματος; Η παραγωγή πραγμάτων (αντικειμένων και εμπορευμάτων) αρχίζει να γίνεται γνωστή, αλλά συγχρόνως, η έννοια του πράγματος, αντικειμένου ή προϊόντος γίνεται ασαφής. Κάπου εδώ ξαναβρίσκουμε τη μεγάλη ιδέα του Marx: η επιστημονική γνώση της υπάρχουσας κοινωνίας συνυπάρχει με την κριτική αυτής της κοινωνίας, την ανασκευή των ιδεολογιών της και τη συνεκτική ανάλυση των αντιφάσεών της.

8

Η τομεοποίηση της οικονομίας είναι περίεργη και ενδιαφέρουσα. Διασπάται σε τομείς και όλα συμβαίνουν σαν να υπήρχαν διαφορετικές παραγωγές: η αγροτική παραγωγή, η βιομηχανική παραγωγή βασικών προϊόντων (χάλυβας, πετρέλαιο κλπ.), η παραγωγή μοναδικών ή σπανίων αντικειμένων εξαρτημένη από μια ανώτερη τεχνική (πύραυλοι και τηλεκατευθυνόμενα βλήματα, μοντέλα αεροπλάνων, κλπ.) και τέλος η παραγωγή αντικειμένων για κατανάλωση. Η διάσταση αυτή αντιστοιχεί ταυτόχρονα σε μια σημαντική πίεση της παγκόσμιας αγοράς και σε μια αποδιάθρωση της.

9

Η αυξανόμενη νοητική αφαίρεση κάθε μεμονωμένου «αντικειμένου» των «μοντέλων» και των «επιχειρησιακών» εννοιών, συμβαδίζει με την εμφάνιση ενός νέου συγκεκριμένου: του χώρου της γνώσης και της πραχτικής του χώρου. Και αυτό με διπλή έννοια: κατάργηση των αποστάσεων με το στιγμιαίο της πληροφορίας και κυριαρχία και αναπαραγωγή των χώρων μέσα στη σκέψη, μέσω των διαδικασιών που καταργούν τις αποστάσεις (θεωρία πληροφοριών, κυβερνητική, τεχνική μεταδόσεων και επικοινωνιών). Αυτό αναγγέλει μια καινούργια και παράδοξη διαλεκτική της γνώσης και του «πραγματικού».

10

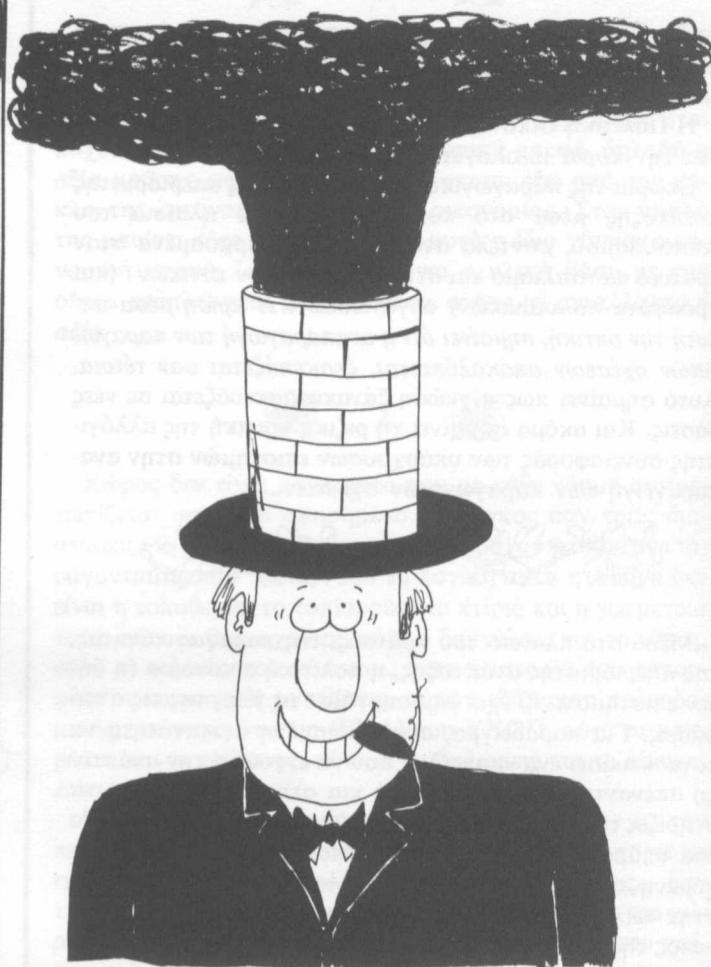
Η κριτική ανάλυση της ανα-παραγωγής των παραγωγικών σχέσεων δείχνει με ποιό τρόπο ο καπιταλισμός πετυχαίνει εδώ και έναν αιώνα να διατηρεί τις ιδιαίτερες παραγωγικές σχέσεις του. Κατάφερε κάτι τέτοιο παρ' όλες τις αποτυχίες του σε στρατηγικό επίπεδο. Παρ' όλο που ολόκληρες χώρες έχουν απαλλαστεί από τις καπιταλιστικές παραγωγικές σχέσεις (ΕΣΣΑ, Κίνα, Κούβα κλπ.), η πίεση της παγκόσμιας αγοράς σ' αυτές τις χώρες συνεχίζεται.

11

Ο Καπιταλισμός και η στική τάξη δρώντας σε στρατηγικό επίπεδο μπόρεσαν να διατηρήσουν ουσιαστικά τις συγκεκριμένες παραγωγικές σχέσεις μόνο επειδή τις τροποποίησαν. Υπήρχε αύξηση των παραγωγικών δυνάμεων, με αντίτιμο την καταστροφή ενός μέρους αυτών των δυνάμεων (με την καταστροφή της φύσης και με τους πολέμους). Ο Καπιταλισμός επεκτάθηκε υποτάσσοντας ότι προϋπήρχε: τη γεωργία, το έδαφος και το υπέδαφος, το κτισμένο περιβάλλον και τις ιστορικές πόλεις. Επεκτάθηκε ακόμα, συγκροτώντας καινούργιους εμπορευματικούς και βιομηχανικούς τομείς: την αναψυχή, τη λεγόμενη «σύγχρονη» κουλτούρα και τέχνη, την αστικοποίηση. Μεταξύ αυτών των επεκτάσεων υπάρχει ταυτόχρονα συμφωνία και διαφωνία, ενότητα, όχι όμως χωρίς αντιφάσεις (που εμφανίζονται με καινούργια μορφή). Ο Καπιταλισμός, λοιπόν, δεν διατηρήθηκε παρά επεκτεινόμενος σε ολόκληρο το χώρο.

12

Αν είναι έτσι θα μπορούσαμε να πούμε για το χώρο (είτε σαν τμήμα, είτε σαν χωρικό σύνολο) αυτό που ο Marx έλεγε και έδειχνε για κάθε παραγόμενο πράγμα: ότι εμπεριέχει και συγκαλείπτει, σαν τέτοιο, τις κοινωνικές σχέσεις. Τό ίδιο υποδηλώνει σήμερα και ο πιο ελάχιστος χώρος, εκτός από κείνον που έχει αφεθεί στη διατήρηση της «φύσης».

13

Το «ακίνητο», μέσα στον καπιταλισμό, είχε για καιρό μικρή σημασία. Το έδαφος ανήκε στα λείψανα μιας νικημένης τάξης, στους γαιοκτήμονες, τάξη φεουδαρχικής προέλευσης. Η οικοδομή, αρχικά δευτερεύων παραγωγικός κλάδος, σχεδόν βιοτεχνικός, είχε παλιά λιγότερη σημασία από την παραγωγή χάλυβα ή ζάχαρης (παρά το γνωμικό: όταν η οικοδομή πάει καλά, όλα πάνε καλά). Η κατάσταση αυτού του «κλάδου» έχει εντελώς αλλάξει, και όχι μόνο στις μεγάλες βιομηχανικές χώρες. Δεν αρκεί να υπενθυμίσουμε, για να εξηγήσουμε αυτό το γεγονός, τα γενικά φαινόμενα της αστικοποίησης, της αύξησης των πόλεων, της τεχνικής πρόοδου κλπ. Πρέπει να δειχτεί πως και γιατί ο καπιταλισμός απόκτησε την κατοχή του εδάφους, του χώρου. Από εδώ ξεκινάει η τάση το άλλοτε «ακίνητο» να γίνει στο εξής κινητό (οικοδομές και κερδοσκοπίες) και μάλιστα κεντρικό μέσα στο καπιταλιστικό σύστημα, γιατί η καινούργια βιομηχανία υπόκειται λιγότερο στα κάθε είδους εμπόδια, κορεσμούς και διάφορες δυσκολίες που εμπόδιζαν τις παλιές βιομηχανίες. Αυτή η τάση παρ' όλα έχει εμποδιστεί. Το «ακίνητο» φαίνεται να επαναφέρεται στην τάση, δηλαδή σε μια δευτερεύουσα λειτουργία οικονομικής ρύθμισης, μια κυρίαρχη λειτουργία. Αυτό ανάλογα με τις περιστάσεις, τις χώρες κλπ. Το ακίνητο μπαίνει έτσι στη γενική ανισομέρεια της ανάπτυξης των οικονομικών συνθηκών.

Όμως αυτός ο προνομιούχος τομέας ίσως έχει μια ουσιαστική λειτουργία: την πάλη ενάντια στην τάση πτώσης του μέσου κέρδους. Η οικοδομή (ιδιωτική ή δημόσια) έφερε, και φέρνει ακόμα κέρδη πάνω από το μέσο όρο. Η κερδοσκοπία δεν μπαίνει σ' αυτόν τον υπολογισμό αλλά προστίθεται σ' αυτόν. Μ' αυτή και μόνο, μέσα από ένα μεσολαβητή —το χώρο— *το χρήμα παράγει χρήμα*. Αυτό προκαλεί, παρά τους κινδύνους, τον ενθουσιασμό του καπιταλιστή που θα 'θελε πολύ να ξεπεράσει αυτές τις ευτελείς απαιτήσεις: να παράγει πράγματα και να τα πουλάει παρά τις δυσκολίες. Οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις στα ακίνητα και τις οικοδομές (στην *παραγωγή του χώρου*) διαγράφονται επικερδείς γιατί αυτή η παραγωγή επιτρέπει ακόμα, και για αρκετό καιρό, μια ψηλότερη αναλογία μεταβλητού κεφαλαίου σε σχέση με το σταθερό κεφάλαιο. Και αυτό παρά τις πολυάριθμες επενδύσεις και την τεχνική πρόοδο. Οι χρωματουργικές και λοιπές εργασίες μεγάλων έργων απασχολούν πολυάριθμα εργατικά χέρια. Από εδώ προέρχεται ένα ψηλό ποσοστό κέρδους και ο σχηματισμός μιας υπεραξίας που ένα μέρος της ξανααυγρίζει στις επιχειρήσεις. Όσο για τις δυσκολίες που προέρχονται από τον πολύ αργό γηρασμό των προϊόντων (κτίρια, μνημεία, «υποδομές», δρόμοι, αυτοκινητόδρομοι, κλπ.) δηλαδή την τάση μείωσης της κυκλοφορίας του κεφαλαίου και τα προβλήματα πίστωσης, αυτές δημιουργούν πολλαπλές διαδικασίες, αυξημένης πολυπλοκότητας, που πραγματοποιούνται μεταξύ των ενδιαφερομένων «παραγόντων» (ιδιοκτήτες, χρηματοδότες, δημόσιο, τοπικοί σύλλογοι, τράπεζες και δανειστικοί οργανισμοί, αρχιτέκτονες, κλπ. χωρίς να ξεχνάμε εντελώς και τους «χρηστές»).

Ο χώρος σαν επιχειρησιακό εργαλείο παράγεται και χειραγωγείται από τους τεχνοκράτες στο συνολικό κρατικό και στρατηγικό επίπεδο. Έχει το γραφειοκρατικό όνομα «χωροταξία». Δεν είναι παρά μια νοητική αφαίρεση. Από τη μια πλευρά, στρέφεται στην ιστορία, με τον ίδιο τρόπο που η ανθρωπολογία στρέφεται στην προϊστορία. Αλλά, από την άλλη πλευρά, μόνο τα λεγόμενα «ιδιωτικά» συμφέροντα των χρηματοδοτών και των τραπεζών της δίνουν μια πρακτική ύπαρξη και κυριαρχούν. Αυτά και μόνο αυτά χρησιμοποιούν για λογαριασμό τους το εργαλείο που το κράτος τους έδωσε. Διαθέτουν τα μέσα και είναι κύριοι του εδάφους (παρά τα μερικά θεσμικά εμπόδια). Αυτό σκιαγραφείται άσχημα από τους θεωρητικούς του «χώρου σαν επιχειρησιακού εργαλείου» που παραλείπουν μια σειρά και τις εσωτερικές και εξωτερικές αντιφάσεις του. Πράγματι, οι ίδιοι οι «χρηματοδότες στρέφονται σε κάτι παραπάνω: στις τεχνικές και στις παραγωγικές δυνάμεις που διαθέτουν οι ίδιοι και είναι οι περιστασιακοί τους κύριοι.

Η πάλη ενάντια στον πολύ αργό γηρασμό των προϊόντων, στην αργή κυκλοφορία του κεφαλαίου, στους κινδύ-

νους της ακινητοποιημένης πίστωσης κλπ. δημιουργεί τις πρακτικές και τεχνικές που αναφέραμε. Πρέπει να υπογραμμιστεί ότι αυτές οι πρακτικές πάνε πολύ μακριά π.χ. μέχρι σε άχρηστες κατασκευές και καταστροφές.

Και αυτό, κυρίως στο κέντρο της πόλης. Η μετατροπή του χώρου σε κινητό γίνεται φρενήρης και οδηγεί στην αυτοκαταστροφή του παραγόμενου χώρου. Η μανιώδης επένδυση του κεφαλαίου δυσκολεύεται, αν δεν ψάχνει συνεχώς για νέα οικόπεδα, εδάφη και περιοχές, ή κάποιες άλλες αντισταθμίσεις. Εδώ οι στρατηγικές (ή καλύτερα οι στρατηγικές της κυρίαρχης τάξης) διαγράφονται γεμάτες κινδύνους, αφανίζουν τις μελλοντικές δυνατότητες αφού τις υποτάσσουν σε περιστασιακά βραχυπρόθεσμα συμφέροντα.

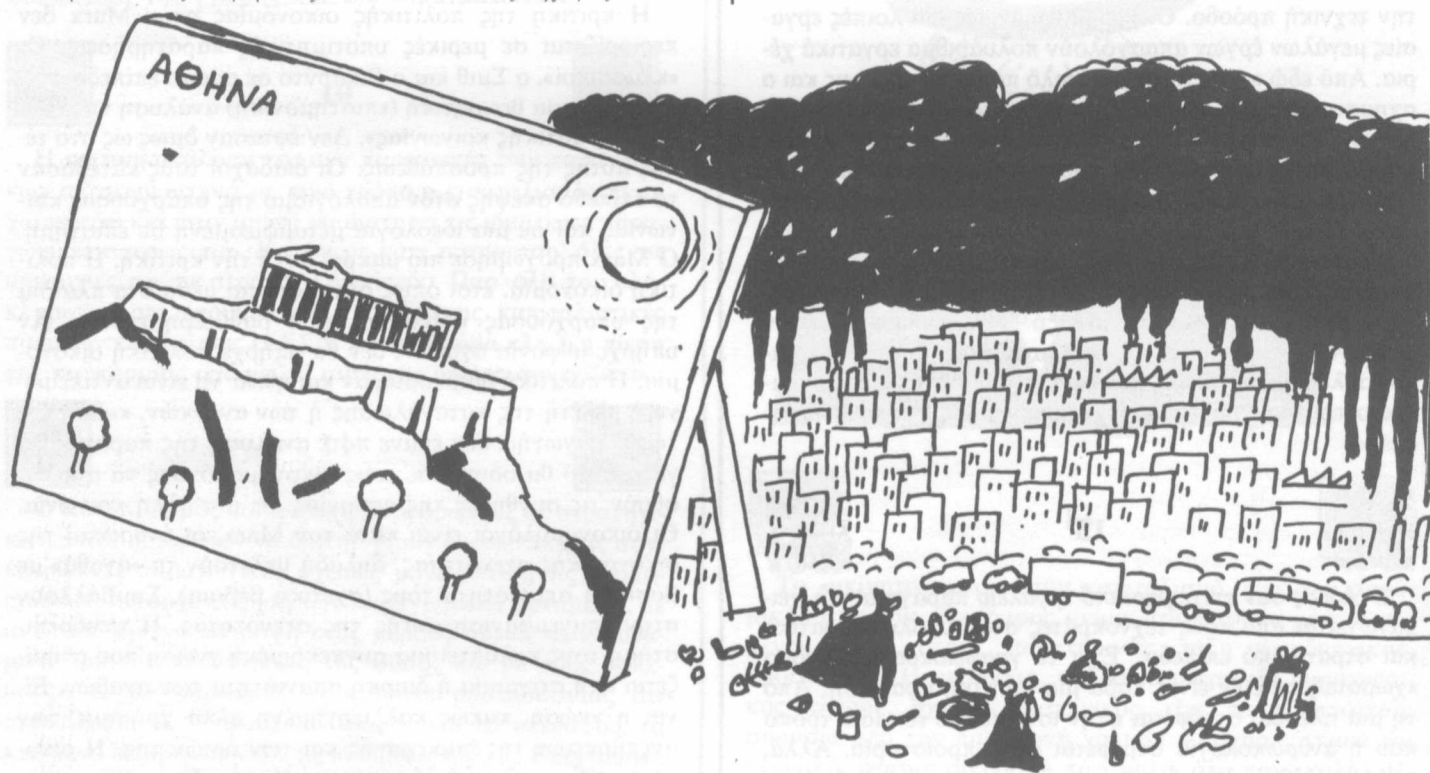

Η κριτική της πολιτικής οικονομίας στον Marx δεν περιορίζεται σε μερικές υποτιμητικές παρατηρήσεις. Οι «κλασσικοί», ο Σμιθ και ο Ρικάρντο σε πρώτο επίπεδο, επιχείρησαν μια θεωρητική (επιστημονική) ανάλυση της «βάσης της αστικής κοινωνίας». Δεν έφτασαν όμως ως στο τέλος αυτής της προσπάθειας. Οι διάδοχοί τους κατέβασαν το επίπεδο σκέψης στον απολογισμό της υπάρχουσας κοινωνίας και σε μια ιδεολογία μεταμφιεσμένη σε επιστήμη. Ο Marx προχώρησε πιο μακριά αυτή την κριτική. Η πολιτική οικονομία, έτσι όπως συγκροτείται μέσα στα πλαίσια της υπάρχουσας κοινωνίας, έχει βαθύτερη έννοια. Αν υπήρχε αφθονία αγαθών, δεν θα υπήρχε πολιτική οικονομία. Η πολιτική οικονομία, αν και ήθελε να είναι αντικειμενική μελέτη της κατανάλωσης ή των αναγκών, καθώς και της παραγωγής, δεν έκανε ποτέ ανάλυση της παραγωγής, γιατί αυτό θα οδηγούσε τους οικονομολόγους να αντιληφθούν τις συνθήκες της αφθονίας, σε μια άλλη κοινωνία. Οι οικονομολόγοι είναι κατά τον Marx, οι άνθρωποι της οικονομικής στενότητας, δηλαδή μελετούν τα «αγαθά» με βάση τη σπανιότητά τους (σχετική βέβαια). Συμβάλλουν στην επανεμφάνιση αυτής της στενότητας. Η ψευδοεπιστήμη τους καλύπτει μια συγκεκριμένη γνώση που στηρίζεται στη στιγμιαία ή διαρκή σπανιότητα των αγαθών. Είναι η γνώση, κακώς καλλιεργημένη αλλά χρήσιμη, των ανεπαρκειών της παραγωγής και των ορίων της. Η οικονομία είναι πολιτική μ' αυτή την έννοια: Επιτρέπει στους ανθρώπους του κράτους να μοιράσουν τη στενότητα με τέτοιο τρόπο ώστε αυτή η διανομή να πραγματοποιείται κάτω από τη μάσκα της δικαιοσύνης της ισότητας, της ελευθερίας, ακόμα και της αδελφότητας.

Έτσι οι οικονομολόγοι, εθελοντικά ή όχι, συνειδητά ή όχι, συμπληρώνουν τα αυθόρμητα και τυφλά αποτελέσματα του νόμου της αξίας: την κατανομή (μέσα στο χώρο) των παραγωγικών δυνάμεων που είναι καθορισμένες από την κοινωνία (αστική και καπιταλιστική). Η διαχείριση τείνει στην ανάπτυξη, αλλά κάτω από τον έλεγχο της αστικής τάξης, συγκλύπτοντας τις αρνητικές πλευρές της κατάστασης, με το να τις κάνει να φαίνονται σαν θετικές και επικοδομητικές. Οποσδήποτε τα αγαθά που βρίσκονται σε αφθονία, δεν προωθούν την οικονομία, αλλά χρησιμοποιούνται χωρίς να έχουν ούτε ανταλλακτική αξία ούτε «αξία» χρήσης, με τη στενή έννοια του όρου (το νερό, ο αέρας, το φως, ο χώρος).

Τι συμβαίνει σήμερα; (ενάμιση αιώνα μετά το γράψιμο της κριτικής της πολιτικής οικονομίας από τον Marx). Τα εξής μεταξύ άλλων: Τα αγαθά που άλλοτε ήταν σπάνια υπάρχουν τώρα σε αφθονία, αυτά που υπήρχαν σε αφθονία γίνεται τώρα σπάνια. Δεν είναι παρά μια διαδικασία που ακόμα διαμορφώνεται αλλά είναι δυναμική και μη ανατρέψιμη. Το ψωμί σύμβολο διατροφής και πολυτίμου αγαθού στην Ευρώπη, για τις φτωχές εποχές και τις φτωχές χώρες, έχασε αυτή την ιδιότητα της σπανιότητας. Η αγροτική παραγωγή στις αναπτυγμένες χώρες φτάνει την αφθονία ή την υπεραφθονία (δηλαδή μια κατάσταση υπερπαραγωγής, άλλοτε λανθάνουσα, άλλοτε: φανεράς αποθηκεύσεις και καταστροφές κρυφές ή όχι των αγαθών). Αυτή η εμφανής κατάσταση δεν εμποδίζει να υποφέρουν εκατοντάδες εκατομμύρια ανθρώπων υπάρξεων σε παγκόσμια κλίμακα στις λεγόμενες «υποανάπτυκτες» χώρες. Αυτό

εξηγεί τη συνέχιση ενός ορισμένου αριθμού προβληματικών σχετικών με την «κλασσική» πολιτική οικονομία. Ταυτόχρονα, αγαθά άλλοτε σε αφθονία τώρα γίνεται σπάνια, με άνισο τρόπο βέβαια. Το νερό, για παράδειγμα. Σε πολλές περιοχές πρέπει να το χρησιμοποιούν με οικονομία. Τα υπόγεια αποθέματα εξαντλούνται, η στάθμη των υπογείων υδάτων πέφτει ή ακόμα και όταν είναι εξασφαλισμένη η ύπαρξή τους, μολύνονται. Σε μερικές χώρες πρέπει να παράγουν νερό από τη θάλασσα. Το νερό εύκολα μετατρέπεται σε βιομηχανικό προϊόν (μεταλλικό νερό, επιτραπέζιο νερό) γιατί το νερό που προσφέρεται απ' τα συνήθη μέσα δεν κάνει πια για κατανάλωση.

Φαίνεται να πλησιάζει η στιγμή που ο αέρας θα φιλτράρεται πάνω απ' τις αστικές συγκεντρώσεις, γύρω από τις πόλεις. Πράγματι, ο αέρας ήδη έχει γίνει βιομηχανικό προϊόν με τα «μηχανήματα κλιματισμού». Το ίδιο και το φως. Αυτά τα αγαθά πρέπει όλο και περισσότερο να παράγονται. Αυτό το ευρύ φαινόμενο, δηλαδή οι νέες σπανιότητες, εί-

ναι ακόμα παραγνωρισμένο. Ενδιαφέροντα αλλά επιφανειακά φαινόμενα (μόλυνση και καταστροφή του περιβάλλοντος και της φύσης) κρύβουν ακόμα πιο σοβαρές μεταβολές. Τα στοιχεία της φύσης χάνουν τη φύση τους.

Τα «στοιχεία» της φύσης, μαζί με το χωρικό τους πλαίσιο, παίρνουν λοιπόν αξία (ανταλλαγής ή χρήσης). Μπαίνουν στον κύκλο της ανταλλαγής: παραγωγή-κατανομή-διανομή. Είναι μέρος του πλούτου και κατά συνέπεια σχετίζονται με την πολιτική οικονομία. Αλλά δεν είναι πια η κλασσική πολιτική οικονομία αυτή που ασχολείται με τα προϊόντα με την τρέχουσα έννοια του όρου (πράγματα, εμπορεύματα, αντικείμενα που ανταποκρίνονται σε πλαστές ή πραγματικές ανάγκες). Οι καινούργιες στενότητες

δεν μοιάζουν με τις παλιές, γιατί η προέλευσή τους και η θέση τους στο χώρο έχουν πολύ περισσότερη σημασία απ' ότι άλλοτε οι «πρώτες ύλες», είναι λιγότερο αυστηρά χωροθετημένες, τοποθετούνται σε ολόκληρο το χώρο, αυτό το χώρο που άλλωστε καταλαμβάνει πλήρως η αναπαραγωγή των παραγωγικών σχέσεων. Ας παρατηρήσουμε τώρα αυτό το χώρο. Μπορούμε να μιλήσουμε απόλυτα για σπανιότητα; όχι. Είναι προσιτός απ' όλες τις πλευρές. Οι τεχνικές επιτρέπουν να «κατασκευαστεί» ότι θα 'θελε κανείς, το ίδιο καλά στην επιφάνεια της γης, όπως και στα βάθη των θαλασσών, στις ερήμους και στα βουνά, ακόμα και στο διάστημα. Οι πληροφορίες για οποιαδήποτε περιοχή του χώρου μπορούν να συγκεντρωθούν σε οποιοδήποτε σημείο, όπου μπορούν να εγκατασταθούν οι κατάλληλες λειτουργίες χειρισμού και απ' όπου θα μπορούσαν να μεταφερθούν όπου θα χρειάζεται ο χάλυβας και το μπετόν. Η στενότητα του χώρου δεν παρατηρείται παρά μόνο σε

καθορισμένους «τόπους» γύρω από *κέντρα που παραμένουν μέσα στις ιστορικά δημιουργημένες κεντρικότητες ή έξω απ' αυτές.*

20

Ας πάρουμε τώρα το ζήτημα της *κεντρικότητας* (*centralite*). Τι είναι λοιπόν η κεντρικότητα (αστική και κοινωνική); Η μορφή της συνάθροισης, της συνάρτησης, της ταυτόχρονης ύπαρξης; Ποιών πραγμάτων; Όλων αυτών που μπορούν να συνδεθούν, να συναντηθούν και να συναθροιστούν. Η άδεια μορφή μπορεί και πρέπει να γεμίσει. Ακόμα, κάθε εποχή, κάθε περίοδος, κάθε τρόπος παραγωγής ανάδειξε (παρήγαγε) τη δική της κεντρικότητα: πολιτικό, εμπορικό, θρησκευτικό κλπ. κέντρο. Σήμερα η κεντρικότητα είναι συνολική. Συγκεντρώνει τα πλούτη, τη δύναμη, τα μέσα εξουσίας, την πληροφόρηση, τη γνώση, την «κουλτούρα» κλπ. Με δυο λόγια τα πάντα. Όμως οι κεντρικότητες χάνονταν και εξαφανίζονταν πάντα, είτε από κατάχρηση, με άλλα λόγια από «κορεσμό», είτε από έλλειψη, δηλαδή από την ανικανότητα να καλύψουν κάποιο «στοιχείο», είτε τέλος, από εισβολή των αποκλεισμένων στην περιφέρεια στοιχείων. Η υπάρχουσα τάση να συγκροτούνται «κέντρα απόφασης», που θέλουν να ενώσουν τα πάντα σε μια μικρή έκταση, περιορίζεται. Αυτή η ουσιαστική τάση συντηρεί τη σπανιότητα του χώρου πάνω σ' αυτή την έκταση. Η στενότητα του χώρου έχει λοιπόν καινούργια χαρακτηριστικά. Είναι συγχρόνως «αυθόρμητη» αποτέλεσμα μιας τυφλής διαδικασίας ιστορικής προέλευσης - και διατηρημένη, αποδεκτή, ας πούμε ηθελημένη, και καμιά φορά σαφώς οργανωμένη. Πρόκειται λοιπόν για μια αντίφαση ανάμεσα στην περασμένη και στην πιθανή μελλοντική αφθονία από τη μια μεριά και την υπαρκτική σπανιότητα από την άλλη. Αυτή η αντίφαση δεν είναι έξω από τις κοινωνικές παραγωγικές σχέσεις, και ακόμα λιγότερο από την αναπαραγωγή τους που συνεπάγεται πολιτικές στρατηγικές. Δεν ανάγεται στις «κλασσικές» αντιφάσεις είναι μια *αντίφαση του χώρου*. Οι αντιφάσεις και συγκρούσεις μέσα στο χώρο (με τις τακτικές και στρατηγικές τους συνέπειες) δεν έχουν καθόλου εξαφανιστεί. Οι *αντιφάσεις του χώρου* τις περιλαμβάνουν, τις μεταφέρουν σ' ένα ανώτερο βαθμό και τις αναπαράγουν διευρυνόντας τις. Με τον ίδιο τρόπο δεν έχει εξαφανιστεί και η παραγωγή πραγμάτων μέσα στο χώρο ούτε και ένας ορισμένος αριθμός προβλημάτων που θέτει αυτή η παραγωγή (τη σπανιότητα των παραγόμενων αγαθών, αλλά και τη διαχείριση και κατοχή των μέσων παραγωγής). Όμως η νέα παραγωγή «στοιχείων», στην οποία περιλαμβάνεται —όπως θα δούμε σιγά-σιγά— η παραγωγή του ίδιου χώρου, περιλαμβάνει και διευρύνει τα προβλήματα της παραγωγής «πραγμάτων» μέσα στο χώρο.

21

Να τώρα μια εκπληκτική και βαθιά αντίφαση. Ο χώρος είναι γνωστός, αναγνωρισμένος, εξερευνημένος, σηματοδοτημένος, επεξεργασμένος σε τεράστιες κλίμακες, ένα σύνολο που περιλαμβάνει τη γη και σχεδόν το ηλιακό σύστημα. Εντείνονται οι δυνατότητες να κατακτηθεί, να μετασχηματισθεί σε κινητό, να γεμίσει, να *παραχθεί!*

Αφθονούν οι πληροφορίες που καταργούν τις αποστάσεις και περιφρονούν την καθολική υλικότητα του χώρου και του χρόνου. Ταυτόχρονα, ο χώρος έχει γίνει τεχνητά σπώνος για να «αξίζει» περισσότερο. Έχει κομματιαστεί, σχεδόν κονιορτοποιηθεί, για χοντρική και λιανική πώληση. Είναι το μέσο των διαχωρισμών. Οι επιμέρους επιστήμες τον τεμαχίζουν (με πρώτη την πολιτική οικονομία, αλλά και την ιστορία, την κοινωνιολογία, τη δημοσιογραφία) και η ενότητα δεν ξαναβρίσκει παρά μόνο μετά από κουραστικές διακλαδικές συνεργασίες. Ακόμα χειρότερα, η ενότητα δεν ξαναβρίσκεται ποτέ, γιατί οι επιμέρους επιστήμες δεν θα μπορούσαν να ξανασυγκεντρωθούν παρά μόνο με το αντίτιμο της μετατροπής του προγράμματος, της μεθοδολογίας και της επιστημολογίας τους.

Μέσα σ' αυτές τις συνθήκες εκτυλίσσεται μια διαδικασία που ήδη αναφέρθηκε: το «ακίνητο» και η «οικοδομή» παύουν να είναι δευτερεύουσες διαδικασίες και κλάδοι προσαρμοσμένοι στο βιομηχανικό και χρηματιστικό καπιταλισμό, για να περάσουν σε πρώτο πλάνο. Αν και με *άνισο τρόπο* βέβαια (πράγμα που αναφέρεται στο μεγάλο, πολύ γνωστό νόμο της άνισης ανάπτυξης).

Η μετατροπή του χώρου σε κινητό έχει σοβαρές απαιτήσεις. Αρχίζει από τη γη που πρέπει, κατ' αρχή, να αποσπαστεί από την επιροή της παραδοσιακής ιδιοκτησίας γης. Όχι, βέβαια, χωρίς, δυσκολίες και παραχωρήσεις (την πρόοδο). Η μετατροπή αυτή της γης σε κινητό επεκτείνεται στη συνέχεια σε ολόκληρο το χώρο, που πρέπει να πάρει μια *ανταλλακτική αξία* (ακόμα και κατά προσέγγιση, ακόμα κι αν οι τιμές απομακρύνονται από τις «αξίες»). Η *ανταλλαγή* συνεπάγεται και προϋποθέτει συναλλαγή. Η ανταλλακτικότητα ενός χώρου, που τον κάνει εμπόρευμα ανάλογο με μια ποσότητα ζάχαρης ή χάλυβα, απαιτεί απ' αυτόν να είναι συγκρίσιμος με άλλους χώρους, και ιδίως με όλους τους χώρους του ίδιου είδους. Η αξία ανταλλαγής, όπως ο Marx την έβριζε για τα προϊόντα-πράγματα, εκφράζεται σε χρήμα. Κάθε ανταλλάξιμος χώρος περιλαμβάνεται τότε στην αλυσιδωτή σχέση προσφοράς και ζήτησης, μια και οι τιμές δεν μπορούν να χάσουν κάθε σύνδεση με το «κόστος της παραγωγής», δηλαδή, στο μαρξιστικό λεξιλόγιο, με το χρόνο της αναγκαίας (μέσης) κοινωνικής εργασίας.

Είναι αλήθεια ότι παρεμβαίνουν κι άλλες ενέργειες (ιδιαίτερα η κερδοσκοπία) για να ρίξουν τις τιμές των αξιών και να παραποιήσουν το παιχνίδι των νόμων (του νόμου της αξίας, του νόμου (Προσφοράς και ζήτησης) ή του επιθυμητού με μη μαρξιστικούς όρους).

Η απαραίτητη συγκρισιμότητα πετυχαίνεται με την παραγωγή «κυψελών» σχεδόν εναλλάξιμων. «Περνώντας από τη μια κατοικία στην άλλη έχεις πάντα την εντύπωση ότι γυρίζεις σπίτι σου» (λόγια ενός «χρήστη»). Η θεωρία και η πρακτική των «καννάβων» (modules) επιτρέπει να επαναλαμβάνεται απεριόριστα η κυψέλη που πάρθηκε σαν «πρότυπο». Η ανεξαρτησία των όγκων από τη γη «πάρθηκε» στην κυριολεξία με την οικοδομή πάνω σε κολώνες (Λε Κορμπυζιέ). Αλλά, *συγχρόνως*, ο όγκος θεωρείται σαν επιφάνεια, σαν συσσώρευση «κατόψεων», χωρίς να υπολογίζεται ο χρόνος. Οι «ανάγκες», για τις οποίες γίνεται μεγάλη κουβέντα, πρέπει να υποταχθούν στο χώρο. Πράγματι, είναι προϊόντα δευτέρου βαθμού, παρά αυτές οι ίδιες αιτίες. Η ανταλλακτικότητα και οι καταναγκασμοί της δεν καλύπτουν μόνο τις επιφάνειες και τους κτισμένους όγκους, αλλά και δρόμους. Το όλο διακαιώνεται από την

κατοψη και το σχέδιο, από μια δέθεν «γραφική σύνθεση» του σώματος και των κινήσεων, του χώρου και των δραστηριοτήτων. Αυτά τα γραφήματα, οικεία στους αρχιτέκτονες και πολεοδόμους (κατόψεις, τομές, όψεις, σχέδια προοπτικά, ζωντανεμένα με ανθρώπινες φιγούρες, κλπ.), παρεμβαίνουν σαν μέσα αναγωγής της πραγματικότητας που ισχυρίζονται ότι αναπαριστούν, και που δεν είναι άλλωστε παρά μια εικόνα του πραδεκτού και κατά συνέπεια επιβαλλόμενου «τρόπου ζωής» στην κατοικία (μεμονωμένες κατοικίες ή «μεγάλα συγκροτήματα κατοικιών» τυπικά, δηλαδή τυποποιημένα). Οι όγκοι πραγματοποιούνται μ' ένα τρόπο που επαναφέρει το χώρο στη γη, με την έννοια της κατοχής τίτλου ιδιοκτησίας, παρά τις προσπάθειες ν' αποσπαστεί απ' αυτήν. Οι δέθεν λύσεις της χωροθέτησης επεκτείνονται λοιπόν στους χώρους, τους ανθρώπους, τις ανάγκες, ενώ οι καταναγκασμοί της ανταλλακτικότητας παρουσιάζονται σαν τεχνικοί καταναγκασμοί, και καμιά φορά σαν απαιτήσεις της δημόσιας ηθικής. Η οικονομική λογική πάντα συνδεόταν με μια ηθική τάξη.

Η συναλλαγή εισάγει λοιπόν μια σοβαρή ποσοτική μέτρηση που επεκτείνεται και γύρω από την περιοχή κατοικίας (ενδιάμεσοι χώροι, δρόμοι, εξοπλισμοί, «περιβάλλον»). Οι λεγόμενες φυσικές ιδιαιτερότητες χάνονται μέσα στην ομογένεια (τα τοπία, αλλά ακόμα και η ίδια η φυσική πραγματικότητα των «χρηστών»). Η φαινομενικά τεχνική ποσοτικοποίηση είναι στην πραγματικότητα χρηματική!

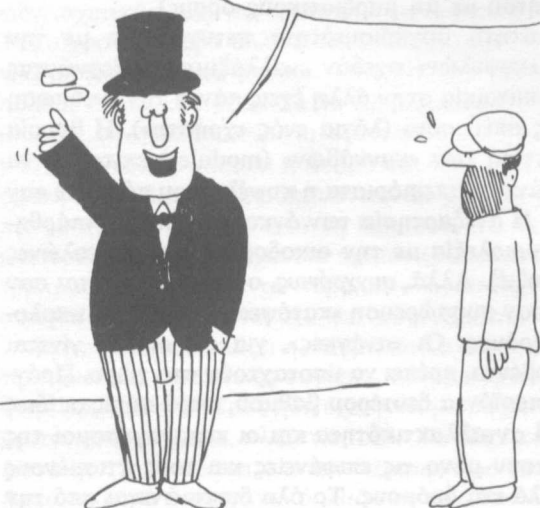
22

Η αξία χρήσης θα εξαφανιστεί; Αυτή η ομογενοποίηση των διωσκορπισμένων και εμπορευσιμων τμημάτων του χώρου θα επιβάλει την απόλυτη προτεραιότητα της ανταλλαγής και της ανταλλακτικής αξίας; Θα αναχθεί αυτή σε σημεία κύρους και κοινωνικής θέσης, που διαφοροποιούν εσωτερικά το σύστημα, και που συσσωρεύονται μέχρι να ενταχθούν μέσα στις παραγόμενες για πώληση «αξίες».

ΣΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΟΥΜΕ, ΤΩΡΑ,
ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΥΤΟΜΑΤΟ ΠΩΛΗΤΗ!
ΜΠΟΡΕΙΣ ΝΑ ΚΕΡΔΙΣΕΙΣ 5 (ΠΕΝΤΕ)
ΟΛΟΚΛΗΡΕΣ ΔΡΑΧΜΕΣ, ΡΙΧΝΟΝΤΑΣ
ΜΟΝΟ ΕΝΑ ΔΕΥΔΡΙΚΟ!

δηλαδή στο κόστος παραγωγής; Όχι. Αυτός που αποκτά τον χώρο συνεχίζει ν' αγοράζει την αξία χρήσης. Δεν αγοράζει μόνο ένα (λίγο-πολύ) κατοικίσιο όγκο, μετατρέψιμο και ανταλλάξιμο με άλλους, και μόνο σημειολογικά οριζόμενο από τη δημόσια ομιλία ή από τα σημεία που είναι ορατά χάρη σε κάποια «διάκριση». Αυτός είναι αποδέκτης μιας απόστασης, αυτής που ενώνει την κατοικία του με τα κέντρα (εμπορίου, αναψυχής, κουλτούρας, εργασίας, λήψης αποφάσεων). Αυτές οι αποστάσεις κάνουν μια περιοχή κατοικίας περισσότερο ή λιγότερο επιθυμητή. Αλλά δεν είναι ακριβώς το «επιθυμητό» (μ' αυτό εισάγονται ψυχολογικές εικόνες και «οριακές αξίες»), που παίζει τον πιο μεγάλο ρόλο. Η κατανάλωση του χώρου διαφέρει από την κατανάλωση πραγμάτων, όχι μόνο από το μέγεθος και την ποσότητα αλλά από ειδικά χαρακτηριστικά. Εδώ ο χρόνος ξαναγυρίζει στο προσκήνιο παρ' όλο που ο χώρος, προγραμματισμένος και τεμαχισμένος ταυτόχρονα, τείνει να τον περιορίσει. Αγοράζει δηλαδή, κανείς μια χρήση του χρόνου, με άλλα λόγια μια οικονομική θεώρηση του χρόνου (μικρή ή μεγάλη απόσταση) και μια αποδοχή. Ο χώρος περικλείει τον χρόνο. Μάταια τον περιφρόνησαν, δεν υποτάχθηκε. Μέσα από το χώρο παράγεται και αναπαράγεται ο κοινωνικός χρόνος.

Η θεωρία, σύμφωνα με την οποία η ανταλλαγή υποσκελίζει τη χρήση μέχρι να την απορροφήσει τελείως, βασίζεται μόνο στην εξέταση ενός πολύ μικρού τομέα της παραγωγής, την παραγωγή αντικειμένων για κατανάλωση (κυρίως αυτοκινήτων και λοιπόν κινητών, αλλά και σε μικρότερο βαθμό ρουχισμού και διατροφής), όπου τα σημεία και οι σημασίες έχουν πάρει μια μεγάλη σπουδαιότητα. Τι είναι αυτά τα σημεία; Είναι σημεία γοήτρου, κοινωνικής θέσης, διαφοροποιήσεων στο εσωτερικό της αστικής τάξης. Για ποιόν είναι αυτά τα σημεία; Είναι για τη διαίρεση των λεγόμενων ανώτερων μεσαίων τάξεων που εφαρμόζουν την επιδεικτική κατανάλωση, που τους αρέσει να φαίνονται και να επιδεικνύονται, που πιστεύουν ότι μιμούνται την ψηλή αστική τάξη, ενώ μιμούνται ένα μέρος των «εύπορων» τάξεων. Αυτά τα στρώματα έχουν αναμφισβήτητα μια κοινωνική οικονομική επιροή και πραγματικότητα, αλλά η μελέτη των συνηθειών και των ιδιαιτερώσεων τους δεν μπορεί να γενικευτεί παρά μόνο στο όνομα ενός συνολικού συστήματος που υπερβαίνει τη γνώση. Ο Jean Baudrillard (βλ. Pour une critique de l' économie politique du signe Eallimard 1972 συλλογή από άρθρα δημοσιευμένα παλιότερα) ξεκινώντας από το μερικό αποφαινεται για το σύνολο με βάση τις διαδικασίες των συστημάτων (αναγωγή-προβολή). Διαδικασίες που υποκαθιστούν με μια λογική (κοινωνική ή άλλη) τη διαλεκτική σχέση διαλύοντάς την. Είναι φανερό ότι οι άλλοι τομείς, κυρίως η παραγωγή της βαριάς βιομηχανίας και αυτής των «αντικειμένων» ανώτερου τύπου (πυραύλων, τηλεκατευθυνόμενων βλημάτων κλπ.), δεν μπαίνουν σ' αυτού του είδους τον ορθολογισμό. Το ίδιο και η πολιτική οικονομία του χώρου. Σε σχέση μ' αυτήν, η «πολιτική οικονομία του σημείου», θέλοντας να είναι γενική και δογματική, παρουσιάζει μόνο μια παραποίηση. Σχεδόν το ίδιο σκληρή με την συστηματοποίηση που επιχειρείται από τη στρουκτουραλιστικό-λειτουργικό-μαρξιστική σχολή (Λ. Αλτουσέρ) με θέμα «τον τρόπο παραγωγής». Δεν υπάρχει γι' αυτούς παρά μόνο μία λογική, ή τυπική λογική. Η «λογική της τάξης» δεν υπάρχει. Υπάρχουν μόνο στρατηγικές ακολουθούμενες με περισσότερη ή λιγότερη αυστηρότητα και τύ-

χη. Τα σημεία του χώρου, και —για την ισοροπία του σχήματος— ο χώρος των σημείων, δεν είναι παρά η ζωγραφική άποψη —ορατή ευανάγνωστη, περιγράψιμη, διασκεδαστική λοιπόν— ενεργειών και πραγματικοτήτων που αλλοιώς είναι απέραντες και δραματικές.

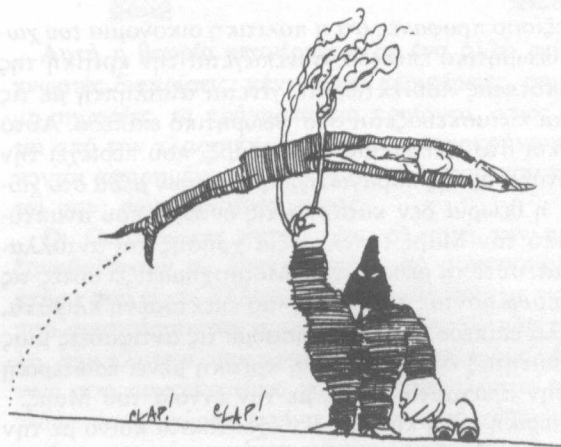
Η ανταλλακτική αξία και η αξία χρήσης συναντιούνται μέσα σε μια διαλεκτική σχέση που δεν συμπίπτει πια με τη σχέση της «κλασσικής» πολωμένης αντίθεσης που αναλύθηκε από τον Σμιθ και τον Ρικάρντο και κυρίως από τον Μαρξ στην αρχή του «Κεφαλαίου».

Η σχέση περιπλέκεται. Οι δύο πόλοι της αξίας τοποθετούνται μέσα στο χώρο. Το χωρικό σχήμα, του κέντρου και της σχετικής περιφέρειας, παίζει κάποιο ρόλο. Η αναφορά στη (μέση) κοινωνική εργασία, μ' άλλο λόγια στο κόστος παραγωγής, παραμένει αλλά χαλαρώνεται, λόγω του κερδοσκοπικού χαρακτήρα που προέρχεται από το γεγονός ότι ο κατασκευασμένος όγκος παραμένει συνδεδεμένος με τη γη, που εξαρτάται από έναν «ιδιοκτήτη». Ο ανταγωνιστικός παράγοντας δεν αρκεί πια για να επαναφωτιστεί τις τιμές στις «αξίες» (στις «αληθινές τιμές») χωρίς ωστόσο η αποτελεσματικότητά του να έχει εντελώς εξαφανιστεί. Το μονοπώλαιο της γης, κατά συνέπεια και του χώρου, προσθέτει τ' αποτελέσματά του σ' αυτά του μονοπωλιακού καπιταλισμού.

Αυτό που πληρώνει κανείς, τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα, αναφέρεται στην πρόοδο (θέσης, εξοπλισμού) που δεν εξαρτιέται από τη γη και την ίδια ιδιοκτησία της γης, αλλά και δεν συμπίπτει ούτε με την τιμή της γης, ούτε με το κέρδος που αποδίδει, ούτε με το κέρδος του δανειστικού κεφαλαίου. Ακόμα η χρήση του αποκτημένου όγκου μπορεί, ξεφεύγοντας την αυστηρή νομισματική ποσοτικοποίηση, να αναλάβει τις σημασίες (significations) του σημαντικού (semantique) επιπέδου. Μ' αυτό τον τρόπο ο χώρος γίνεται ταυτόχρονα, μη-σημαίνουν (insignifiant) σε σχέση με τα παλιά σύμβολα και συμβολισμούς (φυσικούς, αισθητικούς, θρησκευτικούς, ή ηθικούς) και υπερ-σημαίων (super-signifiant) (υπέρ-αντικείμενο) σε σχέση με νέες σημειολογικές απόψεις των αντικειμένων. Η έννοια των παραγόμενων χώρων —η επέκταση του καπιταλισμού σε ολόκληρο το χώρο— είναι συγχρόνως και έκδηλη και συγκεχυμένη. Από δω προέρχεται και το «υπερ-σημαίων» του χώρου. Η αξία χρήσης καταλήγει να παρουσιάζεται με ιεραρχημένους όρους: πλεονεκτήματα, ικανότητα δύναμης και σχέσεων με την εξουσία, κέντρα και περιοχές περισσότερο ή λιγότερο ελκυστικές. Δεν εξαφανίζεται ωστόσο. Καινούργιες αντιφάσεις παρουσιάζονται: ανάμεσα σε κεντρικότητα και περιφέρεια, ανάμεσα σ' αυτό που εξαρτάται από μια δύναμη και σ' αυτό που της διαφεύγει, ανάμεσα στις τυχαίες πλευρές της χρήσης και τις αναγκαιότητες της ανταλλαγής, κλπ. Το σύνολο κινείται στο πλαίσιο, έλεγχο και ελεγχόμενο ταυτόχρονα, της στενότητας του χώρου, διαιρεμένου τεχνητά σε τμήματα. Αν η επέκταση και η δημιουργία του χώρου μπορούν, μπορούν να ενταχθούν μέσα στην ίδια στρατηγική, μπορούν επίσης να βρεθούν και σε σύγκρουση.

Η πολιτική οικονομία του χώρου είναι μια οικονομία που υποδηλώνει μια πολιτική, δηλαδή μια ή περισσότερες στρατηγικές. Αυτό βρίσκεται μόνο στις θεωρητικές και

πρακτικές της βάσεις. Αλλά εδώ, όπως κι αλλού, η πρακτική προηγείται της θεωρίας. Τίποτα το πιο φυσικό. Μ' αυτό τον τρόπο η θεωρία και οι έννοιες έχουν περιεχόμενο και επαληθεύονται (δηλαδή νομιμοποιούν το περιεχόμενό τους και την κριτική τους σπουδαιότητα).

Η πολιτική οικονομία του χώρου δύσκολα ξεχωρίζεται (και εδώ περιέχονται κριτικές έννοιες) από την «αστική (urbaine) οικονομία». Η τελευταία είναι μόνο μια περίπτωση της κλασσικής οικονομίας και της παραδοσιακής οικονομικής πολιτικής. Μελετάει, όπως είναι γνωστό, διάφορα ζητήματα που η σύνδεσή τους της διαφεύγει (κόστος, μεταφορές, εξοπλισμός, κλπ.). Οι μελέτες αυτές είναι συχνά αντικειμενικές και έγκυρες, αλλά δεν ξεπερνούν το κατώφλι που ξεχωρίζει μια επιστήμη σε μαρasmus από μια ανανεωμένη γνώση. Η πολιτική οικονομία του χώρου μοιάζει, για να εκφραστούμε με κάποια επιφύλαξη, προορισμένη ν' αναπτυχθεί. Θα επιτρέψει την παρέμβαση; Θα προμηθεύσει «επιχειρησιακές» έννοιες; Βέβαια. Κι αυτό επαυξάνει την ερώτηση, που είναι ήδη παρούσα και επίμονη: «για ποιόν και γιατί;», μ' άλλα λόγια την ερώτηση για τις πηγές εξουσίας.

Είναι προφανές (πρέπει να το ξαναπούμε;) ότι αυτή η πολιτική οικονομία του χώρου, σαν θεωρητική και κριτική έκφραση μιας κοινωνικής πρακτικής μέσα στα πλαίσια της υπάρχουσας κοινωνίας (με παραγωγικές σχέσεις καπιταλιστικές), δεν καταργεί την παραγωγή των λεγόμενων καταναλωτικών αγαθών (διαρκών ή όχι), ούτε τα σχετικά μ' αυτήν προβλήματα. Και βέβαια, αναφέρεται σ' αυτά τα προβλήματα. Αλλά τείνει να μετατοπίζει τα ερωτήματα, ή, μάλλον, να δείχνει τις μετατοπίσεις που πραγματοποιούνται αποτελεσματικά μέσα στην πρακτική, με τις συνηθισμένες διαδικασίες και αποτελέσματα, δηλαδή αντικαταστάσεις παραγόντων και προσώπων, μεταβιβάσεις ευθυνών, σφετερισμούς αρμοδιοτήτων και εξουσιών (καμιά φορά και ιδεολογιών), καινούργιες αντιπαραθέσεις και στρατηγικές. Το πρόβλημα της κατοχής και διαχείρισης των μέσων παραγωγής παραμένει ακέραιο, αν και μετατοπισμένο προς την παραγωγή, διαχείριση και οργάνωση του χώρου. Αυτό μεγενθύνει το πρόβλημα αντί να το λύνει. Σαφέστερα: διευρύνει τις αντιφάσεις αντί να τις καταργεί!

Είναι εξίσου προφανές ότι η πολιτική οικονομία του χώρου, στο θεωρητικό επίπεδο, συνεπάγεται την κριτική της πραγματικότητας που εκτίθεται, γίνεται αντιληπτή με τις έννοιες και κατασκευάζεται στο θεωρητικό επίπεδο. Αυτό φαίνεται και στο «Κεφάλαιο» του Μαρξ, που περιέχει την κριτική ανάλυση της παραγωγής πραγμάτων μέσα στο χώρο. Αυτή η θεωρία δεν καταργεί τις έννοιες που αναπτύχθηκαν από τον Μαρξ (όπως: αξία χρήσης και ανταλλακτική αξία), ούτε τη μέθοδό του. Μετασχηματίζει αυτές τις έννοιες μεταφέροντάς τις σε μια πιο επεκταμένη κλίμακα, σ' ένα άλλο επίπεδο. Το να τονίσουμε τις αντιφάσεις μιας πραγματικότητας σημαίνει ότι η κριτική μένει εσωτερική σ' αυτή την πραγματικότητα, με την έννοια του Μαρξ.

Η εσωτερική αυτή κριτική δεν έχει τίποτα κοινό με την ηθικολογική, φιλανθρωπική ή ανθρωπιστική κριτική (ακόμα κι όταν αναφέρεται κι αυτή στους «ανθρώπους»). Επαυξάνει την επιστημονική γνώση. Η επιστήμη που θέλει να 'ναι «θετική» και μόνο «θετική» αποκλείοντας την κριτική και διαλεκτική αξία της γνώσης προς όφελος της ορθής διατύπωσης και της σταθερότητας, της συνεκτικότητας και της λογικής, επιφορτίζεται με μία ιδεολογία που δεν είναι γνωστή σαν τέτοια.

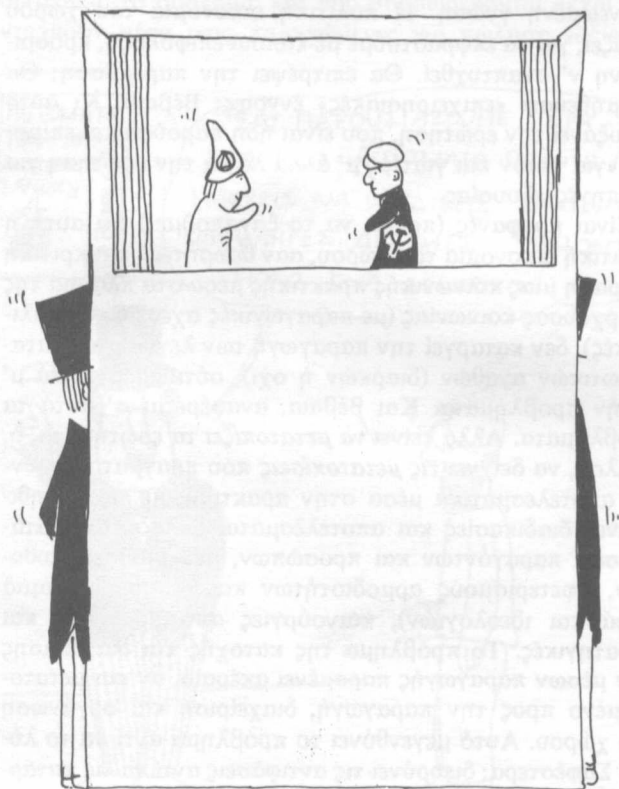

Η έννοια της οργανικής σύνθεσης του κεφαλαίου (αναλογία: μεταβλητού και σταθερού κεφαλαίου) είναι μια από τις πιο ενδιαφέρουσες και τις πιο παραγνωρισμένες ταυτόχρονα έννοιες της μαρξιστικής σκέψης. Η θεωρία της άνισης σύνθεσης των κεφαλαίων, της μέσης σύνθεσης, της τάσης για αύξηση της σύνθεσης, είναι μέρος των θεωριών και νόμων των τάσεων που αποκαλύφθηκαν από τον

Μαρξ.

Η πολιτική οικονομία του χώρου εφαρμόζεται διπλά: στην τοπική κλίμακα και στην παγκόσμια κλίμακα (αυτή της παγκόσμιας αγοράς). Στο τυπικό επίπεδο, η βιομηχανία των κατασκευών (με την ευρεία έννοια, δηλαδή, όχι μόνο κατασκευής του χτισμένου χώρου αλλά και αυτή των «υποδομών»: δρόμοι, αυτοκινητόδρομοι, αεροδρόμια, κλπ.) έχει αυξηθεί, όπως κάθε βιομηχανία, σημαντικά την οργανική σύνθεση του κεφαλαίου της. Το ίδιο και η γεωργία. Όμως, οι τεράστιες επενδύσεις και η εισαγωγή σύγχρονων τεχνικών δεν έφεραν τη βιομηχανία αυτή στο ύψος των βιομηχανιών αιχμής. Είναι γνωστό, ότι το εργατικό δυναμικό διατηρεί σ' αυτή μια μεγάλη σπουδαιότητα (υπέρογκα μεταβλητά κεφάλαια: χρωματογραφικές εργασίες, απασχόληση ξένου εργατικού δυναμικού). Εδώ βρίσκεται η τεράστια παραγωγή υπεραξίας και το σημαντικό και αναγνωρισμένο αποτέλεσμα της αντίθεσης στην (εντατική) πτώση των ποσοστών κέρδους. Αυτό δίνει έναν ειδικό χαρακτήρα και ιδιαίτερο βάρος σ' αυτή τη παραγωγή και την κατατάσει δίπλα στην αγροτική παραγωγή και τους άλλους ήδη αναφερθέντες τομείς, δηλαδή την πολιτική οικονομία των βιομηχανικών προϊόντων (της βαριάς βιομηχανίας και των μέσων παραγωγής), την παραγωγή καταναλωτικών αγαθών κλπ.

Αλλά υπάρχει κάτι ακόμα πιο σημαντικό. Η έννοια της μέσης (οργανικής) σύνθεσης του κεφαλαίου δεν αφορά μόνο τις επιχειρήσεις, σε κάθε κλάδο της βιομηχανίας. Επεκτείνεται στις περιφέρειες, στις χώρες και στα κράτη. Παρ' όλο που την έννοια αυτή τη θυμούνται σπάνια σα κριτήριο της «ανάπτυξης» και της «υπο-ανάπτυξης» είναι χωρίς αμφιβολία αυτή η έννοια που προμηθεύει τα πιο κατάλληλα χαρακτηριστικά. Γιατί αναλύει ταυτόχρονα τη διαδικασία (άνιση τάση αύξησης της οργανικής σύνθεσης) και το αποτέλεσμα. (ανταγωνισμός, αντιπαράθεση και εξισορρόπηση των «ανταλλακτικών αξιών» που παράγονται από κεφάλαια άνισης μέσης σύνθεσης, ανάλογα με τον τομέα και τη χώρα). Οι μεταβιβάσεις κεφαλαίων (υπεραξίες) από μια χώρα ή ένα τομέα σε μιαν άλλη παίζουν ένα συνεχή ρόλο σε παγκόσμια κλίμακα. Χωρίς να επανερχόμαστε σ' αυτή την ανάλυση (βλ. Α. Λεφέβρ *Au - dela du Structuralisme* τελευταίο μέρος), που φτάνει μέχρι τα πιο καυτά νομισματικά προβλήματα, πρέπει να υπογραμμίσουμε εδώ τη χωρική διάσταση της έννοιας της μέσης οργανικής σύνθεσης. Αυτή δεν αντιστοιχεί σ' ένα έξω-χωρικό στοιχείο, αφηρημένο όπως και η «αξία» (χρήσης ή ανταλλαγής), αλλά σε μια χωροθέτηση. Στην παγκόσμια αγορά, στις σχέσεις, αντιπαραθέσεις, εξισορροπήσεις που σχηματίζονται ή εξελίσσονται σ' αυτή τη κλίμακα, αόρατες και δυσανάγνωστες, αλλά όμως πυκνές και πιεστικές, η μέση οργανική σύνθεση προσφέρει την οριοθέτηση και το πλαίσιο της αναφοράς. Σε σχέση με τις Η.Π.Α., η οργανική σύνθεση του κεφαλαίου στις χώρες της Αφρικής ή της Λατινικής Αμερικής είναι χαμηλή. Από δω πηγάζουν μερικά προβλήματα: Οι σχέσεις μεταξύ τομέων και χωρών σε παγκόσμια κλίμακα συγκεκριμενοποιούνται έτσι σαν χωρικές σχέσεις. Δηλαδή σχέσεις που δεν ξεχωρίζουν το γεωγραφικό από τον οικονομικό ή τον πολιτικό χώρο, αλλά ακόμα καλύτερα, τους αναμειγνύουν στο «κοινωνικό-οικονομικό» και «κοινωνικό-πολιτικό» επίπεδο. Η πολιτική οικονομία του χώρου ολοκληρώνεται έτσι. Σ' αυτή τη διάσταση, η αξία χρήσης του χώρου γίνεται πολιτική.

Αυτή η θεωρία επανέρχεται σε ένα άλλο επίπεδο στις γνωστές διακρίσεις: κέντρα και περιφέρειες, σημασίες και μη-σημασίες, τα πράγματα και προϊόντα, όπως μελετούνται από την κλασσική οικονομία, απομακρύνονται και γίνονται αφηρημένα, σε σχέση με τον χώρο που καθορίζονται σαν: *συγκεκριμένος χώρος*.

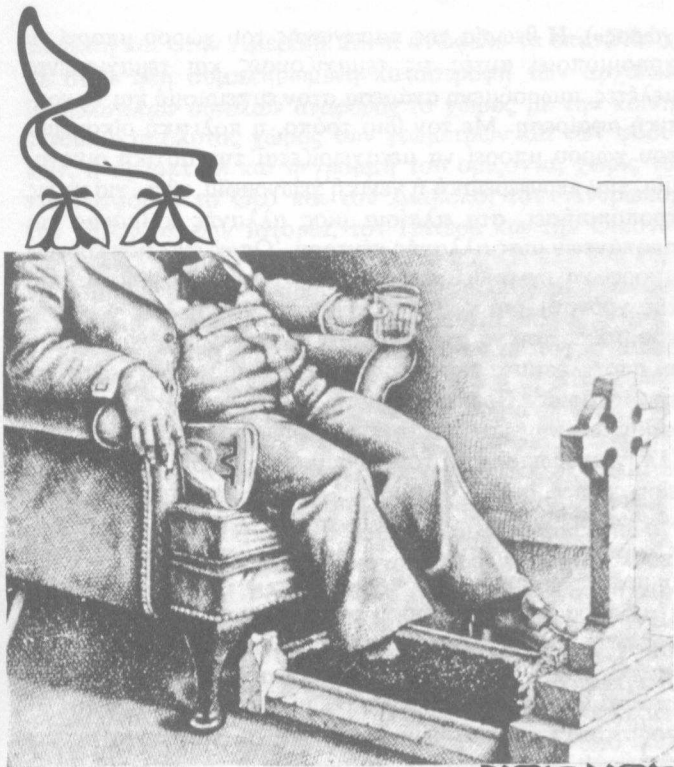
Οι Οικονομικές κατηγορίες, σ' αυτή την περίπτωση, ξαναβρίσκουν σε μεγάλο βαθμό το συγκεκριμένο χαρακτήρα που είχαν άλλοτε, όταν συνδέονταν με τις δυνάμεις που αναπτύσσονταν στην ιστορία παράλληλα με την πόλη, την πλατεία, την αγορά και του πύργους. Αυτή η έννοια του *συγκεκριμένου χώρου* υπερκαλύπτει εκείνη του *γεωμετρικού χώρου*, εκείνη του οπτικού χώρου, και τέλος εκείνη του ειδικευμένου χώρου (οικονομικού, γεωγραφικού κτλ.). Αλλά, σ' αυτό το επίπεδο, οι αντιθέσεις αποκάλυπτουν τις αντιφάσεις που συ ήθως περιλαμβάνουν και συγκαλύπτουν (ανταλλαγή-χρηση, κέντρο-περιφέρεια, σύνολο-μέρος, ομογένεια-διαφοροποίηση, και ίσως: παραγωγή αυτοκαταστροφή).

Ο συγκεκριμένος χώρος δεν συμπίπτει με κανένα από τους τεμαχισμούς που ο αναλυτής πραγματοποιεί. Γίνεται αντιληπτός σαν μια ανάπτυξη διαδοχικών επιπέδων. Στο στοιχειώδες επίπεδο (μικροκλίμακα), οι ενότητες της παραγωγής και της κατανάλωσης διατηρούν την σημασία του. Στο πιο ψηλό επίπεδο υπάρχει η παγκόσμια αγορά (ο γήινος χώρος) με πιο βασικά συστατικά της τις χώρες (που χαρακτηρίζονται από την οργανική σύνθεση του κεφαλαίου). Ανάμεσα στα δυο επίπεδα υπάρχουν οι πόλεις και οι μεγάλες αστικές ζώνες.

Πόλεις και στικές ζώνες παίζουν ένα όλο και πιο σημαντικό ρόλο από όλες τις απόψεις, και τα προβλήματά τους γίνονται ουσιαστικά. Οι αστικοί (urbains) χώροι, θεωρούμενοι σε σχέση με τις παραγωγικές δυνάμεις έχουν αποφασιστική σημασία στο να τις ωθούν ή να τις φρενάρουν. Αυτή η παρατήρηση μπορεί να επεκταθεί μέχρι τα πολιτικά προβλήματα. Οι δυσκολίες των ΗΠΑ προέρχονται, σε μεγάλο μέρος, από τις πόλεις που είναι μη ελεγχόμενες, μη κατοικήσιμες και μη διοικήσιμες. «Σώστε τις πόλεις» είναι η έκφραση της πολιτικής τάξης που την διεκδικούν τα δυο σημερινά κόμματα όλο και περισσότερο, διακηρύσσοντας το καθένα για τον εαυτό του, ότι μπορεί να προσφέρει τα μέσα και τη στρατηγική της σωτηρίας. Τα άλματα προβλήματα (άλματα βέβαια μέσα στο υπάρχον πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο: μέσα στις υπάρχουσες παραγωγικές σχέσεις) αντιστέκονται στο σύνολο της κοινωνίας (αποδιοργάνωση της δημόσιας και κοινωνικής ζωής, τάση για πτώση της παραγωγικότητας και των ρυθμών ανάπτυξης), ενώ οι πολιτικές δυνάμεις συνεχίζουν να σκοπεύουν στην απεριόριστη επιδίωξη της ανάπτυξης.

Αν η Ευρώπη έχει μια καλύτερη όψη, εδώ και μερικές δεκάδες χρόνια σε σχέση με τις ΗΠΑ, μήπως αυτό οφείλεται σε μια καλύτερη κατάσταση σχετικά βέβαια των πόλεων της κατανομής στο χώρο των παραγωγικών δυνάμεων και μέσων παραγωγής, με λίγα λόγια, σε μεταπολιτική οικονομία του χώρου» σε καλύτερη κατάσταση; Πραγμα, βέβαια, που δεν της επιτρέπει με τίποτα να ξεφύγει από τις συνέπειες του νόμου της άνισης ανάπτυξης.

Πρόκειται λοιπόν, με την αλλαγή κλίμακος, για μια ποιοτική αλλαγή. Στο τοπικό επίπεδο, ο αγοραστής ενός «κατοικήσιμου» όγκου προμηθεύεται ένα καθημερινό χρόνο. Στο παγκόσμιο επίπεδο, η κρατική εξουσία κυριαρχεί στο χώρο, προμηθεύεται δύναμη και εργαλεία δύναμης. Η χρήση στο τοπικό επίπεδο —χρησιμοποίηση του χρόνου και της αναψυχής, σπανιότητα των ευνοημένων χωρών— έχει άμεσο χαρακτήρα. Στο παγκόσμιο ολικό επίπεδο, στρατηγικό και πολιτικό, ο χώρος έχει ενδιάμεση χρήση, άμεση (κέρδη) και έμμεση (στρατηγικές). Σ' αυτό το επίπεδο, σ' αυτή την κλίμακα, οι πολιτικές στρατηγικές μεταχειρίζονται τον χώρο διπλά: χρησιμοποιούν όλες τις πηγές των «πλούσιων» χωρών και αναπτύσσονται μέσα σ' όλους τους υπάρχοντες χώρους.

Οι οικονομικές διαφορές στην σύνθεση των κεφαλαίων υποβασάζουν ευρύτερες διαφορές, δηλαδή αντιφάσεις στην κλίμακα των στρατηγικών. Η παγκόσμια αγορά δεν ανάγεται στην αγορά των εμπορευμάτων και πραγμάτων ή αντικειμένων μόνον αλλά περιλαμβάνει την αγορά κεφαλαίων και μάλιστα περιέχει το κύριο συστατικό της. Η παγκόσμια αγορά παίρνει μια συγκεκριμένη ύπαρξη μόλις η πολιτική οικονομία του χώρου δείξει τις κατανομές των κεφαλαίων στην γήινη επιφάνεια. Η παγκόσμια αγορά καταλαμβάνει το χώρο και συγχρόνως μοιράζεται σε χώρους καθορισμένους. Η θεωρία της αποτελεί μέρος της πολιτικής οικονομίας του χώρου.

Δεν είναι ακριβές ότι θα 'πρεπε να διαλέξουμε ανάμεσα σε μια απλή και καθαρή διατήρηση των μαρξιστικών εννοιών και σε μια απλή και καθαρή εγκατάλειψή τους (επιλογή που προτείνεται από τους δογματικούς, όπως ο Πωλ Ματίκ στο βιβλίο του που πρόσφατα μεταφράστηκε στα γαλλικά: Marx et Keynes). Ο μαρξισμός δεν είναι ένα ομογενές μπλοκ θεωρίας (τουλάχιστον όχι περισσότερο από το χεγκελιανισμό).

Πρέπει, λοιπόν, να διαλέξουμε ανάμεσα σε μία στενή και σαφή έννοια της παραγωγής (παραγωγή τόνων χάλυβα) και σε μια πλατιά αλλά αμφίβολη έννοια (παραγωγή σημείων, γλώσσας, ιδεολογίας); Όχι. Θα πρέπει με τον ίδιο τρόπο, να διαλέξουμε ανάμεσα σε μία αυστηρή αλλά περιοριστική έννοια της εργασίας (τη χειρωνακτική εργασία, την εργασία παραγωγής πραγμάτων και υπεραξίας, κλπ.) και σε μια έννοια ή ψευδο-έννοια κακώς καθορισμένη (η πνευματική εργασία, η ιδεολογική εργασία, η πολιτική εργασία); Όχι. Τέλος δεν είναι αλήθεια ότι ο καθένας οφείλει να διαλέξει ανάμεσα στο συντηρητισμό και τον επαναστατισμό. (Όλα ή τίποτα. Όλα και αμέσως τώρα!) - Ο Μαρξ πέθανε; Ζήτω ο Μαρξ!...

Η παρουσίαση των αιτίων που κινούν μια «πολιτική οικονομία του χώρου» είναι μέρος μιας πιο εκτεταμένης θεωρίας, της παραγωγής του χώρου. Για να το πούμε καλύτερα: «παραγωγή του χώρου», και όχι αυτού ή του άλλου αντικειμένου, αργού ή του άλλου πράγματος μέσα στο χώρο: Η ανάλυση ή η παρουσίαση αυτής της παραγωγής διαφέρει ριζικά από τις μελέτες που πολλαπλασιάζονται τελευταία και που θα 'θελαν να 'ναι «επιστήμες του χώρου», ενώ στηρίζονται μόνο σε απεικονίσεις του χώρου (στις οποίες περιέχονται και οι μαθηματικές απεικονίσεις) ή σε τεμαχισμό του χώρου (ο θεσμικός χώρος, ο χώρος αυτός ή ο άλλος, όπου περιέχεται και ο «επιστημονικός

χώρος»). Η θεωρία της παραγωγής του χώρου μπορεί να χρησιμοποιεί αυτές τις τεμαχίσεις και τεμαχισμένες μελέτες, αιωρούμενη ανάμεσα στον εμπειρισμό και τη νοητική αφαίρεση. Με τον ίδιο τρόπο, η πολιτική οικονομία του χώρου μπορεί να μεταχειρίζεται την αστική οικονομία, την περιφερειακή ή γενική γεωγραφία, κλπ., για να τις τροποποιήσει, στα πλαίσια μιας αλλαγής κλίμακας και προπάντων μιας αλλαγής κέντρου. Όπως έχει ήδη ειπωθεί μπορεί να εννοηθεί μια ανθρωπογραφία του χώρου (και του χρόνου), μια κοινωνιολογία του χώρου (και του χρόνου, κλπ., που να χρησιμοποιεί με επιφύλαξη και σύνεση τα αποτελέσματα της ανθρωπολογίας, της κοινωνιολογίας, της ιστορίας. Πρέπει τώρα να επιμείνουμε στην αλλαγή κλίμακας και στη μετατόπιση του κέντρου της σκέψης. (Στην ανθρωπολογία του χώρου, βλ. E.I.Hall: La Dimension cachée, σ.129). Καμιά απ' αυτές τις «ειδικότητες», για ν' ακολουθήσουμε το δυσάρεστο λεξιλόγιο που χρησιμοποιείται συχνά, δεν έχει το δικαίωμα να αποκρύψει την ύπαρξη του ευρύτερου πλαισίου.

Η παραγωγή του χώρου τείνει σήμερα, μέσα σε δοσμένες παραγωγικές σχέσεις, να κυριαρχήσει στην κοινωνική πρακτική, χωρίς να περιέχεται σ' αυτήν. Αντιστοιχεί στο επίπεδο των παραγωγικών δυνάμεων. Προϋποθέτει τη χρήση των παραγωγικών δυνάμεων και των υπάρχουσών τεχνικών, την πρωτοβουλία ομάδων ή τάξεων, που είναι ικανές να παρέμβουν σε μεγάλη κλίμακα, την παρέμβαση ατόμων που είναι ικανά να αντιληφθούν τους σκοπούς σ' αυτή την κλίμακα, που δρουν μέσα σ' ένα καθορισμένο θεσμικό πλαίσιο και που είναι αναπόφευκτα φορείς ιδεολογιών και απεικονίσεων (κυρίως χωρικών απεικονίσεων). Ιδεολογίες και απεικονίσεις αντιστοιχούν σε ομάδες και τάξεις, μ' άλλα λόγια στις κοινωνικές παραγωγικές σχέσεις, δηλαδή στα εμπόδια ενάντια στις παραγωγικές δυνάμεις και τις δυνατότητες που εμπεριέχουν.

Η παραγωγή του χώρου είχε, συγκεχυμένα, ανακαλυφθεί γύρω στα 1920 ή μάλλον μεταξύ 1920 και 1930, στην

Ευρώπη και στην Αμερική. Είναι ανώφελο να επανέλθουμε στην ήδη συμπληρωμένη καταστροφή των αρχαίων *ενοσιολογικών συνόλων αναφοράς* (ο χώρος με την κοινή έννοια, ο απόλυτος χώρος των γεωμετρών και των φυσικών, η προοπτική και η γραμμή του ορίζοντα, χωρίς να παραλείψουμε το Θεό και τον Διάβολο, τον Άνθρωπο, την Πόλη και την Ιστορία, τον Πατέρα και την Οικογένεια, κλπ.). Γύρω στα 1920 η έρευνα αρχίζει από ένα καινούργιο σύνολο αναφοράς: το υπερφυσικό, τη γλώσσα, την καθαρή γνώση, το πολιτικό κόμμα, κλπ.

Την παραγωγή του χώρου διαβλέπουν ταυτόχρονα δυο σχολές: το Bauhaus στην Γερμανία και η αρχιτεκτονική σχολή στην σοβιετική Ρωσία —και οι δυο άνθρωποι σχεδόν απομονωμένοι— ο Λε Κομπυρζιέ και ο F.L.Wright. Βοηθούμενοι από καλλιτέχνες (Καντίνση, Κλέε), καλλιτέχνες και φιλόσοφοι οι ίδιοι, οι θεωρητικοί του Bauhaus πηγαίνουν πιο μακριά από τους άλλους. Αντιλαμβάνονται ότι τα αντικείμενα (αρχιτεκτονικά πολεοδομικά, αλλά ακόμη και «κινητά») δεν μπορούν πια να παραχθούν μεμονωμένα και το σύνολό τους να προκύπτει μόνο από τυχαία αντιπαράθεση ή καλύτερα από μια αξιολογική κρίση γούστου. Κάθε «αντικείμενο» (μνημείο ή κτήριο, κινητό ή ακίνητο) πρέπει να γίνει αντιληπτό στην ολότητά του, ενταγμένο στο χώρο, κυτταγμένο από κάθε πλευρά, από όλες του τις απόψεις. Αυτό απαιτεί ότι ο χώρος ο ίδιος θα γίνεται αντιληπτός και θα δημιουργείται, θα γίνεται κατανοητός και θα παράγεται, σαν ένα όλο. Τα επίπεδα και οι διαστάσεις του χώρου, από το ολικό στο τοπικό (το «κινητό») διαγράφονται από μια ενιαία έννοια και από την ίδια παραγωγική δραστηριότητα. Ο Γκρόπιους και ο Μις φον ντερ ρόε πραγματοποίησαν μόνο αρχιτεκτονικά αντικείμενα (σπίτια-πύργους, αλλά είχαν διαισθανθεί τις καινούργιες δυνατότητες των συγχρόνων «τεχνικών». Την ίδια εποχή, οι μεγάλοι σοβιετικοί αρχιτέκτονες σκέφτηκαν ότι η επανάσταση πρόκειται να παραγάγει ένα καινούργιο χώρο και μέσα σ' αυτό το χώρο εντελώς νέες κοινωνικές σχέσεις, απαλλαγμένες από κρατικές πιέσεις. Τις σχέσεις αυτές πρότειναν να τις «συμπυκνώσουν» και να τις συνδέσουν με τους χώρους που μελέτησαν. Η επιτυχία τους, αν και λίγο γνωστή, ήταν ολική. Δεν την προετοίμασαν, άλλωστε, αυτά οι ίδιοι, όταν διαχωρίζαν όπως δείχνει ο Α. Κοπ, την ιδιωτική ζωή από την εργασία, την δημόσια και πολιτική ζωή, σχεδιάζοντας αυτά τα στοιχεία σε διαφορετικούς χώρους; Αυτή η πρωτοπορία δεν πρότεινε τελικά τίποτε λιγότερο και τίποτα περισσότερο από: «εργασία-οικογένεια-πατρίδα», πράγμα που θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με διάφορους απρόβλεπτους τρόπους και αναμφίβολα κατέληξε εναντίον τους. Όμως είχαν σχεδόν δει ότι για ν' αλλάζουν την ζωή έπρεπε να ανοίξουν τον χώρο (την κατοχή και την κοινωνική μορφολογία του). Ο F.L.Wright μια μοναχική διάνοια, πίστευε ότι δημιουργούσε καινούργιες κοινωνικές σχέσεις με το να παράγει πρωτότυπο χώρο και πρωτότυπη χωρική μορφολογία (Broad acre). Από αυτούς τους νεωτεριστές που ανακάλυψαν τον χώρο, ο λιγότερο σημαντικός, ο λιγότερο ενδιαφέρων, ο λιγότερο συμπαθητικός, είναι χωρίς αμφιβολία ο Λε Κομπυρζιέ, που η ρητορική του δίνει την αίσθηση του αυταρχικού και αντιδραστικού χαρακτήρα της γαλλικής κοινωνίας χαρακτήρα στον οποίο είναι πλήρως προσκολλημένος, δηλαδή: αυστηρό της ορθής γωνίας και της ευθείας γραμμής, ακαμψία της κατακόρυφης, συμβολισμός που εγκλείει την έννοια του κράτους της ηθικής τά-

ξης που είναι κυρίαρχη ή που πρόκειται να κυριαρχήσει κάτω από την πρόφαση του ορθολογισμού του χώρου.

Τι μένει από αυτή την θαυμάσια αναταραχή; Τουλάχιστον μια θεωρητική έννοια, αυτή της *παραγωγής του χώρου*.

Η ικανότητα παραγωγής του χώρου έχει υπέρμετρα αυξηθεί μετά τον Bauhaus. Οι κοινωνίες παρήγαγαν πάντα έναν ορισμένο χώρο, τον δικό τους στην επιφάνεια του εδάφους. Το καταλαβαίνουμε σήμερα καλύτερα στο φως της έννοιας που παρουσιάστηκε. Το άλμα των παραγωγικών δυνάμεων επιτρέπει πραγματικά να παραχθεί ο χώρος. Αυτή η παραγωγή μπορεί να επικαλεστεί όλες τις τεχνικές και όλες τις επιστήμες, αυτές που απορροφούν και χρησιμοποιούν μεγάλες ποσότητες ενέργειας (θεωρία πληροφοριών, κυβερνητική). Η καταστροφή της φύσης περιέχει αυτή την αντίθεση και παραδοξότητα; την παραγωγή του χώρου. Η αυτοματοποίηση, άλλη όψη των παραγωγικών δυνάμεων, και η ψηλή τεχνική δεν συνδέονται άμεσα με την παραγωγή του χώρου· για την ώρα χρησιμεύουν περισσότερο στον έλεγχο του υπάρχοντος χώρου.

Η έννοια της παραγωγής του χώρου παραμένει σκοτεινή, καθώς φαίνεται για πολλούς ανθρώπους. Αυτή η ασάφεια έχει πολλές αιτίες. Ο χώρος φαίνεται να ορίζεται μόνο από την κυρίαρχη χρήση και τον πληθυσμό. Αυτό οδηγεί τον κοινωνικό χώρο στην αρχαϊκή σπουδαιότητα της γης, εκείνη των βοσκών και των νομάδων, που μελετάνε οι ανθρωπολόγοι, και κείνη των ζωικών ειδών. Είναι παραγνωρισμένος αυτός ο μετασχηματισμός της φύσης και του χώρου στην διάρκεια της ιστορίας και η σημασία του αστικού φαινομένου. Αγνοείται η ουσία της κυριαρχίας πάνω στη φύση όταν ανάγεται σε ορισμένα μόνο σημεία αυτής της κυριαρχίας (που είναι αυτή η ίδια μειωτική και καταστροφική, και από δω προκύπτει μια αναγωγή δευτέρου βαθμού).

Στην πρακτική όπως και στην απεικόνιση, η παραγωγή του χώρου βρίσκει εμπόδια που προέρχονται από τις παραγωγικές σχέσεις και κυρίως από την *ατομική ιδιοκτησία της γης*. Όχι βέβαια ότι η κρατική ιδιοκτησία είναι καλύτερη. Η κοινωνία ολόκληρη, πρακτική και θεωρία, γνώση και ιδεολογία έχει διατηρηθεί με την αγωγή του χώρου. Η προσεκτική εξέταση δραστηριοτήτων, που μοιάζουν σε πρώτο πλησίον πρακτικές, όπως η κατασκευή, η αρχιτεκτονική, η πολεοδομία δείχνει πως δρα αυτή η αναγωγή: Όλα οδηγούν στην γη, στην κάτωψη, στο σχέδιο, στην προβολή πάνω σε μια επιφάνεια απ' όπου προκύπτει όλη αυτή η ισοπέδωση και η κοινοτοπία. Οι περίφημες αρχιτεκτονικές «σχολές» οι υποτιθέμενες επιλογές, υπονοούν αυτή την προηγούμενη αναγωγή που γίνεται φανερό με μια κριτική ανάλυση και όχι με μια συστηματοποίηση «επιστημολογικής» υψής.

Η ιδιοκτησία της γης έχει σαν γνωστό αποτέλεσμα της προόδου, στο οποίο δεν πρέπει να πάψουμε να επιμένουμε. Η πρόοδος μεταφέρεται στην καρδιά των πόλεων, με τρόπο εκπληκτικό καμιά φορά. Στην καρδιά του Παρισιού οι ενοικιαστές των ακινήτων που είναι κατοικήσιμα, παρ' όλη την απουσία των λεγόμενων σύγχρονων ανέσεων φτάνουν να κατηγορούνται από τους αρμόδιους επειδή δεν πληρώνουν τον «φόρο θέσης» αφού το νοίκι τους μένει χαμηλό! Αυτό φαίνεται να δικαιολογεί το γκρέμισμα αυτών των ακινήτων και την αντικατάστασή τους από κτίρια γραφείων ή από κατοικίες με ανεβασμένο νοίκι: Είναι ανώφελο να επιμένουμε. Το πιο ισχυρό και το πιο επικίν-

δύο αποτελέσματα της ιδιοκτησίας της γης δεν θα είναι η *αγροτικοποίηση της πόλης* με την επέκτασή της και την γενικευμένη αστικοποίηση. Στα προάστια, δηλαδή στο «αστικό πλέγμα», λίγο-πολύ πυκνό, που επεκτείνεται μέχρι την ύπαιθρο, οι παραγωγικές ικανότητες δεν έχουν οδηγηθεί σχεδόν πουθενά. Η πιο ψηλή κερδοσκοπία αποσκοπεί στην υπο-απασχόληση των παραγωγικών δυνάμεων και στην μη-υλοποίηση των δυνατοτήτων που υπάρχουν. Οι «σύγχρονες τεχνικές δεν χρησιμοποιούνται παρά μόνο για την κυκλοφορία, για να ανοίξουν δηλαδή τον δρόμο στο αντικείμενο —οδηγό στο αντικείμενο— βασιλιά το αυτοκίνητο. Είναι αλήθεια ότι καμιά φορά, τα έργα που κατασκευάζονται για το πέρασμα των αυτοκινήτων είναι αξιοθαύμαστα, θυμίζοντας αυτό που θα μπορούσε να δώσει η παραγωγή του χώρου απελευθερωμένες από τις αντιφάσεις που προέρχονται από την σύγκρουση, ανάμεσα στις παραγωγικές δυνάμεις και τις παραγωγικές σχέσεις σε μια κλίμακα πολύ πιο εκτεταμένη από ό,τι την εποχή του Μαρξ!

31

Η αντίφαση λοιπόν μεταξύ του πραγματικού και του δυνατού βαθαίνει. Αυτό προκαλεί την εμφάνιση της «ουτοπικής» σκέψης, αλλά παρέχει συγχρόνως σ' αυτή την εξερεύνηση του δυνατού ένα *συγκεκριμένο* χαρακτήρα που είναι αυτό ακριβώς που λείπει από το θετικισμό που καταλήγει στην νοητική αφαίρεση. Αυτή η αντιστροφή της κατάστασης διαφεύγει ακόμα από πολλούς διανοητές. Ο πραγματικός χώρος θα μείνει λοιπόν ένας ομογενής χώρος, άδειος, με την έννοια του ευκλείδειου χώρου που γεμίζει με αντικείμενα πράγματα, ανθρώπους; Όχι. Αυτός ο χώρος σαν *επιχειρησιακό εργαλείο*, ο χώρος της απεικόνισης και των τεχνοκρατών, δεν είναι ο κοινωνικός χώρος που πραγματοποιείται. Με την ιδιότητα του χώρου σαν εργαλείο τείνει να περιοριστεί να περιφραχτεί, να δέχεται μόνο το επαναλαμβανόμενο, το αναγνωρισμένο σημαίνουν. Όμως σαν χώρος μιας κοινωνικής πρακτικής, σαν *προϊόν*, διαθέτει ειδικευμένα και καθορισμένα χαρακτηριστικά. Αν και η πλήρης σύγκρουση αυτών των ειδικευμένων χαρακτηριστικών και του κλασσικού ευκλείδειου γεωμετρικού χώρου ολοκληρώνεται, στο μέτρο που είναι επιτρεπτό, μέσα στον κοινωνικό χώρο, δεν είναι αυτή που τον καθορίζει. Πως λοιπόν θα καθορίσουμε αυτόν τον χώρο; Είναι *οπτικός και φαλλικός*. Διχτατορία του ματιού: Του Θεού και του Πατέρα, του Κυρίου και του Αρχηγού, του Αφέντη και του Αστυνομικού. Υπέρτασα κυριαρχικά βλέμματα της κρατικής παρουσίας. Έλεγχος. Αφηρημένη κυριαρχία πάνω στην φύση που υπονοεί και καλύπτει την συγκεκριμένη κυριαρχία πάνω στους ανθρώπους ενωμένους σε κοινωνία. Χώρος και γλώσσα της Εξουσίας και της Βούλησης για δύναμη. Πολιτικός και στρατιωτικός χώρος, αρσενικός και στρατηγικός. Εικόνες και μυθώες. Το οπτικό και το φαλλικό αλληλοστηρίζονται και αλληλοσυμπληρώνονται, όχι χωρίς κίνδυνο σύγκρουσης, γιατί το Φαλλικό παρεμβαίνει με βουναυσότητα, ενώ το Οπτικό αρκείται στην τοποθέτηση εικόνων. Οι πύργοι τα μνημεία αναστηλώνονται πάνω από την γη, και τις επιφάνειες, την κοινοτοπία όχι για να πούν ή να κάνουν κάτι άλλο, αλλά για να επιβλέπουν και να ελέγχουν καλύτερα. Αυτές οι ισχυρές και αυστηρές δυνάμεις διατηρούν μ' αυτό τον τρόπο ένα χρόνο τον χρόνο της (ηθικής) τάξης.

Διαυγής φαινομενικά, κερδοσκοπικός στην ουσία, αυτός ο χώρος δεν έχει τίποτα αθώο. Είναι κι αυτός, ο ίδιος *προϊόν*, ανάλογα με τα συμφέροντα και τις προοπτικές των «παραγωγών» ενώ μοιάζει να ξεφεύγει από το φυσικό έδαφος για να αντικαταστήσει ισοδύναμα την φύση. Έχει, καμιά φορά, την συμπεριφορά ενός χώρου ενεργείας και επιθυμίας, ενώ είναι ο χώρος των φιλταρισμένων και κωδικοποιημένων αναγκών.

32

Οι σταματημένες ελαττωμένες δυνατότητες δεν προκαλούν έναν άλλο *τρόπο παραγωγής*. Αυτός ο όρος ξαναπαίρνει μια ισχύ που μάταια προσπαθούν να την αρνηθούν οι δογματικοί του μαρξισμού. Ένας άλλος *τρόπος παραγωγής* λοιπόν; Ναι, δηλαδή η παραγωγή χώρων το ίδιο ποικίλων όσο και οι φυσικοί χώροι που είναι διαφορετικοί ο ένας από τον άλλο κι από την αρχική τους μήτρα. Είναι προφανές ότι η παραγωγή αντικειμένων *μέσα στον χώρο* δεν θα εξαφανιστεί γι' αυτό το λόγο. Πρέπει να το επαναλάβουμε πάλι; Χωρίς αμφιβολία. Αλλά ο μετασχηματισμένος «τρόπος παραγωγής» δεν επιτρέπει μόνο τον μετασχηματισμό των παραγωγικών σχέσεων, συμπεριλαμβανομένων κι αυτών που διατηρούν την ιδιοκτησία του εδάφους. Δεν ορίζεται μόνο από την συλλογική ιδιοκτησία και διαχείριση των μέσων παραγωγής, αλλά από την «συλλογική» διαχείριση και παραγωγή αυτού του ίδιου του χώρου. Σ' αυτή περιλαμβάνεται η *φύση* αναπαραγμένη και μετασχηματισμένη σε κοινωνικό χώρο, ολοκληρωμένη και ενσωματωμένη μετά από την φθορά της σαν παραγωγική δύναμη. Πρόκειται λοιπόν για μια άλλη *μέθοδο παραγωγής* κι όχι μόνο για την τελειοποίηση των μέσων παραγωγής, την κατοχή και την διαχείρισή τους. Αποτέλεσμα και αιτία αναταραχής, την κατοχή και την διαχείρισή τους. Αποτέλεσμα και αιτία αναταραχής, ο νέος «τρόπος παραγωγής» δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την αναταραχή των σχέσεων και, κατά συνέπεια, του υπάρχοντος χώρου.

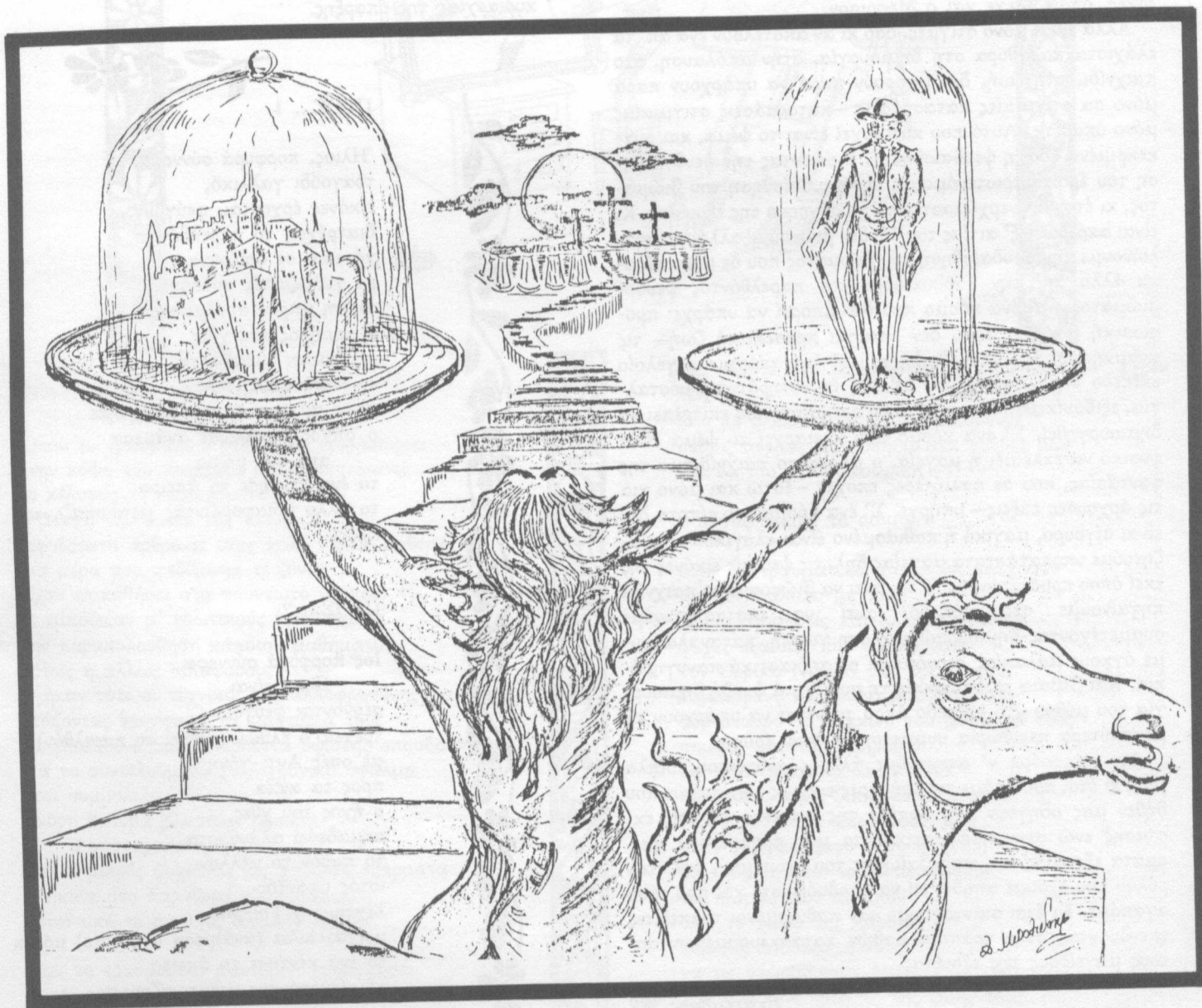
33

Η παραγωγή του χώρου μπορεί να παράγει μόνο το *διαφοροποιημένο χώρο*, αφού η αναγωγή της, αυτή δηλαδή που καθορίζει τις δυνατότητές της, καταλήγει στον ομογενή χώρο.

Σε σχέση με τον διαφοροποιημένο χώρο, ο ειδικευμένος ομογενής χώρος (οπτικός-φαλλικός) δεν είναι άλλος από τον *χώρο του θανάτου*. Θανάσιμη αναγωγή των παραγωγικών δυνάμεων. Στροφή προς τα πίσω της κοινωνικής πρακτικής. Καταστροφή της φύσης όσο η *έννοια της πόλης* διασκορπίζει μέσα σε ένα ψευτο-φυσικό χώρο. Καταστροφή των παραγωγικών δυνάμεων. Επανάληψη του παρελθόντος παρουσιασμένου σαν «νέου». Πύρηνική αυτοκαταστροφή. Αυτοκαταστροφή της κοινωνικής ζωής προς όφελος των πολιτικών (στρατηγικών) δυνάμεων. Αυτός ο χώρος «*συσσωρεύει*» ουσίες θανάτου. Και να λοιπόν το «πραγματικό» των ρεαλιστών. Ο οπτικό-φαλλικός χώρος εκφράζει το θάνατο του σώματος μετά το θάνατο του ανθρώπου, της ιστορίας, του Θεού. Θα φτάσει μέχρι την εκτέλεση αυτής της καταδίκης, που όμως είναι *σημαινόμενη*;

ψυχοδηλώνοντας τη μούρλα μας

Ντεμπόρ - Καζαντζίδης - Μόρρισον:
‘Όλα είναι ένα φέμα, μια ανάσα, μια πνοή.
—Ιδωμένο στα πλαίσια μιας αυτοκριτικής—

Στον κόσμο της ολικής κυριαρχίας του ψεύδους η αλήθεια δεν μπορεί να υπάρχει παρά μόνο σα στιγμή του φέμματος¹ έγραφε ο Γκυ Ντεμπόρ 15 χρόνια πριν. Αυτή τη στιγμιαία εμφάνιση της αλήθειας αποτυπώνει ο γνωστός στίχος του Καζαντζίδη: ‘Όλα είναι ένα φέμα μια ανάσα, μια πνοή. Κι αυτή η στιγμιαία εμφάνιση της αλήθειας είναι που δεν μπορεί παρά να εμφανίζεται σαν αληθινή κυριαρχία της στιγμής, πραγματώνοντας το όνειρο της υπέρβασης του χωρόχρονου της εξουσίας —δηλαδή την εξουσία του χωρόχρονου που υπερβαίνει ακόμα και το όνειρο της πραγμάτωσης— διαχωριζόμενη απ’ τους διαχωρισμούς της εξουσίας, συγκροτώντας το βίωμα της ολότητας την απαραίτητη προϋπόθεση δηλαδή της ολότητας των βιωμάτων. Είναι γι’ αυτό που αν δεν υπάρχουν αυτές οι στιγμές είναι καταστροφικές, όπως έλεγε και ο Μόρρισον.

Αλλά είναι μόνο στιγμές, όσο κι αν αποτελούν ένα απ’ τα ελάχιστα παράθυρα στη δημιουργία, στην απόλαυση, στο παιχνίδι, στη ζωή, δεν μπορούν παρά να υπάρχουν παρά μόνο σα στιγμιαίες καταστάσεις —καταστάσεις στιγμιαίας μόνο ύπαρξης. Αυτό που κυριαρχεί είναι το φέμα, και συγκεκριμένα εδώ η ψευδαίσθησή². Βιώνοντας την ψευδαίσθηση του έρωτα ερωτευόμαστε την ψευδαίσθηση του βιώματος, κι έτσι επανερχόμαστε στο χωρόχρονο της εξουσίας. Κι είναι ακριβώς εξ’ αιτίας του ότι δεν βιώνουμε αλλά καταναλώνουμε την ψευδαίσθηση του βιώματος που δε μένει τίποτα άλλο απ’ την καρικατούρα του παρελθόντος ψευδοβιώματος —σ’ ένα κόσμο που δεν μπορεί να υπάρχει προσωπική ιστορία, αφού δεν υπάρχει προσωπική ζωή— τις αναμνήσεις, την επανάληψή του σ’ ένα ακόμη πιο γελοίο επίπεδο «εμπλουτισμένο» με όλη τη νοσηρότητα, νοσταλγία, εξιδανίκευση που η χρονική απόσταση του επιτρέπει να δημιουργηθεί. Σ’ ένα κόσμο που κυριαρχεί το φέμα είναι φυσικό να εκλείπει η μαγεία, ο μύθος, το παιχνίδισμα της φαντασίας, που σε παλιότερες εποχές —έστω και μόνο για τις άρχουσες τάξεις— υπήρχε. Σ’ ένα κόσμο που τίποτα δεν είναι σίγουρο, μαγικό ή παθιασμένο είναι «λογικό» ν’ αναζητούμε υποκατάστατα μαγείας δηλ. τις ψευδείς εικόνες της εκεί όπου προσφέρονται. Έτσι αντι να βιώσουμε το παιχνίδι πηγαίνουμε στο γήπεδο, αντί να εκστασιαστούμε συμμετέχοντας-δημιουργώντας στη γιορτή, καταναλώνουμε όγκους μαλακίας σερνόμενοι σ’ αηδιαστικά πανυγηρικά. Και βέβαια επιδιώκουμε τη συνειδητά ψευδή δημιουργία του μύθου στο επίπεδο όπου φαίνεται να υπάρχουν τα μεγαλύτερα περιθώρια συμμετοχής: στον έρωτα.

Δεν μπορούμε ν’ ανεχτούμε άλλους ανθρώπους δίπλα μας, κι έτσι προτιμάμε τις εφήμερες εικόνες των παθών που δήθεν μας οδηγούν στη σφαίρα της μαγείας και της εκστασης ενώ στην πραγματικότητα μας προσφέρουν ερείσματα εξουσίας και επιβεβαίωσης του εγωισμού, δηλ. του ρόλου που έχουμε αποδεχτεί να υποδυόμαστε και που τόσο αγαπάμε. Κι έτσι σπιντάρουμε σαν παθιασμένοι τραπεζίτες επενδύοντας στην τράπεζα παθών κατασκευασμένων απ’ τους μαγείρους της εξουσίας.

Σεπτέμβρης ‘82

Σημειώσεις

1. Μοιάζει αστείο αλλά να που μερικές φορές οι λέξεις-πεδίο της εξουσίας μέσα από τις μονοδιάστατες χρήσεις τους περικλείουν τις αντιφάσεις τους, έτσι που με την ίδια λέξη, σα λέξη και σαν λ-έξη, μπορούν να καταγραφούν οι θέσεις κι αντιθέσεις που συνθέτουν την έννοια που περιέχει. Έτσι στη συγκεκριμένη περίπτωση και ίσως περί-πτωση επιβεβαίωση της σιτουασιονίστικης άποψης για τη σχέση αλήθειας-φέματος, προσφέρει και μια άλλου τύπου ανάγνωση της λέξης ψεύτικο. ΨΕΥΤΙΚΟ και Ψ-ΕΥ-ΤΙΚΟ. Το ευ, το καλό, η αλήθεια εμπεριέχεται στη λέξη ψεύτικο, όπως ακριβώς στην αντεστραμμένη κοινωνία του θεάματος το αληθινό δεν μπορεί να υπάρχει παρά μόνο σα στιγμή του φέματος. Αυτά γιατί πέρα απ’ τ’ άλλα, καλό είναι που και που να προσπαθούμε να μεταβάλλουμε τη γραφή σε γραφή καταλύοντας τις απαράβατες τεχνικές των εν-όρχεις-τρωτών της εξουσίας στο επίπεδο της γραφής. Για να μπορώμε να εκφραζόμαστε κι όχι να εκ-φραζόμαστε και γραπτώς.

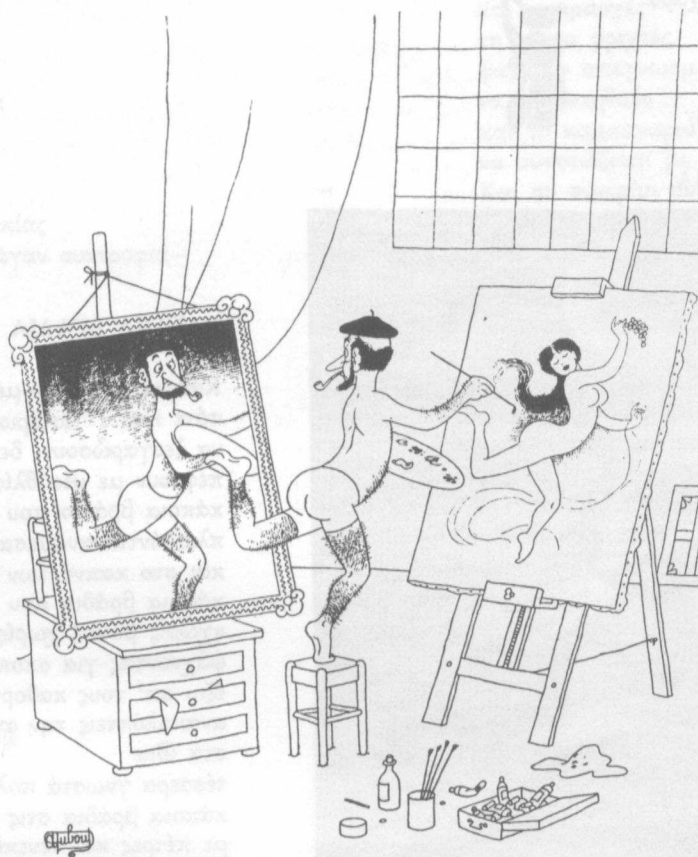
2. Βρισκόμαστε στην περίπτωση όπου η ύπαρξη της κυριαρχίας των εικόνων εμφανίζεται σαν εικόνα της κυριαρχίας της ύπαρξης.

ΠΡΟΣ... 1

Ήλιος, πορφυρά σύννεφα,
τραγουδι γαλλικό,
εικόνες έρχονται, φεύγουν,
διατρέχεις το παρελθόν
χάνεσαι σε ορίζοντα
με γαλαξιώπες ανταύγκες,
σχόνη μπρος στα μάτια,
ο απόηχος του χθες
σημαδεύει αλάνθαστα
το παρόν, το μέλλον
ιστός αραχνούφαντος πλέχτηκε
ο τοίχος μεγάλωσε ανέμεσα
στα δυο μάτια
το ένα κέντησε το άπειρο
το άλλο αδιαφορώντας μετατοπίζονται
προς...

ΠΡΟΣ... 2

Ιος πορφυρά σύννεφα
άδικο είναι
σέρνονται φεύγουν
τρέχεις ο έλθων (τρέχει το παρελθόν)
με οπές Αντι-γόνη
προς τα αίτια
ο ήχος του χθες
σημαδεύει αλάνθαστα
το παρόν το μέλλον
ιστός υφαντός
λέχτηκε ο Τοι-χος
με(γά)λω/σε (ανά)μεσα στα δυ(ο) μάτια
το ένα κέντησε το άπειρο
αδια(φ)ορόντας μετατοπίζονταν
προς...

Εμμανουήλ

ΤΡΑΥΜΑΤΙΚΟ ΜΑΝΤΑΡΙΝΙ

Όταν το τραυματικό μανταρίνι ισορροπήσει
στην κόψη του ποτηριού και ευαγγελιστεί
το κέλυφος το περιεχόμενό του
η μορφή την ουσία της όπως
ευφύεστατα άρθρωσε ένας πολύ κακός μαθητής
μια μέρα που ιριδίζοντα τριζόνια
είχαν επικαθήσει στο φουντωτό ομφαλό του
κι εμπόδιζαν μ' ερωτικούς κραδασμούς
την παρακολούθηση κάποιου μαθήματος
ούτως η άλλως αδιάφορου,
βγήκαν τότε οι τεχνικοί της αλλοφροσύνης βα-
στάζοντας θρηνητικά τα μαστάρια τους
να φωτίζουνε έπεα πτεροέντα υψίστης σπουδαιότητας
για το συντελούμενο χωροχρονικό σφάλμα
ήτοι συμβολικά
μαύρη βρούβα βλαστάρι βρούβα
ο χορταρακαας
και οι μικρές ψυχούλες ως χαρωπά εξάρματα
βγήκανε στο παράθυρο ν' αρμενίσουνε
κάτω από το ανηλεές Αττικόν καύμα

όταν το τραυματικό μανταρίνι ισιροπήσει
χωρίς πηδούς σαλτιμπάγκων και
τεχνάσματα

και λυθούν των ματιών σου τα κυκλώπεια τ' άγρια
τείχη
που με βλέπουν τυφλά και απορούνε
ούριος άνεμος θα φυσήσει στα στήθια μου
και θα πω μ' ανακούφιση να

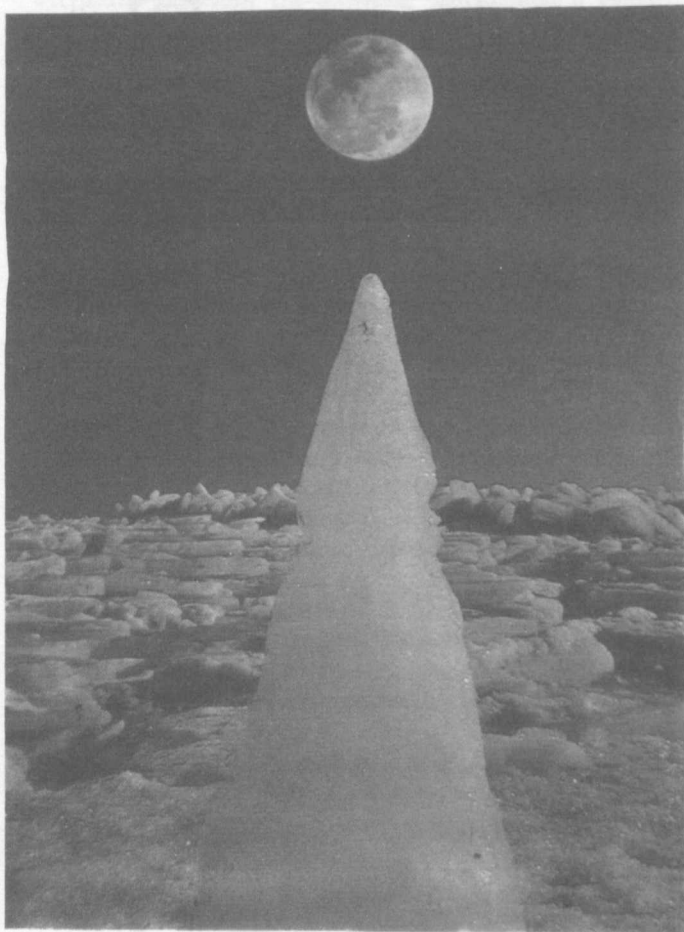
ο μέγας απών: το σώμα

όταν το τραυματικό μανταρίνι αιμασσόν
ανοίξει διάλογο με τους
τραυματιοφορείς και άλλους αγαθούς
ψυχές εξαίσιες που ακολουθάνε
τον Ερρίκο Ντύναν στο δρόμο του,
θαμπωμένο το μυαλό μου θα σταθεί
στο σταυρό το κόκκινο του μετώπου τους
σημάδι αίματος ζωηρού
εφ' όσον πιστεύω ακράδαντα
πως μόνο αίμα ξεπλένει τα αίματα
(τόσο χυδαία η αποστροφή μου
στον υπόγειο ζόφο τόσο ψευδής)
θα τους ζητήσω να μετατοπίσουν
τις πληγές των παιδιών
από το χώρο της καρδιάς
από τα ποδαράκια τους
να τις θάψουν στον άμμο στον κήπο
κρατούν τους ιμάντες της ζωής τους
τα σώματα.

Η ψυχή μου μίλησε με τραγούδια
τα τραγούδια φέραν τη χαρά
η χαρά το άγγιγμα
το άγγιγμα την ένταση
η ένταση τον πόνο
ο πόνος την ψευδαίσθηση

κι η ψευδαίσθηση ΕΣΕΝΑ.

ΑΥΤΟ ΕΙΝΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

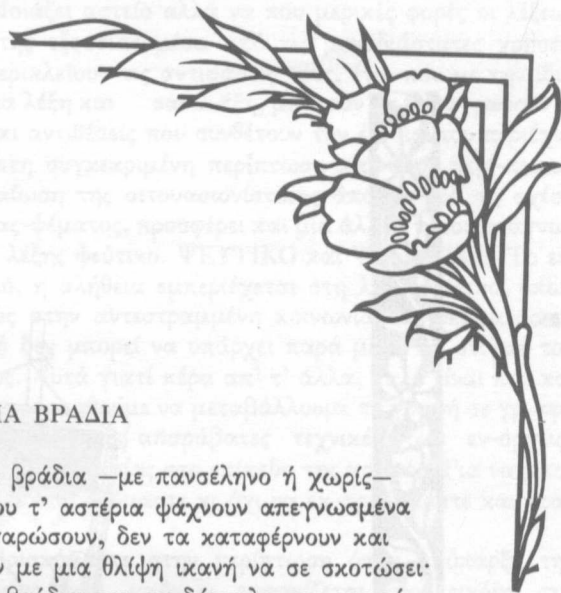
Ξέχασα πάλι τη ήθελα να τραγουδήσω
κι ένα τραγούδι δίχως λόγια τι να πει
το στραβομπούζουκό μου πάλι θα κουρδίσω
στα παραθύρια σου από κάτω και ότι βγει

Στο περιθώριο που ζω βαλσαμωμένος
τα χέρια σου μου ξεμπλόκαραν τα φτερά
μ' αυτά χωρίς ποτέ να ξέρουν να πετάνε
μες το κλουβί τους πιασγύρισαν ξανά.

Ίσως να τόφερε η μοίρα και η τύχη
ίσως σκοτώθηκε από τούτο το καιρό
σίγουρα όμως η φωτιά δεν ξανανάβει
και τη ζωή μου μονάχος θα κουβαλώ.

Τραγουδάκι γραμμένο από τον Μπίλλυ το μαθηματικό και
ενορχηστρωμένο από τον Λάγο και τον Σαμ για τους νταλ-
καδιάρηδες και για κάποιες βραδιές —συντροφιά τους—
στην Κληματαίδα, στο κουλέ καφέ της Θεσσαλονίκης.

ΚΑΠΟΙΑ ΒΡΑΔΙΑ

Κάποια βράδια —με πανσέληνο ή χωρίς—
«όποτε που τ' αστέρια φάχνουν απεγνωσμένα
να ζευγαρώσουν, δεν τα καταφέρνουν και
πέφτουν με μια θλίψη ικανή να σε σκοτώσει»
κάποια βράδια που τα δάχτυλα του χεριού
πλανιόνται ανάμεσα στο μπουκάλι του πιοτού
και στο καπνό των τσιγάρων
κάποια βράδια που στους δρόμους
«χωρίς βουλή χωρίς θεός» γυρνώντας
φάχνοντας για σκοπούς και δρόμους
έξω απ' τους καθορισμένους
ανακαλύπτεις την ανακύκλωσή σου
στα ίδια

τέσσερα γνωστά πολεοδομικά τετράγωνα
κάποια βράδια στις σπηλιές
με πέτρες και τενεχέδια
φάχνεις να βρεις —με άγρια χτυπήματα—
αυτά που φύγαν και δεν θα ξανάρθουν
κάποια βράδια τότε που γεμίζοντας
τους βράχους με συνθήματα και γραφτά
τότε που φωνάζοντας —με αγριοφωνάρες—
απαιτείς ν' ακουστείς και να σ' ακούσουν
κάποια βράδια στριμωγμένος στα μπαράκια
φάχνεις να βρεις μάτια να σου χαμογελάσουν
κάποια βράδια που ο ήχος του μπαγλαμά
σε απελευθερώνει και τραγουδώντας χορεύεις
αργά - αργά

σε χρόνο τρία τέταρτα

ζεμπέκικο

κάποια βράδια

μόνος τριγυρνώντας μεσ' στο πλήθος

της διαδήλωσης, τραγουδάς

«μπορεί να τόχουν πλανέψει

αχρογιαλές δειλινά»

κάποια βράδια στον Πειραιά, στη Θεσσαλονίκη, στην Αθή-
να, στα νησιά,

κάποια βράδια παντού και πάντα —ή κάπως έτσι—
νοιώθεις κι αισθάνεσαι

γιατί

εσύ ξέρεις, τα φώτα χαμηλώνουν τη νύχτα γιατί
τότε η ζωή δείχνει

τη γύμνια της, κι ίσως γι' αυτό γίνεται επικίν-
δυνη

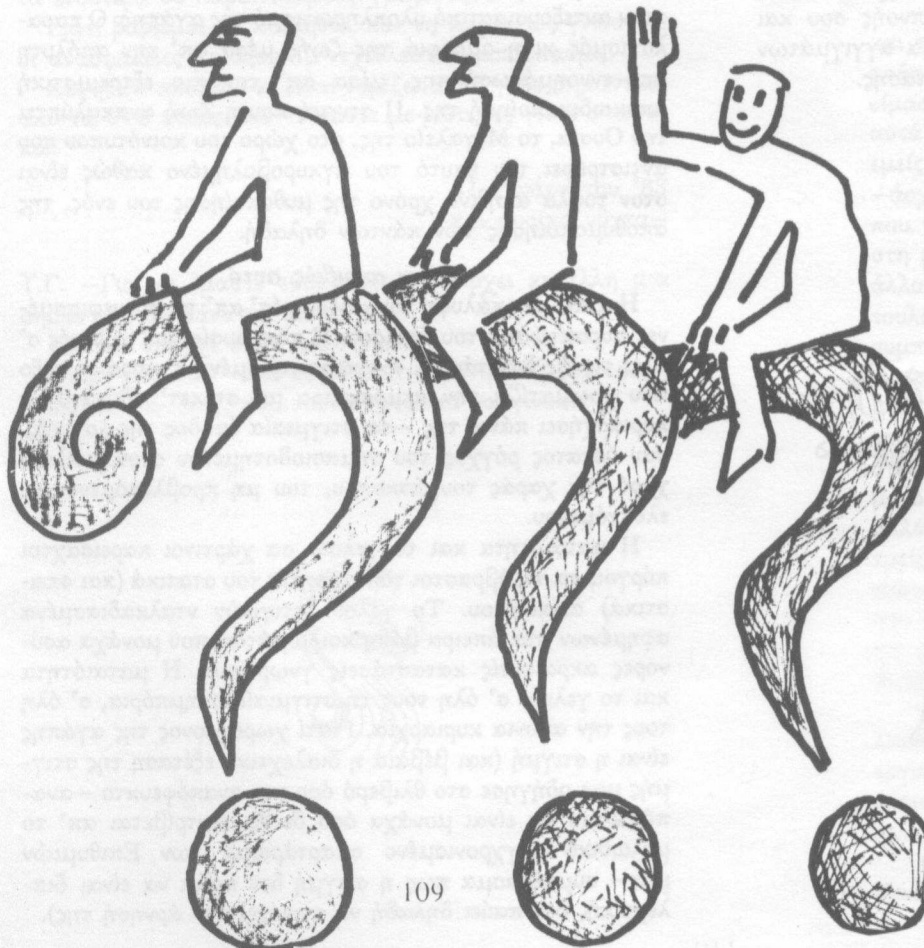
κάποια βράδια

κάπου

κάθε τόσο σε θυμάμαι

Και δεν μπορείς να δεις βαθειά
μόνο τις ρυτίδες και το δάκρυ
που σιγά σιγά αλλάζει την όψη σου
και κείνο που παραμένει το ίδιο
είναι αυτό το δάκρυ
—εδώ δεν χωράν περιθώρια και ρόλοι
όλο σου το εγώ ένα δάκρυ
το ιδανικό σου εγώ ένα βράδυ
τότε που τα κέντρα κλείνουν
και τα φώτα της απέναντι πολυκατοικίας
χαμηλώνουν —τουλάχιστον σου κρατάγαν συντροφιά—
τότε που σέρνεις το κουφάρι σου
για το δωμάτιό σου
τότε που τα κενά σου είναι
πλέον κενά
οι ανασφάλειες ολόγυμες
σαν το μυστήριο της νύχτας
τότε που το ανικανοποίητο—
αυτό το ριμάδι
σε κάνει πιο πολύ συναισθηματικό
και αθεράπευτα ρομαντικό...
ίσως η καλύτερη αρρώστεια
ίσως νάναι αυτό που μας κάνει
επικίνδυνους
ίσως
ο καλύτερος ρόλος μας
τα φώτα χαμηλώνουν τη νύχτα
γιατί τότε
η ζωή
δείχνει όλη της τη γύμνια

Οι ανύπαντρες μητέρες
οι ανυπόταχτοι στο στρατό
οι άεργοι
και οι κραυγές
τη νύχτα φριχτές
φάχνουν απεγνωσμένα
να συναντηθούν
και το καμπαναριό
να συντονίζεται με τις κραυγές.
Και συ συντρίμι ανεπιτρεπτή
αδράχνης ότι σου 'χει μείνει
απ' τις σκοτωμένες ευαισθησίες
για ν' αρθρώσεις ένα λόγο
να στολίσεις τα αστόλιστα.
Και οι νύχτες
αυτές οι δαιμονισμένες νύχτες
με τον τρελό αέρα
κάνουν το τοπίο
μια γκραν-γκινιόλ ασυναρτησία.
Μέσα στη χρεωκοπία
μέσα στα αδιέξοδα
το μόνο που μπορείς
είναι μόνο οι κραυγές
οι υπαρξιακές ~~κραυγές~~
της απέραντης μοναξιάς
των χάρτινων οδοφραγμάτων.
Οι κραυγές και ο μύθος
το παραμύθι μας
για να ζήσουμε.
Τα μπανγκράουντ και οι καβάντζες μας
για να συνεχίσουμε
η δικαιολογία μας.

Μα να μωρέ
κάπου ξαναβρίσκεις
μερικούς
που δεν άντεξαν τη μοναξιά
και να ΕΤΣΙ
ίσως για το κρασί
ίσως για τον εαυτό σου
ίσως για το τσιγάρο
ίσως για τη διπλανή
μελαχροινή ιστορία.
Τ'α ξαναλέμε
τα λέμε και πίνουμε
γινόμαστε τύφλα
για να μην βλέπουμε
τη κατάντια μας.
Και μετά κάνουμε έρωτα.
Συνήθως όταν είμαστε τύφλα
είναι καλλίτερα
δεν σκεφτόμαστε, κάνουμε αφαιρέσεις
διώχνουμε τις ενοχές, βρίσκουμε το
άλλοθι στο πιστό ή όπως αλλιώς το λένε.
Μια κραυγή.
Ένας διαμονισμένος αέρας.
Μια ανεκπλήρωτη αγάπη.
Ένα απωθημένο.
ΤΑ ΣΚΑΤΑ ΜΑΣ.

Καλοκαίρι '82.
Βανάντα Καρπάθου

Μια Αποτυχημένη Προσπάθεια Αποτύπωσης του φευγαλέου

Είναι ακριβώς αυτό

Η ομορφιά, το παράλογο, το τυχαίο, το ανυπόταχτο σε προγραμματισμούς, ο ρυθμός μέσα απ' την απόλυτη αρυθμία, ο συντονισμός μέσα απ' την έλλειψή του, η ροή της νύχτας μέσα στην ημέρα κι οι ατελείωτες αντανακλάσεις και των δυο στο χρόνο.

Είναι ακριβώς αυτό

Το στιγμιαίο γεγονός που σπινθηροβολεί στα κατάβαθα του εγώ σου και ορθώνεται σε σύνορο αδιαπέραστο από επαναλήψεις.

Το χαίδεμα του δευτερόλεπτου στα υπόγεια λιμάνια κινήσεων (κατά τα άλλα κοινότυπων) μετουσιωμένων σε ΑΛΛΟ, σ' αντίθετο, σε παθιασμένο. Είναι η στιγμιαία συνάντηση του άπειρου του εσωτερικού σου (μικρό)κοσμου με το άπειρο του σύμπαντος.

Ο χώρος που εκπληρώνεται το ποτε-πραγματοποιημένο όνειρο παιδικό της ανθρωπότητας: το πέταγμα το φυλορρόημα στην καρδιά της γοητείας.

Είναι ακριβώς αυτό

Η τυχαία δυνατότητα απογειωμένη στην απόλυτη ολοκλήρωσή της.

Η επανατροφοδότηση της ζωής απ' τις ίδιες της τις σάρκες, η αέναη (όσο και τυχαία) αναπλήρωση του ζωτικού υγρού —αυτού του πηλού της μαγείας που καμιά σύριγγα ιατρική να παγιδεύσει δεν μπορεί— του ηλιοχαραγμένου υγρού που δίνει τη δύναμη στα σπέρματα να γίνουν ορμητικά —του νυχτοτραγουδισμένου υγρού που ξεχύνεται στις βαφτισμένες απ' το δάκρυ κοιλάδες της πνοής σου και μετατρέπει ερειπωμένες σπηλιές σε ποτάμια αγγιγμάτων μαρτυροτοκαπνισμένων στις σμίλες της έκστασης.

Είναι ακριβώς αυτό

Ο παραλογισμός της ζωής που βρίσκει την πλήρωσή του στον αντεξουσιαστικό ολοκληρωτισμό της αγάπης. Ο παραλογισμός κι η ομορφιά της ζωής μέσα απ' την απόλυτη απο-ενοσημάτωσή της, μέσα απ' την πιο εξτρεμιστική αποκωδικοποίησή της. Η στιγμή που η Ζωή ανακαλύπτει την Ουσία, το Μεγαλείο της, στο χώρο του κοινότυπου που αντιστρέφει τον εαυτό του αγκυροβολημένο καθώς είναι στον τυφλά αληθινό χρόνο της μυθοποίησης του ενός, της αποθυμοποίησης των πάντων δηλαδή.

Είναι ακριβώς αυτό

Η αυτο-αποκάλυψη του μηδέν μέσ' απ' τις συννεφιασμένες πυρακτώσεις του άπειρου. Η παρ-ουσία του μηδενός σ' όλες τις τις διαστάσεις, αντικατοπτρισμένη σ' ουράνιο τόξο που χρωματίζει την ατμόσφαιρα μα στέκετ' αδύνατο να κυριαρχήσει πάνω της —σα στιγμιαία έφοδος της λογικής, σαν ύστατος ρόγχος του σημασιοδοτημένου στον κυκλικό χορό της χαράς του άσκοπου, του μη προβλεπόμενου κι ελεγχόμενου.

Η ματαιότητα και το γελοίο σα χάρτινοι παρείσαχτοι πύργοι, σα νερόβραστοι τοποτηρητές του στατικά (και σπαστικά) αεικίνητου. Το γελοίο στιγμών νταλκαδιασμένα αφημένων στα άπειρα βάθη κοιλωμάτων που μονάχα ασύνορες ακραιφνείς καταστάσεις γνωρίζουν. Η ματαιότητα και το γελοίο σ' όλη τους τη στιγμιαία ανημπόρια, σ' όλη τους την αιώνια κυριαρχία. Γιατί χωρόχρονος της αγάπης είναι η στιγμή (και βέβαια η διαλεχτική εξέταση της στιγμής μας οδήγησε στο θλιβερό όσο και αναπόφευκτο —αναπόφευκτο θα είναι μονάχα όσο δε θα συντρίβεται απ' το μελωδικό συγχρονισμένο σπαρτάρισμα των Επιθυμιών μας— συμπέρασμα πως η στιγμή δεν παύει να είναι διαλεχτική, δεν παύει δηλαδή να περιέχει την άρνησή της).

Γιατί τα 'γραφα όλ' αυτά;

Υπάρχουν ν+6 αιτίες. Εδώ θ' αναφέρω μονάχα τις 6

Γιατί είναι πια καιρός να δούμε τις λέξεις σα σώματα, μια και δεν μπορούμε να διαιωνίσουμε τη λειτουργία των σωμάτων σα λέξεις λεξιλογίου φτιαγμένου απ' τους εικονοκλάστες της απόλαυσης και της από-γνώσης.

Γιατί γουστάρω πολύ να μάθω αυτό το κόκκινο νήμα —ο μόνος συνεκτικός ιστός κάθε παράλογης δυνατότητας που εξαχνώνεται σε οντότητα χαράζοντας στο πεδίο των σωμάτων τη μόνη αληθινά αξιόλογη εγγραφή, αυτή που μόνο οι παράνομοι παρανομαστές της Ιστορίας ξέρουν να χαρίζουν σαν περιττό δάκρυ —σαν περιττή άβυσσος που κυλάει στους στρόβιλους ηδυπαθών καθρεφτών της γενναιοδωρίας τους— πού οδηγεί, τώρα που τα κύματα τριγυρνάν εξόριστα σ' υπόγεια ανακυκλωμένες διακλαδώσεις κι οι αποστειρωμένοι βυθοί τρομοκρατούν την επιφάνεια των οριζόντων.

Γιατί κάποτε με ρωτήσανε γιατί είμαι εξτρεμιστής, και τότε ντράπηκα να πω την αλήθεια, ίσως γιατί δεν ήμουν —μονάχα έμοιαζα— εξτρεμιστής (ως γνωστόν;) «η αυτοκριτική είναι ό,τι η ξυνίλα για το στομάχι» εχτός κι αν τα σκέλια της κουρνιαίζουν στο παρελθόν με τέτοιο τρόπο που στο τέλος ν' αφήνουν την αόριστη μα βέβαιη εντύπωση πως το παρόν είναι ριζικά διαφορετικό).

Γιατί γουστάρω την απόλυτη αντιστροφή, κι αυτό σημαίνει πως (αν)ησυχο βρίσκω λιμάνι στην αντιστροφή του απόλυτου από τυχαίο μωβ δευτερολέπτου σε καθημερινή πρακτική, αλλά έλα που (κάτι ο άντρας ο κακός, κάτι η μιζέρια μου, κάτι ο καπιταλισμός, κάτι η σχεδόν αλήθεια του «πάσα γυνή εστί σαύρα», κάτι εσείς) αυτό δε γίνεται κι έτσι ο ανίκανος να εκφραστεί ομαλώς Αμαζόνιος γυρεύει της ροής τα ενδότερα σε παραπόμενους γραφίδας.

Γιατί βαριέμαι να κοιμηθώ, και τη νύχτα, ως γνωστόν, οι ανασφάλειες μοιάζουν μ' εχτελεστικό απόσπασμα.

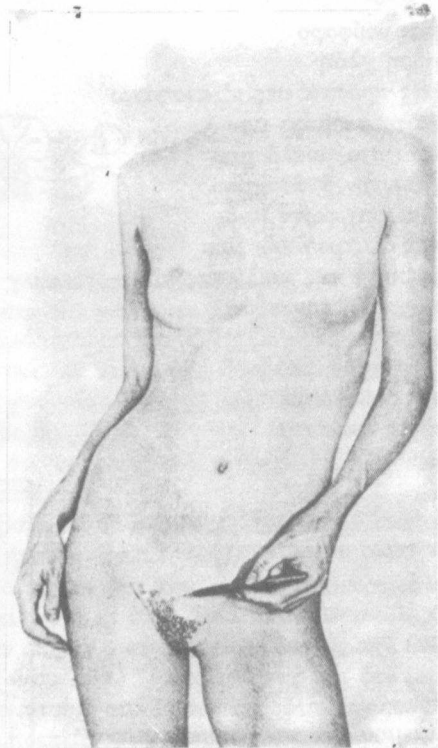
Και γιατί ακόμα —κι είναι νομίζω αυτή η πιο σημαντική από τις ν+6 αιτίες μου— κάποτε με ρώτησες γιατί σ' αγαπώ.

31 Γενάρη του '83
—και φυσικά νύχτα—

Υ.Γ. —Για να 'μαστε ειλικρινείς— Υπάρχει κι άλλη μια σημαντική σα θάνατος αιτία.

Κάποτε υπήρχε ένας παραλήπτης.

Τώρα οι 2.000 —και συ τσιμεντιασμένη ανάμεσά τους— ανώφελα του ενός, γυρεύουν ομοίωμα να γίνουν.

ΤΡΕΙΣ ΚΑΙ Ο ΚΟΥΚΟΣ ή Ο ΚΟΥΚΟΣ

και τώρα...

φτάσαμε εδώ που φτάσαμε...

είμαστε τρεις... και ο κούκος

αυτά που λέμε τ' ακούμε

εμείς... και ο κούκος

—άσχημα κάναν οι κάργιες

που τον βγάλαν βασιλιά

στη μάζωξή τους;—

άλλα λόγια δεν υπάρχουν γι' άλλους

τουλάχιστον

συμπαθάτε μας ρε παιδιά

εμείς σας αγαπάμε όλους

μέσα στη θλίψη σας

στη χαρά σας, στη μιζέρια σας

στη θολούρα σας

μόνο αυτούς που μας έκαναν έτσι δεν αγαπάμε

αλλά εσείς τι μας κάνατε;

εμείς τι σας κάναμε;

νιώστε τους κούκους που παν να κρατηθούν

στα τσακισμένα τους ποδαράκια

πα να ζήσουν στα δάση που τους αρέσουν

άντε μπράβο

λοιπόν μπετόν οι άλλοι

εργασία για την πόλη

περιοδικό «νύχτα»

κι... αλγερία.

σκυλί ο άλλος.....

πρωτοχρονιά του '83

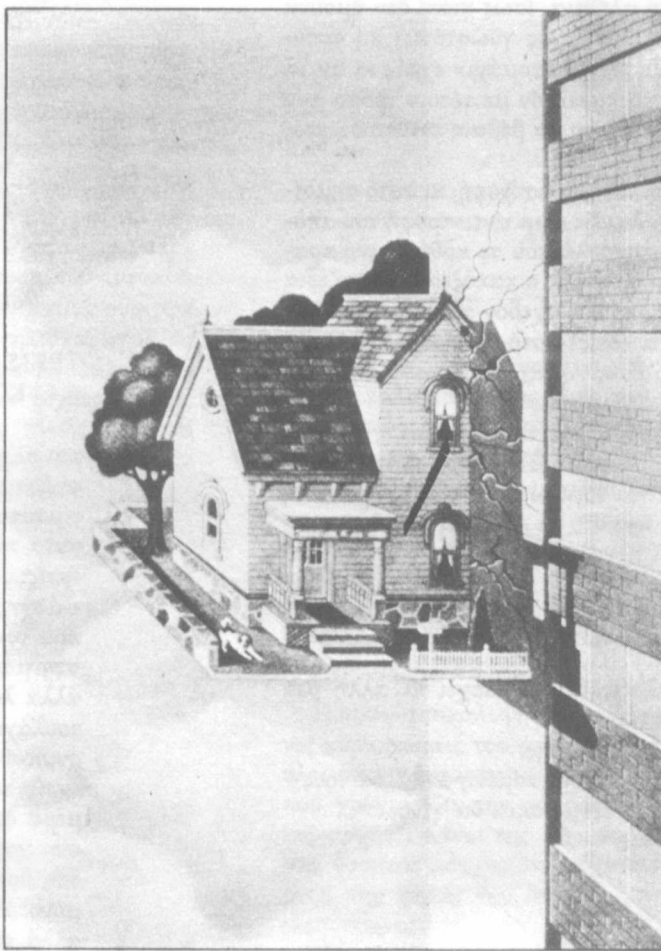
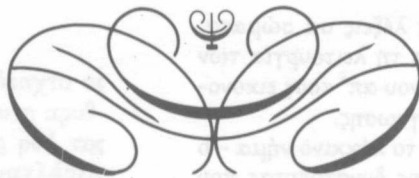

γεννιέμαι νούφαρο
στη μαύρη χλόη
φιλότιμες προσπάθειες ν' ανασάνω
να φάω το στομάχι μου
να φτύσω στο μυαλό μου
ν' αγγίξω την ανάσα μου
ν' ακούσω τη φωνή μου.
να παίξω το τραγούδι μου
(στα πλήκτρα της κοιλίτσας μου
και στη χορδή του πέους)
να γίνω σύννεφο
κι ομίχλη και λιακάδα
και χιόνι και πάγος
και σκότος απόλυτον
και φως ιλαρόν.

είμαι
και δεν ξέρω ποιος.
είμαι
και δεν ξέρω πού.
είμαι και δεν ξέρω πώς.
έχω
μηχανάκι
τη μαμά μου και τον μπαμπά μου
χαρτζιλίκι για καφέ και τσιγάρα
ένα ρολόι χειρός
ψυχαναλυτή
κάνω
τον ποιητή
το φρικιό
το μαλάκα το σοφό
τον ατομιστή
τον αλτρουιστή
τον επαναστάτη
τον κομμουνιστή
μπορεί και νάμαι
ο Χριστός
ο Ερμάν Έσσε
ο Σωκράτης
νάμαι γάτα λέοντας
ή χιμπατζής.
στο φως
κανείς δεν έχει δει
το πρόσωπό μου.
τις νύχτες που γυρίζω μόνος
φοβισμένος ερωτευμένος
μαστουρωμένος
και σε ψάχνω να σου πω
πως σ' αγαπώ,
οι μόνοι που νοιάζονται
πραγματικά για μένα,
που με βλέπουν
και θέλουν να μάθουν αμέσως
ποιος είμαι
από πού έρχομαι
πού πάω
ποιον γυρεύω
ποιοι με γυρεύουν
είναι οι μπάτσοι.

Σεξουαλικές διαστάσεις του «χώρου»

—ένα παραμύθι αληθινό—

Οι σχέσεις του «χώρου» με την Κοινοβουλευτική Αριστερά δεσπόζουν κάθε στιγμή της ύπαρξής του. Τις περισσότερες στιγμές του προσφέρουν και το μοναδικό περιεχόμενο παρέμβασης αν όχι και το μόνο —ορατό— λόγω ύπαρξης.

Θα μπορούσαμε να πούμε πως οι σχέσεις του «χώρου» με την Κοιν. Αριστερά υπάρχουν πριν καν γεννηθεί ο «χώρος» μια και η συντριπτική πλειοψηφία των κατοπινών μελών του πρωτοζυμώθηκε «στα κοινά» στους χώρους αυτών των κομμάτων.

Θα μπορούσαμε να πούμε πως από κάποια στιγμή και μετά ο μπαμπάς Εκσυγχρονισμός γάμησε τη μαμά Κοιν. Αριστερά κι 7 μήνες αργότερα έσκασε μύτη ο «χώρος». Ήταν πάντως γαμήσι μη φαλλοκρατικό. Με την έννοια πως όχι μόνο το αποδεχόταν ως συζυγικό καθήκον η μαμά αλλά και στη συγκεκριμένη περίπτωση συμμετείχε, ολοσχερώς φυγή τε και σώματι —έστω εμφορούμενη απ' τις κάποιες επαρχιωτικές αναστολές της.

Το παιδί που βγήκε —ο «χώρος»— παρουσίαζε της εξής ιδιομορφία: δε γεννήθηκε βρέφος, ούτε μωρό, αλλά κατευθείαν προ-έφηβος. Αργότερα σ' αυτή την ανωμαλία προστέθηκε κι άλλη, ακόμα εκπληκτικότερη: ο «χώρος», το παιδί δηλ., παρέμεινε (γηράσκον μη διδασκόμενο) στα όρια της προεφηβικής ηλικίας.

Ο φέρελπισ αυτός νέος (βεβαίως ανήρ ήτο ο χώρος) πραγματοποίησε, όπως ήταν φυσικό, την επανάστασή του απέναντι στους γονείς του και διακήρυξε την επιθυμία του να φύγει απ' το σπίτι. Έλα όμως που εκεί έβρισκε τζάμπα φαί και ύπνο. (αν όχι και χαρτζηλίκι). Έτσι —κρυφίως, όσο μπορούσε, απ' τη Δημόσια θέα— διατηρούσε το προεφηβικό του δώμα, στα γονικά Ανάχτορα, όπου λαθραία διάφορες φορές εισερχόταν.

Πάντως η σύγκρουση υπήρξε σκληρή.

Ο μπαμπάς τον πλάκωνε συχνά στις σφαλιάρες, (Αν και μια φορά —Γενάρης ήτανε θαρρώ του '80— ο μικρός παις κατόρθωσε και πήρε όλο το χαρτζηλίκι που ζήτησε απ' τον μπαμπά, δηλαδή ολόκληρα 815 τάλαντα) και γενικά τον κυνηγούσε (πράγμα που σύμφωνα με τις κακές γλώσσες άρεσε στο νέο, μια και μ' αυτό τον τρόπο διασκέδαζε —σκληρά, βέβαια— την ανία του, αποκτώντας ένα κάποιο περιεχόμενο).

Η δε μαμά προβοκάτορα τον ανέβαζε, αναρχοαυτόνομο τον κατέβαζε.

Κι αυτή με τη σειρά της (αν και ο φέρελπισ νέος είχε κληρονομήσει πάμπολλα απ' τα χαρακτηριστικά της) όπου τον εύρισκε τον τάραζε στη γονική μέριμνα, προβάλλοντας, είναι αλήθεια, μια μη μοντέρνα αντίληψη για τη διαλληχτική σχέση ξύλου και Παραδείσου.

Γενικώς οι γονείς του τον είχαν βάλει στο περιθώριο κι όπου τον έβρισκαν τον κυνηγούσαν.

Διαφορετική στάση κράτησε η αδελφή της μαμάς, η θεία απ' τη Νέα Σμύρνη, που σύχναζε Κολωνάκι και ψήφιζε Β' Αθηνών.

Αυτή ήταν γλυκεστάτη, μελιχιοτάτη και προυνής. ζήτημα άλλωστε την ενδιέφερε άμεσα.

Ο ηγεμονισμός —α ρε ΕΚΚΕ εξ' Ανατολών, που ο Θεός να μας κόβει σελίδες και να σου δίνει διασπάσεις, κάτι λέξεις που σου 'χαν γίνει β τσιο— της αδελφής της, την είχε περιορίσει φοβερά.

Σκεφθείτε, ότι απ' ολόκληρο ανάχτορο την είχε περιορίσει στον καμπινέ.

Κ' αυτό βέβαια δεν ήταν διόλου sic για μια κοσμοικατάτη Κυρία, όπως ήταν η Θεία.

Κι όχι μόνο αυτό —άσε που κυκλοφορεί ευρέως η φήμη πως είχε πάρει μέρος κι αυτή στο πάρτυ με τα κλαρίνα γόνος του οποίου υπήρξε ο «χώρος»— αλλά της είχε φύγει κι η δεύτερη (η Β' που λένε) Πατερίτσα της και δεν μπορούσε καλά-καλά να σταθεί στα πόδια της, στον καμπινέ (με το συμπαθέιο, ευπρεπείς αναγνώσται).

Άσε που ήταν και σεξομανής η κοπέλλα.

Σκεφθείτε μόνο πως κάτι Κυριακές που έστηνε παγανιά τη σχισμή της (σε Βουλευτικές, Δημοτικές, Φοιτητικές, Συνδικαλιστικές και λοιπές εκλογές) έκανε καμάκι σε 100 τύπους και μόνο ενάμισυ (μάλιστα ενάμισυ, άκου ενάμισυ!) έριχνε.

Πού τον έριχνε; Στο λάκκο με τις... (Το υπόλοιπο δεν το γράφω γιατί είναι γαμώ τις ξεφτίλες να βγάζεις τέτοιο περιοδικό και εκεί που περιμένεις καμιά δίκη της προκοπής —για κατασκοπικά, να πούμε— ξαφνικά να σε ρίχνουνε μετά για προσβολή της δημοσίας αιδούς).

Το βασικό πάντως πρόβλημα της θείτσας ήταν η Β' Πατερίτσα.

Ιδιαίτερος στις εκλογές την προτιμούσε κάργα. Γιατί βέβαια κάτι ήταν και τα λαχανικά που διάφοροι Ανένταχτοι Πολίτες της χων... συγγνώμη, προσέφεραν, αλλά η Βου Πατερίτσα ήταν το κάτι άλλο με το μάκρος της (3.500 χιλιάδες πόντοι στην αρχή, άσχετα που μετά μαράζωνε και όλο μαράζωνε και όλο μαράζωνε μέχρι που στις μέρες μας έμεινε 1.50 —ενάμισυς— πόντος κι αυτός Μαυρ...ας).

Όχι μόνο λοιπόν σεξομανής ήταν η θείτσα (τώρα που παραγνωριστήκαμε το παίζουμε και υποκοριστικό) αλλά και αιμομίχτρα, (που οι αρχάγγελοι —ήμαρτον Ιωσήφ και Ενρίκο που σας μπλέκω σες τέτοια όργια— να μας κόβουν δέκατα του δευτερολέπτου και να της δίνουν Ανένταχτους και καθηγητές Πανεπιστημίου) μια και την έπεφτε στ' ανηφάκι της, το «χώρο» - με κύρια πάντα βλέψη τη Βου Πατερίτσα.

Η Βου Πατερίτσα όμως αντιστέχεται. Τι διάολο (Λουϊ), τώρα που έπεφτε η Έδρα στ' ΑΕΙ της δινόταν η ευκαιρία να ενώσει τα σκαμπώ όλου του κόσμου κάτω απ' τη σεπτή καθοδήγησή της.

Αντιστάθηκε όμως ως μιζοπάθερνος.

—Όχι, όχι, κάτω τα κουλά σου, και εννοούσε ΝΑΙ.

Απ' τη μία τον κάρπαζωνε που και που (όχι πως φοβότανε, αλλά που ξέρεις, προληπτικώς —κάλλιο γαϊδουρόδενη παρά γαϊδουρογύρευε, όπως λέγανε και οι Αρχαίοι Ημών Πρόγονοι— μπας και σπάσει ο διάολος το ποδάρι του κι ακολουθήσουν το παράδειγμα του κακού παραστατημένου ανηψιού και τ' άλλα ανήψια, και τότε... βράστα Χαρίλαε!).

Απ' την άλλη άρχισε τα σιρόπια με το ανήψι και τα «Σ' αγαπάω! Μ' ακούς; Αν όχι πάρε το Υπουργείο Νέας Γεννιάς ή την Κλαδική Διανοομένων».

Ναι! Ναι! Βέβαια!! Δεν μπορούμε να πούμε όχι. Ο θεός απ' την Αμερική όχι μόνο αναδόμησε ετεροχρονικώς το παλαιό αρχοντικό των γονέων του «χώρου» αλλά πρόσφερε κι' όλες ένα λαμπρότατο δώμα (γεμάτο καρέκλες) του ανακαινισθέντος Αρχοντικού στο παραστατημένο ανήψι.

Το παραμύθι σταματάει κάπου εδώ.

Τι έκανε το ανήψι; Α, η συνέχεια επί της οθόνης. Απ' ό,τι ξέρουμε όμως, μέχρι τώρα τουλάχιστον, το ανήψι διστάζει. Οι μόνες σίγουρες πληροφορίες μιλάνε για διάφορα ζωύφια, φείρες και άλλα συναφή, που κατοικοεδρεύαν στο κεφάλι του ανηψιού (μέγας είσαι Κύριε και θαυμαστά τα έργα σου, όπως π.χ. η Ανάσταση του ΛΑΖΑΡΟΥ) τα οποία μετακόμισαν ήδη στα Ανάχτορα του Θείου. Και έπεται συνέχεια.

Εδώ τελειώνει προς το παρόν η τραγική αυτή ιστορία.

Α, ναι, το ξέχασα.

Και ζήσαν αυτοί καλά.

Και μείς στη γωνιά.

Απόδειξη; Την κρίσιμη εκείνη Κυριακή του '81 που η θεϊτσα περιέφερε τη σχισμή της από χωρίον σε χωρίον, από pub σε pub κι από Εκλογικό Τμήμα σ' Εκλογική Περιφέρεια, δεν άντεξε στον πειρασμό και εσυνουσιάσθη μαζί της. (Από οργασμό πάντως τζίφος, κοιμισμένα πράγματα μωρέ σου λέω, μάτι κάναμε στο φινάλε και μεις τα φτωχά).

Υπήρχε και έτερος όμως συγγενής του νέου τούτου —του «χώρου»— ο θεός απ' την Αμερική, αδελφάκι του μπαμπά - Εκσυγχρονισμού.

Ο θεός λοιπόν, την εποχή της σύλληψης και γεννήσεως του παιδός δεν είχε μεγάλη συμμετοχή στο ζήτημα. Κι αυτό γιατί ήταν απησχολημένος με «σοβαρές εμπορικές υποθέσεις», κατά πως έλεγε ο μπαμπάς.

Μάλιστα. Έκλεινε τη μπουτίκ με τα ζιβάγκο που 'χε στην Πάτρα κι άνοιγε μια πιο sic στο Κολωνάκι, με αποκλειστικό εμπόρευμα γραβάτες.

Στην αρχή ο θεός αδιαφορούσε για την ύπαρξη του μωρού. Στη συνέχεια όμως —κι όλο όσο σκουραίνουν οι γραβάτες του— άρχισε να τσατίζεται με τις αταξίες του νεαρού προ-έφηβου.

Νοέμβρης ήτανε θαρρώ του 1980, και του 'ριξε κάτι φάπες τότε του ανηψιού του, που τύφλα να 'χει μπροστά τους η «γονική μέριμνα».

Τέλος πάντων. Μετά όταν παράτησε τη μπουτίκ με τις γραβάτες κι άνοιξε βιομηχανία φράκων —Οχτώβρης ήτανε θαρρώ του '81— τήρησε ερμαφρόδιτη στάση προς τον νέο.

6 + 1 ΧΡΩΜΑΤΑ ΜΙΑΣ ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗΣ

ΚΟΚΚΙΝΟ ΠΟΙΗΤΩΝ ΤΟ ΧΡΩΜΑ

Κόκκινο είναι το χρώμα των ποιητών
κόκκινο το χρώμα των ραγισμένων σου ματιών,
σαν τις νιφάδες του χιονιού
που χλιμιντρίζουν στα πέλαγα
μιας συντριμμένης βάρκας.

Κόκκινο το χρώμα της ήττας.
Κόκκινο σαν το σκαμμένο
απ' το δάκρυ σου μάγουλο,
που ραγίζει στα υπόγεια
αόρατων καρφιών·
καρφιών πορφυρών
χαραγμένων ανεξίτηλα
στο γέισο προεξοχών
του Σινικού της Ανασφάλειάς μου Τείχους.

Κόκκινο —σαν πυγολαμπίδα μύλων Προδοσίας
κόκκινο —σαν ανήμπορες συγγνώμες

κόκκινο —σαν καθρέφτης
που υψώνεται σε Δικαστήριο.

Σαν ένα γλιστερό ηλιοβασίλεμα,
των ποιητών το χρώμα είναι κόκκινο.

ΠΡΑΣΙΝΟ ΧΡΩΜΑ ΑΚΑΜΠΤΟ
ΣΑΝ ΕΝΑ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟ ΣΥΝΟΛΟ ΥΓΡΩΝ ΡΕΥΜΑ-
ΤΩΝ.

Πράσινο των αγοριών είναι το χρώμα
που μπορούν περήφανα τα πρωινά
τον ήλιο στην καρδιά να αιχμαλωτίζουν
και τους αρμούς της θάλασσας να γεύονται
σ' αέρινες κλειδώσεις.

Όπου κι αν βρίσκονται
τους στέλνω μήνυμα
με χελιδόνια αγνά
—πιστέψτε με, αγνά!—

Τον έρωτα παντοτινά ας υμνούν
και κάστρα ερειπωμένα
ας συντονίζουν στις πνοές τους.

Γιατί
ΧΩΡΙΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟΥΣ ΡΑΨΩΔΟΥΣ
ΠΑΡΑΜΟΝΕΥΕΙ Ο ΘΑΝΑΤΟΣ.

ΚΙΤΡΙΝΟ, ΠΟΥ ΔΕ ΜΟΙΑΖΕΙ ΣΤΗΝ ΚΑΡΔΙΑ ΣΟΥ.

Κίτρινο, χρώμα λογιστών
μέτρα τη συνουσία με μεζούρα.
Κίτρινο που γυρεύει τόχους ενοχών
σε μίξερα πηγάδια φεύτικων στροφών.
Κίτρινο, χρώμα αναίσθησίας

σε καλοαδομένα μπλοκ ευδιαθεσίας
κίτρινο, χρώμα ελιγμών
αγαπημένο Κεντρικών Επιτροπών
κίτρινο, χρώμα ύπουλο σ' αλισβερίσια γεωμετρίας.

Κίτρινο, φεύτικο σα βαλσάκι
σε Κεντρικές πλατείες Ασπασμών
Κίτρινο, φεύτικο σα δεκανίκι.
Κίτρινο, αντιφέγγισμα παρόρμησης
που μόνο ως μέσο υπήρξε.
Κίτρινο, Πύργε πελιδνέ
στην υπεράσπιση Βασιλισσών
σε σκοτεινούς Χολερικούς Διαδρόμους
στο Σκάκι
της λαβύρινθης ανταύγειάς της.

Κίτρινο, χρώμα ηθοποιών
ανυποφίαστων σα μαριονέτες.

Κίτρινο,
που τη σιωπή
καλύπτεις με σιωπή,
και στην αγάπη αντίδωρο προσφέρεις
μαύρα στρατηγικών πουά.

Κίτρινο, χρώμα υποτιμήσεων

Κίτρινο σ' όνειρα λαθρεπιβάτη

Κίτρινο ανοργασμικό της φλυαρίας του ικρίωμα.

ΡΟΖ, ΣΤΗΝ ΥΓΕΙΑ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ
ΠΟΥ ΔΕ ΒΙΩΣΕΣ.

Ροζ, σαν τα γεμάτα πόθο χέρια σου.
Ροζ σαν τα λάγνα φιλιά σου
π' ουρανίσκους τρομάζουν
λεπτεπλεπτα χορτασμένους.

Ροζ και να βρωμάει ο ιδρώτας
και Τριαντάφυλλα να φυτρώνουν
στο Σπέρμα σου
και αγάπης Ρανίδες
να φωλιάζουν
στης Διέγερσης τις ραβδώσεις
καθώς στο πρωχτικό σου
θα χορεύουν τέμενος
φλογοβολούσες ηδονές.

Ροζ, σαν τις Γυναίκες στα Έργα σου
που στολίζουν τις μέρες της Μοναξιάς.

Ροζ, πιονέρος στα χέρια ηλίθιου
που ανομολόγητα έπαιζε,
αναδεύοντας τους κάμπους των φόβων του.

Ροζ σαν το παράπονο μιας νύχτας
που γλίστρησε στου ποταμιού τη μέση
—η γέφυρα, βλέπεις, ήταν μπασταρδεμένη—

Ροζ σαν ένα δημοσίως προκλητικό φιλί.
Ροζ σαν μια σταγόνα ούζο.

Ροζ· σαν μια σταγόνα όνειρο
που αυτοκτονεί,
όπως στα φιλμ
Αρείων σκηνοθετών.

ΜΑΥΡΟ ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΝΕΚΡΟΦΙΛΩΝ ΠΟΤΕ - ΑΝΤΑΠΟΚΡΙΣΕΩΝ.

Μαύρο σα φυλλωσιές της ατυχίας σου.
Μαύρο σα συνδυασμός ατάλαντων συμπτώσεων.
Μαύρο, ένα πλοίο που μπαρκάρησε
μια λάθος μέρα.
Μαύρο, χαστούκι μιας παρέας με μπουζούκια.

Μαύρο σαν τους ατέλειωτους μονολόγους
του ποτε-εραστή σου.
Μαύρο σαν την καρδιά εκείνου που φοβάται
την Αγάπη.
Μαύρο σαν την Αγάπη που 'γινε Καβάντζα
και Τυφλοσούρτης Σεξουαλικός.

Μαύρο· αχνάρι μπερδεμένου θυμιατού
στα έγκατα νευρώσεων του παραδόξου.

Μαύρο, σαν τη σκιά
που ακολουθεί τις λάθος εκλογές.

Μαύρο σαν κάποια όνειρα προφητικά
με τρεις εστίες.

Μαύρο σαν τις εμπνεύσεις,
εκείνων που δεν έπρεπε ποτέ ν' αγαπηθούν.

Μαύρο, σα λουλούδι κατάξανθο
φυτρωμένο σε παράνοιας θάλασσες.
ΤΟ ΜΩΒ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑ ΣΥΝΝΕΦΟ
ΑΠΟ ΔΕΥΤΕΡΟΛΕΠΤΑ.

Μωβ ταλαιπωρημένο της Άνοιξης χρώμα
που δακρύζει στη γωνιά των Ονείρων
καθώς οι έμποροι
πουλάνε το τοτέμ σου.

Μωβ που χιλιάδες σε προσκυνάνε αγύρτες
και το θάνατο ανατυπώνουν
μεταμφιέζοντάς τον σε σένα.

Μωβ που υπάρχεις για να προδίδεσαι.

Μωβ χαραγμένο με Αύριο
σαν ανάσα που λειώνει στο Χτες.

Μωβ που ποτέ δε σ' αγγίξαμε.

Μωβ είναι το χρώμα της έρημης νύχτας
που φωνάζει Κουράγιο
σε χρ-αυγές φευγαλές.

ΛΕΥΚΟ, ΟΠΩΣ ΤΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ.
Λευκό σαν καθαρή ανώδυνη

που υψώνει φταίχτες ζοφερούς
σε σύννεφα εξαγνισμένα.
Λευκό που μεσ' τη δίνη του
μπορεί να λείει ό,τι θέλει.
Λευκό που παίρνει το μαστίγιο,
κι αφού στου Σιλβάμ τις κολυμβήθρες
των καθρεφτών του Ποιητή
το αφήνει να κυλίσει,
το εκποιεί σα λαμπερή επένδυση.

Λευκό, σαν παλλομένο στίχων τσουρούφλιασμα
που χαρίζει στο Θείο τ' Ανιέρα.

Λευκό σαν Ποίημα, που πα να πει σαν Ύστατη Επένδυση.

Για να το πούμε απλούστερα:
Οι ποιητές ξέρανε πάντοτε,
κλεισμένοι στα τείχη απρόσιτων πόλεων,
μονωτικούς φακούς αντανάκλασεων χρησιμοποιώντας
να σβήνουν τη μπόχα της Άλλης Ζωής τους.

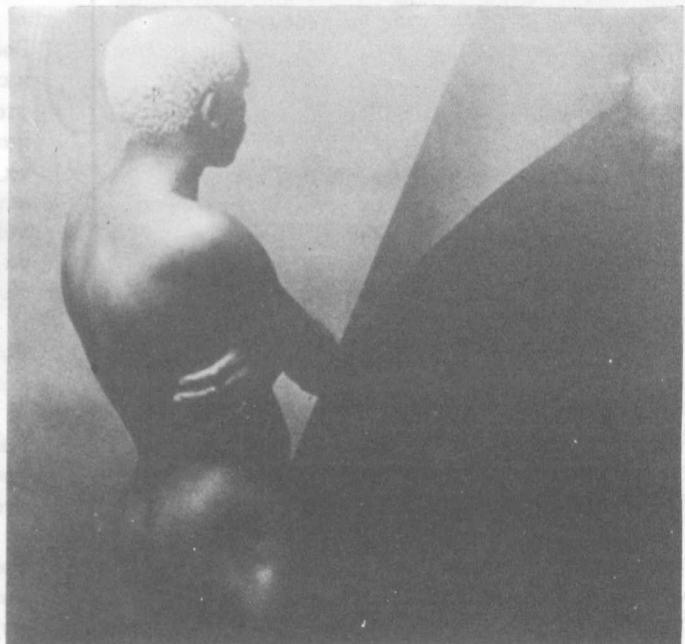
Λευκό σαν Ποίημα
που το μανδύα γομολάστιχας φορά.

Λευκό σαν Ύστατη Κομπίνα.

Σημείωση εκτός των ορίων του ποιήματος αλλ' εντός των
πλαισίων της κριτικής.

Για την ακρίβεια,
Ύστατη Κομπίνα δεν είναι η Αυτοκριτική,
αλλά (Ύστατη Κομπίνα είναι)
η Αποκάλυψη της (της Αυτοκριτικής)
σαν τέτοια (σαν Ύστατη Κομπίνα δηλαδή).

ΣΤΗΝ...

Θα χορεύουμε σαν ινδιάνικα αστεία
μασουλώντας το μίτο της Αριάδνης
καθώς στα μαλλιά σου θα κολυμπάνε
τούφες του Σαμφών
κρεμασμένοι στη γωνιά
τσίγκινων πτυελοδοχείων
ο Σαντ με το Ρουσσώ
θα σκαλίζουν τα βάθη
του αετώματος της ματιάς σου

Ο Μπρεχτ,
γοητευτικά παραδομένος
στον κουρνιαχτό κλειδαρότρυπας
θα σκουπίζει τα δάκρυα
που σα σιτοβολώνες
θα ρέουν στα μάγουλά σου,
διακόπτουν συνειρμούς ερπύστριας
στη μέση της αυγής
που χάρισε τον Έρωτα.

Διοπτροφόροι Σουμέριοι
θα στέλνουν ραβασάκια
σε τρομβιαδούς κοιμάντος,
η Γυάρος θα παίρνει το χρώμα της Άνοιξης
και δυόμισυ χιλιάδες Εβραίοι
θα φήνουν γουρουνόπουλα

Ο γερο-Καρλ θα φάχνει να βρει
μια χαμένη σελίδα
γυρεύοντας οσμές κερασιών
μπλεγμένος
σε περικοκλάδες Επαρχιώτικων Φροντιστήριων

Η Ασπασία θα γαμεί το Βίσμαρκ
καθώς θα φιθυρίζεις «σ' αγαπώ»
στην πρώτη αλυσίδα μιας διαδήλωσης.

Θα γείρω ν' ακουμπήσω το κορμί σου
κι ο Ροκφέλερ θα πίνει στην Υγεία μου
κερνώντας τσικουδιά τον Προμηθέα
της χαμένης ματιάς σου

Θα αιωρούνται Συμπληγάδες
και καρφωμένοι
στο πλοίο Επιβίωση
θα κάνουμε βολτίτσες γύρω τους,
αγκυλωμένοι σα γαϊδουράγκαθα
στον πρώτο έλεγχο Διαβατηρίων

Ο σύντροφος Ντέμπορ θα μεταφράζει
Cosmopolitan:
σαν θα διαβαίνεις έναστρη
πάν' απ' το πτώμα Συγχωρδών
που υπόγραψαν
οι Καρυάτιδες της Συνουσίας μας

Κι ο γέρο-Φρόντ θα κυττά απορημένος
σαν θα μας βλέπει να φιλιόμαστε
—κάτι μου λέει πως θα παρηγορηθεί.
Μπορεί να νίξει τον καημό του
στή γεύση του MARLBORO.

Οι μαρμαροκολώνες της απόστασης
θα συνωθούνται αγριεμένες,
λες και πιάσαν τον Πάπα απ' τ' αρχίδια,
να μετρήσουν με Κάρτες Αγορών
τις αντιστάσεις μας
στην Εκπνοή του Ήλιου.

Ο Μάρκος θα χαρίσει το μπουζούκι του
στη στήλη τη σπονδυλική της ατολμίας σου,
καθώς η Ρόζα θα χορεύει
το τελευταίο τσιφτετέλι

Η Αντόνια θα ξαναβρεί το Ρόκκο
καπνίζοντας το τελευταίο χωματόδρομο
μιας σύνθεσης του Μπόρις Βιάν,
στον οίστρο συνθεσάιζερ

Θα σε κυττάω
μα θα μου Φεύγεις
—σα φωτοβολίδα

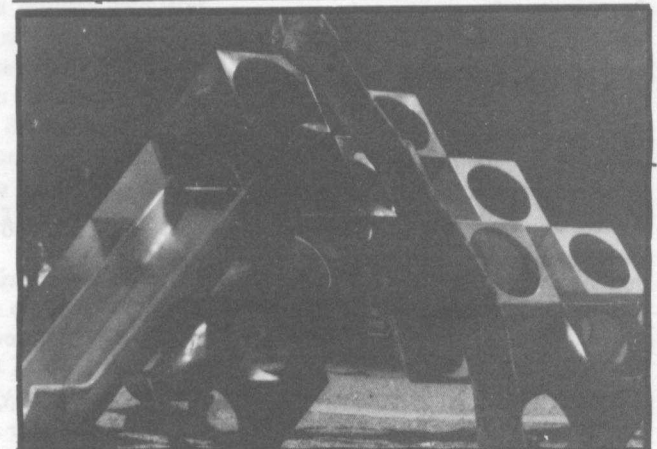
Αναρχοφιλελεύθερε Μινώταυρε των Ασπασμών μου.
κρατάς γερούς Τσελεμεντέδες.

Μοιάζει ξενέρωτο,
μα θα στο ξαναπώ.

Θα σ' αγαπώ σα νότα του Γιεσένιν
θα σ' αγαπώ σα ματωμένη ήττα
θα σ' αγαπώ σαν έμβολο περιέργο
θα σ' αγαπώ σα μια μεταλική απόχρωση του Όνειρου.

Θα σ' αγαπώ.

Και δεν με νοιάζει
που μοιάζει
μ' αποτυχημένη ληστεία,
ή και με ινδιάνικο αστείο ακόμα.

ΣΤΗΝ...

Το 22 έχει δυο διπλά
και στον έρωτα τα πρόσωπα
δεν είναι δυο αλλά δυο συν δυο
εμείς και οι εαυτοί μας.
Γι' αυτό σου στέλνω δυο συν δυο
τριαντάφυλλα.
Δείγμα πως στη ζωή, στον έρωτα
φάχνουμε την αντίθεση του θέλω και του πρέπει
για να υπερσχύσει το πρώτο
και να μηδενιστεί το δεύτερο.

Θλιμμένη όλη η φύση
τα νερά ορμητικά
κυλάν στα ρυάκια
η ομίχλη έχει καλύψει
τις βουνοκορφές
Μπαίνει καλοκαίρι
και εγώ κρυώνω
Η εκδίκηση της φύσης
στη δικιά μας ασυδοσία
Η εκδίκηση της ασυδοσίας
γι' αυτούς που αγαπάνε
Η δικιά μας εκδίκηση
στην ασυδοσία
Και η συμφωνία μας
—μυστική προς το παρόν—
με τη φύση
από κοινού
ναι θα αγαπάμε
Το δηλώνουν οι κόκκινες παπαρούνες
μέσα στους αγρούς
ναι αγαπάμε
Το δηλώνουν τα κόκκινα τριαντάφυλλα
που φάχνουμε να τα βρούμε
βαθειά κρυμμένα αυτά
μέσα στην καρδιά μας
φωνάζουν
αγαπάτε
Και εμείς
είθε να αφήσουμε
εκατό τριαντάφυλλα
ν' ανθίσουν.

Μα καταλαβαίνοντας την αμηχανία
και το μίσος τους για την αγάπη
δεν θα τους ξαναπούμε τίποτα
απλά θα φυτέψουμε τα τριαντάφυλλα παντού
για να τους εξαφανίσουν με την
ομορφιά τους —αυτή που αυτοί δεν
γνωρίζουν— για να ζήσουμε, να απολαύσουμε
αυτά τα χρόνια μας στερούν.

Καθώς θα αδράχνεις τα συντρίμια της καρδιάς των 22 χρό-
νων σου
θυμήσου
και δημιούργησε

ΝΥΧΤΑ:

«πώς θα σε ξανα(γν)ορίσω πίσω από τα σύν-
νεφα της αιθαλομίχλης.
πώς να σου μιλήσω όταν η φωνή σου χάνεται πίσω
από τους θορύβους των εργοστασίων.

Νύχτα... σε κάποιο μπαράκι. Εξάρχεια —πού αλλού.
Ένα καντήλι ανάβει φωτίζοντας τις λίγες στιγμές που θ'
αγκαλιαστούμε από την ψευδαισθησιακή ζεστασιά του
ποτού (που τόσο «φιλόξενα» τοποθετεί δεαλιστικά πάνω
στο τραπέζι le garçon) που αντικαθιστά το νέκταρ ή αυτό
το κάτι που λείπει απ' τη ζωή μας, που χάνεται πίσω από
τους καθωπρεπισμούς, την αναπαραγωγή της καθιερωμέ-
νης εξουσιαστικής σχέσης με τους γύρω.

Πίνοντας «αμέριμνος» το ποτό σου σε μια στιγμική αισθά-
νεσαι την αναγκαιότητα να διαγραφείς σε μια λευκή κόλλα
τη ζωή που περνά δίχως να κοιτάζει τη δικιά σου μελαγχχο-
λία. Στο κοκκινοκίτρινο φως που σε τυλίγει διαπερνώντας
το κορμί σου γράφεις όσα οι στιγμές δεν αφήνουν να ειπω-
θούν όσα η μουσική διαπερνάει, όσα χάθηκαν στην πορεία
για την επανάσταση που σε μια μέρα περιμένεις να γίνουν
όσα δεν θα 'θελες ν' ακούσεις...

Σαστισμένα σηκώνεις τα μάτια ψάχνεις έξω από σένα,
ψάχνεις στα βλέμματα τα πρόσωπα αυτών που μπαίνουν
στους χαμένους «φίλους», «συντρόφους», τη χαμένη αγάπη.
Απογοήτευση: ούτε ένα χαμόγελο, πρόσωπα παγερά σαν
μάσκες.

Γυρνάς στο χαρτί που έχεις μπροστά σου, σαν πρόκληση
που σε περιμένει, κι αρχίζουν τα εσώφυχα να βγαίνουν με
τη μορφή ποιήματος. Ένα ποίημα = μια ελπίδα που χάνε-
ται πίσω απ' την άχαρη ζωή. Ύστερα, σιγά-σιγά το ποτό
διαχέεται μες' το αίμα σου, αισθάνεσαι μια ζέστα σαν τη ζέ-
στα της αγκαλιάς του-της αγαπημένου-ης σου.

Πίνεις το δέκατο, βρίσκεσαι σε μια κατάσταση «νιρβά-
νας», σηκώνεσαι φιλοτρεκλίζοντας, τώρα ξέρεις ότι ξεκινάς
ότι άλλη μια μέρα πέρασε, άλλη μια μέρα αγωνίας, κι εσύ ο
άγνωστος διαβάτης γυρνάς στο σπίτι να κρύψεις πίσω από
τους τοίχους την οποία ευαισθησία σου, τα δάκρυά σου που
δεν άφηνες να κυλήσουν τη μοναξιά που σε περιτριγυρίζει
όλες αυτές τις ώρες.

Μόνο ένα ποίημα που βρίσκεις στην τσέπη σου γραμμένο
σε ένα τσαλακωμένο χαρτί είναι για σένα η συντροφιά σου
ως το επόμενο απόγευμα που θα συνεχίσεις την πορεία σου
προς...

Πώς να σε ξανα(γν)ορίσω πίσω από τα σύννεφα
της αιθαλομίχλης.

Πώς να σου μιλήσω όταν η φωνή σου χάνεται πίσω
από τους θορύβους
των εργοστασίων.

ΚΑΚΟΗΘΗΣ ΝΟΕΠΛΑΣΙΑ Ή ΦΑΝΤΑΣΜΑΓΟΡΙΚΗ ΚΥΟΦΟΡΙΑ ΛΑΝΘΑΝΟΥΣΗΣ ΠΑΡΘΕΝΙΚΗΣ ΔΙΑΠΙΔΥΣΕΩΣ

Ο γνήσιος Έλληνας διακρίνεται για τρεις κυρίως ενέργειες:
Η πρώτη έρχεται σε καταφανέστατη αντίθεση με την αρχέγονη δεύτερη.

Η τρίτη λειτουργεί καθαρά σαν καταλύτης.

Όλες μαζί συνιστούν τη φαινομενική ανυπαρξία κάθε παραδεκτής κοινωνικής προσαρμογής.

Είναι όμως αυτονόητο ότι η ειδική γωνία από την οποία εξετάζονται, αλλάζει τόσο συχνά όσο και η συχνότητα της επανάληψης διαδοχικών βοηθητικών δυσλειτουργιών, με αποτέλεσμα μια συνεχή αφαιρετική προσέγγιση, από όπου απουσιάζει παντελώς κάθε αποχρυσταλλωμένη διανοητική επεξεργασία.

Αυτό έχει μια πρώτη άμεση συνέπεια:

Βιασμός του πνεύματος. Φαίνεται ίσως βαρύγδουπο, αλλά δεν είναι και τόσο. Είναι περισσότερο. Συγκεκριμένα πρόκειται για πάταγο.

Όποιος έχει τη μύτη μυτιάζεται και νομίζει πως η διαφορά ανάμεσα σ' ένα αυθεντικό φαλλοκράτη πρώτης κλάσεως και σε μια ετερογενή παλλ:νδρομική συνουσία, βρίσκεται ακόμα στο στάδιο του Χαριλάου. Σωστό, αν υποθεθεί πως η γη είναι μια απέραντη Ελλάδα, πράγμα εξωφρενικά σίγουρο.

Πάντως από δω ως το Δαφνί μεσολαβεί κάποιος μουςάτος με εμφάνιση Χριστού, προφορά Εαμβούλγαρου και βάδισμα πνευματικά καθυστερημένης φραγκόκοττας (κατά πρό:τίμηση πλουμιστής).

Τελικά διαπιστώνουμε πως ο γνήσιος Έλληνας έχει πολλά κοινά με τον Ιζνογκούντ σε ινδική μετάφραση.

Jeesman

ΜΕΝΩ ΣΤΗ ΞΑΝΘΗ - ΠΑΤΡΑ... ΜΟΝΙΜΑ. ΛΕΩ ΝΑ ΚΑΤΣΩ ΦΡΟΝΙΜΑ ΜΑ ΔΕΝ ΜΠΟΡΩ

Οι φίλοι μου χαθήκανε.

Τους πήρες η μηχανή που αποροφάει

Τρέχω τα βράδια στο σταθμό

μήπως και βρω το «στρατηγό» να μου γελάσει.

Τα λόγια είναι εύκολα

τους βάζεις μουσική και βγάζεις δίσκο

λόγια αραδιάζω στο χαρτί

ο πόνος μούρχεται ασορτί

και εγώ τη βρίσκω.

Ο χρόνος με προσπέρασε

ανήκω σε γενιά τραυματισμένη

μούμεινε μόνο η ρετσίνα

και η καρδιά μου απ' τη φωτιά

είναι καμμένη.

Μια στροφή απόμεινε

να πάρει τέλος τούτο το παιχνίδι.

Μένω στην Ξάνθη μόνιμα

λέω να κάτσω φρόνιμα

μα δεν μπορώ

Μένω στην Πάτρα μόνιμα

λέω να κάτσω φρόνιμα

με λεν Λαμπρίδη.

Τούτο δεν είναι ποίημα μα ούτε και τραγούδι. Είναι πόνος και αγωνία. Η νύχτα το αφιερώνει στους συντρόφους που κάναν τις καταλήψεις της Πάτρας το '78 και της Ξάνθης το '79 λένε να κάτσουν φρόνιμα και δεν αντέχουν, στον Παναταγή, στο Λαμπρίδη και όλους αυτούς που τις αγωνίες τους και τους πόνους τους δεν τις κάναν εμπόρευμα και δεν γύρισαν... δίσκο.

αγγίζοντας το σώμα της χαράς
 με το κορμί σου
 αγγέλοντας τον ήχο της ζωής
 με τ' όνομά σου.
 με βέβαια μέλη
 πιστός
 στην πρώτη μου σάρκα.
 αγαπώ τα χέρια σου όταν ανοίγουν
 αγαπώ το στήθος σου
 αγαπώ τη ζεστή σου κοιλιά
 αγαπώ το παράπονο στο μορφασμό σου
 αγαπώ τα μαλλιά στους ώμους σου
 αγαπώ το πλάσμα που είσαι εσύ.
 που σε ονομάζουν
 Κωσταντίνα Ντίνα Νάντια
 που σε ονομάζω νερά που χορεύουν
 κορίτσι που χτενίζει την κούκλα του
 μητέρα που θηλάζει
 η πρώτη Καρυάτιδα
 που χόρεψε ζειμπέκινο στην Ομόνοια.

οι βιομήχανοι
 μηχανεύονται
 νέα κόλπα
 οι εργάτες
 εργάζονται
 οι υπηρέτες
 υπακούουν
 οι υπάκουοι
 κερδίζουν.
 οι άλλοι συλλαμβάνονται.
 οι μπάτσοι συλλαμβάνουν
 οι γνήσιοι θεραπεύονται
 οι γιατροί θεραπεύουν,
 οι νοικοκυρές
 νοικοκυρεύουν
 το εσωτερικό του σπιτιού τους.
 το φεγγάρι ξέρει το δρόμο του.
 ο ήλιος είναι φίλος μου.
 Εγώ σ' αγαπώ.

Γαμώ τα στόματα
 και τα στομάχια σας
 και τα μυαλά σας
 Γαμώ τα παιδιά σας που τρέχουν στους δρόμους
 Γαμώ τα σκυλιά σας που ουρλιάζουν τις νύχτες.
 τα κτίρια που μου στέγνωσαν την όραση.
 τους ήχους που μου ξέραναν τ' αυτιά.
 όσες γυναίκες δεν αγγίξατε ποτέ
 τους κώλους σας που σέρνονται ακάλυπτοι.

Μέσα στη θολούρα των καπνών και των φώτων
 διακρίνω καπνό και νέφος φωτονίων
 —τι άλλο θα διέκρινες;—
 κάπου μπερδεύονται τα οράματά σου
 με το «ό,τι αγαπάω εγώ πεθαίνει»
 Κάπου τα φαντάσματα του παρελθόντος
 σμίγουν με τις αναμνήσεις απ' το μέλλον
 κάπου φοβάσαι να φουντάρεις
 γιατί κάθε μέρα που ξεπροβάλει έχει κάτι καινούργιο
 να σου πει —αυτό είναι μεγάλη αλήθεια—
 και μένεις, μαζεύεις, αδράχνεις, ξεψαχνίζεις. —τι;—
 οι ρόλοι που αμφισβητούνται. Οι αξίες που πέφτουν
 η μια μετά την άλλη λες και δέχονται μετωπικά
 τις επιθέσεις ενός τυφώνα που χτυπάει αρμονικά.
 Και συ ανάμεσα, συντρίμι ανεπιστρεπτί,
 παθολογικός παρατηρητής και ρομαντικός
 ανατολίτης ινδιάνος της φυλής της ελπίδας
 Η άρνησή σου να κάνεις τη μιζέρια ιδεολογία
 σηματοδοτεί την ιδεολογία της φυγής.
 Νταλκαδιασμένος και ερμηωμένος
 ματωμένος και χαρούμενος
 καταλασπωμένος και εκφραστικός
 γιατί υπάρχουν τα μάτια
 αυτά τα μάτια.

Όταν όλο το σώμα υποκύψει
 κάτω απ' το βάρος συμπληγάδων
 της σήψης
 όταν όλη η ψυχή έχει συντριφτεί
 σαν στραντζαριστή λαμαρίνα
 στην παγωμένη «πρέσα των «αρχών»
 όταν το τελευταίο συναίσθημα
 καταλαγιαίνει σαν τον ήχο μιας κακοκουρδισμένης
 τρομπέτας απ' το μαν του μαν της ασφυξίας
 όταν τα λόγια θάφτηκαν στα μούσσεια παλαιολιθικών ευρη-
 μάτων
 όταν ο εαυτός κήρυξε πτώχευση
 αυτά τα μάτια
 μέιναν να λένε:
 ελάτε ότι
 πάρετε
 μια αγάπη.

ΚΑΠΟΪΕΣ ΝΥΧΤΕΣ

κάποιες κρύες νύχτες σαν και τούτη
 όταν τα φώτα στις βιτρίνες της κεντρικής λεωφόρου
 αρχίζουν να σβήνουν
 όταν οι πάντες πέφτουν για ύπνο
 και γω παίρνω τους βρεγμένους, κρύους δρόμους
 προσπαθώντας να ξεχάσω τ' αηδιαστικά που συμβαίνουν
 γύρω μου
 και να βρεθώ σε μια άλλη διάσταση
 τότε είναι που αισθάνομαι πιο έντονη
 την παρουσία ή την απουσία σου —δεν ξέρω πια—
 τότε τα πάντα —από το κύμα που σπα στην παραλία
 που κάναμε έρωτα
 μέχρι το αίμα που κυλά στο μέτωπο ενός αγοριού
 μου θυμίζουν εσένα.

Μυθоруα βεβαία να βριεκομαι άρωτος
αναμεβα βους οάλιόμενους άωριελς
νευμενος την άεριλαλητη αμφιεβη εους
οάως εκεινος άου άοζαρε έένα μονδελο
ακινητος θυμιζοντάς ενδοζους καταρακτες
μυθоруα βεβαία
υι οχι τυχαία

Ομως βε τι άα ωφελουβε την υάουδεη μου
ολη μου η μεγαλοάρεάεια
ολες μου οι φωνες μεβα βεα τελχη;
Οι άοταμοι άα θυρίζαν κνυλο εα άεριάωρια μου
οι ελιδίδες μου φτηνες άαλιες άραματελεις
να υάουκρινουται του αάεο και του καταλυετη
εγω ο άιο ελκικρινης νεος με τα ουελρα
ο άερμος ανταλονυάιανος
μεβα έ'αυτα τα αάαιάια ειδερα
της άανουάηας
Για τουεο άαρεμεινα με τα κουρελα
οάως με γευννηδε η Γαλλικη εάαναεταεη
οάως με γευννηδε η αάελενάερωεη εων νεγρων
οάως με γευννηδε η μανα μου Ιεάανια
ενας βκοσεινος συνυμοεης

(Μ. Καταχρου

«Κατα Λαδδουκαιων») «άωριελς»)

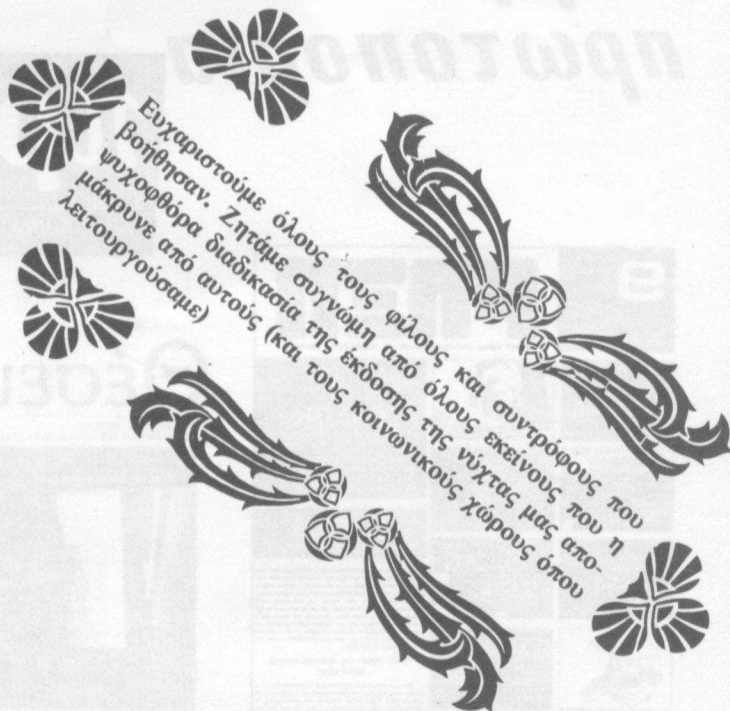
Ευχαριστούμε τους συντρόφους Γιώργο Μπ., ΑΠΡΟ-
ΣΑΡΜΟΣΤΟ (Γιάννη Β.) και τον Ναυπλιώτη για τα σκίτσα
που μας έδωσαν, τους φωτογράφους Μήτσο Βρανά και
Βασίλη Σπηλιωτόπουλο για το υλικό τους.

Το περιοδικό αυτό αφιερώνεται σ' όλους εκείνους που
συνειδητά ή ασυνείδητα στιγμιαία ή διαχρονικά αλλά πάν-
τα νταλκαδιασμένα, μας έδωσαν τα ερεθίσματα για να
συνεχίσουμε και δημιουργήσαν τους όρους τόσο για την
έκδοση όσο και για την παραπέρα συνέχιση της μεταξύ μας
συνεύρεσης. (Μ' άλλα λόγια το περιοδικό αφιερώνεται σε
κάθε λουλούδι που επιμένει να ανθίζει).

Εκ των προτέρων ευχαριστούμε όλους εκείνους τους συν-
τρόφους που θα μας βοηθήσουν στη διακίνηση. Τη διακίνη-
ση που για μας είναι ξεκάθαρο πως δεν είναι παρά η μύτη
του παγόβουνου.

Πίσω απ' αυτήν κρύβονται οι χιλιάδες ατέλειωτες νύχτες
των επιθυμιών μας που γυρεύουν διέξοδο.

Για τη Συνταχτική Ομάδα
ενδεικτικά υπογράφουν
Μιχάλης Καστρινάκης
Κυριάκος Θεοδωρακάκος
Ορέστης Παναγιώτου

**ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΚΟΕ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΟΝΟΥΣ
ΤΩΝ ΟΜΟΦΥΛΟΦΙΛΩΝ**

**ΜΑΡΤΥΡΙΕΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΒΙΑ**

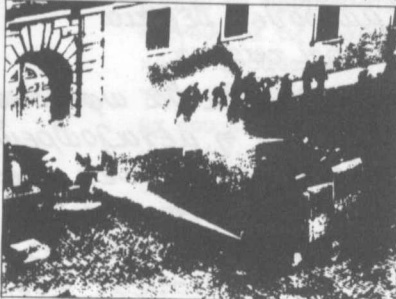

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

αλληλεγγυη

τρίμηνη έκδοση ενημέρωσης, συζήτησης και συμπάραστασης
στούς αγώνες των λαών της ανατολικής ευρώπης

Πολωνία αυτοδιαχείριση
Πολωνία: χρονικό της αντίστασης, οι απόψεις μέσα
στην Αλληλεγγύη, Γυναίκες στη Ρωσία: καταπίεση και
φεμινισμός, Ρουμανία: στα πρόθυρα της χρεωκοπίας,
Γιουγκοσλαβία: Κοσμοπολίτιο, περιοδικό Praxis: μια
συνέντευξη, Αν. Γερμανία: το κίνημα ειρήνης.

№ 2-3 - Φθινόπωρο 1982 - δρχ. - 180

ΙΑΝΟΣ

Ένα Τετράδιο Άναζητήσεων

Τεύχος 3 Οκτώβριος-Νοέμβριος 1982

ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΗΝ ΨΥΧΙΑΤΡΙ

THOMAS SZASZ

Ή ψυχική υγεία σαν ιδεολογία

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

Ψυχανάλυση

GIOVANNI JERVIS

Ή κοινωνική ψυχιατρική

ΚΛΕΑΝΘΗΣ ΓΡΙΒΑΣ

Τό αδιέξοδο της ψυχιατρικής

DAVID COOPER

Ή αντιψυχιατρική απομιθοποιημένη

RONALD LAING

Σχιζοφρένεια

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΓΙΑ ΤΟ ΣΤΡΑΤΟ

Επιθεώρηση για την εκπαίδευση, το Φοιτητικό Κίνημα και τη νεολαία

**εργατική
πρωτοπορία**

πρωτοπορία

επιθεώρηση κοινωνικής κριτικής και πολιτικής παρέμβασης

9
γενάρης '83

ΚΥΠΡΟΣ

ΠΑΣΟΚ
Η ταχισ
αυτοκτονία η η ταχισ

ΣΧΟΛΙΑ
επικρατούσα

**ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΗ
ΚΑΤΑΣΤΟΛΗ**

Θέσεις

ΑΝΑΛΥΣΕΙΣ - ΚΡΙΤΙΚΗ
ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΛΑΤΗΣ ΤΩΝ ΤΑΣΕΩΝ

Μαρξισμός, μονοπώλιο, εξάρτηση
...Καταστολή και μονοπώλιο... εξάρτηση και...
...Στην κορύφωση... διαλεκτική, διαρκής και δυνατή...
...πύλη στην... Β. Βαρσοβία... για το Ισραήλ...
...και την... Αμερική...

ΓΕΝΑΡΗΣ - ΜΑΡΤΗΣ 1983

2

ΚΟΝΤΡΟ

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΑΛΗΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ

- ΛΙΓΩΤΕΡΗ ΔΟΥΛΙΑ - ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ
- ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΛΥΣΕΩΝ
- ΟΧΙ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑ

ΕΠΙΔΟΜΑ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
ΙΣΟ ΜΕ ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΧΩΡΙΣ
ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΕΠΙΔΟΜΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ
Θέατρο ΑΚΑΔΗΜΟΣ, Τρίτη
15 ΜΑΡΤΗ, 7 μ.μ.

«Εργατική Πληροφόρηση»

Ελπίζουμε ότι σας τα πρήξαμε λιγότερο απ' ό,τι οι υπόλοιπες στιγμές της καθημερινότητάς σας.
Πάντως ακόμα και αν δεν είναι έτσι η ομάδα ραδιοπειρατών που συνεργάζεται με τη νύχτα σας χαρίζει αυτό το κομμάτι.

αφιερωμένο εξαιρετικά

«Τα χείλη σας ότι κι αν πουν
κι αν μας κακολογούν
όμορφα λόγια το ξέρουμε
για μας πάλι θα ξαναπούν».

Κι αν ακόμα συνεχίζετε να είστε κακοί
εμείς σας τραγουδάμε

«Κι αν είναι η μοίρα μας
σακατεμένη δεν φταίει ο κόσμος
ούτε και σεις
ότι αγαπάμε εμείς πεθαίνει
και ξαναρχίζουμε απ' την αρχή».

Καληνύχτα

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

γιατί βγαίνει	3	Ναρκωτικά	59-68
για το ύφος	8	ΕΣΕΑΝ	69-70
για τα περιεχόμενα	9	Ψυχιατρεία	70
γνώμες	10	Κίνηση για τα δικαιώματα	71-73
για τον τίτλο	11	των ψυχασθενών	
της νύχτας	12-16	Σεξουαλικότητα και	74
τα καμώματα		πολιτική	
τα βλέπει η μέρα		Ψυχιατρικός	75-86
και ζηλεύει		ολοκληρωτισμός	
κάθοδος	12	METICINA DEMOCRATICA	87-90
αξιόμαχο	13	για την πολιτική	90-104
έμπλεοι αηδίας	14	οικονομία του χώρου	
για ένα στέκι	16	Ψυχοδηλώνοντας	105-122
στον Πειραιά		τη μούρλα μας	
(αυτο)-κριτική	17-34	Ντεμπόρ - Καζαντζίδης	
τι απέγιναν	35	Μόρισσον	
οι προβοκάτορες		Σεξουαλικές διαστάσεις	
για το λεκτικό	36-38	του χώρου	
πρόβλημα		πώς να σε αντικρύσω	
Στρατός	39-47	νύχτα	
γιατί οι παρελάσεις	48	Μια αποτυχημένη Προσπάθεια	
Υπόμνημα του Βαρδή	49	Αποτύπωσης του φευγαλέου	
γιατί αυτοκτονούν	50	Ποιήματα	
οι φαντάροι			
Σχολείο	51		
Ποδόσφαιρο	53-58		
Κατά βάθος η	58		
κυρία Μπλουμ			
ήθελε να γνωρίσει			
το γαλατά			

Τα ρολογια βημαναν το πεθός του ερωτα
 τα αναμορφωτηρια το πεθός της αλητειας
 οι φυλακες το πεθός της ανυπακοης
 ωστόσο εσυν'μας εσυν' αμυνχονται ουρλιαχτα
 μεθα ετους τοιχους
 ιδιως τη
 νυχτα.